

NACZELNA DYREKCJA ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH
PAŃSTWOWY KOMITET ARCHIWÓW UKRAINY

ГЕНЕРАЛЬНА ДИРЕКЦІЯ ДЕРЖАВНИХ АРХІВІВ
ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ АРХІВІВ УКРАЇНИ

Wołyń Galicja Wschodnia 1943-1944

Волинь Східна Галичина 1943-1944

Przewodnik
po polskich i ukraińskich
źródłach archiwalnych

Путівник
по польських та українських
архівних джерелах

Pod redakcją
Darii Nałęcz i Hennadija Boriaka

За редакцією
Дарії Наленч та Геннадія Боряка

ТОМ 1

CIP – Biblioteka Narodowa

Wołyń – Galicja Wschodnia 1943-1944 : przewodnik po polskich i ukraińskich źródłach archiwalnych, T. 1. / pod red. Darii Nałęcz i Hennadija Boriaka ; Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Państwowy Komitet Archiwów Ukrainy. – Warszawa : NDAP ; Kijów : PKU, 2003

PROJEKT OKŁADKI I KART TYTUŁOWYCH   ХУДОЖНИК
Krzysztof Feder   Криштоф Федер

TŁUMACZENIA   ПЕРЕКЛАД ТЕКСТІВ
Ewa Nowowiejska-Kubów (j. angielski)   Ева Нововейска-Кубув (англійська мова)
Hennadij Boriak (j. ukraiński)   Геннадій Боряк (українська мова)

© Copyright by Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, Warszawa 2003
© Генеральна Дирекція Державних Архівів, Варшава 2003

© Державний Комітет Архівів України, 2003
© Państwowy Komitet Archiwów Ukrainy, 2003

ISBN 83-89115-18-2

ISBN 966-8225-01-5

SKŁAD, ŁAMANIE, DRUK   КОМП'ЮТЕРНА ВЕРСТКА, ДРУК
AWP Amalker   АВП Амалькер

Printed in Poland

NACZELNA DYREKCJA ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH
PAŃSTWOWY KOMITET ARCHIWÓW UKRAINY

Wołyń Galicja Wschodnia 1943-1944

Przewodnik

po polskich i ukraińskich źródłach archiwalnych

TOM 1

Warszawa-Kijów 2003

KIEROWNIK ZESPOŁU AUTORSKIEGO

Anna Krochmal

AUTORZY HASEŁ

Stefan Białek, Michał Bronowicki, Anna Chmielewska, Dorota Czech,
Jan Członkowski, Marzena Czyżewska, Adam Grzegorz Dąbrowski,
Stanisław Dobrowolski, Piotr Drozda, Jolanta Gepner, Wiesława Hiller, Mariusz Humecki,
Anna Jakubowska, Marta Jaszczyńska, Beata Jęcek, Mariusz Kluczewski,
Monika Kobylańska, Dorota Kolwińska, Tadeusz Krawczak, Andrzej Kuler,
Janusz Kuligowski, Józef Kus, Elżbieta Laska, Ludmiła Leszkiewicz,
Jolanta Louchin, Grażyna Matejuk, Joanna Maternia, Hanna Michalska,
Bogumiła Mielnicka, Andrzej Mielnik, Piotr Musur, Piotr Niedziela, Mariusz Olczak,
Janusz Opaska, Alina Petrykowska, Radosław Peterman, Aleksy Piasta,
Sebastian Piątkowski, Monika Polakowska, Lucyna Pomerenke, Paweł Popiel,
Joanna Sowa, Adriana Suwała, Barbara Sypko, Katarzyna Tryksza,
Katarzyna Wągiel, Włodzimierz Wyrzykowski, Michalina Wysocka

REDAKCJA

Anna Demko, Aleksandra Belerska

INDEKS OPRACOWAŁA

Anna Krochmal

ADRES REDAKCJI

NACZELNA DYREKCJA ARCHIWÓW PAŃSTWOWYCH – Wydział Wydawnictw
00-950 Warszawa, ul. Długa 6, skr. poczt. 1005, tel. (48 22) 831 17 36, 635 92 15
e-mail: editions@archiwa.gov.pl, www.archiwa.gov.pl

ГЕНЕРАЛЬНА ДИРЕКЦІЯ ДЕРЖАВНИХ АРХІВІВ
ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ АРХІВІВ УКРАЇНИ

Волинь Східна Галичина 1943-1944

Путівник

по польських та українських архівних джерелах

ТОМ 1

Варшава–Київ 2003

КЕРІВНИК ГРУПИ УКЛАДАЧІВ

д-р Наталя Маковська

ДОВІДНИК ПІДГОТУВАЛИ

Катерина Абрамова, Сергій Богунов, Наталя Кашеварова,
Анатолій Кентій, Антоніна Кравчук, Людмила Леонова, Наталя Лісняк,
Наталя Маковська, Алла Обжелян, Ганна Омеляненко, Георгій Папакін

ЛІТЕРАТУРНИЙ РЕДАКТОР

Наталя Черкаська

*Українську частину довідника підготовлено за сприяння
Фонду Катедр Українознавства (США)*

ДЕРЖАВНИЙ КОМІТЕТ АРХІВІВ УКРАЇНИ

03680 м. Київ – 110, вул. Солом'янська 24, тел. (0-0380 44) 277 27 77, 277 26 66
e-mail: mail@archives.gov.ua, www.archives.gov.ua

ЗМІСТ

Вступне слово (польська мова)	VII
Вступне слово (українська мова)	IX
Вступне слово (англійська мова)	XI
Від укладачів (польська мова)	XIII
Від укладачів (українська мова)	XX
Від укладачів (англійська мова)	XXVI

Путівник по польських архівних джерелах

Зміст	3
Список скорочень	5
Архів нових документів у Варшаві	7
Архів аудіовізуальної документації	19
Архів на Ясній Гужі в Ченстохові	21
Державний архів у Ченстохові	23
Державний архів у Кракові	24
Державний архів у Любліні	29
Державний архів в Ополі	35
Державний архів у Пйотркуві Трибунальському	36
Державний архів у Пшемислі	38
Державний архів у Радомі	44
Державний архів у Жешові	48
Державний архів у Торуні	51
Державний архів міста Столичного Варшави	55
Відділ в Отвоцку	57
Відділ у Ловочі	58
Державний архів у Замосці	64
Архів Інституту історії народного руху при Головному виконавчому комітеті Польського народного союзу	67
Центральний військовий архів	68
Східний архів – Фондація Центру Карта” у Варшаві	71
Інститут національної пам’яті – Комісія дослідження злочинів проти польського народу	127
Бюро доступу і архівізації документів Відділу у Варшаві	127

Бюро доступу і архівізації документів Відділу у Бялимстоці	135
Бюро доступу і архівізації документів Відділу у Катовіцах	136
Бюро доступу і архівізації документів Відділу у Кракові	137
Бюро доступу і архівізації документів Відділу у Любліні	139
Бюро доступу і архівізації документів Відділу у Лодзі	140
Бюро доступу і архівізації документів Відділу у Познані	141
Бюро доступу і архівізації документів Відділу у Жешові	146
Бюро доступу і архівізації документів Відділу у Вроцлаві	148
Відділ доступу і архівізації документів – Делегатура в Бидгощі	151
Національний заклад імені Оссолінських у Вроцлаві	164
Анекс	208
Індекс географічних назв та імен	209

Анотований покажчик документів

Зміст	233
Список скорочень	234
Центральний державний архів вищих органів влади і управління України	235
Центральний державний архів громадських об'єднань України	247
Державний архів Волинської області	254
Державний архів Рівненської області	260
Державний архів Тернопільської області	265
Додаток	
Державний архів Служби безпеки України	267
Індекс імен та географічних назв	271
Перелік ілюстрацій до польської частини	275
Перелік ілюстрацій до української частини	280

PRZEDMOWA

W stosunkach polsko-ukraińskich na przestrzeni wielu wieków, od czasów najdawniejszych po współczesność, wydarzenia heroiczne spletały się z tragicznymi. Niektóre z nich obrosły legendami. Interpretacji wielu towarzyszą ciągle ogromne emocje, zarówno pozytywne, jak i negatywne.

Do wielkiej, odbywającej się na gruncie historii debaty, odnoszącej się do tych wydarzeń, archiwa zdecydowały włączyć się dostarczając jak najbardziej kompletną, na miarę swych możliwości, wiedzę o zachowanych źródłach.

Celem przewodnika *Wołyń – Galicja Wschodnia 1943–1944* jest udostępnienie informacji o źródłach archiwalnych zgromadzonych przez archiwa **Polski i Ukrainy** poświęconych wycinkowi stosunków wzajemnych z okresu II wojny światowej, które doprowadziły do najkrwawszej w naszych najnowszych dziejach hekatombi.

Wyrażamy nadzieję, iż pełna informacja o źródłach ułatwi prowadzenie debaty wszystkim zainteresowanym tą tematyką, tak kombatantom II wojny, publicystom, historykom, jak i politykom. W kolejnych tomach, z inaugurowanej ukazaniem się Przewodnika serii, będziemy starali się przedstawić najistotniejsze dla ilustracji wydarzeń dokumenty.

W ramach pierwszego tomu Przewodnika zebrano informacje o źródłach przechowywanych przez archiwa państwowe Polski i Ukrainy, a także przez Instytut Pamięci Narodowej, Centralne Archiwum Wojskowe, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Fundację Ośrodka KARTA, Archiwum Zakładu Historii Ruchu Ludowego, Archiwum Na Jasnej Górze. W tomie drugim zamierzamy zamieścić informacje o zbiorach archiwów Służby Bezpieczeństwa Ukrainy, zaproszonych do współpracy archiwów Federacji Rosyjskiej, Niemiec, polskich i ukraińskich archiwów działających na emigracji oraz tych instytucji, które nie zdołały nadesłać wyników swej pracy w czasie niezbędnym do przygotowania tomu pierwszego.

Wszystkim instytucjom i organizacjom, których praca złożyła się na to przedsięwzięcie, pragniemy serdecznie podziękować, zwłaszcza za wywiązanie się z powziętych zobowiązań w tak krótkim czasie, przy zachowaniu ogromnej precyzji, drobiazgowości i dociekliwości, odpowiadającym wadze problemu. Pragniemy wyrazić wdzięczności za natychmiastową pozytywną reakcję na zaproszenie do współpracy przekazać profesorowi Leonowi Kieresowi, komandorowi Waldemarowi Wójcikowi, doktorowi Adolfowi Juzwence, Zbigniewowi Gluzie, doktorowi Januszowi Gmitrukowi, a także wszystkim archiwistom i innym osobom, które przyczyniły się do powstania tej publikacji.

Naczelnny Dyrektor
Archiwów Państwowych

Daria Nałęcz

Przewodniczący
Państwowego Komitetu Archiwów Ukrainy

Hennadij Boriak

ВСТУПНЕ СЛОВО

В українсько-польських стосунках упродовж століть, від найдавніших часів до сьогодення, героїчні події тісно перепліталися з трагічними. Деякі з них стали легендарними, інші увійшли в історію у тлумаченнях, що викликають у суспільстві бурхливу реакцію, як позитивну, так і негативну.

Сьогодні наші архіви, в міру своїх можливостей, вирішили надати дослідникам якнайповніші відомості про наявні джерела до дискусій, що їх і донині спричиняють історичні події середини минулого століття.

Метою путівника “Волинь – Східна Галичина. 1943–1944” є удоступнення інформації про архівні джерела, що зберігаються в **Польщі та Україні**, до історії українсько-польських стосунків часів Другої світової війни, – стосунків, які призвели до найкривавішої в нашій спільній історії новітньої доби катастрофи.

Сподіваємося, що повна інформація про наявні джерела сприятиме проведенню дальших дискусій усіма зацікавленими особами і сторонами – колишніми воювачами, публіцистами, істориками, політиками. У наступних томах започаткованої даним путівником серії намагатимемося представити найважливіші документи, а можливо – й корпус джерел до історії цих подій.

У першому томі путівника представлено матеріали з державних архівів Польщі й України, частково – з Державного архіву Служби безпеки України, а також Інституту національної пам’яті, Центрального військового архіву, Оссолінеуму, Центру “Карта”, Архіву Інституту історії народного руху, Архіву монастиря на Ясній Гужі тощо. У наступному томі передбачається подати інформацію про документи з регіональних архівів Служби безпеки України, із зарубіжних архівів – Російської Федерації та Німеччини, архівів польської та української еміграції, а також усіх інституцій, які через стислі терміни не встигли опрацювати своїх фондів для першого тому.

Складаємо щиро подяку всім установам та організаціям, чия праця прислужилася до народження цієї публікації, особливо – за відповідальність і дотримання зобов’язань, незважаючи на надзвичайно обмежений час, щодо представлення максимально точних і детальних описів фондів, рівень підготовки яких цілком відповідає важливості й нагальності проблеми. Щиро дякуємо за оперативну й позитивну реакцію на запрошення до співпраці професорові Леону Кересу, командорові Вальдемару Вуйцику, докторові Адольфу Юзвенце, Збігневу Глузі, докторові Янушу Гмитруку, а також усім архівістам та іншим особам, які залучилися до підготовки цього тому.

Генеральний директор
державних архівів

Дарія Наленч

Голова Державного комітету
архівів України

Геннадій Боряк

PREFACE

In the Polish-Ukrainian relations throughout ages, from the most ancient until the contemporary times, heroic events were interwoven with tragic ones. Some of them became overgrown with legends. The interpretation of many still continues to arouse strong emotions, both positive and negative ones.

The archives decided to join a great debate pertaining to those events, carried out on the grounds of history, providing, within the realms of possibility, the most comprehensive knowledge on the preserved sources.

The main purpose of the guide entitled *Wołyń – Galicja Wschodnia 1943–1944* [Volhynia – Eastern Galicia 1943–1944] is to provide information on archival sources collected by the archives of **Poland and Ukraine** and pertaining to that fragment of mutual relations from the period of the Second World War that led to the most bloody hecatomb in our recent history.

We are deeply convinced that such comprehensive information on sources will facilitate the debate for all those interested in the subject-matter, the combatants of the Second World War, journalists, historians and politicians. In subsequent volumes of the series inaugurated with the publication of the Guide, we will try to present most significant documents illustrating the above-mentioned events.

Volume I of the Guide comprises information on sources preserved by public archives of Poland and Ukraine, as well as by the Institute of National Memory, the Central Military Archives, the National Ossolinski Institute, the Foundation KARTA Center, the Archive of the Institute of the History of People's Movement, Archives at Jasna Góra. As regards the second volume, we intend to include information on collections of archives invited to co-operate – the archives of the Ukrainian Security Service, the archives of the Russian Federation and the archives of Germany, the Polish and Ukrainian archives operating in exile, as well as the archives of those institutions which did not manage to send the results of their work within the time limit requisite to prepare the first volume.

We hereby wish to acknowledge the work of all institutions and organizations in the implementation of the project, expressing our particular appreciation for their great performance of all the assumed obligations, within such limited time frames, with enormous precision, care for details, and inquisitiveness adequate to the weight of the problem. We wish to express our gratitude to Professor Leon Kieres, Commander Waldemar Wójcik, Dr. Adolf Juzwenko, Zbigniew Gluza, Dr. Janusz Gmitruk for their immediate positive reaction to our invitation to co-operate, as well as to all archivists and other persons who contributed to the preparation of this publication.

General Director
of State Archives

Daria Nałęcz

General Director of the State Committee
on Archives of Ukraine

Hennadii Boriak

WSTĘP

Problem stosunków polsko-ukraińskich w okresie II wojny światowej jest tematem wymagającym nadal pogłębionych badań historycznych, które winny być prowadzone przede wszystkim na podstawie zachowanych zbiorów archiwalnych, zarówno w Polsce, jak i na Ukrainie. Podstawową kwestią, istotną zarówno dla profesjonalnych badaczy tego zagadnienia, jak też wszystkich zainteresowanych, jest szybkie dotarcie do odpowiednich materiałów historycznych. Wiedzy na ten temat dostarczają w pierwszym rzędzie istniejące w archiwach państwowych i archiwach innych instytucji pomoce informacyjne w postaci tradycyjnej (przewodniki po zasobach, informatory, inwentarze archiwalne), jak też w formie elektronicznej (bazy danych, strony internetowe). Dostępne obecnie pomoce archiwalne nie wyczerpują jednak zapotrzebowania użytkownika na informacje szczegółowe dotyczące określonego tematu.

Celem przygotowanego przewodnika jest możliwie pełne przedstawienie źródeł archiwalnych przechowywanych na terenie Polski i Ukrainy, mogących stanowić podstawę do obiektywnego opisu wydarzeń na Wołyniu i w Galicji Wschodniej w latach 1943–1944. Mając na uwadze przedstawienie zagadnienia w szerszym kontekście, w części opisów źródłowych przekroczono zakres chronologiczny i terytorialny zawarty w tytule przewodnika. W związku z tym, obok wydarzeń ściśle związanych z terenem Wołynia i byłej Galicji Wschodniej, pojawiają się w publikacji opisy materiałów dotyczących np. działalności oddziałów UPA na terenie utworzonych po 1945 r. województw lubelskiego, a nawet kieleckiego, a także opisy wydarzeń z terenu Chełmszczyzny i Podlasia. Zawarte w publikacji opisy źródeł zostały przygotowane na podstawie wyników kwerendy przeprowadzonej w ciągu marca–kwietnia 2003 r. w polskich i ukraińskich archiwach państwowych oraz w zbiorach innych instytucji, zajmujących się gromadzeniem archiwaliów. Na terenie Polski poszukiwaniami objęto 50 instytucji, w tym 32 archiwa państwowe, oraz nie podlegające Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych zbiory niektórych archiwów kościelnych, większych bibliotek oraz stowarzyszeń i instytucji społecznych zajmujących się gromadzeniem źródeł do dziejów stosunków polsko-ukraińskich, bogate zbiory Instytutu Pamięi Narodowej wraz z jego oddziałami terenowymi oraz Centralnego Archiwum Wojskowego. Poszukiwania archiwalne zakończyły się odnalezieniem materiałów przez 19 instytucji, odpowiedzi negatywne nadeszły z 23 instytucji, z 8 zaś nie otrzymano żadnej odpowiedzi. W tej ostatniej grupie znalazły się niektóre archiwa kościelne, biblioteki oraz stowarzyszenia, w których, ze względu na krótki okres przewidziany na poszukiwania, nie zdążono przeprowadzić odpowiedniego rozpoznania zbiorów. Ogółem w przewodniku zamieszczono opisy 130 zespołów archiwalnych.

Równoległe prowadzona była kwerenda w państwowych archiwach ukraińskich: trzech centralnych archiwach w Kijowie i Lwowie oraz w pięciu archiwach obwodowych. Poszukiwania prowadzone były w aktach 80 zespołów, uprzednio wytypowanych do kwerendy. Pozytywne rezultaty przyniosły poszukiwania w dwóch centralnych archiwach kijowskich i trzech państwowych archiwach obwodowych. W wyni-

ku tego w przewodniku znalazły się opisy 24 zespołów archiwalnych. Pozostałe archiwa nadesłały informacje o braku właściwych do tematu akt.

Ze względu na specyfikę zasobu archiwalnego państwowych archiwów ukraińskich zebrany w wyniku poszukiwań materiał źródłowy jest mniej obszerny w porównaniu do zasobów polskich. Znaczna część dokumentacji z okresu wojny uległa zniszczeniu. Państwowe archiwa ukraińskie praktycznie nie posiadają też akt wojskowych, wytworzonych przez regularne siły zbrojne, gdyż źródła tego typu przechowywane są w archiwach Federacji Rosyjskiej. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku wojskowych formacji NKWS. Nie udało się także doprowadzić do końca kwerendy w archiwach służby bezpieczeństwa Ukrainy, które zawierają wiele istotnych dla badanego zagadnienia źródeł, w tym materiały archiwalne przejęte z państwowych archiwów obwodowych. W przewodniku nie zamieszczono też opisu zbiorów fono- i fotograficznych z Centralnego Archiwum Państwowego Dokumentacji Filmowej, Fotograficznej i Fonoğraficznej Ukrainy im. H. S. Pszenicznego, pominięto także opis zbioru relacji żołnierzy UPA, który jest przechowywany w lwowskiej naukowej bibliotece im. Wasyla Stefanyka Narodowej Akademii Nauk Ukrainy. Opis tych źródeł zostanie zamieszczony w drugim tomie przewodnika, w którym winny znaleźć się także emigracyjne zbiory ukraińskie, m.in. z archiwum wydawnictwa „Lytops UPA” w Kanadzie, Ukraińskiego Centrum Badań i Dokumentacji w Kanadzie, Instytutu Badań Wołynia w Kanadzie, materiały archiwalne przechowywane w archiwach rosyjskich oraz w archiwach niemieckich, a także zbiory archiwalne polskich instytucji emigracyjnych, np. Instytutu i Muzeum im. gen. Sikorskiego w Londynie.

Pierwsza część publikacji jest wynikiem zbiorowej pracy wielu osób, których nazwiska zostały umieszczone na końcu każdego opisu zespołu archiwalnego. Materiały składające się na jej zawartość zebrano na podstawie jednolitego schematu opisu, opartego na międzynarodowym standardzie opisu archiwalnego ISAD (G). Został on przygotowany przez stronę ukraińską, a następnie był konsultowany i zaakceptowany przez stronę polską. Funkcję koordynatora kwerendy w Polsce pełniła Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych, która rozesała schemat opisu materiałów archiwalnych do poszczególnych instytucji, a następnie dokonała scalenia zebranych informacji i opracowania redakcyjnego. Ze strony ukraińskiej analogiczną funkcję pełnił Państwowy Komitet Archiwów Ukrainy.

Układ publikacji

Zebrane dotychczas w archiwach polskich i ukraińskich materiały zamieszczono w jednym tomie przewodnika, złożonym z dwóch zasadniczych części. W pierwszej z nich zawarty został opis materiałów archiwalnych, dotyczących konfliktu polsko-ukraińskiego na Wołyniu i w Galicji Wschodniej, przechowywanych w archiwach i instytucjach polskich, w części drugiej znalazł się opis źródeł do tego tematu przechowywanych w archiwach ukraińskich. Całość pracy została poprzedzona wspólną przedmową i wstępem w językach: polskim, ukraińskim i angielskim.

skim. Zarówno część polska, jak też ukraińska zostały poprzedzone odrębnymi wykazami skrótów, spisami treści do każdej z nich, ponadto na końcu publikacji zamieszczono dodatkowo wspólny, dwujęzyczny spis treści, który winien ułatwić czytelnikowi szybkie dotarcie do poszukiwanych informacji. Po opisie źródeł, zarówno w części polskiej, jak też ukraińskiej zamieszczono odrębne indeksy osobowo-geograficzne oraz ilustracje wybranych dokumentów ze zbiorów archiwów polskich i ukraińskich.

Mając na uwadze zachowanie możliwie jednolitego charakteru publikacji zdecydowano się w polskiej części przewodnika przyjąć jako obowiązujący układ alfabetyczny według nazw instytucji przechowujących zbiory. W części ukraińskiej w pierwszej kolejności podano opis źródeł z dwóch archiwów centralnych w Kijowie, następnie scharakteryzowano materiały z archiwów obwodowych ułożonych w kolejności alfabetycznej według nazw obwodu. W ramach każdej części, zarówno polskiej, jak też ukraińskiej, materiały archiwalne opisano na poziomie zespołu archiwalnego według następującego schematu:

1. Nazwa i numer zespołu archiwalnego

Aktualna polska lub ukraińska nazwa zespołu archiwalnego zgodna ze środkami ewidencyjnymi. W przypadku zespołów obcojęzycznych w archiwach polskich po nazwie polskiej podawano w nawiasach okrągłych oryginalną nazwę obcojęzyczną.

2. Daty skrajne zespołu

Początkowa i końcowa data materiałów archiwalnych występujących w zespole.

3. Rozmiar zespołu

Podawano ogólną liczbę jednostek archiwalnych w zespole, w nawiasach zaś zaznaczono liczbę jednostek archiwalnych dotyczących konfliktu polsko-ukraińskiego na Wołyniu i w Galicji Wschodniej w latach 1943–1944.

4. Pochodzenie akt zespołu

Daty i forma przejęcia akt do archiwum: od kogo archiwum otrzymało akta zespołu (od instytucji czy osoby prywatnej, na wieczyste przechowywanie, jako dar, zakup itp.).

5. Krótka charakterystyka akt zespołu dotyczących polsko-ukraińskiego konfliktu na Wołyniu i w Galicji Wschodniej w latach 1943–1944

Opis zawartości akt zespołu pod kątem wymienionego zagadnienia, z zaznaczeniem miejsca i czasu wydarzeń.

6. Zasady udostępniania akt

Zasady, które regulują dostęp do akt zespołu lub do informacji o zespole. Ewentualne ograniczenia w korzystaniu z akt.

7. Zasady kopiowania akt zespołu

Informacja o możliwości kopiowania akt po uzyskaniu do nich dostępu lub o istniejących ograniczeniach w kopiowaniu akt.

8. Język akt w zespole

Podawano język akt zespołu, zaczynając od tego, w którym spisana została przeważająca liczba dokumentów w zespole.

9. Fizyczny stan zachowania akt zespołu

Informacje o stanie fizycznym akt w zespole, w tym: widoczne fizyczne uszkodzenia tekstu dokumentów lub inne czynniki mogące stanowić przeszkodę w korzystaniu z akt.

10. Archiwalne pomoce informacyjno-ewidencyjne

Informacje o wszelkich pomocach archiwalnych powstałych zarówno w kancelarii twórcy akt, jak i w archiwum państwowym (np. spis zdawczo-odbiorczy, inwentarz archiwalny, skorowidze, katalog, sumariusz).

11. Stan zmikrofilmowania zespołu

Podawano informację, czy zespół był zmikrofilmowany w całości czy częściowo. W przypadku częściowego zmikrofilmowania akt podano sygnatury jednostek, które posiadają mikrofilm.

12. Bibliografia dotycząca akt w zespole

Podstawowe publikacje, w których wykorzystano informacje zawarte w konkretnych, opisywanych w przewodniku aktach zespołu lub opublikowano same dokumenty. W większości przypadków pominięto ogólne opracowania monograficzne, które odwołują się do pełnej bazy źródłowej zawartej w przewodniku.

13. Autor opisu

Imię i nazwisko oraz stanowisko zajmowane przez autora opisu.

14. Data sporządzenia opisu

Data dzienna sporządzenia opisu.

Ze względu na specyfikę zbiorów niektórych instytucji, takich jak Fundacja Ośrodka KARTA w Warszawie czy też Zakład Narodowy im. Ossolińskich we Wrocławiu, zdecydowano się na odstępienie od przyjętego porządku opisu. Podstawową jednostką opisu w wymienionych instytucjach jest rękopis w przypadku Ossolineum lub relacja danej osoby w przypadku Ośrodka KARTA, nie zaś zespół archiwalny. Podstawą takiej decyzji był zamiar dostarczenia czytelnikowi jak najpełniejszej informacji o źródłach, która mogłaby zostać zubożona w przypadku połączenia nadesłanych opisów w jeden zespół pod nazwą: zbiór rękopisów lub zbiór relacji danych osób. W przypadku materiałów przechowywanych w Ośrodku KARTA autor opisów podał następujące elementy: nazwisko i imię autora relacji, tytuł relacji, miejsce i rok jej spisania, dane o formie dokumentu (maszynopis, rękopis), liczba stron i sygnatura. W opisach nadesłanych z Ossolineum przyjęto wprawdzie za jednostkę opisu rękopis, zachowano jednak wszelkie elementy analogiczne do opisu na poziomie zespołu archiwalnego. Podobna sytuacja miała miejsce z opisem wybranych dokumentów z Archiwum Służby Bezpieczeństwa Ukrainy w Kijowie, które zostały zamieszczone w aneksie do części ukraińskiej przewodnika. Składają się na nie wybrane dokumenty archiwalne, które opisano z pominięciem wzoru zastosowanego w pozostałych instytucjach. Należy także zauważyć, że przemilczanie przez dziesięciolecie problemu stosunków polsko-ukraińskich w latach 1943–1944 na wymienionym terytorium wiąże się z brakiem odpowiednich opracowań w ukraińskiej hi-

storiografii, dlatego też opisy bibliograficzne w ukraińskiej części przewodnika są nieliczne, w porównaniu do części polskiej.

Jakość ilustracji, zamieszczonych w publikacji, zależna była od stanu zachowania oryginalnych dokumentów.

Zawartość publikacji

Biorąc pod uwagę treść źródeł zgromadzonych na potrzeby publikacji, stwierdzić należy, iż w polskich archiwach i instytucjach zachował się dość różnorodny materiał historyczny, pochodzący od różnych twórców. Na uwagę zasługują zbiory jednego z centralnych archiwów państwowych, Archiwum Akt Nowych, które gromadzi przede wszystkim akta centralnych władz państwowych i wojskowych z okresu po 1918 r. Do zagadnienia stosunków polsko-ukraińskich na Wołyniu i w Galicji Wschodniej pomocne mogą być zwłaszcza akta ministerstw, Delegatury Rządu RP na Kraj, w tym meldunki terenowych placówek Delegatury dotyczące aktów przemocy i zbrodni wobec ludności polskiej na Wołyniu, akta Armii Krajowej, w tym depesze Komendy Głównej AK do sztabu Naczelnego Wodza w Londynie o sytuacji ludności polskiej na Wołyniu, meldunki operacyjne, raporty jednostek terenowych. Uzupełniające informacje zawierają też meldunki sytuacyjne komend okręgowych Armii Ludowej oraz akta Narodowych Sił Zbrojnych. Równie istotne znaczenie, obok dokumentacji aktowej, mają przechowywane w Archiwum Dokumentacji Mechanicznej nagrania i zbiory fotografii, w tym audycje radiowe z fonoteki Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa zawierające wspomnienia oficerów i żołnierzy 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty AK na temat walk na Wołyniu w latach 1943–1944. Państwowe archiwa terenowe gromadzą przede wszystkim materiały dotyczące pomocy udzielanej uchodźcom z Wołynia i Galicji Wschodniej, są też w posiadaniu dokumentacji obrazującej sytuację polityczną na Wołyniu w latach II wojny światowej, nastroje panujące wśród ludności polskiej i ukraińskiej. Część materiałów dotyczy organizowania oddziałów samoobrony polskiej, relacji ludności polskiej i polskich formacji wojskowych ze stacjonującymi na Wołyniu oddziałami niemieckimi oraz z partyzantką radziecką.

Poza archiwami państwowymi niezwykle istotnym źródłem informacji mogą być zbiory archiwalne Instytutu Pamięci Narodowej i jego oddziałów terenowych. Do najważniejszych z nich należą protokoły przesłuchań oskarżonych oraz świadków zbrodni na Wołyniu, zeznania uwięzionych działaczy OUN i UPA (m.in. Zbigniewa Kamińskiego, Mirosława Onyszkiewicza, Wasyla Sydora), akta UPA z lat 1942–1959 zawierające sprawozdania z akcji antypolskich, ponad 300 relacji dotyczących mordów na ludności polskiej na Wołyniu, znajdujących się w zespole akt 27. Wołyńskiej Dywizji AK. W oddziałach terenowych IPN przechowywana jest dokumentacja sądów wojewódzkich, komend wojewódzkich Milicji Obywatelskiej, Wojewódzkich Urzędów Spraw Wewnętrznych, Okręgowych Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. W aktach tych znajdują się materiały spraw karnych toczonych przeciwko funkcjonariuszom policji ukraińskiej, byłym członkom UPA, proto-

koły z przesłuchań świadków, wiele informacji o losach byłych działaczy UPA w wojennej Polsce.

Znaczne ilościowo zbiory relacji, m.in. na temat wydarzeń na Wołyniu i w Galicji Wschodniej, przechowuje Ośrodek KARTA, który specjalizuje się w gromadzeniu źródeł dotyczących byłych terenów wschodnich II Rzeczypospolitej. Wiele materiałów, mających charakter relacji lub wspomnień, przechowywanych jest też w Ossolineum we Wrocławiu. W zbiorach rękopisów tej instytucji odnaleźć można wykazy uchodźców z Wołynia i tzw. Małopolski Wschodniej, imienne wykazy pomordowanych Polaków z części miejscowości, a także akta Rady Głównej Opiekuńczej zawierające sprawozdania, notatki, wycinki prasowe dotyczące zbrodni ukraińskich w powiatach Małopolski Wschodniej. Na uwagę zasługuje też fakt, iż w materiałach wspomnieniowych znajdują się wzmianki o prowadzonych rozmowach i pertraktacjach między dowództwem UPA a przedstawicielami Armii Krajowej (np. wspomnienia Edwarda Polaka).

W państwowych archiwach ukraińskich zachowały się akta Organizacji Ukraińskich Nacjonalistów (OUN), zarówno zarządu głównego, jak i zarządów terenowych, akta Ukraińskiej Powstańczej Armii (UPA Zachód, UPA Północ i UPA Południe), akta administracji niemieckiej terenów okupowanych na Wschodzie, akta dowództwa Wehrmachtu (zbiór fotokopii), dokumenty ukraińskich sztabów ruchu partyzanckiego, akta Komitetu Komunistycznej Partii Ukrainy i komitetów obwodowych tej partii, zbiory wspomnień uczestników II wojny światowej. Wymieniona dokumentacja zawiera informacje o sytuacji społeczno-politycznej na obszarze Wołynia i byłych województw południowo-wschodnich II Rzeczypospolitej (Iwowskiego i tarnopolskiego), o stosunkach między ludnością cywilną polską i ukraińską, dane o antypolskich akcjach Ukraińców i antyukraińskich akcjach Polaków, a zwłaszcza notatki przywódców OUN o starciach zbrojnych z Armią Krajową oraz o prowokowaniu Polaków przez okupacyjną administrację niemiecką do przeprowadzania antyukraińskich akcji. W aktach UPA znajdują się też sprawozdania i raporty dotyczące stosunków między oddziałami UPA a polskimi formacjami zbrojnymi, dane o przeprowadzonych akcjach wojskowych, a także informacje o niszczeniu wsi polskich. W aktach władz niemieckiej administracji okupacyjnej zachowały się m.in. wykazy zabitych Polaków. W archiwum obwodu tarnopolskiego przechowywana jest kolekcja dokumentów AK z terenu byłego województwa tarnopolskiego, a wśród nich sprawozdania i raporty oddziałów AK na temat terroru wobec ludności polskiej i aktów sabotażu. Na uwagę zasługują też akta dotyczące ukraińskiego ruchu partyzanckiego, wśród których znaleźć można informacje na temat konfliktu polsko-ukraińskiego na Wołyniu.

Oddawany do rąk czytelników Przewodnik stanowi wstęp do dalszej współpracy archiwów Polski i Ukrainy, a także krajów sąsiednich, przede wszystkim Rosji i Niemiec, w zakresie rejestracji źródeł dotyczących konfliktu na Wołyniu, jak też do szeroko pojętych stosunków polsko-ukraińskich w okresie II wojny światowej. Wymaga to jednak dalszej długotrwałej kwerendy i szczegółowego rozpoznania zasobów archiwalnych, rozproszonych w różnych krajach.

Należy mieć nadzieję, że opracowany wspólnym wysiłkiem archiwistów polskich i ukraińskich rejestr najważniejszych materiałów będzie przydatny także w ewentualnej publikacji tekstów źródeł archiwalnych, które mogą pomóc zarówno kręgom historyków, jak też społecznościom Polski i Ukrainy w zrozumieniu trudnej wspólnej przeszłości.

Anna Krochmal

ВІД УКЛАДАЧІВ

Проблема українсько-польських стосунків часів Другої світової війни потребує подальших поглиблених досліджень, що мають базуватися передусім на наявних архівних джерелах як в Україні, так і в Польщі. Проблема оперативного доступу до джерел має виняткове значення не лише для професійних істориків, але й для всіх, зацікавлених у розробленні й висвітленні цієї проблематики. У першому наближенні дослідникам стануть у пригоді наявні в державних та інших архівах довідники – як традиційні (путівники по фондах, покажчики, архівні описи), так і в електронній формі (бази даних, веб-ресурси). Водночас для поглибленого дослідження існуючі архівні довідники не задовольняють потреб користувачів у детальній інформації щодо даної тематики.

Метою підготовки цього путівника є якнайповніше представлення архівних джерел з польських зібрань, а також з державних архівів України, що могли б скласти в цілому достатню джерельну базу для об'єктивного висвітлення драматичних подій на Волині й у Східній Галичині в 1943–1944 рр. Прагнучи до представлення ширшого контексту подій, упорядники при підготовці описових статей подеколи виходили за хронологічні й територіальні межі, окреслені в назві довідника. У зв'язку з цим, крім подій, що розгорталися власне на території Волині та Східної Галичини, тут представлено також описи матеріалів стосовно діяльності підрозділів УПА на терені утворених після 1945 р. Люблінського й навіть Келецького воєводств.

Описи джерел підготовлено за результатами виявлення, проведеного в березні–квітні 2003 р. у польських та українських державних архівах, а також у зібраннях інших інституцій, що упродовж десятиліть займалися збиранням документів. З польської сторони до виявлення джерел було залучено 50 інституцій, у тому числі 32 державних архіви, а також деякі церковні архіви, найзначніші бібліотеки, зібрання громадських об'єднань, що займалися пошуком джерел до історії українсько-польських стосунків, багаті збірки Інституту національної пам'яті з його місцевими відділеннями та Центрального військового архіву. У результаті проведеної пошукової роботи надійшли матеріали від 20-ти установ; 22 установи повідомили про відсутність документів, з 8-ми відповіді не отримано (серед останніх – деякі церковні архіви, бібліотеки і товариства, у яких з огляду на стислі терміни роботи результативного пошуку провести не вдалося). Загалом до довідника включено 130 описових статей.

Подібну пошукову роботу було проведено в державних архівах України. Опрацьовувалися фонди 3-х центральних архівів у Києві та Львові та 5-ти державних архівів областей західного регіону. Виявлення проводилося за документами 80-ти фондів, попередньо визначених як дотичних до проблеми. Позитивні результати дало опрацювання 24-х фондів двох центральних київських архівів та трьох державних архівів областей, описові статті по яких подано в довіднику. Інші архіви повідомили про відсутність документів.

З огляду на специфіку складу фондів державних архівів України, зібрані в результаті виявлення українські матеріали за обсягом поступаються польській частині довідника. Значний масив дотичних документів відсутній. У державних архівах практично немає військових фондів регулярних збройних сил; вони зберігаються в архівах Російської Федерації. Те саме стосується й документів військових формувань НКВС. У довіднику не вдалося також представити документів архівних підрозділів обласних управлінь Служби безпеки України. Не опрацьовано фоно- і фотодокументи Центрального державного кінофотофоноархіву України ім. Г. С. Пшеничного, колекцію усних свідчень вояків УПА, що їх збирає Львівська наукова бібліотека ім. Василя Стефаника НАН України. Ці матеріали передбачається представити в другому томі путівника, так само як і не опрацьовані досі зарубіжні зібрання – архіви Видавництва “Літопис УПА”, Українсько-канадського дослідно-документаційного центру, Інституту дослідження Волині (Канада).

Безумовному включенню до другого тому підлягатимуть також аналогічні архіви польських еміграційних інституцій, зокрема Інституту і музею ім. Генерала Сікорського у Лондоні, а також документи з державних архівів Російської Федерації та ФРН.

Перший том довідника підготовлено спільними зусиллями багатьох архівістів, чий прізвища подано наприкінці кожної описової статті. Останні складено за єдиною схемою описування, базованою на Загальному міжнародному стандарті архівного описування ISAD (G) і підготовленою українською стороною (автор – Наталя Христова). Ці засади погоджено з польською стороною і покладено в основу підготовки анотацій на фонди й колекції.

Координатором робіт у Польщі виступала Генеральна дирекція державних архівів, яка розіслала схему описування до всіх задіяних у проекті інституцій, а згодом провела уніфікацію та редакційне опрацювання описових статей. З української сторони аналогічні функції виконував Державний комітет архівів України.

Засади видання

Зібрані на сьогодні в українських та польських архівах відомості представлено в двох основних частинах єдиного путівника. Перша з них містить описання архівних документів, дотичних українсько-польському конфлікту на Волині та у Східній Галичині, з польських зібрань; друга – з українських. Описовим статтям передують спільне Вступне слово і загальний виклад засад видання польською, українською та англійською мовами, а також єдиний для обох частин список скорочень. Кожна частина містить окремі покажчики змісту до кожної з них. Після описових статей вміщено окремі індекси осіб та географічних назв, а також ілюстрації. Завершує довідник загальний двомовний покажчик змісту, що має полегшити читачеві пошук необхідної інформації. Видання проілюстровано зразками документів з польських та українських архівів.

З метою уніфікації структури довідника упорядники послуговувалися алфавітним принципом розміщення описових статей – за назвами установ, які зберігають документи. В українській частині на початку подано анотації фондів двох центральних державних архівів, далі – обласних архівів за алфавітом назв. В обох частинах документи проанотовано за такою схемою:

1. Назва і номер фонду (колекції)

подається польська або українська назва архівного фонду (колекції) відповідно до облікових даних.

2. Крайні дати фонду (колекції)

Початкова та кінцева дата документів фонду.

3. Обсяг фонду (колекції)

Загальна кількість одиниць зберігання фонду; у дужках зазначено кількість одиниць зберігання, дотичних українсько-польському конфлікту на Волині та у Східній Галичині 1943–1944 рр.

4. Походження документів фонду (колекції)

Дата і спосіб надходження документів до архіву: коли та від кого отримано документи (установа, приватна особа, від яких документи надійшли на постійне зберігання, шляхом дарунку, купівлі тощо).

5. Коротка характеристика документів фонду, дотичних українсько-польському конфлікту на Волині та у Східній Галичині 1943–1944 рр.

Опис змісту дотичних документів із зазначенням місця і часу подій.

6. Умови доступу до документів

Умови, що регулюють доступ до документів або до інформації про фонд. Наявні обмеження щодо користування документами.

7. Умови копіювання документів

Інформація щодо можливостей копіювання документів після отримання доступу до них або щодо існуючих обмежень у копіюванні документів.

8. Мова документів фонду (колекції)

Мова документів фонду, починаючи від мови більшості документів.

9. Фізичний стан документів фонду (колекції)

Інформація про фізичний стан документів, у тому числі зовнішні фізичні пошкодження або інші фактори, що обмежують користування документами.

10. Довідковий апарат до документів фонду (колекції)

Інформація про всі пошукові засоби, складені як фондоутворювачем, так і архівом (зокрема, здавальний опис, архівний опис, покажчик, каталог, огляд).

11. Стан мікрофільмування фонду (колекції)

Інформація про повне або часткове мікрофільмування фондів. У випадку часткового мікрофільмування подаються сигнатури змікрофільмованих одиниць зберігання.

12. Вибрана бібліографія документів фонду (колекції)

Матеріали до бібліографії окремих публікацій, в яких використано інформацію з представлених у довіднику документів або в яких опубліковано самі документи.

Загальні праці, підготовлені без залучення конкретних документів з даної проблематики, не подаються.

13. Автор описової статті

Прізвище, ім'я та посада автора описової статті.

14. Дата проведення описування

Конкретна дата описування.

З огляду на специфіку фондів деяких інституцій, як, наприклад, Центру “Карта” у Варшаві або Фундації – Національного закладу імені Оссолінських у Вроцлаві, було прийнято рішення щодо часткового недотримання загального порядку описування. Одиницею описання у згаданих інституціях є рукопис (Оссолінеум) або свідчення (Центр “Карта”), а не архівний фонд. Логічною підставою для такого рішення було намагання надати читачеві якнайповнішу інформацію про джерела, чого не можна було б досягти при об’єднанні надісланих подokumentних описань в єдине ціле під загальними назвами типу: “збірка рукописів” або “збірка свідчень”. Щодо матеріалів, що зберігаються в Центрі “Карта”, подано такі елементи описової статті: прізвище та ім’я автора свідчення; назва свідчення; місце і рік його запису; вид документа (машинопис, рукопис); кількість сторінок; сигнатура. В описах, надісланих з Оссолінеума, за одиницю описання прийнято вважати рукопис; втім, інші елементи описової статті збігаються з описаннями архівних фондів.

За відмінною від прийнятої в довіднику схеми підготовлено й описові статті на окремі документи з Державного архіву Служби безпеки України. Їх подано в додатку до української частини тому.

Слід також зауважити, що, з огляду на замовчування упродовж десятиліть проблеми українсько-польських стосунків 1943–1944 рр. на окресленій території, а відповідно – й нерозробленість цієї проблематики в українській історіографії, бібліографічний розділ в українській частині довідника є значно меншим за обсягом, ніж у польській.

Якість ілюстрацій, що публікуються в томі, зумовлена станом оригіналів документів.

Коротка характеристика змісту документів

Беручи до уваги зміст опрацьованих для видання джерел, слід зауважити, що в польських державних архівах та інших інституціях зберігаються різноманітні історичні документи різних фондоутворювачів та авторів.

На особливу увагу заслуговують фонди одного з центральних державних архівів – Архіву нових документів, в якому зосереджено передусім документи центральних органів державної влади, а також військові архіви періоду після 1918 р. Надзвичайно важливими для з’ясування українсько-польських стосунків на Волині та у Східній Галичині можуть бути документи міністерств, Крайової Делегатури Уряду Речі Посполитої, у тому числі донесення її місцевих відділень

про завдані збитки та винищення польського населення на Волині, документи Армії Крайової, насамперед донесення Головної Команди АК до Штабу Верховного головнокомандувача в Лондоні про ситуацію на Волині, оперативні донесення, рапорти місцевих структур. Узагальнююча інформація міститься в оперативних донесеннях округових команд Армії Людової, а також у документах Національних збройних сил.

Крім документальних свідчень, суттєбе значення мають фонозаписи та збірки фотодокументів з Архіву аудіовізуальної документації, у тому числі радіозаписи з фонотеки Польської студії Радіо “Вільна Європа” із записами спогадів офіцерів і солдатів 27-ї Волинської піхотної дивізії АК щодо збройних сутичок на Волині в 1943–1944 рр.

Місцеві державні архіви містять передусім матеріали щодо допомоги втікачам з Волині і Східної Галичини, щодо загальної політичної ситуації на Волині під час Другої світової війни, настроїв українського та польського населення. Частина документів висвітлює питання організації загонів польської самооборони, стосунків польського населення і військових з’єднань з німецькими військами та радянськими партизанами, що діяли на Волині.

Крім документів державних архівів, надзвичайно важливим джерелом можуть бути архівні зібрання Інституту національної пам’яті та його місцевих відділень. З них найважливіші – протоколи допитів обвинувачених, а також інформації свідків збройних сутичок на Волині, свідчення ув’язнених діячів ОУН і УПА (зокрема, Збігнева Камінського, Мирослава Онишкевича, Василя Сидора), документи УПА за 1942–1959 рр., що містять звіти про організацію протипольських акцій, понад 300 донесень щодо винищення польського населення на Волині з фонду 27-ї Волинської піхотної дивізії АК. Натомість у місцевих відділеннях Інституту національної пам’яті зберігається документація воєводських судів, воєводських команд Народної міліції, воєводських урядів внутрішніх справ, округових Комісій вивчення злочинів проти польського народу. Серед цих документів – матеріали карних справ, порушених проти функціонерів української поліції, колишніх членів УПА, протоколи допитів свідків, інформація про долю діячів УПА в повоєнній Польщі.

Значна за обсягом збірка звітів щодо подій на Волині та у Східній Галичині зберігається в Центрі “Карта”, який спеціалізується на збиранні джерел до історії колишніх східних теренів II-ї Речі Посполитої. Багато матеріалів у вигляді звітів або спогадів знаходиться також в Оссолінеумі у Вроцлаві. Серед них – списки втікачів з Волині і так званої Східної Малопольщі, списки вбитих поляків у цьому регіоні, а також документи Головної опікунської ради з протоколами засідань, нотатки, газетні вирізки про збройні сутички з українцями в повітах Східної Малопольщі. Варто зауважити, що серед згаданих матеріалів є згадки про контакти й переговори між керівництвом УПА та представниками АК (наприклад, у спогадах Едварда Поляка).

У державних архівах України зберігаються документи: Організації українських націоналістів – як її Крайового Проводу, так і теренових проводів; Української Повстанської Армії (з'єднань “УПА-Захід”, “УПА-Північ”, “УПА-Південь”); нацистської окупаційної адміністрації; керівництва Вермахту (колекція мікрофотокопій); штабів партизанського руху; ЦК Компартії України та її обласних комітетів; колекції спогадів учасників Другої світової війни. Зазначені джерела містять інформацію про суспільно-політичну ситуацію на Волині та в колишніх південно-східних воєводствах II-ї Речі Посполитої (Львівському й Тернопільському), про стосунки між цивільним українським і польським населенням, дані про протипольські акції українців та протиукраїнські акції поляків, зокрема записки провідників ОУН про збройні сутички з АК, провокування окупаційною адміністрацією поляків на проведення протиукраїнських акцій. Серед документів УПА – огляди суспільно-політичного життя, накази, звіти, повідомлення, рапорти, донесення командирів, розвідників, інформаторів про стосунки між відділами УПА та польськими збройними формуваннями, накази командування УПА про проведення протипольських акцій, звіти про проведені військові операції, зокрема про винищення польських сіл, дані про спільні дії радянських і польських партизанів проти УПА.

У документах нацистської окупаційної адміністрації є, зокрема, списки вбитих поляків. У Державному архіві Тернопільської області зберігається колекція документів АК з теренів колишнього Тернопільського воєводства. Серед них – звіти і рапорти відділів АК щодо терору проти польського населення. Заслужують на увагу також кілька фондів партизанських з'єднань з даними щодо українсько-польського конфлікту на Волині; серед документів є щоденники бойових дій, у яких відбилися протипольські акції УПА.

Пропонуючи увазі читачів путівник, вважаємо його першим кроком до дальшої співпраці українських та польських архівів, а також сусідніх держав, передусім – Росії та Німеччини, у справі дослідження джерел про конфлікт на Волині, а також про ширший контекст українсько-польських стосунків часів Другої світової війни. Це, однак, потребує дальших довготривалих пошуків і докладного вивчення архівних фондів, розпорочених по різних країнах.

Сподіваємося, що опрацьований спільними зусиллями польських та українських архівістів і представлений у довіднику обширний документальний масив стане у пригоді при майбутній публікації архівних джерел і допоможе як історикам, так і польському й українському суспільствам у розумінні драматичної спільної історії.

Анна Крохмаль

INTRODUCTION

The problem of the Polish-Ukrainian relations during the Second World War is the subject-matter that still requires profound historical studies, which should be carried out, above all, based on preserved archival collections, both in Poland and in Ukraine. The major issue, of significance for professional researchers on that problem, as well as all other interested persons, is the prompt identification of relevant historical materials. The knowledge on that subject, comes, first of all, from finding aids existing in public (state) archives and archives of other institutions, both in the traditional form (guides to the holdings, directories, archival inventories) as well as the electronic one (databases, websites). However, the currently available finding aids do not exhaust the users' need for detailed information on particular subjects.

The main objective of the guide prepared is possibly the most comprehensive presentation of archival sources preserved within the territories of Poland and Ukraine, which might constitute the grounds for an objective account of events which happened in the years 1943–1944 in Volhynia and Eastern Galicia. Aiming at the presentation of the problem in a broader context, the chronological and territorial frames as referred to in the title of the guide were exceeded in respect to some source descriptions. In consequence, apart from events closely connected with the region of Volhynia and former Eastern Galicia, the publication includes descriptions of materials pertaining, among others, to the operations of the UPA (Ukrainian Insurgent Army) troops in the territory of provinces created after 1945: of Lublin (lubelskie) and even Kielce (kieleckie), as well as descriptions of events from the region of Chełm (Chełmszczyzna) and Podlasie. The descriptions of sources included in the publication were prepared on the basis of a query conducted in the months of March–April 2003 at Polish and Ukrainian state archives as well as in the holdings of other institutions dealing with collecting archive materials. In the territory of Poland, the query covered 50 institutions, including 32 state archives, and collections of some church archives, larger libraries, associations and social institutions, not subordinated to the General Director of State Archives, dealing with acquiring sources to the history of the Polish-Ukrainian relations, extensive holdings of the Institute of National Memory and its local divisions, and of the Central Military Archives. Archival queries resulted in the identification of relevant materials by 19 institutions; negative replies were received from 23 institutions, and 8 institutions provided no replies. The latter group includes some church archives, libraries and associations, at which proper examination of the holdings was not completed due to limited time frames provided for searching. Altogether, the guide includes descriptions of 130 archival fonds.

Simultaneously, the query was being carried out at Ukrainian state archives: three central archives in Kyiv and Lviv and five district (oblast) archives. Records of 80 fonds, pre-selected for the query, were covered with searching. The search at two central archives in Kyiv and three district state archives gave positive results. In consequence, descriptions of 24 archival fonds were included into the guide. The remaining archives sent information on the lack of any records relevant to the subject.

Due to the specificity of archival holdings of the Ukrainian state archives, the source material collected as a result of the query is less extensive as compared to the Polish resources. A significant portion of documents from the period of the war were destroyed. In practice, Ukrainian state archives have no military records produced by regular armed forces, since the sources of that category are preserved at the archives of the Russian Federation. A similar situation refers to the military formations of the NKWS. The query at the archives of the Security Service of Ukraine, which comprise numerous sources of significance to the subject discussed, including archival materials taken over from district state archives, was also not brought to a successful end. The guide also does not include any descriptions of phonographic and photographic collections from the H.S. Pshenychnoy Central State CinePhotoFono Archives of Ukraine; the description of a collection of accounts of the UPA soldiers, preserved at the Vasyl Stepanyk Scientific Library of the National Academy of Sciences of Ukraine, is also missing. The description of those sources will be included into the second part of the guide, which should also comprise Ukrainian emigration collections, including those from the archives of the “Lytopys UPA” publishing house in Canada, the Ukrainian-Canadian Research and Documentation Centre, the Institute for Studies on Volhynia in Canada, archival materials preserved in Russian and German archives, as well as archives of Polish emigration institutions, for example the General Sikorski Museum in London.

The first part of the publication is the result of collective efforts of many persons, whose names are listed at the end of the description of each archival fond. Materials constituting the contents of that volume were gathered on the basis of a uniform description scheme, based on the international standard of archival description – ISAD (G). The scheme applied was prepared by the Ukrainian side, and subsequently consulted with and accepted by the Polish side. The Head Office of State Archives (Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych), performing the function of the query coordinator in Poland, sent over the archival description scheme to individual institutions, and subsequently brought together all the collected information and performed due editorial elaboration. On the part of Ukraine, the same function was performed by the State Committee on Archives of Ukraine.

Structure of the publication

All materials collected hitherto at Polish and Ukrainian Archives were included into one volume of the guide, consisting of two essential parts. The first part comprises descriptions of archival materials pertaining to the Polish-Ukrainian conflict in Volhynia and Eastern Galicia, preserved at Polish archives and institutions; the other part includes descriptions of sources to that subject preserved at Ukrainian archives. The entire work is preceded with a common preface and an introduction in Polish, Ukrainian and English. Both the Polish and the Ukrainian parts are preceded with

separate indexes of abbreviations and tables of contents to either part; in addition, a common table of contents in two languages is placed at the end of the publication to facilitate fast and convenient identification of required data for readers. The description of sources, in both parts, is followed by separate indexes of names and geographical names; illustrations to selected documents from the holdings of Polish and Ukrainian archives can be found at the end of each part of the publication.

In view of the maintenance of possibly most uniform character of the publication, the decision was made to arrange the Polish part of the guide in an alphabetic order according to the names of institutions preserving the holdings. As regards the Ukrainian part, the description of sources from two central archives in Kyiv is first presented, followed by descriptions of materials from district archives, arranged in an alphabetic order according to the names of districts. Within the frames of each part, both the Polish one and the Ukrainian one, archival materials are described at the level of an archival unit, according to the following pattern:

1. Name and number of the archival fond

The current Polish or Ukrainian name of the archival fond, compliant with relevant finding aids. In the case of foreign language fonds at Polish archives, the name in Polish is followed by the original foreign name given in round brackets.

2. Border dates of the fond

The earliest and the final date of archive materials included into the fond.

3. Size of the fond

The total number of archival units in the fond is specified, with the number of archival units pertaining to the Polish-Ukrainian conflict in the years 1943–1944 in Volhynia and Eastern Galicia given in brackets.

4. Origin of records

The dates and the form of acquiring records by the archives and information on the transferring party (institution or natural person, for perpetual preservation, as a donation, purchase, etc.).

5. Brief description of those records in the fond which pertain to the Polish-Ukrainian conflict in the years 1943-1944 in Volhynia and Eastern Galicia

Description of the contents of records in view of the said issue, with the indication of the place and the dates of events.

6. Records availability principles

The rules which govern the access to records within the fond or to information on the fond. Any potential restrictions in records availability.

7. Copying principles

Information on the possibilities to copy records upon having obtained access to those records, and on any restrictions in that respect.

8. Language of records in the fond

The language of records in the fond is specified, starting with the language of the prevailing number of documents within the fond.

---

9. Physical condition of records in the fond

Information on the physical condition of records in the fond, including any apparent physical damage of the text of documents or other factors being an obstacle in the use of records.

10. Archival finding aids

Information on any archival finding aids produced at the chancery of the author of records or at the state archives (e.g. delivery and acceptance specification, archival inventory, indexes, catalogue, summaries).

11. Microfilming of the fond

Information is given whether the fond was microfilmed in full or in part. In the case of any partial microfilming, reference numbers of units which have been microfilmed are specified.

12. Bibliography related to the records of the fond

Major publications making the use of information included in specific records from the fond, described in the guide, or those in which documents themselves were published. In the majority of cases, general monographic studies referring to the full source base included in the guide were neglected.

13. Author of the description

The name and the position of the author of the description.

14. Date of the description

The date of making the description specifying the exact day.

Due to the specificity of holdings of some institutions, such as the KARTA Centre Foundation in Warsaw or the National Ossolinski Institute in Wrocław, it was decided to depart from the adopted description order. In the above mentioned institutions, the basic description unit is not an archival unit but a manuscript, in the case of *Ossolineum*, or an account of a given person, in the case of the KARTA Centre. The reasons for that decision included the intention to provide a reader with possibly the most comprehensive information on sources, which might be impoverished in the case of the combination of descriptions included into one fond entitled: the collection of manuscripts or the collection of accounts of certain individuals. As regards materials preserved at the KARTA Centre, the author of descriptions provided the following elements: name of the author of the account, title of the account, place and year of recording, data on the form of the document (typescript, manuscript), number of pages and reference number. In descriptions received from *Ossolineum*, a manuscript was accepted as the description unit, however, all the elements analogous to the description at the level of an archival fond were maintained. An analogous situation was in respect to the description of selected documents from the Archives of the Security Service of Ukraine, included into the Annex to the Ukrainian part of the guide. They comprise selected archival documents described disregarding the pattern followed by other institutions. It should also be noted that the concealment for decades of the problem of the Polish-

Ukrainian relations in the years 1943–1944 in the above-mentioned region is also connected with the lack of any respective works in the Ukrainian historiography; therefore, bibliographical notes in the Ukrainian part of the guide are less numerous as compared to the Polish part.

The quality of illustrations included in the publication depended on the quality of the preservation of original documents.

Contents of the publication

Considering the contents of sources collected for the needs of the publication, we should state that, at Polish archives and institutions, relatively diversified historical materials were preserved coming from different authors. The holdings of one of the central State archives – the Archives of Contemporary Records – which collect, first of all, records of central state and military authorities from the period after the year 1918, deserve particular attention. Such records may be helpful to the issue of the Polish-Ukrainian relations in Volhynia and Eastern Galicia as the records of ministries, the Office of the Delegates of the Government of the Republic of Poland for the Country (Delegatura Rządu RP na Kraj), including reports of its local units on acts of violence and crimes against the Polish nation in Volhynia, records of the Home Army, including wires of the General Headquarters of the Home Army to the General Commander's Staff in London on the situation of the Polish population in Volhynia, operational messages, reports of local units. Situational messages of the People's Army district headquarters and records of the National Armed Forces provide supplementary information. Apart from documents – recordings and collections of photographs preserved at the Archives of Audio-Visual Records are of equally great significance, including radio broadcasts from the sound library of the Polish Section of Radio Free Europe, with recollections of officers and soldiers from the 27th Volhynian Infantry Division of the Home Army on fights in the years 1943–1944 in Volhynia. State local archives collect, first of all, materials pertaining to assistance provided to the refugees from Volhynia and Eastern Galicia; they also preserve documents depicting political situation in Volhynia during the Second World War, public feelings among the Poles and the Ukrainians. Some materials refer to the organization of Polish self-defence troops, relations of the Polish population and Polish military formations towards German troops stationed in Volhynia and Soviet partisans.

Another extremely significant source of information, apart from state archives, are archival collections of the Institute of National Memory and its local divisions. The most important ones include records of hearings of the accused and witnesses of crimes in Volhynia, testimonies of imprisoned activists of the OUN and the UPA (Zbigniew Kamiński, Mirosław Onyszkiewicz, Wasyl Sydor, among others), the UPA records from the years 1942–1959, including reports on anti-Polish operations, with over 300 accounts on murders of the Polish population in Volhynia to be found in the fond

---

of records of the 27th Volhynian Division of the Home Army. Local divisions of the Institute keep documents of provincial courts, provincial headquarters of the Civic Militia, Provincial Offices of Internal Affairs, District Commissions for Research on Crimes against the Polish Nation. Those records include materials on criminal cases conducted against the Ukrainian police officials, former UPA members, records of hearings of witnesses, numerous data on the fates of former UPA activists in post-war Poland.

The KARTA Centre preserves significant quantities of collections of accounts pertaining, among others, to the events in Volhynia and Eastern Galicia. The Centre specializes in collecting sources related to former eastern territories of the Second Republic. Lots of materials having the character of accounts or recollections are also preserved at the *Ossolineum* Institute in Wrocław. One may find there, in the holdings of manuscripts, lists of refugees from Volhynia and so called Eastern Little Poland (Małopolska), name lists of Poles murdered in some parts of the region, as well as records of the Chief Protection Council (Rada Główna Opiekuńcza), including reports, notes and press cuttings pertaining to Ukrainian crimes in the counties of Eastern Little Poland. The fact that recollective materials include references to talks and negotiations between the UPA headquarters and the representatives of the Home Army (e.g. Edward Polak's recollections) deserves particular attention.

Such documents as records of the Organisation of Ukrainian Nationalists, of both central and local boards, the UPA (UPA West, UPA North and UPA South) records, records of the German administration of lands occupied in the East, records of the Wehrmacht Headquarters (a collection of photocopies), documents of the Ukrainian headquarters of the partisan movement, records of the Committee of the Communist Party of Ukraine and district committees of that party, recollections of participants of the Second World War are preserved at the state archives of Ukraine. The above listed documents include information on the social and political situation in the region of Volhynia and former south-eastern provinces of the Second Republic (of Lviv and Ternopil), on relations among the civil Ukrainian and Polish population, on anti-Polish operations of the Ukrainians and anti-Ukrainian operations of the Poles, in particular, notes of the OUN leaders on armed encounters with the Home Army and on provoking the Poles by the German occupying administration to conduct anti-Ukrainian operations. The UPA records include statements and reports on relations between the UPA troops and Polish armed formations, data on military operations conducted, information on the destruction of Polish villages. Within the records of the German occupying administration, one may find lists of murdered Poles. A collection of the Home Army documents from the region of the former province of Ternopil, including accounts and reports of the Home Army troops on terror towards the Polish population and acts of sabotage, is preserved at the archives of the district of Ternopil. Records pertaining to the Ukrainian partisan movement, among which one may find information relevant to the Polish-Ukrainian conflict in Volhynia, also deserve special attention.

This guide, now handed over to readers, is just the beginning of further co-operation of Polish and Ukrainian archives, as well as archives of neighbouring states, Russian and German, in particular, in the area of the registration of sources pertaining to the conflict in Volhynia, but also to widely understood Polish-Ukrainian relations during the Second World War. That would require, however, continued and time-consuming queries and detailed examination of archival holdings scattered throughout different countries.

We should hope that this register of most significant materials, prepared thanks to common efforts of Polish and Ukrainian archivists, will also be useful for potential publications of texts of archival sources, which may be of great help to wide circles of historians and Polish and Ukrainian communities in the understanding of our difficult common history.

Anna Krochmal

Przewodnik
po polskich źródłach
archiwalnych

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	5
Archiwum Akt Nowych w Warszawie	7
Archiwum Dokumentacji Mechanicznej	19
Archiwum Na Jasnej Górze	21
Archiwum Państwowe w Częstochowie	23
Archiwum Państwowe w Krakowie	24
Archiwum Państwowe w Lublinie	29
Archiwum Państwowe w Opolu	35
Archiwum Państwowe w Piotrkowie Trybunalskim	36
Archiwum Państwowe w Przemyślu	38
Archiwum Państwowe w Radomiu	44
Archiwum Państwowe w Rzeszowie	48
Archiwum Państwowe w Toruniu	51
Archiwum Państwowe m. st. Warszawy	55
Archiwum Państwowe m. st. Warszawy Oddział w Łowiczu	57
Archiwum Państwowe m. st. Warszawy Oddział w Otwocku	58
Archiwum Państwowe w Zamościu	64
Archiwum Zakładu Historii Ruchu Ludowego przy Naczelnym Komitecie Wykonawczym PSL	67
Centralne Archiwum Wojskowe	68
Fundacja Ośrodka KARTA w Warszawie. Archiwum Wschodnie	71
Institut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	127
Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów–Warszawa	127
Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Białymstoku	135
Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Katowicach	136
Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Krakowie	137
Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Lublinie	139
Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Łodzi	140

Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Poznaniu	141
Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Rzeszowie	146
Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów we Wrocławiu	148
Wydział Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów – Delegatura IPN w Bydgoszczy	151
Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Dział Rękopisów	164
Aneks	208
Indeks osobowo-geograficzny	209
Spis ilustracji do części polskiej	275

WYKAZ SKRÓTÓW

AAN	Archiwum Akt Nowych
AK	Armia Krajowa
b.d.	brak daty
b.d.p.	brak daty powstania
b.m.p.	brak miejsca powstania
BN	Biblioteka Narodowa
DR	Delegatura Rządu na Kraj
GKBZpNP	Główna Komisja Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
gm.	gmina
IPN	Instytut Pamięci Narodowej
j.a.	jednostka archiwalna
j.inw.	jednostka inwentarzowa
KC KP(b)	Komitet Centralny Komunistycznej Partii (bolszewików)
kk.	kart (liczba)
KPMO	Komenda Powiatowa Milicji Obywatelskiej
kpt.	kapitan
KRN	Krajowa Rada Narodowa
KW	Komitet Wojewódzki
KWMO	Komitet Wojewódzki Milicji Obywatelskiej
MBP	Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego
mps	maszynopis
MSW	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
MSWiA	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji
OBUiAD IPN	Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów Instytutu Pamięci Narodowej
ODR	Okręgowa Delegatura Rządu
OUN	Orhanizacija Ukrainśkich Nacionalistiw (ukr.) – Organizacja Ukraińskich Nacionalistów
OUN-B	Organizacja Ukraińskich Nacionalistów-Banderowców
OZON	Obóz Zjednoczenia Narodowego
PAN	Polska Akademia Nauk
PCK	Polski Czerwony Krzyż
PKO	Polski Komitet Opiekuńczy
por.	porucznik
płk.	pułkownik
PolKo	Polski Komitet Opiekuńczy

POW	Polska Organizacja Wojskowa
pow.	powiat
PPR	Polska Partia Robotnicza
PPS	Polska Partia Socjalistyczna
RGO	Rada Główna Opiekuńcza
rkps	rękopis
RP	Rzeczpospolita Polska
SD	Sicherheitsdienst (niem.) – Służba Bezpieczeństwa
ss.	stron (liczba)
sygn.	sygnatura
UNS	Ukraińskij Narodnyj Sojuz (ukr.) – Ukraiński Związek Ludowy
UOP	Urząd Ochrony Państwa
UPA	Ukraińska Powstańska Armija (ukr.) – Ukraińska Powstańcza Armia
wł. gosp.	właściciel gospodarstwa
woj.	województwo
WUBP	Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego
Wud/sBP	Wojewódzki Urząd do spraw Bezpieczeństwa Publicznego
WUSW	Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych
ZNiO	Zakład Narodowy im. Ossolińskich
ZWZ-AK	Związek Walki Zbrojnej-Armia Krajowa

ARCHIWUM AKT NOWYCH W WARSZAWIE

ul. Hankiewicza 1
02-103 Warszawa

tel. (22) 823-52-45, 823-60-80
e-mail: sekretariat@aan.pl
www.aan.pl

1. Ministerstwo Rolnictwa i Reform Rolnych w Warszawie zesp. 162

2. 1945–1951
3. 3372 j.a. (1 j.a.)
4. Do Archiwum Akt Nowych akta zostały przekazane w latach 1958, 1964–1969, 1972 z Archiwum Ministerstwa Rolnictwa.
5. W jednostce o sygn. 2610 znajduje się korespondencja z roku 1946 opisująca trudną sytuację ludności na terenach zniszczonych przez bandy ukraińskie (powiaty: Przemysł, Lesko, Sanok, Jarosław).
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Hanna Michalska, archiwista.
14. 25.04.2003 r.

1. Centralny Komitet Opieki Społecznej w Warszawie zesp. 164

2. 1944–1945 [1950]
3. 405 j.a. (4 j.a.)
4. Do Archiwum Akt Nowych akta zostały przekazane w 1957 i 1966 r. z archiwów Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej oraz Ministerstwa Zdrowia i Opieki Społecznej.
5. W jednostkach o sygn.: 32, 42, 80, 81 znajdują się sprawozdania z lat 1945–1947 z dokonanej lustracji w województwach rzeszowskim i lubelskim, opisujące niszczyielską działalność band ukraińskich w stosunku do ludności polskiej (rabo-

---

---

wanie i palenie mienia, kradzież żywności i trzody chlewnej, mordowanie ludności).

6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Hanna Michalska, archiwista.
14. 26.04.2003 r.

**1. Ministerstwo Informacji i Propagandy w Warszawie
zesp. 168**

2. 1945–1947
3. 1014 j.a. (10 j.a.)
4. Do Archiwum Akt Nowych akta zostały przekazane w latach 1945, 1956, 1959, 1963, 1975 z Archiwum Zakładu Historii Partii przy Komitecie Centralnym Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, z Biblioteki Sejmowej oraz archiwów Urzędu Rady Ministrów i Ministerstwa Kultury i Sztuki.
5. W jednostkach o sygn.: 921, 924, 926, 931, 938, 960, 970, 1000, 1004, 1014 znajduje się korespondencja z lat 1945–1946 opisująca sytuację polityczną na terenie województw rzeszowskiego, lubelskiego i kieleckiego; raporty i sprawozdania ukazujące zbrodnie dokonane przez UPA na ludności polskiej (palenie i niszczenie gospodarstw rolnych, grabież inwentarza, palenie sierocińców i szkół, wysadzanie mostów, napady na urzędy pocztowe, posterunki policji i szpitale, mordowanie dzieci, dorosłych i żołnierzy polskich); wyciąg z broszurki z 28 VII 1943 r. pt. „Do społeczeństwa wołyńskiego”, ukazujący wrogie stosunki polsko-ukraińskie.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Część zmikrofilmowana (1–702, 704–823, 835–841, 743–957).
12. Brak.

13. Hanna Michalska, archiwista.

14. 24.04.2003 r.

1. Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego w Lublinie

zesp. 185

2. 1944 [1945–1953]

3. 453 j.a. (2 j.a.)

4. Do Archiwum Akt Nowych akta zostały przekazane w latach 1957, 1963–1965, 1975, 1982, 1990 z archiwów: Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, Ministerstwa Oświaty, Ministerstwa Sprawiedliwości, Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Komunikacji, Ministerstwa Handlu Zagranicznego, Związku Nauczycielstwa Polskiego oraz z Archiwum Zakładu Historii Partii przy Komitecie Centralnym Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

5. W jednostkach o sygn. I/17 i IX/11 znajdują się wzmianki o działalności band ukraińskich na terenie województw rzeszowskiego i nowogrodzkiego w 1944 r.

6. Cały zespół jest udostępniany.

7. Istnieje możliwość wykonania kopii.

8. Polski.

9. Dobry.

10. Inwentarz książkowy.

11. Większość zmikrofilmowana (I/1 do I/3, I/6 do I/10, I/11 do I/21, I/24 do I/93, I/95, I/96 do I/99, I/101, I/102, I/105 do I/109, II/1 do II/11, III/1 do III/5, V/1 do V/31, VII/1 do VII/4, VII/6, VII/7, VII/8, VII/9, VII/11 do VII/29, VIII/1 do VIII/26, IX/1 do IX/9, IX/10 do IX/15, IX/17, IX/24 „A”, XI/1 do XI/13, XII/1 do XII/16, XIV/1 do XIV/21, XIV/22, XIV/23, XIV/26, XIV/27, XV/1 do XV/7, XV/9, XVI/1 do XVI/8, XVI/10 do XVI/18, XVI/21 do XVI/23, XVI/25, XVI/26).

12. Brak.

13. Beata Jęcek, archiwista.

14. 24.04.2003 r.

1. Ministerstwo Administracji Publicznej w Warszawie

zesp. 199

2. [1937–1944] 1945–1950 [1951–1952]

3. 5054 j.a. (5 j.a.)

4. Do Archiwum Akt Nowych akta zostały przekazane w latach 1959–1963, 1965, 1970, 1991, 2002 z archiwów: Urzędu Rady Ministrów, Ministerstwa Gospodar-

---

---

ki Komunalnej, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Ministerstwa Rolnictwa, Ministerstwa Finansów, Biura Kontroli Państwa przy Prezydium KRN, Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast oraz z Archiwum Zakładu Historii Partii przy Komitecie Centralnym Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.

5. W jednostkach o sygn.: 73, 121, 122, 778, 779 znajdują się korespondencja, meldunki, ulotki dotyczące napaści, rabunków i mordów na ludności polskiej przez oddziały UPA (lata 1945–1948), memorandum Amerykańskiej Ligi Rosjan i Karpato-Rosjan do Rządu Polskiego w sprawie Łemków (VI 1947), sprawozdania sytuacyjne (XII 1945) z województw lubelskiego i rzeszowskiego o rozprzestrzenianiu się grup UPA.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy, spisy zdawczo-odbiorcze.
11. Większość zmikrofilmowana (1 do 959, 960, 961, 962 do 982, 983, 984 do 986, 987 do 1516, 1517 do 1969, 1970 do 1975, 1975 „i”, 1976 do 1979, 1980 do 1988, 1989 do 3045).
12. Brak.
13. Beata Jęcek, archiwista.
14. 29.04.2003 r.

**1. Państwowy Urząd Repatriacyjny. Zarząd Centralny w Łodzi
zesp. 200**

2. 1944–1951 [1952]
3. 4056 j.a. (1 j.a.)
4. Do Archiwum Akt Nowych akta zostały przekazane w latach 1957–1959 i 1962–1966 z archiwów Ministerstwa Rolnictwa, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, Biura do Spraw Repatriacji Ludności Obcej w Urzędzie Rady Ministrów, Archiwum Państwowego w Łodzi oraz Komendy Milicji Obywatelskiej woj. katowickiego.
5. W jednostkach o sygn. I/10 znajduje się telegram z Lubaczowa do Państwowego Urzędu Repatriacyjnego (prawdopodobnie z 1945 r.) donoszący o wzmagającym się terrorze uzbrojonych oddziałów UPA.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Polski.
9. Dobry.

10. Inwentarz książkowy.
11. Zmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Beata Jęcek, archiwista.
14. 25.04.2003 r.

1. Ambasada RP w Londynie
zesp. 503

2. [1917] 1919–1945
3. 1930 j.a. (1 j.a.)
4. Do Archiwum Akt Nowych akta zostały przekazane w latach 1963, 1965, 1966, 1970, 1976, 1978 i 1999 z Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz Archiwum Zakładu Historii Partii przy Komitecie Centralnym Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.
5. W teczce o sygn. 1856 znajduje się sprawozdanie z października 1943 r., dotyczące m.in. stosunków polsko-ukraińskich, które zawiera dokładne dane o liczbie zamordowanych osób w poszczególnych wsiach (Poryck, Orzeszyn, Zdziary, Zabłotce) i ogólnie w powiatach (Dubno, Krzemieniec, Kowel, Kostopol, Sarny), często podawane są także dane personalne sprawców lub ich pseudonimy.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Większość dokumentów w języku polskim, ponadto dokumenty w języku angielskim, francuskim, niemieckim.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy drukowany.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Jolanta Louchin, zastępca dyrektora Archiwum (przeprowadzenie kwerendy).
Adam Grzegorz Dąbrowski, starszy archiwista, kierownik Oddziału V.
14. 28.04.2003 r.

1. Generalny Pełnomocnik Rządu RP do Spraw Repatriacji w Warszawie
zesp. 522

2. 1944–1947 [1948–1950]
3. 1253 j.a. (2 j.a.)

4. Do Archiwum Akt Nowych akta zostały przekazane w 1963 i 1969 r. z archiwów Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz Archiwum Państwowego w Łodzi.
5. W teczkach o sygn. 9–10 znajdują się pojedyncze informacje dotyczące działań oddziałów UPA w powiatach: Sanok, Lesko, Lubaczów podczas repatriacji ludności pochodzenia ukraińskiego na terytorium ZSRR.
6. Udostępniana jest część opracowana zespołu (560 j.a.)
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Polski, rosyjski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Jolanta Louchin, zastępca dyrektora Archiwum (przeprowadzenie kwerendy). Adam Grzegorz Dąbrowski, starszy archiwista, kierownik Oddziału V.
14. 28.04.2003 r.

1. Rejonowi Pełnomocnicy Rządu RP do Spraw Ewakuacji Ludności Polskiej z Ukraińskiej SRR – grupa zespołów zesp. 527

2. 1944–1946
3. 291 j.a. (1 j.a.)
4. Do Archiwum Akt Nowych akta zostały przekazane w 1963 i 1965 r. z Archiwum Ministerstwa Finansów oraz z Archiwum Państwowego w Łodzi.
5. W aktach rejonowego pełnomocnika w Krzemieńcu (sygn. 11) znajdują się podania osób narodowości polskiej, ubiegających się o ewakuację do Polski, zawierające informacje o mordach dokonanych w 1943 r. na członkach ich rodzin lub w miejscu ich zamieszkania (miejscowość Berezyna na przedmieściach Krzemieńca).
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Dokumenty w dobrym stanie zachowania mogą być kopiowane bez ograniczeń, dokumenty uszkodzone i pisane na papierze złej jakości są skanowane.
8. Większość dokumentów w języku polskim, ponadto dokumenty w języku rosyjskim.
9. Większość w stanie dobrym.
10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.

12. Brak.
13. Jolanta Louchin, zastępca dyrektora Archiwum (przeprowadzenie kwerendy).
Adam Grzegorz Dąbrowski, starszy archiwista, kierownik Oddziału V.
14. 28.04.2003 r.

1. **Poselstwo RP w Meksyku**
zesp. 593

2. [1923–1926, 1928–1929] 1930–1945 [1946–1953]
3. 207 j.a. (1 j.a.)
4. Do Archiwum Akt Nowych akta zostały przekazane w latach 1963, 1999 i 2002 z Archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych.
5. W jednostce o sygn. 202 znajdują się przeglądy z prasy ukraińskiej, ukazujące się w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej i Kanadzie, za 1944 r. z relacjami o oczyszczaniu terenu Ukrainy z „elementu bolszewickiego” oraz biuletyn Ministerstwa Spraw Zagranicznych Rządu RP na uchodźstwie z 1943 r. o zbrodniach ukraińskich na ludności polskiej na Wołyniu.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Większość dokumentów w języku polskim, ponadto dokumenty w języku hiszpańskim, angielskim i francuskim.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Adam Grzegorz Dąbrowski, starszy archiwista, kierownik Oddziału V.
14. 19.03.2003 r.

1. **Armia Ludowa**
zesp. 1316

2. [1943] 1944–1945
3. 192 j.a. (2 j.a.)
4. Do Archiwum Akt Nowych akta zostały przekazane w 1990 r. wraz z zasobem Archiwum Zakładu Historii Partii przy Komitecie Centralnym Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, do którego materiały te trafiały z różnych źródeł w okresie 1958–1983 (głównie z archiwów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i terenowych jednostek Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej oraz jako dary od osób prywatnych).

5. W jednostkach o sygn. 192/XII/3 i 192/XXII/3 znajdują się meldunki sytuacyjne Komendy Okręgu Lublin Armii Ludowej z 1944 r. z ogólnymi wzmiankami o zbrodniach ukraińskich na ludności polskiej.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Większość dokumentów w języku polskim, ponadto dokumenty w języku rosyjskim.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy.
11. Zmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Adam Grzegorz Dąbrowski, starszy archiwista, kierownik Oddziału V.
14. 19.03.2003 r.

**1. Delegatura Rządu RP na Kraj
zesp. 1325**

2. 1940–1945
3. 999 j.a. (18 j.a.)
4. Do Archiwum Akt Nowych zespół ten został przekazany w 1990 r. wraz z zasobem Zakładu Historii Partii przy Komitecie Centralnym Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, do którego materiały te trafiały w okresie 1958–1967 (głównie z archiwum Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w mniejszym stopniu z archiwów terenowych jednostek Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej i Związku Bojowników o Wolność i Demokrację oraz jako zakupy od osób prywatnych).
5. Depesze do Rządu RP w Londynie, biuletyny i meldunki terenowych placówek Delegatury Rządu na Kraj, dotyczące terroru wobec ludności polskiej na terenach Wołynia (powiaty: Dubno, Horochów, Luboml, Krzemieniec, Łuck, Równe, Sarny, Włodzimierz, Podhajce), sygn. 202 / I, t. 42, 202 / II, t. 12, t. 49, t. 50, t. 51, 202 / III, t. 16, t. 35, t. 42, t. 115, t. 121, t. 122, t. 124, t. 127, t. 130, t. 132, t. 193, 202 / X, t. 7, 202 / XVI, t. 3.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Większość dokumentów w języku polskim, ponadto dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy.

11. Większość zmikrofilmowana (202/I/1 do 202/I/57, 202/II/1 do 202/74, 202/III/1 do 202/III/213, 202/IV/1 do 202/IV/2, 202/V/1 do 202/V/8, 202/VI/1 do 202/VI/5, 202/VII/1 do 202/VII/3, 202/VIII/1 do 202/VIII/4, 202/IX/1 do 202/IX/2, 202/X/1 do 202/X/2, 202/XI/1, 202/XII/1 do 202/XII/2, 202/XIII/1, 202/XIV/1 do 202/XIV/20, 202/XV/1 do 202/XV/2, 202/XVI/1 do 202/XVI/3, 202/XVII/1 do 202/XVII/3, 202/XVIII/1 do 202/XVIII/10, 202/XIX/1 do 202/XIX/3, 202/XX/1 do 202/XX/26, 202/XXI/1 do 202/XXI/2, 202/XXII/1 do 202/XXII/5, 202/XXIII/1 do 202/XXIII/2, 202/XXIV/1 do 202/XXIV/3, 202/XXV/1 do 202/XXV/2, 202/XXVI/1, 202/XXVII/1).
12. W. Siemaszko, E. Siemaszko, *Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na ludności polskiej Wołynia 1939–1945*, t. 1–2, Warszawa 2000.
13. Jolanta Louchin, zastępca dyrektora Archiwum (przeprowadzenie kwerendy). Adam Grzegorz Dąbrowski, starszy archiwista, kierownik Oddziału V.
14. 28.04.2003 r.

1. Armia Krajowa zesp. 1326

2. 1942–1945

3. 972 j.a. (20 ja.)

4. Do Archiwum Akt Nowych akta zostały przekazane w 1990 r. wraz z zasobem Archiwum Zakładu Historii Partii przy Komitecie Centralnym Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, do którego materiały te trafiały z różnych źródeł w okresie 1958–1989 (głównie z archiwów: Kancelarii Rady Państwa, Sądu Najwyższego, Związku Bojowników o Wolność i Demokrację, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, terenowych jednostek Milicji Obywatelskich i Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej oraz jako dary i zakupy od osób prywatnych).
5. W jednostkach o sygn.: 203/I/6, 203/I/13, 203/I/19, 203/I/25, 203/XV/8, 203/XV/9, 203/XV/13– do 20, 203/XV/25, 203/XV/27, 203/XV/28, 203/XV/39 – do 41, znajdują się depesze Komendy Głównej Armii Krajowej do Sztabu Naczelnego Wodza w Londynie z 1943 i 1944 r. (zawierające m.in. punkt dotyczący spraw narodowościowych na terenie kraju z ogólnymi wzmiankami o zbrodniach ukraińskich na ludności polskiej); meldunki zbiorowe Komendy Głównej Armii Krajowej do Sztabu Naczelnego Wodza w Londynie z 1943 i 1944 r. (zawierające m.in. przeglądy najważniejszych wydarzeń na terenie kraju z ogólnymi wzmiankami o zbrodniach ukraińskich na ludności polskiej), przeglądy terenowe, meldunki operacyjne, rozkazy operacyjne z wytycznymi wykonawczymi, raporty sprawozdawcze, meldunki sytuacyjne terenowych jednostek podległych Komendzie Obszaru Lwów z lat 1942–1944 ze wzmiankami o zbrodniach ukraińskich na ludności polskiej (powiaty: Biłgoraj, Bóbrka, Brzeżany, Gródek Jagielloński, Jarosław, Kamionka Strumiłowa, Lwów – powiat i miasto, Miechów, Przemysł, Prze-

myślany, Rawa Ruska, Rohatyn, Sanok, Skałat, Sokal, Stanisławów, Tarnopol, Włodzimierz Wołyński, Złoczów, Żółkiew); ponadto nieliczne zestawienia i wykazy zbrodni ukraińskich na ludności polskiej na terenie Wołynia i Galicji Wschodniej w 1943 r. (powiaty: Borszczów, Bóbrka, Brody, Brzeżany, Buczacz, Czortków, Jarosław, Kołomyja, Kopyczyńce, Kosów, Lwów – powiat i miasto, Nadwórna, Nisko, Podhajce, Przemysły, Rohatyn, Rudki, Sambor, Skałat, Sokal, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Tłumacz, Trembowla, Turczyn, Zaleszczyki, Zbaraż, Zborów, Złoczów).

6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Większość dokumentów w języku polskim, ponadto dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy.
11. Większość zmikrofilmowana (203/I/1 do 14, 203/II/1 do 203/II/6, 203/III/1 do 203/III/141, 203/IV/1 do 203/IV/10, 203/V/1 do 203/V/3, 203/VI/1 do 203/VI/2, 203/VII/1 do 203/VII/69, 203/VIII/1 do 203/VIII/4, 203/IX/1 do 203/IX/13, 203/X/1 do 203/X/94, 203/XI/1 do 203/XI/44, 203/XII/1 do 203/XII/19, 203/XIII/1 do 203/XIII/7, 203/XIV/1, 203/XV/1 do 203/XV/51, 203/XVI/1, 203/XVII/1 do 203/XVII/3, 203/XVIII/1, 203/XIX/1, 203/XX/1).
12. W. Siemaszko, E. Siemaszko, op.cit.
13. Adam Grzegorz Dąbrowski, starszy archiwista, kierownik Oddziału V.
14. 18.03.2003 r.

1. Narodowe Siły Zbrojne zesp. 1329

2. 1942–1945
3. 89 j.a. (1 j.a.)
4. Do Archiwum Akt Nowych akta zostały przekazane w 1990 r. z Archiwum Zakładu Historii Partii przy Komitecie Centralnym Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.
5. W jednostce o sygn. 207/7 znajdują się meldunki, sprawozdania sytuacyjne i raporty dotyczące spraw ukraińskich za okres od 3 XI 1942 r. do 25 IV 1944 r. (wykazy rozstrzelanych lub zamordowanych Polaków przez Ukraińców na terenie Wołynia, w okolicach Brodów, we Włodzimierzu Wołyńskim i Lwowie, we wsiach Bursztynowo i Grajewo-Czyżków).
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.

8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy.
11. Zmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Dorota Kolwińska, archiwista.
14. 22.04.2003 r.

**1. Społeczny Komitet Antykomunistyczny „Antyk”
zesp. 1346**

2. [1920] 1942–1944
3. 93 j.a. (1 j.a.)
4. Do Archiwum Akt Nowych akta zostały przekazane w 1990 r. z Archiwum Zakładu Historii Partii przy Komitecie Centralnym Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.
5. W jednostce o sygn. 228/24-2 znajdują się sprawozdania sytuacyjne z Polesia, Wołynia i Litwy za okres od 20 IX 1941 r. do sierpnia 1944 r. dotyczące mordowania Polaków, Żydów i innych obywateli.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Dorota Kolwińska, archiwista.
14. 22.04.2003 r.

**1. Zbiór prasy konspiracyjnej i powstańczej
zesp. 1583**

2. 1939–1945
3. 2715 j.a. (obejmujących 1282 tytuły prasowe)
4. Zasadnicza część zbioru przekazana została do Archiwum Akt Nowych w 1990 r. wraz z zasobem Archiwum Zakładu Historii Partii przy Komitecie Centralnym Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, do którego materiały te trafiały przed 1989 r. z różnych źródeł (zakupy, dary, wymiana); pozostała część napływała w la-

tach 1952, 1956–1958, 1960 z Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, archiwów państwowych w Warszawie, Krakowie, Lublinie oraz z archiwum Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

5. Zbiór obejmuje prasę konspiracyjną wydawaną na terytorium państwa polskiego w granicach sprzed 1 IX 1939 r. W skład kolekcji wchodzi dzienniki informacyjne, tygodniki informacyjne i problemowe, miesięczniki społeczno-kulturalne, czasopisma wojskowe ideologiczne i polityczne, pisma dla dzieci i młodzieży – w tym artykuły i doniesienia dotyczące zbrodni ukraińskich na ludności polskiej Wołynia i Galicji Wschodniej.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Adam Grzegorz Dąbrowski, starszy archiwista, kierownik Oddziału V.
14. 22.04.2003 r.

ARCHIWUM DOKUMENTACJI MECHANICZNEJ

ul. Hankiewicza 1
02-103 Warszawa

tel. (22) 824-04-59
e-mail: admpatek@post.pl
www.admech.of.pl

1. Fonoteka Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa

zesp. XXXVI

2. 1952–1994
3. 17 246 j.a. (8 j.a.)
4. Dar Radia Wolna Europa.
5. Audycje radiowe nadane w latach 1964–1968 (8 programów) zawierające wspomnienia oficerów i żołnierzy 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej na temat walk na Wołyniu w latach 1943–1944. Materiały zarejestrowane na taśmach magnetycznych.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość kopiowania nagrań na taśmy magnetofonowe i płyty CD.
8. Wypowiedzi w języku polskim.
9. Dobry.
10. Komputerowy inwentarz zawierający opisy treści wszystkich audycji.
11. Nie dotyczy.
12. M. Fijałka, *27 Wołyńska Dywizja Piechoty AK*, Warszawa 1986.
13. Piotr Musur, kierownik Oddziału Nagrań.
14. 23.04.2003 r.

1. Kolekcja Stefana Bałuka

zesp. XXXVII

2. 1919–1945
3. 8000 j.a. (50 j.a.)
4. Fotografie zakupione od właściciela kolekcji.
5. Fotografie nie są oryginałami, lecz reprodukcjami. Dotyczą 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej w 1944 r. na Wołyniu, Polesiu i Lubelszczyźnie (49 zdjęć). Dwa zdjęcia z 1943 r. przedstawiają oddział samoobrony oraz oddział partyzancki AK „Łuna”.

6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość skanowania, wykonywanie odbitek fotograficznych oraz filmowania.
8. Nie dotyczy.
9. Dobry.
10. Zespół w trakcie opracowania, zdjęcia dotyczące omawianej tematyki posiadają karty inwentarzowe zawierające opis treści fotografii.
11. Nie dotyczy.
12. M. Fijałka, op.cit.
13. Piotr Niedziela, archiwista.
14. 23.04.2003 r.

ARCHIWUM NA JASNEJ GÓRZE

ul. ks. Kordeckiego 2
42-225 Częstochowa

tel. (34) 377-77-77
e-mail: archiwum@jasnagora.pl

1. Pobratymstwo Bronowskich

2. 1939–1995
3. 14 kart (6 kart)
4. Dar rodziny.
5. Karty zamordowanych przez Ukraińców członków rodziny.
6. Po uzgodnieniu z kuratorem zbiorów Archiwum.
7. Po uzgodnieniu z kuratorem zbiorów Archiwum.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Brak.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Tadeusz Krawczak, dyrektor AAN.
14. 6.05.2003 r.

1. Zbiór bez nazwy (zbiór spuścizn – przeważnie po kombatantach)

2. 1939–1985
3. ok. 15 m.b.
4. Dary rodzin.
5. Ulotka ukraińska z 1939 r. wzywająca do mordów na Polakach; prasa ukraińska z 1939 r. o antypolskim nastawieniu.
6. Po uzgodnieniu z kuratorem zbiorów Archiwum.
7. Po uzgodnieniu z kuratorem zbiorów Archiwum.
8. Polski, ukraiński, rosyjski, angielski, niemiecki.
9. Dobry.
10. Brak.
11. Niezmikrofilmowany.

12. Brak.
13. Mariusz Olczak, starszy archiwista, kierownik Oddziału VII AAN.
14. 6.05.2003 r.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W CZĘSTOCHOWIE

ul. Rejtana 13
42-200 Częstochowa

tel. (34) 363-89-31
e-mail: archiwumpanczwa@poczta.fm

- 1. Polski Komitet Opiekuńczy Oddział w Częstochowie zesp. 15**
2. 1940–1945 [1946]
3. 97 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęto w 1951 r. z dawnego Archiwum Miejskiego miasta Częstochowy wraz z zespołem akt: Akta miasta Częstochowy.
5. Korespondencja z lutego, marca 1944 r. Rady Głównej Opiekuńczej Doradcy na Okręg Radomski do Polskiego Komitetu Opiekuńczego Oddział w Częstochowie dotycząca zabezpieczenia miejsc w mieście Częstochowie dla uchodźców ze Wschodu, ewakuowanych ze względu na działania wojenne lub wskutek zagrożenia przez terror band ukraińskich. Uchodźcy pochodzili z miejscowości: Dubno, Kowel, Włodzimierz oraz z powiatów Dubno i Kowel. Według zachowanego sprawozdania statystycznego z 27 III 1944 r. do Częstochowy z ww. terenów przybył transport ok. 340 osób, w tym 71 rodzin, 51 osób samotnych, 169 dorosłych i 171 dzieci. Wedle struktury zawodowej: 76 rolników, 21 rzemieślników, 14 robotników, 2 urzędników i 8 kupców. Według miejsca zamieszkania: z Dubna – 155 osób, z terenu pow. Dubno – 101 osób, z terenu pow. Kowel – 47 osób, z innych terenów – 37 osób. Cały transport po dwóch dniach pobytu w obozie przejściowym w Częstochowie został skierowany do powiatów: Jędrzejów, Końskie, Skarżysko; fragmentarycznie zachowane listy transportów z Dubna i Kowla.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii lub skanowania.
8. Większość dokumentów w języku polskim, ponadto akta w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Dorota Czech, starszy archiwista.
Joanna Sowa, młodszy archiwista.
14. 28.04.2003 r.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W KRAKOWIE

ul. Sienna 16
30-960 Kraków

tel. (12) 421-37-33, 421-27-90, 422-40-94
e-mail: sekretariat@archiwum.krakow.pl
www.archiwum.krakow.pl

1. Polski Komitet Opiekuńczy Kraków–Miasto

zesp. 553

2. 1939–1945

3. 289 j.a. (10 j.a.)

4. Przejęte wraz z aktami Miejskiego Komitetu Opieki Społecznej w 1949 r.

5. 6 jednostek (PolKO Kr 282–287) to kartoteki (tzw. Wschód) z miejscowości: Lwów, Brody, Stanisławów, Kałusz, Stryj, Kołomyja, Hrubieszów, Buczacz, Złoczów, Brzeżany, Włodzimierz Wołyński, Drohobycz, Sambor, Biłka Szlachecka, Zbaraż, Borysław, Podhorce, Równe, Trembowla, Huta Połaniecka, Huta Pieniacka, Zagórzycze, Krzemieniec wraz z nazwiskami przesiedlonych lub uciekinierów, (układ alfabetyczny, jedna karta z reguły odpowiada rodzinie). Pozostałe jednostki to listy ludzi znajdujących się w schroniskach, spisy uciekinierów, informacje o poszukiwaniach rodzin zastępczych dla dzieci; (PolKO Kr 97) – informacje o dzieciach w domach dziecka, m.in. z miejscowości: Brody, Chełm, Hrubieszów, Krzemieniec, Lwów, Podhajce, Przemyśl, Rawa Ruska, Stryj, Złoczów. (PolKO Kr 98) – listy wysiedlonych, m.in. z miejscowości: Dolina, Lwów, Kałusz, Złoczów, Stanisławów, Adrjanopol, Adrjanów, Stryj, Biłka, Rohatyn, Krzemieniec, Równe, Jarosław, Tarnopol, Sokal, Kamionka Strumiłowa, Brzeżany, Borysław, Buczacz, Żółkiew, Podhajce, Monasterzyska, Dubienka, Kuropatniki, Ruda Brodzka, Tarnopol, Włodzimierz Wołyński, Rawa Ruska, Jarosław. (PolKO Kr 99) – informacje o dzieciach w domach dziecka, m.in. z miejscowości: Brody, Buczacz, Kołomyja, Krzemieniec, Stanisławów; (PolKO Kr 102) – informacje o dzieciach, które umieszczano w zakładach opiekuńczych poza Krakowem, pochodziły one m.in. z miejscowości: Adrjanów, Beresteczko, Bolechów, Brody, Brzeżany, Dolina, Dubno, Hańczów, Hrubieszów, Jaworów, Kałusz, Krzemieniec, Lubaczów, Lwów, Podhorce, Sokołówka, Stanisławów, Stryj, Złoczów.

6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.

7. Istnieje możliwość wykonania kopii.

8. Polski, niemiecki.

9. Dobry.

10. Inwentarz kartkowy ze wstępem.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Z. Homecka, *Polski Komitet Opiekuńczy Kraków–Miasto w latach 1939–1945 i jego akta*, „Archeion”, t. 41, 1964.
13. Mariusz Kluczewski, archiwista.
14. 04.04.2003

**1. Polski Komitet Opiekuńczy Kraków–Powiat
zesp. 555**

2. 1940–1945
3. 80 j.a. (1j.a.)
4. Przejęte wraz z aktami Miejskiego Komitetu Opieki Społecznej w 1949 r.
5. Spisy uciekinierów i przesiedleńców znajdujących się pod opieką następujących delegatur Komitetu (PolKo KrP 52): Bieńczyce, Bochnia (miasto), Bochnia (wieś), Brzeźnica, Gdów, Koźmice Wielkie, Krzeszowice, Krzęcin, Lanckorona, Liszki, Łapanów, Miechów, Mogilany, Niegowić, Nowa Góra, Raciechowice, Radziszów, Rudawa, Rząska, Skawina, Stryszów, Swoszowice, Uście Solne, Zabierzów koło Krakowa, Zabierzów koło Niepołomic, Zielonki.
6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy ze wstępem.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Mariusz Kluczewski, archiwista.
14. 4.04.2003 r.

**1. Doradca Rady Głównej Opiekuńczej na Okręg Krakowski
zesp. 554**

2. 1940–1945
3. 37 j.a. (10 j.a.)
4. Wyłączone z akt Rady Głównej Opiekuńczej w AAN i przekazane do Archiwum Państwowego w Krakowie w 1951r.
5. Protokoły posiedzeń delegatur, korespondencja z władzami niemieckimi oraz z polskimi organizacjami charytatywnymi, okólniki, relacje; (DOKr 3) – spra-

wozdania z lustracji delegatur: Dębica, Jarosław, Jasło, Kraków (powiat), Krosno, Miechów, Nowy Targ, Tarnów; (DOKr 5) – protokoły posiedzeń Rad Opiekuńczych Powiatowych i Polskich Komitetów Opiekuńczych przysłane z: Dębicy, Hrubieszowa, Jarosławia, Jasła, Krakowa (powiat), Kraśnika, Lublina, Łowicza, Nowego Sącza, Opatowa, Radomia, Skierniewic, Starachowic, Tomaszowa Mazowieckiego, Warszawy, Zamościa; (DOKr 7) – korespondencja z doradcami Rady Głównej Opiekuńczej na okręgi: lubelski, lwowski, radomski, warszawski; (DOKr 11) – sprawy zatrudnienia w organach RGO, PolKO, DOKr uchodźców ze Wschodu; (DOKr 16) – relacje pisemne lub listy uchodźców z Beresteczka, Kamionki Strumiłowej, Krzemieńca, Radziechowa, Sokala. Zestawienia statystyczne dotyczące pomocy uchodźcom na terenie delegatur: Dębica, Jarosław, Kraków (powiat), Miechów, Nowy Sącz, Przemyśl; (DOKr 17, 18) – korespondencja, zarządzenia, okólniki z delegatur: Dębica, Jarosław, Jasło, Kraków (miasto i powiat), Krosno, Miechów, Nowy Sącz, Nowy Targ, Przemyśl, Rzeszów, Sanok, Tarnów; (DOKr 28) – korespondencja Doradcy z PolKO Jarosław; (DOKr 33) – korespondencja Doradcy z PolKO Przemyśl; (DOKr 34) – korespondencja Doradcy z PolKO Rzeszów.

6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Niemiecki, polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy ze wstępem.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Mariusz Kluczewski, archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Polski Czerwony Krzyż, Oddział w Krakowie zesp.1241

2. 1932–1948
3. 65 j.a. (7 j.a.).
4. Przekazane do Archiwum Państwowego w Krakowie w 1984 r.
5. Dokumenty dzieci z terenów wschodnich; (PCK 43) – informacje o dzieciach ze Wschodu znajdujących się pod opieką w miejscowości Tłuczań; (PCK 48) – dokumenty dzieci z miejscowości: Brody, Kałusz, Krzemieniec, Lwów, Stanisławów, Stryj, Złoczów; (PCK 48 A) – dokumenty dzieci z miejscowości: Kałusz, Krzemieniec, Lwów, Rawa Ruska, Stanisławów, Stryj, Złoczów; (PCK 48 B) – dokumenty dzieci z miejscowości: Brody, Chełm, Jarosław, Kałusz, Krzemieniec,

---

Lwów, Rawa Ruska, Stanisławów, Stryj, Złoczów; (PCK 49 A) – dokumenty dzieci z miejscowości: Kałusz, Krzemieniec, Lwów, Stryj, Złoczów; (PCK 49 B) – dokumenty dzieci z miejscowości: Brody, Chełm, Kałusz, Lwów, Michałówka - Dubno, Rawa Ruska, Stanisławów, Stryj, Złoczów; (PCK 49 C) – dokumenty dzieci z miejscowości: Brody, Kałusz, Lwów, Rawa Ruska, Stanisławów, Stryj, Złoczów.

6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Prowizoryczny spis akt (lista jednostek).
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Mariusz Kluczewski, archiwista.
14. 4.04.2003 r.

**1. Zbiór Prasy Konspiracyjnej
zesp. 666**

2. 1939–1945
3. 1404 j.a. [101 j.inw. (100 tytułów)] (szacunkowo 200)
4. Zakup 1974 r., dar 1997 r.
5. Egzemplarze prasy konspiracyjnej, w której informowano (różny poziom zawartości) o wydarzeniach na Kresach, o akcjach pomocy dla kresowiaków (bez indeksu).
6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Polski.
9. Zróżnicowany, w większości dobry.
10. Katalog kartkowy.
11. Niezmikrofilmowany (są kserokopie zabezpieczające).
12. L. Dobroszycki, *Centralny katalog polskiej prasy konspiracyjnej 1939–1945*, Warszawa 1962; J. Kapcia, *Zbiór tajnej prasy okupacyjnej w zasobie Archiwum Państwowego w Krakowie*, „Archeion”, t. 55, 1971.
13. Mariusz Kluczewski, archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. **Akta Miasta Krakowa, zesp. 33, podzespól Starosta Miasta Krakowa (Der Stadthauptman der Stadt Krakau) 1939–1945** [poniższe dane do akt starosty]
2. 1939–1945
3. 977 j.a. (1j.a.)
4. Przejmowane stopniowo (1942, 1951, 1957 r.)
5. Zarządzenia i korespondencja w sprawie meldowania uchodźców, bez indeksu (Kraków).
6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Niemiecki, polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Część zmikrofilmowana (SMKr 4, 5, 8–22, 44, 62–67, 81, 98, 107, 182, 191, 192, 194, 205, 209, 212, 244, 265, 277, 279, 280, 344–347, 393–395, 435, 441, 450–555, 565–644, 683, 684, 764, 765 (dotyczy uchodźców ze Wschodu), 768, 870, 871, 897, 924–926, 956, 959.
12. A. Chwałba, *Dzieje Krakowa*, t. 5, Kraków 2002.
13. Mariusz Kluczewski, archiwista.
14. 4.04.2003 r.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W LUBLINIE

ul. Jezuicka 13, skr. poczt. 113
20-950 Lublin

tel. (81) 532-80-71, 532-80-72
e-mail: aplublin@poczta.net-line.pl

1. Komendantura Placu w Lublinie (Orstkommandantur I/524) zesp. 518

2. 1939–1944
3. 67 j.a. (2 j.a.)
4. Akta przejęto w 1944 r. bez ewidencji, w ramach akcji zabezpieczania przez archiwum materiałów archiwalnych po niemieckich władzach okupacyjnych.
5. Meldunki sytuacyjne komendanta Policji Porządkowej na Okręg (Dystrykt) Lubelski, informujące o przekraczaniu rzeki Bug przez polskich uciekinierów z Wołynia, ratujących się przed ukraińskim terrorem („wegen Terror durch Banditen geflüchtet...”), i kierowania ich do obozów przejściowych.
6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii lub skanów.
8. Niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Zmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Józef Kus, starszy kustosz, kierownik Oddziału II.
14. 10.04.2003 r.

1. Urząd Okręgu Lubelskiego (Amt des Distrikts Lublin, Gouverneur des Distrikts Lublin) zesp. 498

2. [1920–]1939–1944
3. 1774 j.a. (9 j.a.)
4. Akta przejęto w 1944 r. bez ewidencji, w ramach akcji zabezpieczania przez archiwum materiałów archiwalnych po niemieckich władzach okupacyjnych.
5. Korespondencja Urzędu Okręgu Lubelskiego z rządem Generalnego Gubernatorstwa w Krakowie, starostami powiatowymi i przedstawicielami RGO-Polskiego Komitetu Opiekuńczego dotycząca uciekinierów z Wołynia (Wolhynienflüchtin-

ge) – kierowania ich do obozów przejściowych, zwolnienia z tychże obozów, udzielania pomocy. Meldunki o transportach uchodźców, statystyka, listy imienne uciekinierów. W korespondencji wspomina się o przerażających aktach mordów ze strony Ukraińców („über die schrecklich Mordtaten der Ukrainer gegenüber der polnischen Bevölkerung in Wolhynien und in Galizien”).

6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii lub skanów.
8. Niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. L. Popek, *Uchodźcy z Wołynia w latach 1943–1944 w świetle dokumentów przechowywanych w Archiwum Państwowym w Lublinie*, „Rocznik Historyczno-Archiwalny”, t. 10, [Przemyśl] 1995, s. 175–185.
13. Józef Kus, starszy kustosz, kierownik Oddziału II.
14. 4.04.2003 r.

**1. RGO-Polski Komitet Opiekuńczy Lublin miasto i powiat (Polnisches Hilfskomitee Lublin Stadt und Land)
zesp. 616**

2. 1940–1944
3. 173 j.a. (11 j.a.)
4. Akta przejęto w 1953 r. z Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie na podstawie spisów zdawczo-odbiorczych.
5. Zarządzenia władz niemieckich dotyczące uchodźców z Wołynia (Wolhynienflüchtlinge). Korespondencja RGO-Polskiego Komitetu Opiekuńczego z władzami niemieckimi w sprawie położenia „kresu zbrodniom elementów ukraińskich” na Wołyniu i w Galicji Wschodniej, pomocy dla uciekinierów „spod noża ukraińskiego” i przed „terrorem ukraińskim”. Zestawienia liczbowe uchodźców z Wołynia i Galicji, listy imienne uciekinierów, sprawozdania z akcji pomocy dla uchodźców (przydział odzieży, zapomogi pieniężne, wyżywienie, zakwaterowanie). W jednostce o sygn. 112 (s. 206–207) znajduje się informacja o zamordowaniu przez Ukraińców w maju 1944 r. we wsiach Rudka i Jędrzejówka koło Rawy Ruskiej 56 osób narodowości polskiej.
6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii lub skanów.
8. Polski, niemiecki.

9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. L. Popek, op.cit.
13. Józef Kus, starszy kustosz, kierownik Oddziału II.
14. 24.04.2003 r.

**1. RGO-Polski Komitet Opiekuńczy Delegatura w Lubartowie (Polnisches Hilfskomitee Delegatur in Lubartow)
zesp. 617**

2. 1940–1944
3. 13 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęto w 1953 r. z Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie na podstawie spisów zdawczo-odbiorczych.
5. Sprawozdania z akcji pomocy dla uchodźców, m.in. z Wołynia. Tu również odpis listu zakonnika, brata Cypriana (nazwiska brak) z Krzemieńca, z 1943 r. do nieznanego adresata, informującego o masowych mordach dokonywanych na Polakach przez Ukraińców „hajdamaków” w pow. Krzemieniec – w wioskach koło Szumska (ok. 600 osób), w Kutach (200 Polaków), Oleksińcu, Kołodnie, Młynowcach. Pod odpisem notka o wiadomościach, które nadesłano z Wołynia do RGO w Krakowie o wymordowaniu w dniu 11 VII 1943 r. przez „bandy ukraińskie” polskiej ludności Porycka i Sadowego – łącznie ok. 500 osób.
6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii lub skanów.
8. Polski, niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Józef Kus, starszy kustosz, kierownik Oddziału II.
14. 28.04.2003 r.

**1. Kuratorium Okręgu Szkolnego Lubelskiego
zesp. 702**

2. [1921–]1944–1950[1951]
3. 3420 j.a. (1 j.a.)

4. Akta zostały przekazane w latach 1957–1974 przez Kuratorium Oświaty w Lublinie na podstawie spisów zdawczo-odbiorczych.
5. Listy imienne dzieci, sierot i pólsierot „zza Buga” przebywających w Domu Dziecka Nr 1 w Zamościu w 1946 r. Przy wielu nazwiskach w rubryce „Dane o rodzicach” informacja – „zamordowani przez Ukraińców”.
6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii lub skanów.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Józef Kus, starszy kustosz, kierownik Oddziału II.
14. 17.04.2003 r.

**1. Wojewódzki Komitet Opieki Społecznej w Lublinie
zesp. 774**

2. [1940–]1944–1949
3. 1062 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęto w 1944 r. bez ewidencji, w ramach akcji zabezpieczania przez archiwum materiałów archiwalnych po niemieckich władzach okupacyjnych.
5. Listy imienne uchodźców z Wołynia i Małopolski Wschodniej.
6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii lub skanów.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. L. Popek, op.cit.
13. Józef Kus, starszy kustosz kierownik Oddziału II.
14. 30.04.2003 r.

**1. Związek Walki Zbrojnej – Armia Krajowa Okręg Lublin
zesp. 1072**

2. 1940–1944

3. 45 j.a. (8 j.a.)
4. Akta przejęto w 1990 r. z Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Lublinie na podstawie spisów zdawczo-odbiorczych.
5. Prasa konspiracyjna polskich organizacji niepodległościowych: „Rzeczpospolita Polska”, „Nasze Ziemie Wschodnie” (Dodatek miesięczny do „Rzeczypospolitej Polskiej”), „Małopolski Biuletyn Informacyjny”, „Czyn. Tygodnik Ideowo-Informacyjny”, „Wiadomości Polskie”, „Biuletyn Informacyjny”, „Agencja Prasowa”, „Wieś – agencja informacyjna”, „Walka”, „W ogniu walki”, „Wielka Polska”, „Naród”, „Żywią Pismo kobiet”.

W artykułach prasowych znajdują się doniesienia o mordach na polskiej ludności na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej oraz informacje o próbach porozumienia między Polakami a Ukraińcami.

Fakty zbrodni zarejestrowano w następujących miejscowościach na terenie Wołynia: Aleksandrówka, Antonówka, Beresteczko, Bereźno (29/30 VIII 1943 r. – 18 ofiar, zarąbane siekierami), Bodiaczów, Boremel, Czmykos (29/30 VIII 1943 r.), Dębina, Dolinka, Szczeniutyn Duży, Dublany, Fusów, Gorów, Grabowe (29/30 VIII 1943 r.), Grobelki (26 ofiar), Gryniki, Gucin, Hektary, Holatyn, Hrynki, Iwanicze, Iwanówka, Janiewicze, Jankowce (29/30 VIII 1943 r.), Janowa, Janowa Dolina (ponad 2000 ofiar), Jaryn, Kałmaczówka, Kądziewola, Kąty (29/30 VIII 1943 r.), Kiryłówka, Kisielin (300 ofiar, 1500 ofiar), Klepaczków (30 ofiar), Klewny (300 ofiar – siekierami podczas nabożeństwa, w tym dwóch księży), Kołodeż, Konstantynów (28 ofiar), Korytno, Koziatyn, Kozin, Kwasów, Laszki, Lipa, Lipsko, Lipszczyzna, Ludwikówka, Łobaczówka, Szczeniutyn Mały, Marysin, Milatyn, Mizocz (24 VIII 1943 r. – Ukraińcy „zamordowali i żywcem spalili przeszło 100 osób”), Mytnica Wieś, Mytnica Kolonia, Nowiny (35 ofiar), Opalin (29/30 VIII 1943 r.), Orzeszyn (ponad 300 ofiar), Ostrów, Ostrówki (29/30 VIII 1943 r.), Pańska Dolina, Pelagin, Pełcza, Pieczychłosty, Płaszczowa, Podolapka (10 ofiar), Poluchno, Poryck (11 VII 1943 r. – ok. 100 podczas nabożeństwa w kościele), Przesławice, Rejmontowicze, Rogóźno, Romanówka, Równo (29/30 VIII 1943 r.), Rutka, Rykowie, Rytków, Rzeszkowice, Sadowa (ok. 400 ofiar – łopatami i widłami), Samowola, Siczów (26 ofiar), Siekierzyce (kilka rodzin), Smolawa, Smyków, Stary Poryck, Strzelce, Szpikołosy, Szybin, Testuchów, Topiliszczce, Toporzyn, Werbień, Wola Ostrowska (29/30 VIII 1943 r.), Wołkowyja, Wólka Chrypska (29/30 VIII 1943 r.), Wygnanka, Zabłotce (12 ofiar), Zagaje (ok. 300 ofiar), Zamosteczce (29/30 VIII 1943 r.), Zamościska, Zdżary (17 rodzin), Złoczówka (14 ofiar), Żabcze, Żabiecznik.

Na terenie Małopolski Wschodniej fakty zbrodni zarejestrowano w następujących miejscowościach: Artasów (2 rodziny), Berezowica (80 ofiar), Bołdury (25 XII 1943 r. – 81 ofiar, 40 osób uprowadzono), Borszczów, Bryńki (12 V 1944 r. – ponad 200 ofiar), Buczacz – powiat (III 1944 r. – 16 rodzin i 64 osoby), Budki Niezabitowskie (I 1944 r. – wszyscy Polacy), Buszcza k. Brzeżan (34 rodziny

i polska obsługa stacji kolejowej), Chratków Polski, Czortków – powiat (III 1944 r. – 10 rodzin i 1 ksiądz), Derżów (65 ofiar), Dunajów, Dziebułki (I 1944 r. – 22 ofiary), Firlejów (ponad 70 ofiar), Fradze (27 ofiar), Grenadiery (I 1944 r.), Gródek Jagielloński – okolice, Hanaczów (3 II 1944 r. – 816 ofiar: zabitych i rannych), Hucisko (24 ofiary), Jakubówka, Jamne (7 ofiar), Janczyn (kilka ofiar), Kamionka Strumiłowa – powiat (27 ofiar), Kałusz (230 ofiar), Kasperowce, Kłodno Wielkie (8 ofiar), Komarówka, Korościatyn, Kowalówka (kilkanaście ofiar), Krosienko (kilka ofiar), Krzywe (4 ofiary), Lipowce (kilka ofiar), Ludwikówka (22 II 1944 r. – 200–300 ofiar), Markowa k. Podhajec (I 1944 r. – 29 ofiar), Michałówka (I 1944 r.), Mieczyszczów, Miłoszowice (6 ofiar), Mosty Wielkie (29 I 1944 r. – 17 rodzin), Mościska – okolice, Ostrów k. Sokala (30/31 III 1944 r. – „wielu Polaków”), Ostrów k. Stryja (ponad 50 ofiar „pomordowanych pod kościołem spalono w kościele”), Pieniaki-Założce, Podhajce – powiat (7 księży), Podkamień (ok. 700 Polaków przez SS Galizien), Podwysokie, Pohorylce (kilka ofiar), Połowce (I 1944 r. – 27 ofiar), Rawa Ruska – okolice, Rohatyn – powiat (III 1944 r. – 308 ofiar), Ruda Brodzka (I 1944 r.), Rzeczek (30 ofiar), Sielce k. Żółkwi (150 rodzin), Skomorochy, Słobudka Bołszowicka (18 ofiar – zabitych siekierami), Stanisławów – powiat (III 1944 r. – 10 rodzin), Suchowola (I 1944 r.), Świrz (ksiądz Kwiatkowski), Szerokie Pole (68 ofiar), Szlachta (4 ofiary), Szutowa (10 osób uprowadzonych), Torskie, Winiatyńce, Wołcimierz (28 ofiar), Wołków (ksiądz Kaczorowski), Wołoszcza (25 ofiar), Zofikówka.

W nocy z 3 na 4 II 1944 r. dokonano napadów na 120 leśniczówek w powiatach: Brody, Kamionka i Sokal, podczas których zamordowano 73 leśniczych z rodzinami.

6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii lub skanów.
8. Polski.
9. Część wymaga konserwacji.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Józef Kus, starszy kustosz, kierownik Oddziału II.
14. 30.04.2003 r.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W OPOLU

ul. Zamkowa 2, skr. poczt. 356
45-016 Opole

tel. (77) 454-40-75, 454-40-76
e-mail: sekretariat@archiwum.opole.pl

- 1. Komitet Wojewódzki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Opolu
zesp. 45/2579/0**
2. [1944] 1950–1990
3. 9262 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęto do Archiwum Państwowego w Opolu w roku 1990, po rozwiązaniu Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej.
5. Wspomnienia i relacje Janiny Patoły o jej działalności partyjnej na terenie Wołynia w latach 1939–1945 (krótka wzmianka Janiny Patoły o napadach dokonywanych przez nacjonalistów ukraińskich na Wołyniu w miejscowości Międzyrzecz w czasie II wojny światowej).
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Książkowy inwentarz archiwalny, katalog alfabetyczny autorów lub bohaterów wspomnień i relacji, katalog problemowy zasobu wspomnień i relacji, rejestr akt archiwalnych-osobowych, skorowidz alfabetyczny działaczy ruchu robotniczego, katalog alfabetyczny byłych członków partii, wykaz przechowywanych w Archiwum KW biografii, wspomnień i relacji, spis fotografii przechowywanych w Archiwum KW, spis ulotek i plakatów przechowywanych w Archiwum KW, spis sztandarów PPR i PPS znajdujących się na stanie Archiwum KW.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Barbara Sypko, kierownik Oddziału III Ewidencji, Informacji i Udostępniania.
14. 28.05.2003 r.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W PIOTRKOWIE TRYBUNALSKIM

ul. Toruńska 4
97-300 Piotrków Trybunalski

tel./fax (44) 649-69-71
e-mail: archiwumpiotrkow@poczta.fm
www.piotrkow-tryb.ap.gov.pl

- 1. Miejski Komitet Opieki Społecznej w Piotrkowie Trybunalskim
zesp. 86**
  2. 1941–1949
  3. 76 j.a. (1 j.a.)
  4. Akta przejęto z Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Piotrkowie Trybunalskim 23 III 1955 r.
  5. Protokoły posiedzeń Polskiego Komitetu Opiekuńczego w Piotrkowie, informacja dotycząca przybycia uchodźców z Wołynia.
  6. Cały zespół jest udostępniany.
  7. Istnieje możliwość wykonywania kserokopii lub mikrofilmów.
  8. Polski.
  9. Dobry.
  10. Spis roboczy.
  11. Niezmikrofilmowany.
  12. Brak.
  13. Aleksy Piasta, kierownik Oddziału II.
  14. 28.04.2003 r.
-
- 1. Rada Główna Opiekuńcza – zbiór szczątków zespołów z powiatów radomszczańskiego i piotrkowskiego
zesp. 707**
  2. 1939–1944
  3. 9 j.a. (1 j.a.)
  4. Brak informacji o przejęciu akt do archiwum.
  5. Protokoły posiedzeń Delegatury w Radziechowicach, informacje dotyczące przybycia uchodźców ze Wschodu.
  6. Cały zespół jest udostępniany.

7. Istnieje możliwość wykonywania kserokopii lub mikrofilmów.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Spis roboczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Aleksy Piasta, kierownik Oddziału II.
14. 28.04.2003 r.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W PRZEMYSŁU

ul. Lelewela 4
37-700 Przemyśl

tel. 670-35-38
e-mail: archiwumprzemysl@c-net.pl
www.przemysl.ap.gov.pl

- 1. Akta gminy Jarosław–wieś zesp. 174**
2. 1923–1954
3. 185 j.a. (2 j.a.)
4. Akta przekazane przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Jarosławiu w latach 1956–1958.
5. Informacja sołtysa z gminy Jarosław–wieś z 22 I 1944 r. o pobycie uciekinierów z Wołynia w Gromadzie Munina; wykazy wysiedlonych i uciekinierów z lat 1940–1944, m.in. z następujących miejscowości z Wołynia: Janówka gm. Beresteczko, pow. Horochów, Ludwipól pow. Kostopol, Wygranka pow. Włodzimierz Wołyński, Krzemieniec pow. Horochów, Małyńsk pow. Kostopol, Równe pow. Drohobycz, Borysław pow. Horochów, oraz z Galicji Wschodniej: Topolsko pow. Kałusz woj. stanisławowskie, Tartków pow. Sokal woj. lwowskie, Chorobród pow. Sokal woj. lwowskie, Tartaków pow. Sokal woj. lwowskie, Niżniów pow. Tłumacz woj. tarnopolskie (z IX 1943).
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonywania kserokopii, mikrofilmów lub skanowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Andrzej Mielnik, starszy archiwista.
14. 7.04.2003 r.

- 1. Komitety Opieki w Jarosławiu – zbiór szczątków zespołów zesp. 409**
2. 1940–1949
3. 76 j.a. (4 j.a.)

4. Akta zostały wyłączone podczas opracowywania w 1966 r. zespołu Polski Czerwoný Krzyż Oddział w Jarosławiu.
5. Sprawozdania opisowe Polskiego Komitetu Opiekuńczego w Jarosławiu za miesiąc grudzień 1943 r. – informacje m.in. o pomocy „Wołyńiakom”; ewidencja uchodźców ze Wschodu (m.in. z Wołynia) z lat 1943–1944; akcja pomocy uchodźcom ze Wschodu 1943–1944, w tym m.in. wykazy „Wołyńiaków” korzystających z zapomóg i subwencji (X 1943).
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonywania kserokopii, mikrofilmów lub skanowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy, przewodnik po zespole.
11. Niezmikrofilmowany.
12. M. Proksa, *Akta pomocy społecznej i zdrowia. Przewodnik*, Przemyśl 1997.
13. Andrzej Mielnik, starszy archiwista.
14. 28.03.2003 r.

**1. Państwowy Urząd Repatriacyjny Powiatowy Oddział w Nisku
Zesp. 14**

2. 1945–1950
3. 26 j.a. (1 j.a)
4. Akta Państwowego Urzędu Repatriacyjnego Powiatowy Oddział w Nisku zostały przekazane przez Wojewódzką Radę Narodową w Rzeszowie w 1955 i 1957 r.
5. Prośby o pomoc dla tych, którzy jako uciekinierzy przed pogromami ukraińskimi zamieszkiwali od marca 1944 r. na terenie gminy Rudnik.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonywania kserokopii, mikrofilmów lub skanowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz archiwalny.
11. Niezmikrofilmowany.
12. E. Laska, *Działalność Państwowego Urzędu Repatriacyjnego na terenie byłego województwa rzeszowskiego w latach 1944–1950*, „Rocznik Historyczno-Archiwalny”, t. 14, [Przemyśl] 2000.
13. Elżbieta Laska, kustosz.
14. 17.04.2003 r.

1. **Polski Czerwony Krzyż Oddział w Jarosławiu zesp. 854**
2. 1931–1948
3. 47 j.a. (1 j.a.)
4. Akta ujawnione w czasie skontrum w 1981 r. i wpisane do księgi nabytków pod poz. 58/81.
5. Rejestr wysiedleńców Polskiego Czerwonego Krzyża z lat 1939–1944 – podano w nim m.in. nazwiska, imiona, zawody wysiedleńców z Wołynia, z następujących miejscowości: Stryj pow. Stryj, woj. stanisławowskie, Borysław pow. Drohobycz, woj. lwowskie, Jaworów pow. Dolina, woj. stanisławowskie, Kostopol pow. Kostopol, woj. wołyńskie, Skałat pow. Skałat, woj. tarnopolskie, Kowel woj. wołyńskie, Złoczów pow. Złoczów, woj. tarnopolskie, Krzemieniec pow. Horochów, woj. wołyńskie, Sokal pow. Sokal, woj. lwowskie, Sambor pow. Sambor, woj. lwowskie (bez podania daty wysiedlenia).
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonywania kserokopii, mikrofilmów lub skanowania.
8. Polski, niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy, przewodnik po zespole.
11. Niezmikrofilmowany.
12. A. Mielnik, *Polski Czerwony Krzyż Oddział w Jarosławiu w latach 1939–1945*, „Rocznik Historyczno-Archiwalny”, t. 15, [Przemyśl] 2001.
13. Andrzej Mielnik, straszy archiwista.
14. 31.03.2003 r.

1. **Polski Komitet Opiekuńczy w Rawie Ruskiej zesp. 1271**

2. 1941–1944
3. 27 j.a. (3 j.a.)
4. Zespół został utworzony decyzją Komisji Metodycznej z dnia 8 XI 1991 r. z akt wydzielonych podczas porządkowania zespołu – Zbiór szczątków zespołów z terenu Małopolski Wschodniej 1791–1939.
5. Protokół z 7 VIII 1943 r. z posiedzenia Polskiego Komitetu Opiekuńczego w sprawie akcji opieki nad uchodźcami z Wołynia, którzy od 12 lipca zaczęli napływać do Rawy Ruskiej z powodu napadów i mordów, jakich dopuszczały się wobec nich bandy w okolicy Porycka. Uchodźcy napłynęli czterema partiami: 12, 13, 14 i 15 lipca w liczbie 277 osób; zarządzenia RGO i Delegata RGO przy Gubernatorze

---

Dystryktu Galicja z 18 III 1944 r. w sprawie skupienia ludności polskiej w celu samoobrony w związku z nastrojami we wsiach ukraińskich i możliwością pracy w Liegenschaftach; upoważnienia do rejestracji polskich uciekinierów (1943).

6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonywania kserokopii, mikrofilmów lub skanowania.
8. Polski, niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy, przewodnik po zespole.
11. Niezmikrofilmowany.
12. M. Proksa, op.cit.
13. Andrzej Mielnik, starszy archiwista.
14. 2.04.2003 r.

1. Starostwo Powiatowe w Brzozowie zesp. 793

2. 1944–1950
3. 490 j.a. (2 j.a.)
4. Akta Starostwa Powiatowego w Brzozowie zostały przekazane przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Brzozowie do Powiatowego Archiwum Państwowego w Sanoku. Pod koniec lat 60. akta przewieziono do Oddziału Terenowego WAP w Przemyślu.
5. Wykazy uchodźców ze Wschodu z 1943 i 1944 r. (m.in. z powiatów: Stryj, Czortków, Podhajce, Buczacz, Brzeżany, Kałusz) zamieszkałych w poszczególnych gminach pow. Brzozów; wykazy zarejestrowanych mieszkańców na terenie pow. Brzozów (1944), m.in. uciekinierzy z Kałusza woj. stanisławowskie, Włodzimierza Wołyńskiego; spis osób przybyłych na teren Brzozowa po 1 IX 1939 r. – występują osoby przybyłe na teren miasta w maju–lipcu 1944 r. m.in. z miejscowości Łopatyn woj. tarnopolskie, Niemstów woj. lwowskie, Stryj woj. stanisławowskie, Żółkiew woj. lwowskie, Dolina woj. tarnopolskie (w rubryce określającej „dłaczego przybył” podano: z obawy przed Ukraińcami, z obawy przed „Banderowcami”, z powodu napadu „band ukraińskich”); wykazy uchodźców zza Buga (wpisano, że uciekli przed „Banderowcami”), występują m.in. miejscowości: Kamionka Strumiłowa woj. tarnopolskie, Drohobycz woj. lwowskie, Włodzimierz Wołyński, Tłumacz woj. stanisławowskie, Borysław woj. lwowskie, Stryj woj. stanisławowskie, Kałusz woj. stanisławowskie, Rudenka woj. wołyńskie, Łopatyn woj. tarnopolskie, Niemiłów woj. tarnopolskie, Bebechy woj. tarnopolskie, Rypne woj. stanisławowskie, Komarno woj. lwowskie, Kozów woj. wołyńskie, Zasławek woj. wołyńskie, Głęboka woj. tarnopolskie, Gawliki woj. tarnopolskie, Radwanów woj.

---

stanisławowskie, Tomaszowce woj. stanisławowskie, Boków woj. tarnopolskie, Bitków woj. stanisławowskie, Firlejów woj. stanisławowskie, Radziechów woj. wołyńskie, Ottynia woj. stanisławowskie (IV, VII 1944).

6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonywania kserokopii, mikrofilmów lub skanowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy, przewodnik po zespole.
11. Niezmikrofilmowany.
12. A. Dziedziuk, *Przewodnik po zespołach starostw powiatowych*, Przemyśl 1993.
13. Elżbieta Laska, kustosz.
14. 14.04.2003 r.

**1. Starostwo Powiatowe w Nisku
zesp. 1420**

2. 1944–1950
3. 279 j.a. (2 j.a.)
4. Akta Starostwa Powiatowego w Nisku zostały przekazane przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Nisku w 1966 i 1967 r.
5. Wykazy osób, które przybywały zza Buga od 1 XI 1942 r. (występują miejscowości z woj. tarnopolskiego: Adamy, Buczacz, Łopatyn, Mużyłów, Podhajce, Uhrynów, Kamionka Strumiłowa, Przemyślany, Zabawa; z woj. stanisławowskiego: Niegowce, Jaworów, Kałusz; z woj. lwowskiego: Błyszczyny, Dalnicz, Krystynopol, Lipina; z woj. wołyńskiego: Beresteczko, Stanisławówka – od II–VI 1944).
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonywania kserokopii, mikrofilmów lub skanowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. A. Dziedziuk, op.cit.
13. Elżbieta Laska, kustosz.
14. 23.04.2003 r.

- 1. Starostwo Powiatowe w Sanoku
zesp. 554**
2. 1944–1950
3. 797 j.a. (2 j.a.)
4. Akta Starostwa Powiatowego w Sanoku zostały przekazane w 1960 r. przez Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Sanoku do Powiatowego Archiwum Państwowego w Sanoku. Pod koniec lat 60. akta zostały przewiezione do Oddziału Terenowego Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Przemyślu, na polecenie ówczesnego dyrektora.
5. Sprawy dotyczące repatriantów – podania o pomoc do Opieki Społecznej w Sanoku (Olgi Podgórskiej, wdowy z trójką dzieci, której mąż pracował w Mikołajowie nad Dniestrem i tam w maju 1944 r. został zamordowany przez banderowców; Ludwika Kopczyka, uciekiniera ze wsi Brodnica koło Dobromila woj. lwowskie zniszczonej przez banderowców, Józefa Eibina, uciekiniera z Delatyna pow. Nadwórna, który schronił się przed banderowcami do Truskawca; Marii Szałajko przybyłej ze Lwowa, której syn – jedyny żywiciel rodziny – został zamordowany przez „bandy ukraińskie”; sprawozdania opisowe z działalności Powiatowego Komitetu Opiekuńczego w Sanoku za miesiąc lipiec 1944 r. (informacja o tym, że napływ uciekinierów przed rzezią ukraińskimi z Małopolski Wschodniej trwał w dalszym ciągu, a pod stałą opieką PKO znajdowało się 231 rodzin, w tym: 384 dorosłych i 386 dzieci).
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonywania kserokopii, mikrofilmów lub skanowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy, przewodnik po zespole.
11. Zmikrofilmowany.
12. A. Dziedziuk, op.cit.
13. Laska Elżbieta, kustosz.
14. 10.04.2003 r.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W RADOMIU

ul. Rynek 1
26-600 Radom

tel. (48) 362-11-50, 340-51-00
e-mail: archiwum_ra@pro.onet.pl
ap.radom@ra.home.pl
www.radom.ap.gov.pl

- 1. Zbiór materiałów różnej proveniencji od XIII do XX w.
zesp. 698**
2. XIII–XX w.
3. 22 j.a (1 j.a.)
4. Dar p. Anny Grond.
5. Jednostka o sygn. 22 zawiera sporządzony przez urzędnika Polskiego Komitetu Opiekuńczego w Stryju, na podstawie relacji osób zgłaszających się po pomoc do ww. organizacji, wykaz ofiar (wraz z okolicznościami ich śmierci) antypolskich akcji, przeprowadzonych przez grupy ukraińskie w Okręgu Stryjskim w latach 1943–1944. Obejmuje on informacje o napadach na następujące polskie wsie: Antoniówka, Dolina, Ludwikówka, Osmołada, Podkamień i Stratyń Wyższy i Szerokie Pole; relacje o wydarzeniach m.in. w Baliczach Podróżnych, Bartnikach, Bolechowie, Engelsbergu, Hoszowie, Hucie Kostrowickiej, Komarowie, Korczynie Rustykałnym, Korczynie Szlacheckim, Krechówce, Lisowicach, Łużkach, Maksymówce, Nowosielcach, Oleksicach, Podhorcach, Rakowie, Roźniatowie, Rudnikach, Sokołowie, Stańkowie, Stryju, Suchodole, Turzy Małej, Turzy Wielkiej, Uryczu, Witwicy, Worotyszczach, Zulinie i in. Przedstawia okoliczności śmierci m.in. ks. Franciszka Bętkowskiego, Michała Kolano, Marii Obuch, Petroneli Rudnickiej, Tadeusza Siarkiewicza, Mieczysława Skóreckiego, Kazimierza Śliwy, Stanisława Walkowskiego, Mariana Weissa, Stanisława Wisza, Konstantego Zajdy oraz wymienia członków rodzin, m.in.: Albinów, Krupickich, Krypików, Odolińskich, Ogonowskich, Szadurskich i Welfów.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii, mikrofilmów, skanów.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Spis roboczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.

13. Sebastian Piątkowski, kustosz.

14. 28.04.1003 r.

1. Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i byłych Więźniów Politycznych. Zarząd Okręgowy w Radomiu zesp. 1133

2. 1957–1999

3. 44 j.a. (1 j.a.)

4. Dar Związku Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i byłych Więźniów Politycznych. Zarząd Okręgowy w Radomiu.

5. Jednostka o sygn. 16 zawiera relację Jana Kawałka z przeżyć osobistych, dotyczących m.in. realiów życia w latach 1939–1944 w miejscowości Hołyń (pow. Kałusz, woj. stanisławowski) oraz wymordowania wiosną 1944 r. całej rodziny autora przez oddział ukraiński.

6. Cały zespół jest udostępniany.

7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii, mikrofilmów, skanów.

8. Polski.

9. Dobry.

10. Spis roboczy.

11. Niezmikrofilmowany.

12. Brak.

13. Sebastian Piątkowski, kustosz.

14. 28.04.1003 r.

1. Rada Główna Opiekuńcza Polski Komitet Opiekuńczy Radom–Miasto zesp. 37

2. 1940–1945

3. 49 j.a. (6 j.a.)

4. Akta przejęte przez archiwum wraz z aktami Miejskiego Komitetu Opieki Społecznej w Radomiu w 1961 r.

5. Jednostki o sygn.: 2, 4, 16, 17, 23, 46 zawierają dane statystyczne na temat liczby polskich uchodźców z Wołynia (zwłaszcza z Łucka, Kowla, Krzemieńca, Równego, Sarn, Włodzimierza, Zdołbunowa), przybywających do Radomia w 1943 r. (w sumie ok. 500 osób); dane dotyczące utworzenia i prac Działu Opieki nad Uchodźcami z Wołynia w ramach Radomskiego Komitetu Rady Głównej Opiekuńczej; informacje władz niemieckich o utworzeniu zbiorczego obozu dla uchodź-

ców w Skarżysku-Kamiennej i obowiązku odesłania tam wszystkich podopiecznych; materiały dotyczące udziału Komitetu w organizacji transportu do obozu na początku 1944 r. Sygn. 45: zawiera wykazy podopiecznych Delegatury Śródmieście z lat 1943–1944, wśród których występują uciekinierzy z Kresów przybyli do Radomia, byli mieszkańcy m.in. Kołomyi: (Józef Kulesza), Łucka (Władysław Chrzanowski, Narcyz Stawski), Równego (Wanda Baszczuk, Helena Lewicka, Michał Stawarek, Klementyna Zalewska), Stanisławowa (Maria Hawryluk, Helena Smoła), Włodzimierza (Stanisław Jedyński, Wojciech Kowalski), Zdobunowa (Weronika Brzostowska, Emilia Pilecka, Halina Żygodzka) oraz z Wołynia (Aleksandra Kaczmarczyk, Maria Ludwińska, Stefania Piotrowska).

6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii, mikrofilmów, skanów.
8. Polski, w pojedynczych przypadkach niemiecki.
9. Dobry.
10. Informacja do zespołu, inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. M. Kwiecień, *Opieka nad uchodźcami na terenie Radomia i powiatu radomskiego w okresie okupacji hitlerowskiej*, „Biuletyn Kwartalny Radomskiego Towarzystwa Naukowego”, t. 31, 1996, z. 1–4, s. 147–168.
13. Sebastian Piątkowski, kustosz.
14. 28.04.1003 r.

**1. Rada Główna Opiekuńcza Polski Komitet Opiekuńczy Radom –
Powiat
zesp. 370**

2. 1941–1945
3. 53 j.a (3 j.a.)
4. Akta przejęte przez archiwum wraz aktami Miejskiego Komitetu Opieki Społecznej w Radomiu w 1961 r.
5. Jednostki o sygn.: 1, 3, 12 zawierają dane statystyczne na temat liczby polskich uchodźców z Wołynia przybywających na teren pow. Radom w 1943 r.; udział delegatur RGO w organizacji transportu do zbiorczego obozu dla uchodźców w Skarżysku-Kamiennej w 1944 r. W jednostce o sygn. 1 – pismo dotyczące poszukiwania m.in. zaginionych mieszkańców Dubna (Gracjan Bajer, Anna, Łucja i Nina Kaczmarek, Antoni i Laura Litareczukowie, Krystyna Podolska, Maria Seredzińska) oraz Katarzyny Bondar z Krzemieńca.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii, mikrofilmów, skanów.

8. Polski, w pojedynczych przypadkach niemiecki.
9. Dobry.
10. Informacja do zespołu, inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. M. Kwiecień, op.cit.
13. Sebastian Piątkowski, kustosz.
14. 28.04.1003 r.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W RZESZOWIE

ul. Bożnicza 2
35-064 Rzeszów

tel. (17) 850-10-99
e-mail: aprzyszow@pro.onet.pl
www.rzeszow.ap.gov.pl

1. Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Rzeszowie zesp. 108

3. 233 j.a. (21 j.a.)
4. Akta zostały przekazane do Archiwum Państwowego w Rzeszowie przez Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Rzeszowie w 1990 r. Protokół przejęcia w archiwum.
5. Meldunki sytuacyjne Armii Krajowej z terenu województw tarnopolskiego, stanisławowskiego i lwowskiego zawierające dane o Polakach zabitych przez UPA w 1944 r. w miejscowościach: Dzidziłów – 28, Niesłuchów – 9, Czernica – 22, Panikowice – 12, Stanisławczyk – 9, Trościanka (Trościaniec?) – 2, Biały Kamień – 5, Nowosiółki – 3, Budyłów – 13, Zołnisk (Żołnówka?) – 2, Kłodno – 16, Pohoryle – 3, Chlebowice – 5, Gliniany – 5, Borszczowice – 2, Kulików – 2, Jarczów – 3, Wyżniany – 5, Czajkowice, Brzegi, Baby – łącznie spalenie 28 gospodarstw i śmierć 60 osób, Bartków – 6, Firlejów – 50 osób, Żółtańce – 2, Kłodno – 3, Budyłów – 2, Niwy – 6, Krasne – 5, Zarków – 3, Dubie – 2, Czernice – 6, Hławce – 3, Chorostków – 2 rodziny; informacje o śmierci Polaków publikowane na łamach „Słowa Polskiego” – zamordowanie ks. Michała Duszeńki i dwóch rodzin (11 osób) na terenie pow. Brody w miejscowości Hallerczyna (?), Kosteckiego, Fleszera, Sroczyńskiego, Tadeusza Trojnowskiego koło Chorostkowa pow. Czortków oraz na linii Równe–Zdołbunów ok. 200 osób. Informacja na łamach „Słowa Polskiego” o zamordowaniu w nocy z 26/27 VIII 1943 r. pomiędzy Kutkorzem a Milatynem Mariana Warszewskiego i Leona Woźnickiego, a także Zenona Borzemskiego z Czerneliny pow. Horodenka i Tomasz Tomaszewskiego; informacja o zastrzeleniu Merka w Dolinach 13 VII 1944 r. Dane o zamordowaniu ks. Majki, ks. Ferensa w miejscowości Touste pow. Tarnopol, ks. Bosaka w Mariampolu, ks. Bilińskiego koło Brzeżan pow. Brzeżany, ks. Szkodzińskiego, ks. Klakla w Jagielnicy pow. Czortków; ukraińskie wydawnictwa propagandowe uzasadniające politykę OUN i UPA wobec Polaków, zestawienie działalności i walk OUN oraz UPA na Wołyniu i Polesiu oraz w Galicji Wschodniej w postaci broszur. „Kniha faktiw terroru niemieckich i bolszewickich okupantów w borotby proti ich Organizacji Ukraińskich Nacionalistów i Ukrainkoj Powstanskoj Armii”, cz. 1 1941–1943, opisująca działalność bojową UPA w tym okresie; relacja członka sotni Bryła o walkach pod

---

Dywinem (pow. Kobryń), Kamieniem Koszyrskim (pow. Kamień Koszyrski) i Lubieszowem (pow. Kobryń) w 1943 r.

6. Zespół udostępniany do kwerend archiwalnych.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii lub zapisu elektronicznego metodą skanowania.
8. Polski, ukraiński.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy.
11. Zmikrofilmowany od sygn. 115 do 206.
12. Brak.
13. Stanisław Dobrowolski, starszy archiwista.
14. 14.04.2003 r.

1. Związek Bojowników o Wolność i Demokrację. Zarząd Okręgu w Rzeszowie zesp. 607

2. 1949–1981
3. 713 j.a. (33 j.a.)
4. Akta zostały przekazane do Archiwum Państwowego w Rzeszowie przez Zarząd Wojewódzki Związku Bojowników o Wolność i Demokrację oraz Związek Kombatanatów Rzeczypospolitej Polskiej i byłych więźniów Politycznych Koło przy Urzędzie Wojewódzkim w Rzeszowie w latach 1977–1992. Protokoły przejęcia w archiwum.
5. Krótkie informacje osób we wnioskach o nadanie odznaczeń z terenu Wołynia i Galicji Wschodniej o udziale w polskiej samoobronie w okresie II wojny światowej na terenie pow. Łuck (Antonówka pod dowództwem Wacława Siateckiego, który poniósł śmierć w tych walkach, oraz Feliksa Dziegcia), pow. Rudki (Buczaty, Ostrów Nowy, Tuligłowy, Malinów, Jasionów, Ostrów), pow. Kostopol (Stepań, Rafałówka, Kaźmierka, Butejki, Kryczybska), pow. Mościska (Meżyniec), pow. Sokal (Madziarki, Ostrów Madziarski, Boratyn, Krystynopol), pow. Drohobycz (Schodnica), Śniatyn, pow. Sarny (Antonówka, Gałużja), pow. Stryj (Chromohorb), pow. Czortków (Chomiakówka), pow. Sokal (Ostrów Madziarski); wzmianki o utracie osób bliskich – informacja o zamordowaniu przez UPA rodziny Leokadii Sajdak z Lubieszowa pow. Kamień Koszyrski, o zamordowaniu rodziny Adama Bielawskiego ze wsi Hranie (?) w pow. Sarny. Krótka relacja o spaleniu wsi Szawary (pow. Rawa Ruska) przez Ukraińców, spaleniu 35 gospodarstw oraz spaleniu żywcem babki, brata i siostry Michała Żaka; ogólne dane o udziale w „istriebitielnych” batalionach w roku 1944 na obszarze Wołynia

i Galicji Wschodniej, udziale w oddziałach partyzantki sowieckiej oraz o postawie Ukraińców w 1939 r.

6. Zespół udostępniany do kwerend archiwalnych.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii lub skanowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Stanisław Dobrowolski, starszy archiwista.
14. 14.04.2003 r.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W TORUNIU

pl. Rapackiego 4
87-100 Toruń

tel. (56) 622-47-54
e-mail: aptorun@poczta.onet.pl

- 1. Państwowy Urząd Repatriacyjny, Powiatowy Oddział w Brodnicy zesp. 591**
2. 1945–1948
3. 32 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęto z Archiwum Państwowego w Bydgoszczy 24 V 1978 r. bez ewidencji. Do archiwum bydgoskiego wpłynęły w 1951, 1956 r. z Państwowego Urzędu Repatriacyjnego, Oddział Wojewódzki w Bydgoszczy.
5. Protokoły zeznań świadków w sprawach mienia pozostawionego poza granicami państwa, w tym uciekinierów i repatriantów z Wołynia oraz Galicji Wschodniej. W części protokołów jako przyczynę repatriacji wskazano konflikt polsko-ukraiński w latach 1943–1944: Białe, pow. Przemyślany, woj. tarnopolskie – wł. gosp. Karol Wolf; Boremel, pow. Dubno, woj. wołyńskie – (wł. gosp.) Antoni Werner; kolonia Dworzec, pow. Kostopol – wł. gosp. Jadwiga Sozańska; kolonia Gucin, pow. Włodzimierz, woj. wołyńskie – Florian Kowalik, Stanisław Kowalik (wł. gosp. zamordowany 11 VII 1943); Kolonia Wielkopolanki, pow. Dubno, woj. wołyńskie – wł. gosp. Eugenia Dokowska; Korytnica, pow. Włodzimierz Wołyński, woj. wołyńskie – Janina, Tadeusz, Józef, Bolesław, Stanisław Stepień (wł. gosp.); Kuchary, pow. Kowel, woj. wołyńskie – wł. gosp. Regina Serweszenko, Aniela Rdzanek; Łuck-Hnidowa – wł. gosp. Apolinary Stefanowicz; Nowosiółki, pow. Zdołbunów, woj. wołyńskie – wł. gosp. Antoni Górski; Nowa Dąbrowa, pow. Kowel, woj. wołyńskie – wł. gosp. Maria Żulewska; Oktawin, gm. Mikulicze, pow. Włodzimierz, woj. wołyńskie – wł. gosp. Maria Sochańska; Osiecznik, pow. Kowel, woj. wołyńskie – Amelia Siatka, Julian Leszczyński wł. gosp.; Pulawianka, pow. Dubno, woj. wołyńskie – wł. gosp. Edward Chyła; Sieniachowce, pow. Zbaraż, woj. tarnopolskie – wł. gosp. Michalina Zarzeczna; Skwarzawy, pow. Złoczów, woj. tarnopolskie – wł. gosp. Ludwik Kowal; Soszniki, gm. Rafałówka, pow. Sarny, woj. wołyńskie – wł. gosp. Lucjan Miszkiewicz; Stanisławów, woj. stanisławowskie – wł. gosp. Mieczysław Zajec; Wierzbiczno, pow. Kowel – Józef Lipiec, Wanda Mikulska (wł. gosp.); Włodzimirówka – wł. gosp. Ignacy Chołuj; Wólka Porska, pow. Kowel, woj. wołyńskie – wł. gosp. Antoni Jamroży; Wydumka, pow. Równe, woj. wołyńskie – wł. gosp. Czesław Łoboda.
6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.

7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii i mikrofilmów.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Lucyna Pomeranke, starszy kustosz.
14. 24.04.2003 r.

1. Państwowy Urząd Repatriacyjny, Powiatowy Oddział w Chelmie zesp. 592

2. 1945–1948
3. 72 j.a. (2 j.a.)
4. Akta przejęto z Archiwum Państwowego w Bydgoszczy 24 V 1978 r. bez ewidencji. Do archiwum bydgoskiego wpłynęły w 1951 i 1956 r. z Państwowego Urzędu Repatriacyjnego, Oddział Wojewódzki w Bydgoszczy.
5. Protokoły przesłuchania świadków w sprawach mienia pozostawionego poza granicami państwa oraz ustalenia tożsamości repatriantów. W zeznaniach części świadków jako przyczynę repatriacji oraz okoliczności utraty mienia wskazano konflikt polsko-ukraiński, masowe morderstwa i grabieże w latach 1943–1944 na Wołyniu i w Galicji Wschodniej: Budy Osowskie, pow. Kowel, woj. wołyńskie – Weronika Bartoszevska, Edward Bartoszevski (wł. gosp.); Grabowo, pow. Dolina, woj. stanisławowskie – wł. gosp. Zygmunt Słoniewski; Hiniówka, woj. wołyńskie – wł. gosp. Mieczysław Jezierski; Hucisko Horodyskie, pow. Krzemieniec, woj. wołyńskie – Stanisław, Marian, Karol, Bronisław Szynkowscy (wł. gosp.); Janówka, pow. Sarny, woj. łuckie – wł. gosp. Stanisława Rewers; Kamienna Góra, pow. Zdołbunów, woj. wołyńskie – wł. gosp. Weronika Komorowska; Kimirz, pow. Przemyślany, woj. tarnopolskie – wł. gosp. Władysław Zieliński; kolonia Sokołówka, pow. Włodzimierz, woj. wołyńskie – wł. gosp. Kazimierz Omeniuk; Lisznia, pow. Krzemieniec, woj. wołyńskie – wł. gosp. Teofila Zielińska; Luskowice, pow. Przemyślany, woj. tarnopolskie – Michał Strużyński, Stanisław Strużyński (wł. gosp.); Lwów – wł. nieruch. Emilia Nowacka; Oktawin, pow. Włodzimierz, woj. wołyńskie – wł. gosp. Paulina Fila; Pieczygory, pow. Sokal, woj. lwowskie – wł. gosp. Anna Stachnicka; Podmonasterek, pow. Drohobycz, woj. lwowskie – wł. gosp. Genowefa Porwet; Potoki, pow. Radziechów, woj. tarnopolskie – wł. gosp. Michał Milanowski; Radowicze, pow. Kowel, woj. wołyńskie – wł. gosp. Jakub Daszkiewicz; Werbiczo, pow. Kowel, woj. wołyńskie – wł. gosp. Mie-

---

czysław Olów; Zawałów(-owo?), pow. Podhajce, woj. tarnopolskie – wł. gosp. Jan Buczacki.

6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii i mikrofilmów.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Lucyna Pomerence, starszy kustosz.
14. 24.04.2003 r.

1. Państwowy Urząd Repatriacyjny, Powiatowy Oddział w Wąbrzeźnie zesp. 595

2. 1945–1948
3. 55 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęto z Archiwum Państwowego w Bydgoszczy 24 V 1978 r. bez ewidencji. Do archiwum bydgoskiego wpłynęły w 1951 i 1956 r. z Państwowego Urzędu Repatriacyjnego, Oddział Wojewódzki w Bydgoszczy.
5. Protokoły przesłuchania świadków w sprawach mienia pozostawionego poza granicami państwa. W zeznaniach części świadków jako przyczynę repatriacji oraz okoliczności utraty mienia wskazano konflikt polsko-ukraiński, masowe morderstwa i grabieże w latach 1943–1944 na Wołyniu i w Galicji Wschodniej: Bereścisko, pow. Horochów, woj. wołyńskie – wł. gosp. Leon Salecki; Hrycki, pow. Sarny – wł. gosp. Karol Michalik; Husanowo, pow. Brzeżany, woj. lwowskie – wł. gosp. Karolina Pelc; Łuck – wł. gosp. Waleria Olszewska; Pawłokoma, pow. Brzozów, woj. lwowskie – wł. gosp. Tadeusz Łączak; Pnikut, pow. Mościska, woj. lwowskie – wł. gosp. Lech Bolesław; Police, pow. Sarny, woj. wołyńskie – Regina, Józef, Barbara Niścior, Magdalena Rubacha (wł. gosp.); Poznanka, pow. Łuck, woj. wołyńskie – wł. gosp. Zofia Sołtys; Sambor – wł. gosp. Kazimierz Świętoń; Sielec, pow. Kamionka Strumiłowa – wł. gosp. Stanisław Zakrzewski; Siworogi, pow. Przemyślany, woj. tarnopolskie – Stanisław Kunicki, Jan Michalyszyn (wł. gosp.); Święty Stanisław, pow. Kołomyja, woj. stanisławowskie – wł. gosp. Władysław Rygiel; Tomaszowce, pow. Kałusz, woj. stanisławowskie – wł. gosp. Stanisław Kochan; Wolin, pow. Żółkiew, woj. lwowskie – wł. gosp. Michalina Wołoszczuk.
6. Udostępnianie na zasadach ogólnych.

7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii i mikrofilmów.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Lucyna Pomeranke, starszy kustosz.
14. 24.04.2003 r.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE M. ST. WARSZAWY

ul. Krzywe Koło 7
00-270 Warszawa

tel. (22) 831-18-03, 831-00-46, 635-92-42
e-mail: apwarsz@polbox.com
www.dig.com.pl/apw

- 1. Zbiór relacji inwalidów II wojny światowej 1939–1945
zesp. 1702**
2. 1940–1992
3. 213 j.a. (3 j.a.)
4. Materiały tego zespołu Archiwum Państwowe m.st. Warszawy otrzymało w latach 1986–1992 od Zarządu Stołecznego Związku Inwalidów Wojennych jako darowiznę.
5. Zespół składa się z relacji prywatnych osób, w większości kombatantów II wojny światowej, dotyczących ich przeżyć podczas działań wojennych i okupacji. Trzy ww. jednostki (sygn. 15 – relacja Władysława Bobera z pobytu na Wołyniu w okolicach Rokitna i Olewska; sygn. 50 – relacja Eugeniusza Góreckiego z Jacowic koło Zbaraża; sygn. 169 – relacja Franciszka Sznajderowskiego z Jachimówki) zawierają m.in. informacje o społecznej i ekonomicznej sytuacji ludności polskiej pod okupacją radziecką i niemiecką na terenach Wołynia i Galicji Wschodniej, jak również o stosunkach z okupantami i z ludnością ukraińską, wreszcie o przypadkach napadów i mordów nacjonalistów ukraińskich na ludności polskiej w takich miejscowościach, jak: miasto Zbaraż i jego okolice, wsie Kupiel, Borowina i Okopy koło Rokitna Wołyńskiego, wieś Konstantynówka koło Sarn, wsie Lipnik, Turopin, Kupiczów, Chołopce, Zaturce, Swiczów, Janowiec i Jachimówka koło Kisielina, miasto Kisielin (były pow. Horochów w dawnym woj. wołyńskim), miasto Ostróg, okolice Włodzimierza Wołyńskiego i Bielina. W niektórych sytuacjach wymienione są nawet nazwiska ofiar. W jednostce o sygn. 169 znajdują się też m.in. informacje o walkach 27. Wołyńskiej Dywizji AK z oddziałami UPA.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii.
8. Wszystkie relacje w języku polskim. Tylko sporadycznie trafiają się załączniki sporządzone w językach: angielskim, niemieckim i rosyjskim.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy wprowadzony do komputerowej bazy danych IZA.
11. Niezmikrofilmowany.

12. Brak danych.
13. Jan Członkowski, kustosz, kierownik Sekcji Dokumentacji Powstania Warszawskiego i Armii Krajowej.
14. 28.04.2003 r.

1. **Starostwo Powiatowe w Ostrowi Mazowieckiej (Kreishauptmannschaft Ostrow)**
zesp. 1489

2. 1939–1945
3. 922 j.a. (1 j.a., sygn. 139)
4. Akta zespołu Kreishauptmannschaft Ostrów prawdopodobnie ewakuowano w 1944 r. z Warszawy do Poznania i złożono w gmachu Reichsstatthaltera (Namiestnika Rzeszy). Część dokumentów została zniszczona przez Niemców jeszcze przed wycofaniem się z Poznania. Po wyzwoleniu miasta znalazły się w piwnicach wspomnianego budynku. W latach 1947–1948 akta zostały przejęte przez Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Poznaniu. Materiały przekazano do Warszawy w latach 1948–1950 i w 1957 r.
5. Wytyczne rządu Generalnego Gubernatorstwa w Krakowie dla szefów Okręgów Lwowskiego, Warszawskiego, Radomskiego i Lubelskiego oraz korespondencja władz okupacyjnych z prezesem Polskiego Komitetu Opiekuńczego w Warszawie, Januszem Machnickim, z września 1943 r. w sprawie sposobu postępowania z napływającymi uchodźcami z Wołynia.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii.
8. Większość dokumentów w języku niemieckim, ponadto akta w języku polskim.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. M. Bartniczak, *Grądy i Komorowo 1941–1944. Z dziejów Stalagów 324 i 333-Ostrów Mazowiecka*, Warszawa 1978; *Ostrów Mazowiecka. Z dziejów miasta i powiatu*, praca zbiorowa pod red. Stanisława Rusockiego, Warszawa 1975.
13. Marta Jaszczyńska, kustosz.
14. 24.04.2003 r.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE M. ST. WARSZAWY
ODDZIAŁ W ŁOWICZU

99-400 Łowicz
ul. 3 Maja 1

tel. (46) 837-39-86
e-mail: apw.łowicz@interia.pl

1. Rada Opiekuńcza Powiatowa w Łowiczu
zesp. 355

2. 1940–1945 (1946–1949)
3. 112 j.a. (3 j.a.)
4. Akta przekazało Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Łowiczu w czerwcu 1959 r. bez spisu zdawczo-odbiorczego. W 1960 r. został sporządzony przez ówczesnego kierownika archiwum spis akt zespołu poprzedzony krótkim wstępem.
5. Wykazy uchodźców z Wołynia i ich rodzin z lat 1943–1944 przybyłych na teren pow. Łowicz; rozmieszczenie uchodźców w gminach i poszczególnych wsiach (listy uchodźców i ogólne dane statystyczne); protokoły z posiedzeń łowickiej Komisji Opieki nad Uchodźcami i Ewakuowanymi z Wołynia; listy łowickich ofiarodawców pomocy materialnej i pieniężnej dla uchodźców; karty opiekuńcze i ewidencyjne uchodźców z Wołynia; korespondencja Polskiego Komitetu Opiekuńczego w Łowiczu z Radą Główną Opiekuńczą w sprawach uchodźców i wysiedlonych z Wołynia.

Sygn. 69: teczki zawierają karty opiekuńcze uchodźców i ich rodzin w układzie alfabetycznym (A–Z) z miejscowości: Brzeżany, Brześć, Chyniówka, Dubno, Drohiczyn, Jarosław, Kosmaczów, Kostopol, Krzemieniec, Lwów, Łuck, Miechów, Posywie, Przemyślany, Równe, Sokal, Zastaw, Zdołbunów, Złoczew, Żytomierz i in. Wśród osób wymienianych w aktach przeważają rolnicy, ale występują również ziemianie, urzędnicy, handlowcy, kolejarze, nauczyciele, lekarz weterynarii i in. Ludność ta była kierowana do schronisk dla wysiedlonych, następnie do poszczególnych wsi pow. Łowicz; hutnicy – kierowani byli do pracy w hucie Nieborów. Niektórzy uchodźcy kierowani byli na teren pow. Łowicz przez Radę Główną Opiekuńczą z Krakowa.

Sygn. 70–71: wykazy uchodźców przebywających na terenie pow. Łowicz, rozmieszczenie w poszczególnych wsiach, protokoły z posiedzeń łowickiej Komisji Opieki nad Uchodźcami i Ewakuowanymi z Wołynia; korespondencja w sprawach organizacji zbiórek pieniężnych; listy ofiarodawców z Łowicza, którzy udzielili pomocy materialnej i pieniężnej; karty opiekuńcze uchodźców i ich rodzin poszczególnych gmin i wsi; w teczce 70, k. 132 m.in. kopia maszynowa z opisem zbrodni ukraińskich w okolicach Krzemieńca i Wiśniowca z 7 VI 1943 r.; w teczce 71, k. 81–84 „Meldunki o ewakuowanych ze Wschodu”, gdzie znajdują się zestawienia ogólne do danych statystycznych o ewakuowanych ze Wschodu,

z którego wynika, że na terenie pow. Łowicz przebywało 1429 osób, natomiast wg ksiąg meldunkowych zapisanych było 1129.

6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kopii.
8. Większość akt w języku polskim, niewielka ilość w języku niemieckim.
9. 90% akt w stanie średnim, 10% w dobrym.
10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. M. Wojtylak, *Kartki sprzed pół wieku*, „Nowy Łowiczanin”, nr 17, 1992, s. 6.
13. Alina Petrykowska, archiwista.
14. 31.03.2003 r.

**ARCHIWUM PAŃSTWOWE M. ST. WARSZAWY
ODDZIAŁ W OTWOCKU**

ul. Górna 7
05-400 Otwock

tel./fax (22) 779-38-71
e-mail: apw.otwock@interia.pl

**1. Akta gminy Letnisko-Falenica
zesp. 7**

2. 1928–1952
3. 491 j.a. (1 j.a.)
4. W 1956 r. Archiwum Powiatowe w Otwocku przejęło akta zespołu przekazane przez Radę Narodową.
5. Sygn. 117, tytuł jednostki – Ewidencja przesiedleńców, wysiedleńców i uchodźców 1940–1944. W ww. ewidencji figurują: Franciszek Zagórski, Mieczysława Zagórska – żona, Maria Fiłon – córka, Izabela Fiłon – wnuczka. Rodzina ta przybyła do gm. Letnisko-Falenica 14 I 1944 r. z Wołynia, z Ołyka pow. Łuck, z majątku ks. Radziwiłła; Wiktor Sawicki z córką Marią Sawicką – przybyli z Równego; Zinaida Kalczyk z córkami Ludmiłą i Eugenią Kalczyk – przybyły z Kowla; Jan Miłakowski – przybył z Kowla.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii lub mikrofilmów.
8. Polski, niemiecki.

9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy, spis roboczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Grażyna Matejuk, starszy archiwista.
14. 23.04.2003 r.

1. Akta miasta Garwolina

zesp. 50

2. 1908–1950
3. 216 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przekazało Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Garwolinie w 1957 r.
5. Sygn. 65, tytuł jednostki – Sprawy zasiłków dla rodzin wojskowych, zgłoszenia i listy wypłat 1944–1945. Jednostka zawiera „Zgłoszenie prawa do zasiłku” dla rodzin osób pełniących czynną służbę wojskową. Antoni Furmanik – żołnierz, składający zgłoszenie w Garwolinie, pobierał takie świadczenie dla rodziny od kwietnia 1945 r. w Łucku na Wołyniu.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii i mikrofilmów.
8. Polski i niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy, spis roboczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Grażyna Matejuk, starszy archiwista.
14. 23.04.2003 r.

1. Akta miasta Otwocka

zesp. 1

2. 1916–1949
3. 4699 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęto z Prezydium Powiatowej Rady Narodowej powiatu miejsko-uzdrowskiego Otwock w 1957 r.
5. Sygn. akt 1112, tytuł jednostki – Karty rejestracyjne osób wysiedlonych i ewakuowanych z Warszawy, które zamieszkały w Otwocku, 1946–1948. Jednostka za-

wiera „Karty ewidencyjne ewakuowanego – uchodźcy”, wystawione w maju–czerwcu 1944 r., dla następujących osób:

Aleksander Szyniewski – przybył z Wołynia;

Paweł Giziński – przybył z Wołynia;

Władysław Małocha – przybył z pow. Kowel, woj. wołyńskie;

Hipolit Sułkowski, Apolinary Sułkowski – syn, Kazimierz Sułkowski – syn – przybyli z Kowla pow. Kowel;

Piotr Jewdokimow, lekarz weterynarii, Jewdokimow Józefa – żona, Jewdokimow

Eugenia – córka, Wanda Wiszniowiecka – córka, Jerzy Wiszniowiecki – zięć,

Teresa Wiszniowiecka – wnuczka, Adam Wiszniowiecki – wnuk, Eugeniusz Sikorski – siostrzeniec, Anna Niewiarowska – siostra – przybyli z Krzemieńca;

Bogdan Trojan – przybył z Wołynia;

Jan Patkowski – przybył z Kołomyi.

6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii lub mikrofilmów.
8. Polski i niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Część zmikrofilmowana (sygn. 1–49).
12. *Zarys dziejów miasta Otwocka*, pod red. Mariana Kalinowskiego, Otwock 1996.
13. Grażyna Matejuk, starszy archiwista.
14. 23.04.2003 r.

1. Gminny Komitet Opieki Społecznej w Mińsku Mazowieckim zesp. 62

2. 1941–1949
3. 36 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przekazało Prezydium Gminnej Rady Narodowej w Mińsku Mazowieckim w 1956 r.
5. Sygn. 23, tytuł jednostki – Karty opiekuńcze, 1944. „Karta opiekuńcza” wystawiona na Marię Radowską oraz dzieci Annę Radowską i Andrzeja Radowskiego, z adnotacją, że Maria Radowska jest uciekinierką z Wołynia. Data rejestracji 5 X 1944 r.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii lub mikrofilmów.
8. Polski, niemiecki.
9. Dobry.

10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Grażyna Matejuk, starszy archiwista.
14. 23. 04. 2003 r.

1. Polski Komitet Opiekuńczy powiat warszawski Delegatura w Otwocku zesp. 310

2. 1938–1945 [1948]
3. 52 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęte z Prezydium Powiatowej Rady Narodowej powiatu miejsko–uzdrowskiego Otwock w 1974 r.
5. Sygn. 12, tytuł jednostki – Korespondencja wysyłana przez Delegaturę w Otwocku, 1944 r. Polski Komitet Opiekuńczy Delegatura w Otwocku w piśmie z 12 VI 1944 r. do RGO w Warszawie powiadamia, że zgłosił się Hipolit Sułkowski – uchodźca z Kowla, który zmuszony warunkami wojny do wyjazdu, pozostawił swe mienie. Znalazł się na obcym terenie bez środków do życia.
Jednostka zawiera także spis uchodźców, którzy zgłosili się do Delegatury w Otwocku do czerwca 1944 r., są to następujące osoby: Aleksander Szyniewski – przybył z Wołynia; Paweł Giziński – przybył z Wołynia; Władysław Małocha – przybył z pow. Kowel, woj. wołyńskie; Hipolit Sułkowski – przybył z Kowla, woj. wołyńskie; Bogdan Trojan – przybył z Wołynia; Jan Patkowski – przybył ze Lwowa.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii lub mikrofilmów.
8. Polski, niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy, spis roboczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Grażyna Matejuk, starszy archiwista.
14. 23.04.2003 r.

1. Powiatowa Rada Narodowa w Mińsku Mazowieckim zesp. 81

2. 1944–1950

3. 609 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęto z Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Mińsku Mazowieckim w 1956 r.
5. Sygn. 165, tytuł jednostki – Spis piekarni na terenie gm. Siennica, wykaz szkód wyrządzonych w majątku Ostrówek przez wojska radzieckie, rejestr uchodźców zza Buga, spis członków Powiatowej Rady Narodowej, 1944 r. Jednostka zawiera spis uchodźców zza Buga sporządzony w gm. Siennica 28 XI 1944 r., w którym figurują następujące osoby: Marianna Kotarska, Mieczysław Kotarski, Halina Kotarska, Krystyna Kotarska, Ryszard Kotarski – przybyli z Wołynia; oraz spis uchodźców sporządzony 12 II 1945 r. w gm. Kołbiel, w którym figurują następujące osoby: Waław Płochocki – przybył z miejscowości Uściług (Wołyń), Jadwiga Burger, Anna Kretowicz – przybyli z Bykowca, pow. Krzemieniec.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii lub mikrofilmów.
8. Polski, niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy, spis roboczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Grażyna Matejuk, starszy archiwista.
14. 23. 04. 2003 r.

**1. Starostwo Powiatowe w Mińsku Mazowieckim
zesp. 40**

2. 1944–1950
3. 1014 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęto z Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Mińsku Mazowieckim w 1960 r.
5. Sygn. 166, tytuł jednostki – Cudzoziemcy, wykazy cudzoziemców, repatriacja obywateli, 1946 r. Jednostka zawiera „Wykaz cudzoziemców zamieszkałych na terenie tutejszego powiatu”, sporządzony w gm. Jeruzal 17 IX 1946 r., do którego wpisano Anastazję Owczarczyk z d. Matwiejczuk przybyłą do Polski 10 V 1945 r. z Mikulicz, pow. Włodzimierz, woj. wołyńskie.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii lub mikrofilmów.
8. Polski, niemiecki.
9. Dobry.

10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Grażyna Matejuk, starszy archiwista.
14. 23.04.2003 r.

ARCHIWUM PAŃSTWOWE W ZAMOŚCIU

ul. Hrubieszowska 69A
22-400 Zamość

tel. (84) 638-93-82
e-mail: archiwum@zam.pl
www.archiwum.zam.pl

- 1. Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Lubelskim
zesp. 5**
  2. [1936] 1944–1950
  3. 1080 j.a. (2 j.a.)
  4. Akta przejęto z Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Tomaszowie Lubelskim w roku 1957 na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego w stanie nieuporządkowanym.
  5. Napady banderowców (zniszczenia), listy pomordowanych przez bulbowców z gromad: Tarnoszyn, Wasylów, Staje, Korczów, Rzeczyca, Ulhówek, Szczepiatyn, Hubinek, Korczmin (sygn. 196, s. 3–5, sygn. 208, s. 39–55).
  6. Cały zespół jest udostępniany.
  7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii i skanowania.
  8. Polski.
  9. Dobry.
  10. Inwentarz książkowy i kartkowy.
  11. Niezmikrofilmowany.
  12. Brak.
  13. Bogumiła Mielnicka, archiwista.
  14. 28.04.2003 r.
-
- 1. Rada Główna Opiekuńcza Polski Komitet Opiekuńczy w Zamościu
zesp. 17**
  2. 1940–1944 [1950]
  3. 114 j.a. (3 j.a.)
  4. Akta przejęto z Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Zamościu na podstawie spisów zdawczo-odbiorczych w grudniu 1952 r.
  5. Raport Delegatury Jarczów z 26 IV 1944 r. o mordach i napadach Ukraińców; sprawozdanie opisowe Delegatury RGO za miesiąc kwiecień o napadach Ukraińców na polskie wsie; sprawozdania o pomocy uchodźcom z Wołynia (sygn.: 14, 15, 26).

6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii i skanowania.
8. Polski i niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Bogumiła Mielnicka, archiwista.
14. 29.04.2003 r.

1. Akta Gminy Jarczów
zesp. 41

2. 1891–1954
3. 114 j.a. (2 j.a.)
4. Akta przejęto na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego z Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Jarczowie 29 VII 1955 r.
5. Wykaz osób poszkodowanych przez bulbowców z kolonii Plebanka i gromady Łubcze. Wykaz pomordowanych przez Niemców i Ukraińców przed 1944 r. (sygn. 109, 111).
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii i skanowania.
8. Polski, rosyjski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy i kartkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Bogumiła Mielnicka, archiwista.
14. 28.04.2003 r.

1. Akta Gminy Machnów
zesp. 47

2. 1945–1954
3. 122 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęto z Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Machnowie w lipcu 1955 r. na podstawie spisu zdawczo-odbiorczego.

5. Wyroki sądowe wobec osób należących do UPA (sygn. 45).
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii i skanowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy i kartkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Bogumiła Mielnicka, archiwista.
14. 28.04.2003 r.

**1. Zbiór ogłoszeń, afiszów i druków ulotnych
zesp. 215**

2. 1913–2000
3. 2046 j.a. (1 j.a.)
4. Afisze, ulotki, odezwy i plakaty przejmowane do archiwum w różnym czasie z różnych instytucji; część z drukarni, część od osób prywatnych, niektóre wyłączone z akt, część z archiwum zakładowego Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Zamościu, bez spisów zdawczo-odbiorczych.
5. Obwieszczenie Komendanta Policji i SD na Dystrykt Lubelski z 21 XII 1943 r. o zbiorowej odpowiedzialności ludności polskiej pow. Zamość za zabicie ukraińskich policjantów Mikołaja Syniuka i Józefa Syniuka. Niemcy skazali na śmierć 35 osób (k. 292).
6. Udostępniana jest opracowana część zespołu od sygn. 1 do 1431. Zbiór zdigitalizowany.
7. Istnieje możliwość wydruku komputerowego.
8. Polski, niemiecki, ukraiński.
9. Stan zachowania niektórych jest dobry, niektóre uszkodzone mechanicznie przy zdejmowaniu ze słupów, część zniszczona.
10. Inwentarz kartkowy, część zespołu nieopracowana.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Bogumiła Mielnicka, archiwista.
14. 28.04.2003 r.

**ARCHIWUM ZAKŁADU HISTORII RUCHU LUDOWEGO
PRZY NACZELNYM KOMITECIE WYKONAWCZYM PSL**

ul. Grzybowska 4
00-131 Warszawa

tel./fax (22) 620-67-57

- 1. Bataliony Chłopskie – relacje**
2. 1945–2003
3. 1007 j.a. (39 j.a.)
4. Akta przekazali do archiwum autorzy relacji, historycy i organizacje kombatanckie.
5. Relacje dotyczące organizacji, działalności konspiracyjnej i walki zbrojnej Batalionów Chłopskich, uzupełnione informacjami na temat położenia wsi oraz wykazami żołnierzy oraz ofiar terroru.
6. Cały zespół jest udostępniany.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy, skorowidz relacji (alfabetyczny wg nazwisk autorów).
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Paweł Popiel, pracownik naukowy ZHRL.
14. 14.04.2003 r.

CENTRALNE ARCHIWUM WOJSKOWE

00-910 Warszawa-Rembertów

tel. (22) 681-45-84
e-mail: caw@wp.mil.pl
www.caw.wp.mil.pl

- 1. Kolekcja Wojskowej Komisji Archiwalnej (część dotycząca akt Centralnego Komitetu Komunistycznej Partii (bolszewików) Ukrainy)
zesp. VIII.811.1**
  2. 1918–1945
  3. 34 j.a. (teczki: 16, 18, 28)
  4. Akta z Centralnego Archiwum Organizacji Społecznych Ukrainy przywiezione z Kijowa w 1996 r. Brak protokołu przyjęcia akt.
  5. Kserokopie meldunków do I sekretarza KC KP(b) Ukrainy Nikity Chruszczowa i informacje dotyczące samoobrony polskiej, mordów Ukraińców (UPA, OUN, bulbowcy) na Polakach jesienią 1943 r. oraz mordów Polaków (brak informacji o pochodzeniu oddziałów polskich) na Ukraińcach w maju 1944 r.
  6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.
  7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii (A4, A3).
  8. Rosyjski.
  9. Dobry.
  10. Inwentarz książkowy, informator o zasobie.
  11. Część zmikrofilmowana.
  12. Brak.
  13. Włodzimierz Wyrzykowski, archiwista.
  14. 14.04.2003 r.
-
- 1. Oddział VI Sztabu Głównego Naczelnego Wodza
zesp. II.52**
  2. 1940–1949
  3. 639 j.a. (teczki: 72, 391, 501)
  4. Akta znalazły się w Polsce w 1949 r. przy płk. Utniku, przybyłym z Londynu, i zostały przejęte przez organa śledcze Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego (MBP), które przekazało je w 1954 r. do Archiwum MBP (późniejszego Minister-

---

stwa Spraw Wewnętrznych). W 1990 r. przekazano je z Archiwum MSW do Centralnego Archiwum Wojskowego (spis 1777/90).

5. Fotokopie i kopie dokumentów z września 1941– marca 1944 r. dotyczących nastrojów wśród Polaków i Ukraińców od końca lat 30. do początku okupacji niemieckiej (IX 1941); tajnych rozmów z przedstawicielami ukraińskiego życia politycznego (adwokatem Harbowym, dr. Czerkawskim, Skrypnikiem) o niepodległości Ukrainy i stosunkach polsko-ukraińskich; meldunki o morderstwach UPA na Polakach przy współudziale Wehrmachtu, o utworzeniu Komitetu Pomocy Polakom im. Wandy Wasilewskiej w Równem 20 II 1944 r. i stosunku władzy sowieckiej w lutym i marcu 1944 r. do Polaków i Ukraińców.
6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii (A4, A3).
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz książkowy, informator o zasobie.
11. Niez mikrofilmowany.
12. Brak.
13. Włodzimierz Wyrzykowski, archiwista.
14. 14.04.2003 r.

**1. Inwentarz akt Ruchu Oporu (część dotycząca partyzantki radzieckiej)
zesp. II. 42**

2. 1939–1944
3. 4 j.a. (teczki: 2, 3)
4. Akta przekazane do Centralnego Archiwum Wojskowego 18 XI 1953 r. przez Zarząd XI Sztabu Generalnego Wojska Polskiego (spis 63/53).
5. Relacje kpt. Józefa Kunickiego z oddziału partyzanckiego im. Stalina dotyczące walk z UPA, bulbowcami i mielnikowcami; informacje o samoobronie polskiej na Polesiu i Wołyniu w latach 1942–1944 i mordach na Polakach.
6. Udostępnianie na ogólnych zasadach.
7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz archiwalny, informator o zasobie.
11. Niez mikrofilmowany.

12. Brak.
13. Włodzimierz Wyrzykowski, archiwista.
14. 14.04.2003 r.

**FUNDACJA OŚRODKA KARTA W WARSZAWIE
ARCHIWUM WSCHODNIE**

ul. Narbutta 29
02-536 Warszawa

tel. (22) 848-07-12
e-mail: archiwum@karta.org.pl
www.karta.org.pl

1. Kolekcja Wojciecha Bukata

sygn. AW V/1

2. 1943–1944

3. 138 j.a. (70 j.a.)

4. Kolekcja dokumentów odkryta w poł. lat 90. XX w. przez Wojciecha Bukata w skrytce w domu na warszawskim Żoliborzu, w którym w latach okupacji mieściła się skrzynka kontaktowa AK. Przekazana przez odkrywcę, za pośrednictwem Instytutu Studiów Politycznych PAN, do zbiorów Archiwum Wschodniego Ośrodka KARTA.

5. Raporty, sprawozdania, meldunki, depesze placówek AK ukazujące sytuację społeczno-polityczną na Kresach Wschodnich RP w kontekście działań OUN oraz relacjonujące ataki oddziałów UPA i UNS na ludność polską na terenach województw lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego w okresie styczeń–wrzesień 1944 r. Tłumaczenia i recenzje artykułów z prasy ukraińskiej dotyczących konfliktu polsko-ukraińskiego. Artykuły z polskich gazet podziemnych relacjonujących sytuację na Ziemiach Wschodnich RP oraz opisujące stanowiska OUN-UPA wobec ludności polskiej w latach 1943–1944. Opracowania i meldunki wywiadu AK charakteryzujące przebieg wydarzeń w 1944 r. na Wołyniu i w Galicji Wschodniej. Dokumenty z posiedzeń konspiracyjnej Rady Narodowościowej z okresu styczeń–marzec 1944 r. o sytuacji wojskowej i politycznej na Kresach Wschodnich RP. Ulotki, zapiski i materiały informacyjne z działalności Policji Pomocniczej (granatowej) na Wołyniu, tworzenia samoobrony polskiej przeciwko atakom oddziałów UPA i antypolskiej akcji organizacji OUN na terenie województw lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego.

6. Cały zespół jest udostępniany.

7. Istnieje możliwość wykonania kserokopii.

8. Większość dokumentów w języku polskim, ponadto akta w języku niemieckim, rosyjskim i ukraińskim.

9. Dobry, część dokumentów fragmentarycznie uszkodzona.

10. Inwentarz archiwalny.
11. Niezmikrofilmowany.
12. G. Motyka, *Ukraińska orientacja*, „Karta” nr 23, Warszawa 1997, s. 48–53; *Relacja policjanta*, opr. G. Motyka, M. Wierzbicki, „Karta” nr 24, Warszawa 1998, s. 129–140; G. Motyka, *Polski policjant na Wołyniu*, „Karta” nr 24, Warszawa 1998, s. 126–128; G. Motyka, *Dywizja ukraińska*, „Karta” nr 35, Warszawa 2002, s. 60–63; *Po roku*, opr. G. Motyka, „Karta” nr 35, Warszawa 2002, s. 72–80.
13. Janusz Opaska, kierownik Archiwów Ośrodka KARTA.
Michał Bronowicki, archiwista.
14. 18.04.2003 r.

Wykaz relacji dotyczących wydarzeń w Wołyniu

Abramowska Helena

„Moje małe dwie ojczyzny”

b.m.p., 1994 r.

rkps, ss. 21; dołączone dokumenty

sygn. AW II/2261/p

Opis napadów bojówek ukraińskich na przedmieścia Łucka w okresie Świąt Bożego Narodzenia 1940 r. i ucieczki rodziny autorki do centrum miasta, gdzie chroniła się ludność polska z zagrożonych atakiem rejonów.

Adamowicz-Radziszewska Teresa

„Wspomnienia własnych przeżyć”

Zamość, b.d.p.

mps, ss. 9

sygn. AW II/2743

Zebrane przez autorkę wspomnienia osób będących świadkami zbrodni popełnianych przez UPA na terenie województw wołyńskiego i lubelskiego w latach 1943–1944, w tym m.in. opisy napadów banderowców na ludność polską w powiatach: Kostopol, Równe, Dubno, Włodzimierz Wołyński oraz Hrubieszów i Tomaszów Lubelski.

„Kiedy przyszli nas zabijać”

Zamość, b.d.p.

mps, ss. 13; dołączone mapy okolic Kisielina i Kolonii Aleksandrówka, wykaz nazwisk pomordowanych

sygn. AW II/1914

Szczegółowy opis napadów UPA na ludność polską w Kisielinie i Ośmigowiczach w woj. wołyńskim w 1943 r., w trakcie których została wymordowana część rodziny autorki.

Adamów Adam

„Wspomnienia”

b.m.p., 1989

rkps, ss. 17

sygn. AW II/ 17/ł

Opis napadu banderowców na miejscowość Kuropatniki w 1943 r. oraz relacja z akcji UPA przeprowadzanych w kwietniu 1944 r. na terenie woj. stanisławowskiego.

Albański Edward

„Wspomnienia”

Nielep koło Koszalina 1992

rkps, ss. 4; dołączone zdjęcia

sygn. AW II/1161

Relacja dotycząca ucieczki rodziny autora w 1940 r. z Orłopola, zagrożonego napadami ze strony Ukraińców, do Wiśniowca; opisy wzmożonych ataków oddziałów OUN na ludność polską na Wołyniu po wybuchu wojny radziecko-niemieckiej w 1941 r.

Anczarski Józef

„Kronikarskie zapisy z lat cierpień, grozy, zbrodni i ludobójstwa narodu w latach 1939–1946”

b.m.p., 1939–1946, 1990

mps, ss. 420

sygn. AW II/1224/2k

Relacje dzienne z Podola m.in. o napadach Dywizji SS Galizien na osady polskie oraz opisy ataków ukraińskich na Buczacz i okoliczne wsie w woj. tarnopolskim w latach 1940–1941; także zapiski dotyczące wieści o wydarzeniach na Wołyniu w 1943 r.

Autor anonimowy

„Wspomnienia dotyczące zamordowania ks. Marcina Bosaka w Mariampolu i mordu ukraińskiego w wiosce Markow”

b.m.p., b.d.p.

rkps, ss. 2; dołączony wiersz

sygn. AW II/2922

Relacja o morderstwie popełnionym przez banderowców na rzymskokatolickim księdzu w Mariampolu w woj. stanisławowskim w sierpniu 1941 r. oraz opis napadu oddziału UPA na ludność polską we wsi Markow w woj. tarnopolskim w marcu 1944 r.

Babirecka Janina

„Wspomnienia”

Sandomierz 1995
rkps (kopia), ss. 2
sygn. AW II/2611

Opis relacji świadka ataku oddziału UPA na Polaków wyjeżdżających w lipcu 1944 r. z Rawy Ruskiej koło Lwowa do Hrebennego.

Baławska Mirosława

„Wspomnienia”

Szczytno 1993
mps, ss. 20
sygn. AW II/2638

Relacje świadków ataków banderowców na wieś Datyń w pow. Kowel, przeprowadzonych w lipcu 1943 r., w tym opis pomocy, jakiej udzieliły Polakom niektóre rodziny ukraińskie.

Badowski Jan

„Wspomnienia”

Gorzów Wielkopolski 1989
rkps, ss. 4; dołączone zdjęcia
sygn. AW II/24/1

Opis niszczenia zamieszkałych przez Polaków wsi oraz grabieży, jakich dopuszczali się Ukraińcy po wybuchu II wojny światowej na terenie woj. tarnopolskiego, a także relacja z napadów UPA na ludność polską w czasie trwającej okupacji radzieckiej Kresów Wschodnich.

Benedyk Edward

„Kresowa epopeja”

Kraków 1992
mps, ss. 47; dołączone kopie dokumentów
sygn. AW II/1236/2k

Relacje z napadów ukraińskich w 1939 r., ataków oddziałów OUN na wieś Zawada w 1941 r.; opis narastającego wśród Ukraińców nacjonalizmu oraz nasilających się napadów na ludność polską, m.in. w miejscowości Rohatyn w 1942 r. i Przeworsk w 1945 r., a także, będących następstwem ataków, ucieczek Polaków ze wsi do miast.

Bernolak Edward

„Pamiętnik”

b.m.p., 1985
mps, ss. 68; dołączone wiersze i eseje polityczne
sygn. AW II/1237/2k

Opis działań oddziału AK przeprowadzającego kontrakcje wobec OUN, m.in. w miejscowości Kiwerce na Wołyniu w 1941 r., oraz relacja z masakry dokonanej przez Ukraińców na ludności polskiej we wsi Klepacz.

Biedka Eugeniusz**„Wspomnienia”**

Warszawa 1992

mps, ss. 15

sygn. AW II/1238/2k

Relacja opisuje dobrosąsiedzkie stosunki Polaków i Ukraińców we wsi Pawlikówka koło Kałusza w okresie poprzedzającym wybuch wojny, które w 1943 r. przerodziły się w otwarty konflikt na tle narodowościowym.

Bielska Bożena**„List – relacja o mordzie ukraińskim we wsi Dominopol”**

Lublin 1992

rkps (kopia), ss. 1

sygn. AW II/1142

Opis mordu dokonanego przez oddział UPA we wsi Werba na Wołyniu w lipcu 1943 r. oraz napadu na rodzinę autorki we wsi Bodziaczów w pow. Horochów.

Biesiadecki Władysław**„Na wschód od Bugu”**

Lublin 1992

rkps, ss. 43

sygn. AW II/1240/2k

Relacja przedstawia pogarszanie się od 1942 r. stosunków między Polakami a Ukraińcami we wsi Adamówka na Wołyniu oraz napady oddziałów UPA w 1943 r., a także szczegółowo opisuje ucieczkę rodziny autora z zagrożonych terenów do Włodzimierza Wołyńskiego.

Bitner Helena**„Opis mordów i ucieczek mieszkańców Stężarzyc w 1943 roku”**

b.m.p., 1995

rkps (kopia), ss. 2

sygn. AW II/2612

Wspomnienia dotyczą napadów oddziałów UPA na wieś Stężarzyce w woj. wołyńskim, przeprowadzanych w sierpniu 1943 r., ucieczek ludności polskiej z tej miejscowości i kolejnej fali ataków na pozostałych w osadzie Polakach we wrześniu 1943 r.

Błażejewski Stanisław**„Wschodnie losy Polaków”**

Łosiów koło Opola 1989

mps, ss. 27

sygn. AW II/361

Opis zamordowania 64 Polaków na terenie pow. Krzemieniec w 1943 r., utworzenia oddziałów samoobrony przez ludność polską; relacje z napadów UPA na ludność pol-

ska w 1943 r. na terenie pow. Krzemieniec i ucieczek mieszkańców z zagrożonych wsi. Opis akcji odwetowej samoobrony polskiej we wsi Załuże i spalenia domów ukraińskich.

Bodzian Irena

„Wspomnienia dotyczące mordów ukraińskich”

Zamość, b.d.p.

rkps, ss. 3

sygn. AW II/2743

Informacja o zamordowanych przez oddziały UPA członkach rodziny autorki.

Bogusławska Maria

„Wołyńskie niepokoje”

Kętrzyn 1991

rkps, ss. 30

sygn. AW II/1245/2k

Wspomnienia dotyczą mordy oddziałów ukraińskich na ludności żydowskiej i polskiej we wsiach Jasionówka, Bonasówka i Jamki na Wołyniu w 1943 r. oraz próby tworzenia samoobrony we wsiach Antonówka oraz Kopaczówka.

Bosakowski Edmund

„Niedokończony pamiętnik”

Warszawa 1992

mpps, ss. 97; rkps, ss. 230; dołączone kopie zdjęć, dokumentów oraz mapy pow. Krzemieniec, wsi Wola Rycerska i Rybcza

sygn. AW II/1251/2k

Relacje z napadów oddziałów OUN-UPA na Młynowce i Rybczę w woj. wołyńskim w 1942 r., opis organizowania polskiej samoobrony w 1943 r. i kolejnych ataków Ukraińców w okolicach Uhorska i na terenie pow. Krzemieniec.

Brodowska Jadwiga

„List w sprawie mordów ukraińskich na Wołyniu”

Brzeg koło Wrocławia 1993

rkps, ss. 2

sygn. AW II/2667

Wspomnienie dotyczy napadów oddziału UPA na ludność polską we wsi Światy w sierpniu 1943 r. oraz na miejscowość Mizocz w 1944 r. na terenie Wołynia.

Bryk Irena

„Wspomnienia”

b.m.p., 1994

rkps, ss. 6

sygn. AW II/2199/p

Opis napadu oddziału UPA na wieś Stanisławówka w woj. lwowskim w kwietniu 1944 r., w czasie którego spalono domy i zamordowano część ludności polskiej osady oraz zmuszono do ucieczki ocalałych z pogromu.

Buczek Aleksandra

„Wspomnienia”

b.m.p., 1994

rkps, ss. 22

sygn. AW II/2266/p

Opis narastania tendencji nacjonalistycznych wśród Ukraińców w czasie okupacji niemieckiej, napadów na kościoły katolickie, ataku na wieś Turia w sierpniu 1943 r. oraz wymordowania przez oddział ukraiński 150 Polaków w Budach Osowskich na terenie woj. wołyńskiego.

Buczko Marianna

„Zamojszczyzna w ogniu – wspomnienia i lzy”

b.m.p., b.d.p.

rkps, ss. 15; dołączone zdjęcia

sygn. AW II/1231/p

Opis współpracy ukraińskich nacjonalistów z Niemcami przy wywózkach Polaków na roboty przymusowe oraz relacje z napadów oddziałów UPA, m.in. na położone na terenie woj. lwowskiego miejscowości Nabroż i Gozdów w maju 1943 r. oraz Starą Wieś w marcu 1944 r.

Buczowska Zofia

„Wspomnienia”

Tarnowskie Góry koło Bytomia 1990

rkps, ss. 10

sygn. AW II/1758/j

Opis napadu banderowców na wieś Hucisko w pow. Bóbrka w woj. lwowskim, dokonanego na początku kwietnia 1944 r.

Buczowski Jan

„Wspomnienia”

Tarnowskie Góry koło Bytomia 1990

rkps, ss. 26

sygn. AW II/1757/j

Opis napadu banderowców na wieś Hucisko w pow. Bóbrka w woj. lwowskim, dokonanego na początku kwietnia 1944 r.

„Mord w Hucisku 12 kwietnia 1944 roku – wspomnienie”

Tarnowskie Góry koło Bytomia 1995

rkps, ss. 9; dołączona lista osób zamordowanych

sygn. AW II/2636

Opis napadów ukraińskich na wieś Hucisko w woj. lwowskim; relacja z ucieczki żony autora przed zagrożeniem ze strony UPA do Lwowa w kwietniu 1944 r.

Charuk Maria

„Kurhany – wierszowane wspomnienie”

b.m.p., b.d.p.

mps, ss. 4; dołączony list

sygn. AW II/2086

Opis napadu oddziału UPA na ludność polską we wsi Parośl na terenie woj. wołyńskiego w lipcu 1943 r.

Chojnacki Kazimierz

„Wspomnienia dotyczące mordów ukraińskich”

b.m.p., b.d.p.

rkps (kopia), ss. 1

sygn. AW II/2743

Relacja z napadów ukraińskich na wsie polskie na terenie pow. Włodzimierz Wołyński w lutym 1944 r.

Chraćol Kazimierz

„Wypisy wspomnień Kazimierza Chraćola”

b.m.p., 1976–1978

mps, ss. 4

sygn. AW II/554

Opis napadów banderowców na wieś Tuligłowy w woj. lwowskim w 1944 r., gdzie dokonano mordów na polskich mieszkańcach wsi.

Cisek Jan

„Wspomnienia”

b.m.p., b.d.p.

mps, ss. 100; dołączone kserokopie fotografii oraz map i szkiców terenowych pow. Brzeżany

sygn. AW II/536

Opis narastającego wśród Ukraińców nacjonalizmu po wybuchu wojny oraz mnożących się napadów na ludność polską, w tym żołnierzy, w okolicach Brzeżan w woj. tarnopolskim. Relacja o utworzeniu w 1943 r. samoobrony przed oddziałami UPA i napadami banderowców w 1943–1944 r.

Czermak-Sas Wiesław

„Walka o życie”

b.m.p., 1989

mps, ss. 13
sygn. AW II/1895

Relacja autora o zamordowaniu ojca przez oddział OUN w 1939 r., oraz o zabiciu przez ukraińskich nacjonalistów jednej z polskich repatriantek w Tarnopolu w 1946 r.

Darowski Michał

„Odwet lub banderowcy”

Podgórzyn koło Jeleniej Góry 1965

mps, ss. 111

sygn. AW II/1264/2k

Wspomnienie dotyczące napadów oddziału UPA na wieś Staje w woj. lwowskim, opisy stosunków z policją ukraińską we wsiach Choronów i Chleszczany, relacje z ataków na Polaków w miejscowościach Tehłów, Machnówek, Krystynopol w 1943 r. oraz w osadzie Bruckhental w 1944 r., dokonanego przez policję ukraińską.

Dąbrowska Jadwiga (pseudonim „Bożena”)

„Wspomnienia z Wołynia – okupacja w latach 1939–1945”

Koszalin 1992

mps, ss. 48; dołączone kopie zdjęć

sygn. AW II/1265/2k

Opis stosunków polsko-niemiecko-ukraińskich w Łucku w 1942 r., relacja z napadów oddziałów UPA na ludność polską zamieszkałą w Łucku w 1943 r. oraz opis tworzenia samoobrony w Przebrażach na Wołyniu w 1943 r.

Dąbrowska-Brzozowska Stanisława

„Wspomnienia”

b.m.p., b.d.p.

mps, ss. 3

sygn. AW II/2372

Relacja z napadu banderowców na wieś Orzeszyn w woj. wołyńskim, gdzie w lipcu 1943 r. zamordowano ok. 300 osób narodowości polskiej.

Demuś Marian

„List – wspomnienia”

Hrubieszów 1992

mps, ss. 3

sygn. AW II/623

Opis antagonizmów polsko-ukraińskich we wsi Chmielów na Wołyniu narastających po wybuchu wojny, relacje o napadach członków OUN na żołnierzy polskich w 1939 r. i ataku banderowców na Chmielów w sierpniu 1943 r.

„Wspomnienia”

Hrubieszów 1993

rkps, ss. 6

sygn. AW II/1178

Opis napadów oddziałów UPA na położone w woj. wołyńskim Biskupicz w lipcu 1943 r. i Chmielów w sierpniu 1943 r.; ucieczki Polaków do miasteczka Familicz, gdzie ochronę zapewniała policja granatowa.

Dereniowski Antoni**„Wspomnienia”**

Sulechów koło Zielonej Góry 1992

mps, ss. 11; dołączone wiersze, kopia ulotki OUN

sygn. AW II/1267/2k

Relacja z napadu oddziału OUN na posterunek polskiej policji w Narajowie w woj. tarnopolskim w 1939 r.; opis odezwy OUN wzywającej do opuszczenia przez ludność polską Narajowa oraz ataku oddziału UPA w 1944 r. na mieszkańców, którzy się nie podporządkowali wezwaniu. Akcje odwetowe AK przeciw Ukraińcom.

„Wschodnie losy Polaków”**Sulechów koło Zielonej Góry, b.d.p.**

mps, ss. 9

sygn. AW II/86/1

Opis napadów oddziałów OUN na posterunki polskiej policji we wsiach Putytory i Koniuchy w woj. tarnopolskim we wrześniu 1939 r. oraz rozbrajania przez Ukraińców żołnierzy polskich; relacje z ataków na wieś Huta w marcu 1944 r., Zapust Lwowski i Narajów w kwietniu 1944 r.; opisy walk UPA z oddziałami AK chroniącymi ludność polską.

Dębski Włodzimierz**„Relacja”**

Lublin 1992

mps, ss. 36

sygn. AW I/123

Opis relacji polsko-ukraińskich w Kisielinie na Wołyniu w latach 1939–1941, w tym wywózki Polaków przez Rosjan we współpracy z Ukraińcami oraz osiedlenia Ukraińców na miejsce wysiedlonych Polaków. Opis przypadków mordów ludności polskiej na terenie gminy Kisielin oraz akcji obrony kościoła kisielińskiego przed atakiem oddziału UPA w 1943 r.

Dolecki Bolesław**„Listy – wspomnienia”**

b.m.p., 1944

---

rkps (kopia), ss. 10
sygn. AW II/1270/2k

Opis napadów ukraińskich na ludność polską we wsi Gnojowo na Wołyniu w 1943 r. i związanej z tym ucieczki mieszkańców do Włodzimierza Wołyńskiego.

Domagała Alina

„Repatrianci”

b.m.p., 1992

rkps, ss. 11

sygn. AW II/2334/j

Relacja z napadu oddziału UPA na wieś Górów na Wołyniu w lipcu 1943 r. i związanych z tym ucieczek ludności polskiej do Sokala.

Domagała Kazimiera

„Oświadczenie”

Wodzisław Śląski 1995

rkps (kopia), ss. 2

sygn. AW II/2451/9

Wspomnienie dotyczące wymordowania przez banderowców rodziny autorki we wsi Grabina na Wołyniu w sierpniu 1943 r.

Drażan Zygmunt

„Wojenne losy Polaków zamieszkałych we wsi Mokwin na Wołyniu”

Warszawa, b.d.p.

mps, ss. 8

sygn. AW II/1884

Wspomnienie opisujące napady ukraińskie na wsie Babin, Lipniki, Janowa Dolina na terenie woj. wołyńskiego w 1943 r.

Drela Zbigniew

„Wspomnienia wydarzeń na Wołyniu z lat 1939–1943”

Olkusz 1992

mps, ss. 15

sygn. AW II/1273/2k

Opis prześladowań Polaków przez Ukraińców we wsi Kleczkowice na Wołyniu, relacje z napadów na tę miejscowość bojówek ukraińskich w 1943 r. i utworzenia tam polskiej samoobrony.

Drzewiecki Stanisław

„Skrócony opis zdarzeń poprzedzających mord ludności polskiej przez bandę UPA we wsi Ihrowica koło Tarnopola 24 grudnia 1944”

b.m.p., b.d.p.

rkps (kopia), ss. 6
sygn. AW II/2027

Opis współpracy ukraińsko-niemieckiej przy organizacji łapanek i wywózek Polaków z okolic Tarnopola, relacja z napadów na Ihrowicę i okoliczne osady w grudniu 1943 r. oraz prób chronienia ludności polskiej przez oddziały AK.

Duda Roman

„Rosyjska i niemiecka okupacja w Brodach na ziemi tarnopolskiej”

Opole, b.d.p.

mps, ss. 66
sygn. AW II/1276/2k

Opis dobrych stosunków polsko-ukraińskich w miejscowości Brody w woj. tarnopolskim w okresie międzywojennym, pogarszających się po wkroczeniu Niemców; relacja z napadów UPA na ludność polską i żydowską w osadzie Dubie w 1943 r.

Dudkowska Jolanta

„Moi drodzy Wołyniacy – list”

Olszewo koło Zielonej Góry 1995

rkps, ss. 11
sygn. AW II/2506

Wspomnienie z napadu banderowców na wieś Lulówka na Wołyniu w lipcu 1943 r. oraz pomocy, jakiej mieszkańcom polskim udzielili ukraińscy sąsiedzi.

Dulińska Stefania

„Moje wspomnienia z lat 1939–1944”

Józefów koło Warszawy, b.d.p.

mps, ss. 49
sygn. AW II/94/1

Opis nastrojów nacjonalistycznych pośród Ukraińców w woj. lwowskim, nasilających się po wkroczeniu na te tereny Niemców; relacje z napadów na ludność polską we wsiach Wola Dobrostańska i Jamelna przy biernej postawie stacjonujących tam wojsk niemieckich.

Dytkowski Jerzy (pseudonim „Jeremicz”)

„Historia wojskowej organizacji Konspiracyjnej Samoobrony odcinka „Rostów” 27 Dywizji Piechoty AK z siedzibą w Rokitnie”

b.m.p., 1969
mps, ss. 128; dołączona mapa okolic Rokitna
sygn. AW II/1863

Relacja z pobytu w Rokitnie w woj. wołyńskim Tarasa Bulby, szkoleń ukraińskich nacjonalistów w 1941 r., opis pierwszych napadów na ludność polską i utworzenia oddziałów samoobrony w 1942 r., opis ataków oddziałów UPA na wieś Staryki w 1943 r. i akcji odwetowych przeprowadzanych przez polską samoobronę.

Działożyńska Wanda**„Wspomnienia”**

Cesarzowice koło Wrocławia, b.d.p.

rkps, ss. 38

sygn. AW II/98/1

Analiza wzrostu tendencji nacjonalistycznych wśród Ukraińców w trakcie okupacji niemieckiej na terenie woj. stanisławowskiego, relacje z pojedynczych napadów UPA na Polaków i Żydów, którym w samoobronie pomagały oddziały węgierskie.

Dziekoński Tadeusz**„Tragiczne wspomnienia z Wołynia z lat okupacji 1939–1943”**

Jaworzno, b.d.p.

mpps, ss. 4

sygn. AW II/2110

Opis akcji rozbrajania polskich żołnierzy przez oddziały ukraińskich nacjonalistów w 1939 r. w okolicach Czudnicy na Wołyniu, relacja z napadów UPA na wieś Woskodawa i Niwierków w lipcu 1943 r. i wymordowania rodziny autora w 1948 r.

Faryna Irena**„List dotyczący mordu ukraińskiego 17 marca 1943 roku”**

Kraków 1992

rkps (kopia), ss. 1

sygn. AW II/1141

Wspomnienie mordu UPA na rodzinie autorki, dokonanego w Biczalu na Wołyniu w marcu 1943 r.

Fersz Konstancja**„Wspomnienia”**

b.m.p., b.d.p.

rkps (kopia), ss. 8

sygn. AW II/2643

Opis napadu oddziału UPA na zgromadzoną w kościele w Kisielinie ludność polską w 1943 r., relacje z antypolskich działań banderowców w okolicach Mańkowa na Wołyniu do 1944 r.

Fidyk Marta**„Kresy Wschodnie pod okupacjami w latach 1939–1945”**

Warszawa 1992

mpps, ss. 60; dołączone kopie listów zdjęć i dokumentów

sygn. AW II/1279/2k

Opis napadów oddziałów UPA na Polaków w miejscowości Dubno w woj. wołyńskim w 1943 r.

Fijał Ludwik**„Luna nad szlachtą w Łanowcach i wspomnienia zesłańców na Sybir”**

Poznań, b.d.p.

mps, ss. 53; dołączone oryginały i kopie map Łanowców i Syberii oraz fotografia sygn. AW II/2791

Opis powstania antypolsko nastawionej policji ukraińskiej we wsi Łanowce w 1941 r., relacja z napadu na tę wieś bojówki ukraińskiej w lutym 1944 r. oraz związanych z nim ucieczek ludności polskiej do większych miast; opis ataku na miejscowość Głęboczyce w woj. tarnopolskim w 1944 r. oraz prób utworzenia tam oddziałów samoobrony polskiej).

Filipowicz Stanisław**„Relacja z wydarzeń na Wołyniu w dniu 11 lipca 1943 roku – wspomnienia”**

Zamość 1993

mps, ss. 3

sygn. AW II/1983

Relacja opisująca atak oddziału UPA w lipcu 1943 r. na ludność polską zgromadzoną w kościele w Porycku w woj. wołyńskim, gdzie zginęła część rodziny autora.

Fleszar Tadeusz**„Mord w Kluwińcach – 50 lat temu”**

Wrocław 2001

mps, ss. 3

sygn. AW I/1208

Autor opisuje zamordowanie przez bojówkę ukraińską w sierpniu 1943 r. w Kluwińcach w pow. Kopyczyńce na terenie woj. tarnopolskiego dwóch osób narodowości polskiej, co było początkiem masowych mordów Polaków w tym powiecie w latach 1943–1944.

Fotyma Mieczysław**„Wspomnienia”**

Puławy, b.d.p.

rkps (kopia), ss. 2

sygn. AW II/1721

Relacja z napadu oddziału UPA na kolonię Maria Wola na Wołyniu w 1943 r. wraz z listą zamordowanych tam osób narodowości polskiej.

Fraćzek Alina**„Wspomnienia”**

Wadowice koło Krakowa 1989

rkps, ss. 11

sygn. AW II/106/1

Opisy spalonych przez oddziały ukraińskie wsi na terenie Wołynia, relacje z ataków ukraińskich na polskich żołnierzy Armii Berlinga, stacjonujących na Kresach Wschodnich w 1944 r.

Gankiewicz Franciszek

„Niezapomniany rok 1944 dla polskiej ludności na ziemi bieszczadzkiej”

Terka koło Sanoka 1964

mps, ss. 4

sygn. AW II/2642

Opis napadów oddziałów UPA na ludność polską zamieszkałą na terenie Bieszczadów, m.in. w miejscowościach Zawoja, Zabrodzie, Rajskie, Terka i Tworylne w 1944 r.

Gawel Mieczysław

„Opis tragedii ludności polskiej na Wołyniu w czasie II wojny światowej”

b.m.p., 1991

mps, ss. 19

Relacja dotyczy tworzenia i szkolenia oddziałów OUN, a później UPA na terenie Tomaszowa w woj. wołyńskim w latach 1941–1942, zawiera opisy dokonanego przez banderowców napadu na Polaków w 1943 r. w Tomaszowie oraz ucieczek Polaków z miasta i akcji odwetowych na Ukraińcach w 1944 r., przeprowadzanych przez oddziały polskiej samoobrony.

Gawlicz Zofia

„Wspomnienia”

b.m.p., 1992

mps, ss. 7; rkps, ss. 7

sygn. AW II/1284/2k

Opis starań Polaków zabiegających o utworzenie polskiej szkoły w Zawadowie, czemu sprzeciwiali się Ukraińcy, oraz relacje z dokonywanych w 1943 r. ataków oddziałów UPA na okoliczne wsie.

Gembara Kazimierz

„Wspomnienia”

Warszawa, b.d.p.

rkps (kopia), ss. 4

sygn. AW II/705

Opis ataków oddziałów UPA na wieś pow. Rudki, na terenie woj. lwowskiego w latach 1943–1944.

Gerc Michał

„Wspomnienia”

Zielona Góra 1992

mps, ss. 32; dołączone mapy okolic wsi Białogłowy

sygn. AW II/1286/2k

Opis ataków ukraińskich na ludność polską w miejscowości Białogłowy po wkroczeniu Niemców w 1941 r., organizowania przez ludność polską samoobrony w 1943 r., wzmianki o pomocy, jakiej udzielały samoobronie wojska radzieckie w 1944 r. i o napadzie oddziału UPA na okolice wsi Załużce na terenie woj. tarnopolskiego w 1944 r., w trakcie którego zginął ojciec autora.

Gliwińska Izabela

„Wspomnienia”

Krynica, b.d.p.

rkps, ss. 19

sygn. AW II/118/ł

Relacje z napadów banderowców na wieś Borówka na Wołyniu; opisy zastraszania i ograbiania ludności polskiej przez Ukraińców.

Głowacka Janina

„Opis morderstwa moich rodziców, rodzeństwa, kuzynów i sąsiada”

b.m.p., 1990

rkps, ss. 9

sygn. AW II/594

Opis napadu oddziału UPA na Mysin, wieś polską w woj. wołyńskim, dokonanego w marcu 1943 r.

Głowińska Aleksandra

„Wspomnienia”

b.m.p., b.d.p.

mps, ss. 6

sygn. AW II/2789

Opis napadu UPA na wieś Lulówka na Wołyniu w lipcu 1943 r.; opis ucieczek Polaków oraz pomocy, jakiej udzielała im część okolicznej ludności ukraińskiej.

Göller Wanda

„Wspomnienia”

Katowice 1989

rkps, ss. 5

sygn. AW II/123/ł

Opis współpracy Ukraińców z NKWD, wymierzonej przeciw Polakom zamieszkującym położoną na terenie woj. tarnopolskiego wieś Jeziorną i okoliczne osady oraz relacje z napadu oddziału UPA, wspieranego przez Niemców, na wieś Mszana.

Gólofit Jerzy

„Wspomnienia dotyczące mordów ukraińskich”

Łańcut, b.d.p.

---

rkps (kopia), ss. 3
sygn. AW II/2743

Relacja z ataków banderowców na położone w woj. wołyńskim Tuczyn i okoliczne wsie polskie w okresie sierpień–wrzesień 1943 r.

Górski Michał
„Wspomnienia”

Kielce 1989

mps, ss. 9; dołączone listy, wycinki z prasy
sygn. AW II/124/1

Relacja dotycząca współpracy UPA–Niemcy, zawiera opisy mordów ukraińskich na profesorach lwowskich, napadów oddziałów UPA na terenie Podola, ataku we wsi Kruków w 1943 r., wspomnienie o partyzantach polskich i rosyjskich działających wspólnie przeciw oddziałom UPA, opis ataków ukraińskich na osady: Huta Pieniacka, Huta Werchobuska, Huta Brodzka, Palikrowy w 1944 r.

Grabowska Regina
„Wspomnienia”

Pułtusk 1992

rkps, ss. 4
sygn. AW II/1949

Opis napadu UPA na rodzinę autorki w okolicach Ławrowa na Wołyniu w czerwcu 1943 r.

Gruszecki Władysław
„Moje wspomnienia z II wojny światowej”

b.m.p., lata 70.

mps, ss. 51
sygn. AW II/1292/2k

Relacja z pogromów ludności polskiej dokonanych przez oddziały UPA w Borszczówce i Lidawce na Wołyniu w 1943 r.

Gruszka-Raczyńska Janina
„Wspomnienia własnych przeżyć”

Zamość 1992

mps, ss. 6; dołączone uzupełnienia
sygn. AW II/1146

Relacja z napadu banderowców na wieś Zasmyk oraz kolonię Radomie na terenie woj. wołyńskiego w okresie grudzień 1943–styczeń 1944 r.

Grynowiecka Zofia
„Ziemia mojej wczesnej młodości”

Szczytno 1992

rkps (kopia), ss. 12

sygn. AW II/1717

Wspomnienia dotyczące napadów UPA na okolice Torczyna i miejscowości Antonówka Szapelska, Wsiewołodówka, Ludwiszyn i Zaborol w woj. wołyńskim w styczniu 1943 r., relacja z ataku Ukraińców na ludność polską zgromadzoną w kościele w Kisielinie i ucieczki Polaków do Łucka.

Grzesik Julian

„Wspomnienia”

Lublin 1994

mps, ss. 6; dołączone listy, rkps w jęz. ukraińskim

sygn. AW II/2688

Relacja dotycząca pomordowanych przez bojówki OUN żołnierzy polskich i ludności cywilnej z okolic Równego na Wołyniu; wykazy miejsc i zbrodni ukraińskich, m.in. we wsiach: Wiry, Smałowa, Pawłówka, Kałusów w 1941 r.; opis działalności Stepana Bandery od lipca 1941 r. na terenie Galicji Wschodniej.

Grzybowska Leokadia

„Kopia pisma wysłanego do Radia i Telewizji, Sejmu, Belwederu, >Gazety Wyborczej< dotyczącego spraw polsko-ukraińskich”

Kołobrzeg, b.d.p.

mps, ss. 2

sygn. AW II/1722

Relacja z mordu dokonanego przez bojówkę OUN w Kołodeżu na Wołyniu w kwietniu 1943 r., w którym zginęła część rodziny autorki.

Gulak Maria

„Wspomnienia”

Lubań Śląski koło Jeleniej Góry 1992

rkps, ss. 4

sygn. AW II/1172

Relacja z napadu bojówki ukraińskiej na wieś Beresko na Wołyniu, dokonanego w sierpniu 1943 r.

Gut Bronisława

„Wspomnienia z 1944 roku”

Chociwel koło Wrocławia 1992

mps, ss. 1

sygn. AW II/1078

Opis napadu na dom autorki we wsi Łozy, którego dokonali w lutym 1944 r. przebrani za żołnierzy radzieckich Ukraińcy, oraz ucieczek Polaków z atakowanych przez Ukraińców wsi na terenie woj. tarnopolskiego do większych miast.

Hadler Zdzisława**„Wspomnienia”**

Łódź 1989

mps, ss. 4

sygn. AW II/133/1

Relacja z napadów ukraińskich na ludność polską w rejonie Kowla w woj. wołyńskim w latach 1939–1940.

Hajdamowicz Ewelina**„Ostatnia noc w Lipnikach”**

Kwidzyn koło Grudziądza, b.d.p.

mps, ss. 2

sygn. AW II/2669

Wspomnienie z napadu oddziału UPA na Lipniki w woj. wołyńskim w 1943 r., w trakcie którego zginęło ok. 180 osób, oraz wzmianka o pomocy, jakiej udzielili autorce ukraińscy sąsiedzi.

Halicka Maria**„Wspomnienia z Kresów Wschodnich z lat 1944–1957”**

Białystok, b.d.p.

rkps, ss. 54

sygn. AW II/1772/j

Opis ataków banderowców na Polaków z okolic Czortkowa w woj. tarnopolskim w 1945 r.

Harajda Ryszard**„W Stanisławowie”**

Zielona Góra 1992

mps, ss. 84; dołączone kopie dokumentów

sygn. AW II/1295/2k

Opis narastania wśród Ukraińców tendencji antypolskich po wybuchu wojny radziecko-niemieckiej oraz ucieczek Polaków z zagrożonych napadami rejonów; relacja z ataków oddziałów UPA na Stanisławów w 1944 r.

Harasimowicz Jadwiga**„Dziennik – wspomnienia”**

b.m.p., 1939–1944

mps (kopia), ss. 15; dołączone kopie zdjęć

sygn. AW II/1296/2k

Relacja dotycząca mordów ukraińskich na Polakach i Żydach zamieszkałych na terenie woj. wołyńskiego; zawiera także opisy napadów na Włodzimierz Wołyński w 1943 i 1944 r.

Hilbrecht Halina**„Wspomnienia z Wołynia”**

Gliwice, b.d.p.

mps, ss. 7

sygn. AW II/2656

Opis pierwszych napadów oddziałów OUN-UPA na ludność polską na Wołyniu w 1942 r., tworzenia samoobrony polskiej w 1943 r. i ataku banderowców na Chrobrów w 1943 r. oraz ucieczki Polaków z terenów zagrożonych atakami; wspomnienie napadu na Polaków w Bobnowie w lipcu 1943 oraz w Skurczach po wycofaniu się stamtąd wojsk niemieckich.

Hoppe Elżbieta**„Lipiec 1943 roku na Wołyniu”**

Gniezno, b.d.p.

rkps, ss. 8

sygn. AW II/2115

Szczegółowa relacja z napadu UPA na ludność polską zgromadzoną na niedzielnej mszy w kościele we wsi Kisielin w woj. wołyńskim w lipcu 1943 r.

Hordyńska Krystyna**„Informacja dotycząca mordów ukraińskich we wsi Chlebowice – wspomnienia”**

Łańcut 1995

mps, ss. 6; rkps (kopia), ss. 4

sygn. AW II/2576

Wspomnienie dotyczące napadów ukraińskich na ludność polską, powstania samoobrony, pomocy udzielanej Polakom przez Niemców na terenie woj. lwowskiego w 1944 r. oraz ataku oddziału UPA na wieś Chlebowice w 1944 r.

Horoszkiewicz Mieczysław**„Listy w sprawie mordu ukraińskiego w Paroślu – wspomnienia”**

Aleksandrów Łódzki 1995

rkps (kopia), ss. 10; dołączone zeznania świadków, kopia artykułu prasowego pt. *Do czego doprowadza nacjonalizm* i dokumenty

sygn. AW II/2425

Opis napadu dokonanego przez oddział UPA we wsi Puchacz na Wołyniu w 1942 r., w trakcie którego zginęło ok. 140 osób, masowych ucieczek ludności polskiej oraz kolejnych napadów UPA w Paroślu i Obórkach w lutym 1943 r.

Jackowska Jadwiga**„Pamiętnik z czasów wojny i okupacji”**

Szczecin, b.d.p.

mps, ss. 84; dołączone kopie dokumentów

sygn. AW II/1300/2k

Opisy napadów oddziałów UPA na ludność polską w Żurawinach, Hanaczowie i Winnikach na terenie woj. lwowskiego w drugiej połowie 1943 r.

Jakubowska Aniela

„Wspomnienia”

Ołdrzychowice koło Kłodzka, b.d.p.

rkps, ss. 26; dołączony list

sygn. AW II/151/1

Relacja z ataków na ludność polską na Podolu, jakich dopuścili się banderowcy we wrześniu 1939 r.

Janicki Ignacy

„Wspomnienia”

Inowrocław 1992

rkps, ss. 19; dołączone mapy Wołynia

sygn. AW II/647

Relacje z utworzenia przez ludność polską grup wartowniczych, chroniących mieszkańców wsi: Wyrki, Huta Stepańska, Mutwica, Oźgów, Podsielecze przed napadami UPA, opisy walk oddziałów AK z banderowcami i ataków ukraińskich na Wyrki, Hutę Stepańską, Mutwicę, Oźgów, Podsielecze w lutym i lipcu 1944 r.

Janowicz Tadeusz

„Powstanie i zagłada Zapustu Lwowskiego”

Otwock koło Warszawy 1992

mps, ss. 15; dołączona mapa Zapustu Lwowskiego

sygn. AW II/1304/2k

Opis relacji polsko-ukraińskich we wsi Zapust Lwowski w okresie międzywojennym, narastania tendencji nacjonalistycznych wśród Ukraińców i mordów, jakich dokonał oddział UPA na ludności polskiej w Zapuście Lwowskim w Wielkanoc 1944 r.

Jarmoliński Kazimierz

„Pamiętnik z II wojny światowej”

Wiśniowa Góra koło Łodzi, b.d.p.

mps, ss. 56

sygn. AW II/1306/2k

Relacja o zbrodniach ukraińskich we wsiach Mosty i Komaszówka, opis prób utworzenia oddziałów samoobrony przez ludność polską oraz ataków oddziałów UPA na Nurby i Chinówkę w 1943 r.

Jasiński Feliks

„Kronika – wspomnienia”

b.m.p., 1960

mps, ss. 81; dołączony spis ludności poszkodowanej z powiatów: Zdołbunów,

Krzemieńiec, Dubno

sygn. AW II/1014; AW II/153b/ł

Opis tworzenia przez ukraińskich nacjonalistów własnej administracji pod okupacją niemiecką, napadów na ludność polską; relacje z prób tworzenia samoobrony polskiej i jej starć z oddziałami UPA, m.in. w Kątach i Krzemieńcu na Wołyniu w maju 1943 r.

„Losy Polaków parafii Kąty pow. krzemienieckiego województwa wołyńskiego w latach 1939–1945”

b.m.p., b.d.p.

mps, ss. 54; dołączona lista mieszkańców parafii Kąty

sygn. AW II/1307/2k

Opis pogarszających się stosunków między Polakami a Ukraińcami w Kątach na Wołyniu od 1941 r., opisy napadów banderowców na Antonówkę w 1942 r., dezercji Ukraińców z oddziałów Policji Pomocniczej (granatowej) do oddziałów UPA, relacja dotycząca utworzenia w Kątach samoobrony polskiej, napadu na osadę i walk o nią w latach 1943–1944.

Jasiński Józef

„Jak przeżyłem okupację sowiecką i niemiecką w latach 1939–1945 na Kresach Wschodnich”

Grudziądz 1992

mps, ss. 54

sygn. AW II/1308/2k

Opis pomocy udzielanej przez Ukraińców Niemcom we wsi Kutty na Wołyniu, polegającej na typowaniu Polaków na przymusowe roboty do Rzeszy w 1942 r., relacje z napadów UPA na polskie osady, m.in. Dąbrowę i Kutty, w 1943 r. oraz z organizowania oddziałów samoobrony.

Jaskółowska Wanda

„Wspomnienia”

Świerzów koło Wrocławia 1989

rkps, ss. 11

sygn. AW II/157/ł

Opis współpracy Ukraińców z Niemcami od 1941 r. i wspólnie organizowanych represji wobec ludności polskiej w woj. stanisławowskim; relacja z ataków oddziałów UPA na wsie Rubno we wrześniu 1944 r. i Nowosielica w 1945 r. oraz opis pomocy, jakiej udzielali Polakom ukraińscy sąsiedzi w miejscowości Kobaki.

Jaślikowska Janina

„Wspomnienia”

Wrocław 1992

rkps, ss. 8

sygn. AW II/1309/2k

Relacja z napadów UPA na wieś Mojsławice i kolonię Maria Wola na Wołyniu w 1943 r., opisy mordów w Zofijówce i okolicach, a także ucieczek Polaków z zagrożonych terenów do miast, m.in. Włodzimierza Wołyńskiego, oraz dobrowolnych zgłoszeń na roboty w Niemczech.

Jeżyński Konstanty

„Wspomnienia z lat wojennych na Wołyniu”

Warszawa 1986

rkps (kopia), ss. 22, mps, ss. 12; dołączone kopie dokumentów, list oraz wycinek z „Życia Warszawy” z 15 VII 1986 r. dotyczący ukarania autora wspomnień za namalowanie na murze napisu „Solidarność”

sygn. AW II/2988

Opis dobrosąsiedzkich stosunków panujących między Polakami a Ukraińcami przed wybuchem wojny na terenie Wołynia i nasilających się w czasie okupacji niemieckiej nastrojów antypolskich wśród Ukraińców; relacja o napadach oddziałów UPA na Szepele i Wsiewołodówkę w woj. wołyńskim w 1943 r. oraz tworzenia przez ludność polską tych wsi oddziałów samoobrony.

Józefowska Maria

„Pamiętnik wysiedlonych”

b.m.p., b.d.p.

mps, ss. 3; dołączone zdjęcia

sygn. AW II/1999

Relacja dotyczy zagrożenia ludności polskiej w woj. tarnopolskim atakami bojówek ukraińskich, związanych z tym prób utworzenia polskiej samoobrony w okolicach Czerwonogrodu i napadu na tę miejscowość oddziału UPA w lutym 1945 r.

Jura Czesława

„Kresy Wschodnie – czas wojny i okupacji; Wołyń 1939”

Giżycko 1992

rkps, ss. 26

sygn. AW II/1315/2k

Opis ataków przeprowadzanych przez oddziały OUN-UPA na Wołyniu w latach 1942–1943, relacja omawia proces narastania nacjonalistycznych nastrojów wśród Ukraińców, prowadzenia antypolskiej agitacji w cerkwiach prawosławnych na terenie Wołynia, zawiera także opis utworzenia w Stężarzycach samoobrony polskiej i ucieczek Polaków z Wołynia za Bug.

Juszyński Edward

„Drodzy Rodacy – list”

b.m.p., 1991

rkps (kopia), ss. 8
sygn. AW II/2368

Autor wspomnienia analizuje narastające zagrożenie ze strony Ukraińców po wybuchu wojny radziecko-niemieckiej, opisuje wymordowanie przez sotnię UPA Polaków w okolicach wsi Mytnica w woj. tarnopolskim w 1943 r., masowe ucieczki ludności polskiej z zagrożonych terenów i powroty uciekinierów w czasie okupacji radzieckiej w 1944 r., relacjonuje nasilające się ataki oddziałów UPA na ludność polską w latach 1944–1945; opisuje utworzenie w Leszniowie oddziałów samoobrony przed atakami ukraińskimi, napad na tamtejszy klasztor w listopadzie 1944 r. i lutym 1945 r.; podaje spis osób narodowości polskiej zamordowanych w Boddurach w 1944 r.

Kaczkowski Henryk
„Wspomnienia”

Legnica 1990
mps, ss. 6
sygn. AW II/1317/2k

Relacja opisuje napady banderowców na wsie woj. stanisławowskiego: Dryjów, Gnille, Bybło, Herbów, Delatyn w 1942 r. oraz Słobodę Konkonię i Chochońowce w 1943 r.

Kaczorowska Adela
„Wspomnienia dotyczące mordów ukraińskich”

Bogdaszowice koło Wrocławia 1993
rkps (kopia), ss. 2
sygn. AW II/2743

Opis napadów oddziałów UPA na wsie wołyńskie: Numila, Głębozanka, Górna i Janówka w okresie maj–wrzesień 1943 r. oraz relacja z utworzenia w Janówce samoobrony polskiej.

Kalus Antoni
„Opis kilku mordów ukraińskich z lat 1943–1944”

Wrocław 1993
mps, ss. 6
sygn. AW II/2658

Wspomnienie opisujące ataki oddziałów UPA na dwór w Butejkach, wsie Parośl, Huta Stepańska, kolonia Borek w lutym 1943 r. oraz na wieś Rudnia na Wołyniu w marcu 1943 r.

Kamińska Janina
„Wspomnienia dotyczące mordów ukraińskich”

Skarżysko-Kamienna 1995
rkps (kopia), ss. 1

sygn. AW II/2743

Relacja z napadu oddziału UPA na wieś Chołopieczów na Wołyniu.

Karłowicz Leon (pseudonim „Rydz”)

„Wspomnienia z lat 1939–1944”

Pszczela Wola 1982–1983

mps, ss. 324

sygn. AW II/683

Analiza nagłego pogorszenia relacji polsko-ukraińskich po wybuchu wojny radziecko-niemieckiej w miejscowości Zasmycze na Wołyniu; opisy napadów oddziałów UPA na wieś Świniarzyn i okolice Janówki w 1943 r. i walk partyzantki polskiej z oddziałami UPA, m.in. w Czerniejowie.

Kaszuba Kazimierz

„Mord Polaków na Wołyniu dokonany 11 lipca 1943 roku”

Władzin koło Zamościa, b.d.p.

rkps (kopia), ss. 4

sygn. AW II/1144

Opis napadów oddziałów UPA na kolonię Horochówka i kościół w Porycku na Wołyniu w lipcu 1943 r., opis ucieczek zagrożonej ludności polskiej i ukrywania się m.in. wśród ukraińskich sąsiadów dających schronienie i pomagających przedostać się w bezpieczne rejony.

Każmierczyk Kazimierz

„Junak z cenzusem – wspomnienia”

Szczecin 1997

mps, ss. 78; dołączone kopie zdjęć i dokumentów

sygn. AW II/2780

Opis napadu banderowców na wieś Granatów w lipcu 1943 r., ucieczki Polaków do miast, relacje z walk oddziałów polskiej samoobrony z UPA na terenie pow. Włodzimirz na Wołyniu.

Kicka Bronisława

„List – wspomnienia”

Węglewo koło Poznania 1995

rkps (kopia), ss. 2

sygn. AW II/2451/11

Opis napadów bojówek ukraińskich na wsie: Myszno, Głębozczyca, Słowikówka, Grabina, Święte Jezioro na Wołyniu w sierpniu 1943 r. oraz związanej z tym ewakuacji ludności polskiej transportami organizowanymi przez okupacyjną administrację niemiecką.

Kobyłański Władysław**„W szponach trzech wrogów – wspomnienia 27. Wołyńskiej Dywizji AK”**

Wrocław 1989

mps, ss. 252; dołączone listy i kopie dokumentów

sygn. AW II/2007

Analiza tendencji antypolskich, narastających wśród Ukraińców od 1941 r., opisy napadów na wieś Obórka w listopadzie 1942 r. oraz wsie: Taraż, Hołodnicę, Borówkę, Józefin, Pieńki, Piendyki Duże i Piendyki Małe w marcu 1943 r.; relacja z działalności oddziału polskiej samoobrony w Hucie Stepańskiej, w którym walczył autor wspomnienia oraz o atakach oddziałów UPA na Polanówkę i Parośl na Wołyniu.

Kogut Mieczysława**„Pamiętnik”**

Sambor 1939–1945

mps, ss. 43; rkps (kopia), ss. 5

sygn. AW II/698

Autor wspomnienia opisuje napady oddziałów UPA na Polaków w Wielkich Mostach, Ludwikówce, Potutorach, Bążowcach, Brzeżanach, Śniatyniu i Podchaścicach na terenie woj. lwowskiego w 1943 r.; relacjonuje także walki w Samborze i mordy ukraińskie w Zadach i Oleksiętach; opisuje egzekucje Ukraińców w 1943 r., skazanych przez Polaków za napady i zbrodnie na ludności polskiej.

Kołodyński Witold**„Zmarli zobowiązują żyjących – wspomnienia”**

Wschowa, b.d.p.

mps, ss. 16

sygn. AW II/2104

Opis napadu Ukraińców, przebranych za rosyjskich partyzantów, na miejscowość Parośl na Wołyniu w lutym 1942 r.; relacje o utworzeniu oddziału samoobrony polskiej podległego AK i walk z UPA w okolicach Antonówki na Wołyniu.

Kołodziej Stanisław**„Wspomnienia”**

Piła 1993

mps, ss. 3

sygn. AW II/2936

Relacja opisuje atak oddziału UPA na ludność polską w Chorobrowie w woj. lwowskim w marcu 1943 r.

Komański Henryk**„Zagłada polskiej wsi; cztery tragiczne dni – wspomnienia”**

Wrocław 1993, 1983

mps, ss. 32, dołączona mapka; spis mieszkańców zamordowanych przez nacjonali-

---

stów ukraińskich we wsiach: Stójło, Bór, Bołotkowce [woj. wołyńskie, pow. Zdołbunów] w latach 1943–1944
sygn. AW II/1216

Autor opisuje pogarszające się relacje między Polakami a Ukraińcami, atak oddziału UPA na Jeziorany Szlacheckie na Wołyniu w czerwcu 1943 r., utworzenie polskiej samoobrony i organizację konwoju dla Polaków zdecydowanych opuścić zagrożone tereny; relacjonuje napad banderowców na uciekających oraz ponownie na Jeziorany w lipcu 1943 r., opisuje także pomoc, jakiej udzielali zagrożonym Polakom Ukraińcy.

Kosowski Władysław

„Istriebitielnyje Bataliony (Bataliony Pracy) – wspomnienia”

Szczecin 1995

rkps (kopia), ss. 28; dołączone wycinki prasowe, kopie zdjęć, dokumentów, listów, czasopism i ankiety personalnej
sygn. AW II/2103

Autor wspomnienia opisuje pomoc udzieloną mu przez Ukraińca w trakcie pogromu ludności polskiej w Zastawiu w woj. tarnopolskim oraz powstanie samoobrony polskiej w Baworowie i napad oddziału UPA na Skomorzy w 1944 r.

Kowalska Danuta

„Tworzenie się band UPA; Tragedia polskich wsi”

b.m.p., 1992

rkps, ss. 25, mps ss. 8
sygn. AW II/1338/2k

Wspomnienie zawiera opis napadu oddziału OUN-UPA na wieś Osowik na Wołyniu w 1942 r. i utworzenia polskiej samoobrony w Grabinie w 1942 r.

Kowalski Stanisław

„Wspomnienia z Jazłowca pod okupacją sowiecką, niemiecką i ukraińską w latach 1939–1945”

Morton Grove (USA), b.d.p.

mps, ss. 194; dołączone mapy: mapa woj. tarnopolskiego w latach 1918–1939, mapa miejscowości położonych na płd.-wsch. od Jazłowca, szkice, wycinki prasowe
sygn. AW II/1339/2k

Opis napadu przeprowadzonego przez oddział UPA na Jazłowiec w woj. tarnopolskim, tworzenia przez Polaków i Żydów samoobrony oraz relacja o napadach banderowców w 1943 r. na osady polskie wokół Jazłowca i walkach oddziałów AK z UPA.

Kowicka Stefania

„Kresy wschodnie pod okupacjami w latach 1939–1945”

b.m.p., b.d.p.

mps, ss. 62, dołączone zdjęcia, dokumenty i kopie dokumentów
sygn. AW II/1340/2k

Opis stosunków polsko-ukraińskich w woj. lwowskim w 1943 r. i dokonanych przez oddziały UPA napadów na wsie zamieszkałe przez ludność polską na terenie tego województwa.

Kozakiewicz Aleksander

„Wysiedlenie – wspólne doświadczenie narodów”

Hutki koło Częstochowy 1994

rkps, ss. 36, dołączone zdjęcia

sygn. AW II/2239/p

Relacja z napadów banderowców na wieś Głęboczyce na Wołyniu w 1942 r. i walk oddziałów samoobrony polskiej z UPA w Hucie Stepańskiej i Butejkach.

Koział Anna

„Opis mordu ukraińskiego na obywatelach polskich w dniu 18 września 1939 roku”

Chociwel koło Szczecina 1992

mps, ss. 2; dołączona kopia mps.

sygn. AW II/1044

Autorka wspomnienia opisuje atak bojówki ukraińskiej na ludność polską zamieszkałą w Podhajcach we wrześniu 1939 r. i wymordowanie części polskich mieszkańców miasteczka.

Krasicki Eugeniusz

„Wspomnienia”

Szczecin 1996

mps, ss. 59

sygn. AW II/1835

Opis sytuacji Polaków na Wołyniu pod okupacją niemiecką, aktów terroru ze strony ukraińskich nacjonalistów, relacja dotycząca napadów oddziałów UPA na osady polskie w okolicach Dubna w 1943 r. i związanych z tym ucieczek Polaków z zagrożonych terenów.

Kraszewski Jakub Franciszek

„Wspomnienie – wiersz”

Strumiany koło Borek Wielkopolskich, 1987, 1994

mps, ss. 24

sygn. AW II/2264/p

Opis ataku oddziału UPA na ludność polską w miejscowości Dzierżów w woj. stani-sławowskim w maju 1944 r., podczas którego zginęło niemal 700 mieszkańców wsi.

Kraszewski Piotr (pseudonim „Burza”)

„Wspomnienia”

b.m.p., b.d.p.

rkps, ss. 29

---

sygn. AW II/1962

Opis napadu na kościół w Kisielinie na Wołyniu w lipcu 1943 r., ucieczek Polaków do położonego niedaleko Tarczyna oraz relacja o wstąpieniu autora do oddziałów niemieckich junaków z zamiarem walki z oddziałami UPA.

Królikowska Sabina

„Wspomnienia wołyńskie”

Horyszów Polski koło Zamościa, b.d.p.

rkps (kopia), ss. 3

sygn. AW II/2374

Autorka opisuje atak banderowców dokonany w Liniowie na Wołyniu w 1943 r., w trakcie którego zginęła część jej rodziny, relacjonuje także pomoc udzielaną Polakom na Wołyniu przez Ukraińców.

Kruk Edward

„Opis eksterminacji ludności polskiej przez nacjonalistów ukraińskich w Woli Ostrowieckiej i Ostrówce”

Wrocław, b.d.p.

mpps, ss. 2; dołączona lista zapamiętanych ofiar

sygn. AW II/733

Opis ataków bojówek ukraińskich na Wolę Ostrowiecką i Ostrówkę na Wołyniu w lipcu 1943 r.

Kukurowski Jan

„Repatrianci – wspomnienia kresowiaka z Wołynia”

Łosiów 1991–1994

mpps, ss. 35; rkps, ss. 120

sygn. AW II/3043

Opis zbrodni ukraińskich dokonanych na ludności polskiej w okolicach Waśkowic na Wołyniu w 1943 r.

Kulczycka Helena

„Moje przeżycia na Wołyniu po wybuchu II wojny światowej”

Poznań, b.d.p.

mpps, ss. 4

sygn. AW II/1145

Opis napadów oddziałów UPA na wieś Mołotowo na Wołyniu w 1942 r., ucieczki Polaków do wsi Płyśka i ukrywania się tam przed atakami ukraińskimi w 1943 r.

Kulisz Aleksander

„Opis mordu dokonanego przez Ukraińców na mieszkańcach Huty Stepańskiej”

Oleśniki koło Lublina 1988

rkps, ss. 7

sygn. AW II/234/1

Opis ucieczek Polaków ze wsi, osad wiejskich do miast w obawie przed atakami ze strony UPA, działalności samoobrony w Hucie Stepańskiej na Wołyniu w 1943 r.; autor relacjonuje swoją działalność w oddziale AK, do którego wstąpił, by walczyć z ukraińskimi nacjonalistami.

Kulakowski Bronisław

„List – wspomnienia dotyczące pomordowanych Polaków na Wołyniu w 1943 roku przez Ukraińców”

Lubaczów, b.d.p.

rkps (kopia), ss. 2

sygn. AW II/2743

Autor relacji opisuje napad oddziału UPA na wieś Groszówka na Wołyniu w sierpniu 1943 r. oraz na pobliskie osady zamieszkałe przez ludność polską.

Kunicki Mikołaj

„Akcja Kijów nr 2 – wspomnienia”

Zamość, b.d.p.

mps, ss. 10

sygn.: AW II/2637

Wzmianka dotycząca starcia polskiego oddziału partyzanckiego z UPA w wiosce Lutyńsk na Wołyniu w 1944 r.

Kunicki Mikołaj (pseudonim „Mucha Michalski”)

„Śmierć i życie dwóch partyzantów; W karpackie góry Bieszczady; Już nigdy mordować nie będą; Niezapomniany rok 1944 dla ludności polskiej na ziemi bieszczadzkiej – wspomnienia”

b.m.p., b.d.p.

mps, ss. 26; dołączona kopia listy osób zamordowanych 25 VIII 1943 r. przez Ukraińców we wsi Majdan koło Kamienia Koszyrskiego, kopia ulotki w języku ukraińskim, listy

sygn. AW II/1719

Opis tworzenia samoobrony polskiej w okolicach Sarn na Wołyniu w lipcu 1943 r., jej współpracy z rosyjską partyzantką przeciwko UPA, relacje o napadach ukraińskich na wieś Majdan w sierpniu 1943 r., walkach z banderowcami w Bieszczadach, ataku oddziału UPA na Chinocze oraz relacje dotyczące działań polskiej partyzantki na terenie pow. Lesko.

Kurkowski Władysław

„Samoobrona Huty Stepańskiej na Wołyniu – wspomnienia”

b.m.p., lata 70.

mps, ss. 57; dołączone dokumenty i rysunki

sygn. AW II/1350/2k

Wojenne dzieje wsi Huta Stepańska, opisy nasilających się od 1941 r. ataków oddziałów ukraińskich, a także szczegółowy opis organizowania w lipcu 1943 r. polskiej samoobrony.

Kwiatkowski Edward

„Wspomnienia”

Lublin 1993

rkps (kopia), ss. 16; dołączona lista osób zamordowanych w Hucie Stepańskiej w 1943 r.

sygn. AW II/2634

Wzmianki dotyczące napadów oddziałów UPA na Polaków we wsiach Parośl i Butejki na Wołyniu w lutym 1943 r., opis tworzenia samoobrony polskiej w Hucie Stepańskiej i ewakuacji tamtejszych mieszkańców, relacja z napadu na Hutę w sierpniu 1943 r.

Lachiewicz Stanisław (pseudonim „Wicher”)

„Wspomnienia”

Hrubieszów 1991

mps, ss. 15

sygn. AW II/2882

Relacja z działalności oddziału samoobrony polskiej w okolicach Torczyna na Wołyniu w 1941 r., opis napadu na Wólkę Węglową i działalności autora w partyzantce polskiej w 1943 r.

Lech Antoni

„Wierszowana relacja o zagładzie wsi Stryki zniszczonej przez Ukraińców”

Wszewilki koło Wrocławia, b.d.p.

rkps, ss. 3

sygn. AW II/240/1

Opis organizowania i działania samoobrony polskiej we wsi Stryki na Wołyniu oraz napadu bojówki ukraińskiej na Polaków tam mieszkających w maju 1943 r.

Lech Damian Henryk

„Wspomnienia”

Łysomice koło Torunia 1989

rkps, ss. 12

sygn. AW II/81/1

Autor wspomnień opisuje działania niemieckiej administracji zmierzające do zantagonizowania ludności ukraińskiej i polskiej na terenie woj. wołyńskiego, relacjonuje też napad oddziału OUN-UPA na Klesowo w pow. Sarny w 1942 r.

Lipiński Jan**„Polacy na Wołyniu w latach 1939–1946”**

Kraków 1990

mps, ss. 10

sygn. AW II/1356/2k

Relacja dotyczy ataków bojówek ukraińskich na Polaków zamieszkałych na Wołyniu, nasilających się od 1943 r., zawiera opis utworzenia polskiego oddziału samoobrony we wsi Zaturce w 1943 r.

Lisowska Stanisława**„Wspomnienia – list”**

Olkusz koło Katowic 1995

rkps (kopia), ss. 3; dołączone wycinki z gazet

sygn. AW II/2557

Relacja o ataku oddziału UPA na ludność polską w Porycku na Wołyniu w 1943 r.

Łaskiewicz Tadeusz**„Wspomnienia: Świadcstwo przeszłości; Moje więzienia – Rawicz, Jaworzno, Montelupich; Część korespondencji prof. J. Czumy z T. i Z. Łaskiewiczami; Wojsko – bataliony górnicze”**

Wrocław 1993

mps, ss. 74, dołączone zdjęcia, rysunki, mapy, kopie dokumentów, zdjęć, pism i listów
sygn. AW II/2422

We wspomnieniu wzmianki o zasłyszanych przez autora napadach oddziałów UPA na wsie zamieszkałe przez Polaków na terenie woj. lwowskiego w 1943 r.

Łoś Edmund**„List dotyczący mordu ukraińskiego dokonanego 26 marca 1943 roku we wsi Lipniki”**

Legnica, b.d.p.

rkps (kopia), ss. 8

sygn. AW II/2569

Opis ataku ukraińskiego na ludność polską we wsi Lipniki na Wołyniu w marcu 1943 r., opis ucieczki autora z zagrożonej wsi i pomocy, jakiej udzielili mu niemieccy żołnierze.

Łozińska Irena**„Życie nasze za niemieckiego rządu”**

Grudziądz, b.d.p.

rkps (kopia), ss. 10; dołączone kopie dokumentów i zdjęć

sygn. AW II/2168/p

Opisy napadów oddziałów UPA na Polaków w Perczynie w 1943 r. oraz we wsi Bude-
raź na terenie Wołynia w lutym 1944 r.

Łukasiewicz Bolesław**„Wspomnienia ze Stryjówki”**

Szczecin 1994

rkps, ss. 72; dołączone mapy Stryjówki i rysunki autora

sygn. AW II/2089

Analiza antypolskich nastrojów wśród Ukraińców w Tarnopolu, narastających od wybuchu wojny w 1939 r.; relacje z ataków oddziałów UPA w Podkamieniu, Drańcy, Berezowicy, Stryjówce w woj. tarnopolskim w 1943 r. oraz wspólnego napadu banderowców i policji ukraińskiej na Maksymówkę w woj. tarnopolskim i próbach organizowania tam przez Polaków samoobrony.

Łukomski Marian**„Repatrianci z kresów wschodnich”**

Myszęcín koło Zielonej Góry 1991

rkps, ss. 11

sygn. AW II/1798/j

Autor opisuje napady banderowców na ludność polską zamieszkałą we wsi Ostroga na Wołyniu w styczniu 1944 r. oraz próby organizowania tam oddziałów samoobrony polskiej przed UPA.

Maciąg Mieczysław**„Opis tragedii mojej rodziny w miejscowości Pólko w gminie Międzyrzec, w powiecie Równe”**

Roztoki koło Wałbrzycha, b.d.p.

mps, ss. 2

sygn. AW II/2109

Opis mordu dokonanego na rodzinie autora przez ukraińskich nacjonalistów we wsi Pólko na terenie woj. wołyńskiego w marcu 1942 r.

Maguza Zygmunt**„Zamordowanie przez Ukraińców rodziny Stankiewiczów 11 lipca 1943 roku w kolonii Witoldów, w gminie Poryck – wspomnienia o mordach ukraińskich”**

Warszawa 1991

mps, ss. 4; rkps, ss. 3; dołączone uzupełnienia, kopie zdjęć i dokumentów

sygn. AW II/775

Opis napadów dokonanych przez oddziały UPA na ludność polską w Kolonii Smołowa i w Witoldowie na Wołyniu w lipcu 1943 r.

Majcher Bronisława**„Moje wspomnienia z Wołynia z lat 1939–1943”**

Miedziechowo koło Gorzowa Wielkopolskiego, b.d.p.

rkps, ss. 32, mps, ss. 9; dołączone wiersze

sygn. AW II/1363/2k

Opis dobrosąsiedzkich stosunków między Polakami a Ukraińcami przed wybuchem wojny w 1939 r., relacje dotyczące ataków na ludność polską przez UPA we wsi Głęboczyce na Wołyniu w 1943 r. i związanych z tym ucieczek mieszkańców w okolice Huty Stepańskiej, wzmianki o organizowanej tam samoobronie polskiej i jej walkach z oddziałami ukraińskimi, a także masowych, dobrowolnych wyjazdach Polaków z Wołynia na roboty do Niemiec.

Major Ryszard
„Wspomnienia”

Malbork 1995

rkps (kopia), ss. 4

sygn. AW II/2370

Relacja dotyczy napadu oddziału UPA na osadę Basowy Kąt, ucieczki rodziny autora uprzedzonej o ataku przez ukraińskich sąsiadów, wymordowaniu ludności polskiej w Adamówce w 1942 r., Moczulance w 1943 r. oraz Janowej Dolinie, przy biernej postawie Niemców.

Malak Franciszek

„Dzieje rzymskokatolickiej parafii Lipina w pow. Jaworów diecezji przemyskiej”

b.m.p., b.d.p.

mps, ss. 18

sygn. AW II/2472

Opis tworzenia struktur organizacyjnych UPA na terenie woj. lwowskiego w czasie okupacji niemieckiej, narastania konfliktu polsko-ukraińskiego, relacja z napadu dokonanego przez banderowców w Lipinie w woj. lwowskim w 1944 r.

Maszewska Weronika

„Wspomnienia”

Kwidzyn 1993

mps, ss. 5

sygn. AW II/2661

Opis napadu oddziału UPA na wieś Sielec w lipcu 1943 r., ucieczek ocalałych do Włodzimierza Wołyńskiego, relacja z ataku ukraińskiego na Chobułtów w październiku 1944 r. i pościgu żołnierzy UPA za uciekinierami; informacje o mordach na ludności polskiej w Zagajach na Wołyniu w lipcu w 1944 r.

Matusiewicz J.

„Masowe zbrodnie dokonane na Polakach zamieszkałych na Wołyniu przez ukraińskich nacjonalistów w latach 1939–1945”

Leicester (Wielka Brytania) 1992

mps, ss. 1

sygn. AW II/1143

Wzmianka o ataku oddziału UPA na Polaków zamieszkałych w miejscowości Kołodno w woj. wołyńskim w 1943 r.

Mendza Halina

„Wspomnienia”

Warszawa 1992

mps, ss. 13

sygn. AW II/2581

„Świadectwo o czterech rodzinach zamordowanych przez UPA”

Warszawa 1995–1996

rkps, ss. 9

sygn. AW II/2581

Autorka opisuje pomoc ukraińskich sąsiadów, dzięki której uniknęła wywózki na Syberię, oraz atak oddziału UPA na polską wieś Brzezinka na Wołyniu w 1943 r.

Michnik-Potajallo Helena

„List – wspomnienia”

Olsztyn 1993

rkps, ss. 2

sygn. AW II/2660

Opis ataków oddziałów UPA na Polaków zamieszkałych w Łucku, Boholubach i Zaborolu na Wołyniu; lista nazwisk pomordowanych na Wołyniu w 1943 r. i relacja o aresztowaniach ludności polskiej przez Ukraińców w Łucku w styczniu 1944 r.

Mikulski Franciszek

„Moje wspomnienia z Wołnia”

Zamość, b.d.p.

mps, ss. 3

sygn. AW II/2353

Opis stosunków polsko-ukraińskich we wsi Wołczak na Wołyniu w 1943 r., działań UPA w okolicznych wsiach i dokonanych przez jej oddziały napadów na Dominpol oraz Budy Osolińskie na Wołyniu w lipcu–sierpniu 1943 r.

Modrzejewska Genowefa

„Niczyja”

Malbork 1994

mps, ss. 75; dołączone dokumenty i zdjęcie

sygn. AW II/ 2232/p

Autorka opisuje ataki UPA na wieś Ceniowo i związaną z tym ucieczkę ludności polskiej do Skurcz, gdzie doszło do kolejnego ataku ukraińskich nacjonalistów; wzmianki o próbach organizacji samoobrony polskiej.

„List kuzyna z Anglii – wspomnienia”

Birmingham (Wielka Brytania), b.d.p.

rkps, ss. 3

sygn. AW II/ 1378/ 2k

Opis narastających wśród Ukraińców nastrojów antypolskich i wzajemnych relacji polsko-ukraińskich w okolicach Ławrowa w latach 1939–1940.

„Kresy Wschodnie pod okupacją w latach 1939–1945”

Malbork, b.d.p.

mps, ss. 28

sygn. AW II/1378/2k

Opis ewakuacji Polaków ze Skurcz, w okolicach których nasilały się napady dokonywane przez banderowców; relacja z walk samoobrony polskiej z oddziałami UPA w 1943 r.

Mogielnicka Stanisława**„List – wspomnienia”**

Gniezno, b.d.p.

mps, ss. 1; dołączone kopie zdjęć i wykaz osób pomordowanych w Zagajach (pow. Horochów) w dniu 12 VII 1943 r.

sygn. AW II/2099

Relacja z ataku oddziału UPA na ludność polską we wsi Zagaje na Wołyniu w lipcu 1943 r., podczas którego spalono wszystkie domostwa i dokonano rzezi 236 mieszkańców.

Momot Maria**„Wspomnienia”**

Żygląd koło Torunia 1990

rkps, ss. 3

sygn. AW II/2738

Opis prób organizacji samoobrony polskiej w miejscowości Podmichale w woj. staniśławowskim, uniemożliwianej przez okupantów niemieckich; relacja o napadzie na tę wieś w czerwcu 1944 r. dokonany przez UPA.

Mróz Maria**„Wspomnienia”**

Tomaszów Lubelski, b.d.p.

rkps, ss. 3

sygn. AW II/1875

Autorka opisuje zbrodnie ukraińskie popełnione na Polakach zamieszkałych w Ewinie, Mohylnie, Żurawkowie i Grabowcu na Wołyniu w sierpniu 1944 r.

Ogonowski Henryk**„Wspomnienia Podolaka”**

Wleń koło Jeleniej Góry 1994

mps, ss. 20

sygn. AW II/2155/p

Opis represji, jakim poddawały ludność polską i sprzyjających jej Ukraińców oddziały OUN, a później UPA w Zabarowie na Podolu w latach 1939–1943, relacja z prób organizowania samoobrony polskiej, wzmianki o atakach ukraińskich na Słobudkę i Jurkowce w lutym 1940 r. oraz licznych atakach oddziałów UPA w okresie trwania poboru Polaków do Armii Czerwonej.

Olszacki Teofil**„Czerwona Wielkanoc”**

Bydgoszcz 1993

rkps, ss. 7

sygn. AW II/2649

Opis ataku oddziału UPA na wieś Nosowica na Wołyniu, ewakuacji rannych Polaków do miejscowości Smyga i ataku UPA na Kozie Rogi w 1943 r.

Owczarczak Regina**„By świat nie uczynił z Polaków zbrodniarzy narodu ukraińskiego”**

Zielona Góra 1991

mps, ss. 12; dołączony wycinek z „Gazety Lubuskiej”

sygn. AW II/1808/j

Opis współdziałania Ukraińców z Niemcami przeciw ludności polskiej na Wołyniu, relacja o napadzie oddziału UPA na miejscowość Futor Pozichowski w lipcu 1943 r.

Padowski Józef**„Wspomnienia”**

Cieszyn 1992

rkps, ss. 4

sygn. AW II/837

Opis zbrodni ukraińskich dokonanych na Polakach, mieszkańcach Wołynia, przykłady podsycania nastrojów nacjonalistycznych wśród Ukraińców przez duchownych prawosławnych oraz opisy ucieczek ludności polskiej z zagrożonych atakami miejscowości.

Pawluk Franciszka**„Wspomnienia”**

Włodawa koło Chełma 1989

rkps, ss. 2

sygn. AW II/323/1

Relacja opisuje akcje antypolskie prowadzone przez policję ukraińską w osadzie Wola Ostrowiecka na Wołyniu; zawiera opis zbrodni żołnierzy UPA dokonanej w sierpniu 1943 r. na zgromadzonych w budynku szkolnym Polakach oraz ewakuacji ocalałych pod niemiecką eskortą do miejscowości Jagodzin.

Pelikan Tadeusz

„Tyśmienica w latach wojny 1939–1945”

Łódź 1992

mpps, ss. 6; dołączony plan miejscowości Tyśmienica
sygn. AW II/1395/2kw

Relacja z napadów oddziałów UPA na polskich mieszkańców wsi Tyśmienica oraz Ksawerówka w woj. stanisławowskim w 1942 r.

Piaskowski Tadeusz

„Wspomnienia”

Bolesławiec 1994

rkps, ss. 7
sygn. AW II/2212/p

Opis napadu oddziału UPA na przysiółki wokół wsi Kluwińce w grudniu 1944 r., przed którym ostrzegli rodziców autora ukraińscy sąsiedzi; relacja z ataku banderowców na Chorostkowice w woj. tarnopolskim w 1944 r.

Pieczykolan Bronisława

„Wspomnienia z Wołunia”

Zamość 1993

rkps, ss. 4; dołączone kopie fotografii
sygn. AW II/2676

Opisy nasilających się po wybuchu wojny w 1939 r. tendencji nacjonalistycznych wśród Ukraińców oraz ataków na ludność polską oddziałów UPA, m.in. w okolicach Suchodola na Wołyniu w 1943 r.

Piotrowski Czesław

„Gdzieś między Horyniem a Styrem”

b.m.p., b.d.p.

mpps, ss. 205; dołączone kopie map, dokumentów i zdjęć oraz wiersze
sygn. AW II/2005

Analiza przedwojennych relacji narodowościowych w Hucie Stepańskiej na Wołyniu; wzmianki o aresztowaniach Polaków przez Ukraińców po wybuchu wojny w 1939 r.; relacje z ataku oddziału UPA w Butejkach w lutym 1943 r., wzmianki o atakach na wsie Paroś i Huta Stepańska na Wołyniu oraz o utworzeniu oddziału samoobrony polskiej, a także opis ewakuacji ludności polskiej z zagrożonych terenów, ochraniaanej przez polskie oddziały samoobrony.

Piwoński Jerzy**„Relacja”**

Wrocław, b.d.p.

mps, ss. 75

sygn. AW I/624

Wzmianki o atakach i napadach bojówek ukraińskich na Polaków we Lwowie i pow. Lwów w latach 1939–1941.

Pleszczak Wojciech**„Wspomnienia”**

Poznań, b.d.p.

mps, ss. 159; dołączone kopie zdjęć i mapa wsi Zniesienie

sygn. AW II/1906

We wspomnieniach analiza relacji polsko-ukraińskich we wsi Zniesienie w woj. tarnopolskim, opisy aktów agresji Ukraińców wobec Polaków w czasie okupacji niemieckiej, organizacji samoobrony przez ludność polską na terenie woj. tarnopolskiego, relacje o napadach oddziałów UPA m.in. na miejscowość Wierzbowice i będących ich następstwem ucieczek mieszkańców z zagrożonych terenów.

Podleska Jadwiga**„Wspomnienia”**

b.m.p., 1992

mps, ss. 13; dołączone kopie fotografii i dokumentów

sygn. AW II/1402/2k

Opisy ataków na ludność polską ukraińskich nacjonalistów w okolicach Tarnopola jesienią 1939 r. oraz walk pomiędzy oddziałami AK i UPA w Czermielowie w 1943 r.

Popiel-Majchrzak Anna**„Wspomnienia”**

Warszawa, b.d.p.

rkps, ss. 12

sygn. AW II/2307

Autorka opisuje narastający od 1941 r. konflikt polsko-ukraiński, napady oddziałów UPA w Ihrowicy w woj. tarnopolskim, zakończone niepowodzeniem próby zorganizowania samoobrony polskiej w okolicach miejscowości Czahary oraz ucieczek ludności polskiej z zagrożonych terenów za rzekę Bug.

Posadowski Henryk**„Kresy wschodnie 1939–1945”**

Bardo koło Kłodzka 1992

mps, ss. 12

sygn. AW II/864

Wzmianki o antypolskich wystąpieniach ludności ukraińskiej na terenie miejscowości Zaleszczyki w woj. tarnopolskim oraz napadzie oddziału UPA na to miasto w 1943 r.

Prejs Adela
„Wspomnienia”

b.m.p., b.d.p.
rkps, ss. 2
sygn. AW II/867

Relacja dotycząca napadu banderowców na Kisielin w woj. wołyńskim w 1943 r.

Procek Józefa
„Wspomnienia”

Rybnik, b.d.p.
rkps, ss. 9; dołączone kopie zdjęć
sygn. AW II/343

Opis ataku oddziału UPA na miejscowość Henrykowo w woj. tarnopolskim w grudniu 1944 r. i lista Polaków zamordowanych w trakcie ataku.

Przybyło Ludwik
„List z relacją o wymordowaniu Żydów przez Ukraińca”

b.m.p., b.d.p.
mps, ss. 2
sygn. AW II/1913

Opis mordu dokonanego przez oddział UPA na Żydach w miejscowości Meducha w woj. stanisławowskim w czerwcu 1941 r.

Przybysz Antoni
„Wspomnienia”

Głogów 1991–1992
mps, ss. 92
sygn. AW II/1406/2k

Autor opisuje rabunki i grabieże dokonywane przez Ukraińców w opuszczonych przez uciekinierów polskich domostwach we wsi Antonówka w 1939 r., rozstrzelanie aresztowanych Polaków w Równem na Wołyniu; opisuje także współpracę ukraińskich nacjonalistów z Niemcami, napad na wieś Parośl w 1943 r. oraz próby utworzenia tam polskiej samoobrony; wzmianka o walkach oddziału partyzanckiego AK z oddziałami UPA.

Puchała Zuzanna
„Wspomnienia”

Michałowice koło Warszawy, b.d.p.
rkps, ss. 9
sygn. AW II/349/1

Opisy napadów dokonywanych przez Ukraińców na polskich żołnierzy po wybuchu wojny w 1939 r. w woj. wołyńskim, ataków na wsie i miasteczka wołyńskie, m.in. wieś Parośl, relacja z działalności bulbowców na terenie Wołynia oraz ucieczki ludności polskiej z zagrożonych atakami terenów. Opis prób organizacji samoobrony polskiej przed atakami UPA w Balarce i Hucie Stepańskiej w lipcu 1943 r.

Remlein Janina

„Osada wojskowa Janowa Dolina”

Biała Podlaska, b.d.p.

mps, ss. 4; dołączone fotografie

sygn. AW II/355/1

Autorka opisuje ataki oddziałów OUN-UPA w okolicy Janowej Doliny, coraz częstsze od 1942 r., oraz napad na tę osadę w okresie Wielkanocy 1943 r.

Rozwadowski Piotr

„Dzień 14 lipca 1943 dniem zagłady Polaków, mieszkańców Kołodna”

Warszawa 1993

mps, ss. 44

sygn. AW II/2311

Opis represji ukraińskich na ludności polskiej w okolicach Kołodna na Wołyniu w 1942 r., napadu UPA na tę wieś w lipcu 1943 r., ataku na wieś Netreba w październiku 1943 r.; relacja o ucieczkach Polaków z zagrożonych wsi do miast, w których działały komitety opiekuńcze zajmujące się uciekinierami; opisy przypadków dobrowolnych zgłoszeń na wyjazd do pracy w Niemczech dla uniknięcia pogromów.

Sadło Władysław

„Rozważania o losach Polaków na Wołyniu”

Sitno koło Zamościa 1989

rkps, ss. 12

sygn. AW II/374/1

Opisy ataków na Marianówkę w woj. wołyńskim i okoliczne wsie, przeprowadzanych przez oddziały UPA w 1943 r.

Sand Halina

„Wspomnienia Wołynianki”

Warszawa 1992

mps, ss. 60

sygn. AW II/1414/2k

Wzmianki o aresztowaniach przez Niemców ludności polskiej na skutek donosów ukraińskich we Włodzimierzu Wołyńskim w styczniu 1943 r., opis napadu oddziału UPA na Poryck i, będącej jego następstwem, ucieczki mieszkańców do większych miast.

Selwa Jan**„Wyłączeni spod prawa”**

Wrocław 1990

mps, ss. 21

sygn. AW II/1649/1k

Wspomnienia zawierają opisy nasilających się po wybuchu wojny w 1939 r. napadów bojówek ukraińskich na ludność polską, m.in. w Szumlanach i Sławentynie na terenie woj. tarnopolskiego oraz relację o współpracy OUN i administracji radzieckiej w organizacji masowych wywózek Polaków z terenów Kresów Wschodnich.

Skowrońska Leokadia**„Moje przeżycia w latach wojny”**

Hrubieszów 1992

rkps, ss. 5

sygn. AW II/1104

Autorka wspomina atak oddziału UPA na wieś Aleksandrów na Wołyniu w lipcu 1943 r. oraz swoją ucieczkę, udaną dzięki pomocy sąsiada Ukraińca; relacjonuje także ukrywanie się Polaków na wsi przed kolejnymi atakami.

Smolicz Leokadia**„Wspomnienia”**

Jastrowie koło Piły 1992

rkps, ss. 17

sygn. AW II/1425/2k

Opis narastającej fali mordów, dokonywanych przez oddziały UPA w okolicach Włodzimierza Wołyńskiego w latach 1942–1943, wzmianki o organizacji samoobrony polskiej i masowych ucieczkach ludności polskiej; opis ataków na wsie polskie na Wołyniu, m.in. na wieś Bartnowo w 1943 r.

Sobczuk Stanisława**„Moje wspomnienia – Wołyń 1943 rok”**

b.m.p., b.d.p.

mps, ss. 4

sygn. AW II/2650

Opis napadu oddziału ukraińskich nacjonalistów na wieś Swojczów na Wołyniu w lipcu 1943 r. oraz podpaleń okolicznych osad i związanych z tym ucieczek Polaków do powiatowego Włodzimierza Wołyńskiego.

Sobieraj Eugeniusz**„Wspomnienia”**

b.m.p., b.d.p.

rkps, ss. 4

sygn. AW II/2451/7

Opisy zbrodni dokonywanych przez banderowców na polskich rodzinach oraz polskich współmałżonkach Ukraińców we wsi Głęboczyca na terenie woj. wołyńskiego w sierpniu 1943 r.

Sobieraj Henryk

„Wspomnienia”

Białogard koło Koszalina 1995

rkps, ss. 4; dołączony szkic miejscowości z zaznaczonymi domami ofiar we wsi Głęboczyca [pow. Włodzimierz Wołyński] i listą imienną zamordowanych tam przez Ukraińców

sygn. AW II/2451/1

Relacja z ataku oddziału UPA na wieś Głęboczyca na Wołyniu w sierpniu 1943 r. i związanej z tym ucieczki rodziny autora do Włodzimierza Wołyńskiego; opis napadu bojówki ukraińskiej na ludność polską zgromadzoną w kościele w Świczowie.

Sobierajski Mieczysław

„Wspomnienia”

Świdwin koło Koszalina 1995

rkps, ss. 3

sygn. AW II/2451/2

Opis napadu oddziału UPA na wieś Głęboczyca na Wołyniu w sierpniu 1943 r., ucieczek Polaków z zagrożonych atakami terenów i wstępowania do oddziałów partyzantycznych podejmujących walkę z Ukraińcami.

Sobków Michał

„Repatriacja i medycyna”

b.m.p., b.d.p.

mps, ss. 125; dołączone kopie fotografii

sygn. AW II/2165/p

Autor wspomnienia opisuje zbrodnie dokonane przez bojówki ukraińskie w Korościanynie w woj. tarnopolskim w 1943 r. oraz ucieczkę z tej wsi ludności polskiej.

Soboń Bogusław

„Wołyński życiorys”

Poznań 1992

mps, ss. 84; dołączone kopie dokumentów

sygn. AW II/1995

Opis relacji między Polakami a Ukraińcami na Wołyniu w okresie okupacji niemieckiej, relacje o dwukrotnym ataku oddziałów ukraińskich na Janową Dolinę w 1943 r.

Soroka Jan

„Tragedia Wołynia”

b.m.p., 1994

mps, ss. 14; ze zdjęciami w tekście
sygn. AW II/2373

Autor wspomnienia opisuje atak oddziału ukraińskiego na Polaków zgromadzonych w kościele w Chrynowie na Wołyniu w lipcu 1943 r., zbrodnie UPA w Kłysowie i Stasinie oraz ucieczki ocalałej z pogromów ludności polskiej.

Stankiewicz Julian

„Wspomnienia o mordach ukraińskich”

Warszawa 1991

rkps, ss. 12; dołączone kopie dokumentów
sygn. AW II/775

Opis ataku oddziału UPA na kolonię Witoldów w lipcu 1943 r. oraz lista zapamiętanych przez autora nazwisk zamordowanych.

Stańko-Bródkowa Barbara

„Losy Polaków z kolonii Raszyn koło Dubna”

Warszawa 1992

mps, ss. 36; dołączone kopie dokumentów
sygn. AW II/1433/2k

Autorka opisuje napady bojówek ukraińskich na ludność polską w okolicach Dubna; szczegółowy opis ataku oddziału OUN-UPA na Jastrzębicę na Wołyniu w 1942 r.

Staszczuk Czesław

„Oświadczenie w sprawie mordów w Kolonii Witoldów pow. Włodzimierz Wołyński gmina Poryck”

Bystrzyca Kłodzka 1994

mps, ss. 5
sygn. AW II/2665

Opisy napadów oddziałów banderowców w lipcu 1943 r. na wsie Witoldów, Górów, Wygranę na Wołyniu, połączonych z doszczętnym paleniem zaatakowanych wsi.

Stec Maria

„Historia o Wołyniu i o Wiśniowcu”

New Britain (Australia) 1990

mps, ss. 16; dołączona fotografia
sygn. AW II/1698

Analiza stosunków polsko-ukraińskich w Wiśniowcu na Wołyniu, narastającego konfliktu i aktów eksterminacji ludności polskiej w 1943 r.; opis napadu oddziału UPA na kościół w Wiśniowcu w 1944 r. i ucieczki polskich mieszkańców wsi.

Stocki Antoni

„Wspomnienia: Mordy ukraińskie w 1943 roku; Poryck w latach 1934–1945”

Sadlinki koło Grudziądz 1993

---

rkps, ss. 8
sygn. AW II/2635

Opis ataków oddziałów UPA na ludność polską Porycka w pow. Łuck na Wołyniu w 1943 r.; relacje z ucieczek ludności i organizacji w Porycku polskiej samoobrony.

Swenda Maria
„Wspomnienia”

Gdańsk 1993
rkps, ss. 3
sygn. AW II/1108

Opis ataku oddziału UPA na wsie Siedliszcze i Karpilówka oraz spalenia osady Sarny na Wołyniu w 1943 r.; relacja z urządzenia przez polską samoobronę zasadzki na oddziały ukraińskie w miejscowości Karaczun na Wołyniu w 1943 r., w której pojmano, osądzono i wykonano wyrok śmierci na uczestniku napadów na wsie polskie, żołnierzu UPA.

Szczepańska Konstancja
„Wspomnienia”

Witkowo koło Stargardu Szczecińskiego 1995
rkps, ss. 4
sygn. AW II/2451/10

Autorka opisuje atak oddziału UPA na wieś Głęboczyce na Wołyniu w sierpniu 1943 r. i pomoc niemieckiego patrolu, dzięki której udało się jej uciec do Włodzimierza Wołyńskiego.

Szelc Jan
„Wspomnienia z Podola”

Kalisz 1989
rkps, ss. 8
sygn. AW II/437/1

Opis działalności oddziału AK, w którym walczył autor, w akcjach przeciw UPA i w obronie polskich osad na terenie woj. tarnopolskiego w okręgu „Tarcza”; relacja z napadu bojówki ukraińskiej na ludność polską zgromadzoną w kościele w Majdanie w woj. tarnopolskim w 1944 r.

Szeliga Franciszka
„Wspomnienia”

Baborów koło Raciborza 1995
rkps, ss. 3
sygn. AW II/2430

Opis ataku na ludność polską bojówki ukraińskiej w miejscowości Ihrowica w woj. tarnopolskim w Wigilię 1944 r., w którym zginął m.in. ojciec autorki wspomnień.

Szermeta Bronisław**„Gestapowsko-ukraińska oblawa roku 1943”**

Wrocław 1992

mps, ss. 7

sygn. AW II/2489

Autor wspomnienia opisuje napady oddziałów UPA na Polaków w miejscowościach Kopiak i Mowodyr w woj. tarnopolskim w 1943 r.

Szewczyk Grzegorz**„Wspomnienia z okresu II wojny światowej”**

Zgierz koło Łodzi, b.d.p.

rkps, ss. 77

sygn. AW II/1448/2k

Opisy nasilających się od 1941 r. aktów agresji bojówek ukraińskich wobec Polaków i Żydów na Kresach Wschodnich; relacje o aresztowaniu ojca autora i jego brata przez policję ukraińską w Czortkowie w woj. tarnopolskim; wzmianki o atakach oddziałów UPA na Byczkowice i Majdan w lutym 1945 r.

Szkolnicki Jan**„Zagłada przysiółka Oleksięta”**

b.m.p., b.d.p.

ksero, ss. 2

sygn. AW II/2091

Opis ataku bojówki ukraińskiej na ludność polską we wsi Oleksięta w woj. lwowskim, dokonanego w Wielkanoc 1943 r., podczas którego zamordowano 33 osoby narodowości polskiej.

Szubert Jan**„Wspomnienia”**

Koszalin 1991

rkps, ss. 5

sygn. AW II/2568

Opis ataku oddziału UPA na Polaków mieszkających we wsi Zagaje na Wołyniu w lipcu 1943 r. oraz ucieczki autora i jego ojca do Lwowa.

Szubert Józef**„Opowieść Poleszuka”**

Warszawa 1992

mps, ss. 63

sygn. AW II/1450/2k

Relacja o organizowaniu przez ludność polską komitetu samoobrony we wsi Stachówka na Wołyniu w 1943 r. oraz o pomocy udzielanej jej w walce z UPA przez partyzanckie oddziały AK.

Szubert Lucyna

„Wspomnienia”

Koszalin 1995

rkps, ss. 4

sygn. AW II/2451/5

Autorka opisuje sytuację zamieszkałych na terenie Kresów Wschodnich Polaków, zmuszanych represjami ze strony ukraińskich nacjonalistów do ucieczek i ewakuacji. Opisuje także organizowane przez UPA zasadzki na uciekających Polaków, sporadyczne akty pomocy udzielanej przez Niemców, a także atak banderowców na wieś Głęboczyce na Wołyniu w sierpniu 1943 r.

Szwał Zofia

„Zbrodnie dokonane na Polakach w Orzeszynie przez UPA”

b.m.p., b.d.p.

rkps, ss. 8; dołączona mapka okolic Orzeszyna

sygn. AW II/953

Opis ataku w lipcu 1943 r. oddziału UPA na wieś Orzeszyn na Wołyniu, wymordowania zgromadzonej przez Ukraińców w kościele w Porycku ludności polskiej; relacja o wymordowaniu mieszkańców Gruszowa i Samowoli na Wołyniu.

Szwed Bronisław

„Wspomnienia”

Żagań 1990

mps, ss. 2

sygn. AW II/1826/j

Opis ataku oddziału UPA na wołyńską miejscowość Ostówka w sierpniu 1943 r., wzmianki o zebranych przez autora przypadkach podpaleń przez żołnierzy UPA domostw polskich i mordów dokonywanych na Polakach.

Szymaszczyk Józef

„Wspomnienia”

Kłodzko 1992

rkps, ss. 9; dołączony szkic

sygn. AW II/1452/2k

Opisy ataków oddziałów UPA na ludność polską wsi Wygranka i Poryck na Wołyniu w lipcu 1943 r.; opisy przypadków wstępowania Polaków na terenie woj. wołyńskiej do tworzonej przez Niemców Policji Pomocniczej (granatowej) w celu walki z UPA.

Szyszkowska Zofia**„Wojna w oczach dzieci z Kresów”**

Szczecin 1990

mps, ss. 15

sygn. AW II/1454/2k

Opisy grabieży i napadów na ludność polską, dokonywanych przez ukraińskich nacjonalistów w okresie okupacji sowieckiej 1941–1942 we wsi Hodomicze na Wołyniu, analiza działalności OUN-UPA w okresie okupacji niemieckiej w latach 1942–1943 na Kresach Wschodnich.; relacje o organizowaniu oddziału samoobrony polskiej w Przebrażach.

Świkła Leopold**„Wspomnienia”**

Stawiguda koło Olsztyna, b.d.p.

rps., ss. 86

sygn. AW II/2094

Opis prób tworzenia samoobrony przeciw atakom oddziałów UPA w okolicach Łucka na Wołyniu w 1943 r., wspomnienia dotyczące napadu ukraińskiego w Torczyniu w maju 1943 r. i związanych z tym ucieczek Polaków do większych miast; relacje ze wspólnej działalności partyzantów polskich i radzieckich w celu zwalczania UPA.

Tłuczek Karol**„Relacja”**

Kosienice koło Przemyśla 1988

mps, ss. 16

sygn. AW I/827

Opis sytuacji na Podolu po wybuchu wojny w 1939 r. Wzmianki o rozbrajaniu polskich żołnierzy i przypadkach morderstw, dokonywanych przez Ukraińców, oraz podpaleniach polskich wsi. Opisy wrogich wobec Polaków działań policji ukraińskiej w czasie okupacji radzieckiej, a następnie niemieckiej Kresów Wschodnich.

Tokarczyk Maria**„Relacja”**

Nysa 2000

mps, ss. 8.

sygn. AW I/1209

Opis akcji pacyfikacyjnej ludności polskiej i żydowskiej, przeprowadzonej przez ukraińską Dywizję SS Galizien 26 VII 1944 r. we wsi Siemianówka.

Tomaszewska Władysława**„Dzieje wsi Maruszka w latach 1939–1944.”**

Lublin 1992

rkps, ss. 8

---

sygn. AW II/1458/2k

Opis relacji polsko-ukraińskich we wsi Mariuszka w woj. tarnopolskim w okresie okupacji niemieckiej oraz ataku oddziału UPA na tę wieś w maju 1944 r.

Trestka Waclawa

„Zbrodnia zapomniana”

Horyszów koło Zamościa 1992

rkps, ss. 3

sygn. AW II/1877

Relacja o ataku oddziału UPA na miejscowość Zofiówka na Wołyniu w lipcu 1943 r. oraz opis działalności polskiej samoobrony na terenie pow. Luboml w 1943 r.

Trusiewicz Feliks

„Pokolenie”

Filadelfia (USA) 1985

mps, ss. 104; dołączone fotografie, mapy północnego Wołynia, II Rzeczypospolitej i osady Obórki

sygn. AW II/1462/2k

Opis narastającego nacjonalizmu ukraińskiego podczas okupacji sowieckiej na Wołyniu; relacja o ataku oddziału UPA na wieś Obórki w listopadzie 1942 r. i próbach organizacji przez Polaków oddziału samoobrony.

Trusiuk Jan

„Wspomnienia”

Lublin 1989

mps, ss. 4; dołączony list

sygn. AW II/456/1

Autor wspomnienia opisuje tworzenie przez ukraińskich nacjonalistów licznych oddziałów przeznaczonych do walki z ludnością polską, relacjonuje także ataki oddziałów UPA na wieś Ostrówki w sierpniu 1943 r. i związane z tym ucieczki Polaków z tej wsi, w tym autora.

Tyrajska Janina

„Wspomnienia”

Wałbrzych 1984

mps, ss. 2

sygn. AW II/956

Opis ataku banderowców na ludność polską we wsi Bryń na terenie woj. stanisławowskiego w marcu 1944 r.

Wąs Zofia

„Wspomnienia”

Nowa Ruda koło Wałbrzycha, b.d.p.

rkps, ss. 40
sygn. AW II/2666

Autorka opisuje ataki oddziałów UPA na miejscowości w woj. wołyńskim w sierpniu 1943 r., m.in. na wieś Czmykos.

Wereszczyński Cezary

„Mordy dokonane przez UPA – wspomnienia”

Zamość, b.d.p.

mps, ss. 1
sygn. AW II/1036

Relacja o napadzie bojówki ukraińskiej na ludność polską w Hucie Majdańskiej na Wołyniu, gdzie wówczas przebywał autor (VII 1943).

Wereszczyński Jan

„Wspomnienia”

Sandomierz 1992

mps, ss. 4
sygn. AW II/1739

Opis zbrodni dokonanej przez bojówkę ukraińską na ludności polskiej osady Zielony Dąb na Wołyniu w sierpniu 1943 r. wraz z listą ofiar.

Werstler Marian

„Wspomnienia”

Ząbkowice Śląskie koło Wrocławia 1992

rkps, ss. 10
sygn. AW II/1471/Zk

Opis walk polskiej samoobrony z oddziałami UPA w latach 1943–1944, toczonych w okolicach wsi Bitków w woj. stanisławowskim.

Węglowski Jan

„Wspomnienia akowca”

Warszawa 1994

mps, ss. 35; dołączone rysunki i fotografie
sygn. AW II/2501

Opis nasilających się od 1943 r. napadów na ludność polską ze strony ukraińskich nacjonalistów, m.in. na Ludwipol, relacja o organizowaniu samoobrony i tworzeniu przez Niemców oddziału polskiej Policji Pomocniczej (granatowej) do obrony przed atakami UPA; opisy napadu banderowców na Bystrzyce, ataków na wsie Niemka w maju 1943 r. i Janówka we wrześniu 1943 r., zakończonych pokonaniem polskiej samoobrony i zajęciem osad; opisy ucieczek Polaków z zagrożonych terenów oraz przypadków starć AK i UPA na Wołyniu.

Wielosz Rozalia**„List – wspomnienia”**

Łaszczów koło Tomaszowa Lubelskiego 1995

rkps, ss. 3

sygn. AW II/2558

Opis napadu banderowców na miejscowość Teresin na Wołyniu w sierpniu 1943 r., w trakcie którego zginęła rodzina autorki.

Wierzbicka Cecylia**„Kresy wschodnie pod okupacjami w latach 1939–1945”**

Otwock koło Warszawy 1992

mps, ss. 101; dołączone fotografie

sygn. AW II/1474

Analiza narastającego od 1941 r. konfliktu między Polakami a Ukraińcami na terenie wołyńskiej miejscowości Zdołbunów, opis ataku oddziału UPA na Mizocz w 1943 r.

Wierzbowska-Robaszko Danuta**„Wspomnienia”**

Wałcz koło Piły, b.d.p.

rkps, ss. 7

sygn. AW II/2572

1474/2k

Wzmianki o napadach ukraińskich na Polaków z Łucka i okolic, opis, będącej konsekwencją ataków, ucieczki autorki i jej rodziny do czeskich Jezioran w 1943 r., pomocy Czechów, powrotu do Łucka i ataku UPA na przedmieścia miasta.

Wilkowski Tadeusz**„Wspomnienia o mordach na Wołyniu”**

Mościce koło Puław, b.d.p.

rkps, ss. 4; dołączona kopia artykułu o nacjonalizmie ukraińskim w l. 1939–1945

sygn. AW II/1720

Opis ataków oddziałów UPA na osady Złoczówka i Dębowa Karczma na Wołyniu wraz z listą znanych autorowi Polaków zamordowanych na Wołyniu w latach 1939–1945.

Winiarski Jan**„Wspomnienia”**

Rąbino koło Koszalina 1995

rkps, ss. 30

sygn. AW II/2451/6

Opis napadu banderowców na wieś Głębozczyca na Wołyniu w sierpniu 1943 r., w którym została zamordowana część rodziny autora.

Witkowska Halina**„Kresy Wschodnie pod okupacjami w latach 1939–1945”**

Andrychów koło Wadowic 1992

mps, ss. 23

sygn. AW II/1476

Opis pogarszających się stosunków polsko-ukraińskich na terenie woj. wołyńskiego w czasie okupacji sowieckiej; opis napadów UPA w okolicach Łucka w 1943 r., których autorka była naocznym świadkiem.

Witkowska Janina**„Wspomnienia z Kresów”**

Błonie koło Warszawy 1992

mps, ss. 28, dołączone kopie fotografii i dokumenty

sygn. AW II/1477/2k

Opis współpracy Niemców i Ukraińców na terenie Kościuszkowic w woj. poleskim, prześladowań ludności polskiej i nasilających się od 1943 r. napadów na okoliczne wsie, wzmianki o ucieczkach Polaków z terenów objętych działaniem UPA.

Witkowski Roman**„Mordy ukraińskie”**

Międzyrzec Podlaski koło Siedlec 1995

mps, ss. 3; dołączony szkic okolicy

sygn. AW II/2570

Opisy ataków oddziałów UPA w pow. Horochów, m.in. na wieś Kupowalce w lipcu 1943 r., wraz z relacjami ówczesnych mieszkańców i listą zamordowanych przez Ukraińców członków rodziny autora.

Wojdyła Jan**„Ukryłem się w Związku Radzieckim; Zaprietnaja zona (zakazana strefa) – wspomnienia”**

Prudnik koło Opola 1989

mps, ss. 302

sygn. AW II/1686/1k

Opisy relacji polsko-ukraińskich w miejscowości Mikłaszów w woj. lwowskim oraz przypadków współdziałania NKWD i UPA przeciwko Polakom w roku 1945.

Wojewódka Tadeusz**„Wspomnienia”**

Katowice 1994

mps, ss. 12

sygn. AW II/1177

Relacja o napadach dokonywanych po wybuchu wojny w 1939 r. przez Ukraińców w okolicach Porycka na Wołyniu na żołnierzy polskich i tworzeniu od 1941 r. oddzia-

---

łów zbrojnych OUN; opis pomocy udzielanej Niemcom przez Ukraińców przy organizowaniu wywózek ludności polskiej na przymusowe roboty do Niemiec, wzmianka o ataku oddziału UPA na Polaków zgromadzonych na mszy niedzielnej w kościele w Porycku w lipcu 1943 r.

Wojtowicz Tadeusz

„Wspomnienia”

Sulechów koło Zielonej Góry 1992

rkps, ss. 20; dołączone kopie dokumentów

sygn. AW II/1480/2k

Opis współpracy ukraińsko-niemieckiej w stosowaniu represji wobec ludności polskiej zamieszkałej w Krysowicach na terenie woj. lwowskiego.

Woskresińska Mieczysława

„Wspomnienia”

Łódź 1994

rkps, ss. 8

sygn. AW II/2215/p

Opis narastającego od początku 1942 r. zagrożenia ze strony ukraińskich nacjonalistów oraz losów rodziny autorki ukrywającej się przed napadami w klasztorze w Podkamieniu w woj. tarnopolskim, zaatakowanym przez oddział UPA w marcu 1944 r.

Wójciak Wanda

„Utrata mojej »małej ojczyzny«”

Wejherowo koło Gdyni 1994

mps, ss. 14

sygn. AW II/2287/p

Opis stosunków narodowościowych w miejscowości Rudka w woj. lwowskim, wspomnienia dotyczące aktywizacji licznych, okolicznych oddziałów UPA i napadu na Rudkę w kwietniu 1944 r., relacje o atakach na inne miejscowości, m.in. na wieś Brušno, oraz związanych z nimi ucieczkach ludności polskiej z zagrożonych osad.

Wójcik Zbigniew

„Wspomnienia z lat 1939–1956; AK Wołyń w latach 1942–1944”

Bydgoszcz 1976

mps, ss. 126

sygn. AW II/1690a/1k

Opis utworzenia we Włodzimierzu Wołyńskim oddziału polskiej samoobrony w 1943 r. oraz działań oddziałów AK przeciw UPA na terenie woj. wołyńskiego.

Zabłocka Czesława

„Kresy Wschodnie pod okupacją 1939–1940 – mój pamiętnik”

Głuchów 1992

rkps, ss. 43; dołączone kopie fotografii
sygn. AW II/1492/2kw

Autorka wspomnienia opisuje ataki oddziałów UPA w woj. tarnopolskim; ataki na wsie Łanowce, Horodnia i Słobudka Bołszowicka w okresie luty–lipiec 1944 r., pisze także o ucieczkach zagrożonej ludności polskiej do większych miast.

Zagozdon Danuta

„Przeżyć na Wołyniu”

Pogrodzie, b.d.p.

rkps, ss. 4

sygn. AW II/2371

Opis napadu oddziału OUN-UPA i spalenia wsi Adamówka na Wołyniu w lipcu 1942 r., ewakuacji mieszkańców i ich walki z napotkanym w trakcie ewakuacji oddziałem UPA; relacja o wstępowaniu ocalałych w szeregi polskich partyzantów walczących z Ukraińcami.

Zalewski Ludwik

„Wspomnienia”

Wińsko koło Lubina, b.d.p.

rkps, ss. 4

sygn. AW II/2451/3

Opis napadu dokonanego przez banderowców na ludność polską w osadzie Święte Jezioro w woj. wołyńskim w sierpniu 1943 r. i, będącej następstwem ataku, ucieczki mieszkańców wsi.

Zamojski Michał

„Moje wspomnienia z lat sowieckiej i niemieckiej okupacji Kresów Wschodnich w latach 1939–1945”

Zielona Góra 1992

mps, ss. 21; dołączone fotografie i kopie fotografii

sygn. AW II/1495/2K

Wzmianki o napadach na polskich żołnierzy w 1939 r. w miejscowości Buszcze w woj. tarnopolskim, opis napadu bojówki ukraińskiej na Dryszczów w grudniu 1939 r., relacja o ataku banderowców na Buszcze w styczniu 1944 r. oraz na okoliczne wsie: Szumlany, Kalinówka, Wolica i Hinowce, dokonanych w latach 1943–1944.

Zawodnik Zofia

„Relacja”

b.m.p., b.d.p.

mps, ss. 20

sygn. AW I/925

Opis masakry ludności polskiej w Kiwercach w 1944 r., w trakcie ataku oddziału UPA na tę wieś.

Zeltanowska Władysława**„Wspomnienia”**

Wrocław, b.d.p.

mps, ss. 4

sygn. AW II/1048

Opis napadu bojówki ukraińskiej na wieś polskich osadników wojskowych Bosyry w woj. tarnopolskim we wrześniu 1939 r.

Ziarkiewicz Wincenty**„Zapiski z września 1943 roku: rzezie na Wołyniu”**

Gliwice 1992

rkps, ss. 2

sygn. AW II/1872

Relacje o atakach UPA na ludność polską Wołynia, opis ataku na Kadłubiska w woj. tarnopolskim w sierpniu 1943 r.

Zięba Józef**„Znad Stochodu – wspomnienia z Wołynia”**

Lublin, b.d.p.

mps, ss. 148

sygn. AW II/1502/2kw

Analiza nacjonalizmu narastającego wśród Ukraińców w czasie okupacji niemieckiej, relacja autora o sytuacji w Powórsku, ucieczce rodziny i większości mieszkańców narodowości polskiej w obawie przed atakiem do Kowla w 1943 r.; opis ataku oddziału UPA na Kajetanówkę.

Żarczyński Narcyz**„Wspomnienia”**

b.m.p., 1991

mps, ss. 40

sygn. AW II/1504/2k

Opisy napadów oddziałów UPA na miejscowości zamieszkałe przez ludność polską na Wołyniu, relacje o poszczególnych, znanych autorowi, atakach w 1943 r. z podaniem nazwisk pomordowanych, wspomnienia o próbach organizacji samoobrony we wsi Janówka i w Hucie Stepańskiej oraz o ucieczkach Polaków z zagrożonych terenów woj. wołyńskiego za rzekę Bug.

Żeltanowska Władysława**„Relacja”**

b.m.p., b.d.p.

mps, ss. 16

sygn. AW I/942

Opisy ataków bojówek ukraińskich na ludność polską we wsi Bosyry w woj. tarnopolskim we wrześniu 1939 r. i w latach 1939–1940.

Żołnowski Władysław

„Czas morowy”

Opole 1991

mps, ss. 63

sygn. AW II/1506/2k

Analiza relacji polsko-ukraińskich na terenie wsi Rohatyn w woj. tarnopolskim i okolicach, opis napadów oddziałów UPA na wsie polskie położone w pobliżu Wólki, ucieczek mieszkańców do Brzeżan w marcu 1944 r.; opis tworzenia w Rohatynie polskiej samoobrony w 1944 r. i ataku oddziału UPA na tę osadę w kwietniu 1945 r.

Żuk Tomasz

„Obrona wsi polskich przed bandami UPA w województwie lwowskim”

b.m.p., b.d.p.

mps, ss. 7

sygn. AW II/2092

Opis organizacji oddziałów samoobrony polskiej przed atakami OUN-UPA na terenach powiatów Sambor i Rudki w woj. lwowskim w 1942 r. oraz we wsi polskiej – Milczyce, otoczonej osadami ukraińskimi.

Żygadło Bolesław

„Wspomnienia”

Łowęcice koło Włocławka 1993

rkps, ss. 3; dołączone listy z Moskwy

sygn. AW II/2672

Opis napadu oddziału UPA na ludność polską we wsi Niemile na Wołyniu w maju 1943 r., w trakcie którego spalono wszystkie domostwa i zabito 116 osób; relacja o ucieczce ocalałych mieszkańców i przewiezieniu ich przez Niemców do Bystrzycy.

**INSTYTUT PAMIĘCI NARODOWEJ
– KOMISJA ŚCIGANIA ZBRODNI
PRZECIWKO NARODOWI POLSKIEMU**

pl. Krasińskich 2/4/6
00-207 Warszawa

tel. (22) 530-90-89
www.ipn.gov.pl

**BIURO UDOŚTĘPNIANIA I ARCHIWIZACJI
DOKUMENTÓW–WARSZAWA**

ul. Towarowa 28
00-839 Warszawa

tel. (22) 581-86-01, 581-86-02
www.ipn.gov.pl

**1. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
sygn. IPN 0192**

2. B.d. (zespół w opracowaniu)

3. 789 j.a. (25 j.a.)

4. Akta operacyjne MSW przekazane przez UOP w 2001 r.

5. Materiały informacyjne dotyczące wydarzeń na Wołyniu i w Galicji Wschodniej w latach 1943–1944:

- Protokoły przesłuchań oskarżonych i świadków, również naocznych. Zawierają głównie lakoniczne, jednoznaczne informacje o prześladowaniach Polaków (mordy, podpalenia, rabunki, szykany ze strony ukraińskich urzędników).
- Notatki służbowe, doniesienia obywatelskie, korespondencja dla MBP z WUBP.
- Zeznania uwięzionych czołowych działaczy OUN:

a) Zbigniewa Kamińskiego ps. „Don”. Jest tam m.in. ocena rozkazu nr 1 Mikołaja Łebedzia, współtwórcy służby bezpieczeństwa OUN-B, dotycząca masowej likwidacji Polaków na Zachodniej Ukrainie (sygn. 0192/354 t. 1, s. 311).

b) Mirosława Onyszkiewicza o sytuacji w Obwodzie Lwowskim 1943–1944 (sygn. 0192/336 t. 25, s. 62–64).

c) Wasyla Sydora ps. „Szelest”, dowódcy UPA-Zachód (sygn. 0192/336 t. 25, s. 56). Szczególnie dużo informacji o konflikcie polsko-ukraińskim znajduje się w aktach: sygn. 0192/336 t. 29, cała teczka – miasteczko Zielone, pow. Buczacz 1943–1944; sygn. 0192/336 t. 25, s. 97–122 — wieś Czernica, pow. Brody 1942–1944.

6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.

7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Większość akt w języku polskim, ponadto akta w języku ukraińskim.
9. Dobry, fotokopie mało czytelne.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Zmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Jolanta Gepner, główny specjalista, Wiesława Hiller, kustosz archiwalny, Katarzyna Tryksza, starszy archiwista.
14. 15.04.2003 r.

**1. Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
sygn. IPN 0231**

2. B.d. (zespół w opracowaniu)
3. 315 j.a. (2 j.a.).
4. Akta operacyjne MSW przekazane przez UOP w 2001 r.
5. Protokoły przesłuchań podejrzanych i świadków na temat prześladowań i napałów rabunkowych na Polaków w miejscowościach Kuńkowce i Ostrów, pow. Przemyśl w 1943 r. (sygn. 0231/243 t. 10, k. 88, 92; t. 15, k. 29,70).
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Zmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Wiesława Hiller, kustosz archiwalny.
14. 15.04.2003 r.

1. Ukraińska Powstańcza Armia

2. [1936]1942–1959
3. 97 j.a. (12 j.a.)
4. Akta przejęte z Archiwum MSWiA w 2000 r., stanowiące depozyt byłego Biura Śledczego Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego.

5. Głównie materiały dotyczące UPA i OUN: kroniki oddziałów, sprawozdania z akcji antypolskich, przebiegu działalności, raporty; odezwy i ulotki propagandowe o treści antypolskiej, antysowieckiej, narodowyzwolenczej skierowane do ludności polskiej i ukraińskiej oraz informacje o stosunkach społeczno-politycznych ukraińsko-polskich i ukraińsko-sowieckich. Materiały dotyczą w większości terenów południowo-wschodniej Polski w granicach po 1944 r., ale występują również informacje dotyczące Kresów Wschodnich II Rzeczypospolitej. Opracowanie pt. „Stosunki polsko-ukraińskie. Wczoraj, dzisiaj i jutro zagadnienia ukraińskiego w Polsce”, 1944.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, ukraiński.
9. Zły.
10. Inwentarz kartkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. *Informator o nielegalnych antypaństwowych organizacjach i bandach zbrojnych działających w Polsce Ludowej w latach 1944–1956*, MSW Biuro „C”, Warszawa 1964; *Polska–Ukraina*. t. 7 Materiały VII międzynarodowego seminarium historycznego „Stosunki polsko-ukraińskie w latach II wojny światowej”, Łuck 24–26 maja 2000.
13. Adriana Suwała, archiwista.
14. 17.04.2003 r.

1. Rząd Polski na Emigracji

2. 1939–1951
3. 450 j.a. (2 j.a., sygn. 392 i 413)
4. Akta przejęte z Archiwum MSWiA w 2000 r., stanowiące depozyt byłego Biura Śledczego MBP.
5. Depesze pełnomocnika, później Delegata Rządu, „Kwadratu” dla ministra Mariana Seydy „Orkana” o sytuacji na Lubelszczyźnie i Wołyniu w latach 1942–1944; działania konspiracyjne wobec nasilenia się terroru sowieckiego i konfliktu polsko-ukraińskiego. Zarządzenia Wołyńskiego Okręgu Delegata Rządu z 1943 r.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.

8. Polski.
9. Zły.
10. Inwentarz kartkowy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Janusz Kuligowski, naczelnik Wydziału Gromadzenia i Opracowywania.
14. 22.04.2003 r.

1. 27 Wołyńska Dywizja AK

2. 1968–1988
3. 11 j.a. (11 j.a.)
4. Akta przejęte z Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w 2000 r.
5. 370 relacji dotyczących zagłady ludności polskiej na Wołyniu w latach 1939–1944, wg powiatów: Luboml, Kowel, Sarny, Włodzimierz, Łuck, Kostopol, Horochów, Dubno, Równe, Zdołbunów, Krzemieniec.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Wykaz relacji wg powiatów i nazwiska osób, które złożyły relacje.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Wł. Siemaszko, E. Siemaszko, *Ludobójstwo dokonane przez nacjonalistów ukraińskich na ludności polskiej Wołynia 1939–1945*, t. 1–2, Warszawa 2000; J. Turowski, W. Siemaszko, *Zbrodnie nacjonalistów ukraińskich dokonane na ludności polskiej na Wołyniu 1939–1945*, Warszawa 1990 (seria: Informacja Wewnętrzna nr 107 GKBZpNP-IPN).
13. Michalina Wysocka, kierownik Sekcji Udostępniania Akt Okupacji Nazistowskiej.
14. 22.04.2003 r.

1. Sąd Wojewódzki w Szczecinie

2. 1945–1976
3. 86 j.a. (2 j.a., SWSz 25–26)

4. Akta przejęte z Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w 2000 r.
5. Akta w sprawie karnej przeciwko byłemu komendantowi policji ukraińskiej w miejscowości Probużna, pow. Kopyczyńce, woj. tarnopolskie, oskarżonemu m.in. o aresztowanie dwóch Polaków, dokonywanie rewizji i ściąganie kontyngentów; protokoły przesłuchań świadków narodowości polskiej w miejscowościach Czarnokońce Małe, Probużna, Krzeweńki (Krzyweńkie) w latach 1943–1944.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, rosyjski.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy, karty personalne i tematyczne.
11. Niezmikrofilmowany.
12. W. Siemaszko, E. Siemaszko, op.cit.
13. Michalina Wysocka, kierownik Sekcji Udostępniania Akt Okupacji Nazistowskiej.
14. 22.04.2003 r.

1. Sąd Wojewódzki we Wrocławiu

2. 1945–1984
3. 124 j.a. (3 j.a., sygn. SWWr 77–79)
4. Akta przejęte z Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w 2000 r.
5. Akta w sprawie karnej przeciwko byłemu policjantowi niemieckiej policji pomocniczej i innym osobom oskarżonym o branie udziału w rozstrzelaniu i spaleniu ok. 70 osób narodowości ukraińskiej, mieszkańców wsi Łażowa, pow. Kostopol, oraz o uczestnictwo w spaleniu wsi Sołomka, pow. Równe w 1943 r. Protokoły przesłuchań świadków.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, rosyjski, francuski, hebrajski, angielski.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy, karty personalne i tematyczne.

11. Niezmikrofilmowany.
12. W. Siemaszko, E. Siemaszko, op.cit.
13. Michalina Wysocka, kierownik Sekcji Udostępniania Akt Okupacji Nazistowskiej.
14. 22.04.2003 r.

1. Sąd Apelacyjny w Szczecinie

2. 1945–1965
3. 15 j.a. (1 j.a., sygn. SASz 9)
4. Akta przejęte z Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w 2000 r.
5. Akta w sprawie karnej przeciwko byłemu funkcjonariuszowi policji ukraińskiej w pow. Kowel oskarżonemu o znęcanie się nad polską ludnością cywilną.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, niemiecki, rosyjski.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy, karty personalne i tematyczne.
11. Niezmikrofilmowany.
12. W. Siemaszko, E. Siemaszko, op.cit.
13. Michalina Wysocka, kierownik Sekcji Udostępniania Akt Okupacji Nazistowskiej.
14. 22.04.2003 r.

1. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu

2. 1945–1970
3. 95 j.a. (1 j.a., sygn. SAWr 69)
4. Akta przejęte z Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w 2000 r.
5. Akta w sprawie karnej przeciwko byłemu członkowi UPA w Turzysku, pow. Kowel, oskarżonemu o przynależność do UPA; protokoły przesłuchań świadków.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.

8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy, karty personalne i tematyczne.
11. Niezmikrofilmowany.
12. W. Siemaszko, E. Siemaszko, op.cit.
13. Michalina Wysocka, kierownik Sekcji Udostępniania Akt Okupacji Nazistowskiej.
14. 22.04.2003 r.

1. Sąd Okręgowy w Rzeszowie

2. 1945–1962
3. 174 j.a. (1 j.a., sygn. SOR 63)
4. Akta przejęte z Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w 2000 r.
5. Akta w sprawie karnej przeciwko byłemu członkowi ukraińskiej organizacji terrorystycznej, oskarżonemu o branie udziału w zabójstwach ludności cywilnej; protokoły przesłuchań świadków.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy, karty personalne i tematyczne.
11. Niezmikrofilmowany.
12. W. Siemaszko, E. Siemaszko, op.cit.
13. Michalina Wysocka, kierownik Sekcji Udostępniania Akt Okupacji Nazistowskiej.
14. 22.04.2003 r.

1. Sąd Okręgowy w Szczecinie

2. 1945–1956
3. 73 j.a., (1 j.a., sygn. SOSz 36)
4. Akta przejęte z Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w 2000 r.

5. Akta w sprawie karnej przeciwko byłemu funkcjonariuszowi policji ukraińskiej w pow. Kostopol, oskarżonemu o znęcanie się nad ludnością polską i zabór mienia.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, rosyjski, niemiecki, francuski.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy, karty personalne i tematyczne.
11. Niezmikrofilmowany.
12. W. Siemaszko, E. Siemaszko, op.cit.
13. Michalina Wysocka, kierownik Sekcji Udostępniania Akt Okupacji Nazistowskiej.
14. 22.04.2003 r.

1. Sąd Okręgowy w Zamościu

2. 1945–1999
3. 110 j.a., (1 j.a., sygn. SOZ 26)
4. Akta przejęte z Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w 2000 r.
5. Akta w sprawie karnej przeciwko dowódcy „bandy” ukraińskiej w woj. wołyńskim, oskarżonemu o mordowanie i ograbianie ludności polskiej; protokoły przesłuchań świadków.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy, karty personalne i tematyczne.
11. Niezmikrofilmowany.
12. W. Siemaszko, E. Siemaszko, op.cit.
13. Michalina Wysocka, kierownik Sekcji Udostępniania Akt Okupacji Nazistowskiej.
14. 22.04.2003 r.

1. Specjalny Sąd Karny w Lublinie

2. 1944–1966
3. 294 j.a. (1 j.a., sygn. SSKL 148)
4. Akta przejęte z Głównej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w 2000 r.
5. Akta w sprawie karnej przeciwko byłemu szefowi ukraińskiej policji we Włodzimierzu Wołyńskim za udział w zabójstwach, znęcanie się, aresztowania ludności polskiej.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, niemiecki, rosyjski.
9. Dobry.
10. Inwentarz kartkowy, karty personalne i tematyczne.
11. Niezmikrofilmowany.
12. W. Siemaszko, E. Siemaszko, op.cit.
13. Michalina Wysocka, kierownik Sekcji Udostępniania Akt Okupacji Nazistowskiej.
14. 22.04.2003 r.

ODDZIAŁOWE BIURO UDOSTĘPNIANIA I ARCHIWIZACJI DOKUMENTÓW W BIAŁYMSTOKU

ul. Warsztatowa 1A
15-637 Białystok

tel. (85) 66-45-701
e-mail: oddzial.bialystok@ipn.gov.pl
www.ipn.gov.pl

1. Okręgowa Komisja Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu zesp. 1

2. [1940–1965] 1966–1999 [1999–2001]
3. 2048 j.a. (14 j.a.)
4. Akta przejęte z Okręgowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Białymstoku w maju 2001 r. w stanie nieuporządkowanym. Protokół skontrum i spis zdawczo-odbiorczy w OBUiAD IPN Białystok.

5. Kserokopie akt śledztw, protokoły przesłuchań dotyczące wydarzeń w byłych województwach: lwowskim, stanisławowskim i tarnopolskim z lat 1939–1946. W większości protokoły dotyczą wywózek ludności polskiej w głąb ZSRR w latach 1939–1940.
6. Cały zespół jest udostępniany do celów naukowo-badawczych i służbowych.
7. Możliwość wykonania kserokopii i skanów po otrzymaniu zgody naczelnika OBUiAD IPN w Białymstoku.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy, inwentarz książkowy bez wstępu, skorowidze w stanie szczątkowym, kartoteka w stanie szczątkowym.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Marzena Czyżewska, archiwista.
14. 26.03.2003 r.

ODDZIAŁOWE BIURO UDOSTĘPNIANIA I ARCHIWIZACJI DOKUMENTÓW W KATOWICACH

ul. Kilińskiego 9
40-061 Katowice

tel. (32) 609-98-40
www.ipn.gov.pl

1. **Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Częstochowie,
Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Katowicach
sygn. IPN Ka 032/101, IPN Ka 011/31**
2. [1939] 1945–1990
3. 1440 m.b. (3 cm)
4. Akta przejęte z Urzędu Ochrony Państwa Delegatura w Katowicach.
5. Operacyjne rozpracowania Ukraińców przebywających na Śląsku.
IPN Ka 032/101 p. 125, Wykaz członków UON-UPA – Wydz. III – [1959], Wykaz aktywnych działaczy OUN-UPA wywodzących się z woj. rzeszowskiego, a zamieszkałych na innych terenach.
IPN Ka 011/31 t. 2 p. 11, Materiały dotyczące nacjonalizmu ukraińskiego w latach 1950–1952, akta luźne w teczce. Także materiały o organizacjach przedwo-

---

jennych, nie tylko z Górnego Śląska, ale także np. o zbrodniach ukraińskich we Lwowie w 1941 r.

6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, sporadycznie inny.
9. Różny, w zależności od jednostek.
10. Spisy zdawczo-odbiorcze, kartoteki – niejawne.
11. Część zmikrofilmowana na mikrofiszach.
12. Brak.
13. Monika Kobyłańska, archiwista.
14. 26.03.2003 r.

ODDZIAŁOWE BIURO UDOSTĘPNIANIA I ARCHIWIZACJI DOKUMENTÓW W KRAKOWIE

ul. Reformacka 3
31-027 Kraków

tel. (12) 421-11-00
e-mail: krakipn@tlen.pl
www.ipn.gov.pl

1. Komenda Wojewódzka Milicji Obywatelskiej w Krakowie, Sprawy Obiektowe sygn. IPN Kr 075

2. [1939] 1944–1976
3. 1009 j.a. (253 j.a.)
4. Akta przejęto we wrześniu 2001 r. z Wydziału Ewidencji i Archiwum Delegatury UOP w Krakowie.
5. Jednostka archiwalna sygn. IPN Kr 075/9 t. 1 (cz. I i II) – Dokumenty okupacyjne ZWZ-AK dotyczące zagadnień ukraińskich (1942–1945):
Materiały po Radzie Społecznej Ziem Wschodnich: komunikaty, przedruki z prasy ukraińskiej, protokoły posiedzeń wspólnej komisji polsko-ukraińskiej (Komisja Uspokojenia Terenu), meldunki z województw lwowskiego i tarnopolskiego, egzemplarze gazetki „Wiadomości z Ziem Wschodnich” (nr 4–16, V–VII 1944),

opisy stosunków na Kresach Południowo-Wschodnich (XII–III 1944–1945), polityczne i wojskowe położenie Galicji Wschodniej (1943–1944), spisy osób narodowości polskiej zamordowanych we Lwowie w okresie od kwietnia 1942 do lutego 1944 r.

Jednostka archiwalna sygn. IPNKr 075/9 t. 2 – Literatura OUN-UPA z lat 1940–1943:

Broszury i materiały propagandowe OUN, m.in. egzemplarz pisma „Idea i Czyn”, nr 4 z czerwca 1943 r., z artykułem J.W. Borowicza *Ukraina i Polska* oraz egzemplarz broszury M. Orlika *Idea i czyn Ukrainy*.

Jednostka archiwalna sygn. IPNKr 075/209 t. 1 – Teczka obiektowa kryptonim „Szkoła” dotycząca batalionu 202:

Materiały KPMO Tarnów Referatu ds. Bezpieczeństwa dotyczące ustalenia kadry dowódczej i kursantów szkoły policyjnej w Pustkowie koło Dębicy (1943–1944). W oświadczeniach oraz protokołach przesłuchań sygnałne informacje o udziale batalionu w ochronie leśników niemieckich w okolicach Borysowa oraz funkcjach konwojowych przy ewakuacji ludności polskiej z okolic Łucka.

Ponadto w zespole akt operacyjnych Wojewódzkiego Urzędu Spraw Wewnętrznych w Krakowie, sygn. IPNKr 010, znajduje się jednostka archiwalna o sygn. IPNKr 010/9117 dotycząca sprawy ewidencyjno-obszerniczej kryptonim „Żenia”, której obiektem była żona Włodzimierza Kubijowicza – Celna.

W aktach znajduje się tłumaczony z języka niemieckiego list-petycja do Hansa Franka z 25 II 1943 r., z dołączonymi załącznikami zawierającymi spisy rozstrzelanych i aresztowanych Ukraińców na terenie Galicji Wschodniej w latach 1942–1943.

6. Większość akt nie jest sfoliowana; do udostępnienia po opracowaniu, zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, sporadycznie ukraiński i niemiecki.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy (posiada klauzulę „tajne”), kilkadziesiąt kart inwentaryzacyjnych, aneks nr 2, tzw. stare sprawy obiektowe, tj. opis zespołu do spisu zdawczo-odbiorczego.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Andrzej Kuler, naczelnik OBUiAD IPN w Krakowie.
14. 13.03.2003 r.

**ODDZIAŁOWE BIURO UDOSTĘPNIANIA I ARCHIWIZACJI
DOKUMENTÓW W LUBLINIE**

ul. Szewska 2
20-071 Lublin

tel. (81) 536-34-10, 536-34-11
www.ipn.gov.pl

**1. Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Lublinie
sygn. 08, 043**

2. 1944–1990
3. sygn. 08, 341 j.a. (4 j.a., sygn.: 08/189, 260, 289, 323)
sygn. 043, 103 j.a. (1 j.a., sygn. 043/92)
4. Akta przejęte z Urzędu Ochrony Państwa Delegatura w Lublinie.
5. Zeznania świadków i oświadczenia dotyczące eksterminacji ludności polskiej w latach 1943–1944 w miejscowościach: Witoldów, Romanówka, Wygranka, Białopole, Tarnoszyn, Rzeplin, Łabów. Ponadto: doniesienia, korespondencja urzędowa, wykazy członków OUN-UPA, schematy organizacyjne.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, sporadycznie ukraiński, rosyjski.
9. Dobry.
10. Spisy zdawczo-odbiorcze, inwentarz.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Piotr Drozda, kustosz.
14. 31.03.2003 r.

1. Okręgowa Komisja Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

2. 1967–1999
3. 584 j.a. (5 j.a., sygn.: 1/8/2-4, 1/10/8, 1/15/101)
4. Akta przejęte z Okręgowej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.
5. Protokoły przesłuchania świadków dotyczące eksterminacji ludności polskiej w latach 1943–1944 na Wołyniu i Galicji Wschodniej, korespondencja, mapy.

6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Spisy zdawczo-odbiorcze.
11. Niezmikrofilmowany w części dotyczącej konfliktu polsko-ukraińskiego, zmikrofilmowane sygn. 1/11.
12. Brak.
13. Piotr Drozda, kustosz.
14. 31.03.2003 r.

ODDZIAŁOWE BIURO UDOSTĘPNIANIA I ARCHIWIZACJI DOKUMENTÓW W ŁODZI

ul. Orzeszkowej 31/35
91-479 Łódź

tel. (42) 616-27-45
e-mail: oddzial.lodz@ipn.gov.pl
www.ipn.gov.pl

1. **Tajna Policja Państwowa Oddział w Łodzi (Geheime Staatspolizei
Staatspolizeistelle Litzmannstadt)
nr IPNLd 1**
2. 1939–1945
3. 8743 j.a. (2 j.a.)
4. Akta przejęte z Okręgowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Łodzi w 2001 r.
5. Raport agenta gestapo (działacza Polskiej Organizacji Wojskowej) o otrzymaniu rozkazu podpalenia posiadłości ukraińskich z 1942 r.
Sprawozdanie z lat 1942–1943 z działalności polskiego ruchu oporu na terenie Galicji z wyszczególnieniem takich organizacji, jak np.: POW, OZON, Biały Orzeł, Czarna Rzeka, Rycerze Śmierci, Młodzież Polska; współpraca polskiego ruchu oporu z ZSRR.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.

7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Niemiecki.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. M. Bukowska, *Zawartość zespołu Akta Gestapo Łódzkiego*, [w:] *Działalność Gestapo w Łodzi* (materiały z sesji naukowej), Łódź 1984.
13. Radosław Peterman, kierownik Referatu Ewidencji i Informacji OBUiAD IPN w Łodzi.
14. 31.03.2003 r.

ODDZIAŁOWE BIURO UDOSTĘPNIANIA I ARCHIWIZACJI DOKUMENTÓW W POZNANIU

ul. Rolna 45 A
61-487 Poznań

tel. (61) 835-69-00
e-mail: oddzial.poznan@ipn.gov.pl
www.ipn.gov.pl

1. **Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Zielonej Górze – materiały operacyjne. sygn. II, IPN Po. 0024**
2. Zespół w trakcie opracowywania.
3. 1449 j.a. (11 j.a.)
4. Akta przejęto z Urzędu Ochrony Państwa Delegatura w Poznaniu na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego nr 7/UOP z 26 IX 2001 r.
5. Sprawy ewidencyjno-obszernicze prowadzone przez Wydział III SB w Zielonej Górze, dotyczące ukraińskiej działalności nacjonalistycznej. W materiałach znajdują się charakterystyki osób działających w ramach OUN-UPA, ich losy wojenne oraz wskazania miejsc ich zamieszkania po zakończeniu wojny (dotyczy dokumentów o sygn.: IPN Po. 0024/1, IPN Po. 0024/31, IPN Po. 0024/49, IPN Po. 0024/72, IPN Po. 0024/77, IPN Po. 0024/87, IPN Po. 0024/118).
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.

8. Polski.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Ludmiła Leszkiewicz, archiwista, Rafał Leśkiewicz, archiwista.
14. 1.04.2003 r.

**1. Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Zielonej Górze –
materiały operacyjne
sygn. IV, IPN Po. 0038**

2. Zespół w trakcie opracowywania.
3. 436 j.a. (24 j.a.)
4. Akta przejęte z Urzędu Ochrony Państwa Delegatura w Poznaniu na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego nr 13/UOP z 18 X 2001 r.
5. Sprawy prowadzone przez WUBP, WUd/sBP, Wydział III KWMO Zielona Góra w latach 1955–1966 dotyczące akcji „W” i nacjonalizmu ukraińskiego. W aktach znajdują się wykazy, charakterystyki kontrwywiadowcze, sprawozdania okresowe, informacje, meldunki oraz korespondencja i dokumentacja mająca wartość operacyjną w sprawie. Akta zawierają opis losów członków OUN-UPA w powojennej Polsce (dotyczy dokumentów o sygn.: IPN Po. 0038/5, IPN Po. 0038/28-10 z 16, IPN Po. 0038/27, IPN Po. 0038/30).
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Większość dokumentów w języku polskim, ponadto akta w języku niemieckim i rosyjskim.
9. Dobry (dokumenty wykonane na papierze przebitkowym).
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Ludmiła Leszkiewicz, archiwista, Wojciech Chałupka, archiwista.
14. 31.03.2003 r.

**1. Komenda Wojewódzka MO w Poznaniu/Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Poznaniu – materiały operacyjne
sygn. IV, IPN Po. 003**

2. Zespół w trakcie opracowywania.
3. 1471 j.a. (4 j.a.)
4. Akta przejęto z Urzędu Ochrony Państwa Delegatura w Poznaniu na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego nr 4/UOP z 20 IX 2001 r.
5. Sprawy obiektowe prowadzone przez WUBP, WUd/sBP, KWMO w Poznaniu w latach 1947–1957 dotyczące nacjonalizmu ukraińskiego oraz repatriacji ze Wschodu. W aktach znajdują się wykazy, charakterystyki kontrwywiadowcze, sprawozdania okresowe, informacje, meldunki oraz korespondencja i dokumentacja mająca wartość operacyjną w sprawie. Akta zawierają opis losów członków OUN-UPA, „Hromada” w powojennej Polsce (dotyczy dokumentów o sygn.: IPN Po. 003/278, IPN Po. 003/412, IPN Po. 003/616).
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Większość dokumentów w języku polskim, ponadto akta w języku niemieckim i rosyjskim.
9. Akta luźne, należy przeprowadzić konserwację.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Ludmiła Leszkiewicz, archiwista, Wojciech Chałupka, archiwista.
14. 31.03.2003 r.

**1. Biblioteka po Wojewódzkim Urzędzie Spraw Wewnętrznych
w Szczecinie i Koszalinie
sygn. IPN Po. 0022**

2. Zespół w trakcie opracowywania.
3. 945 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęto z Urzędu Ochrony Państwa Delegatura w Szczecinie na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego nr 25 z 24 IX 2001 r.
5. Publikacja pt. *Nacjonalistyczne organizacje ukraińskie w Polsce, wybrane problemy* wydana przez Departament Szkolenia i Doskonalenia Zawodowego MSW w Warszawie w 1979 r.

6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski.
9. Wydawnictwa zwarte.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Ludmiła Leszkiewicz, archiwista, Wojciech Chałupka, archiwista.
14. 31.03.2003 r.

1. Komenda Wojewódzka MO w Szczecinie/Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Szczecinie – materiały operacyjne sygn. IV (przed 1965 r.), IPN Po. 0016

2. Zespół w trakcie opracowywania.
3. 1528 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęte z Urzędu Ochrony Państwa Delegatura w Szczecinie na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego nr 6 z 24 IX 2001 r.
5. Akta administracyjne. Sprawozdania dla Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego. Raporty i sprawozdania miesięczne, raporty szefa WUBP. W sprawozdaniach miesięcznych znajdują się informacje dotyczące osób walczących w UPA (dotyczy dokumentów o sygn. IPN Po. 0016/89 t. 2 z. 4).
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Ludmiła Leszkiewicz, archiwista, Rafał Leśkiewicz, archiwista.
14. 31.03.2003 r.

- 1. Komenda Wojewódzka MO w Szczecinie/Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Szczecinie – materiały operacyjne sygn. II (przed 1965 r.), IPN Po. 0017**
2. Zespół w trakcie opracowywania.
3. 1762 j.a.
4. Akta przejęto z Urzędu Ochrony Państwa Delegatura w Szczecinie na podstawie protokołu zdawczo-odbiorczego nr 3 z 24 IX 2001 r.
5. Sprawy śledcze KWMO w Szczecinie prowadzone w latach 1951–1974 przeciwko obywatelom PRL narodowości ukraińskiej. W aktach znajdują się wykazy, charakterystyki kontrwywiadowcze, sprawozdania okresowe, informacje, meldunki oraz korespondencja i dokumentacja mająca wartość operacyjną w sprawie. Akta zawierają opis losów członków OUN-UPA w czasie II wojny światowej i w powojennej Polsce (dotyczy dokumentów o sygn. IPN Po. 0017/171, IPN Po. 0017/175).
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Ludmiła Leszkiewicz, archiwista, Bartosz Rybak, archiwista.
14. 31.03.2003 r.

1. Akta byłej Okręgowej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu IPN w Zielonej Górze sygn. IPN Po. 2

2. 1945–1998
3. 2576 j.a.
4. Akta przejęto w 2001 r. od Okręgowej Komisji Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu IPN w Zielonej Górze.
5. Akta cywilne „Zg” sądów grodzkich i powiatowych z województw zielonogórskiego i gorzowskiego za lata 1946–1952. Sprawy karne „Sr” Rejonowego Sądu Wojskowego w Zielonej Górze za lata 1950–1956. Dokumentacja wytworzona przez byłą Okręgową Komisję Badania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

w Zielonej Górze w postaci spisów nazwisk członków OUN i UPA, wykazów osób zamordowanych przez UPA oraz sprawdzeń dokonanych przez Komendę Wojewódzką Milicji Obywatelskiej w Zielonej Górze dotyczących przeszłości członków rodzin (dok. ze spisu IPN Po. 2).

6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Większość dokumentów w języku polskim, ponadto akta w języku niemieckim.
9. Stan zachowania dostateczny, a w niektórych przypadkach bardzo zły.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Anna Chmielewska, archiwista, Sebastian Makowski, archiwista.
14. 31.03.2003 r.

ODDZIAŁOWE BIURO UDOSTĘPNIANIA I ARCHIWIZACJI DOKUMENTÓW W RZESZOWIE

ul. Słowackiego 18
35-060 Rzeszów

tel. (17) 860-60-18
e-mail: oddzial.rzeszow@ipn.gov.pl
www.ipn.gov.pl

1. **Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Rzeszowie**
sygn. IPN Rz 053, IPN Rz 055, IPN Rz 072, IPN Rz 00205
2. Brak danych.
3. IPN Rz 053 – 199 j.a. (2 j.a.)
IPN Rz 055 – 68 j.a. (29 j.a.)
IPN Rz 072 – 313 j.a. (312 j.a.)
IPN Rz 00205 – 4 j.a. (4 j.a.)
4. Akta przejęte z Delegatury UOP w Rzeszowie.
5. Akta śledcze, operacyjne i administracyjne WUSW w Rzeszowie dotyczące działalności OUN, UPA i ukraińskich organizacji mniejszościowych na terenie południowo-wschodniej Polski w granicach po 1944 r., m.in. materiały dotyczące

---

Schutzmannschaft – Batalion 202 (IPN Rz 055/48 t. 1–29) oraz byłych policjantów ukraińskich (IPN Rz 053/172 t. 1–2).

6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, ukraiński, rosyjski.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Joanna Maternia, kierownik Referatu Ewidencji i Informacji.
14. 18.04.2003 r.

**1. Komenda Wojewódzka Milicji Obywatelskiej w Rzeszowie
sygn. IPN Rz 051**

2. Brak danych
3. 361 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęto z Delegatury UOP w Rzeszowie.
5. Akta śledcze, operacyjne i administracyjne KW MO w Rzeszowie dotyczące działalności OUN, UPA i ukraińskich organizacji mniejszościowych na terenie południowo-wschodniej Polski w granicach po 1944 r., m.in. skorowidz członków OUN-UPA, SS Galizien, policji ukraińskiej oraz pojedyncze osoby i grupy o nierozpoznanej działalności (IPN Rz 051/308 t. 1).
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, ukraiński, rosyjski.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Joanna Maternia, kierownik Referatu Ewidencji i Informacji.
14. 18.04.2003 r.

- 1. Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Przemysłu
sygn. IPN Rz 036**
2. Brak danych
3. 24 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęte z Delegatury UOP w Rzeszowie.
5. Akta śledcze, operacyjne i administracyjne WUSW w Przemysłu dotyczące działalności OUN, UPA i ukraińskich organizacji mniejszościowych na terenie południowo-wschodniej Polski w granicach po 1944 r.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, ukraiński, rosyjski.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Joanna Maternia, kierownik Referatu Ewidencji i Informacji.
14. 18.04.2003 r.

**ODDZIAŁOWE BIURO UDOSTĘPNIANIA I ARCHIWIZACJI
DOKUMENTÓW WE WROCŁAWIU**

pl. Powstańców Warszawy 1
50-153 Wrocław

tel. (71) 326-76-17, 326-76-19
fax 326-76-18
www.ipn.gov.pl

- 1. Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych Wrocław/Jelenia Góra/
Legnica/Wałbrzych**
2. 1945–1990
3. 1003 m.b.
4. Urząd Ochrony Państwa/Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego Delegatura we Wrocławiu.
5. Akta operacyjne – rozpracowanie mniejszości ukraińskiej na Dolnym Śląsku po 1945 r.

6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, sporadycznie rosyjski, ukraiński.
9. Dobry.
10. Spisy zdawczo-odbiorcze, kartoteki – niejawne.
11. Częściowo zmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Stefan Białek, kierownik Referatu Gromadzenia, Opracowania i Obsługi Magazynów, Monika Polakowska, archiwista, Katarzyna Wągiel, archiwista.
14. 31.03.2003 r.

1. Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Opolu

2. 1945–1990
3. 319 m.b.
4. Urząd Ochrony Państwa/Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego Delegatura w Opolu.
5. Akta operacyjne – rozpracowanie mniejszości ukraińskiej na Śląsku Opolskim po 1945 r.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, sporadycznie rosyjski, ukraiński.
9. Dobry.
10. Spisy zdawczo-odbiorcze, kartoteki – niejawne.
11. Częściowo zmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Stefan Białek, kierownik Referatu Gromadzenia, Opracowywania i Obsługi Magazynów, Monika Polakowska, archiwista, Katarzyna Wągiel, archiwista.
14. 31.03.2003 r.

1. Zbiór akt sądowych:

- Akta byłego Sądu Grodzkiego we Wrocławiu
- Akta byłego Sądu Powiatowego dla powiatu wrocławskiego we Wrocławiu

-
-
- Akta byłego Sądu Powiatowego dla miasta Wrocławia we Wrocławiu
  - Akta Sądu Rejonowego w Strzelinie
  - Akta Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej
  - Akta Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie
  - Akta Sądu Rejonowego w Kłodzku
  - Akta Sądu Rejonowego w Strzelcach Opolskich
  - Akta Sądu Rejonowego w Prudniku
  - Akta Sądu Rejonowego w Opolu
  - Akta Sądu Rejonowego w Nysie
  - Akta byłego Sądu Grodzkiego w Niemodlinie
  - Akta byłego Sądu Powiatowego w Namysławie
  - Akta byłego Sądu Powiatowego w Krapkowicach
  - Akta Sądu Rejonowego w Kędzierzynie-Koźlu
  - Akta Sądu Rejonowego w Kluczborku
  - Akta byłego Sądu Powiatowego w Grodkowie
  - Akta byłego Sądu Powiatowego w Głubczycach
  - Akta byłego Sądu Grodzkiego w Głogówku
  - Akta Sądu Rejonowego w Brzegu
  - Akta Sądu Rejonowego w Oławie
2. 1945–1990
  3. 40,30 m.b.
  4. Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabryczna, Sąd Rejonowy w Strzelinie, Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej, Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie, Sąd Rejonowy w Kłodzku, Sąd Rejonowy w Oławie, Oddziałowa Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu we Wrocławiu z siedzibą w Opolu.
  5. Sprawy dotyczą uznania za zmarłych i stwierdzenia zgonów; niektóre dotyczą ofiar z Wołynia.
  6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
  7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
  8. Polski, sporadycznie rosyjski, niemiecki.
  9. Dobry.
  10. Spisy zdawczo-odbiorcze jawne.

11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Stefan Białek, kierownik Referatu Gromadzenia Opracowywania i Obsługi Magazynów, Monika Polakowska, archiwista, Katarzyna Wągiel, archiwista.
14. 31.03.2003 r.

**WYDZIAŁ UDOSTĘPNIANIA I ARCHIWIZACJI DOKUMENTÓW
– DELEGATURA IPN W BYDGOSZCZY**

ul. Grudziądzka 9-15
85-130 Bydgoszcz

tel. /fax (52) 372-98-90
www.ipn.gov.pl

1. **Sąd Grodzki w Brodnicy – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 151**
2. 1946–1947
3. 230 j.a. (2 j.a.)
4. Akta przejęto z Sądu Rejonowego w Brodnicy 16 I 2002 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. **Sąd Grodzki w Brodnicy – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 152**
2. 1947–1948
3. 273 j.a. (1 j.a.)

4. Akta przejęto z Sądu Rejonowego w Brodnicy 18 I 2002 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003r.

1. Sąd Grodzki w Brodnicy – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 153

2. 1948–1949
3. 185 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęto z Sądu Rejonowego w Brodnicy 23 I 2002 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Sąd Grodzki w Bydgoszczy – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 2

2. 1945–1950

3. 2276 j.a. (13 j.a.)
4. Akta przejęto z Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Bydgoszczy 20 IX 2001 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Sąd Grodzki w Chodczu – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 107

2. 1946–1950
3. 176 j.a. (2 j.a.)
4. Akta przejęto z Sądu Rejonowego we Włocławku 29 IV 2002 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

-
- 1. Sąd Powiatowy w Chojnicach – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 5**
  2. 1950–1961
  3. 218 j.a. (4 j.a.)
  4. Akta przejęto z Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Bydgoszczy 20 IX 2001 r.
  5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
  6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
  7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
  8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
  9. Dobry.
  10. Spis zdawczo-odbiorczy.
  11. Niezmikrofilmowany.
  12. Brak.
  13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
  14. 4.04.2003 r.

- 1. Sąd Grodzki w Grudziądzu – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 100**
2. 1946–1950 [1951]
3. 345 j.a. (5 j.a.)
4. Akta przejęto z Sądu Rejonowego w Grudziądzu 5 III 2002 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

---

1. Sąd Grodzki w Inowrocławiu – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 8

2. 1945–1950
3. 851 j.a. (10 j.a.)
4. Akta przejęto z Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Bydgoszczy 20 IX 2001 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienie sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Sąd Powiatowy w Inowrocławiu – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 9

2. 1951–1954
3. 39 j.a. (2 j.a.)
4. Akta przejęto z Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Bydgoszczy 20 IX 2001 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.

12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Sąd Grodzki w Lipnie i Sąd Powiatowy w Lipnie – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 115

2. 1946–1974
3. 912 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęto z Sądu Rejonowego w Lipnie 29 IV 2002 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Sąd Grodzki w Radziejowie, Sąd Powiatowy w Radziejowie i Sąd Rejonowy w Radziejowie – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 117

2. 1950–1988
3. 163 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęto z Sądu Rejonowego w Radziejowie 28 XI 2001 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.

10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Sąd Grodzki w Rypinie i Sąd Rejonowy w Rypinie – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 161

2. 1946–1953
3. 520 j.a. (3 j.a.)
4. Akta przejęto z Sądu Rejonowego w Rypinie 12 XI 2002 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Sąd Grodzki w Sępólnie – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 16

2. 1945–1950
3. 417 j.a. (10 j.a.)
4. Akta przejęto z Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Bydgoszczy 20 IX 2001 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.

8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Sąd Powiatowy w Sępólnie – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 17

2. 1951–1961
3. 181 j.a. (3 j.a.)
4. Akta przejęto z Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Bydgoszczy 20 IX 2001 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Sąd Grodzki w Szubinie, Sąd Grodzki w Kcyni, Sąd Grodzki w Łabiszynie – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 140

2. 1946–1950
3. 262 j.a. (2 j.a.)
4. Akta przejęto z Sądu Rejonowego w Szubinie 10 II 2002 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.

7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Sąd Grodzki w Świeciu – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 19

2. 1945–1950
3. 806 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęte z Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Bydgoszczy 20 IX 2001 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Sąd Powiatowy w Świeciu – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 20

2. 1951–1970
3. 259 j.a. (1)
4. Akta przejęte z Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Bydgoszczy 20 IX 2001 r.

5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Sąd Grodzki w Toruniu – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 56

2. 1945–1950
3. 1562 j.a. (11 j.a.)
4. Akta przejęto z Sądu Rejonowego w Toruniu 10 XII 2001 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Sąd Powiatowy w Toruniu – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 58

2. 1951–1975
3. 592 j.a. (8 j.a.)
4. Akta przejęto z Sądu Rejonowego w Toruniu 10 XII 2001 r.

5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Sąd Grodzki w Więcborku – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 22

2. 1946–1950
3. 174 j.a. (3 j.a.)
4. Akta przejęte z Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Bydgoszczy 20 IX 2001 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Sąd Grodzki we Włocławku – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 109

2. 1946–1950
3. 545 j.a. (2 j.a.)
4. Akta przejęte z Sądu Rejonowego we Włocławku 29 IV 2002 r.

5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Sąd Powiatowy we Włocławku i Sąd Rejonowy we Włocławku – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 110

2. 1952–1982
3. 687 j.a. (1 j.a.)
4. Akta przejęto z Sądu Rejonowego we Włocławku 29 IV 2002 r.
5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
9. Dobry.
10. Spis zdawczo-odbiorczy.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak.
13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
14. 4.04.2003 r.

1. Sąd Grodzki w Żninie – akta w sprawie o uznanie za zmarłego zesp. 84

2. 1946–1950

-
3. 265 j.a. (12 j.a.)
  4. Akta przejęto z Sądu Rejonowego w Żninie 1 III 2002 r.
  5. Wnioski o uznanie za zmarłego, relacje świadków, postanowienia sądu.
  6. Dokumenty udostępnia się zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
  7. Możliwość wykonania kserokopii zgodnie z regulacjami ustawowymi i wewnętrznymi IPN.
  8. Polski, pojedyncze dokumenty w języku niemieckim.
  9. Dobry.
  10. Spis zdawczo-odbiorczy.
  11. Niezmikrofilmowany.
  12. Brak.
  13. Anna Jakubowska, starszy archiwista.
  14. 4.04.2003 r.

**ZAKŁAD NARODOWY IM. OSSOLIŃSKICH
DZIAŁ RĘKOPISÓW**

ul. Szewska 37
50-139 Wrocław

tel. (71) 344-44-71
e-mail: ZNiO@oss.wroc.pl
www.oss.wroc.pl

- 1. Władysław Gruszecki: „Wspomnienia z lat 1906–1965”
sygn. 14481/I**
2. 1906–1965
3. ss. 998
4. Nabyto u Władysława Gruszeckiego, 1963, 1965 r.
5. M.in. ocena Ukraińców i działalność banderowców. Masakra w Borszczówce w 1943 r.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana. Dostępna również w Bibliotece Narodowej w Warszawie (dalej BN).
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13. 05.2003 r.

- 1. „Wincenty Romanowski: Kainowe dni”. Wspomnienia z lat 1939–
–1944
sygn. 15475/II**
2. 1939–1944
3. kk. 327
4. Nabyto u Wincentego Romanowskiego, 1968 i 1970 r.
5. M.in. stosunki narodowościowe na Wołyniu w czasie władzy radzieckiej i niemieckiej. Wspomnienia komendanta Obwodu AK w Zdołbunowie.

6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu..
11. Całość zmikrofilmowana, (BN).
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

1. „Stanisław Gontarz: Nadzieje wolności”. Wspomnienia z lat 1939–1944

sygn. 15490/II

2. 1939–1944
3. kk. III, 194
4. Nabyto u Stanisława Gontarza, 1972 r.
5. M.in. walki z bandami UPA we wsiach ukraińskich Sahryń i Rzeczyca.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana, (BN).
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

1. „Feliks Kostecki (Lech): Na leśnych bezdrożach”. Wspomnienia z lat 1939–1944

sygn. 15557/II

2. 1939–1944
3. t. 1, kk.165; t. 2, kk. 214.
4. Nabyto u Feliksa Kosteckiego, 1970 r.

5. M.in. oddziały samoobrony polskiej na Wołyniu. Walki polsko-ukraińskie. Oddział partyzancki por. Trzaski.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana, (BN).
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13. 05.2003 r.

**1. Karol Pohorski: „Krótka opowieść o przeżyciach jednej polskiej rodziny nad granicą polsko-rumuńską w latach 1939–1944”
(spisana na podstawie relacji Andrzeja Błażejaka)
sygn. 16201/II**

2. 1939–1944
3. kk. 29
4. Nabyto u Karola Pohorskiego, 1983 r.
5. M.in. antypolska działalność OUN i UPA po 1941 r. na Huculszczyźnie.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13. 05.2003 r.

**1. „Zdzisław Stieber: Wspomnienia lwowskie”
sygn. 16209/II**

2. 1937–1944

3. kk. 30
4. Dar Marii Obrębskiej-Stieberowej, 1986 r.
5. M.in. nacjonalizm ukraiński od czerwca 1941 r.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13. 05.2003 r.

1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Kartoteka miejscowości i nazwisk osób z terenów Wołynia i Małopolski Wschodniej objętych akcjami nacjonalistów ukraińskich w latach 1943–1944 sygn. 16272/I

2. 1943–1944
3. cz. 1, kk. 397; cz. 2, kk. 320
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. –
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Niewielka część kart uszkodzonych.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13. 05.2003 r.

- 1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Materiały dotyczące akcji nacjonalistów ukraińskich na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej w latach 1943–1944. Część 1 sygn. 16273/II**
2. 1943–1944
3. kk. 524
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. Indeksy miejscowości oraz nazwisk zamordowanych Polaków. Kartoteka miejscowości w pow. Horochów, objętych akcjami nacjonalistów ukraińskich. Indeks nazwisk zamordowanych Polaków ze wsi: Bryńce Zagórne, Hanaczów, Hanaczówka, Tuczne i Wołków.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

- 1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Materiały dotyczące akcji nacjonalistów ukraińskich na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej w latach 1943–1944. Część 2 sygn. 16274/III**

2. 1943–1944
3. kk. 226
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. Wykazy nazwisk Polaków i miejscowości objętych akcjami nacjonalistów ukraińskich, m.in. na terenie powiatów: Dubno, Horochów, Kostopol, Kowel, Krzemieniec, Łuck, Równe, Sarny, Włodzimierz i Zdołbunów. Ponadto protokoły zeznań świadków i sprawozdania, nazwiska Ukraińców oraz odezwy do ludności polskiej w powiatach województw: lwowskiego, stanisławowskiego i tarnopolskiego.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.

8. Polski, niemiecki, ukraiński.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Kopie, odpisy pism i sprawozdań Polskiego Komitetu Opiekuńczego w Brzeżanach, Czortkowie, Drohobyczu, Kamionce Strumiłowej, Kołomyi, Lwowie, Samborze, Stanisławowie, Stryju, Tarnopolu i Złoczowie oraz ich delegatur dotyczące masowych mordów dokonywanych na ludności polskiej przez nacjonalistów ukraińskich w latach 1943–1944
sygn. 16275/II

2. 1943–1944
3. kk. 50
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. –
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski, niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz
14. 13.05.2003 r.

1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Wykazy uchodźców z Wołynia i Małopolski Wschodniej z lat 1943–1944
sygn. 16276/II

2. 1943–1944

3. kk. 215
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. M.in wykazy rodzin uciekinierów z Wołynia przebywających w Brzeżanach i Mościskach; Uchodźcy z Wołynia na terenie Delegatury w Mościskach (27 V 1944).
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

**1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa.
Księgi rejestracyjne uchodźców z Wołynia i Małopolski Wschodniej
z lat 1943–1944, częściowo z indeksami
sygn. 16277/II**

2. 1943–1944
3. t. 1, ss. 196; t. 2, ss. 200; t. 3, ss. 200; t. 4, ss. 196; t. 5, ss. 200; t. 6, ss. 200; t. 7, ss. 200; t. 8, ss. 200; t. 9, ss. 96; t. 10, ss. 200; t. 11, ss. 96; t. 12, ss. 200; t. 13, ss. 96; t. 14, ss. 196; t. 15, ss. 200; t. 16, ss. 196; t. 17, ss. 200; t. 18, ss. 200; t. 19, ss. 196; t. 20, ss. 370; t. 21, ss. 216; t. 22, ss. 154; t. 23, ss. 192; t. 24, ss. 392.
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. –
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

-
- 1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Karty opiekuńcze uchodźców z Wołynia i Małopolski Wschodniej przebywających we Lwowie i w pow. Lwów w latach 1943–1944. [Lit. A–Z] sygn. 16278/I**
  2. 1943–1944
  3. kk. 807
  4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
  5. –
  6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
  7. Istnieje możliwość skopiowania.
  8. Polski.
  9. Dobry.
  10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
  11. Niezmikrofilmowany.
  12. Brak danych.
  13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
  14. 13.05.2003 r.

- 1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Karty opiekuńcze uchodźców z Wołynia i Małopolski Wschodniej przebywających i udających się do miejscowości poza pow. Lwów w latach 1943–1944. [Lit. A–K] sygn. 16279/I**
2. 1943–1944
3. kk. 816
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. –
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.

12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz
14. 13.05.2003 r.

1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Karty opiekuńcze uchodźców z Wołynia i Małopolski Wschodniej przebywających i udających się do miejscowości poza pow. Lwów w latach 1943–1944. [Lit. L–Z]

sygn. 16280/I

2. 1943–1944
3. kk. 694
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. –
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz
14. 13.05.2003 r.

1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Karty opiekuńcze uchodźców z Wołynia i Małopolski Wschodniej przebywających na robotach w Niemczech w latach 1943–1944. [Lit. A–Z]

sygn. 16281/I

2. 1943–1944
3. kk. 88
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. –
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.

10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Kartoteka osób poszukiwanych przez Polski Czerwony Krzyż w latach 1942–1944.

[Lit. A–G]

sygn. 16282/I

2. 1942–1944
3. kk. 1025
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. –
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz
14. 13.05.2003 r.

1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Kartoteka osób poszukiwanych przez Polski Czerwony Krzyż w latach 1942–1944.

[Lit. H–Ł]

sygn. 16283/I

2. 1942–1944
3. kk. 961
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. –
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.

8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Kartoteka osób poszukiwanych przez Polski Czerwony Krzyż w latach 1942–1944. [Lit. M–R] sygn. 16284/I

2. 1942–1944
3. kk. 957
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. –
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Kartoteka osób poszukiwanych przez Polski Czerwony Krzyż w latach 1942–1944. [Lit. S–Z] sygn. 16285/I

2. 1942–1944
3. kk. 994
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. –

6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Sprawozdania pracowników Polskiego Komitetu Opiekuńczego we Lwowie z działalności delegatur PKO sygn. 16286/II

2. 1944
3. ss. 184
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. Sprawozdanie Andrzeja Seredyńskiego z podróży do Sambora, Sanoka, Krosna i Jasła w dniach 23–30 VI 1944 r. oraz wykazy nazwisk uchodźców z Wołynia zamieszkałych na tych terenach. Sprawozdanie Marii Horaczk z pobytu w Tarnowie, Tuchowie, Nowym Sączu, Limanowej, Kalwarii Lanckorońskiej, Sułkowicach i Kalwarii Zebrzydowskiej 24–29 VI 1944 r. oraz wykazy nazwisk uchodźców z Wołynia zamieszkałych na tych terenach. Sprawozdanie Feliksa Łyczkowskiego z podróży do Przemyśla, Jarosławia, Rzeszowa i Dębicy 23–27 VI 1944 r. oraz wykazy nazwisk uchodźców z Wołynia zamieszkałych na tych terenach. Sprawozdanie Stanisława Kułakowskiego z wyjazdu do Krakowa, Miechowa i Jędrzejowa 23–30 VI 1944 r. oraz wykazy nazwisk uchodźców z Wołynia zamieszkałych na tych terenach. Sprawozdanie Zofii Kusał z pobytu w Mielcu, Podleszanych, Sandomierzu, Trześni, Starachowicach, Skarżysku-Kamiennej, Końskich i Kielcach 24 VI–1 VII 1944 r. oraz wykazy nazwisk uchodźców z Wołynia zamieszkałych na tych terenach. Sprawozdanie Kazimierza Nowotarskiego z wyjazdu do Przeworska, Kraśnika, Krasnego Stawu, Zamościa i Rawy Ruskiej 23–28 VI 1944 r.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski, niemiecki.
9. Dobry.

10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

**1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Skład osobowy Referatu Uchodźców Polskiego Komitetu Opiekuńczego we Lwowie oraz sprawozdania miesięczne z akcji wołyńskiej i szczegółowe zestawienia dotyczące pomocy pieniężnej, towarowej, lekarskiej oraz opieki w schroniskach dla uchodźców z Wołynia lipiec 1943–czerwiec 1944 r.
sygn. 16287/II**

2. 1943–1944
3. kk. 235
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. Obok składu osobowego Referatu Uchodźców PKO we Lwowie rachunki, kwity, notatki, zestawienia zaświadczeń dotyczących opieki i pomocy dla ludności.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

**1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Korespondencja Polskiego Komitetu Opiekuńczego we Lwowie lipiec–październik 1943 r.
sygn. 16288/III**

2. 1943–1944
3. ss. 324

4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. Listy i kopie listów Polskiego Komitetu Opiekuńczego we Lwowie od różnych osób i instytucji.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski, niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

**1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Korespondencja
Polskiego Komitetu Opiekuńczego we Lwowie listopad–grudzień
1943 r.
sygn. 16289/II**

2. 1943–1944
3. ss. 360
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. Listy, kopie i odpisy listów Polskiego Komitetu Opiekuńczego we Lwowie od różnych osób i instytucji.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski, niemiecki, rosyjski.
9. Liczne listy uszkodzone.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

- 1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Korespondencja Polskiego Komitetu Opiekuńczego we Lwowie styczeń–marzec 1944 r.
sygn. 16290/II**
2. 1944
3. ss. 602
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. Listy, kopie i odpisy listów Polskiego Komitetu Opiekuńczego we Lwowie od różnych osób i instytucji.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski, niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

- 1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Korespondencja Polskiego Komitetu Opiekuńczego we Lwowie kwiecień–lipiec 1944 r.
sygn. 16291/II**
2. 1944
3. ss. 670
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. Listy, kopie i odpisy listów Polskiego Komitetu Opiekuńczego we Lwowie od różnych osób i instytucji.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski, niemiecki, rosyjski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.

11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Listy uchodźców z Wołynia do rodzin i znajomych przez pośrednictwo Polskiego Komitetu Opiekuńczego we Lwowie z lat 1943–1944 sygn. 16292/II

2. 1943–1944
3. kk. 346
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. Około 100 nazwisk uchodźców z Wołynia, autorów korespondencji.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski, rosyjski, niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Materiały ewidencyjne Polskiego Komitetu Opiekuńczego we Lwowie z lat 1943–1944 sygn. 16293/I

2. 1943–1944
3. ss. 192
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. Dziennik korespondencji Polskiego Komitetu Opiekuńczego we Lwowie. Wydział IV. Referat Uchodźców.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.

8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

1. **Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Listy Polaków przebywających w państwach Europy Zachodniej, Afryki, Azji i Ameryki do rodzin i znajomych z terenów Wołynia i Małopolski Wschodniej przesyłane przez Międzynarodowy Czerwony Krzyż w Genewie w latach 1942–1944. [Cz. 1] sygn. 16294/I**
2. 1942–1944
3. kk. 860
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. Listy do osób zamieszkałych w następujących powiatach: Bohorodczany, Borszczów, Bóbrka, Brody, Brzeżany, Brzozów, Buczacz, Czortków, Dobromil, Drohobycz, Gródek Jagielloński, Horodenka, Jarosław, Jaworów, Kałusz, Kamionka Strumiłowa, Kołomyja, Kopyczyńce, Kuty, Lubaczów, Lwów, Łuniniec.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Różne języki.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

1. **Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Listy Polaków przebywających w państwach Europy Zachodniej, Afryki, Azji i Ameryki do rodzin i znajomych z terenów Wołynia i Małopolski**

**Wschodniej przesłane przez Międzynarodowy Czerwony Krzyż
w Genewie w latach 1942–1944. [Cz. 2]
sygn. 16295/I**

2. 1942–1944
3. kk. 803
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. Listy do osób zamieszkałych w następujących powiatach: Mościska, Nadwórna, Podhajce, Przemyślany, Radziechów, Rawa Ruska, Rohatyn, Rudki, Rzeszów, Sambor, Sanok, Skałat, Sokal, Stanisławów, Stryj, Śniatyn, Tarnobrzeg, Tarnopol, Tłumacz, Trembowla, Turka, Zaleszczyki, Zborów, Złoczów, Żółkiew, Żydaczów.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Różne języki.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

**1. Archiwum Rady Głównej Opiekuńczej m. Lwowa. Wykazy
więźniów z więzienia przy ul. Kazimierzowskiej i ul. Łąckiego
we Lwowie w 1944 r.
sygn. 16296/II**

2. 1944
3. ss. 492
4. Nabyto u Urszuli Szumskiej, 1958 r.
5. Wykazy więźniów, przebywających od stycznia do lipca 1944 r. w więzieniach przy ul. Kazimierzowskiej i ul. Łąckiego we Lwowie, którzy pozbawieni pomocy rodzin, korzystali z pomocy PKO.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.

10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

**1. Materiały Józefa Wójcika (pseudonim Zgrzyt) z lat 1939–1985
sygn. 16301/II**

2. 1939–1985
3. kk. 344
4. Nabyto u Józefa Wójcika, 1986 r.
5. M.in. wspomnienia komendanta Obwodu „Łan” w Okręgu Wołyńskim AK w latach 1942–1944. Struktura organizacyjna Obwodu, skład osobowy.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

**1. Walery Maryjański: Dzienniki z lat 1919–1920 i 1941–1946
sygn. 16264/I**

2. 1919–1920, 1941–1946
3. Lata 1919–1920 – z. 1, ss. 120; z. 2, ss. 152; z. 3, ss. 108; z. 4, ss. 150;
Lata 1941–1946; z. 5, ss. 208; z. 6, ss. 168; z. 7, ss. 92; z. 8, ss. 80; z. 9, ss. 76;
z. 10, ss. 48; z. 11, ss. 70.
4. Nabyto u Marcina Wolskiego, 1988 r.
5. M.in. konflikty polsko-ukraińskie w okolicach Złoczowa 1943–1944.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.

8. Polski.
9. Niewielkie uszkodzenia.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 13.05.2003 r.

1. Jerzy Węgierski: „Konspiracja wojskowa na terenie Małopolski Wschodniej w okresie II wojny światowej”. Monografia sygn. 16594/II

2. 1939–1987
3. vol. 1, kk. 247; vol. 2, kk. 95; vol. 3, kk. 139; vol. 4, kk. 129; vol. 5, kk. 113; vol. 6, kk. 75; vol. 7, kk. 364; vol. 8, kk. 274; vol. 9, kk. 220; vol. 10, kk. 188; vol. 11, kk. 178; vol. 12, kk. 286; vol. 13, kk. 206.
4. Nabyto i dar Jerzego Węgierskiego, 1980, 1984, 1986, 1987 r.
5. Zawiera: opracowania, fotografie, korespondencję, biografie, dokumenty osobiste, wycinki prasowe oraz materiały źródłowe okupacyjne z terenu Małopolski Wschodniej.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

1. Korespondencja Okręgowej Delegatury Rządu (ODR) i dowództwa Obszaru 3 AK Lwów z lat 1942–1944 sygn. 16595/II

2. 1942–1944
3. kk. 98

4. Nabyto u Władysława Świrskiego, 1968 r.
5. Pisma, kopie i odpisy korespondencji pomiędzy władzami centralnymi w Warszawie (Delegatura Rządu na Kraj i Komenda Główna AK) i władzami Obszaru 3 i Okręgowej Delegatury Rządu na Kraj we Lwowie.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

1. Instrukcje, regulaminy, kwestionariusze i inne materiały instruktażowe Delegatury Rządu na Kraj (DR), Komendy Głównej AK oraz Okręgowej Delegatury Rządu (ODR) i Komendy Obszaru 3 AK we Lwowie z lat 1942–1944 sygn. 16596/II

2. 1942–1944
3. kk.206
4. Nabyto u Władysława Świrskiego, 1968 r.
5. Zawiera m.in. oświadczenie Pełnomocnika na Kraj Rządu RP dotyczące formowania Dywizji SS Galizien z ludności ukraińskiej; instrukcje i przepisy dotyczące np. tymczasowej administracji rządowej w okręgach wschodnich w 1943 r., utworzenia organów Służby Bezpieczeństwa w okresie konspiracyjnym, kontrakcji ludności wobec Ukraińców, statut wojskowych Sądów Specjalnych i inne.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana.
12. Brak danych.

13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.

14. 14.05.2003 r.

1. Kopie fotograficzne instrukcji, okólników „Zeszytu”, Biura Wojskowego Sztabu Komendy Głównej AK do Wydziału Wojskowego (Oddz. IX) Sztabu Komendy Obszaru 3 AK Lwów z 1943 r.

sygn. 16597/II

2. 1943

3. kk.173

4. Nabyto u Władysława Świrskiego, 1968 r.

5. Zawiera m.in. Instrukcję o organizacji i zakresie działania Służby Bezpieczeństwa.

6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.

7. Istnieje możliwość skopiowania.

8. Polski.

9. Dobry.

10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.

11. Niezmikrofilmowany.

12. Brak danych.

13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.

14. 14.05.2003 r.

1. Sprawozdania kwartalne, sytuacyjne i inne Wydziału Wojskowego (Oddz. IX) Sztabu Komendy Obszaru 3 AK Lwów z lat 1942–1944 sygn. 16598/II

2. 1942–1944

3. kk.289

4. Nabyto u Władysława Świrskiego, 1968 r.

5. Sprawozdania kwartalne i sytuacyjne dla Biura Wojskowego Komendy Głównej AK; m.in. sprawozdanie za IV kwartał 1942 r., I i II kwartał 1943 r. Sprawozdania wewnętrzne Sztabu Komendy, m.in. personalne oraz wykaz stanu liczebnego na dzień 1 IX 1942 r. Sprawozdania z Okręgu II AK Stanisławów oraz Okręgu III AK Tarnopol.

6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.

7. Istnieje możliwość skopiowania.

8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

**1. Sprawozdania wydziałów i placówek Okręgowej Delegatury Rządu we Lwowie (ODR Wino) skierowane do Delegatury Rządu na Kraj w Warszawie (DR) z lat 1942–1944
sygn. 16599/II**

2. 1942–1944
3. kk. 326
4. Nabyto u Władysława Świrskiego, 1968 r.
5. Zawiera m.in.: sprawozdania sytuacyjne z ziem wschodnich „Granic” [Biuro Wschodnie Wydziału Spraw Wewnętrznych Okręgowej Delegatury Rządu we Lwowie]; sprawozdania z ekspozytury I Lwów, II Stanisławów, III Tarnopol. Ponadto „Raport o położeniu, stanie umysłów i postulatach w zakresie obrony ludności polskiej w Małopolsce Wschodniej”.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski, ukraiński.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

**1. Meldunki tygodniowe Okręgowej Delegatury Rządu we Lwowie (ODR) z 1944 r.
sygn. 16600/II**

2. 1944

3. kk. 221
4. Nabyto u Władysława Świrskiego, 1968 r.
5. Meldunki tygodniowe dotyczące ekspozytur I Lwów, II Stanisławów, III Tarnopol za okres od 5 V 1944 do 14 VII 1944 r.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

1. Opracowania i inne materiały dyskusyjne dotyczące spraw ukraińskich w Małopolsce Wschodniej w latach 1942–1944 sygn. 16604/II

2. 1942–1944
3. kk. 222
4. Nabyto u Władysława Świrskiego, 1968 r.
5. Zawiera m.in.: „Wytyczne dyskusji nad zagadnieniem mniejszości narodowych ze szczególnym uwzględnieniem kwestii ukraińskiej”, „Wskazania dla administracji w sprawie ukraińskiej”, „Zagadnienie ukraińskie i projekt jego rozwiązania opracował Nikodem Swoboda”, „Projekt w spr[awie] Ukr[aińskiej] Komisji Nar[odowej] Polskiej K[omisji] P[orozumiewawczej]”, „Ukraińskie organizacje polityczne i wojskowe w Małopolsce Wschodniej w czasie obecnej wojny”.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana.
12. Brak danych.

13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.

14. 14.05.2003 r.

1. Sprawozdania, raporty, materiały prasowe i inne dotyczące spraw ukraińskich w Małopolsce Wschodniej w latach 1941–1944 sygn. 16605/II

2. 1941–1944

3. kk.285

4. Nabyto u Władysława Świrskiego, 1968 r.

5. Materiały opracowane przez Biuro Informacji, Prasy i Propagandy Oddz. VI Sztabu Komendy Obszaru 3 AK we Lwowie, m.in.: „Rzezie wołyńskie”, „Sprawozdanie z odcinka ukraińskiego” za kwiecień i lipiec 1943 r., rękopis opracowania o Tarasie Bulbie [Taras Borowiec]. Ponadto „Groźba eksterminacji. Sytuacja na Wołyniu i Ziemi Czerwieńskiej – przyczyny – skutki – wskazania”; „Raport o nastrojach ludności polskiej na terenie powiatu lwowskiego w związku ze wzmagającą się akcją terrorystyczną ukraińską”.

6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.

7. Istnieje możliwość skopiowania.

8. Polski, ukraiński.

9. Dobry.

10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.

11. Całość zmikrofilmowana.

12. Brak danych.

13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.

14. 14.05.2003 r.

1. Przeglądy prasowe, prasa konspiracyjna, materiały propagandowe i inne z lat 1943–1944 sygn. 16608/II

2. 1943–1944

3. kk.190

4. Nabyto u Władysława Świrskiego, 1968 r.

5. Zawiera m.in. „Sprawozdanie prasowe ukraińskie za czas od 10 XII 1943 do 10 I 1944”.

6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.

7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski, rosyjski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

1. Papiery dotyczące spraw organizacyjnych i finansowych Obwodowej Delegatury Rządu na Kraj w Czortkowie z lat 1942–1945 sygn. 16612/II

2. 1942–1945
3. t. 1, kk.118; t. 2, kk.109
4. Nabyto u Ireneusza Opackiego, 1985 r.
5. Zawiera m.in. instrukcje i schematy organizacyjne, takie jak np. „Instrukcja o sposobie zorganizowania samoobrony wsi Nowa Huta przed napadem” oraz „Korpus Bezpieczeństwa Publicznego. Wytyczne organizacyjne”. Ponadto odezwa wydana przez Kierownictwo Samoobrony: „Do ludności polskiej wojew[ództwa] tarnopolskiego” i „Polacy kresowi”.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski,
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

1. Materiały sprawozdawcze Obwodowej Delegatury Rządu na Kraj w Czortkowie z lat 1942–1945 sygn. 16613/II

2. 1942–1945

3. t. 1, ss. 214; t. 2, ss. 274
4. Nabyto u Ireneusza Opackiego, 1985 r.
5. Zawiera m.in. sprawozdania, meldunki i raporty terenowych pracowników Obwodowej Delegatury Rządu na Kraj w Czortkowie 1943–1945 z następujących powiatów: Borszczów, Buczacz, Czortków, Kopyczyńce, Zaleszczyki, Zbaraż, Zborów i Tarnopol.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

**1. Raporty sytuacyjne Obwodowej Delegatury Rządu na Kraj
w Czortkowie z lat 1942–1945
sygn. 16614/I**

2. 1942–1945
3. t. 1, kk. 343; t. 2, kk. 379; t. 3, kk. 137.
4. Nabyto u Ireneusza Opackiego, 1985 r.
5. Autorem raportów był Józef Opacki, Obwodowy Delegat Rządu na Kraj w Czortkowie.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

**1. Korespondencja Obwodowego Delegata Rządu na Kraj w Czortkowie
Józefa Opackiego (Bolesław, Mohort) z lat 1943–1945
sygn. 16615/II**

2. 1943–1945
3. t. 1, kk. 64; t. 2, kk. 80
4. Nabyto u Ireneusza Opackiego, 1985 r.
5. –
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

**1. Materiały Obwodowej Delegatury Rządu na Kraj w Czortkowie
dotyczące stosunków polsko-ukraińskich w latach 1939–1945
sygn. 16616/II**

2. 1939–1945
3. ss. 136
4. Nabyto u Ireneusza Opackiego, 1985 r.
5. Zawiera m.in. notatki z nazwiskami ukraińskich nacjonalistów w obwodzie czortkowskim; wykazy i spisy Polaków zamordowanych na terenie obwodu czortkowskiego oraz pow. Zaleszczyki. Dokumentacja fotograficzna zbrodni ukraińskich.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski, ukraiński, niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana.

12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

1. Materiały Obwodowej Delegatury Rządu na Kraj w Czortkowie dotyczące przesiedlenia ludności polskiej z Czortkowa i okolic na zachód w latach 1944–1945

sygn. 16617/II

2. 1944–1945
3. ss. 74
4. Nabyto u Ireneusza Opackiego, 1985 r.
5. Zawiera m.in. zestawienia liczbowe ewakuowanej ludności w latach 1944–1945 oraz spisy ewakuowanych rodzin.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

1. Materiały różne Obwodowej Delegatury Rządu na Kraj w Czortkowie z lat 1942–1945

sygn. 16618/II

2. 1942–1945
3. ss. 178
4. Nabyto u Ireneusza Opackiego, 1985 r.
5. Materiały dotyczące spraw administracyjnych i gospodarczych Małopolski Wschodniej. Zbiór druków ulotnych, zawierający m.in. „Uniwersał Ukrajńskiej Hołownej Wyzwolnoej Rady” – lipiec 1944 r., oraz ulotka wzywająca do zaprzestania prześladowań ludności polskiej.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.

8. Polski, różne języki.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

**1. Dokumentacja dotycząca zatrudnienia polskich i ukraińskich pracowników w instytucjach działających w Czortkowie i okolicy w latach 1942–1943
sygn. 16621/I, II**

2. 1942–1943
3. t. 1, kk. 54; t. 2, kk. 236; t. 3, kk. 649.
4. Nabyto u Ireneusza Opackiego, 1985 r.
5. Pisma urzędowe z wykazami pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwach i instytucjach, jak np.: Narodna Torhiwla w Czortkowie, Komenda Policji Ukraińskiej w Czortkowie, Ukraiński Komitet Okręgowy lub Ukraiński Bank Spółdzielczy. Karty zgłoszeń o zatrudnieniu i zwolnieniu z pracy osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach i instytucjach, takich jak np.: Komenda Policji Bezpieczeństwa [SD] w Czortkowie, Komenda Policji Ukraińskiej w Czortkowie, Ukraiński Bank Spółdzielczy w Czortkowie. Kartoteka pracowników zatrudnionych w instytucjach i przedsiębiorstwach, takich jak np.: Komenda Policji Bezpieczeństwa w Czortkowie; Komendy Policji Ukraińskiej w Borszczowie, Czortkowie, Zaleszczykach i innych; Ukraiński Bank Spółdzielczy w Czortkowie, Ukraiński Komitet Okręgowy.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski, ukraiński, niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

-
- 1. Sprawozdania i meldunki z Okręgu Tarnopolskiego z lat 1944–1945 sygn. 16623/II**
  2. 1944–1945
  3. kk. 74
  4. Nabyto u Ireneusza Opackiego, 1985 r.
  5. Zawiera m.in. sprawozdania sytuacyjne Wydziału Informacji i Prasy Okręgowej Delegatury Rządu na Kraj w Tarnopolu 23 I–5 II 1944 r. oraz meldunki tygodniowe z terenu woj. tarnopolskiego i pow. Rohatyn 10 X–18 XII 1944 r.
  6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
  7. Istnieje możliwość skopiowania.
  8. Polski.
  9. Dobry.
  10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
  11. Niezmikrofilmowany.
  12. Brak danych.
  13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
  14. 14.05.2003 r.
-
- 1. Kartoteka zbrodni ukraińskich w Małopolsce Wschodniej (ze szczególnym uwzględnieniem obwodu czortkowskiego) w latach 1939–1945 sporządzona przez Józefa Opackiego sygn. 16629/I**
  2. 1939–1945
  3. kk. 1227
  4. Nabyto u Ireneusza Opackiego, 1985 r.
  5. Dotyczy woj. tarnopolskiego, powiatów: Borszczów, Brody, Brzeżany, Buczacz, Czortków, Kopyczyńce, Podhajce, Przemyślany, Radziechów, Kamionka Strumiłowa, Skałat, Tarnopol, Trembowla, Zaleszczyki, Zbaraż, Zborów, Złoczów; województw lwowskiego i stanisławowskiego.
  6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
  7. Istnieje możliwość skopiowania.
  8. Polski.
  9. Dobry.
  10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.

11. Całość zmikrofilmowana.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

1. Materiały Józefa Opackiego dotyczące zbrodni ukraińskich w Małopolsce Wschodniej i na Wołyniu w latach 1939–1945 sygn. 16630/I

2. 1939–1945
3. t. 1, ss. 218; t. 2, kk. 71; t. 3, ss. 140; t. 4, ss. 72; t. 5, kk. 100.
4. Nabyto u Ireneusza Opackiego, 1985 r.
5. Wykazy i zestawienia zbrodni ukraińskich w obwodzie czortkowskim; powiaty: Borszczów, Buczacz, Czortków, Kopyczyńce, Trembowla, Zaleszczyki. Zestawienie chronologiczne zbrodni ukraińskich w obwodzie czortkowskim za lata 1939–1945.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

1. Katalog materiałów rękopiśmiennych Józefa Opackiego dotyczących ruchu oporu w Czortkowie w latach 1939–1945 sygn. 16631/I

2. 1939–1945
3. kk. 687
4. Nabyto u Ireneusza Opackiego, 1985 r.
5. Ruch oporu w Czortkowie w latach 1939–1945.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.

9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

**1. Papiery dotyczące województwa lwowskiego z lat 1943–1944
sygn. 16703/II**

2. 1943–1944
3. kk. 33
4. Dar Władysława Chojnackiego, 1988 r.
5. Zawiera m.in. odpis listu dotyczącego mordu ukraińskiego w Woli Ostrowieckiej w 1943 r. oraz apel kierownictwa Walki Podziemnej Okręgu Lwowskiego „Do ludności województw południowo-wschodnich Rzeczypospolitej Polskiej” z 1944 r.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski, ukraiński.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

**1. „Edward Polak: Los Polaka w latach 1939–1956” [Wspomnienia]
sygn. 16707/II**

2. 1939–1956
3. t. 1, kk. 25; t. 2, kk. 121; t. 3, kk. 49.
4. Nabyto u Edwarda Polaka, 1975 r.
5. M.in. organizowanie samoobrony ludności polskiej w Łukowcu Wiśniowieckim i Łukowcu Żurawskim. Pogrom ludności polskiej w pow. Rohatyn. Pertraktacje

---

rozejmowe między dowództwem UPA Okręgu „Howerla” a przedstawicielami Bazy AK „Topór”.

6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

**1. Jan Rogowski: „Lwów pod znakiem swastyki. Pamiętnik” z lat 1941–1942
sygn. 16711/II**

2. 1941–1942
3. kk. 404
4. Nabyto u Tadeusza Rogowskiego, 1984 r.
5. M.in. działalność ukraińskich nacjonalistów po zajęciu Lwowa przez Niemców 30 VI 1941 r. Stosunki narodowościowo-wyznaniowe w Małopolsce Wschodniej.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

**1. Materiały dotyczące Brzeżańszczyzny w latach II wojny światowej
sygn. 16712/II**

2. 1939–1944

3. ss. 134
4. Nabyto u Henryka Stamirskiego, 1963 r.
5. M.in. Adolf Turowski: „Kronika brzeżańska”, 10 XI 1943–4 II 1944 r. Notki biograficzne Polaków zmarłych i zamordowanych w latach 1939–1944.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski, ukraiński.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

1. **Jan Cisek: „Wspomnienia z działalności Armii Krajowej na terenie powiatu Brzeżany, województwo tarnopolskie”
sygn. 16713/II**
2. 1942–1944
3. kk. 78
4. Nabyto u Jana Ciska, 1977 r.
5. M.in. organizowanie ośrodków samoobrony ludności polskiej przed napadami oddziałów UPA na terenie pow. Brzeżany.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

-
- 1. Marian Nizankowski: „Relacja z działalności AK na terenie byłego powiatu Zborów Okr[ęgu] Tarnopol, prowadzonej w latach 1941–1944...”
sygn. 16717/II**
  2. 1941–1944
  3. kk. 22
  4. Dar Stanisława Turkiewicza, 1990 r.
  5. M.in. organizacja samoobrony w Trościańcu Wielkim i jej członkowie.
  6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
  7. Istnieje możliwość skopiowania.
  8. Polski.
  9. Dobry.
  10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
  11. Niezmikrofilmowany.
  12. Brak danych.
  13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
  14. 14.05.2003 r.
-
- 1. Materiały dotyczące sytuacji ludności polskiej na ziemiach południowo-wschodnich Rzeczypospolitej w latach 1939–1945
sygn. 16719/II**
  2. 1939–1945
  3. ss. 76
  4. Z własnych zbiorów nieopracowanych, 1953 r.; dar NN, 1961 r. oraz Krystyny i Jana Borowczaków, 1981 r.
  5. M.in. ks. Jan Szurlej: „Szczegółowe sprawozdanie z wypadków wojennych parafii Konkolniki”. Wykaz pomordowanych przez nacjonalistów ukraińskich mieszkańców wsi Łozowa w pow. Tarnopol 1944 r.
  6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
  7. Istnieje możliwość skopiowania.
  8. Polski.
  9. Dobry.
  10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.

11. Całość zmikrofilmowana.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

1. Papiery Rady Głównej Opiekuńczej dotyczące sytuacji ludności polskiej w Małopolsce Wschodniej w latach 1943–1944. Materiały sprawozdawcze Polskich Komitetów Opiekuńczych sygn. 16720/II

2. 1943–1944
3. t. 1, ss. 368; t. 2, ss. 348
4. Dar Jerzego Widajewicza, 1992 r.
5. Zawiera m.in. sprawozdania z działalności Polskiego Komitetu Opiekuńczego w następujących miejscowościach: Czortków, Monasterzyska, Borszczów, Buczacz, Kopyczyńce, Zaleszczyki, Drohobycz, Sambor, Kamionka Strumiłowa, Kołomyja, Lwów miasto i powiat, Rawa Ruska, Stanisławów, Stryj, Tarnopol, Brzeżany.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski, niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

1. Papiery Rady Głównej Opiekuńczej dotyczące sytuacji ludności polskiej w Małopolsce Wschodniej w latach 1943–1944. Korespondencja sygn. 16721/II

2. 1943–1944
3. t. 1, ss. 376; t. 2, ss. 276
4. Dar Jerzego Widajewicza, 1992 r.
5. Listy do Rady Głównej Opiekuńczej w Krakowie oraz do Delegata Rady Głównej Opiekuńczej i Doradcy przy Gubernatorze Dystryktu Galicja [Leopolda Tesz-

nara] od różnych osób i instytucji. Listy i odpisy listów Delegata Rady Głównej Opiekuńczej i Doradcy przy Gubernatorze Dystryktu Galicja [Leopolda Tesznara] do różnych instytucji i osób – zawierają m.in. relację o wypadkach w Rawie Ruskiej w 1943 r.

6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski, niemiecki.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

**1. Papiery Rady Głównej Opiekuńczej dotyczące sytuacji ludności polskiej w Małopolsce Wschodniej w latach 1943–1944. Dokumentacja zbrodni ukraińskich
sygn. 16722/II**

2. 1943–1944
3. t. 1, ss. 382; t. 2, ss. 360
4. Dar Jerzego Widajewicza, 1992 r.
5. Sprawozdania, raporty, relacje, notatki, protokoły, wykazy, wycinki prasowe dotyczące zbrodni ukraińskich w poszczególnych powiatach Małopolski Wschodniej w latach 1943–1944: Borszczów, Buczacz, Czortków, Kopyczyńce, Zaleszczyki, Bóbrka, Gródek Jagielloński, Lwów, Mościska, Rudki, Żółkiew, Brody, Przemyślany, Zborów, Złoczów, Brzeżany, Podhajce, Trembowla, Dobromil, Jarosław, Przemyśl, Dolina, Kałusz, Nadwórna, Stanisławów, Stryj, Żydaczów, Drohobycz, Sambor, Turka, Kamionka Strumiłowa, Radziechów, Sokal, Kołomyja, Tłumacz, Kosów, Śniatyn, Rawa Ruska, Rohatyn.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski, niemiecki, ukraiński.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana.

12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

**1. Wykazy imienne Polaków zamordowanych przez nacjonalistów ukraińskich w latach 1943–1944 w Małopolsce Wschodniej i na Wołyniu
sygn. 16723/II**

2. 1943–1944
3. t. 1, ss. 112; t. 2, ss. 130
4. Dar Jerzego Widajewicza, 1992 r.
5. Wykazy imienne Polaków zamordowanych przez nacjonalistów ukraińskich w latach 1943–1944 w Małopolsce Wschodniej i na Wołyniu:
  - woj. lwowskie, powiaty: Bóbrka, Dobromil, Drohobycz, Gródek Jagielloński, Jaworów, Lesko, Lwów (miasto i powiat), Mościska, Przemyśl, Rawa Ruska, Rudki, Sambor, Sokal, Turka, Żółkiew;
  - woj. stanisławowskie, powiaty: Dolina, Horodenka, Kałusz, Kołomyja, Kosów, Nadwórna, Rohatyn, Stanisławów, Stryj, Śniatyn, Tłumacz, Żydaczów;
  - woj. tarnopolskie, powiaty: Borszczów, Brody, Brzeżany, Buczacz, Czortków, Kamionka Strumiłowa, Kopyczyńce, Podhajce, Przemyślany, Radziechów, Skatów, Tarnopol, Trembowla, Zaleszczyki, Zbaraż, Zborów, Złoczów;
  - woj. wołyńskie, powiaty: Dubno, Horochów, Krzemieniec, Łuck, Równe, Włodzimierz, Zdołbunów.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmikrofilmowana.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

- 1. Waclaw Kopisto (Kra): „Moje pokręcone losy”. Wspomnienia z lat 1911–1955**
sygn. 16724/II
2. 1911–1955
3. t. 1, kk. 165; t. 2, kk. 330
4. Nabyto u Waclawa Kopisto, 1986 r.
5. M.in. ośrodki polskiej samoobrony na Wołyniu przed terrorem ukraińskim (Antonówka koło Torczyna, Przebraż koło Kiwerc).
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

- 1. Seweryn Tadeusz Stachurski (Dunicz): „Mój szlak w 27 Dywizji AK”. Wspomnienia z lat 1921–1944**
sygn. 16725/II
2. 1921–1944
3. kk. 310
4. Nabyto u Seweryna Tadeusza Stachurskiego, 1990 r.
5. Oddziały partyzanckie na Wołyniu. Oddziały samoobrony. Likwidacja oddziału UPA w Brzezinach i innych miejscowościach.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.

13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

1. **„Edmund Bosakowski: Na mojej drodze. Wspomnienia z Wołynia” z lat 1939–1945**
sygn. 16726/II
2. 1939–1945
3. kk. 256
4. Nabyto u Edmunda Bosakowskiego, 1989 r.
5. M.in. punkt samoobrony Polaków przed Ukraińcami w Rybczy.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

1. **„Regina Janiszewska-Wolska: Na Wołyniu w latach okupacji 1939–1945 >Równe Wołyńskie we wspomnieniach<”**
sygn. 16727/II
2. 1939–1945
3. kk.131
4. Nabyto u Reginy Janiszewskiej-Wolskiej, 1987 r.
5. Równe w czasie wojny. UPA i pogromy Polaków. Janowa Dolina.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.

-
12. Brak danych.
  13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
  14. 14.05.2003 r.
-
1. **Konstanty Teleżyński: „Listy do kochanego syna Henryka Teleżyńskiego znajdującego się w niewoli niemieckiej pisze ojciec Konstanty T. Łuck 31 sierpnia 1943–15 grudnia 1944”.**
Listy w formie dziennika
sygn. 16728/II
  2. 1943–1944
  3. kk. 37
  4. Dar Jadwigi Teleżyńskiej, 1991 r.
  5. M.in. zbrodnie ukraińskie na ludności polskiej w Łucku w końcu 1943 i w 1944 r.
  6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
  7. Istnieje możliwość skopiowania.
  8. Polski.
  9. Dobry.
  10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
  11. Niezmikrofilmowany.
  12. Brak danych.
  13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
  14. 14.05.2003 r.
-
1. **„Kazimierz Bessendowski: Wołyńskie wspomnienia, lata 1939–1944”. Opracowanie o charakterze wspomnieniowym zawierające wykazy, zestawienia, listy**
sygn. 16729/II
  2. 1939–1944
  3. kk. 150
  4. Nabyto u Kazimierza Bessendowskiego, 1976 r.
  5. Działalność ukraińskich nacjonalistów w Ostrogu, Witoldówce, Hucie Stepańskiej.
  6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
  7. Istnieje możliwość skopiowania.
  8. Polski.
  9. Dobry.

10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

**1. Paweł Zaleski: „Wspomnienia wołyńskie”
sygn. 16730/II**

2. b.d.
3. kk.320
4. Nabyto u Pawła Zaleskiego, 1983 r.
5. Równie w latach II wojny światowej. Rzezie Polaków przez nacjonalistów ukraińskich. Samoobrona ludności polskiej.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.
8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Niezmikrofilmowany.
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 14.05.2003 r.

**1. „Leon Ciemniowski: Poprzez skiby mazowieckie, podolskie
i śląskie”. Cz. 1–6. Wspomnienia z lat 1900–1964
sygn. 14115/II**

2. 1900–1964
3. 6 t. (t. 5, kk. 329)
4. Nabyto u Leona i Jadwigi Ciemniowskich, l. 1963–1965.
5. M.in. wspomnienia z pobytu w latach 1940–1945 na terenie pow. Złoczów. Żydzi, Ukraińcy i konflikt polsko-ukraiński.
6. Udostępnia się zgodnie z regulaminem ZNiO.
7. Istnieje możliwość skopiowania.

8. Polski.
9. Dobry.
10. Inwentarz rękopisów Biblioteki ZNiO we Wrocławiu.
11. Całość zmicrofilmowana, (BN).
12. Brak danych.
13. Mariusz Humecki, bibliotekarz.
14. 15.05.2003 r.

ANEKS

STOWARZYSZENIE UPAMIĘTNIANIA OFIAR ZBRODNI UKRAIŃSKICH NACJONALISTÓW WE WROCŁAWIU

ul. Oławska 2
50-123 Wrocław

tel. (71) 343-49-23

Informacja o zbiorach

Stowarzyszenie jest organizacją społeczną. W ciągu 12-letniej działalności zgromadziło bogatą dokumentację i relacje żyjących świadków, dotyczące ludobójstwa ludności polskiej na Kresach Południowo-Wschodnich, dokonanego przez różne formacje ukraińskie, a szczególnie przez UPA. Dokumentacja i relacje dotyczą województw: łuckiego, tarnopolskiego, stanisławowskiego, lwowskiego, lubelskiego i rzeszowskiego. Zgromadzono ok. 2500 relacji świadków, rejestry miejscowości, w których dokonano mordów, wykaz osób zamordowanych w poszczególnych miejscowościach oraz daty mordów.

Na podstawie tych materiałów Stowarzyszenie wydaje czasopismo „Na Rubieży”.

Szczepan Sikierka
Prezes Zarządu Głównego

20.05.2003 r.

INDEKS OSOBOWO-GEOGRAFICZNY

A

Abramowska Helena 72
Adamowicz-Radziszewska Teresa 72
Adamów Adam 73
Adamówka 75, 104, 124
Adamy 42
Adrianopol 24
Adrianów 24
Afryka 180
Albański Edward 73
Albinowie 44
Aleksandrów 112
Aleksandrów Łódzki 90
Aleksandrówka 33, 72
Ameryka 180
Anczarski Józef 73
Andrychów k. Wadowic 122
Antoniówka 44
Antonówka 33, 49, 76, 92, 96, 110
Antonówka k. Torczyna 203
Antonówka Szapelska 88
Artasów 33
Azja 180

B

Babin 81
Babirecka Janina 73
Baborów k. Raciborza 115
Baby 48
Baćławska Mirosława 74
Badowski Jan 74
Bajer Gracjan 46
Balarka 111
Balicze Podróżne 44
Bandera Stepan 88
Bardo k. Kłodzka 109
Bartków 48
Bartniczak M. 56

Bartniki 44
Bartnowo 112
Bartoszewska Weronika 52
Bartoszewski Edward 52
Basowy Kąt 104
Baszczuk Wanda 46
Baworów 97
Bążowce 96
Bebechy 41
Benedyk Edward 74
Beresko 88
Beresteczko 24, 26, 33, 42, 53
Beresteczko, gm. 38
Berezowica 33, 103
Berezyna 12
Bereźno 33
Bernolak Edward 74
Bessendowski Kazimierz 205
Bętkowski Franciszek, ksiądz 44
Biała Podlaska 111
Białe 51
Białogard k. Koszalina 113
Białogłowy 86
Białopole 139
Biały Kamień 48
Białystok 89, 135
Biczal 83
Biedka Eugeniusz 75
Bielawski Adam 49
Bielin 55
Bielska Bożena 75
Bieńczyce 25
Biesiadecki Władysław 75
Biliński, ksiądz 48
Biłgoraj, pow. 15
Biłka Szlachecka 24
Birmingham (Wielka Brytania) 106
Biskupicz 80

- Bitków 42, 120
Bitner Helena 75
Błażejczak Andrzej 166
Błażejowski Stanisław 75
Błonie k. Warszawy 122
Błyszczwody 42
Bober Władysław 55
Bobnów 90
Bochnia (miasto) 25
Bochnia (wieś) 25
Bodiaczów 33
Bodziaczów 75
Bodzian Irena 76
Bogdaszowice k. Wrocławia 94
Bogusławska Maria 76
Boholuby 105
Bohorodczany, pow. 180
Boków 42
Bolechów 24, 44
Bolesław Lech 53
Bolesławiec 108
Bołdury 33, 94
Bołotkowce 97
Bonasówka 76
Bondar Katarzyna 46
Boratyn 49
Borek 94
Boremel 33, 51
Borowczak Jan 199
Borowczak Krystyna 199
Borowicz J.W. 138
Borowiec Taras 82, 188
Borowina 55
Borówka 86, 96
Borszczowice 48
Borszczów 33, 193, 200
Borszczów, pow. 16, 180, 190, 194,
195, 201, 202
Borszczówka 87, 164
Borysław 24, 38, 40, 41
Borysów 138
Borzemski Zenon 48
Bosak Marcin, ksiądz 48, 73
Bosakowski Edmund 76, 204
Bosyry 125, 126
Bóbrka, pow. 15, 16, 77, 180, 201, 202
Bór 97
Brodnica 51, 151, 152
Brodnica k. Dobromiła 43
Brodowska Jadwiga 76
Brody 16, 24, 26, 27, 82
Brody, pow. 16, 34, 48, 127, 180,
194, 201, 202
Bruckhental 79
Bruśno 123
Bryk Irena 76
Bryl 48
Bryń 119
Bryńce Zagórne 168
Bryńki 33
Brzeg k. Wrocławia 76, 150
Brzegi 48
Brześć 57
Brzezinka 105
Brzeziny 203
Brzeźnica 25
Brzeżany 24, 48, 57, 78, 96, 126,
169, 170
Brzeżany, pow. 15, 16, 41, 48, 53, 78,
180, 194, 198, 200, 201, 202
Brzeżańszczyzna 197
Brzostowska Weronika 46
Brzozów 41
Brzozów, pow. 41, 53, 180
Buczacki Jan 53
Buczacz 24, 42, 73, 200
Buczacz, pow. 16, 33, 41, 127, 180,
190, 194, 195, 201, 202
Buczały 49
Buczek Aleksandra 77
Buczko Marianna 77
Buczowska Zofia 77
Buczowski Jan 77
Buderaż 102

- Budki Niezabitowskie 33
Budy Osolińskie 105
Budy Osowskie 52, 77
Budyłów 48
Bug 29
Bukat Wojciech 71
Bukowska M. 141
Bulba Taras zob. Borowiec Taras
Burger Jadwiga 62
Bursztynowo 16
Buszcze k. Brzeżan 33, 124
Butejki 49, 94, 98, 101, 108
Bybło 94
Byczkowice 116
Bydgoszcz 51, 52, 53, 107, 123, 151,
152, 153, 154, 155, 157, 158, 159,
161
Bykowiec 62
Bystrzyca 126
Bystrzyca Kłodzka 114
Bystrzyce 120
- C**
- Ceniowo 105
Cesarzowice k. Wrocławia 83
Charuk Maria 78
Chełm 24, 26, 27
Chełmno 52
Chinocze 100
Chiniówka 91
Chlebowice 90, 48
Chleszczany 79
Chmielów 79, 80
Chobułtów 104
Chochoniowce 94
Chociwel k. Szczecina 98
Chociwel k. Wrocławia 88
Chodecz 153
Chojnacki Kazimierz 78
Chojnacki Władysław 196
Chojnice 154
Chołopcze 55
Chołopczów 95
Chołuj Ignacy 51
Chomiakówka 49
Chorobród 38, 96
Choronów 79
Chorostkowice 108
Chorostków 48
Czortków, pow. 16, 34, 41, 48, 49,
180, 190, 194, 195, 201, 202
Chratków Polski 34
Chrażchol Kazimierz 78
Chrobrów 90
Chromohorb 49
Chruszczow Nikita 68
Chrzanowski Władysław 46
Chwalba A. 28
Chyła Edward 51
Chyniówka 57
Cierniewska Jadwiga 206
Cierniewski Leon 206
Cieszyn 107
Cisek Jan 78, 198
Cyprian, zakonnik z Krzemieńca 31
Czahary 109
Czajkowice 48
Czerniejów 95
Czarnokońce Małe 131
Czerkawski 69
Czermak-Sas Wiesław 78
Czermielów 109
Czernelina 48
Czernica 48, 127
Czernice 48
Czerwonogród 93
Częstochowa 21, 23, 136
Czmykos 33, 120
Czortków 89, 116, 169, 189, 190,
191, 192, 193, 195, 200
Czortków pow. 16, 34, 41, 48, 49, 180,
190, 194, 195, 201, 202
Czudnica 83
Czuma J. 102

D

Dalnicz 42
Darowski Michał 79
Daszkiewicz Jakub 52
Datyń 74
Dąbkowska Jadwiga 79
Dąbrowa 92
Dąbrowska-Brzozowska Stanisława 79
Delatyn 43, 94
Demuś Marian 79
Dereniowski Antoni 80
Derzów 34
Dębica 26, 175
Dębina 33
Dębowa Karczma 121
Dębski Włodzimierz 80
Dobromil, pow. 180, 201, 202
Dobroszycki L. 27
Dokowska Eugenia 51
Dolecki Bolesław 80
Dolina 24, 41, 44
Dolina, pow. 40, 52, 201, 202
Dolinka 33
Doliny 48
Dolny Śląsk 148
Domagała Alina 81
Domagała Kazimiera 81
Dominopol 75, 105
Drańcza 103
Drażan Zygmunt 81
Drela Zbigniew 81
Drohiczyn 57
Drohobycz 24, 41, 169, 200
Drohobycz pow. 38, 40, 49, 52, 180,
201, 202
Dryjów 94
Dryszczów 124
Drzewiecki Stanisław 81
Dubie 48, 82
Dubienka 24
Dublany 33
Dubno 23, 24, 46, 57, 83, 98, 114, 168

Dubno, pow. 11, 14, 23, 51, 72, 92,
130, 202
Duda Roman 82
Dudkowska Jolanta 82
Dulińska Stefania 82
Dunajów 34
Duszeńko Michał, ksiądz 48
Dworzec 51
Dytkowski Jerzy 82
Dywin 49
Działoszyńska Wanda 83
Dzidziłów 48
Dziebułki 34
Dziedziuk A. 42, 43
Dziegć Feliks 49
Dziekoński Tadeusz 83
Dzierżoniów 150
Dzierżów 98

E

Eibin Józef 43
Engelsberg 44
Europa Zachodnia 180
Ewin 106

F

Falenica 59
Familicz 80
Faryna Irena 83
Ferens, ksiądz 48
Fersz Konstancja 83
Fidyk Marta 83
Fijał Ludwik 84
Fijałka M. 19, 20
Fila Paulina 52
Filadelfia (USA) 119
Filipowicz Stanisław 84
Fiłon Izabela 59
Fiłon Maria 59
Firlejów 34, 42, 48
Fleszar Tadeusz 84
Fleszer 48

Fotyła Mieczysław 84
 Fradze 34
 Frank Hans 138
 Frączek Alina 84
 Furmanik Antoni 60
 Fusów 33
 Futor Pozichowski 107

G

Galicja Wschodnia *passim*
 Gałuzja 49
 Gankiewicz Franciszek 85
 Garwolin 59
 Gawel Mieczysław 85
 Gawlicz Zofia 85
 Gawliki 41
 Gdańsk 115
 Gdów 25
 Gembara Kazimierz 85
 Genewa 180, 181
 Gerc Michał 85
 Giziński Paweł 60, 61
 Giżycko 93
 Gliniany 48
 Gliwice 90, 125
 Gliwińska Izabela 86
 Głuza Zbigniew VII
 Głębozanka 94
 Głębozyca 95, 113, 117, 121
 Głębozyce 84, 98, 104, 115
 Głęboka 41
 Głogów 110
 Głogówek 150
 Głowacka Janina 86
 Głowińska Aleksandra 86
 Głubczyce 150
 Głuchów 123
 Gmitruk Janusz VII
 Gniezno 90, 106
 Gnilce 94
 Gnojowo 81
 Göller Wanda 86

Gołofit Jerzy 86
 Gontarz Stanisław 165
 Gorów 33
 gorzowskie woj. 145
 Gorzów Wielkopolski 74
 Gozdów 77
 Górecki Eugeniusz 55
 Górna 94
 Górny Śląsk 137
 Górów 81, 114
 Górski Antoni 51
 Górski Michał 87
 Grabina 81, 95, 97
 Grabowe 33
 Grabowiec 106
 Grabowo 52
 Grabowska Regina 87
 Grajewo-Czyżków 16
 Granatów 95
 Grenadiery 34
 Grobelki 33
 Grodków 150
 Grond Anna 44
 Groszówka 100
 Gródek Jagielloński 34, 202
 Gródek Jagielloński, pow. 15, 180, 201,
 202
 Grudziądz 92, 102, 154
 Gruszecki Władysław 87
 Gruszka-Raczyńska Janina 87
 Gruszów 117
 Gryniki 33
 Grynowiecka Zofia 87
 Grzesik Julian 88
 Grzybowska Leokadia 88
 Gucin 33, 51
 Gulak Maria 88
 Gut Bronisława 88

H

Hadler Zdzisława 89
 Hajdamowicz Ewelina 89

Halicka Maria 89
Hallerczyna 48
Hanaczów 34, 91
Hanaczówka 168
Hańczów 24, 168
Harajda Ryszard 89
Harasimowicz Jadwiga 89
Harbowy 69
Hawryluk Maria 46
Hektary 33
Henrykowo 110
Herbów 94
Hilbrecht Halina 90
Hiniówka 52
Hinowce 124
Hodomicze 118
Holatyn 33
Hołodnica 96
Hołyń 45
Homecka Z. 25
Hoppe Elżbieta 90
Horaczuk Maria 175
Hordyńska Krystyna 90
Horochów 168
Horochów, pow. 14, 38, 40, 53, 55,
75, 106, 122, 130, 202
Horochówka 95
Horodenka, pow. 48, 180, 202
Horodnia 124
Horoszkiewicz Mieczysław 90
Horyszów k. Zamościa 119
Horyszów Polski k. Zamościa 99
Hoszów 44
Hranie 49
Hrebenne 74
Hrubieszów 24, 26, 79, 80, 101, 112
Hrubieszów, pow. 72
Hrycki 53
Hrynki 33
Hubinek 64
Hucisko 34, 77, 78
Hucisko Horodyskie 52

Huculsczyczna 166
Husanowo 53
Huta 80
Huta Brodzka 87
Huta Kostrowicka 44
Huta Majdańska 120
Huta Pieniacka 24, 87
Huta Połaniecka 24
Huta Stepańska 91, 94, 96, 98, 99,
100, 101, 104, 108, 111, 125, 205
Huta Werchobuska 87
Hutki k. Częstochowy 98

I

Ihrowica 109, 115
Ihrowica k. Tarnopola 81, 82
Iławce 48
Inowrocław 91, 155
Iwanicze 33
Iwanówka 33

J

Jachimówka k. Kisielina 55
Jackowska Jadwiga 90
Jacowice k. Zbaraża 55
Jagielnica 48
Jakubowska Aniela 91
Jakubówka 34
Jamelna 82
Jamki 76
Jamne 34
Jamroży Antoni 51
Janczyn 34
Janicki Ignacy 91
Janiewiczze 33
Janiszewska-Wolska Regina 204
Jankowce 33
Janowa Dolina
33, 81, 104, 111, 113, 204
Janowicz Tadeusz 91
Janowiec 55, 84
Janówka 38, 52, 94, 95, 120, 125

Jarczów 48, 64, 65
 Jarmoliński Kazimierz 91
 Jarosław 24, 26, 38, 39, 40, 57, 175
 Jarosław, gm. 38
 Jarosław, pow. 7, 15, 16, 180, 201
 Jaryn 33
 Jasiński Feliks 91
 Jasiński Józef 92
 Jasionów 49
 Jasionówka 76
 Jaskółowska Wanda 92
 Jasło 26, 175
 Jastrowie k. Piły 112
 Jastrzębica 114
 Jaślikowska Janina 92
 Jaworów 24, 40, 42
 Jaworów, pow. 104, 180, 202
 Jaworzno 83, 102
 Jazłowiec 97
 Jedyński Stanisław 46
 Jelenia Góra 148
 Jeruzal gm. 62
 Jewdokimow Eugenia 60
 Jewdokimow Józefa 60
 Jewdokimow Piotr 60
 Jezierski Mieczysław 52
 Jeziorany 121
 Jeziorany Szlacheckie 97
 Jeziorna 86
 Jeżyński Konstanty 93
 Jędrzejów, pow. 23
 Jędrzejówka 175
 Jędrzejówka k. Rawy Ruskiej 30
 Józefin 96
 Józefowska Maria 93
 Józefów k. Warszawy 82
 Jura Czesława 93
 Jurkowiec 107
 Juszyński Edward 93
 Juzwenko Adolf VII

K

Kaczkowski Henryk 94
 Kaczmarczyk Aleksandra 46
 Kaczmarek Anna 46
 Kaczmarek Łucja 46
 Kaczmarek Nina 46
 Kaczorowska Adela 94
 Kaczorowski, ksiądz 34
 Kadłubiska 125
 Kajetanówka 125
 Kalczyk Eugenia 58
 Kalczyk Ludmiła 58
 Kalczyk Zinaida 58
 Kalinowski Marian 60
 Kalinówka 124
 Kalisz 115
 Kalus Antoni 94
 Kalwaria Lanckorońska 175
 Kalwaria Zebrzydowska 175
 Kałmaczówka 33
 Kałusów 88
 Kałusz 24, 26, 27, 34, 41, 42, 75
 Kałusz, pow. 38, 41, 45, 53, 180,
 201, 202
 Kamienna Góra 52
 Kamień Koszyrski 49, 100
 Kamień Koszyrski, pow. 49
 Kamińska Janina 94
 Kamiński Zbigniew 127
 Kamionka Strumiłowa 24, 26, 41, 42,
 169, 200
 Kamionka Strumiłowa, pow. 15, 34, 53,
 180, 194, 201, 202
 Kanada 13
 Kapcia J. 27
 Karaczun 115
 Karłowicz Leon 95
 Karpiłówka 115
 Kasperowce 34
 Kaszuba Kazimierz 95
 Katowice 86, 122, 136

-
- katowickie woj. 10
Kawałek Jan 45
Kaźmierczyk Kazimierz 95
Kaźmierka 49
Kądziewola 33
Kąty 33, 92
Kcyn 158
Kędzierzyn-Koźle 150
Kętrzyn 76
Kicka Bronisława 95
Kielce 87, 175
kieleckie woj. XIII, 8
Kieres Leon VII
Kijów 68
Kimirz 52
Kiryłówka 33
Kisielin 33, 55, 72, 73, 80, 83, 88,
90, 99, 110
Kisielin, gm. 80
Kiwerce 74, 124, 203
Klask, ksiądz 48
Kleczkowice 81
Klepacz 74
Klepaczów 33
Klesowo 101
Klewny 33
Kluczbork 150
Kluwińce 84, 108
Kłodno 48
Kłodno Wielkie 34
Kłodzko 117, 150
Kłysów 114
Kobaki 92
Kobryń, pow. 49
Kobylański Władysław 96
Kochan Stanisław 53
Kogut Mieczysława 96
Kolano Michał 44
Kolonia Wielkopolanki 51
Kołbiel, gm. 62
Kołobrzeg 88
Kołodziej 33, 88
Kołodno 31, 105, 111
Kołodzyński Witold 96
Kołodziej Stanisław 96
Kołomyja 24, 46, 60, 169, 200
Kołomyja, pow. 16, 53, 180, 201, 202
Komański Henryk 96
Komarno 41
Komarów 44
Komarówka 34
Komaszówka 91
Komorowska Weronika 52
Koniuchy 80
Konkolniki 199
Konstantynów 33
Konstantynówka k. Sarn 55
Końskie 175
Końskie, pow. 23
Kopaczówka 76
Kopczyk Ludwik 43
Kopiak 116
Kopisto Waław 203
Kopyczyńce 200
Kopyczyńce, pow. 16, 84, 131, 180,
190, 194, 195, 201, 202
Korczmin 64
Korczów 64
Korczyn Rustykalny 44
Korczyn Szlachecki 44
Korościatyn 34, 113
Korytnica 51
Korytno 33
Kosienice k. Przemyśla 118
Kosmaczów 57
Kosowski Władysław 97
Kosów, pow. 16, 201, 202
Kostecki 48
Kostecki Feliks 165
Kostopol 40, 57, 168
Kostopol, pow. 11, 38, 40, 49, 51, 72,
130, 131, 134
Koszalin 79, 116, 117, 143
Kościuszkowice 122

- Kotarska Halina 62
Kotarska Krystyna 62
Kotarska Marianna 62
Kotarski Mieczysław 62
Kotarski Ryszard 62
Kowal Ludwik 51
Kowalik Florian 51
Kowalik Stanisław 51
Kowalówka 34
Kowalska Danuta 97
Kowalski Stanisław 97
Kowalski Wojciech 46
Kowel 23, 40, 45, 58, 60, 61, 89,
125, 168
Kowel, pow. 11, 23, 51, 52, 60, 61,
74, 130, 132
Kowicka Stefania 97
Kozakiewicz Aleksander 98
Koziatyn 33
Kozie Rogi 107
Kozieł Anna 98
Kozin 33
Kozów 41
Kozmice Wielkie 25
Kraków 18, 24, 25, 26, 28, 29, 31,
56, 57, 74, 83, 102, 137, 138, 175, 200
Kraków, pow. 26
Krapkowice 150
Krasicki Eugeniusz 98
Krasne 48
Krasny Staw 175
Kraszewski Jakub Franciszek 98
Kraszewski Piotr 98
Kraśnik 26, 175
Krechówka 44
Kretowicz Anna 62
Krosienko 34
Krosno 26, 175
Królikowska Sabina 99
Kruk Edward 99
Kruków 87
Krupiccy 44
Kryczybska 49
Krynica 86
Krypiakowie 44
Krysowice 123
Krystynopol 42, 49, 79
Krzemieniec 12, 24, 26, 27, 31, 38,
40, 45, 46, 57, 60, 92, 168
Krzemieniec, pow. 11, 14, 31, 52, 62,
75, 76, 92, 130, 202
Krzyszowice 25
Krzewieńki (Krzyweńkie) 131
Krzęcin 25
Krzywe 34
Ksawerówka 108
Kubijowicz Włodzimierz 138
Kuchary 51
Kukurowski Jan 99
Kulczycka Helena 99
Kulesza Józef 46
Kulików 48
Kulisz Aleksander 99
Kułakowski Bronisław 100
Kułakowski Stanisław 175
Kunicki Józef, kpt. 69
Kunicki Mikołaj 100
Kunicki Stanisław 53
Kuńkowce 128
Kupiczów 55
Kupiel 55
Kupowalce 122
Kurkowski Władysław 100
Kuropatniki 24, 73
Kusał Zofia 175
Kutkorz 48
Kuty 31, 92
Kuty, pow. 180
Kwasów 33
Kwiatkowski Edward 101
Kwiatkowski, ksiądz 34
Kwidzyn k. Grudziądz 89, 104
Kwiecień M. 46, 47

L

Lachiewicz Stanisław 101
 Lanckorona 25
 Laska E. 39
 Laszki 33
 Lech Antoni 101
 Lech Damian Henryk 101
 Legnica 94, 102, 148
 Leicester (Wielka Brytania) 104
 Lesko, pow. 7, 12, 100, 202
 Leszczyński Julian 51
 Leszniów 94
 Letnisko-Falenica 58
 Lewicka Helena 46
 Lidawka 87
 Limanowa 175
 Liniów 99
 Lipa 33
 Lipiec Józef 51
 Lipina 42, 104
 Lipiński Jan 102
 Lipnik 55
 Lipniki 81, 89, 102
 Lipno 156
 Lipowce 34
 Lipsko 33
 Lipszczyzna 33
 Lisowice 44
 Lisowska Stanisława 102
 Liszki 25
 Lisznia 52
 Litarczuk Antoni 46
 Litarczuk Laura 46
 Litwa 17
 Londyn 11, 15, 68
 Lubaczów 10, 24, 100
 Lubaczów, pow. 12, 180
 Lubań Śląski k. Jeleniej Góry 88
 Lubartów 31
 lubelskie woj. XIII, 8, 10, 72, 208
 Lubelszczyzna 19, 129
 Lubieszów 49

Lublin 9, 18, 26, 29, 30, 32, 33,
 75, 80, 88, 101, 118, 119, 125, 135, 139
 Lublin, pow. 30
 Luboml, pow. 14, 119, 130
 Ludwikówka 33, 34, 44, 96
 Ludwińska Maria 46
 Ludwipol 38, 120
 Ludwiszyn 88
 Lulówka 82, 86
 Luskowice 52
 Lutyńsk 100
 lwowskie woj. 38, 40, 41, 42, 43, 48,
 52, 53, 71, 77, 78, 79, 82, 85, 90,
 91, 96, 98, 102, 104, 116, 122,
 123, 126, 136, 137, 168, 194, 196,
 202, 208
 Lwów 15, 16, 24, 26, 27, 43, 52,
 57, 62, 74, 78, 109, 116, 137,
 138, 167, 168, 169, 170, 171, 172,
 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179,
 180, 181, 183, 184, 185, 186, 187,
 188, 197, 200
 Lwów, pow. 15, 16, 109, 180, 201, 202

Ł

Łabów 139
 Łanowce 84, 124
 Łańcut 86, 90
 Łańczak Tadeusz 53
 Łapanów 25
 Łaszczów k. Tomaszowa Lubelskiego 121
 Łaskiewicz Tadeusz 102
 Łaskiewicz Z. 102
 Ławrów 87, 106
 Łażowa 131
 Łebedź Mikołaj 127
 Łobaczówka 33
 Łoboda Czesław 51
 Łopatyn 41, 42
 Łosiów 99
 Łosiów k. Opola 75
 Łoś Edmund 102

- Łowęćce k. Włocławka 126
 Łowicz 26, 57
 Łowicz, pow. 57, 58
 Łozińska Irena 102
 Łozów 199
 Łozy 88
 Łódź 10, 12, 89, 108, 123, 140
 Łubcze 65
 Łuck 45, 46, 53, 57, 59, 72, 79,
     88, 105, 118, 121, 122, 138, 168, 205
 Łuck, pow. 14, 49, 53, 58, 115, 130, 202
 łuckie woj. 52, 208
 Łuck-Hnidowa 51
 Łukasiewicz Bolesław 103
 Łukomski Marian 103
 Łukowiec Żurawski 196
 Łukowiec Wiśniowiecki 196
 Łuniniec, pow. 180
 Łużki 44
 Łyczkowski Feliks 175
 Łysomice k. Torunia 101
- M**
- Machnów 65
 Machnów, gm. 65
 Machnówek 79
 Maciąg Mieczysław 103
 Madziarki 49
 Maguza Zygmunt 103
 Majcher Bronisława 103
 Majdan 100, 115, 116
 Majka, ksiądz 48
 Major Ryszard 104
 Maksymówka 44, 103
 Malak Franciszek 104
 Malbork 104, 105, 106
 Malinów 49
 Małocha Władysław 60, 61
 Małopolska Wschodnia 2, 40, 43, 167,
     168, 169, 170, 171, 172, 180, 183,
     186, 187, 188, 192, 194, 195, 197,
     200, 201, 202
- Małyńsk 38
 Mańków 83
 Maria Wola 84, 93
 Mariampol 48, 73
 Marianówka 111
 Mariuszka 119
 Markow 73
 Markowa k. Podhajec 34
 Maryański Walery 182
 Marysin 33
 Maszewska Weronika 104
 Matusiewicz J. 104
 Meducha 110
 Meksyk 13
 Mendza Halina 105
 Merk 48
 Meżyniec 49
 Michalik Karol 53
 Michaliszyn Jan 53
 Michałowice k. Warszawy 110
 Michałówka 34
 Michałówka-Dubno 27
 Michnik-Potajałło Helena 105
 Miechów 25, 26, 57, 175
 Miechów, pow. 15
 Mieczyszców 34
 Miedziechowo k. Gorzowa Wielkopol-
     skiego 103
 Mielec 175
 Mielnik A. 40
 Międzyrzec, gm. 103
 Międzyrzec Podlaski k. Siedlec 122
 Międzyrzecz 35
 Mikłaszów 122
 Mikołajów nad Dniestrem 43
 Mikulicze, gm. 51, 62
 Mikulska Wanda 51
 Mikulski Franciszek 105
 Milanowski Michał 52
 Milatyn 33, 48
 Milczyce 126
 Miłakowski Jan 58

- Miłoszowice 34
Mińsk Mazowiecki 60, 61, 62
Miszkwicz Lucjan 51
Mizocz 33, 76, 121
Młynowce 31, 76
Moczulanka 104
Modrzejska Genowefa 105
Mogielnicka Stanisława 106
Mogilany 25
Mohylno 106
Mojsławice 93
Mołotowo 99
Momot Maria 106
Monasterzyska 24, 200
Morton Grove 97
Moskwa 126
Mosty 91
Mosty Wielkie 34
Mościce k. Puław 121
Mościska 34, 170
Mościska, pow. 49, 53, 181, 201, 202
Motyka G. 72
Mowodyr 116
Mróz Maria 106
Mszana 86
Munina 38
Mutwica 91
Mużyłów 42
Mysin 86
Myszecin k. Zielonej Góry 103
Myszno 95
Mytnica 94
Mytnica Kolonia 33
Mytnica Wieś 33
- N**
- Nabroź 77
Nadwórna, pow. 16, 43, 181, 201, 202
Namysłów 150
Narajów 80
Netreba 111
New Britain (Australia) 114
Niegowce 42
Niegowić 25
Nielep k. Koszalina 73
Niemcy 93, 104
Niemilów 41
Niemka 120
Niemodlin 150
Niemstów 41
Niesłuchów 48
Niewiarowska Anna 60
Nisko 39, 42
Nisko, pow. 16
Niścior Barbara 53
Niścior Józef 53
Niścior Regina 53
Niwierków 83
Niwy 48
Niżankowski Marian 199
Niżniów 38
Nosowica 107
Nowa Dąbrowa 51
Nowa Góra 25
Nowa Huta 189
Nowa Ruda k. Wałbrzycha 119
Nowacka Emilia 52
Nowiny 33
nowogrodzkie woj. 9
Nowosielce 44
Nowosielica 92
Nowosiółki 48, 51
Nowotarski Kazimierz 175
Nowy Sącz 26, 175
Nowy Targ 26
Numila 94
Nurby 91
Nysa 118, 150
- O**
- Obórka 96
Obórki 90, 119
Obrębska-Stieberowa Maria 167
Obuch Maria 44

- Odolińscy 44
Ogonowscy 44
Ogonowski Henryk 107
Okopy k. Rokitna Wołyńskiego 55
Oktawin 51, 52
Oleksice 44
Oleksięta 96, 116
Oleksiniec 31
Oleśniki k. Lublina 99
Olewsko 55
Olkusz 81
Olkusz k. Katowic 102
Olów Mieczysław 52
Olszacki Teofil 107
Olszewo k. Zielonej Góry 82
Olszewska Waleria 53
Olsztyn 105
Oława 150
Oldrzychowice k. Kłodzka 91
Ołyk 58
Omeniuk Kazimierz 52
Onyszkiewicz Mirosław 127
Opacki Ireneusz
    189, 190, 191, 192, 194, 195
Opacki Józef 190, 191, 195
Opalin 33
Opatów 26
Opole 35, 82, 126, 149, 150
Orlik M. 138
Orłopole 73
Orzeszyn 11, 33, 79, 117
Osiecznik 51
Osmołada 44
Osowik 97
Ostówka 117
Ostroga 103, 205
Ostróg 55
Ostrów 33, 49, 56, 128
Ostrów k. Sokala 34
Ostrów k. Stryja 34
Ostrów Madziarski 49
Ostrów Mazowiecka 56
Ostrów Nowy 49
Ostrówek 62
Ostrówka 99
Ostrówki 33, 119
Ośmigowicze 73
Ottynia 42
Otwock k. Warszawy 58, 59, 60, 61, 91,
    121
Owczarczak Regina 107
Owczarczyk Anastazja 62
Ożgów 91
- P**
- Padowski Józef 107
Palikrowy 87
Panikowice 48
Pańska Dolina 33
Parośl 78, 90, 94, 96, 101, 108, 110,
    111
Patkowski Jan 60, 61
Patoła Janina 35
Pawlikówka 75
Pawluk Franciszka 107
Pawłokoma 53
Pawłówka 88
Pelagin 33
Pelc Karolina 53
Pelikan Tadeusz 108
Pełcza 33
Perczyn 102
Piaskowski Tadeusz 108
Pieczychłosty 33
Pieczygory 52
Pieczykolan Bronisława 108
Piendyki Duże 96
Piendyki Małe 96
Pieniaki-Założce 34
Pieńki 96
Pilecka Emilia 46
Piła 96
Piotrków Trybunalski 36
Piotrków Trybunalski, pow. 36

- Piotrowska Stefania 46
Piotrowski Czesław 108
Piwoński Jerzy 109
Plebanka 65
Pleszczak Wojciech 109
Płaszczowa 33
Płochocki Waclaw 62
Płyśka 99
Pnikut 53
Podchaście 96
Podgórska Olga 43
Podgórzyn k. Jeleniej Góry 79
Podhajce 24, 42, 98, 202
Podhajce, pow. 14, 16, 34, 41, 53,
181, 194, 201
Podhorce 24, 44
Podkamień 34, 44, 103, 123
Podleska Jadwiga 109
Podleszana 175
Podmichale 106
Podmonasterek 52
Podole 73, 87, 91, 107, 115, 118
Podolska Krystyna 46
Podolapka 33
Podsielecze 91
Podwysokie 34
Pogrodzie 124
Pohorski Karol 166
Pohorylce 34
Pohoryle 48
Polak Edward 196
Polanówka 96
Polesie 17, 19, 48, 69
poleskie woj. 122
Police 53
Poluchno 33
Połowce 34
Popek L. 30, 31
Popiel-Majchrzak Anna 109
Porwet Genowefa 52
Poryck 11, 31, 33, 40, 84, 95, 102,
111, 114, 115, 117, 122, 123
Poryck, gm. 103, 114, 115
Posadowski Henryk 109
Posywie 57
Potoki 52
Potutory 80, 96
Powórk 125
Poznanka 53
Poznań 56, 84, 99, 109, 113, 141, 143
Pólko 103
Prejs Adela 110
Probużna 131
Procek Józefa 110
Proksa M. 39
Prudnik 150
Prudnik k. Opola 122
Przebraże 79, 118, 203
Przemysł 24, 26, 38, 43, 128, 148, 175
Przemysł, pow. 7, 15, 201, 202
Przemysłany 42, 57
Przemysłany, pow. 15, 16, 51, 52, 53,
181, 194, 201, 202
Przesławice 33
Przeworsk 74, 175
Przybyło Ludwik 110
Przybysz Antoni 110
Pszczela Wola 95
Puchacz 90
Puchała Zuzanna 110
Pulawianka 51
Puławy 84
Pułtusk 87
Pustkowie koło Dębicy 138
- R**
- Raciechowice 25, 36
Radom 26, 44, 45, 46
Radom, pow. 46
Radomie 87
Radomsko, pow. 36
Radowicze 52
Radowska Anna 60
Radowska Maria 60

- Radowski Andrzej 60
Radwanów 41
Radziechów 26, 42
Radziechów, pow. 52, 181, 194, 201, 202
Radziejów 156
Radziszów 25
Radziwiłł, ks. 58
Rafałówka 49
Rafałówka, gm. 51
Rajskie 85
Raków 44
Raszyn 114
Rawa Ruska 24, 26, 27, 34, 40, 74, 175
Rawa Ruska, pow. 16, 49, 181, 200, 201, 202
Rawicz 102
Rąbino k. Koszalina 121
Rdzanek Aniela 51
Rejmontowicze 33
Remlein Janina 111
Rewers Stanisława 52
Rogowski Jan 197
Rogowski Tadeusz 197
Rogóżno 33
Rohatyn 24, 74, 126
Rohatyn, pow. 16, 34, 181, 194, 196, 201, 202
Rokitno 55, 82
Romanowski Wincenty 164
Romanówka 33, 139
Roztoki k. Wałbrzycha 103
Rozwadowski Piotr 111
Roźniatów 44
Równe 24, 38, 45, 46, 48, 57, 59, 69, 88, 110, 168, 204, 206
Równe, pow. 14, 51, 58, 72, 103, 130, 131, 202
Równo 33
Rubacha Magdalena 53
Rubno 92
Ruda Brodzka 24, 34
Rudawa 25
Rudenka 41
Rudka 30, 123
Rudki, pow. 16, 49, 85, 126, 181, 201, 202
Rudnia 94
Rudnicka Petronela 44
Rudnik, gm. 39
Rudniki 44
Rusocki Stanisław 56
Rutka 33
Rybcza 76, 204
Rybnik 110
Rygiel Władysław 53
Rykwice 33
Rypin 157
Rypne 41
Rytków 33
Rząska 25
Rzeczki 34
Rzeczyca 64, 165
Rzeplin 139
Rzeszkowice 33
rzeszowskie woj. 8, 9, 10, 136, 208
Rzeszów 26, 39, 48, 49, 133, 146, 147, 148, 175
Rzeszów, pow. 181
- S**
- Sadlinki k. Grudziądza 114
Sadło Władysław 111
Sadowa 33
Sadowe 31
Sahryń 165
Sajdak Leokadia 49
Salecki Leon 53
Sambor 24, 40, 53, 96, 169, 175, 200
Sambor, pow. 16, 40, 126, 181, 201, 202
Samowola 33, 117
Sand Halina 111

- Sandomierz 74, 120, 175
Sanok 26, 43, 175
Sanok, pow. 7, 12, 16, 181
Sarny 45, 100, 115, 168
Sarny, pow. 11, 14, 49, 51, 52, 53,
101, 130
Sawicka Maria 58
Sawicki Wiktor 58
Schodnica 49
Selwa Jan 112
Seredyński Andrzej 175
Seredzińska Maria 46
Serweszenko Regina 51
Seyda Marian 129
Sępólno 157, 158
Siarkiewicz Tadeusz 44
Siatecki Wacław 49
Siatka Amelia 51
Siczów 33
Siedliszcze 115
Siekierka Szczepan 208
Siekierzyce 33
Sielce k. Żółkwi 34
Sielec 53, 104
Siemaszko E. 15, 16, 130, 131, 132,
133, 134, 135
Siemaszko W. 15, 16, 130, 131, 132,
133, 134, 135
Siemianówka 118
Sieniachowce 51
Siennica, gm. 62
Sikorski Eugeniusz 60
Sitno k. Zamościa 111
Siworogi 53
Skałat 40
Skałat, pow. 16, 40, 181, 194, 202
Skarżysko, pow. 23
Skarżysko-Kamienna 46, 94, 175
Skawina 25
Skierniewice 26
Skomorochy 34
Skomorzy 97
Skowrońska Leokadia 112
Skórecki Mieczysław 44
Skrypnik 69
Skurcze 90, 105, 106
Skwarzawy 51
Sławentyn 112
Słoboda Konkonicka 94
Słobudka 107
Słobudka Bołszowicka 34, 124
Słoniewski Zygmunt 52
Słowikówka 95
Smałowa 88
Smolawa 33
Smolicz Leokadia 112
Smoła Helena 46
Smołowa 103
Smyga 107
Smyków 33
Sobczuk Stanisława 112
Sobieraj Eugeniusz 112
Sobieraj Henryk 113
Sobierajski Mieczysław 113
Sobków Michał 113
Soboń Bogusław 113
Sochańska Maria 51
Sokal 24, 26, 40, 57, 81
Sokal, pow. 16, 34, 38, 40, 49, 52,
181, 201, 202
Sokołów 44
Sokołówka 24, 52
Sołomka 131
Sołtys Zofia 53
Soroka Jan 113
Soszniki 51
Sozańska Jadwiga 51
Sroczyński 48
Stachnicka Anna 52
Stachówka 117
Stachurski Seweryn Tadeusz 203
Staje 64, 79
Stamirski Henryk 198
Stanisławczyk 48

- stanisławowskie woj. 38, 40, 41, 42,
45, 48, 51, 52, 53, 71, 73, 83, 92,
94, 98, 106, 108, 110, 119, 120,
136, 168, 194, 202, 208
- Stanisławów 24, 26, 27, 46, 51, 89,
169, 185, 186, 187
- Stanisławów, pow. 16, 34, 181, 200,
201, 202
- Stanisławówka 42, 77
- Stankiewicz Julian 114
- Stankiewiczowie 103
- Stany Zjednoczone Ameryki Północnej 13
- Stańko-Bródkowa Barbara 114
- Stańków 44
- Starachowice 26, 175
- Stara Wieś 77
- Stary Poryck 33
- Staryki 82, 101
- Stasin 114
- Staszczuk Czesław 114
- Stawarek Michał 46
- Stawiguda k. Olsztyna 118
- Stawski Narcyz 46
- Stec Maria 114
- Stefanowicz Apolinary 51
- Stepań 49
- Stępień Bolesław 51
- Stępień Janina 51
- Stępień Józef 51
- Stępień Stanisław 51
- Stępień Tadeusz 51
- Stężarzyce 75, 93
- Stieber Zdzisław 166
- Stocki Antoni 114
- Stójło 97
- Stratyń Wyższy 44
- Strumiany k. Borek Wielkopolskich 98
- Strużyński Michał 52
- Strużyński Stanisław 52
- Stryj 24, 26, 27, 40, 41, 44, 169
- Stryj, pow. 16, 40, 41, 49, 181, 200,
201, 202
- Stryjówka 103
- Stryszów 25
- Strzelce 33
- Strzelce Opolskie 150
- Strzelino 150
- Suchodole 108
- Suchodół 44
- Suchowola 34
- Sulechów k. Zielonej Góry 80, 123
- Sułkowice 175
- Sułkowski Apolinary 60
- Sułkowski Hipolit 60, 61
- Sułkowski Kazimierz 60
- Swenda Maria 115
- Swiczów 55
- Swoboda Nikodem 187
- Swojczów 112
- Swoszowice 25
- Sydor Wasyl 127
- Syniuk Józef 66
- Syniuk Mikołaj 66
- Szadurscy 44
- Szałajko Maria 43
- Szawary 49
- Szczecin 90, 95, 97, 98, 103, 118,
130, 132, 133, 143, 144, 145
- Szczeniutyn Duży 33
- Szczeniutyn Mały 33
- Szczepańska Konstancja 115
- Szczepiatyn 64
- Szczytno 74, 88
- Szelc Jan 115
- Szeliga Franciszka 115
- Szepel 93
- Szermeta Bronisław 116
- Szerokie Pole 34, 44
- Szewczyk Grzegorz 116
- Szkodziński, ksiądz 48
- Szkolnicki Jan 116
- Szlachta 34
- Sznajderowski Franciszek 55
- Szpikołosy 33

Szubert Jan 116
 Szubert Józef 116
 Szubert Lucyna 117
 Szubin 158
 Szumlany 112, 124
 Szumsk 31
 Szumska Urszula 167, 168, 169, 170,
 171, 172, 173, 174, 175, 176,
 177, 178, 179, 181
 Szurlej Jan ks. 199
 Szutowa 34
 Szwał Zofia 117
 Swed Bronisław 117
 Szybin 33
 Szymaszczyk Józef 117
 Szyniewski Aleksander 60, 612
 Szykowski Bronisław 52
 Szykowski Karol 52
 Szykowski Marian 52
 Szykowski Stanisław 52
 Szyszkowska Zofia 118

Ś

Śląsk 136
 Śląsk Opolski 149
 Śliwa Kazimierz 44
 Śniatyn 49, 96
 Śniatyn, pow. 181, 201, 202
 Środa Śląska 150
 Światy 76
 Świczów 113
 Świdwin k. Koszalina 113
 Świeck 159
 Świerzów k. Wrocławia 92
 Święte Jezioro 95, 124
 Świętoń Kazimierz 53
 Święty Stanisław 53
 Świkła Leopold 118
 Świniarzyn 95
 Świrski Władysław 184, 185, 186,
 187, 188
 Świrz 34

T

Taraż 96
 Tarczyn 99
 Tarnobrzeg, pow. 181
 Tarnopol 24, 82, 103, 109, 169, 185,
 186, 187, 194, 199
 Tarnopol, pow. 16, 48, 181, 190, 194,
 199, 200, 202
 tarnopolskie woj. 38, 40, 41, 42, 48,
 51, 52, 53, 71, 73, 74, 78, 80, 82,
 84, 86, 88, 89, 93, 94, 97, 103,
 108, 109, 110, 112, 113, 115, 116,
 119, 123, 124, 125, 126, 131, 136,
 137, 168, 194, 198, 202, 208
 Tarnoszyn 64, 139
 Tarnowskie Góry k. Bytomia 77
 Tarnów 26, 138, 175
 Tartaków 38
 Tartków 38
 Tehłów 79
 Teleżyńska Jadwiga 205
 Teleżyński Konstanty 205
 Tłumacz, pow. 16, 38, 181, 201, 202
 Teresin 121
 Terka k. Sanoka 85
 Teśluchów 33
 Tesznan Leopold 200, 201
 Tłuczań 26
 Tłuczek Karol 118
 Tłumacz 41
 Tłumacz pow. 16, 38, 181, 201, 202
 Tokarczyk Maria 118
 Tomaszewska Władysława 118
 Tomaszewski Tomasz 48
 Tomaszowce 42, 53
 Tomaszów 85
 Tomaszów Lubelski 64, 106
 Tomaszów Lubelski, pow. 72
 Tomaszów Mazowiecki 26
 Topiliszczce 33
 Topolsko 38
 Toporzyn 33

Torczyn 88, 101, 118
 Torskie 34
 Toruń 51, 160
 Touste 48
 Trembowła 24
 Trembowła, pow. 16, 181, 194, 195,
 201, 202
 Trestka Waława 119
 Trojan Bogdan 60, 61
 Trojnowski Tadeusz 48
 Trościanka (Trościaniec?) 48
 Trościanka Wielka 199
 Trusiewicz Feliks 119
 Trusiuk Jan 119
 Truskawiec 43
 Trzaska, por. 166
 Trzeźnia 175
 Tuchów 175
 Tuczne 168
 Tuczyn 87
 Turczyn, pow. 16
 Tuligłowy 49, 78
 Turia 77
 Turka, pow. 181, 201, 202
 Turkiewicz Stanisław 199
 Turopin 55
 Turowski Adolf 198
 Turowski J. 130
 Turza Mała 44
 Turza Wielka 44
 Turzysk 132
 Tworylne 85
 Tyrajska Janina 119
 Tyśmienica 108

U

Uhorsk 76
 Uhrynów 42
 Ukraina Zachodnia 127
 Ulhówek 64
 Urycz 44
 Uście Solne 25

Uściąg 62
 Utnik Marian, płk 68

W

Wadowice k. Krakowa 84
 Walkowski Stanisław 44
 Wałbrzych 119, 148
 Wałcz k. Piły 121
 Warszawa 7, 8, 9, 11, 18, 26, 55, 56,
 59, 71, 75, 76, 81, 83, 85, 93, 103,
 105, 109, 111, 114, 116, 120, 127, 164,
 184, 186
 Warszawa-Rembertów 68
 Warszawski Marian 48
 Wasylów 64
 Waśkowice 99
 Wąbrzeźno 53
 Wąs Zofia 119
 Weiss Marian 44
 Wejherowo k. Gdyni 123
 Welfowie 44
 Wielkopolanki 51
 Werba 75
 Werbiczno 52
 Werbień 33
 Wereszczyński Cezary 120
 Wereszczyński Jan 120
 Werner Antoni 51
 Werstler Marian 120
 Węgierski Jerzy 183
 Węglewo k. Poznania 95
 Węglowski Jan 120
 Widajewicz Jerzy 200, 201, 202
 Wielkie Mosty 96
 Wielosz Rozalia 121
 Wierzbicka Cecylia 121
 Wierzbicki M. 72
 Wierzbiczno 51
 Wierzbowice 109
 Wierzbowska-Robaszko Danuta 121
 Więcbork 161
 Wilkowski Tadeusz 121

- Winiarski Jan 121
Winiatyńce 34
Winniki 91
Wińsko k. Lubina 124
Wiszniowiecka Teresa 60
Wiszniowiecka Wanda 60
Wiszniowiecki Adam 60
Wiszniowiecki Jerzy 60
Wiszy Stanisław 44
Wiśniowa Góra k. Łodzi 91
Wiśniowiec 57, 73, 114
Witkowo k. Stargardu Szczecińskiego 115
Witkowska Halina 122
Witkowska Janina 122
Witkowski Roman 122
Witoldów 103, 114, 139, 205
Witwica 44
Wleń k. Jeleniej Góry 107
Władzin k. Zamościa 95
Włocławek 153, 161, 162
Włodawa k. Chełma 107
Włodzimierz 23, 45, 46, 168
Włodzimierz Wołyński 16, 24, 41,
55, 75, 81, 89, 93, 104, 111, 112,
113, 115, 123, 135
Włodzimierz Wołyński, pow. 14, 16,
38, 51, 52, 62, 72, 78, 95, 113, 114,
130, 202
Włodzimirówka 51
Wodzisław Śląski 81
Wojdyła Jan 122
Wojewódka Tadeusz 122
Wojtowicz Tadeusz 123
Wojtylak M. 58
Wola Dobrostańska 82
Wola Ostrowiecka 99, 108, 196
Wola Ostrowska 33
Wola Rycerska 76
Wolf Karol 51
Wolica 124
Wolin 53
Wolski Marcin 182
Wołcimierz 34
Wołczak 105
Wołkowyja 33
Wołków 34, 168
Wołoszcza 34
Wołoszczuk Michalina 53
Wołyń *passim*
wołyńskie woj. 40, 41, 42, 51, 52, 53,
55, 60, 72, 103, 202
Worotyszcze 44
Woskodawa 83
Woskresińska Mieczysława 123
Woźnicki Leon 48
Wójciak Wanda 123
Wójcik Józef 182
Wójcik Zbigniew 123
Wójcik Waldemar VII
Wólka 126
Wólka Chrypska 33
Wólka Porska 51
Wólka Węglowa 101
Wrocław 92, 94, 96, 99, 102, 109,
112, 116, 125, 131, 132, 148,
149, 150, 164, 165, 166, 167, 168,
169, 170, 171, 172, 173, 174,
175, 176, 177, 178, 179, 180, 181,
182, 183, 184, 185, 186, 187, 188,
189, 190, 191, 192, 193, 194, 195,
196, 197, 198, 199, 200, 201, 202,
204, 205, 206, 207
Wrocław-Fabryczna 150
Wschowa 96
Wsiewołodówka 88, 93
Wszewilki k. Wrocławia 101
Wydumka 51
Wygnanek 33
Wygranka 38, 114, 117, 139
Wyrki 91
Wury 88
Wyżniany 48

Z

- Zabarów 107
 Zabawa 42
 Zabierzów k. Krakowa 25
 Zabierzów k. Niepołomic 25
 Zabłocka Czesława 123
 Zabłotce 11, 33
 Zaborol 88, 105
 Zabrodzie 85
 Zady 96
 Zagaje 33, 104, 106, 116
 Zagazdon Danuta 124
 Zagórska Mieczysława 59
 Zagórski Franciszek 59
 Zagórzycze 24
 Zajda Konstanty 44
 Zajer Mieczysław 51
 Zakrzewski Stanisław 53
 Zaleski Paweł 206
 Zaleszczyki 110, 193, 200
 Zaleszczyki, pow. 16, 181, 190, 191,
 194, 195, 201, 202
 Zalewska Klementyna 46
 Zalewski Ludwik 124
 Załużce 86
 Załuże 76
 Zamojski Michał 124
 Zamostecze 33
 Zamościska 33
 Zamość 26, 32, 64, 66, 72, 76, 84,
 87, 100, 105, 108, 120, 134, 175
 Zamość, pow. 66
 Zapust Lwowski 80, 91
 Zarków 48
 Zarzeczna Michalina 51
 Zasławek 41
 Zasmycze 95
 Zasmyk 87
 Zastaw 57, 97
 Zaturce 55, 102
 Zawada 74
 Zawadów 85
 Zawałów(-owo?) 53
 Zawodnik Zofia 124
 Zawoja 85
 Ząbkowice Śląskie k. Wrocławia 120
 Zbaraż 24, 55
 Zbaraż, pow. 16, 51, 190, 194, 202
 Zborów, pow. 16, 181, 190, 194, 199,
 201, 202
 Zdołbunów 45, 46, 48, 57, 121, 164,
 168
 Zdołbunów, pow. 51, 52, 91, 97, 130,
 202
 Zdziary 11
 Zdżary 33
 Zełtanowska Władysława 125
 Zgierz k. Łodzi 116
 Ziarkiewicz Wincenty 125
 Zielińska Teofila 52
 Zieliński Władysław 52
 Zielona Góra 85, 89, 107, 124, 141,
 142, 145, 146
 Zielone 127
 Zielonki 25
 zielonogórskie woj. 145
 Zielony Dąb 120
 Zięba Józef 125
 Złoczew 57
 Złoczów 24, 26, 27, 40, 169, 182
 Złoczów, pow. 16, 40, 51, 181, 194,
 201, 202, 206
 Złoczówka 33, 121
 Zniesienie 109
 Zofikówka 34
 Zofiówka 93, 119
 Żońsk (Żońkówka?) 48
 Zulin 44

Ż

- Żabcze 33
 Żabiecznik 33
 Żagań 117

Żak Michał 49

Żarczyński Narcyz 125

Żeltanowska Władysława 125

Żnin 162, 163

Żołnowski Władysław 126

Żółkiew 24, 41

Żółkiew, pow. 16, 53, 181, 201, 202

Żółtańce 48

Żuk Tomasz 126

Żulewska Maria 51

Żurawiny 91

Żurawków 106

Żydaczów, pow. 181, 201, 202

Żygadło Bolesław 126

Żygląd k. Torunia 106

Żygodzka Halina 46

Żytomierz 57

Meldunek w sprawie sytuacji ukraińskiej

Melduję że, na podstawie ostatnio otrzymanych wiadomości z terenu, należy liczyć się w najbliższym czasie z silnym uwaktywnieniem na odcinku ukraińskim, zwłaszcza w północnych i północno-zachodnich obwodach okrągu.

Dla lepszego uwytknienia zachodzących zmian, pozwolę sobie krótko zrekapitulować sytuację ogólną do chwili obecnej:

Mimo pozorów wewnętrznych i wbrew twierdzeniom przywódców grupy "Ukraińskiej", społeczeństwo Ruskie na naszych terenach nie jest jednolite a nawet terytorjalnie rozpada się na pewne wyraźne strefy. Wynika to zarówno z różnic etnicznych, jak z różnych warunków ekonomicznych, rozmaitego poziomu kulturalnego a nawet tradycji historycznych poszczególnych rejonów. Przywódcy "Ukraińscy" starają się te różnice sbaogaciłować lub wręcz pominać, traktując lud ruski na tutejszych ziemiach jako jednolitą cienną masę bez inicjatywy, którą oni mogą ulepić w dowolne formy i kierować wedle swoich koncepcji i celów. Nie mniej jednak takie sztuczne scalenie grupy ruskiej niemożliwe łożed w naszych intencjach lecz przeciwnie korzystnym było by raczej dążenie do rozbitcia jej i podkreślenia czy też pogłębienia istniejących różnic regionalnych. Żądanie to jest jednak tem trudniejsze, że zarówno przez obu okupantów, jak również niektóre nasze podziemia z okresu przedwojennego /np. sbył pochopne i nieuzasadnione przyjęcie oficjalne nazwy "Ukraińca" dla całej grupy ludności metruskiej na ziemiach Rzeczypospolitej/ ułatwiły pracę nacjonalistycznego obozu ukraińskiego.

Drugim ważnym momentem w ocenie obecnej sytuacji na odcinku ukraińskim jest konieczność uwzględnienia całkowitego braku wszelkiej agitacji polskiej i jakiegokolwiek zadokumentowania istnienia naszej państwowości na tych ziemiach po wrześniu 1939 r. Masz ruskie zdane w tym czasie wyłącznie na wpływy prosodródów ukraińskich, agitacji sowieckiej i niemieckiej, przy całkowitym braku w tym kierunku jakiegokolwiek aktywności z naszej strony, uległy zupełnej dezorientacji i wykazują tendencję do traktowania zagadnienia polskiego na wschodnich ziemiach Rzeczypospolitej "per non est", łatwo dając postuch podstępom, iż wystarczy wyznaczyć i wypędzić zamieszkałych tu Polaków, by sprawą przynależności politycznej i praw gospodarczych na Ziemi czerwieńskiej, Zachodniej podolu, Wołyniu i w Chełmszczyźnie rozstrzygnąć w rozumieniu historycznym definitywnie. Pozo przywódcami jednak, traktującymi rzecz pod szerszym kątem widzenia i planowo, masa ludowa, znacznie niżej stojąca kulturalnie niż przeciwny chłtop Polaki, nie przesądza jednak losu tak ostrych terenów ani politycznym. Istn wiadania niemi, traktując całe zagadnienie raczej bardzo prymitywnie gospodarczo, jako pozbycie się konkurentów do nieopornego władania ziemią, zysku materialnego z rabunków i możność wydatowania tkwiących w niej z dawna dzikich instyktów. Jest to niejako dalsze porządkowania terenu po oczyszczeniu go z żywo i temi samymi metodami, przy spodziewanej sztywnej neutralności, jeśli nie cichym poparciem ze strony władz niemieckich. Rzecz prosta, że przywódcy starają się rozagiłować ludność na platformie politycznej i tu jednak, odpowiednio do prymitywności nas postępującej się zupełnie pierwotnymi hasłami.

Pod względem politycznym czynne są na terenie okrągu Nr 80 trzy zasadnicze ugrupowania rusko-ukraińskie a to: 1/ Banderowcy, 2/ Melnykowcy, 3/ U.N.D.C. Przeważa masa ludności jest jednak raczej bierna, trzymana w rękach przywódców politycznych rozmaitego kierunku przez naciek a/ ekonomiczny, kooperacyjny i silski-hospodar, b/ administracyjny, ze względu na obciążenie przez okupantów tak sowieckich jak i niemieckich ciężkościami stanowisk w administracji krajowej, g ukraińcami, c/ policją ukraińską, d/ terror wewnątrz stronnictwa politycznych, szeroko kreatały stosowany już w latach przedwojennych.- Tak zwana "inteligencja ukraińska" popiera i nasze będzie popierać ruchy antipolskie już z samych chociażby względów oportunistycznych, gdy obecnie jako główna, jeżeli nie wielokrotnie jedyną kwalifikacją do objęcia różnych, często kilku równocześnie wyższych stanowisk i do otrzymywania wyższego uposażenia jest wyłącznie przynależność narodowościowo-partyjna.

1. „Meldunek w sprawie sytuacji ukraińskiej” z terenu Obszaru Lwów Armii Krajowej z 18 VII 1942 r. dotyczący sytuacji wewnętrznej na Wołyniu z charakterystyką tła ogólnego wypadków

W tych warunkach wybór metod pracy na odcinku ukraińskim musi być bardzo ostrożny i ściśle dostosowany do psychiki partnera. Wobec rozbicia zwalczających się nasiet krawco ugrupowań i partyj politycznych "ukraińskich" prowadzenie dziań z nimi jakichkolwiek rozmow politycznych wiążących w stosunku do przyszłości zdaje się być dla nas bezszkldnie niecelowe. Fominaższy już zasadniczy moment merytoryczny niewspółmierności obu kontrahentów - przedstawiciel rządu i ugrupowanie nielojalnych obywateli. Doświadczenia historyczne bożem już od trzysetu lat ponawianych z naszej strony prób w tym kierunku z ostatnio wypadki rzeci wołyńskiej wyraźnie nas o tem przekonują. Należy przytem pamiętać, że wszelkie obietnice i zobowiązania z naszej strony będą w odpowiednim czasie bezszkldnie przedstawione do honorowania i użyte jako materiał polityczno-agitacyjny, podczas gdy partner ukraiński zawsze może wycofać się i nierrealizować przyjętych na siebie niewygodnych warunków, wysuwając na czoło tę czy inną grupę polityczną, zależnie od istniejącej konjunktury i oceny potrzeb chwili. Mierówna odpowiedzialność historyczna obu rozmowców, z góry już musiała by zadecydować o fakcie, iż wszelkie układy i rozmowy, o ile inicjatywa ich wychodzić będzie z naszej strony, były by zawsze tylko jednostronnie korzystne dla strony ukraińskiej.

Odnośnie napiętości sytuacji ukraińskiej teren okręgu Nr. 80 można podzielić na trzy wyraźne strefy: I/ Karpacką, II/ Podgórecką, III/ Nadniestrzańską, różniące się wyraźnie nastrojami i postawą ludności.

W strefie Karpackiej ponadto, odmienny obraz przedstawia część wschodnia /Kosowskie, częściowo Nadwiślańskie/ odmienny część zachodnia /Katuz Dolina-Bolechów/. Strefa podgórska, jako odrębny charakterystyczny zespół sytuacyjny wyróżnia się zwłaszcza na pokuciu, na zachodzie zlewa się ona coraz bardziej z Nadniestrzańską.

Pod względem politycznym strefa Karpacka ulega najsilniej wpływowi UNDO podczas gdy w obu pozostałych dzielą się wpływaniami Melnyk i Banderu, przycięn pierwszy ma więcej zwolenników na podkarpaciu, zwłaszcza na woi, gdy drugi działa głównie wśród nięjskiej półinteligencji i młodzieży. W obecnej chwili pas nadniestrzański jest najbardziej rozagitowany politycznie i może na spodziewać się tannajbardziej wystąpienia analogicznych do rzeci wołyńskiej Karpaty, zwłaszcza w części wschodniej, zdają się być życiem odrębnym.

Ostatecznie wystąpił na terenie okręgu nowy czynnik w postaci dywersantów sowieckich, nastawianych wyraźnie przeciwniecko, zwalniających żydów z obozów, leon nie łączących się z nimi, doś nierównomiernie zachowujących się w stosunku do ukraińców zwłaszcza promodyrów politycznych i milicji, częściowo ich ranoę, w większości wypadków jednak jedynie rozbrajając i rozpędzając. Jak dotąd dywersanci sowieccy zachowują się zupełnie poprawnie w stosunku do ludności ogólniej, tak polskiej jak i ruskiej. Niezależnie od naszego nastawienia ogólnego w tej sprawie i przyjętych zadań tej dywersji, obecność, wzgl. bliskość sowieckich grup partyzancko-dywersyjnych wpływa hamujące na zapędy nacjonalistów ukraińskich i podnosi poczucie bezpieczeństwa oraz ogólne nastroje wśród ludności polskiej.

Ostatnio poczęty grupy Banderowskie OUN przejawiać zwiększoną aktywność na terenie obwodu Rohatyńskiego, Stanisławowskiego a częściowo i Katuzkiego. Również niepokojące objawy zaobserwowano w obwodzie Horodeńsko-Sniatyńskim. W Rohatyńskim i Stanisławowskim zaobserwowano nasze dostraganie woi w broń palną i broń najrozmaitszych typów, rozwozoną wozami, pod ochroną prawdziwych czy rzekomych umundurowanych policjantów i SS-owców. W czasie od 3 - 8 bm odbyło się na terenie obwodu Rohatyńskiego /w Hoteżowcach, Bukaczowcach, Bursztynie i w szeregu innych miejscowości/ szereg wieców nacjonalistów ukraińskich z udziałem a nasiet pod przewodnictwem kleru, dla odwołania utracenia sią społeczeństwa ukraińskiego do miejscowych Polaków i wogóle do zagadnienia stosunków Polako-Ukraińskich. Wszędzie uchwycano, przy stałej opozycji umiarkowanej, hasła i wyrażenia w rodzaju: "Smert Lachan", rżaty, mordowaty i tp. O podobnych nastrojach meldują ze Stanisławowa, gdzie nawet uszło w użycie powitanie: "Smert Lachan" i odpowiedź "Stawa Ukraini".

Na nastroje te zareagowali Niemcy pewną liczbą aresztowań /łącznie w obu obwodach około 8 osób/. W Stanisławowie na zebraniach oficjalnych, zwotywanymy zróżnych przyczyn, wysuwali Ukraińcy śądanie przeniesienia Polaków do Ghetto, opróżnionego obecnie po wygępieniu żydów. Z okazji ukraińskiej wsiwy organizacyjnej skonfiskowano w tem mieście około 1500 żelaznych tasaków, przygotowywanymy szaniem Ge-po do rzeci w mieście. W związku z tem były aresztowania wśród ukraińców.

Na terenie obwodu Rohatyńskiego i Katuskiego zapowiada OUN przemarsz band Tarasa Bulby przenoszących się z Wołynia w Karpaty. Zarządzone przygotowanie wyżywienia dla przechodzących oddziałów. Równocześnie zapowiada się palenie wsi polskich na szlaku przemarszu Bulby, zabraniając wsiom ruskim spiecenia na pomoc do ognia. Ogół ludności miejscowej zdaje się nie sprzyjać tym planom i ostrzeżo o wszystkim Polaków. Nie mniej jednak w realnym wypadku, ze względu na wewnątrzny terror w społeczeństwie ukraińsko-ruskim, należy liczyć się z wykonaniem w przeważnej mierze tych rozkazów. Być może jednak, że są to tylko celowo rozsiewane plotki, obliczone na "wojnę nerwów" i zdezorientowanie społeczeństwa polskiego. Z możliwościami rzeki liczą się też w obszarze Horodeńsko-Sniatyńskim. Nadezły stamtąd nie-sprawdzone dotąd meldunki, że w niektórych koloniach ludność przeprowadziła już samoradnie częściową koncentrację Polaków do większych osiedli.

Otrzymałem meldunki, iż czelowe grupy dywersantów sowieckich docierają już do granic okręgu, z kierunkiem posuwania się na Stryj, Brohobyc. W szczególności widziano szperaczy w okolicach Halicza i w Rohatyńskiem a rzekomo /niesprawdzone/ i w Katuskiem. Grupy sowieckie mają charakter niejednorodny, obejmują zarówno mężczyzn jak i kobiety. Ubiór niejednorodny od kompletnego unudrowiania żołnirzy sowieckich do bardzo niekompletnych strojów cywilnych. Uzbrojenie natomiast naogół dobre i obfite zapleczenie w amunicję, noszoną w taśmach CHM-owych przez pierci. Większe oddziały mają rzekomo dysponować działkami ppano i opl.

Czelowe czynniki nacjonalistyczne ukraińskie i milicja są nadejściem tych grup silnie skomercjonalizowane. Z niektórych miejscowości meldowano, że ponimo okratowania okien i silnych ogrodzeń na posterunkach milicji ukraińskiej sążoga z reguły nocemu po polach w szoszu, dla uniknięcia spotkania z silnie uzbrojoną i zdyscyplinowaną bandą. Niency zdają się liczyć z koniecznością zamknięcia linii Dniestru. Meldują o objęciu strazy mostu w Haliczu przez SS, wzmożeniu sążogi stacyj Potutory i Podajackie przez dodatkowo przybyłe oddziały Schu-Po, milicji ukr. i Bahmachutsu. Miano tu też stoczył większe zasoby amunicji. - Trony dniestrowe mają być rzekomo przeciągnięte na południowy brzeg rzeki i tu unieruchomione pod strażą policji. - Wedle posiadanych meldunków jednak, dywersanci w głównej masie zdają się przedzierać ku Wołyniowi i przed nimi rzekomo wycofuje się Bulba.

W Karpatach, jak zdolano dotąd stwierdzić, grasuje w tej chwili na odcinku Okręgu 80 co najmniej 5 grup-band o dość niewyraźnym obliczu, częściowo ideowych w większości jednakowaś mniej lub więcej bandyckich. Z tych 3 czynne są w obwodzie Dolinińskim, jedna w Katuskim i jedna lub więcej w Kosowosko-Kotonyjskim. - W Dolinińskiem najważniejszą jest banda Babijska. Ma ona liczyć około 200 do 250 ludzi i utrzymuje się z zaboru mienia państwowego, z kooperatywy i kontyngentów. Głoszą oni walkę z Niemcami i karanie szlug niemieckich. Sam Babijski podaje się rzekomo za Polaka, ogólny skład bandy jest natomiast mieszany /Polacy, Rusini, Żydzi/. Ponadto jest na tym terenie czynna ideowa grupa "ukraińsko-ruska" głosząca dotychczas lojalność wobec Polaków i nieduży zespół typowo bandycki pod przewodem znanego kryminalisty z lat przedwojennych. W Katuskiem działa banda Sityńskoho, /Zielińskiego/ byłego milicjanta. Banda ma charakter rozbójniczy i dokonała już kilku morderstw, także na milicjantach.

Ludność huculeszczyzny jest w całości uzbrojona i skłonna do ucieczki w lasy, jak o tem już poprzednio meldowałem w związku z karną ekspedycją Ge-po na Zabie, Bereżów i Prostury. Tworzące się tam bandy mają charakter bardziej płynny i raczej okolicznościowy. Mistrzej ubogiej ludności górskiej jest tu w stosunku do Polaki bardziej lojalny i naogół dość raczej przychylniejszy do sowietów niż do Niemców czy Banderowców. Uzasadnione jest to zarówno pewną odrębnością etniczną tych ludzi jak i ich obecną szczególnie ciężką sytuacją materialną. Zarówno przed wojną, jak nawet w okresie okupacji sowieckiej /poza wywiezionymi przedstawicielami/ sytuacja gospodarcza tej ludności była bez porównania lepsza. Tworzące się bandy huculek napadają na masłocozusy, składnice kontyngentów a częściowo na posterunki milicji ukraińskiej i szczególnie aktywnych funkcjonariuszy administracyjnych. Należy jednak pamiętać że ruchy te przy odpowiednim rozświetleniu przez UCH mogą stać się także niebezpieczne i dla nas, zwłaszcza w uwzględnieniu prymitywności i dzikości tych ludzi.

W uwzględnieniu przedstawiłonej powyżej sytuacji ogólnej uważam za konieczne przejście również i z naszej strony do bardziej aktywnego stanowiska na omawianym odcinku ukraińskim. W szczególności przewidując:

1. Wpłynąć na nastroje ludności ukraińsko-ruskiej okręgu przez: 27
  - a/ Przypomnienie o istnieniu państwowości polskiej na tych ziemiach i o odpowiedzialności karnej grożącej za wykroczenia przeciw Państwu i obywatelom. /Ulotki trójjęzyczne, afisze/
  - b/ Zapowiedź odwetu z nawiązką na wypadek mordów i podpałen a w razie realnym jego zastosowanie.
  - c/ Zastosowanie już z góry pewnych sankcyj terrorystycznych w stosunku do jednostek szczególnie szkodliwych lub niebezpiecznych agitatorów.
2. Wpłynąć na nastroje ludności polskiej w kierunku bardziej ofensywnym.
3. Jaknajenergiczniej dozbrajać okrąg
4. Szczegółowo rozbrodować indywidualny wywiad przeciwwukraiński z zastosowaniem ~~po~~ nie ~~prze~~ nie ~~regulacji~~ nie wypadkach ~~z~~ nie ~~wi~~ nie ~~adomienia~~ nie władz niemieckich o istniejących organizacjach wyrotowych lub przygotowańach niebezpiecznych dla spokoju ~~w~~ nie ~~w~~ nie ~~wn~~ nie ~~ętrznego~~ nie
5. Zorganizować silne możliwości i zdecydowane oddziały dyspozycyjne w poszczególnych Inspektoratach i Okręgach, celem użycia ich w razie potrzeby także do przeprowadzenia obrony przeciwwukraińskiej.
6. Zorganizować stałą obserwację terenu w strefie zagrożonej i przygotować punkty ~~nie~~ nie ~~od~~ nie ~~ające~~ nie się jako schronienie ludności i przedstawiające korzystne warunki obrony jako ośrodki walki.
7. Nawiązać kontakt z niektórymi bandami karpaczkami, celem ewentualnego wykorzystania ich w charakterze oddziałów partyzanckich.

/-/ ZURAW

Dysponuję szczegółowymi materiałami odnośnie rzeki z dn. 11 i 12 w południowej części Wołynia, które przedstawię po opracowaniu w najkrótszym czasie, jako materiał porównawczy.

/-/ ZURAW

L1

Przedstawiam /

2. II. /

Wzrostła Nienawiści

GROŹBA EKSTERMINACJI.
SYTUACJA NA WOJNYNI I ZIEMI CZERWIEŃSKIEJ PRZYCZYNY-SKUTKI-WSKAZANIA. 85

Powaga sytuacji na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej wymaga, aby śmiało spojrzeć w oczy rzeczywistości, polecić opisać otwarcie, bez obaw i bez iluzji, oraz wyciągnąć wnioski i konsekwencje, bez względu na to, czy są nam miłe, czy nie. Szczęśliwe raporty z Wołynia dają należyty i jasny obraz krwawych wypadków, rozgrywających się na tej ziemi. Na Ziemi Czerwieńskiej sytuacja jest groźna, choć wypadki mordów i napadów na Polaków są narazie sporadyczne. Kroczą się groźby i objawy przygotowań ukraińskich do szerokiego zakrojonej akcji przeciw Polakom, ujawnia się coraz częściej głucha nienawiść wobec nas. Ludność Polaka oczekuje w tych warunkach od swego kierownictwa rady i skutecznej pomocy. Aby wskazania na obecną chwilę miały realną wartość, muszą one wychodzić z realnej oceny rzeczywistości. Dając poniżej taką ocenę, zaznaczę się, że nie chodzi tutaj o obrazowanie zagrożenia ukraińskiego w jego całokształcie. Nie ma tu ujęcia ogółu celów i dążeń ukraińskich, ani też ich oceny politycznej. Celem natomiast jest realne przedstawienie konkretnych danych ukraińskich do eksterminacji żywcem polskiego na ziemiach wschodnich. Uważenie jednak to jest tradycyjne i stare. Zależnie jednak od okoliczności, przechodzi ono przez okresy nasilenia i uspokojenia. Obecnie weszło ono w okres maksymalnego nasilenia.

PRZYCZYNY:

1/ Winstynkach nas ukraińskich tkwi stare hasło: "Lach, żyd i sobaka to wira odnaka". W parze z tym hasłem idzie również tradycyjna, nieokreślona Bógda rabunku.

2/ Na terenie ziem należących do Polski mamy ruskie od momentu powstania ruchu ukraińskiego wychowane były w nienawiści do wszystkiego co polskie. Nienawiść tę sześcioletnie grupy ukraińskie znajdujące się zarówno w zasięgu kultu Niemiec, jak i zasięgu Rosji Sowieckiej. Grupy pierwszego rodzaju reprezentowały tutaj na terenie Ziemi Czerwieńskiej znaczną większość, ale nie należy zapominać, że zawsze istniały też tu grupy przyjezdne Rosji Sowieckiej. Na terenie Wołynia silna sympatja prosowieckich była zawsze większa. W okresie przygotowań niemiecko-ukraińskich, - a przypomnieć wypada, że to przyjazd trwał najpierw bez przerwy do roku 1933, a następnie prawie dwa lata, bo od sierpnia 1939r. do 22 czerwca 1941r. - Oba te kultury zlewały się w jeden kult tym potężniejszą szybką nienawiści przeciw Polsce. Nadmienić trzeba, że Ukraińcy tego co nazywa się orygińską polityczną w sensie uciążliwego oparcia swych dążeń o interesy jakiegokolwiek innego państwa nie znają, do zawierania układów politycznych o trwałym charakterze, ani do ich dotrzymywania zdolni nie są, znają bowiem tylko albo bezkrytyczny zachwyt, albo niepochanowaną nienawiść.

3/ We wrześniu 1939r., zarówno w następstwie nienawiści do Polski, jak również wobec ówczesnego dominującego kultu Niemiec, mamy ukraińskie zdecydowały się na wrogie wystąpienie i przeciw Państwu Polakom i przeciw polskości. Wystąpienie o charakterze antypaństwowym jak: napady na mniejsze oddziały wojskowe, jak mordowanie policjantów na służbie, jak niszczenie mostów ważnych dla przemarszu naszych wojsk są znane. Mniej natomiast jest znana okoliczność, że Ukraińcy zamierzali wywabić wkraczające wojsk niemieckich dla wystąpienia zdążających do zniszczenia żywcem polskiego. Szybki jednak bieg wypadków, zjawienie się wojsk sowieckich, oraz wycofanie się Niemiec z zajętych już obszarów Wołynia i Małopolski Wschodniej, pozwoliły na zatarcie się pamięci tego nastawienia zamiarów ukraińskich. Po wkroczeniu wojsk sowieckich, Ukraińcy byli przez chwilę zdezorientowani, ale tylko przez chwilę, gdyż zaraz potem przetrzasnęli się do roli entuzjastów najazdu sowieckiego. Ukwaliły im ten przeskok okoliczności. Pierwszą z nich była to, że Rosjanie nadali swemu podesłowi przez Niemce wschodnie charakter wrogi państwowości polskiej, a już to samo było dla Ukraińców wystarczającą zachętą, aby stanąć po stronie najazdców. Drugim momentem przesądającym o pomocy Ukraińców w tępieniu przejawów polskiego życia państwowego ze strony wschodniego okupanta, było to, że występowali on jako przyjaciel Niemiec i ich wspólnik w dziele nowego rozbioru Polski. Ukraińcom wydało się to idealną kombinacją, że można było połączyć kult Niemiec z kultem Rosji i nienawiścią do polskości. Wadze dołączyła się tu jeszcze trzecia okoliczność: Ukraińcy są nowatorami i wielbicielami aktualnej siły. Zawsze pragną zaprzeczyć się do rydwanu tej aktualnej siły, spóźniając się po niej w sensie tolerancji dla swych instynktów mord i rabunku. Jednak niemal na wstępie popełnili Ukraińcy jedną niezręczność. Kult Niemiec hitlerowskich skłócił się na to, że w ciągu kilku lat pielęgnowali w swych na-

rzeniach nawrót do

2. Opracowanie „Groźba eksterminacji. Sytuacja na Wołyniu i Ziemi Czerwieńskiej. Przyczyny – skutki – wskazania” z terenu Obszaru Lwów Armii Krajowej dotyczące sytuacji wewnętrznej na Wołyniu z charakterystyką tła ogólnego wypadków, b.d.

rzeniach nawrót do tradycyjnego hasła: "bij Łacha i Żyda" Czy to wskutek braku orientacji z przyczyny szybkiego biegu wypadków, czy też z powodu mylnego zrozumienia, że Rosja Sowiecka, idąc na przykład z Niemcami Hitlera, przyjęła też jego ideologię, choć że Ukraincy, urządzając w momencie wkroczenia wojsk sowieckich napady mordowniczo-rabunkowe na Polaków, wymordowali też w kilku miejscowościach /głównie na Podolu/ kilkanaście rodzin żydowskich. Te spowodowały władze do reakcji. Mordy "nacjonalistyczne" zostały potępione, a sprawcy srogo ukarani. Odzewa sowiecka zakazująca "nacjonalistycznych walk" podawała właśnie jako przykład wymordowanie rodzin żydowskich w sposób bestialski. Ukraincy nie zwrócili tu ponadto pod uwagę, że w Rosji Sowieckiej po 20 latach rewolucji, mord został niejako zetatyzowany. Państwo sowieckie uważa go za swój monopol i nie znał w tym względzie konkurentów. Zwłaszcza zaś nie toleruje, jeśli mordy są dokonywane w imię innej, a nie w państwie sowieckim obowiązującej ideologii.

4/ W miarę trwania okupacji sowieckiej wśród Ukraińców, kult Rosji sowieckiej malał, a rósł i potęgował kult Niemiec, gdyż już się ujawniło, że te dwa państwa wchodziły na drogę realizacji. W umysłach Ukraińców działająca była znana ich zmienność, oraz zachwyty dla aktualnej potęgi, a taką była potęga niemiecka, która po kapitulacji Francji doszła do swego szczytu. Tym się tłumaczy, że Ukraincy dopomagali czynnie Niemcom okresie 10-ciu dniowych walk, jakie toczyły się na terenie Łatopolaki Wschodniej i Wołynia od chwili wybuchu wojny niemiecko-sowieckiej; w dniu 22 czerwca 1941. Tym razem Ukraincy również zamierzali po wkroczeniu wojsk niemieckich przystąpić do masowych mordów Żydów i Polaków. Zamierzenia te udało się im zrealizować na dużą skalę. Między lipiec 1941, miesiąc rządów ukraińskich pod egidą niemieckich władz wojskowych był równocześnie miesiącem wielkich mordów dokonanych na Polakach i Żydach. We Lwowie oprócz zamordowania 22 profesorów wyższych uczelni /częściowo wraz z rodzinami-razem około 40 osób/. Ukraincy we współdziałaniu z niemiecką żandarmerją polową uwięzili, a następnie zamordowali około 100 akademików polskich. Tyle tylko w samym Lwowie. W każdym mieście i miasteczku zastrzelonych zostało przez Niemców od kilkunastu do kilkudziesięciu Polaków, na których Ukraincy walczyli jako na rzekomych komunistów, względnie współdziałających z władzą sowiecką. Po wsiach w jednym z okolicznych Polaków mordowano /bucznackie, czortkowieckie/, w innych tylko ich masowo bito. W zakresie mordów na Żydach to tutaj Ukraincy popisywali się na najwyższą skalę i w pewien sposób stali się wzorem nawet dla swoich niemieckich mistrzów, bo pamiętać trzeba, że do tego czasu Niemcy, straszliwie prześladowając Żydów nie stosowali jeszcze mordów eksterminacyjnych. Jeśli jednak w tym czasie mordy na Polakach nie przybrały zamierzonych przez Ukrainców rozmiarów, to stało się to na skutek sprzeczności hasła, jakie wówczas się zetknęły. Hasło niemieckie brzmiało "bij Żydów i komunistów", zaś ukraińskie "bij Łacha i Żyda". Mimo całej swej nienawiści do Polaków, Niemcy musieli się szybko zorientować, że te dwa hasła nie pokrywają się w całości. Niemcy zorientowali się mianowicie, że Ukraincy w wyższym stopniu współdziałali z władzami sowieckimi niż z wśród Ukraińców było bez porównania więcej komunistów, bo wśród Polaków nie było ich niemal zupełnie. Wśród zamordowanych w więzieniach przez ustępujących bolszewików, było bardzo dużo Polaków, co Ukraincy pragnęli pamiętać, ale do się zataić nie dało. W tych warunkach więc do pełnego wykładania nienawiści ukraińskiej do polaków dojdąć wówczas nie mogło.

5/ Jeśli po pewnym czasie stosunki niemiecko-ukraińskie zaczęły się psuć, to należały przypominać, że jednym z ważnych powodów był zawód, że Niemcy nie pozwolili Ukraińcom tak się rozprawić z Polakami, jakby oni tego chcieli. Toteż nadzieje tu i tam żywione, że Ukraincy jako wrogowie Niemiec, względnie jako "przyjaciele Aliantów" staną się przyjaciółmi Polaków, zwiódły na ostatej linii. Gdzieś w połowie 1942r. został przychwycony przez Niemców w Skałacie duży nakład drukowanej tam/ i podobnie także gdzieś indziej/ ulotki ukraińskiej, która zawierała niejako integralne ujęcie ideologii ukraińskiej. Sens tej ideologii jest taki: gdy na ziemi ukraińskiej nie będzie ani jednego Żyda, Polaka, Węgra, Rumuna, Moskala i innego obcego Ukrainę będzie. Umierogowanie w tej ulotce było właśnie takie jak tu podano. Dalej wzywała: gdy przyjdzie stosowna chwila, należy rząść, rząść i jeszcze raz rząść. Chciał w ulotce tej ze względu na ostrość Niemcy nie zostali nazwani po imieniu, dopatrzili się jednak, zresztą słusznie, siebie pod ogólnym mianem "innego obcego". I odtąd zaczęli patrzeć na Ukraińców bardziej krytycznie. Później doszły wiadomości, że agitatorzy ukraińscy wbijając ten zresztą bardzo nieskaplikowany program we łby chłopów ukraińskich zachęcali ich jeszcze takim argumentem: Roosevelt uzna Ukrainę, gdy na niej nie będzie żadnego obcego, zwłaszcza żadnego Łacha.

Jest to najnowsza jak widzimy interpretacja Karty Atlantyckiej.

6/ Ta uproszczona ukraińska ideologia mimo wszystkie co powiedziane zostało wyżej, nie znalazłaby takiego pochodu i takiej wiary w możliwość jej realizacji, gdyby nie fakt niemal doznaczonego wymordowania i wyniszczenia Żydów, co dzieło się na oczach mas ukraińskich z ich wyraźną aprobatą i na terenie Ziemi Czerwińskiej oraz Wołynia w przeważnej mierze przy pomocy rąk ukraińskich, w rabunku mienia żydowskiego, ukraińcy byli w pierwszym szeregu. To też znaczną część mienia żydowskiego dostaje się w posiadanie ukraińskie. Obecnie widać za programem mordowania Polaków przemawia również fakt istnienia wołyni a zaprawionych do tej roboty rąk, które nie chcą być bezczynne, lecz domagają się dalszej pracy, a mado wrodzona masie ukraińskiej żądza rabunków.

7/ Zimowe zwycięstwa sowieckie wśród znacznej części Ukraińców wywołały przerażenie. Pewna część natomiast odrazu przyłączyła do zjawiającego się na horyzoncie zwycięzcy. Ale i ci, którzy byli przerażeni, gdyż zasadniczo przybycia tu Sowieców nie chcą, zareagowali także w sposób swoisty: oto w jakimś sposobie postanowili przypodobać się domniemanemu zwycięzcy i odpowiedzieć tu drogą, za swe dotychczasowe przemieślenia grzechy. Wiadomość o zgodzeniu przez Sowiecy pretensji do polskich ziem wschodnich nasunęła w umysłach ukraińskich tę sposobność. Przez wymordowanie Polaków, jak sądzili, uczynią, omiędziodo nie tylko swą nienawiść do polskości, swą żądzę mordów i rabunku, ale również uzyskają przychylną chylność Sowieców. W świetle tej ostatniej okoliczności, staje się do pewnego stopnia zrozumiałe, dlaczego mordercy zaczęły się na Wołyniu, gdzie potęgą Hojzi otoczona jest w masie ludności ukraińskiej znaczny miasteczko. Także data rozpoczęcia mordów zaczęły się one mniej więcej w drugiej połowie kwietnia bli schodzi się z momentem pogorszenia stosunków polako-sowieckich.

SKURKI:

a/ Jakie rozmiary przybrała rzeź Polaków na Wołyniu, jest już rzecz, znana Polacy że wsi zostali usunięci-wszędzie wymordowani, a w części zmieszeni do ucieczki. Miasta i miasteczka tu i ówdzie jeszcze się trzymają, izolowane i w znacznej mierze skazane na głód. Ukraińcy bowiem wstrzymują dłoń żywności, a Niemcy myślą przede wszystkim o zaoprowadzeniu smychy siebie.

b/ Na terenie Ziemi Czerwińskiej panuje wrzenie, to co się stało na Wołyniu może w każdej chwili wybuchnąć tutaj. Sporadyczne mordy mnożą się. Ale są już do zamietowania zjawiska ogólniejsze i bardziej znaczące. W Rawie Ruskiej oznaczono domy i mieszkania zamieszkałe przez Polaków krzyżykami, użyto przy tym farby trudnej dojącej się zmyć. W gminie Misun Stary pow. Dolina, Wójtowie i sołtysi ukraińcy zakazali ludności sprzedawać Polakom i Volksdeutschen jakiegokolwiek produkty spożywcze, nakładającą opornych Ukraińców duże grzywny pieniężne zazwyczaj się od 100zł. za sprzedaż np. 1 litra mleka. Przytym organizacja ukraińska grozi sprzedawcom pobichen. Ludność szeregu miejscowości położonych nad granicą Wołynia, np. wieś Netreba w pow. Staroszkol, miasteczko Szczurówce w pow. brodzkim/przemieca się do miejscowości dalej położonych. W pow. czortkowskim i okolicznych tak się mordy na Polakach wzmożyły, że Kreishauptman Kujath zagroził Ukraińcom, że za jednego zabitego Polaka rozstrzelano będzie 10-tu Ukraińców. Ta przychylność Kreishauptmana wobec Polaków pochodzi jakoby stąd że Ukraińcy po przejściu desantu sowieckiego przez okolice Czortkowa wykastąpili skwapliwie rabunku mienia Liegenschaftów, oraz mienia Niemców, którzy przed desantem uciekli. Oto tylko kilka faktów, ilustrujących stan, w jakim znajdują się dziś Ziemia Czerwińska. Ciężwistość w porównaniu z Wołyniem, zarówno liczebność żywość polskiego jest tutaj większa, jak i jego organizacja o wiele mocniejsza. Ale pamiętać też trzeba że ludność ukraińska jest tutaj lepiej zorganizowana, a najważniejsze, że Ukraińcy posiadają o wiele więcej broni niż Polacy. Dla pełni obrazu wspomnieć też należy, na terenach, przez który przeszedł desant sowiecki /a szedł on od Maksymówki w pow. tarnopolskim przez Skalat, Kopyzynie, przez powiaty czortkowski, buczacki, rebatyński, staniśzawowski, kazuski i nadwórniański, lokując się głizd w górach powiatu nadwórniańskiego/, nastąpiło chwilowe uspokojenie, gdyż Ukraińcy byli zaskoczeni zasadniczo poprawnym zachowaniem się desantu wobec ludności polskiej, a wystawieniem trochę policjantów ukraińskich.

WSKAZANIA.

1. W stosunku do Niemców należy unikać tego rodzaju działań, w rezultacie których nastąpiłoby wzmożenie Ukraińców. Faktoryka szatan walki z okupacją niemiecką na Ziemi Czerwińskiej odmienna niż w reszcie Polski.

11. Walka cywilna powinna mieć na celu przede wszystkim konsolidację polskiego społeczeństwa, typienie dostawców i innych akomodników, głównie więc wpojenie w społeczeństwo, że jest rządzone. Występowanie czynne przeciw

Niemcom winno być w zasadzie wabronione, wystąpienie przeciw Ukraincom konieczne pod kątem celowości w każdym poszczególnym wypadku.

III. W ewentualnych odezwach, czy wezwaniach do Ukraińców, celem opamiętania, czy ich zastraszania winno być unikane ustępy, zadrażniające Niemców, gdyż odezwy takie z reguły są noszone przez Ukraińców do gestapo, celem spowodowania nowych represyj przeciw Polakom, względnie celem uzyskania dla Ukraińców, czy milicji ukraińskiej większej swobody działania. W szczególności należy wystrzegać się wezwania do wspólnego frontu przeciw Niemcom, czy do wspólnego frontu proaliantkiego, gdyż Ukraińcy, nawet najbardziej antyniemieccy, traktują takie odezwy jako tówar przedstawiany Niemcom do wymiany za określone korzyści dla nich.

IV. Ziemia Czerwieńska nie powinna być brana w rachubę jako teren ewentualnego powstania przeciw Niemcom, gdyż Niemcy, dostarczający broni Ukraincom, atakują to powstanie ich rękoma.

V. Problem dostarczenia broni dla tego terenu winien być problemem najwazniejszym. Totalnie niezależałoby ~~zakładanie~~ zamiechać również myśli uzyskania broni z rąk niemieckich. Zgodnie z tym winno być rozwinięta akcja polityczna do władz niemieckich, że ludność polska nie czuje się bezpieczna, że żąda ochrony, ewentualnie, że gotowa ~~same~~ jest się bronić, ale że domaga się w tym celu broni.

VI. O stanie rzeczy na Wokyniu i Ziemi Czerwieńskiej winien być poinformowany w sposób realny Rząd Polski w Londynie. Rząd w obecnej chwili mógłby przyjąć zagrożonej eksterminacją ludności polskiej na Ziemi Czerwieńskiej z najbardziej skuteczną pomocą, gdyby drogą lotniczą rozrzucił odpowiednie wezwania i ulotki na tym terenie. W ulotkach tych nie należy mówić o prawach Państwa Polskiego o obowiązkach obywateli polskich narodowości ukraińskiej wobec Państwa Polskiego, ani też ludności ukraińskiej niczego nie przyrzekać. Obowiązków ona nie może, a przyrzeczenia na nią nie wpłyną. Natomiast za rzecz zupełnie realną uważa ona Armię Polską. Cwej Armii Polskiej należy podać możliwie najwięcej sprzętów, dój uzbrowieniu, i uposażeniu a zwłaszcza o lotnictwie i wojskach spadochronowych. Następnie odezwa powinna zawierać dane o rosnącej potęgze Aljantów. To bardzo przemasza do umysłów ukraińskich. Wreszcie należy podkreślić że Naród Polski nigdy nie pogodzi się z wymordowaniem polaków na Ziemi Czerwieńskiej i nigdy tego nie zapomni. Rozrzucenie takich ulotek traktować należy jako rzecz bardzo pilną, gdyż da to niegłówny skutek.

VII. Miejscowe czynniki kierownicze obywateli winne plan koncentracji zwiastu polskiego z miejscowości, gdzie ludność polska jest rozproszona, do punktów w których zdoła będzie stawiać skuteczny opór. Polacy w większych miastach winni być tak zorganizowani, aby nie tylko sobie zapewnić całkowite bezpieczeństwo, ale również przyjąć z pomocą mniejszym miasteczkom i wsiom.

*Pociągi z podróżnymi należącymi do policji porządkowej, jadących na urlop i służbowo podróżający, winni się zasadniczo stączyć i podczas jazdy w G.C. w razie napadów na pociągi przez bandytów, stawiać opór i bronić podróżnych. Funkcjonariusze policyjni i wojskowi, którzy obroną pociągu obejmują, zgłaszają się przed rozpoczęciem jazdy u kierownika pociągu, który stara się o specjalne pomieszczenie tych ludzi w pociągu. Powyższe rozporządzenie do wiadomości za podpisem wszystkich dyżurnych ruchu i kierowników pociągu.

B. TERRI.

Wrogi stosunek Niemców do społeczeństwa polskiego nie ustaje. Więsienie przy ulicy Łąckiej we Lwowie jest opróżniane. Polacy są wywożeni do Majdanka. W dniu 26 lipca odszedł koleją transport 300 osób do Majdanka.

Według otrzymanych wiadomości Gestapo przygotowuje masowe aresztowania inteligencji polskiej i w tym też celu opróżnianie jest więsienie przy ulicy Łąckiej.

W Tarnopolu w Arbeitsamcie odbyło się zebranie wszystkich kierowników przedsiębiorstw w celu przekazania z tych przedsiębiorstw części robotników na wyjazd do Niemiec. Tylko kierownik Berezowian Wielka zafiarował 20 ludzi, kierownicy innych przedsiębiorstw odmówili oświadczając, że brak im szarych ludzi do pracy.

W obozie przy ulicy Pierackiej we Lwowie na miesiąc dotychczasowego komendanta obozu Miblinga został mianowany oberinspektor z Krakowa Jenke, na którego dokonano zamachu przed 2 miesiącami. W barakach obozu we Lwowie ogłoszono, że kto będzie usiłował zbiec, zostanie zabity.

26.VI. b.r. poleceno władzom obozów karnych, że uwolnieni więźniowie muszą być wysłani do Niemiec.

Z Galicji na być wysłanych 85 tysięcy ludzi na roboty do Niemiec. W tym celu odbywają się konferencje kierowników Arbeitsamtów.

W miasteczku Barol, powiatu lubaczowskiego leżącym na granicy województwa lubelskiego, przeprowadzili Niemcy w dniach od 24 do 29 czerwca łapankę mężczyzn, tak samo w pobliskich gminach wiejskich jak : Podluzina, Pory, Susiec. Zabrano wszystkich mężczyzn od 14 do 65 roku życia. Akcję przeprowadzało wojsko. Cała akcja trwała do 4 lipca a wojsko opuściło te okolice dopiero 8 lipca.

G. Sprzymierzeńcy.

Węgry.

Oddziały węgierskie przeprowadzają pacyfikację na Wołyniu. Tępią bez miłosierdzia spotykane bandy ukraińskie.

Stosunek Węgrów do społeczeństwa polskiego bardzo sympatyczny. Do Niemców i Ukraińców wrogli. Węgry oczekują na odpowiednią chwilę, w której będą mogli wystąpić przeciwko Niemcom.

Ukraińcy

Wrogi stosunek Ukraińców do Polaków również z każdym dniem. Milicja ukraińska wita się pozdrowieniem "Smart Łacham" - "Smert". Pozdrowienie to czytane się wypisane na wagonach pociągów. Widnieją one na murach domów, miast, miasteczek i wsi "atopolski wschodniej.

Na ziemiach wschodnich Rzeczypospolitej leje się krew polska. Zbrodnia ukraińska również i przybiera charakter zorganizowany i masowy.

Bandami ukraińskimi na Wołyniu kierują działacze polityczni z Małopolski wschodniej. OUN jest organem kierowniczym tej akcji. Plebania księżdz grecko-kat. jest ośrodkiem agitacji ukraińskiej.

Ukraińcy prowadzą w tej chwili podwójną grę : a). idą na rękę Niemcom, gdy chodzi o walkę ze społeczeństwem polskim i gdy chcą mieć brzoń do tej walki; b). głoszą hasło walki z Niemcami i Polakami w swąj propagandzie wewnętrznej.

W drukarni niemieckiej przy ulicy Zielonej we Lwowie (Zakłady graficzne Atlasu) drukuje się polityczna mapa Europy nakładem ukraińskiego wydawnictwa w Krakowie, oraz mapę fizyczną Europy. Nakład po 10 tysięcy egzemplarzy.

Milicjanci ukraińscy jest najwierniejszym wykonawcą rozkazów Gestapo, jeżeli chodzi o Polaków.

Dla scharakteryzowania nastrojów i podwójnej gry Ukraińców przedkładam dla Warezawy opis uroczystości niemiecko-ukraińskich SS-Majteczyna, który ukazała się w "Lembergerzeitung".

3. Fragment „Raportu nr VII – 23 lipca 1943 r.” z terenu Obszaru Lwów Armii Krajowej dotyczącego sytuacji wewnętrznej na Wołyniu

RZECZPOSPOLITA POLSKA

ROK III. Nr. 14/65

W A R S Z A W A

9 SIERPNI 1943

ODEZWA DO NARODU UKRAIŃSKIEGO

Wojna zbliża się ku końcowi. Triumf sprawiedliwości nad gwałtem i przemocą jest już bliski. Motze krwi przelanej w obronie wolności i sprawiedliwości, ofiary milionów istot ludzkich nie pójdą na marne.

Polska, której udział w tej walce jest tak wielki i której ofiary i cierpienia są tak ogromne, wyjdzie z tej walki zwycięska i wraz z Aliantami uczestniczyć będzie w odbudowie nowego lepszego świata.

Spółczesność ukraińska, niestety, pod wpływem wrogiej propagandy i zdezorientowane przez tych, którzy chcą dziś uchodzić za przywódców i wyrazieli woli Ukraińskiego Narodu poszło w poważnej części inną drogą niż Polacy: drogą współpracy z okupantem. Już pierwsze miesiące wojny wykazały jednak, że „współpraca” ta ma polegać na ślepych posłuszeństwie i pomocy okupantowi w jego walce z Narodem i Państwem Polskim.

Ciężko i krwawo płaci już Naród Ukraiński za tę naiwną i służalczą politykę. Rozwianie się ostateczne wszelkich złudzeń co do politycznej niezależności, choćby w najskromniejszej formie, przymusowa niewolnicza praca na rzecz maszyny wojennej w Niemczech i w Kraju, bezlitosny wyzysk gospodarczy, a ostatnio uzyskany „przywilej przelewania krwi” w pomocniczych formacjach armii niemieckiej — oto bilans czteroletniej współpracy ukraińsko-niemieckiej. Osamotnienie w świecie — zwłaszcza wśród państw alianckich — oto najważniejszy rezultat tej polityki, na terenie zewnętrznym.

Ludność ukraińska w żywej ma również pamięć „współprace” z okupantem sowieckim. Te dwa lata rządów bolszewickich zostały po sobie koszmarnie wspomnienia. Aresztowania, masowe deportacje, a w ostatniej fazie i egzekucje — oto etapy, którymi bolszewicy kroczyli dla pozyskania sobie „oswobodzonej — jak twierdzili — od „polskiego jarzma” ludności ukraińskiej.

Zapoznała się ona również w tym okresie z rezultatami panowania Sowieców w ciągu 25 lat na Ukrainie Sowieckiej — panowania, które wyraziło się wytopieniem świadomego elementu Narodu Ukraińskiego w pustoszącej asymilacji proletariackiej, wreszcie w rusyfikacji szerokich rzesz ukraińskich.

Zdawało się, że te doświadczenia powinny opamiętać Naród Ukraiński i skłonić go do poddania rewizji swego dotychczasowego stanowiska. Przebiegi takiego opamiętania widoczne są już w szerokich masach Narodu Ukraińskiego, lecz akty dalszego współdziałania z Niemcami, akty okrucieństw i gwałtów, zadanych ostatnio przez Ukraińców ludności polskiej na ziemiach wschodnich Rzplitej z poduszczenia okupantów, a często z własnej inicjatywy, w dalszym ciągu kopią przepaść pomiędzy Narodem Polskim i Ukraińskim, a jednocześnie kopią grób dla marzeń Narodu Ukraińskiego.

Na zegarze dziejów zbliża się wielka historyczna godzina — godzina ostatecznego zwycięstwa sprawiedliwości. Kto jej wyczuć nie potrafi, ten sam na siebie wydaje wyrok.

4. „Odezwa do Narodu Ukraińskiego” z dnia 30 VII 1943 r., zamieszczona w czasopiśmie konspiracyjnym „Rzeczpospolita Polska” — strona 1

Dnia 23 sierpnia 1943 r.

Sprawozdanie

o napływie ludności polskiej z Wołynia i Galicji
na teren powiatu hrubieszowskiego.

Napływ ludności polskiej z Wołynia i Galicji rozpoczął się w drugiej połowie lipca br., w miarę przybliżenia się band ukraińskich w stronę granicy G.G. w tym wypadku rzeki Bugu. Ludność przybywająca jest w najwyższym stopniu zdenerwowana bez jakichkolwiek środków do życia, często pokaleczona w stanie granicznym z obłędem. Są wypadki, że nawet mężczyźni przychodzący do Pol.K.O. płaczą opowiadając o losie jaki spotkał ich najbliższych z rąk w/w band uzbrojonych w broń palną, siekiery kopy i.t.p. W przybliżeniu można obliczyć, że na terenie powiatu hrubieszowskiego znajduje się około 8.000 ludzi. Ludność ta zamieszkuje osiedla się w Ościnach pogranicznych, a mianowicie: Baż, Krystynopol, Chorołów, Kryłów, Dubienka i Horodło. Rzeź ludności polskiej za Bugiem w okolicach Strzyżowa o Horodła odbywała się w odległości 4 km od wspomnianych miejscowości. W dniu 13 sierpnia br. banda mordowała i paliła wieś Graby w odległości 7 km od m. Dubienka. Byłem nocnym świadkiem scen jakie miały miejsce w czasie ucieczki, a szczególnie przy przeprowianiu się przez Bug. W przeprowianiu się ludności na teren powiatu naszego pomagała miejscowa Straż Graniczna. W dniu 14 i 15 sierpnia br. palono i mordowano ludność z okolicznych miejscowości. Na terenie m. Dubienka przybyło kilkanaście osób rannych którym miejscowa Delegatura udzieliła doraźnej pomocy. W przeciągu dwu dni na terenie m. Dubienka przybyło w przybliżeniu 1700 osób. Środki opatrunkowe przesłał Pol.K.O. Hrubieszów na ręce Przewodniczącego Delegatury Dubienki Dr.med. Bobińskiego. W dłuższej rozmowie z Ks. Pożarskim Ignacym, który w ostatniej chwili zdołał ująć z rąk mordujących band dowiedziałem się że pogłoski o bestyjaltwie band w stosunku do bezbronnej ludności są zgodne z prawdą. Pol.K.O. Hrubieszów za pośrednictwem Delegatury

T a l i z n a n .
L.w.154./Światowid.
14.9.1943.

nr. 536

190

S z e ń c e .

Pała teroru ukraińskiego w stosunku do Polaków na naszym terenie przysłała z Wołynia. Jeżeli nie rozszerza się ona dotychczas na tylko dzięki zupełnym innym warunkom. Naród ukraińskiich tchórzcy nie będzie urządzać masowych mordów tam, gdzie wie, że może się spotkać z oporem i gdzie liczba Polaków jest większa niż na Wołyniu. Dlatego wypadki morderstw są jeszcze na ogół sporadyczne, choć można spodziewać się ich nasilenia. Podane niżej wypadki ilustrują częściowo tylko to co się dzieje, a są to wypadki najcięższe i najbardziej znamiennie. Nie można było podać wszystkiego, gdyż wypadki pobicia i rabunku nieważny czyż można na setki a ilość pogrodek pisemnych i ustnych, ogólnych i kierownych do ~~poszczególnych~~ pojedynczych rodzin jest niezliczona. Również morderstwa Polaków wyszłe z Wołynia i objawiło się przede wszystkim nasileniem podziemnego ruchu ukr., który trwa do dziś. Sprawcami wszelkich akcji przeciw Polakom są prócz zorganizowanych bojówek OUN także luźne bandy chłopskie. W wielu wypadkach biorze czynny udział lub oskarżenia policja ukr. Jako najczęstszych inspiratorów i organizatorów mordów i napadów wymienić należy całkiem zdecydowanie: księży obrządku gr., kat., nauczycielstwo, wójtów i sołtysów, policję ukraińską. Nie należy się zdziwić, że zdarzenia militarne i polityczne oddziaływają na Ukraińców w kierunku usmierzenia nastrojów. Jakkolwiek starsze jednostki dochodzą do zrozumienia sytuacji, zasadnicza "rewolucyjna" masa ukr. szczerą przez zdeperowanych przywódców: księży, nauczycielstwo, starszą młodzież dalej bez opamiętania nastaje na życie iienie Polaków. Podane niżej wypadki lepiej niż objaśnienia ukadają stan rzeczy. Po naszej stronie naliczaliśmy 47 ofiar /prócz wypadków niepowodzonych/ i 6 uprowadzonych, których losem była napewno także śmierć. W ramach działalności samoobrony i własnych patroli bojowych zabite 9 Ukraińców - w tym 2 konstantów post. policji ukr. i 7 bandytów.

C z e r w i e c .

12.VI.1943. Oleksinieć Nowy pow. Zborów. Banda ukr. zamordowała Polaka, sekretarza gminy zbiorowej wraz z całą rodziną. Służący Ukrainiec na przesłuchaniu stwierdził, że w bandzie byli Ukraińcy z pobliskich wsi.

27.VI.1943. Janówka pow. Tarnopol. W nocy o godz. 22,30 Ukraińcy napadli na Polaka Burbyłę Juliana z Janówki, którego ciężko pobili /załamaniem czaszki/. Napad był przygotowany - członkowie bojówki ukr.: Bajdak Michał, Kornyko, Figowski Leon z Droganówki wraz z kilku innymi z sąsiednich wsi spędzili razem wieczór w domu ludowym w Poczapiciach, następnie udali się do Janówki i dokonali napadu.

W nocy z 28 na 29.VI.1943. na kolonii Dychta, wieś Sauparka pow. Borszczów dokonano morderstwa na osobach Chyży Jana i jego żony Weroniki. Oboje narodowości polskiej. Mordercami pozostawili dwoje nieletnich dzieci w wieku 2 i 5 lat. Morderstwa dokonali: Kyryluk Michał, Bednarczuk Teodozy, Borys Jan, Maayk Michał, wszyscy Ukraińcy z Sauparki. Uzbrojeni byli w karabiny. Mordercy udając policjantów ukr. zapukali do okna, każde otworzył drwi. Chyży bez wahania otworzył. Do mieszkania weszli Kyryluk z kb. kazał obojgu położyć się twarą do ziemi, po czym oddał do Chyży 2, a do jego żony 3 strzały, kładąc oboje na miejscu trupem. Następnie zbrodniarze ograbili mieszkanie i udali się do wsi. Kyryluk został aresztowany.

L i p i e c .

12.VII.1943. Czarnokońce Małe pow. Kopyczyńce. Ukraińcy: Maleszycki Piotr, Bardecki Piotr, Tudorów Feder, zamordowali Polaka Jana Dąbrowskiego lat 20. Trupa znalezione, sprawców aresztowano.

16.VII.1943. Stary Skałat. Banda ukr. napadła na szkołę polską skąd uprowadziła w pole nauczyciela, Polaka Kapuścińskiego, który zginął bez śladu.

17.VII.1943. Brykula Stara pow. Trenbowla. Ukraińcy zamordowali troje pracowników Liegenschaftsverwaltung, zarządcę, sekretarkę, i pomocnika gosp. Polaków.

18.VII.1943. Pożupanówka pow. Skałat. Zamordowany został przez Ukraińców nauczyciel Korneł Stanisław, b. konstant 2.S. i działacz społeczny. Morderstwa dokonali

6. Meldunek Komendy Okregu Tarnopol Obszaru Lwów Armii Krajowej z 14 IX 1943 r. z zestawieniem za okres czerwiec - wrzesień 1943 r. wypadków mordów ukraińskich na ludności polskiej

Ukraińcy, ze Starego Skalału. Przybyli oni furmanką w nocy ze Starego Skalału i po polsku zarządzali od warty nocnej aby zaprowadzono ich do nauczyciela Mermola. Warta wskazała im mieszkanie, dokąd weszli i zabrali Mermola ze sobą. Za kilka dni znaleziono jego trupa w sąsiedniej wsi pod lasem. Po wypadku tym była próba dokonania przez Ukraińców większej akcji terrorystycznej. Ludność miejscowa zaalarmowana w chwili pojawienia się bandytów zbiegła się z całej wsi i bandytów odpędzono. Bandyci ostrzeliwali się i używali granatów. Na wiadomość o zajściu przybył do wsi Landkemiarsz i groził ludności polskiej represjami, gdyż doniesiono mu, że Polacy napadają na Ukraińców. Na pytanie jedne go z Polaków gdzie jest Mermol, Landkemiarsz oświadczył, że uciekł do bolszewickich partyzantów. Świadczy to, że Ukraińcy dokonując napadów zarazem robią fałszywe doniesienia by ukryć sprawców zbrodni.

W nocy z 20 na 21. VII. 1943. Sieniawa pow. Brzeżany. Przed obajście gospodarza Henyca, Polaka zajechała furmanka i dwóch osobników konno. Wyprowadzili Henyca i jego żonę z mieszkania, kazali im siadać na furę i odjechali w nieznanym kierunku. Sprawcy mówili po ukr. byli to prawdopodobnie Ukraińcy z sąsiedniej wsi.

W nocy z 23 na 24. VII. 1943. Lipica Dolna pow. Rohatyn. Ukraińcy bandyci napadli na b. posterunkowego nazwiskiem Gil, w wyniku czego został on uprowadzony.

W nocy z 23 na 24. VII. 1943. Bitkowie koło Rohatyna. Uprowadzony został przez Ukraińców młynarz, zaś kasjer młyna został w czasie ucieczki zastrzelony. Obydwaj narodowości polskiej.

26. VII. 1943. Iwanówka pow. Trembowla. Ukraińcy zamordowali Polaka, b. ewera orkiestry KOP w Kopyczyńcach.

29. VII. 1943. Panasówka pow. Skalał. Na rodzinę polską dokonano napadu 8 Ukraińców z Kołodziejówki. W czasie walki rozpoznano dwóch osobników: jeden z nich bolszewik zam. obecnie w Kołodziejówce; drugi policjant ukr. także z Kołodziejówki. Bolszewika Niemcy aresztowali, policjant zbiegł. Prześluchany bolszewik zeznał, że od dłuższego czasu policja ukr. namawiała go do napadu i mordowania Polaków. Jako zadatek otrzymywał prowianty.

29. VII. 1943. Łozniów pow. Trembowla. Miejscowi Ukraińcy: Góral Józef, Kobel Wasyl, Wasylków Paweł, Pasieka Władysław, Bajchor Władysław zamordowali Polaka akademika Edwarda Leszczyńskiego.

29. VII. 1943. Na drodze leśnej prowadzącej z Brodów na Hutniki Ukraińcy napadli na Polaka, maszynistę kolejowego Kminierszuka Stanisława, którego ciężko ranili.

29. VII. 1943. Ruda Brodzka pow. Brody. Ukraińcy spalili zabudowania księdza polskiego, chcieli też spalić kościół, ale pożaru nie udało się im się wywołać. Dowodem są niedopałki sznyc napuszczonych benzyną.

Sierpień.

W Draganówce pow. Ternopol. Ukraińcy dokonali 5 napadów na dom Dominika Chromika Polaka. Ostatniego napadu dokonano z 3 na 4. VIII. 1943. Sprawców napadu rozpoznano, byli to policjanci ukr. w Bożanki w przebraniu i miejscowi Ukr. jak Bajdak Michał, Figowski Leon i Maksymienko Dmytro. Wszystkie napady odparte dzięki alarmowi wart nocnych.

W nocy z 3 na 4. VIII. 1943. Czernelica pow. Zaleszczyki. Ukraińcy zamordowali instruktora fabryki tytoniu w Jagielnicy, Polaka, Wojciecha Kosteckiego. Tej samej nocy w Czernelicach zamordowano również leśniczego Polaka, oraz robiono zamachy na nauczyciela i księdza polskiego.

4. VIII. 1943. Monasterzycka pow. Buczacz. O godz. 22, 15 na szosie prowadzącej do Stanisławowa obok elektrowni dokonano mordu na osobie Polki Józefy Kosik. Morderstwa dokonano przy użyciu krótkiej broni palnej. Napastnik zbiegł strzelając. Towarzysz zamordowanej stwierdził, że był to Ukraińiec z Monasterzyk, nieznanego mu nazwiska.

W nocy z 4 na 5. VIII. 1943. Konarówka pow. Buczacz. O godz. 21, 30 trzech Ukraińców uzbrojonych w kb. i pistolety wtargnęło do mieszkania Michała Kry, Polaka, miesz-

kanie zdemolowali, domowników pobili.

W nocy z 5 na 6.VIII.1943.Łopuszna pow.Brzeżany.Dwóch Ukraińców napadło na Polaka Szobedzianina.Zabrali mu wóz i parę koni.Synowi gospodarza 16-letniemu chłopakowi kasali się podwieść.Chłopak nie wrócił.

7.VIII.1943.Semenów pow.Trembowla.Ukraińcy zamordowali Polaka Seretnego.W związku z tym aresztowane następujących Ukr.:dwóch braci Szobedzianów,Durbełę i Krupnyka.

W nocy z 7 na 8.VIII.1943.Tołste pow.Zaleszczyki.Sześciu nierozpoznanych Ukraińców napadło na mieszkanie Polaka /nazwiska brak/ i oddało 15 strzałów.Napadnięty Polak strzymał trzy rany.

7.VIII.1943.Chrymowce pow.Zbarań.Na Polaka Lewczuka napadło sześciu przebranych i uzbrojonych Ukraińców z tej samej wsi.Lewczuk przy pomocy sąsiadów zdołał bandytów odpędzić.Chcieli oni zamordować Lewczuka jako świadka ich napadu na polewago Polaka z tej samej wsi.

W nocy VIII.8.VIII.1943.Kulczyce gmina Mogielnica pow.Trembowla.Ukraińcy zamordowali b.komendanta P.P.Juśkowa.W związku z dokonanym mordem żandarmeria niemiecka aresztowała wójta gminy Mogielnica Ukraińca.

W nocy z 8 na 9.VIII.1943.Chodaczków Wielki pow.Tarnopol.O północy sześciu uzbrojonych Ukraińców napadło na dom Bielaka Władysława.Ukraińcy otoczyli dom i zaczęli strzelać z kb.w okna.Bielak odpowiedział im również strzałem kb.Bandy-ci zbiegli.O napadzie tym Bielak doniósł do Gestapo w Tarnopolu.Dnia 10.VIII.1943.policja ukr.aresztowała Bielaka pod zarzutem, że strzelał więcej aniżeli napastnicy.

2.VIII.1943.Bohdary pow.Brody.Ukraińcy usiłovali podpalić kościół,jednak nie udało się im to gdyż warta polska odpędziła ich.

6.VIII.1943.Makymówka pow.Zbarań.Na podstawie własnych podejrzeń o przynależność do polskiej org.policja ukr.aresztowała Polaka Szaręgo Czeszawa,którego trzymano dwa dni w piwnicy na posterunku i ciężko pobito,szczególnie w piętę.

14.VIII.1943.Troćciniec pow.Brzeżany.Ledniczy Śliwiński Polak został zamordowany przez Ukraińców w drodze z Brzeżan do Troćciańca.Morderstwa dokonano w lesie między Kotowem a Troćciniecem.

W nocy z 17 na 18.VIII.1943.Na kolonii między Korolówką a Szuperką pow.Buczacz.Ukraińcy zamordowali rodzinę polską złożoną z 4 osób.Jednego ze sprawców ujęto, jest to Ukraińiec,dezertler z ukr.Dywizji 88.Przynał się do morderstwa.

W nocy z 20 na 21.VIII.1943.Kluwińce pow.Kopyczyńce.Ok.goda.23,30 Ukraińcy zamordowali trzech Polaków nad jednego ranili.Zamordowani zostali:Jan Kostecki b. posterunkowy P.P.obecnie rełnik,Trojanowski Tadeusz b.inspektor sąkół w powiecie Rawa Ruska obecnie buchalter na folwarku,Sroczyński Roman także buchalter roden z pod Krakowa.Ranny został Flezar Zbigniew także pracownik folwarku.Ojciec jag kb.udali się do Kosteckiego i zażądali w łazynym języku rosyjskim aby otworzono im mieszkanie i przygotowane posiłki.Zona Kosteckiego podała im żywność przez okno oświadczając, że mąż jest nieobecny.Bandyeci nie uwierzyli, oświetlili mieszkanie i oddali przez okno szereg strzałów do śpiącego Kosteckiego raniąc go.Następnie wdarli się do mieszkania i dobili rannege.Ś kolei udali się na folwark.Ż Zarządca folwarku Stanisław Flezar wciekł,wówczas bandyci udali się do buchaltera Trajancwskiego,zabrali go i z nim poszli do Sroczyńskiego i Flezara Zbigniewa.Wszystkich trzech zabrali w pole,gdzie był już przygotowany dół.Kazano im rozbraić się.W czasie rozbrajania się Flezar zarzucił bluzę na jednego z morderców,uderzył go i zaczął uciekać.W czasie pościgu został ranny,ale udało mu się pogrzeź pomordowanych,na którym nikt z Ukraińców nie był obecny.W związku z tym morderstwem aresztowane miejscowego księdza gr.-kat.Prokurnickiego i jego syna Stefana,którzy są moralnymi sprawcami zbrodni.Stefan Prokurnicki b.komendant a milicji ukr.posażony jest również o zamordowanie 6 Polaków wracających z wię-

zienia w Berdyczowie w r. 1941 w czasie wkroczenia Niemców na nasz teren. 193

26. VIII. 1943. W Wysocku pow. Brody dokonano w nocy podpalenia plebanii rzym-kat. Budynki zostały podpalone benzyną. Jednego ze sprawców Ukraińców aresztowano, dwóch podejrzanych wywieziono do Niemiec na roboty.

27. VIII. 1943. Dryszaków pow. Brzeżany. Ukraińcy zamordowali Reitera lat 23 narodowości polskiej. W nocy do zagrody Reiterowej wdąwszy po sołtyście zamordowanym przez Ukraińców w 1939r. przybyło sześciu uzbrojonych Ukraińców żądając widzenia się z jej synem. Matka odwiadczyła im, że syn jest w młynie. Ukraińcy nie uwierzyli, poszli do stodoły i tam znaleźli Reitera, którego bijąc uprowadzili. Następnego dnia wieczorem, rodzina znalazła szczątki Reitera w rzece z kamieniami utwierdzonymi kamieniem u szyji.

28. VIII. 1943. Powiat Trembowlia. Nierozpoznana banda ukraińska około godz. 21 wtargnęła przez okno do mieszkania Polaka Michnia. Wprowadzono do jego mieszkania trzech Żydów, których natychmiast zastrzelono. Rodzina Michniacza na widok wdzierających się do mieszkania bandytów zdążyła uciec za wyjątkiem Jana Michniacza. Bandyci oddali do niego kilka strzałów, z których jeden trafił go w głowę drugi w płuca. Po zranieniu Michniacza bandyci uciekli. Ciężko rannego odwieziono do szpitala. Wprowadzenie Żydów było oczywistym pretekstem.

29. VIII. 1943. Ikwowica pow. Tarnopol. O godz. 0,30 nierozpoznani Ukraińcy napadli na Polaków: Litwina b. sołtyśca, Białowąsa Ignacego, Koszbrodę i Łękawskiego. Napadcy dokonali równocześnie na wszystkie 4 gospodarstwa. Najpierw wdarli by im otworzone, następnie zaczęli strzelać do drzwi i okien. W czasie napadu rannego w rękę Łękawskiego.

29. VIII. 1943. Winiatyce pow. Zaleszczyki. Ukraińcy zamordowali Węgrzynę Antonięgo a innego Polaka ciężko ranił. Kiedy Węgrzyn z trzema towarzyszami wyszedł w tym dniu po południu na przechadzkę w pole, otaczali ich w pewnym momencie Ukraińcy uzbrojeni w pistolety i noże. Ofiarą padł Węgrzyn Antoni, ciężko ranił nożem jego kolegę, dwóch innych uciekło.

W r z e s i e n i ą .

W nocy z 1 na 2 września 1943. Bucznów pow. Tarnopol. Ukraińcy dokonali napadu na Polaka leśniczego Gajewskiego. Polacy zamalowali wieś i zawiadomili policję w Tarnopolu. W czasie napadu rozpoznano młodszego syna księdza gr-kat. Kuryłasa. 2. IX. z Tarnopola przyjechała ekspedycja policyjna i przeprowadziła rewizję. W czasie rewizji znalezione 500 kb. zastrzelonych tam przez Ukraińców 16. VIII. Niemców i koc niemiecki. W związku z tym aresztowano 16 Ukraińców w tym księdza Kuryłasa i jego starszego syna. Młodszy syn jego rozpoznany uciekł wraz z bandą do lasu.

W nocy z 2 na 3. IX. 1943. Bzeczowianka gmina Ponikowica pow. Brody. Zamordowani zostali przez bandę ukr. złożoną z chłopów wsi Wysocko i innych okolicznych proboszcz rzym-kat. ks. Michał Duzzenko. Sprawcy przyjechali furmanką.

W nocy z 2 na 3. IX. 1943. Kadzubińska gmina Ponikowica pow. Brody. Prawdopodobnie ci sami sprawcy wymordowali rodzinę polską Michała Grzeli /hpca, sony i 3 dzieci w wieku 1-6 lat. Wszyscy zostali zastrzeleni. Trzeciego norderetwa tej samej nocy dokonano na Rodzinie Rymarza, składającej się z 4 osób. Wszyscy zostali zastrzeleni. Znalezione ich w stajni pomiędzy bydłem na gnojowisku.

5. IX. 1943. Nowosidzka pow. Podhajce. Polaka Monasterskiego ~~Michała~~ Rafała wiozącego wóz ze snopami napadli na drodze Ukraińcy i zamordowali dwoma strzałami z rewolwera oraz pochnięciami noża. Sześć tygodni przed tym nieznanymi sprawcy upadli do jego domu podając się za kripowców. Wszczęta Monasterski uciekł a następnie sprawdził, że nie byli to kripowcy lecz bandyci.

W nocy z 5 na 6. IX. 1943. Mogielnica pow. Trembowlia. Banda złożona z około 15 Ukraińców uzbrojonych w kb. i pistolety napadła na Polaków: Hecza Tadeusza, Karnasa Jana, Seleckiego Leona, rodzinę Żabskich złożoną z trzech osób: Marianna lat 50, jego żony Marii lat 50, ich syna Jana lat 23 i Ukrainkę Szczępanišką znaną za Polką.

kim wówczas nieobecny w domu. Kolejne podstępem wywoływano ich z domów, nie-
których porwane w bieliźnie. Jedynie Karnas zdołał uciec. Heca i Soleckiego
zastrzelono, rodzinę Żabskich zamordowano okrutnie w mieszkaniu, poczyna zakopa-
no na grzebowisku zwierzęcym, mordów dokonali Ukraińcy: Kuczman, Kozłowski, Kur-
czyński ~~xxxxxx~~ / lat 17, Domaski / zastępca sołtysa z Romanówki, Kruszelni-
cki Iwan.

Wypadek na Wołyniu w powiecie włodzimierskim

44 + 2 + 1 + 82
21. IX 43 7

Wrogie nastawienie ludności ukraińskiej do Polaków dało się wyznać od pierwszych dni wojny t.j. od września 1939 roku. We wrześniu 1939r. młodzież ukraińska niechętnie szła do wojska polskiego, chętniej często uciekali z bronią w rękę z wojska, rabowali, zabijali uciekinierów polskich z zachodu, rozbrajali żołnierzy polskich i policję, a także organizowali oszerebną milicję.

Podczas pobytu Sowieców na mitingach wykrzykiwali, że im wielka krzywda dzieła się za Polaków. Następstwa tego później były takie, że politycy i komandiry sowieckie w czasie wywożenia ludności polskiej na Syberię i do Archangielska wyrażali się tymi słowami: "My przedtę do was nic nie znamy, bo was nie znamy, robimy to na zyczenie i próbę tutejszej ludności ukraińskiej, która zna was i wie dobrze, kto z was jest winien." Osadnik polski, oficer, policjant lub działacz społeczny nie mógł się ukryć przed N.K.W.D., bo w każdej wsi było bardzo dużo aktywistów z wśród miejscowej ludności obojga płci, którzy sami wyłapywali i wydawali w ręce N.K.W.D. Polaków, a za to dostawali nagrody pieniężne, lub też zajmowali dobre stanowiska w urzędach sowieckich.

Po krótkim czasie Sowieci dali się też poznać ukraińcom/kolchozom/wyśoc, aresztowania, to też zaczęli oni narzekać i na Sowieców. Wiele z młodzieży ukraińskiej uciekało za Bug do Niemców. Wstępowali do ukraińskiej milicji w Gen.Gubern., lub też w inny sposób pomagali Niemcom gnębić Polaków. Opowiadali oni, że tylko u Niemca jest prawdziwy raj, układali modlitwy i pieśni do Hitlera, by ten ich jaknajprędzej wyzwolił od bolszewików. Wielu z nich pracowało na rzecz Niemców w t.zw. podpełnej robotce po stronie sowieckiej.

Wreszcie nadszedł oczekiwany dzień 23 czerwca 1941 roku. Ludność ukraińska szła Niemców z wielkim entuzjazmem, w każdej wsi były porobione bramy triumfalne, wypano kopce, stawiano krzyże z pamiątkowymi tablicami-radość była wielka nie do opisania, że wreszcie będą mieli "Wolną Ukrainę".

Po przybyciu Niemców ustaliły się władze ukraińskie na Wołyniu, które rekrutowały się przeważnie z przewodników z Małopolski Wsch. i ludności ukraińskiej z Wołynia, która była zakonspirowana w organizacji nacjonalistycznej pracując na rzecz Niemiec. Zorganizowano też milicję ukraińską, która rekrutowała się prawie wyłącznie z bandytów, złodziei, w ogóle z ludzi, którzy swe życie spędzili w celach więziennych za różne przestępstwa, a mieli się tłumaczyć tym, że za Polaków każdy z nich cierpiał. Już od początku swych rządów władze ukr. w porozumieniu z władzami niemieckimi na Wołyniu postanowiły do rezerwy przesłać Polaków. Zaproponowano użyć dzieci polskie po polsku. Nakładano bardzo wielkie kontyngenty wyłącznie na kolonie polskie i na wieś polskie. Np. kolonia polska Orzeszyn gm. Poryck została podczas działań wojennych w 1941 roku spalona w 90% wraz z inwentarzem żywym i martwym, licząca 63 rodzin pozbawionych dachu nad głową. Kolonii tej nie wolno było mieć swego sołtysa polaka, tylko rządził w niej sołtys wsi Samowola - Hryc Parfeniuk, ukraińiec, pijak. Na kolonię tę należone były przez 2 lata 3-krotnie większe kontyngenty niż na sąsiednie ukraińskie wioski, mimo że było, komie, świnie były w 90% spalone względnie zakładowane. Druga cięsa dla ludności polskiej na Wołyniu, to było wyłapywanie do robot w Rzeszy. Przeważnie nocami bandycka milicja ukraińska w porozumieniu z Arbeitsamtom i władzami ukraińskimi ~~się~~ powiatowymi i rejonowymi napadała na wieś i kolonie polskie i za porządkiem wszystkich mężczyzn i kobiety, bardzo często matki od drobnych dzieci, ojedw - jedynych żywicieli swych rodzin, przeważnie inteligencję i w ogóle wszystkich Polaków starano się wywieźć do Rzeszy, tłumacząc to tym, że kto z nich nie zginie z głodu, to musi zginąć od bomb, a już więcej na Wołyniu ~~nie~~ nie powróci. Kto starał się zbiec lub ukrywać milicja łapała mu rękę, wybijala zęby, odbierała w okropny sposób zdrowie lub też zabijała na miejscu. Transporty z Wołynia do robot w Rzeszy rekrutowały się przeważnie w 90% z nielicznej ludności polskiej, zaś młodzież ukraińską starali się zatrzymać, bo ta będzie potrzebna tu dla wywołania od okupantów wolnej Ukrainy.

Nie wolno ominiąć tego, że władze ukraińskie na Wołyniu cieszyły się zaufaniem u władz niemieckich do ostatnich czasów. Bardzo dużo było wypadków, że ludność polska widząc jak wielkie krzywdy wyrządzają im władze ukraińskie zwracała się z zażaleniem do Gebita komisarza, by on wszedł w sprawiedliwość. Jednak odpowiedź Gebitakomisarza we Włodzimierzu była zawsze ta sama: "Co robią władze ukraińskie

7. Notatka „Wypadek na Wołyniu w powiecie włodzimierskim” z 21 IX 1943 r. z opisaniami pojedynczych wypadków mordów ukraińskich na ludności polskiej w okręgu Włodzimierz

to wszystko jest dobre". Tak działo się na Wołyniu do marca 1943 roku. W marcu 1943r. powstały bojówki O.U.S. Rekrutujące się z tajnej milicji ukr. Zadaniem ich było wyniesienie resztek inteligencji polskiej po wsiach krmkac i miastach. Rozpoczęły się morderstwa w marcu, przełamnie zarządów majątków t.zw. Stata gut, leśniczych, nauczycieli i urzędników polskich. Nie wolno pominąć faktu, że władze niemieckie w roku 1942 w dniach od 11 do 18 czerwca dały pozwolenie milicji ukraińskiej strzelać Polaków, ~~szlachty~~ którzy przychodzą z innych rejonów na Wołyn. W ciągu tych 4-6 dni ukraińska milicja z posterunku Poryck zastrzeliła tylko w jednej wiosce Samowola koło Porycka 12 Polaków w tym 6 kolejarzy ze Lwowa, którzy w tym czasie przychodzili kupować chleb na Wołyn. Obdarło z nich oświeć i zakopano w lesie niedaleko leśniczówki. Na kolonii Wygranka, Romanówka i Korozumek milicja ukraińska z posterunku Iwanicz również zastrzeliła przeszło 20 Polaków z Galicji, którzy przychodzili na Wołyn za chlebem. Ta milicja po wyzbrodowaniu się na Wołyniu publicznie przechwalała się, a nawet śpiewała pieśni, że "akończylidzy z żydami, teraz będmiesy to samo robić z Polakami". Należy też wspomnieć, że podczas mordowania żydów milicja ukraińska zrabowała od żydów bardzo dużo cennych rzeczy przeważnie biżuteria i odzież. Każdy milicjant był ustrojony w pierwszorzędne futra, buty, garnitury, każdy miał wiele zegarków, złotych pierścieni i t.p. Rabowanie pobitych żydów dodawał im chęci i ochoty do dalszego prowadzenia trybu życia w danym kierunku.

W nocy z 18 na 19 marca 1943r. prawie we wszystkich okolicznych wioskach i miasteczkach, pomordowano wiele osób rekrutujących się z inteligencji. W wieś Łachów pow. Włodzimierz został zamordowany leśniczy p. Dołmat per. J.P. i zarządca majątku p. Barbat. Żony ich i dzieci doszczętnie zrabowane. Wios Zabłocze - zarządca majątku Jan Figel i organista parafii rzym.-kat. Józef Lebkowski dostali po kilkadziesiąt kłut nożem, oczy im powyrywano, paznokcie u rąk i uszki podrywane, obaj związani drutem kolczastym. W tak okrutny sposób zmasakrowanych znaleziono ich po dziesięciu dniach. Kolonia Nowiny - rodzina Baranów, ojca i dwóch synów zastrzelono jednej nocy. Wios Edzary - nauczyciel Kazimierz Mederski zastrzelony 8-ma kulami. Wios Zahorów - nauczyciel wraz z żoną i dwójkiem dzieci wrzucony do głębokiej studni, skąd zwłoki do dziś dnia nie są wydobyte, Miasteczko Poryck - 7 osób/ 6-ciu mężczyzn i jedna kobieta/wyprowadzono do lasu i postrzelano.

Ta sama milicja, która w nocy strzelała ludzi/przebrana w cywilne ubrania/ w dzień przyjeżdżała na miejsce zbrodni i spisywała protokoły z przebiegu zbrodni, pomagała się martwić rodzinom pomordowanych. W nocy na 20 marca milicja ukraińska opuściła swe posterunki i wraz z całym ekwipunkiem i bronią, w którą zapakowały ich władze niemieckie, wyjechała do lasów werbując sobie do pomocy podobnych im chłopów. Od tegoż dnia ta milicja która stanowiła organ bezpieczeństwa zamieniła się w wielką bandę. Od tego czasu prawie w każdej wiosce pojawiały się ulotki podburzające ludność, by nie dawać Niemcom kontyngentu, nie odbywać różnych świadczeń, nie słuchać władz i zarządów niemieckich. Ulotki te były podpisane przez centralny Komitet O.U.S. z Banderą i jego zastępcami na czele. Od tego czasu powstały masowe rabunki ludności polskiej; gdzie polska ludność próbowała się bronić palono ich wienia, mordowano całymi rodzinami. Przez cały kwiecień były tylko poszczególne morderstwa i rabunki. Podobnie było i w maju. Kiedy Polacy prosili bandytów, by ustali z rabowaniami, że prawie każdy dom był całkiem zrabowany z odzieży i żywności, to bandyci uspokajali ludność, że to nie oni to robią tylko przeróżne bandy na ich rachunek, by poderwać im wśród ludności autorytet, że sami partyzanci śledzą te bandy i pragną je zniszczyć, że ukraińska partia działa w porozumieniu z polską organizacją, by wspólnymi siłami wypędzić naszego wroga. Rozkazywali oni i ulotki po wsiach i koloniach polskich, żeby Polacy szli do lasu i przynosili ze sobą broń, jaką kto posiada, żeby łączyli się z ukraińcami, bo to się robi w porozumieniu z polskimi władzami organizacyjnymi. Na pytanie, dlaczego w okolicy Łucka mordują ukraińcy Polaków, odpowiadali, że mordują tych tylko Polaków a nawet i ukraińców, którzy poszli na usługi Niemcom t.j. są volkdeutcherami, wstąpili do niemieckiej policji lub

trudnią się szpiegowstwem na rzecz Niemców.

W międzyczasie pojawiły się po wsiach odzyski władz niemieckich, by milicja, która samowolnie opuściła swe posterunki i poszła z bronią w lasy, powróciła w terminie do 1-go czerwca na zajmowane poprzednio stanowiska, to kara im będzie dawaną, po tym zaś terminie kto nie wróci będzie uważany za bandytę.

Mimo to nikt z milicjantów nie pogróżił. Wtedy władze niemieckie ustawiły swoje posterunki na tych samych placówkach. Jednak policja niemiecka poza obręb swego obejścia wokół posterunku nigdzie w teren nie wyruszała, chociaż wokół nich palono zagrody, rabowano i mordowano. Po krótkim czasie zwerbowały władze niemieckie do pomocy znowu nowych milicjantów ukraińskich, uzbrojono ich i znowu ci po 2-tygodniowym opuszczeniu z bronią w rękę swe posterunki udają się do lasu. Wypadek taki miał miejsce w miejscowości Poryck na Ipiętrze pałacu hr. Czackiego. Tam mieszcili się niemiecka kwatera, zaś na parterze była nowoorganizowana ukr. milicja. Milicja ta zaraz po zachodzie słońca wyjeżdżała furami do lasu, a Niemcy stali w otwartych oknach i zupełnie na to nie reagowali.

W nocy z 24 na 25 maja b.r. na terenie pow. Włodzimierskiego ukraińskie bandy spaliły doszczętnie wszystkie dwory i folwarki, tłumacząc to tym, że dwory na Wołyniu od dawna były i są ostoją polskości, że tylko po dworach ukraińskich polskich wychowywali się patrioci polscy, dlatego też należy zniszczyć zupełnie te pamiątki polskości, by zatrzed ślady Polaków na Wołyniu.
/Nazwy spalonych dworów mogą być podane w razie potrzeby/.

Czerwiec też upłynął w masowych rabunkach i pożarach nawet mniejszych i biedniejszych zagrod polskich. Charakterystycznym był fakt, że przed masowym morderstwem Polaków w pierwszych dniach lipca Niemcy opuścili swe posterunki po wsiach i miasteczkach. Obsadzili natomiast dworce kolejowe i miasta powiatowe, a wale i miasteczka pozostawili na pastwę losu. Zaraz po tym fakcie już w biały dzień otworze milicja zwana ukraińska wojskiem, robiła zebrania gromadnie pod gołymi niebem lub w budynkach publicznych, nawołując ludność do mobilizacji i zbierania kontyngentów w postaci ubrań i żywności na rzecz partyzantów. Dnia 10 lipca milicjanci jeździli furkami po wsiach i zbierali kontyngent w postaci tłuszczu, chleba, sasogonu, uspakajając ludność polską i ukraińską, że oni już są tak silni, że się zupełnie Niemców nie boją.

Tegoż dnia wieczorem rozstawione były patrole po wszystkich drogach, każdego przetrzymywano i odcymano do domu mówiąc, że nie wolno z domów się wydalać, bo będą strzelać. O godz. 9-tej wieczorem tegoż dnia byli rozstawieni gołębi do wszystkich ukraińskich domów, by wszyscy mężczyźni z wyjątkiem tych, którzy mają w rodzinie Polaków krewnych, stawili się o godzinie 18-tej w nocy kto ma broń z bronią, a kto nie ma to z typym narzędziem, siekierami, kosami, widłami i t.p. w coś wionym miejscu. Było to zrobione pod pozorem, że ma to być próba mobilizacja albo napać na najbliższą stację kolejową, lub na graniczne posterunki niemieckie. Kobiety o tym nic nie miały wiedzieć, bo mogłyby

trafić tajemnicę. Domy polskie i kolonie polskie były już strażone przez rozstawionych chłopów miejscowych i partyzantów, by nikt nigdzie nie wyruszał z domu przez całą noc. O godz. 11-tej w nocy przyjechał z lasów milicjanci, względnie partyzanci, uzbrojeni oni byli od stóp do głów, mieli rączną broń. Po spożyciu kolacji w oznaczonych domach, zrobili zebranie, na którym oświadczyli, że choć nie wolną Ukrainę, należy w pierwszym rzędzie wyćpać wszystkich Polaków, bo ci stoją im na przeszkodzie i również naszą pomocią krew swoich braci, których Polacy mordują w Chełmszczyźnie. Ta rezolucja była uchwalona po wszystkich wsiach o jednej i tej samej porze. Zaraz po zebraniu udali się hordy chłopów wraz z bandytami do polskich domów i na polskie kolonie.

Na dwie polskie kolonie Gurów i Wygranek położone w południowej części pow. włodzimierskiego szli chłopci ze Edzar, Iwaniec i Romanówki, z północy z Myzowa, z zachodu z Zabłocisz i Bielich.

O godz. 2 min. 30 po północy w dniu 11 lipca 1943r. rozpoczęła się rzeź. Każdy dom polski okrążano nie mniej jak 30-50 chłopów z typym narzędziem i dwóch z bronią palną. Kazali otworzyć drzwi, albo w razie odmowy rąbali drzwi. Rucali do wnętrza domów rączne granaty, rąbali ludność siekierami, kiuli widłami, a kto uciekał strzelali doń z karabinów maszynowych. Niektórzy ranni męczyli się po 2 lub 3 dni zanim skonali, inni ranni zdołali reakcją się

dotrzed do granicy powiatu sokalskiego. Od godz. 8 min. 30 w nocy do godz. 11-tej przed południem były doszczętnie wymordowane położone w pobliżu siebie następujące kolonie polskie: Nowiny, Gurów Duży, Gurów Mały, Wygramka, Zygmuntówka i Witoldówka. Zginęło tam strasznie dźmiercą ponad 1000 osób. Po morderstwie zaraz po południu tegoż dnia nastąpił rabunek. Chłopi z sąsiednich wsi przychodzili i zabierali konie, wozy, ubrania, pościel, krowy, świnie, kury - inwentarz żywy i martwy. Jeden bogaty chłop ze wsi Zabłocze mając 40 ha ziemi, zabudowania murowane zabrał 15 naszym do zycia. Po rabunku jedli ~~zabijali~~ obiad na tejże kolonii. Po spoczynku obiadu przeszli drogą przez kolonię i śpiewali, że Łachów wymordowali. Do kilku domów poszalekali z drogi i podwory trupy i zapalili całe zagrody.

Wsi Zabłocze został zamordowany o godz. 9-tej rano ksiądz proboszcz ś.p. Józef Aleksandrowicz. Zginął on dźmiercą męczenną. Bracia niegę zginęli; służąca jego - staruska, organista, około 30 osób służby folwarcznej, 8 osób rodziny Serwatowskich, rodziny Kalinowkich, Paszkowski, Sadowskich i in., razem około 35 osób.

Kolonia Edzary - w tym czasie zginęły rodziny Bronców /8 osób/, Skrzypców /8 os./ Bieleckich /5 osób/ i wiele pojedynczych - razem około 30 osób.

Kolonia Orzeszyna - licząca 367 os. b., zamordowano 300, uciekło 67 osób. W kolonii tej najpierw rano zabrano z łopatami pod pozorami kopania rowów 15 mężczyzn /przeżwanie b. wjakowych/ i w lesie rozstrzelano. O godz. 8-tej uprowadzono do pobliskiego lasu wszystkich ludzi, tłumacząc im, by się nie bali, ponieważ w kolonii ma się rozpocząć bój z Niemcami, dlatego też w lesie będzie im bezpieczniej. Kiedy spętkili do lasu wszystkich ludzi, wpędzono ich do siewskich okopów i tam masowo zabijano. Najbardziej mordowali ich chłopcy z Gurowa i Sanowoli, a kierownikiem tej akcji był niejaki Karawan z przedmieścia Sokala z "Zabuna" /wysoki, brunet, b. ukraiński milicjant/.

W miasteczku Poryck o godz. zebrał się na nabożeństwo w kościele parafialnym przeżwanie kobiety i dzieci z Porycka i okolic, gdzie jeszcze nie było. Mężczyzn było bardzo mało, bo już obawiali się pokazywać na ulicach.

Po godz. 10-tej rozpoczęła się masa św. Po odprawianiu suplikacji bandyci okrążyli kościół i osądź ich stanęła w głównych drzwiach, a inni w drzwiach ~~okna~~ do zakrycia. Nagle posypały się strzały w stronę ołtarza. Ksiądz proboszcz Szawłowski został ranny w lewą rękę, a jeden z ministrantów zabity na miejscu. W kościele zrobił się popłoch, ludność nagromadziła się u wyjścia. Bandyci zaczęli rzucać ręczne granaty między tłum zgromadzony w kościele. Padło wielu zabitych ~~okna~~ zaś rannym ksiądz udzielił rozgrzeszenia. Kto został żywy krzyk się po kątach, na chór, do podziemi kościelnych. Bandyci strzelali do kościoła z karabinów maszynowych. Ksiądz proboszcz po raz drugi został ranny i padł. Jedną z kobiet nie tracąc przytomności uzyskała pomoc księdzu wydobyc się z pod trupów i wysunąć z kościoła. Bandyci widząc męczącego się księdza dmiełi się, zaś jeden z nich mieszkaniec Starego Porycka podszedł do rannego i dobili go.

W ściele pozostali pobici i ranni. Wtedy bandyci nanieśli przed wielki ołtarz świątyni, poznocili z zakrycia krzesła i szafy, słońcy na jeden stos, a do środka wstawili dwa pociski artyleryjskie i podpalił. Jeden z pocisków eksplodował, a od wybuchu tynk i okna z ramami wylatywały, padając na ciała pobitych.

Dużo rannych spaliło się przy tym, konając w strasznych męczarniach. Później zbrodniarze wykopali duży dół obok dzwonnicy i zakopali tam przeżwanie 100 osób. Zaś około 30 osób, którym udało się ukryć w podziemiach kościelnych po skononanej akcji, kiedy bandyci oddalili się, wyszli ~~okna~~ by poznać swoich krewnych. Widzieli tylko zwal trupów zbroczonych krwią i obsypanych tynkiem, osądźowo popalonych.

Powyższe fakty dotyczą przeżwanie tylko południowych osądź pow. włodzimierak Podobnie działo się w tym czasie i w północnej osądź tego powiatu.

Gdy ktoś szłył uciec na Bug do pow. hrubieszowskiego, Niemcy ~~okna~~ przełapywali ~~okna~~ i odsyłali albo do robót w Rzeszy, konflikując i resztę mienia, które ze sobą zabrali, lub też odwołano z powrotem na Wołyń, by do reszty wymordowano ich. W ten sposób topiono ludność polską przez ukraińców. Pozostały jednak po wiaach nieliczne jednostki lub rodziny, którzy byli spokrewnieni z ukraińcami. Tym oświadczyli ~~okna~~ bandyci, że muszą przyjąć wiarę

20

20

Polskiego Komitetu Opiekunczego

w Lublinie

Polkowowski Józef
Kierow. poc. z Kowla

Podanie

Wzmięzani z rozruchami band w stosunku do Polaków w obrębie miasta Kowla, zwracam się z uprzejmą prośbą, oświadczenie o ile to by było możliwe, spowodowanie przewiezienia mojej rodziny, składającej się z żony i ośmiu dzieci w wieku od lat 9 do 14, oraz inwentarza żywego do Krowy, do miasta Lublina, gdzie mam niego szwagra i jedyne, młodzieżowe Hitożenie, natomiast przy ulicy Olewskiej 111 nr 19.

O przewiezieniu mojej rodziny do Lublina wyrażam jej zgodę i życzę, oraz moim szwagierom.

Ze względu na gwałt na tej koleji: warunki zimowe byłoby pozostać w Kowle.

Lublin 22/IX 43

Polkowowski Józef

blizny adres: Młodzieżowe Hitożenie,
ulica Białogłowa 111 nr 19.

8. Podanie mieszkańca Kowla do Polskiego Komitetu Opiekunczego w Lublinie z dnia 22 IX 1943 r. w sprawie przewiezienia rodziny do Lublina „w związku z rozruchami band w stosunku do Polaków”

Małopolska Wschodnia.
Lista ofiar terroru ukraińskiego.

73
Mp.15.X.43

WOJ. TARNOPOLSKIE.

Pow. Kopyczyńce.

28.VIII.1943. Kosowski, b. posterunkowy policji w Kluwiniach pod Ghorodtkowem
Trojnowski
Sroczyński
Zamordowani przez zamaskowanych bojówkarzy OJ.N.O kierownictwo akcją podejrzany syn miejscowego parocha Stefan Proskurnicki, uciekł.
12 ofiar - milicji ukraińskiej w Sidorowie od Husiatyn. Aresztowani pod pretekstem angażowania się w admin. sowieckiej, zostali zastrzeleni podczas rzekomej próby ucieczki.
50 osób - Jabłonów, ofiary mordów ukraińskich.

- 2 - 74

Pow. Tarnopol.

KmX X.1943. Gajewski - leśniczy w Buczowie, został napadnięty wraz z żoną i dzieckiem, ale zdokłali się uratować/ukraińcy w przebraniu bolszewickim/.

- 3 - 75

Pow. Brody.

3.IX. 1943. Ks. Dusseńko - proboszcz w Hallerczynie, gm. Ponikowice k/Wysocza. Do księdza oddano 7 strzałów. Schupo zaarrestowało 19 chłopów ukraińskich oraz ks. grecko-kat. Barwaniuka. W Brodach odbył się manifestacyjny pogrzeb z udziałem masowym ludności.
26.IX. 1943. Orzeł Michał z żoną i 6 dziećmi - gospodarze w miejsc. Rzeszeżanka
Parys Władysław " i 2 " - Radziubińska. Niemcy aresztowali wójta i kilku młodojców z Ponikowicy. U wójta, który ub. był odznaczony przed wojną srebrnym krzyżem zasługi, znalaziono mundur sowiecki. W tym przebraniu dokonywano zbrodni, by potem rzucić winę na bolszewików.
3.X. 1943. Janczyn Antoni - b. podoficer, lat 48, został podstępnie zamordowany do czytelnicy ukraińskiej w Suchowoli i zamordowany. Władze niemieckie aresztowały Dekoluka, z którym zmarły miał zatarg.

9. Zestawienie „Małopolska Wschodnia. Lista ofiar terroru ukraińskiego” z 15 X 1943 r. z terenu Obszaru Lwów Armii Krajowej za okres czerwiec – październik 1943 r.

Pow. Boratów.

2.X.1943. Jan Janaszyszyn - gajowy lasu grabowickiego, lat 45, zamordowany.

Pow. Zaleszczyki.

18.IX.1943. Dziekan Szkolniański oraz wikary - zostali zamordowani w Trzstym.
" Wilk, kierownik poczty, wraz z żoną i dzieckiem - zamordowany w Trzstym.
" Adamski, kolejarz - zamordowany w Trzstym
" Rośliński, nauczyciel z Trzstego - zamordowany.
" Skiba, nauczyciel w Różanówce, wraz z siostrą - zamordowany.
" Szumowski, gospodarz w Duplińskich - zamordowany.
18.IX.1943. Peraus, proboszcz i katecheta Majka Bronisław - zostali uprowadzeni z Trzstego w nieznanym kierunku.

Pow. Czortków.

18.IX.1943. Borostecki, abiturjent gimnazjalny, prac. fabryki tytoniu w Jagielnicy.
" Dr. Lechowicz, lekarz w Jagielnicy - uprowadzony pod pozorem wезення do chorego i zamordowany.
16.IX.1943. Stechurski, nauczyciel - zamordowany w Jagielnicy.
21.IX.1943. Ks. Klekta z Jagielnicy - doznał pomieszczenia zmysłów wskutek napadu hajdamackiego na plebanię. Zginął później w tym stanie wypadając z pociągu.
Węgrzyn - Wiśniatyńce, zamordowany.
Wróblewski - został ranny, instruktor tytoniowy.

Pow. Złoczów.

18.IX.1943. Turecki Roman, leśniczy pod Złoczowem - został zamordowany.
Dzieńdziszński Roman, osadnik w Czeremoszni k/Białego Kamienia - zamord.
Stojanowski Władysław - Napadnięci w drodze, pobici dragami i
i Józef Pelech z Czeremoszni - pokrajani nożami, zmarli.

Fgw. Trembowla.

- 19.VI.1943. Rogowski Jan, kierownik agencji pocztowej w Barachowie - zamordowany
26.VII.1943. Skoczek Stanisław, instruktor tytoniowy w Podhajczykach, student politechniki - zamordowany.
16.VII.1943. Stefanicki, absolwent gimnazjalny - zamordowany
" Waniewicz, kierownik folwarku w Brykuli Nowej, przed wojną właściciel Brykuli - zamordowany.
" Jatońska Irena, lat 17, uczennica, buchalterka folw. w Brykuli Nowej, zamordowana w straszliwy sposób razem z Waniewicz
" Kowalewski, absolwent gimn. - zamordowany
19.VII.1943. Leszczyński Edward, absol. gimn. - zamordowany w Koszowie i podrzucony podkońcisk.
" Janowski Jan, gospodarz w Suszynie - zamordowany we własnym domu.
" Muszyński, gospodarz pod Dębina - zamordowany
20.VII.1943. Seretny Roman, student gimn. - zamordowany w Gomonowie.
22.VII.1943. Dżumaga, gospodarz - zamordowany w Kleszczowie na polu Sokół,
28.VII.1943. Górniak Władysław - zamordowany w Iwanówce, w czasie pracy w pasiece
5.IX.1943. Soc, Karnas, Solecki, Zabaki z żoną i synkiem - gospodarze we wsi Nogielnica zostali uprowadzeni i zamordowani. Solecki uratował się ucieczką, Zabackiego zamordowano w domu. Ciało pomordowanych wywieziono na okopisko zwierzęce, zbierając zakwaszoną poćciel. W dwa dni po wypadku przyjechał Landkomisarz z Trembowli. Skończyło się na stwierdzeniu smutnego wypadku.

Fgw. Buczacze.

- 28.IX.1943. Stępański Stanisław, lat 39, buchalter majątku Kzopiniec został uprowadzony i zamordowany
Dokonano napadu na plebanię w Jurkowie.

Fgw. Zborów.

- 27.X.1943. Jerzy Reichachütz, lat 19 - zamordowany w Pogorzaniach.

Małopolska Wschodnia. 83
Lista ofiar terroru ukraińskiego. Wp. 15.X.43.

WOJ. LWOŃSKIE.

Fgw. Sokal.

- 27.VIII.43. Warszewski - zamieszkały w Milatynie
Bożniński
Bonanęki - leśniczy w Czernelicy

Pow. Strzyż.
5.IX.1943. Aleksandra Adamczykowa z Jasklińskich - zamordowana koło Skolego.

84

Pow. Rudki.
16.IX.1943. Bogdan Zbrożek - przew.Del.P.K.O.w Rudkach, ofiarny i nieustraszony
pracownik na niwie społecznej.

85

Pow. Jarosław.

IX.1943. 16 rodzin koło Jarosławia zostało wymordowanych przez ukraińców.

86

Pow. Bóbrka.
30.IX.1943. Bahrij Jan lat 37 i Bahrijowa Michalina lat 39 - zamordowani w Wod-
kach pow.Bóbrka.

87

Pow. Turka.

88

- 22.VII.1943. Jaroż - zarządca folwarku w Bobercu pow.Turka.
28.IX.1943 . Jan Sława - lasowy - i Janina z Wańnych Sławska - zamordowani w Zubrzycy kołoTurki.
" Pochła Bronisła, tona Bronisław i córka Janina - zamordowani w Zubrzycy koło Turki.
" Olejawska Maria - urzęd.leśn. - zamordowana w Zubrzycy k.Turki
" Dziuk Józef - prac.leśn. - " " "
" Stepen Stanisław - gajowy - " " "
30.IX.1943. Sakiewicz Jerzy, lat 20 - zamordowany w Boryni pow.Turka.

Pow. Lwów.

89

- 26.VII.1943. Józef Szulik, lat 61 - zamordowany w Młynie w Gajach k/.Lwowa.
Gliwianka Franciszka, lat 38- " " "
Sochański Alojzy, lat 28 - " " "
16.IX. 1943. Krąpiec Rozalia, lat 51, gospodyni rzyma.-kat. proboszcza w Dębience. Ukraińcy dokonali zbrodnicego napaadu na plebaniją. Strzały oddane do księdza chybiły ofiarę zbrodniarzy, padła jego gospodyni. Na kilka dni przed wypadkiem na skutek donucenia cji ukraińskiej, gestapo przeprowadziło rewizję u księdza w mieszkaniu i kościele. Ponieważ wynik był negatywny, u-kraincy postanowili sami wymierzyć sobie sprawiedliwość.
27.IX.1943 . Kaczerowski Adam - b.wicesyrektor Pan.Banku Rolnego we Lwowie został zamordowany w miejsc.Strósa k/Krańnika.

90

M.Lwów.

- 10.VIII.1943. Świeterska - została zamordowana we Lwowie przez własną służącą, ukrainką i jej narzeczonego.
3. IX. 1943. Żołęki 8 osób - wykopano w parku Stryjskim.Zostali oni zastrzeleni przez milicjantów ukr.pod pretekstem pochodzenia ży-dowskiego.Sprawa wykryła się w ten sposób, że ludzie którzy zakopywali ciała, dali znać do gestapo, które stwierdziło, że ofiarami mordu byli Polacy.
IX.1943 . Dr.Socian
1. X.1943 . Prof.Dr.Jakowy Bokaszew - prof.wydziśku medycznego Uniwersytetu Lwowskiego, znany działacz narodowy.Prof.wracał z as systemem.Na ulicy Teatyńskiej doskoczył do niego morderca i strzałem w tył głowy położył go trupa polskiego uczanego.

Zbrodnie Ukraińców

/zeznanie naocznego świadka/

Zbrodnie Ukraińców przechodzą wyobrażenia ludzkie. Cała wschodnia część Polski za Bugiem jest objęta strasznym terrorem antypolskim. Ludność polska z tych terenów ucieka w kierunku zachodnim, w szczególności na tereny Chełmskiego i Lubelskiego.

Szpital w Chełmie jest pełen straszliwie pokaleczonych dzieci, kobiet i mężczyzn. Oto chłopiec dwunastoletni ma przecięte policzki od ucha do ucha jako zemsta "masz Polskę od morza do morza". Inne dziecko dwuletnie wbite na pal walczy ze śmiercią, miało ono przedstawiać polskiego orka zatkniętego na maszcie.

Kilka kobiet leży pokłutych widłami, nad jedną znęcano się specjalnie, ucinając jej piersi.

Za Bugiem w Dybionce znaleziono studnię wypełnioną nieletnimi dziećmi, pomordowanymi w straszny sposób.

Mężczyzna z uciętą ręką zeznaje, że jego znajomego przecięto piłą i jeszcze żywego zakopano w ziemię ze słowami "macie tu waszą Polskę".

Szkoły w Chełmie pozamykane na skutek natłytu wielkiej ilości uciekinierów, którzy znajdują tam tymczasowe schronienie.

Mieszkańcy Chełma z całym oddaniem spieszą z pomocą nieszczęśliwym uchodźcom.

W jednym z incydentów zdarzyło się, że straszny pop-ukrainiec poświęcił wozy obciążone narzędziami mordus: siekiery, piły, noże, kosy, którymi mordują Ukraińcy ludność polską. "Myśmy wczoraj razem z sąsiadem wódkę pili, a dziś rano w niedzielę przyszli rżnąć, bo taki rozkaz" /Zeznawał uciekinier.

Aufstellung der beim Polnischen Hilfskomitee
in Lublin mit Sammeltransport eingetroffenen
aus dem Uebergangslager in der Krochmalnastrasse
und zu den Gemeindeflegaturen bestimmten Blight-
linge aus Wolhynien.

Name u. Vorname	Geburtsdatum	Herkunftsart	Ziel.
Stelczyk Amelia	7.3.1919	Adamowka	Giechanki
Stelcyk	Kind	Krs. Kostopol	Gem. Brzeziny
Masolak Genowefa	20.3.1902	Hradi Kr. Ko- stopal	"
Masolak	Kind	"	"
Masolak	"	"	"
Sledzinski Maroeli	10.2.1887	Adamowka	"
Janina	20.5.1858	"	"
Genowefa	18.5.1928	"	"
Sledzinski	Kind	"	"
"	Kind	"	"
Wisniewski Stanislaw	12.3.1910	Zastawie	"
Josefa	4.2.1911	Kr. Kostopol	"
Leon	19.6.1929	"	"
"	Kind	"	"
Kaluza Jozef	13.3.1913	"	"
Antonina	15.8.1912	"	"
"	Kind	"	"
"	Kind	"	"
Resiek Jozef	1.2.1888	"	"
Helzner Maciej	24.5.1884	"	"
Misztal Franciszka	1885	Dobrowka	"
Jaworski Andrzej	1897	Ozomla Krs.	Ostrowek
"	Jozefa	Jaworow	"
"	Kind	"	Gem. Brzeziny
"	Kind	"	"
"	Kind	"	"
Golisz Rozalia	1875	"	"
Sachajko Agnieszka	1850	Aleksandrowka	"
Frid Jan	1899	Krs. Kostopol	"
"	Aniela	Ciemerin	"
"	"	Krs. Luck	"
"	"	"	"
"	"	"	"
"	"	"	"
szara Maria	1893	Wolka Potoska	Ostrowek
Wladyslaw	1853	b. Podcebo	Gem. Brzeziny
Szalus Michal	1905	"	"
Maria	2.2.1904	Krs. Krs. Wlodzimierz	"
"	Kind	"	"
"	"	"	"
"	"	"	"
Lapot Jozef	1904	Zaturce Kr. Turwola	"
Aniela	1902	Horochow Kr.	"
"	Kind	"	"
"	"	"	"
"	"	"	"
"	"	"	"

char
II. LISTA TERORU UKRAIŃSKIEGO.

M.X.1943.

Woj. Lwowskie

Pow. Lwów.

24.X.43. w Pustomytach o godz. 10-tej wiecz. w czasie powrotu furmanką z Lesniwie zostali napadnięci i zamordowani przez ukr. : Józef Kocula z 11-let. córeczką Stasią i furmanem , Surmiak oraz dwóch innych . Konie z okrwawionym wosem i czapką Kocula znaleziono nastajutrz w sąsiedniej wsi za lasem .

We wrześniu zamordowano w okolicy Lwowa 70 Polaków , w tym 3 lekarzy , 5 księży , 15 chłopów , 3 robotników , 3 urzędników , i 17 dzieci .

Dr. Jan Burker -lekarz "Kolei Wsch." - 25/26.X.1943. w Krasnem k. Lwowa został zamordowany przez bojówkę ukr. lekarz "Kolei Wsch." W jego mieszkaniu przetrzelono mu nos , potem wydziesiął go i sekłute nożami . Jeden z bojówkarzy miał powiedzieć "Masz za Andruszewskiego".

Jan Andruszewski 66 l.en.dyr.szkoły - 15.X.43. został zamordowany przez bojówkę ukr. w Krasnem k. Lwowa. Sekcję jego zwłok przeprowadzał dr. Burker .

Kazimierz Śliwiński-lat 22. - zamordowany 10.X.43. w Zawadzie k. Lwowa

Włodzisław Telpkowski - zamordowany 19.X.43. k. Lwowa/7/

Zbigniew Oleśniczak - zamordowany 17.X.43.k/Lwowa/7/

Pow.Turka.

26.IX.43.godz.23. - napadnięto na wieś Borynia k/Turki pod Stryjem . Zamordowano 8 osób w leśnictwie Borynia -

1./ Jerzy Alfred Sakiewicz-1.19.,praktykant leśnictwa , -syn prezesa sądu w Boryni

2./ Zofia Fichtel 1.20 - urzęd. leśn.w Boryni

3./ Anna z Lipińskich Iwanicka-1.19. - kasa buchaltera nadleśnictwa Boryni .
Hanny w Bogu została buchalter nadleśnictwa

4./ Iwanicki Karol 1.29.

Zamordowany został również , budynek nadleśnictwa, mieszkalny , w którym przebywała Zofia Olmick/7/ oraz inż. leśnik Jerzy Joest/7/. Kobieta uratowała się , wyskoczywszy przez okno i schowała się w ogrodzie .

Mężczyzna bronł się , wytrzymując 2-godzinne oblężenie , ostrzeliwany z k. m. i obrzuwany granatami rącznymi .Zabili 2 atakujących , których napastnicy zabrałi se sobą .

Poza tym , w nadleśnictwie została zabita Janina z Krociszów Soltowska 1.30 oraz jej syn Mieczysław Soltowski 1.9

Ze sprawców napadu rozpoznany został niejaki Łozomczyk mieszkaniec Boryni , który po napadzie znikł se wni .
Banda ta dokonała więcej napadów w powiecie Turczańskim .

Z początkiem sierpnia została wymordowana rodzina gajowego Michała Stogajny znan. w Buszaczu kolo Zawadki pow.Turka. Zginęli:

12. Zestawienie „Lista ofiar terroru ukraińskiego” za okres IX – X 1943 r. z terenu Obszaru Lwów Armii Krajowej, b.d.

- 1./ Michał Sztogrzyn - gajowy lasów, lat 26
- 2./ Franciszka z Robotyckich Sztogrzynowa - żona gajowego, lat 20
- 3./ Maria ze Sztogrzynów .....lat 24
- 4./ Kazimierz Sztogrzyn 13 mieś. ayn gajowego

Stanisław Werla 1 41. - leśniczy lasów Krzywe - zamordowany został 12.IX.43.

Sawicka - sekretarka pomocnika targowego /markthelfera/ we wsi Łomna k/Turki sam. VIII. 43.

28.IX.43. Dokonano napadu na leśnictwo w Zubrzycy od Turka . Zginęli:

- Wiktor Nawranek - leśniczy /Reichsdeutsch/
- Bronisław Pachla - gajowy
- Bronisława Pachla - żona gajowego
- Janina Pachla - córka
- Maria Olejowska - urzędniczka leś. w Zubrzycy
- Srug - gajowyleśny w Zubrzycy
- Bziuk - "-"
- Stepan - "-"

Pitucz /?/ - podleśniczy z córką i wnuczką

Jan Ślana -

Janina z Ważnych Ślanowa

Napad zaczął się o godz. 19.30 wieczorem. Napadnięci bronili się przez parę godzin . Po podpaleniu budynku schronili się do piwnicy , gdzie zginęli uduszni, dymem płonącego budynku , przez małżeństwa Ślanów , którzy zostali uprowadzeni i zakłóci nożami . Śledstwo władz niemieckich w toku , nikogo narazie poza ojcem rozpoznanego bandyty nie aresztowano .

vvv.....2 listonosze we wsi Łomna k/Turki sam. z końcem sierpnia

Jarosz - zarządca folwarku Boberla k/Turki /vide I lista/

W Łomnej k/Turki został obrabowany sierociniec PKOp utrzymywany przez Waznywę . Zrabowano żywność, pościel , ubrania znajdujących się tam około 100 dzieci polskich . Zakonnicą prowadzącą zakład kazano się do dwóch tygodni wynieść .

Mgr. Edmund Alrakamik - b. prof. III gim. w Tarnopolu , zamord. 11. 10.43. w Rypianie pow. Turka

Pow. Nisko.

Józef Lubaczewski - kierownik gospodarstwa rybnego w Rudnikach zamordowany X.1943.

Pow. Sambor

Z końcem września zostali zamordowani w Staszowie k/Sambora, leśniczy Rołek jego brat i gajowy .

Pow. Białbrka.

7.X.43. Zostali zamordowani:

Przystański - podpor. rez. WP.

Maria Przystańska - jego żona

Anna Trzedłówna - siostra żony

Markel, narzeczoną Anny - nauczelnik poczty w Głębocicach .

Zamordowani wyszli od Chrymowicza /ukraińca/, właściciela olejarni w Sokolowie i ślad po nich zaginęł . Ochrymowicz zatrzymał ich u siebie pod pretekstem przyjęcia do wieczora . Został aresztowany .

W wodnikach koło Białbrki zamordowali ukraińcy Polaka z żoną . Wartość mienia, złożona z 30 ukr. /w tym 4uzbrojonych/ nie przeszkadzała mordercom .

Woj. - Tarnobolskie.

Pow. Zbarski.

W nocy 7/8.X. wieś Netreba. Dokonany został napad ukr. na wieś.
Straty: 18 osób zginęło, 2 osoby ciężko ranne przebywają w szpitalu w Tarnopolu. Netreba leży w powiecie Zbarski na granicy Wołynia. W lecie tego roku były próby napadu ze strony ukr. na ludność tej wsi. Pozostały czasy jednak bezskuteczne. W czasie żniw gdy ludność dorocza musi przebywać na polach Netrebianie zorganizowali się w ten sposób, że cała ludność gromadziła się przemieszcza się do innej wsi Iłrowice, a na pola wychościli doroczi rotawiając odpowiednio wokół straż. Po ukończeniu robót na polach Netrebianie wrócili do siebie, rozstawiając wokół siebie wsi w dzień i w nocy wartę. Tak było do końca. W pier sztych dniach października przybyli do Netreby Niemcy dla odbioru kontyngentu. Wobec obecności Niemców znacznie większej oszczędności. W dniu 7.X. Niemcy odjechali; a już w nocy 7 naś dokonany został napad ukraińców na wieś. Netreba się broniła. Wskutek gwałtowności straty są jednak duże.

Przykład Netreby pouczaje, że oszczędność nie może być nigdzie ani na podobnie zmniejszona.
/"Extremum"

Pow. Tremboła.

5/6.IX.43. banda ukraińców złożona z 15 osób uzbrojonych w kb.i pistolety, ubranych w płaszcze rozjaskie, głowy pokazwane chustkami, zamordowała w Mogielnicy pow. Tremboła 7 osób, a mianowicie;

Rodzinę Żabskich - złożoną z ojca 1.60, matki 1.85, syna 1.23,

Hora Stanisława 1. 30

Chomiza - syna b. komendanta PP. lat 15

Szleckiego Leona 1. 30

Enczepską - ukraińkę zamężną ze Polakiem 1. 50

Rodzinę Żabskich zamordowano w mieszkaniu, innych podstępem wywołano z mieszkań i zamordowano na grabieżniku zwierzęm.

Stanisław Słonecki - słuch. prawa 1.24 zamordowany 2.V.43.w Słobódce

Strużowskiej koto Tremboły.

Pow. Zaleszczyki

Bolesław Kondratynk lat 21, słuchacz prawa z Gortkowa, ostatnio pracownik MT - w Jagielnicy;

Wieś Winiatyn - 1/8.X.1943. - Biskupski, Popiowski, Mierwiński, 2 bracia

Otto - zostali upr wzięci z miejscowego Mięsozawodu w nocy. Wymienionych obwiązano drutami kolczastymi, a końce drutów połączono. Do grudy tej

dołączono także podobnie związanego miejscowego proboszcza, starszaka 78-letniego. Ks. Zasperski oświadczył, że on go zabije, on jednak nie pójdzie.

Wtedy ksiądz odwiązano i puszczone wolno, a pozostałych ślad zaginęł. Nie wątpiwi się ginęli, gdyż jest to stała praktyka ukraińców, iż uprowadzają ofiary, aby choć na pewien czas odwiec śledztwo.

15/16.II - Stanisław Rybicki z Mhileru.

Adamski - kolejarz zamordowany w Trzestem

17.X.43. w Trzestem 8 miejscowych ukraińców napadło na dom Lewców . Ojciec zginął , syn ciężko ranny .

Pow. Gaortków.

Wieś Kawczynowice - ogrodnik Polak obronił się przed 3 napastnikami ukr. zalewając im oczy krzącym płynem .

Mogielnica - 2 Polaków obronił się przed grupą napastników ukr.

Stachurski - nauczyciel w Jakielnicy został zamordowany 15/16.IX.43.

Mordercy dokonali miejscowi ludzie przebrani w czapki milicji

Dr. Lachowicz - senator - /vide I lista/

Zbyszak Szczeniowski - 18.1. syn komendanta post. PP. zamordowany został w maju 1942r. w /Panszowce?/

Pow. Buszaco.

Mieczysław Żeszulak - 22 l. leśniczy w Niskołyzach k/Buszaco , został zamordowany w czasie kiedy po opuszczeniu stanowiska udał się do Niskołyz po rzeczy . Otrzymał dwa postrzały i kilkanaście pochnięć sztyletem .

W tymże powiecie wymordowani zostali:

Erywanow - nauczyciel w Słobódce Górnej k/Buszaco

Znamierowska - absolw. gimn.

2 oficerów więcej zamordowani IX.43.

Rodzina Znamierowskiej skoczona z 5 osób została wymordowana w 1941 r.

Monasterzyska - 18.IX.43. miejscowi ukr. napadli na fabrykę tyt. i wymordowali 6 Polaków z zarządu /vide I lista/. ukr. ci należeli do OUN.

Pow. Brzeżany.

22.X.43. wymordowani zostali z gorselni w Piszarowie obok Rakuszyna, gmin. Puszcze:

Hieronim Pozichowski - kierownik

Kazimierz Jarembiewicz - buchalter

Jan Kurpiel z Bincowic - magazynier

7.IX.43. zamordowany został ks. Władysław Biliński - proboszcz z Kotowa pow.Brzeżany. Jednak rowerem i został napadnięty w drodze . Ciężki ani roweru nie znalaziono , chociaż ludzie pracujący w polu byli świadkami morderstwa .

Na tym samym miejscu zginął również leśniczy /?/ Polak wracający bryczką do domu , dnia 30.VIII.

Pow. Złoczów

6.IX.43. Zostały znalezione zwłoki leśniczego Romana Tureckiego z Czeremcha. Mordercy dokonali ukr. bojówka , gdyż Turecki brał czynny udział w życiu polit.

Pow. Brody

Ks. Michał Duszeńko , prob. rzymk.-kat. w Rzeszowie , gmina Ponikowice - /nowe szczegóły/ został zamordowany w nocy z 2/3 września strzałami w głowę i w brzuch /podskaki dźwiękami , używanym przez milicję ukr. w gwałtach .

byd./ Sprawcami morderstwa byli ukr., oszczędzono chłopki ze wsi Wysocko, reszta z innych podlaskich wsi. Garderobę między oraz inne ruchomości grabiono.

Tę samą noc prawdopodobnie ci sami sprawcy udali się do wsi Kadłubińska gmina Panikowice, gdzie wymordowali rodzinę polską Michała Grzeli - składającą się z 7 osób: Grzeli /podoł. WP-/, jego żony i 5 dzieci.

Tę samą noc dokonano morderstwa na rodzinie Rymarsza we wsi Wysocko, gm. Panikowice, składającej się z 4 osób: Ojciec, matka i 2 dzieci. Wszyscy zabici wyposażeni rewolweru. Ciało Sch znalezione w stajni między budynkami gospodarskimi.

W czasie przeprowadzenia oględzin zwłok, ludność uk. wcale się tą sprawą nie interesowała. Sąsiedzi twierdzili, że o niczym nie wiedzą i żadnym strzelbom nie słyszeli, mimo, że odległość między domami zamordowanych a ukr. wynosiła zaledwie 25 do 30 kroków. Podczas przeprowadzania sekcji zwłok ludność uk. zajęta była pracą w polu, a śladów pochowała się. W dniu 4.IX. w toku dalszego śledztwa prowadzonego przez Gestapo i Sądarnię aresztowano w Kadłubińskich 10 osób:

1./ Juchymow Ilko	6./ Petrow Michał
2./ Buchaj Wasyl	7./ Mysak Iwan
3./ Czesut Bohdan	8./ Mysak Parańska
4./ Pańkowski Andrzej	9./ Mysak Wasyl
5./ Sklarski Iwan	10./ Duda Wasyl

W Wysocku aresztowano 9 osób:

1./ Pawło Stefan	6./ Ośdek Lech
2./ Lobod Semen	7./ Iwanica Wasyl
3./ Lobod Wasyl	8./ Stepura Semen
4./ Onprko Michał	9./ Hebosun Stefan
5./ Leśków Wasyl	

Osobnicy przyznali się do winy, twierdząc, że mordowali z namowy ks. g. ks. z Wysocka Mikołaja Harwanliuka. Po dokonaniu rewizji u ks. znaleziono kielich z kościółka, który ksiądz Duszeń o przechowywał w domu, oraz sutanę. Harwanliuka aresztowano i przewieziono do Bredów a w dniu 6 IX. wszyscy zostali odtransportowani do Złoczowa.

Pow. Tarnopol.

18.X.43. Ikrówka pow. Tarnopol, w polu o l km. od wsi na pasącego krowy Jaworskiego Ludwika napadło dwo ukr., którzy nadjechali konno. Jaworski rozpoznał w nich braci Broczozuka Romana i Broczozuka Iwana z Ikrówki

Pow. Berezyszyn

Kazimierz Krafiński l. 28 - szef oddziału Liegenschaftu w Gnaszynie pow. Berezyszyn, został zamordowany 29.X.43.

Pow. Kopyczyńce

W Kluwincach pod Chercotkowem zostali zamordowani:

- 1./ Kościński - posterunkowy PP.
- 2./ Michałuk - buchalter majątku
- 3./ nazw. nieustalone.....

Wymienionych wyprzynęto w pole, kasano im wykopać rów, po czym zastrzelono. Nieoznaczony świadek, Heznak?/ Zbigniew, ranny w rękę ratował się ucieczką. On to rozpoznał morderców: syna miejscowego księdza gr.-kat. i miejscowego żyda. Bandyci byli w maskach i używali języka roś ja iego /celowo/. W związku z tym Gestapo aresztowało ks. gr.-kat. z Krowiniec oraz ojca drugiego ks. gr.-kat. z sąsiedniej wsi.

Chercotków - 22.IX. miejscowi ukr. spalili gospodarstwo Polaka Stanisława Szymala.

Woj. Stanisławowskie.

Pow. Stanisławów.

Ks. Antoni Wierzbowski - z parafii we wsi Rybko pod Stanisławowem, został 1.4.43. wyproszony do lasu i tam zamordowany.

Karozmarczyk - urzędnik Ligenschaftu w Zygmuntówce k/Stanisławowa zamordowany 16.1.43.

13.1.43. w Koszykowie k/Stanisławowa zostali wymordowani :

Barta - Polak 1.82 . kierownik ligenschaftu

Barta -syn - 1.74

sekretarka - 1.18

Ciała pomordowanych przewieziono do Stanisławowa , gdzie odbył się manifestacyjny pogrzeb z udziałem tłumu ludności polskiej . Barta stracił w 42.r. brata aresztowanego przez Niemców i zmarłego w więzieniu.

Pow. Kolomyja

Kayser Kazimierz - asystent leśny 1.82. Został zamordowany w Młodiatynie k/peczynińska 6.1.43.

Władysław Prygorarz - 1.29. podpor. WP. Został zastrzelony przez ukr.

8.1.43. nadkuczińców , gdy wracał ze swego pola do domu.

Trzeba nadmienić , że już poprzedniego dnia strzelali do niego ukr. ale go nie trafili .

Na tym kierencie kieruje mordowaniem Polaków miejscowy paroch gr.-kat. , dyr. szkoły rolniczej i nacelnik poczty .

2/3.1.43. Peczynińska - ukraińcy napadli na tut. Polaków , mordując FEREJKĘ

jednego . Reszta bronila się odwrotnie , przy pomocy sierż. kos i tp.

Ze względu na przewagę napastników musieli wycofać się w pole . Następnego

dnia miejscowi Polacy przenieśli się do Kolomyji .

Pow. Nadwórna.

Olga i Wanda Bojko - zamordowane w Mi oliczynie 30.IX.43.

6.1.43. zamordowano w Mikoliczynie trzech Polaków , 4-go ciężko ranili .

Ten wspomina , że sprawcami mordu byli :miejscowy komendant pol.ukr. , syn

miejscowego księdza gr.-kat. i wójt gminy zbior. Władze niemieckie

przesłuchiwały całą tę partię , ale żadnych dalszych konsekwencji nie

wyciągnęto .

Pow. Kolomyja.

W Korniezu k/Kolomyji zamordowano dnia 16.1.43. listonosza /7/

Pow. Rohatyn.

12.1.43. Ks. Tadeusz Stroński . - /nowe szczegóły mordu / We wsi Skoromachy

banda żydowskiego szczone z 6 osób zamordowała proboszcza ks.

Strońskiego , wybitnego działacza narodowego i katolickiego.

Został on zabity trzema strzałami .

Śp. ks.Stroński liczył lat 44 . Od najmłodszej młodości pracował w szeregach

obozu narodowego , w 1918 brał udział w obronie Lwowa i był odznaczony

Krzyżem Niepodległości . Śp. sparył był bratem znanego działacza , prof.

Strońskiego . Zwłoki Śp. ks. Strońskiego zostały przywiezione do Lwowa

i złożone na wieczny spoczynek na cmentarzu Łysakowskim w niedzielę 17.1.43

Dr. Lukasz Czarnowski - 1.29 kier. Państwowej Stadniny Czachrów k/Bukaczo-wiecie pow. Rohatyn . Zamordowany 20.X.43.

Roman Rycerz 1.24 urzędnik firmy leśnej w Pukowie obok Rohatyna. Został zakończony wraz z kolegą nocą 1.X.43. w mieszkaniu i wywieziony przez bandę ukra. w przebraniu sow. do lasu , gdzie dokonano egzekucji , pp sderciu odsieczy z ofiar i uprzednim rozgrabieniu ich mienia w mieszkaniu . Po odnalezieniu następnego rana ofiar , stwierdzono że Roman Rycerz już nie żył , jego kolega zaś ciężko ranny skończył szpitala . Niemcy po przesłuchaniu przedstawili się tą sprawą interesować .

Pow. Halicz.

Dubowce 12.X.43. godz.5.30 Został zamordowany Sadowski /?/-Polak , urzędnik ruchu , przy sprzedaży biletów , przez bandę ukr. z OUN . Osirocił żonę i dzieci .

Jezupol - 16/17.X.43. zostali zamordowani :
Sajkowski Franciszek - n czelnik stacji
Bogucki /?/ - kierownik szkoły .
Ciała ich wrzucono do Dniestru .

Pow. Truszcze.

15.X.43. Na drodze między Józefem a Truszczem banda z OUN składająca się z 10 osób ukr. napadła na przejeżdżający do pociągu kiero niemieckie pociąg i nauczycielkę mordując ich na miejscu .

Pow. Końw Huc.

W Żabiu 10.X.43. w strasliwy sposób , wycinając języki bandyci ukr. zamordowali : leśniczego /?/ , żonę i dziecko , 16 l. dziewczyna zbiegła do Kołomyży .

GENERALGOUVERNEMENT
DISTRIKT LUBLIN
DER KREISHAUPTMANN IN CHOLM

Cholm, den 1. November 1943

An den
Herrn Gouverneur des Distrikts Lublin

Der Gouverneur
des Distrikts Lublin
Abteilung Innere Verwaltung
Bevölkerungswesen und Fürsorge
in Lublin

Kr/J

U.-Abteilung B. u. F.

Eingang: 9. Nov. 1943

J. Buf. Ref. /

Betr.: Flüchtlinge aus Wolhynien

Bezug: Ihre Verfügung vom 27. 9. 1943

Aktz.: I Buf. 501/10 - Ref. II 60/43 Ha

Anlagen: 0

Der Flüchtlingsstrom aus Wolhynien hat am 30. August 1943 begonnen und dauert z. Zt. noch fort.

Das Polnische Hilfskomitee in Cholm und das Polnische Rote Kreuz haben die Betreuung der Flüchtlinge übernommen.

Die Betreuungsmaßnahmen werden von mir und der hiesigen Sicherheitspolizei überwacht.

Die Arbeitsamtsnebenstelle in Cholm hat einen Teil der Flüchtlinge auf Arbeitsplätzen, hauptsächlich in der Landwirtschaft im Kreise Cholm, untergebracht.

Die größte Zahl der Flüchtlinge sind Polen; einzelne Flüchtlinge sind ukrainisch, deutsch und andersvölkisch.

Vom Polnischen Hilfskomitee in Cholm wurden in der Zeit vom 30. 8. bis 31. 10. 1943 polnische Flüchtlinge mit nachbezeichneten Zahlen erfaßt:

In der Zeit		Männer	Frauen	Kinder	Zusammen
vom:	bis:				
30.8.	30. 9.43	889	1130	1238	3257
1.10.	31.10.43	1085	1364	1503	3952
Gesamtzahlen:		1974	2494	2741	7209

- 2 -

13. Pismo niemieckiego starosty powiatowego w Chełmie do gubernatora Dystryktu Lubelskiego z dnia 1 XI 1943 r. w sprawie uchodźców z Wołynia – strona 1

A 32.

TRAGEDIA WOŁYŃSKA

I

Proboszcz z parafii Decerkaży pow. krzemienieckiego dorzuca nowe szczegóły do tragedii wołyńskiej:

30.VII.br. Ukraińcy podpálili kościół w Szumborsze, zgromadziwszy w nim wprzód zrabowane Polakom rzeczy, bibliotekę itp. Kościół spłonął doszczętnie.

W Zabajcach wymordowano ludność polską, m. in. rodzinę Miszurów, których córka przeszła niedawno na prawosławie. Własny jej mąż prawosławny Ukrainien wydał ją jako Polkę bandytom. Zamordowano również 11 jeńców sowieckich w Sadukach. Zabito nauczycielkę Koterynę, powszechnie kochaną za dobroć. Stadnioki i Maciej Sierżakowski z Obró zabici. W Borkach pod Krzemieńcem banda ukraińska ostrzelała oddział niemiecki i raniła oficera. Spalono zato 2 chaty (o charakterystyczne, tylko 2 chaty). Wieś Rybcia w Krzemienieckim powiecie ocalała jak dotąd, dzięki dobrze zorganizowanej samoobronie i nieustannej czujności. Wszystkie gospodarstwa polskie wokoło spalono. Podobnie spłonęły, a ludność została wymordowana w: Piszczatyńce, Zarudzie, Matwiejowce i Zabajce. Sdzie pozostawał jeszcze jaki dwór, został zrównany z ziemią.

Według dotychczasowych danych zostało doszczętnie spalonych w Krzemienieckim 55 folwarków, między nimi folwarki stanowiące własność Liceum Krzemienieckiego. 3 ocalało tam, gdzie stoi szkoła niemiecka.

Motorem rzuci jest nienawiść wzbudzona przez bolszewików i Niemców do Polaków, a duchowieństwo unikiło sprzyja temu i bierze udział w ich wyprawach, które zupełnie manifest Metropolity.

We Włodzimierz Wołyńskim wymordowano w kościele w czasie nabożeństwa wszystkich znajdujących się tam Polaków. Mordowano nożami, siekierkami, pałkami. Część okrutnie pokaleczonych, lecz ocalała, a reszta dzieci przywieziono do Lwowa.

We wsi koło Rodkowania ksiądz unikił rodząc ulotki używane do mordowania "Lachów".

Morderstwa ocenia wszędzie nieopisany sadyzm. Maże dzieci z ustami przeciętymi od ucha do ucha i napis na kartce: "Polska od morza do morza".

Kobiety wbijane na pal, mężczyźni rozrywani kłami. Obcinanie kolejno wszystkich członków przed zadaniem śmierci.

Koczki wiekinierów koczują w Krzemieńcu, w Wiśniowcu, w klasztorze i in. Jedną wśród nich okropną - nagłoga konieczność pomocy. Pomoc może być dwójaką: wyciągnięcie stamtąd ludzi, powzięcie im pieniędzy. Jedno i drugie leży w naszych możliwościach. Chodzi tylko o środki i szybkość działania, bo ostatnie wieści są coraz okropniejsze".

Listopad 1942 r. okolice Brańska:

Dębina - pierwszy napad - rodzina Zielińskich. Rzucono w okna granaty, spalono budynki, ostrzelano dom. Ukraińcy podali potem Niemcom wiadomość, że to Polacy mają broń i do nich strzelali. W wyniku Niemcy aresztowali Polaków sąsiadów Zielińskich.

Rydoml koło Krzemieńca - 27.II.43 r. - Milicjanci uzbrojeni zrabowali dom Klijanów (Polaków). Ojca i syna rozebrali - nagich przywiązali do ścian - za wiać widocznie kaczęli bić, bo ciała posiniaczone. Następnie zabili siekierami i wrzucili do wody.

Tetykowce - 10 km. od Krzemieńca - afera usuwania Polaków mających zarząd państwowymi majątkami. Zapadnięte rodziny Leona Czeplowskiego - zamordowano rodziców, jego brata, jego i

14. Zestawienie Sekcji Wschodniej Departamentu Informacji i Prasy Delegatury Rządu RP na Kraj (szczętkowy wykaz zbrodni ukraińskich na ludności polskiej Wołynia w 1942 i 1943 r.) wraz z załącznikiem „Opis wypadków w Hucie Stapańskiej i jej okolicach”, b.d.

- zonę raniono. On zmarł w szpitalu. Bardzo porządny Polak, pomagający wszystkim.
- Kąty - Ludność schroniła się w kościele w celu obrony. Przy obronie padło kilkuset, 1.800 osób zdołało się schronić do Krzemieńca.
- Żałoba Sadki - na prośby Ukraińców Polacy wrócili do wsi i nastąpiło pojednanie i wzajemne zaufanie - następnego dnia ci sami Ukraińcy wymordowali Polaków.
- Zarudzie koło Matwijowic - Felka Pażkowskiego kołmi rozerwano. Kąty - po męczeniu zabili dziecko, rozciągli usta od ucha do ucha, a między oczami przybili gwóźdźem kartkę z napisem "Polska od morza do morza".
- Horynka - pod tą wsią wykopano doły, ustawiono rządem Polaków, wykręcano w łokciach ręce i męczono. Następnie wszystkich rozstrzelano.
- Miszcz - 170 rodzin, tam, około 60 osób wymordowano w końcu sierpnia br.
- Szpikełozy - na skutek bestialskich metod mordowania Polaków, Niemcy spalili tę wieś. Dzieci polskie nosili tam Ukraińcy, rozwieszono na wierzchołkach.
- Piszczoty - Grządowska, uciekająca za wsią dopadli i po męczeniu zabili. Znalaziono ją z brzuchem rozprutym.
- Rybna - wieś całkowicie polska broni się do dzisiaj. Napięta sytuacja - najgroźniejsza - Napięta dni kilka temu odparto. Niemcy zabronili im wyjazdu do Krzemieńca. Czekają bez nadziei ratunku.
- Dederkały - Polacy z księdzem zamknięci w kościele garnizonowym. Wiadomość z 7-go - częściowo przedarli się do Krzemieńca.
- Wiśniowice; Kanowce - Polacy jeszcze tam trwają.
- Matwijowice, Ludwiczki, Piszczoty, Dębina, Kotiaczyn, Zabernik - wymordowano około 100 osób (żywcem paleni).
- Krzemieniec - od 1.IX. do 7.IX. Delegacja ukraińska agitowała się do Niemców z żądaniem aby Niemcy wykończili Polaków, albo dali Ukraińcom zupełną swobodę w tym kierunku, Wzianiem za to obiecali dać kontyngenty i ludzi do wojska.
- Niemcy ogłosili 8.IX, 9.IX, 10.IX wielki wywóz młodzieży polskiej do Niemiec (od 14 lat). Równocześnie powiadczono, że ci, którzy zostaną na miejscu, nie będą mieli opieki (wojska) Ukraińcy bojkotują Polaków i zakaz sprzedawania Polakom żywności wydali.

Opis wypadków w Hucie Stepańskiej i jej okolicach

34

/podany przez jednego z czynnych uczestników obrony Huty Stepańskiej/

Pierwszy napad miał miejsce 3 lutego na majątek Butejki, gdzie zamordowano w bestialski sposób szkieletami funkcjonariusza majątku Polaka Kalusa i Polką Józefinę.

W parę dni potem 10 lutego nastąpił napad już w większym zakresie na miejscowość Parodło, zamieszkałą przez samych Polaków. W osadzie było około 20 domów. Ponieważ Niemcy stosowali represje wobec ludności osiedli, w których przebywali dywersanci sowieccy - banda po przybyciu do tej miejscowości zaprzęgnęła ludność, aby sama powiększała się i w ten sposób pod pozorem, że została uwolniona przez dywersantów, uchroniła się przed represjami niemieckimi. Kiedy wszyscy zgromadzili już byli powiększeni, banda wzięła się do nich i wymordowała całą ludność w bestialski sposób.

Do Huty Stepańskiej wpadły bandy po raz pierwszy 11 lutego. Oddział przyjechał 12 wozami. Trzech chłopców, którzy jeszcze nie-uzbrojeni stali na straż i na same nie zbiegli, sądząc, że nadjeżdża sowiecki oddział dywersyjny, pochwycono i wozembranych do magazynu w jednej z osad. Na wiadomość o tym, ojciec jednego z chłopców, Piotrowski, sam uzbrojony w szkierę pobiegł do tej osady i przeciw-stawy się pomiędzy stojących tam członków bandy dwóch z nich zerwał szkierą. Wskazując na ten dziełny czyn było wycofanie się całej bandy spod Huty Stepańskiej po uprzednim zamordowaniu 3 uwięzionych chłop-ców.

Ostał ludność polska Huty Stepańskiej i wsi okolicznych przystą-piła do organizacji obrony. Kilka sąsiadujących ze sobą wsi, a więc Huta Stepańska, Byrka, Wiedzińska i Szerog Koleni, rozrzuconych w sąsiedztwie, zawiązało się w t.zw. blok. Wspólnie wytworzyła straż zorganizowaną łączność i ustalono sposoby wzajemnej pomocy. Przy-stąpiono do zbierki pieniędzy na broń. Dowództwo nad obroną objął porucznik Jan Skiba, pochodzący z parnawskiego, będący nauczycielem w Hucie.

W ciągu marca zdobyto uzyskać już trochę broni, tak że np. w miejscowości Byrka posiadali około 100 karabinów. Naogół w marcu było w tej okolicy jeszcze dość spokojnie.

Hucie zaczęły się masowo dopiero w kwietniu. Nastąpiły napady na Hajdanówkę, Dylbiec, Półbiec. Na wiadomość o napadzie na Haj-danówkę i Kolonowisz, odległe o 50 km od Huty, polski oddział w Hucie Stepańskiej chciał podążyć z pomocą. Przybyło jednak za późno i znalaziono tylko bestialsko pomordowane trupy oraz nieco niedobitków, których zabrano do Huty Stepańskiej. W tym czasie nastąpił nowy napad na Hutę bandy ukraińskiej z Butejek. Banda została odparta, a następnie Polacy przeprowadzili ekspedycję do Butejek, które spalono. W dzień w tym czasie nastąpił napad band ukraińskich na Stepań. Spalono tam osadę.

Ludność polska ze wszystkich okolic zaczęła ściągnać do bloku stepańskiego tak że w maju było tam już przeszło 10.000 Polaków.

W szerszym zakresie stała się bardzo gorąca. Ukraińcy powaszech-nie ogłaszali, że robią powstanie. W tym czasie zrobiono ekspedycję do miejscowości Huta Rycka, z której nadano wiadomość, że jest tam kilka rodzin polskich, zagrożonych przez Ukraińców. Wodźcy te udało się odbić i mimo, że w drodze powrotnej łobor ekspedycji był silnie atakowany, powrócił on z bardzo dużymi stratami do Huty.

W czasie jednego ze swoich objazdów organizacyjnych po terenie bloku został zamordowany dowódca obrony porucznik Skiba. Przez ostatni dni przebywał w Hucie niemiecki oddział SS, składający się z Polaków. Byli to, jak sami mówili, ochotnicy, pochodzący z różnych okolic Polski. Stosunek ich z miejscową ludnością polską był bardzo dobry.

Poza tym, od czasu do czasu, pokazywały się sowieckie oddziały dywersyjne, które przebywały w okolicy.

Po śmierci porucznika Skiby zaczął w Hucie Stepańskiej odgrywać rolę Jakub Andrzej Kmicie, komunistę. Przez pewien czas on pełnił rolę dowódcy, chociaż nikt go do tego nie upoważnił.

Ostatni napad na Hucę Stepańską rozpoczął się 15 lipca o godz. 3-iej wieczorem. O godzinie 10 wieczór już wszędzie dookoła Huty widnieć było polary. W ciągu nocy wobec braku amunicji silnej przewagi w uzbrojeniu po stronie ukraińskiej, która miała nawet granatniki, musiano opuścić Kyrki, Tury i Siedlisko. Cała ludność polska o 6-iej rano skupiła się w Hucie. Było jej jednak tak dużo, że schrony i okopy nie mogły jej pomieścić. Walka trwała cały dzień 16-go, aż wreszcie pod wieczór atakujących Ukraińców odparto.

W czasie napadu ukraińskiego na Hucę Stepańską zajął się ten właśnie oddział dywersyjny sowiecki, składający się z 62 ludzi pod dowództwem Łyda. Dowódcą tego oddziału zaproponował, aby część uzbrojonych udała się z nim, aby przebić się przez oddziały ukraińskie i spróbować ponoc oddziałów sowieckich. Pewna ilość ludzi poszła z nim, kiedy jednak wycostali się do lasu, wówczas dowódcę oddziału sowieckiego zwrócił się do nich zapytaniem, kto zaplataje się do wojska sowieckiego. Polacy odpowiedzieli odmownie i wrócili do Huty.

Noc z 16-go na 17-go minęła stosunkowo spokojnie. 17-go rano Kmicie zarządził wycofanie się z Huty. Zebrał się olbrzymi tabor, składający się z około 1000 osób i udał się w kierunku Tafełkwa. Kiedy jednak Ukraińcy tabor napadli, Kmicie znikł zupełnie, a większość części taboru powróciła do Huty i tam broniła się jeszcze w ciągu dnia 18-go. Następnie wycofano się raz jeszcze w kierunku na Hucę. Po przybyciu do Huc zaczęło się, że Hucy były napadane równocześnie z Hucą 18-go. Pomocy żadnej nie otrzymały. Wobec tego wódz się ewakuował. W nocy, zastali już najejsgliższe. Następnie przez Grabinę udano się do miejscowości Widimer. Była to miejscowość, w której znajdowało się około 500 Polaków i była doskonale zorganizowana i broniona. Widimer posiadał potrójne linie obronne i przejścia podziemne. Brak tam jednak było również amunicji, jak również nie było miejsca dla Polaków z Huty Stepańskiej.

Edwana zastąpiło rozwiązanie taboru. Część młodzieży i uzbrojonych pozostała w Widimerze a część poszła w lasy tworzyć oddział partyzancki. Bezbronna ludność udała się na teren pow. sarneckiego w okolice Stodzimierza.

- 3/Ruch ewakuacyjny trwa nadal bez przerwy. Oczyszczają się miasta wszystkie łącznie ze Lwowem.
- Z magazynów kolej. i pocztowych usuw. się wszelkie zapasy, pozostawiając jedynie materiał naprawczy, potrzebny na 2 mies. Resztę wywozi się. Brak jednakże taboru kol. opóźnia mocno planową ewakuację. Warsztaty kolejowe we Lwowie, Stanisławowie i Stryju stopniowo likwiduje się, przez demontaż i wywóz maszyn.
- Spichlerze zbożowe z Tarnopola i Czortkowa wywozi się do Warszawy, Radomia, Częstochowy i Rzeszowa. Wywóz minimalny z powodu trudności transportowych.
- Dystrykt przygotowuje się do ewakuacji. Wszystkie inne urzędy ~~spokojnie~~ ^{spokojnie} Dla Banku Państwowego przygotowany pociąg pancerny do ewakuacji.
- Niemcy pragnąc uniknąć kłopotów wprowadzili pogotowie śródków transp. -samoch. przy urzędach i instytucjach.
- Ruch ewakuacyjny kierowany obecnie na Stryj-Sambor/linią podkarpacką/.
- Zdenerwowanie wśród Niemców coraz większe, że nawet Stadthauptmann miał odprawę w dniu 11.II. z Reichsd., by zachowali spokój i nie wywoływali paniki.
- W Czortkowie Gpo i Schupo dla zapewnienia sobie większego bezpieczeństwa przywdziało cywilny strój.
- 4/ W ciągu ostatniego tygodnia śmia najliczniejszych mordów ukraińskich na Polakach szła zaciągami od Rudek poprzez Gr. Jag., Janów, Horyniec, Rawę, Kamionkę Str., Sokal. Ogółem ofiary oblicza się na 257 osób tylko z lwowskiego rej.
- Mordy zwiększyły się również w Tarnopolszczyźnie, jak też ujawniły się znowu w Stanisławowskim.
- 5/ Dnia 15. II. odbył się pogrzeb wicegubernatora dr. Bauera oraz jego sekretarza Dr. Schneidra.
- Kamacha dokonał kpt. Gpo /ukr.-ros. na sz. niem./, osoba znana pracownikom Dystryktu. Strzał w Bauera miał wywołać represje ze strony władz niem. na miejscową ludność, a w konsekwencji doprowadzić do zamieszek. Robota agentów sow.
- Wypadek ten uderzył w komunistów wśród których w nocy 11/12 .II. były liczne aresztowania.
- 6/ Wiadomości z terenów zajętych przez sowietów:
- a/ Polacy otrzymują "Tremienneje udostawierdenje" w którym stwierdza się, że taki a taki jest obywatelem polskim i że do czasu rozstrzygnięcia sporu granicznego ma prawo swobodnego poruszania się po terenie.
  - b/ Ustalono kurs rubla "al pari" ze złotym polskim Banku Polskiego podczas gdy złoty B. Państwowego 20 zł. - 1 rubel.
- /-/Janka

15. Fragment „Meldunku doraźno-informacyjnego nr 5” Komendy Obszaru Lwów Armii Krajowej z 20 II 1944 r. dotyczącego sytuacji wewnętrznej na Wołyniu ze wzmianką o aktualnym zasięgu największego nasilenia mordów ukraińskich na ludności polskiej

Wzrost
L.dz.19/Og.
Dn.28.II.1944.

Meldując - mordy ukraińskie na Polakach z dnia na dzień przybierają na sile - samoobrona w Inspektoracie Złoczów, Tarnopol działa coraz sprawniej, w Inspektoracie Czortków gorzej, zupełnie śle w Inspektoracie Brzeżany /nimo że najmniej mordów było w powiecie brzeżańskim i podhajciańskim/.

Zastanawiające jest, że fala mordów idąca z Wołynia wstrzymywana jest na linii granicznej powiatów Brody, Złoczów, Zborów, Tarnopol, Zbaraż - nikt nie upada na duchu, nikt nie wyjeżdża na zachód /poza kilkoma rodzinami, które współpracowały z Niemcami a dla nas jak również dla polskości żadnej wartości nie przedstawiają/.

Natomiast ze strony powiatu rohatyńskiego i przemyskiego Okręgu lwowskiego idzie popoch, który udziela się nie tylko ludności polskiej ale nawet organizacji /Głównie - organizacja - przedstawiam raport kmdta Inspektoratu - załącznik Nr.1./.

W Inspektoracie czortkowskim przeszkadza normalnej pracy nasza administracja cywilna - kierownik tańszej administracji Hohort prowadzi ciągłą walkę z komendantem Inspektoratu i komendantami Obwodów, jego ludzie wchodzą między oddziały nasze - organizują wywiad /co drugi Polak to wywiadowca/, wyznacza stanowiska od naczelnika poczty do weźnego, od zwiadowcy stacji do portjera i.t.p.

~~W~~ praca na terenie Inspektoratu robi wrażenie, że są dwie organizacje zwalczające się wzajemnie.

Hohort nauczyciel gimnazjalny, przed wojną prowadził harcerstwo i jako taki ma dość duże wpływy - uważam jednak jego działalność jako szkodliwą na terenie Inspektoratu Czortków.

Jako przykład podrywania organizacji przesyłam okólnik Nr.12 /załącznik Nr.2./ Okólniki wysyła do naszych ludzi, którym wyznacza stanowiska w administracji.

Hohorta uważam za człowieka chorego - napisał do mnie pismo, by natychmiast został usunięty komendant Inspektoratu, 2 komendantów Obwodów - na jednego komendanta Obwodu zgodził się jedynie z tym, że nam go ukarać.

Ze strony Komendy Okręgu zrobiono wszystko by opanować sytuację, która zresztą nie jest tak zła - poza nerwami niektórych ludzi z organizacji. Jednak w ostatnich dniach zaszły wypadki, które mogą zmniejszyć sprawność samoobrony i spowodować zagrożenie się ludności polskiej.

Na m.Hucisko brodzkie /granica pow.Brody i Złoczów/ napadła banda ukraińska w sile około 300 ludzi - samoobrona atak odparła po całonocnej walce. Napadający mieli straty w rannych /słychać było jak i, z naszej strony prócz jednego rannego wieś wyszła cała. Na 3-ci dzień oddział wojska niemieckiego z Brodów otoczył wieś, przeprowadził rewizję za bronią /której nie znaleziono/, następnie zabrano ponad 150 ~~więźni~~ więźniów od 17 do 50 lat, odprowadzono do Brodów, załadowano do pociągu i tego samego jeszcze dnia odesłano w niewiadomym kierunku.

Na m.Bieniów /wzłyn/ pow.Złoczów napadła banda ukraińska - samoobrona odparła bandytów - w czasie walki zostało 2 naszych ludzi rannych jeden granatem ryczyną, drugi kulą karabinową. Na drugi dzień policja i żandarmeria niemiecka otoczyła wieś, w czasie rewizji znaleziono wystrzelone łuski, ranni zostali aresztowani za posiadanie broni.

Na m.Trościaniec Wielki pow.Zborów napadła banda - wieś atak odparła, ale na drugi dzień policja niemiecka i straż graniczna otoczyła niektóre domy, przeprowadziła rewizję - nie znaleziono nic, jednak aresztowano 3-ch ludzi /1 podchor. kmdt oddziału Kdw i 2 strzelców/ za to, że z ich domów strzelały automaty / faktycznie tak było, straż graniczna nie przysłała na pomoc, wskazała jednak miejsca skąd strzelały automaty/.

28.II. banda ukraińska napadła na wieś Berezwica kmdta Samo-

16. Raport z 28 II 1944 r. z terenu Obszaru Lwów Armii Krajowej dotyczący sytuacji wewnętrznej na Wołyniu z charakterystyką tła ogólnego wypadków i z opisami pojedynczych wypadków mordów ukraińskich na ludności polskiej

obrona nie pełniła służby - we wsi zostało wymordowanych 22 osób, przeważnie kobiet i dzieci. Przeprowadzone dochodzenia wykazało: ludność posiadła około 30 kb z amunicją i 2 automaty - mimo tego zaprzysiężonych było tylko 10 ludzi - reagenta pod wpływem Stronnictwa Ludowego i o żadnym wojsku słyszeć nie chcą /Kogilno, Gontowa, Netreba - spalona i wymordowana 4 miesiące temu, oraz Berezowica Mała/. Jednak samoobrona była i warty stale wystawiano. Od miesiąca ludność jest codziennie gnana do pracy, gdzie od świtu do nocy kopią okopy pod kierownictwem wojska niemieckiego. Pracą są tak zmęczeni, że zaprzestali wystawiać warty - tembardziej że w pobliżu było wojsko niemieckie i oddział straży granicznej - żołnierze straży granicznej zapytani /wszyscy mówią po polsku - przeważnie Ślązacy/ odpowiedzieli "co nas to obchodzi, niech ich mordują" - dosłownie.

W powiecie podhajeckim Niemcy aresztowali 6 naszych żołnierzy z samoobrony z bronią, w powiecie czortkowskim aresztowano 5 ludzi z bronią - wszyscy 5-ciu zostali rozstrzelani. /Jako odwet nakazano zastrzelenie Niemców - szefa Depo i szefa Kripe w Czortkowie - rozkaz częściowo został wykonany, szef Kripe został przez nasz patrol zastrzelony dnia 26.II.45 r. - Niemcy tego samego dnia rozstrzelali 30 ukraińców./

Powyższe fakty świadczą, że "Niemcy zupełnie nie reagują na morderstwa ukraińskie - przeciwnie aresztują Polaków, którzy się bronili, co wpływa bardzo ujemnie na samopoczucie mordowanej ludności.

W tej chwili otrzymałem meldunek, że banda ukraińska napadła w dniu 21.II. na Majdan pow. Złoczów - napad został odparty z dużymi stratami ze strony ukraińców - dnia 23.II. oddział niemiecki otoczył wieś gdzie aresztowano 140 Polaków /załącznik Nr.3./

Ostatnia mowa Churchilla załamala społeczeństwo polskie nie tylko w miastach ale i na wsi.

Ludzie którzy poprzednio zdecydowani byli na pozostanie i na podstawie odwiadczenia Delegata Rządu prowadzili propagandę trwania na miejscu, dzisiaj wyjeżdżają na zachód. Jestem przekonany, że z chwilą cofania się frontu wszyscy wyjadą i żadna propaganda naszej inteligencji i ludności miejskiej nie zatrzyma.

Podobne meldunki otrzymuję ze wsi - t.zw. Mazury, koloniści, inteligentniejszy element wybiera się na zachód. Inni oczekują bolszewików jak zbawienia, wierząc w to, że mordercy z przyjściem czerwonej armii skończą się.

Nastroje wśród ludności miejskiej, ucieczki na zachód podtrzymują Polskie komitety opiekuńcze, które wyznaczyły rejony zamieszkania /województwo kieleckie i radomskie/ dla poszczególnych miast województwa. Plan ewakuacji polskiej ludności na zachód opracowany przez RGO i przekazany do miejscowych komitetów nadesłaj z raportem K.W.

Do sytuacji jaka się wytworzyła w związku z mową Churchilla, z mordami ukraińskimi i negatywnym ustosunkowaniem się Niemców do tych mordów oraz tępieniu przez nich wszelkich odruchów samoobrony z naszej strony, dochodzi propaganda bolszewicka, która coraz śmielej wkrada się w nasze szeregi.

W powiecie złoczowskim do oddziału partyzanckiego bolszewickiego przeszedł tak zwany "Porutschuts", zorganizowana straż leśna z Polaków przez nadleśnictwa pod wpływem organizacji.

Oddział który przeszedł do partyzantki bolszewickiej zorganizowany został w nadleśnictwie Sokołowiec na granicy pow. Kamionka Strum. - Brody.

Z ludzi należących do "Narodowych Sił Zbrojnych" z powiatu Kamionka Strumikowa. Komendant oddziału Cybulski podchor. rez. + 14 wyszkolonych żołnierzy. Oddział po zlikwidowaniu straży w Sokołowiec przeszedł do Brodów, następnie Ruty Pieniackiej, skąd miał być przeniesiony do nadleśnictwa w Złoczowie. W Brodach kmr Obwodu i Kdr zwrócili się do Cybulskiego, by podporządkował się Komendantowi Obwodu swoich ludzi - ten odpowiedział, że podlega bezpośrednio Kdr Okręgu lwowskiego.

Równocześnie do partyzantki bolszewickiej przeszło 19 ludzi

z tak zw. policji polskiej z Wołynia, którą zapiekował się Obwód zloczowski i porzucił w polskich ośrodkach.

W tej sprawie prosimy oświadczenie dochoźdzenie - szczególny meldunek nadesł. / dla orientacji przedkładam raport kmdr. Obwodu Zloczów załącznik nr. 4. /

Meldując, że poza naszymi mordami na ludności polskiej - codziennie otrzymujemy meldunki o mordach indywidualnych, które przede wszystkim uderzają w organizację. 18.II. został zastrzelony w Brzeżanach o godz. 9-tej rano dr. Biliński /kpt rez./ na drodze z mieszkania do szpitala. Dzisiaj otrzymałem meldunek, że został zastrzelony 6ca korp. w Grywałowie pow. Skułat - st. sierżant al. staż. /

W ostatnich miesiącach Okręg stracił 2 komendantów Obwodów /oficerów/, 3 zastępców kmdtów Obwodów /2 podchor. i chorąży/ zastrzelonych przez ukraińców; aresztowanych przez Niemców obecnie w więzieniu 1 kmdt Obwodu i 3 dowódców kompanii, 1 oficerka saperów przy Inspektoracie. Razem 5 oficerów. Są to bardzo ciężkie straty dla Okręgu, który ma bardzo naki stan oficerów. Straty te poniesione nie przez lekkomyślność czy brak zasad konspiracji ale przez poświęcenie i ofiarność większości oficerów i żołnierzy w Okręgu.

W związku z sytuacją ukraińską wydałem zarządzenia:

a/. ciągłego kontaktu oficerów Komendy Okręgu z komendantami Inspektoratów i Obwodów, oraz wszystkich komendantów i dow. od Inspektoratu do kompanii, plutonu i drużyny włącznie - celem podtrzymania pewności siebie.

b/. zwiększenie akcji dywersyjnej na kolejach i akcją bojową przeciw samochodom wojskowym, policji i żandarmerii niemieckiej - celem wyrobienia sprawności bojowej naszych oddziałów oraz podtrzymania ducha szlachetnego.

Przez akcję zaczepną mam zamiar zmusić Niemców do pozostawienia garnizonów i wart wojskowych wzdłuż torów kolejowych, dróg a nawet większych osiedliach, przez akcję w pobliżu osiedli ukraińskich zwrócić Niemców przeciw ukraińcom - ukraińców zaś przeciw Niemcom.

c/. z powrotem rozpocząć akcję odwetową przeciw fizycznym i moralnym sprawcom mordów, oraz wybitniejszym przedstawicielom ludności ukraińskiej. /Pierwsza akcja nie dała pozytywnych wyników, ponieśliśmy większe straty niż ukraińcy, obecnie zdecydowałem się jednak na odwet, celem podtrzymania ludności polskiej./

d/. położyć główny nacisk na samoobronę ludności polskiej przez ciągłą propagandę /wydano już kilkanaście odczw do ludności, obecnie wydałem odczwę 3.000. egzemplarzy - załącznik nr. 5./

e/. oddawać pod sąd niektórych oficerów, podoficerów i żołnierzy winnych nie wykonania rozkazów i zaniedbania środków obronnych w swoim rejonie.

Według otrzymanych meldunków z Wołynia - wieś Rybeza obok Krzemieńca, która cały rok się bronila, została przez ukraińców zlikwidowana - wymordowane na miejscu 800 osób; Wiśniowiec został również wymordowany - jeszcze w Krzemieńcu Polacy utrwali się.

Na teren Okręgu przybyły 3 bataliony SS zakwaterowane w Zbarżu, Zloczowie i Brodach. Między oddziałem SS ukr. a naszym, przyszło do starcia w wyniku czego 2 SS-owców zabitych, 3 rannych, z naszej strony 1 ranny. W załączeniu meldunek dow. oddziału dysp. bojowego i jedna legitymacja zabitego ukraińca / załącznik nr. 6. /

Melduję, że kpt sz.st.int. Nowakowski /pseud./ przed wojną płтник szpitala okręgowego w Toruniu - przekazany nam przez organizację narodową jako starszy stopniem mianowany kmdtem Obwodu w Bredach - uciekł do Lwowa, pałac archiwum Obwodu, pozostawił w nieporządku kasę Obwodu. Przez swoją ucieczkę zdemoralizował Obwód, szerząc panikę i namawiając ludzi do ucieczki. W ślad za Nowakowskim wyjechało kilkunastu ludzi zaprzysiężonych.

Otrzymałem meldunek, że Nowakowski zameldował się do dysp. kmdta Obszaru /czy kmdta Okręgu lwowskiego/ z ramienia Stronnictwa Narodowego. Po przeprowadzeniu protokólnych dochodzeń - sprawę ucieczki Nowakowskiego przekazać do Sądu Specjalnego we Lwowie.

Do tej chwili Okręg nie ma kontaktu z administracją cywilną. W obecnej sytuacji, gdzie dale społeczeństwo polskie musi się skupić w obronie przeciw ukraińcom, musi być jedno kierownictwo i jedna organizacja. Proszę o zupełne podporządkowanie władz administracyjnych wojsku na terenie Komendy Okręgu.

10 marca wraz ze sprawozdaniem Kedywu nadesłałem sprawozdanie mordów ukraińskich na terenie Okręgu za miesiąc luty, oraz sprawozdanie z działalności samoobrony za miesiąc styczeń i luty.

/-/ Kotlina

1/ Tut. Gestapo wszczęło w ostatnich czasach akcję w kierunku werbowania konfidentów i prowokatorów. Wzrostek przeprowadza się głównie wśród więźniów, zesłanych do podjęcia się tych ról za cenę zwolnienia z więzienia bądź ulaskawienia. Zakładającym od czasu powstania się nadal w więzieniu i ułaskawiającym ich jako prowokatorów, zwolnionych puszczają się w teren. Zamotowali się wyprzedzić: pojawiać się w różnych miejscach osobników, proponujących kupno broni, organizujących wysyłkę paczek żywnościowych do jeńców polskich w Rzeszy, fingujących na siebie napady ukraińskie i wyrażane do siebie wyroki śmierci rękoma ot swym one od bojęnek ukr., wszystkie w celu wstąpienia się w zaufanie społeczeństwa polskiego. W więzieniu tutaj przesyłają prowokatory, sąsiedzi przedtym na śmierć. Formalnie na afiszach widnieją ich nazwiska jako osób rozstrzelanych, w rzeczywistości żyją i są prowokatorami w więzieniu, nastawionymi na więźniów politycznych.

Żakycor PP.A -Pa i Upełnomocnieni kierownicy rejonów poinformują o tym swoich pracowników i członków org., a podnieć także i społeczeństwo, ostrzegając przed niebezpieczeństwem. W szczególności należy unikać towarzystwa alkoholików, wszelkich ulicznych kontaktów z sobą, wszelkiego odwiedzania się rodzinami, wystawiać grupami i publicznego rozprawiania, na to bowiem wróg sprawa pilną uwagę i dopatruje się w takich faktach ideas polityczno-organizacyjnej. Należy dalej przeobrazić masowych członków o konieczności unikania publicznych i młodocianych a jejsa, a przezwyciężenie na nich tylko w najkonieczniejszych wypadkach.

2/ Niektóre podziałka czynności ze względu politycznych i oportunistycznych datą do wprowadzenia chaosu i zakłócenia org. deorganizacji w masowych pracach. Są wypadki podrywające się pod nasze pseudonimy i występowania wobec masowych członków w imieniu ich znanych osób. Wobec tego uwagę, że poza ustalonymi dotąd kontaktami, inne nie istnieją, a powoływanie się na znane nam osoby przez osoby nieznanne, należy przyjąć jako prowokację. Zawiadomiam jeszcze raz, że forma kontaktów org. pozostaje dotychczasowa, o konieczności: za mnie dany członek czy pracownik będzie przesłania wzgl. ostatniego kontaktownika powiadomony.

Aby uniknąć na przyszłość tego rodzaju wypadków, przypominam z obowiązku organizacyjnego o konieczności zachowywania wszelkiej tajemnicy organizacyjnej i służbowej. Pod żadnym warunkiem nie wolno nikomu z nas zdekonspirować się przed drugim. Jedyną formą zdekonspiracji jest z ustnego kontaktowanie się z osobą, lub osobami wskazanymi wyrazić i tylko tak pojęcia zdekonspiracja jest dopuszczalna. Nie może być u nas miejsca wżajemne wtajemniczenie na zasadach znajomości osobistych i przyjaźni. A już nie dopuszczalnym jest zdekonspiracja, jako na ogółto miejsce między naszymi członkami a członkami ŻAPu. ŻE i ŻAP stanowią dwie odmienne pracy opartej na specjalnych metodach i zasadach, wżajemne doświadczenie się, wtajemniczenie się, dzielenie się wynikami pracy jest wybitnie szkodliwe, a przedej: ony później doprowadzi do zdekonspiracji wewnętrznej, jako pociąga za sobą ofiary.

Ponieważ w ostatnich czasach z powodu gadulstwa, megalomanii i lekkości nie-ności w wielu miejscach naszego terenu grupy ŻAPu zdekonspirowały się, a tajemnica organizacyjna stała się tajemnicą ulicy, wynikiem tego są już liczne aresztowania a nawet śmiertelne egzekucje. W związku z tym proszę PP.A -Pa i Kierowników rejonów o wydanie członków i podległym pracownikom wyraźnego nakazu kontaktowania się z członkami ŻAPu. Stwierdziliśmy, że niektórzy nasi pracownicy i członkowie zdekonspirowali przed członkami ŻAPu swe pseudonimy, wobec czego należy zarządzić zmianę tych pseudonimów i o niej nie powiadamiać. Do takiej zdekonspiracji przystąpić się także dotychczas jeszcze przez niektórych członków należało równocześnie do ŻE i ŻAPu. Stan taki musi natychmiast skończyć, a członkowie tedy winni zadeklarować w imię swej organizacyjnej przynależności. Również przy nowym wertunku badań, czy komu dyktat przez nas ustrzeżony już posiadać procedury i jeśli tak, wtenczas z niego zrezygnować, nie możemy bowiem rościć już zorganizowanych grup pracy podziemnej.

Kontakt między nami a ŻAPem obowiązuje tylko w ramach: A-PA i ŻAPu danego Pa. Kontakty na innych szczeblach organizacyjnych są niedopuszczalne.

UWAGA: WNIOSKOWA: 1

Oratki - 9 kwietnia 1943.

/-/ Hohort.

Na esole wszystkich najistotniejszych spraw w tzeiu Małopolski Wschodniej wraua się obecnie
 - sprawa zblitania się frontu sowieckiego i prawde-
 podobieństwo powtórnej okupacji sowieckiej,
 - stanowisko zajęte przez premiera Churchilla w jego
 owie z dnia 22 lutego,
 - ale przede wszystkim grozą budzi nowa fala mordów,
 dokonywanych przez bandy ukraińskie na Polakach, jaka
 przelewa się obecnie przez Małopolską Wschodnią.

Bandy ukraińskie mordują Polaków.

Od połowy grudnia 1943 r. przez cały styczeń i luty
 ilość morderstw na Polakach, dokonywanych rękami ukraińskimi
 w Małopolsce Wschodniej wzrosła w olbrzymi sposób. Takiego
 nasilenia morderstw, jakie jest obecnie, nie było jeszcze w
 Małopolsce Wschodniej w ciągu całej wojny. Nasilenie zbrod-
 niczej akcji do ostatnich dni nie tylko nie maleje, ale nie-
 ustannie warasta.

Przede wszystkim należy stwierdzić, że nie ulega już
 żadnej wątpliwości, że akcja mordowania Polaków prowadzona jest
 w sposób zorganizowany i planowy.

Akcja ukraińska przeciwko Polakom idzie w 4 kierunkach:

1. Celem pierwszym jest wymordowanie w y b i t n i e j -
 s a y c h Polaków, bez względu na to, do jakiej warstwy oni
 należą - czy do inteligencji, czy do robotników, mieszczan,
 czy chłopów. Chodzi wyłącznie o slikwidowanie ludzi bardziej
 wpływowych, zdolnych do oddziaływania na otoczenie i organizo-
 wania samobrony.

2. Celem drugim jest wymordowanie k s i ą t w polakich,
 których uważa się za naturalnych przewodców polskości. Ilość
 nazwanych ofiar na tych posterunkach warasta w zastraszający
 sposób.

3. Celem trzecim jest slikwidowanie polskiej służby
 i e d n e j t.j. inżynierów leśników, gajowców i t.p. Jest to
 planowe oszczepianie lasów, aby umożliwić swobodą ruchu organi-
 zująca się tam bandom ukraińskim.

W tych trzech kierunkach świadomie i planowo prowadzona
 była akcja, poczynając od lata 1943 r. i nie ustala do tej chwili.
 Ofiary nasze są bardzo poważnie ilościowo, bo pociągają za sobą
 około 1000 osób, ale bez porównania bardziej dotkliwie jakościowo,
 ponieważ tracimy najwartościowsze jednostki, jednostki,
 które z natury rzeczy stanowią szkielet każdej naszej organizacji

4. O ile aż do połowy grudnia 1943 r. na terenie Małopolski
 Wschodniej mieliśmy do czynienia niemal wyłącznie z tymi pierw-
 szymi trzema kierunkami ukraińskiej akcji eksterminacyjnej, o
 tyle od połowy grudnia przystąpili Ukraińcy do urzeczywistnienia
 celu czwartego - tępienia biologicznego t e a t e j ludności
 polskiej bez względu na to, czy jest aktywna czy bierna, z
 jednego tylko tytułu - że są Polakami. W Małopolsce Wschodniej,
 przynajmniej na niektórych jej połaciach, rozpoczęła się akcja,
 w niczym nieodbiegająca od wzorów wotyńskich.

Wzrastają uszczuplona obawy, że zbierająca lawina może
 ruszyć lada dzień i znieść na pewnych obszarach ludność polską
 do reszty.

17. Fragment sprawozdania sytuacyjnego Sekcji Wschodniej Departamentu Informacji i Prasy Delegatury Rządu RP na Kraj dotyczącego sytuacji wewnętrznej na Kresach Wschodnich, b.d.

1. zorganizowane napady band.

105

Zorganizowane napady band ukraińskich, na wsie i osiedla polskie rozpoczęły się w same święta Bożego Narodzenia i pierwszy z nich miał miejsce w powiecie brodzkim. Napadnięto na wieś Boldury, gdzie ofiarą mordów padło 81 Polaków a ofiarą ognia 20 gospodarstw. Odtąd napady nieustają.

Jeżeli chodzi o najniebezpieczniejsze wypadki, to wymienić trzeba przede wszystkim napad w dniu 3 lutego na wieś Hanaćsów w pow. przewślańskim. Hanaćsów się bronił, lecz przewaga napastników tak liczebna jak pod względem uzbrojenia była tak duża, że ofiary po stronie polskiej są ogromne; 216 osób zabito włącznie ciężko poraniono. Nad ofiarami pastwili się napastnicy w sposób okrutny, z wyrafinowaniem i sadzizną.

Drugim prawdopodobnie największym dotychczas, obok Hanaćsowa, mordem był napad w dniu 22 lutego na Ludwikówkę w powiecie rohatyńskim. Szczegółów jeszcze brak, gdyż cała wieś została wymordowana lub rozpalona.

Stan faktyczny, jeśli chodzi o zorganizowane napady kilku band ukraińskich na całe wsie lub osiedla polskie, przedstawia się następująco:

Największe nasilenie przybrała akcja na obszarze województwa t a r n o p o l s k i e g o.

Powiat brodzki: Boldury 26.XII. Suchowola i Zalesie 27.I. Ruda Brodzka 22.I. Czernieca dwukrotnie 6.II. i 13.II. Hucisko Brodzkie 13.II.

Powiat barszczowski: Grabowiec 6.II. Lanowce 13.II. Gerańówka 13.II. Turylec, Iwanie Puści 17.II.

Powiat słoczewski: Czystań 18.II. Ciemieliwce 14.II. Matulin 17.II. Szpikolów 18.II.

Powiat idzikowski: Mosty Wielkie 29.I. Kołodno.

Powiat brzeżański: Buszone 22.I.

Powiat kamionecki: Toporów 14.II.

Powiat podhajcecki: Boków 13.II.

Powiat zaleszczycki: Toranie.

Powiat czortkowski: Polowce, Chomiakówka, Romanówka.

Powiat buczacki: Markowa, Kowalówka, Barvas, Korociatyn.

Powiat przewślański: Hanaćsów 3.II. Połowań 8.II.

Zasięg akcji przekroczył granice województwa tarnopolskiego i objął północne polacie województwa s t a n i s l a w o w s k i e g o:

Powiat rohatyński: Słobódka Boleszowiecka dwukrotnie 5.II. i 1.III. Firlejów, Ludwikówka 22.II. Podszumadce, Herberdów, Sarnki Dolne.

Powiat stanisławowski: Delejów, Bednarówka.

W województwie l w o w s k i m zasięg działania band ukraińskich sięga daleko na zachód poza Lwów:

Powiat lwowski: Bilka Szalecka 27.II. Barszowiec 28.II. Prawiśłek Chalupki 28.II. /ludność całkowicie wymordowana/. Jarwów 28.II. Kowarki.

Powiat lubaczowski: Krowica 21.II.

Powiat jaworowski: Szutowa 20.II.

Powiat sokalski: Belz, Komarów, Ksawerówka 30.I.

Napadów dokonują z reguły bandy, składające się z kilkadziesiątu a nawet kilkuset osób, jedzące często od wsi do wsi podwodami; uzbrojone są one w karabiny nawet czasem w karabiny maszynowe a poza tym sikiery, drągi i t.p. Z bandami wędliniała z reguły ukraińska ludność okoliczna, często dziesiątki

częsta i mała wyrostki. Mordy dokonywane są często w sposób wyrafinowany, a sążnięcie się nad pojmawai i rannai jest na porządku dziennym.

Ilość ofiar jest niezwykłe trudne ocenid ponieważ nawet zbiegła ludność z poszczególnych wai dopiero po znacznym upływie czasu może się z całą pewnością sorientowad, kto padł ofiarą a komu udało się ujść szczęśliwie.

Dość należy, że bandy ukraińskie, na wzór niemiecki, starają się często sacterać ślady swoich zbrodni, paląc zwłoki ewych ofiar razem z gospodarstwami lub zakopując je. Tak np. na nogi ofiar pomordowanych Polaków w Polowcach natrafiono przypadkowo przy okazji polowania, zorganizowanego przez niemieckiego dyrektora fabryki wżoniu w Jęgielnicy. Nogai odkopano i pod cienką warstwą ziemi i słomy znalezione 26 nagich zwłok pokaleczonych i okrwawionych z szacnięciwai powroskami na szyi. Charakterystycznym jest, że gdy zwłoki pomordowanych przewożone procesjonalnie w sąwicie duchowieństwa przez Jęgielnice, jeden z napotkanych Ukraińców nie odwrócił głowy. Prawdopodobnie ilość ~~polaków~~ Polaków ~~znajdujących się w tym rejonie~~ ~~znajdujących się w tym rejonie~~ walczałoby szacunkowo ocenid na około 2 tysiace.

2. Mordy indywidualne.

Niezależnie od mordów masowych, dokonywanych przez zorganizowane bandy, niezustale ekeja mordów na poszczególnych osobach. W omawianym okresie w sąwra tylko Forstaufrichtsamtie lwowskim wymordowane 73 ledniczych, gajowych, wraz z kobietami i dziećmi.

W powiatach brodzkim, kamionekim i sokalakiu w noc z dnia 8 na 4 lutego jednoczesnie dokonano napadów na 180 ledniczówdek. Nieustannie ofiarami mordów padają ksiązta rwańsko-katolicey. Do dnia 10 lutego zamordowane 15 ksiązta a po tej dacie doszły wiadomości o śalawych 6 wpađkach.

Jeśli chodzi o wybitniejszych działaczy polskich, to specjalnie dotkliwą stratą było zamordowanie w dn.26.II w Bractanach dr.Hilifskiego, dyrektora tamtajszege aspidala i przewodniczącego Polskiego Komiteta Opiekunozego. Jednego z morderców szatrulono, drugi, ranny, został schwytany i jak się okazało był członkiem O.U.W. Niezależnie od tego, indywidualne mordy we wawzatkich powiatach Małopolaki szchodniej na poszczególnych osobach, szw calych rodzinach polskich są niezustannie na porządku dziennym.

Nawet w sąwra Lwowie zamachy na Polaków szacynają przybierad rozmiarv na najwziszym stopniu niepokojące. W ciągu 25 dni lutego ofiara morderstw padło na ulicach Lwowa 28 Polaków, przy czym mordy połączone były z reguły z rabunkiem dożusentów. Nic we wawzatkich wpađkach udało się stwierdzić kto był sprawcą zbrodni, jednak ustaleno niewątpliwie, że nie były to wpađki zbrodni popopolitej a w szeregach z nich stwierdzono, że mordercami byli Ukraińcy a w szczególności policjanci ukraińscy.

Wpađki mordowania Polaków przez policjantów ukraińskich w sąwraie w ciągu ostatnich miesięcy szchodzą tak często, że zdaje się wnikać, że sąwra tu do szwnienia z szystematyczną ekeja likwidowania tą drogą elementu polskiego.

Dość należy, że udział policjantów ukraińskich w napadach band na polskie osiedla został kilkakrotnie z całą pewnością stwierdzony.

18 107

3. Sprawy zbrodni.

Jak wspomnieliśmy na wstępie, akcja tępienia Polaków w Małopolsce Wschodniej prowadzona jest przez Ukraińców w sposób dwienny, planowy i zgodny z wytkniętymi dyrektywami. Akcji tej w Małopolsce Wschodniej nie można już dziś kładć na karb odruchów motłochu, co było w dużym stopniu podłożem zbrodni wołyńskiej, zwłaszcza w jej początkach.

Jut sama planowość działań ukraińskich wskazuje, że odpowiedzialność czynników kierowniczych ukraińskiego życia podziemnego za wypadki - nawet wtedy, jeżeli się one od niej odtegnują, nie może być kwestionowana.

Niesależnie od tego szereg konkretnych faktów wskazuje na silne związki pomiędzy U.P.A. a akcją mordowania Polaków a nawet na to, że U.P.A. akcją tą kieruje.

Przedstawitelia bandy, dokonujące napadów, niemal powszechnie występują pod firmą U.P.A. a mordy odbywają się właśnie na terenach, najsilniej przez U.P.A. opanowanych. Poza tym udało się Polakom zapoznać z treścią rozkazu U.P.A. z dnia 12 lutego, w którym były zawarte dokładne wskazówki, dotyczące likwidacji Polaków. Mowa więc jest tam, że wsi polskie mają być palone a ich ludność wycinana, natomiast we wsiach mieszanych można zagrozić polskie palid tylko w wypadku, jeżeli nie grozi przeniesienie się potaru na własność ukraińską. Za każdego zabitego Ukraińca poleca się stratę doraznie 100 Polaków.

Poza tym U.P.A. w swoich oficjalnych wydawnictwach propagandowych szerzy i podważa ustawicznie nienawiść do Polaków, nazywając ich "agentami Hitlera i Stalina" i t.p. Do działalności U.P.A. powróciłby jeszcze w właściwym miejscu sprawozdanie, tu jednak trzeba stwierdzić, że organizacja ta, podobnie jak całe O.U.N., stworzyła atmosferę, sprzyjającą rozszerzeniu się zbrodniczej akcji a zarazem nadała jej formę organizacyjną.

Nieloletnia działalność O.U.N., działalność U.P.A. na Wołyniu w 1943 r. a obecnie w Małopolsce Wschodniej, przepełniony parochią mas młodzieży ukraińskiej z jednej strony nienawiścią do Polaków, z drugiej strony skłonnością do zbrodni a zarazem pozbawili ją wszelkiego trzeźwego sądu politycznego. Wyrazem tego jest coraz szerzej rozpowszechniające się wśród skrajnych elementów ukraińskich przekonanie o celowości tej akcji. Rozumowanie ich idzie w tym kierunku, że bez względu na to, jaki jeszcze los czeka te ziemie, to w każdym razie w interesie Ukraińców leży w tej chwili wytępienie twórców polskiego na całym terenie Wołynia i Małopolski Wschodniej, gdyż to ułatwi im w przeważającej mierze opanowanie tych ziem. W świetle Niemiec nikt już nie wierzy, ale wobrażają sobie, że Alianci, mając do czynienia po zlikwidowaniu elementu polskiego z terenem owego-ukraińskim, będą zmuszeni siłą faktu pertraktować tylko z ludnością ukraińską. Wytępienie ludności polskiej musi być, o ile to możliwe, zupełne i nie na lepszym momencie do zaistnienia tej sprawy jak w tej chwili.

W tej sytuacji z dalszym wzrostem fali mordów musiał się powiększać liczebność.

4. Główna inteligencja ukraińskiej.

Trzeba zaznaczyć, że przedstawiciele inteligencji ukraińskiej w rozmowach z Polakami bardzo często odwołują się do zbrodniczej akcji i zdają się odawać sobie sprawę z jej szkodliwych konsekwencji dla samych Ukraińców a zarazem jej bezcelowości z punktu widzenia realizacji dążeń ukraińskich.

I. Działalność Sowietów.

- a/ Front pozostaje nadal w bezruchu. Działalność sowieckich oddz. rozpoznawczych mniej żywa. Zagon sowiecki z rej. Sambora, w sile ok. 3000 ludzi z ert., działami panc. i plotn. czolgam i rozpoznawczymi, przetrzasnął się w dniach 17 - 21. II. powrotem przez Bar - Radotycz - Milatyn w rejon Janów - Jaworów, przecinając po drodze przy pomocy min asocjacyjnych linię kolejową Lwów - Przemyśl. Przerwa trwała ok. 12 godz.

Główne siły zagonu kaw. pozostają nadal w rej. lasów Janów - Jaworów - Rawa Ruska.

- b/ Stosunek oddz. kaw. sowieckiej do ludności polskiej prawie przyjaźliwy. Z rozmów wynikało, że są dobrze poinformowani o stosunku Ukraińców do Polaków i o obecnych mordach.

W czasie przemarszu oddz. sowieckie zabierały ludności ukraińskiej sprzęt, żywność, odzież, potrzebne dla ich wyposażenia.

Oddziały partyzanckie sowieckie nie wykazują nadal żywszej działalności.

II. Działalność Niemców.

- a/ Przybycia nowych sił nie stwierdzono. Kontrolę linię komunikacji kolejowych dokonują Niemcy pociągami panc.

W okolicy Bredów ludnością miejscową są prowadzone prace nad umocnieniami polowymi /okopy, stan. art./.

- b/ Dalsza ewakuacja rodzin niemieckich i wyjazd Niemców wstrzymano. Ewakuacja zakładów i zasobów kontynuowana. Ostatnio, ruchy ewakuacyjne ze wschodu zaczynają być skierowywane częściowo przez Lwów na zachód.

III. Działalność ukraińska.

Największe nasilenie mordów w czasie od 20 do 25. II. było w pow. Przemysłańskim i Rohatyńskim. W tym ostatnim było 13 napadów mordowych, z sumą ok. 300 ofiar. Ilości ofiar na całych obszarze nie udało się ustalić - idą w setki. W samym Firlejowie pow. Rohatyn dnia 18. II. zamordowano 89 osób /25-29 mężczyzn, 30 kobiet, 30 dzieci/.

Nakazem w tych rejonach pacyfikację przez silne i względnie dobrze uzbrojone własne oddziały.

Niemcy przyglądają się nadal bezczynnie wystąpieniom Ukraińców przeciw Polakom.

IV. Nastroje bieżące społeczeństwa polskiego.

W związku z akcją eksterminacyjną Polaków przez Ukraińców, nastroj przygnębiony, choć równocześnie przejawia się determinacja i chęć obrony, a nawet rewanżu. Duże narzekanie na brak uzbrojenia. Z tego powodu nawet przejawia się żal do Rządu w Londynie i kierownictwa naszego, że nie są zaopiekowani w broń i ranoż, podobnie jak to czynią bolszewicy dla swoich oddz. partyzanckich.

Ostatnia mowa premiera Churchilla wywołała u ludności Mpp. Wschodniej duży stan depresji.

Dla obrony stanu polskiego, proszę w dalszym ciągu o pomoc w uzbrojeniu.

/-/ Horyń

18. Fragment „Meldunku dorażno-informacyjnego nr 7” Komendy Obszaru Lwów Armii Krajowej z 1 III 1944 r. dotyczącego sytuacji wewnętrznej na Wołyniu ze wzmianką o aktualnym zasięgu największego nasilenia mordów ukraińskich na ludności polskiej

192.

III. Rozstrzelanie.

W Czortkowie rozstrzelano w dniu 16.II.44 - 24 więźniów, w tym 21 Ukraińców i 3 Polaków (2-ch mężczyzn za kradzież i 1 kobietę za morderstwo). Wśród rozstrzelonych Ukraińców znajdowało się 2-ch skazanych na śmierć za napad na Kosów.

IV. Administracja.

1. Od 20.II.44 obowiązują w Tarnopolu nowe przepustki nocne. Wnioski składane należy do Polizeibehörde przy Kreishauptmannschaft. Nowe przepustki, pozwalające na prawo poruszania się po zamkniętych godzinach, określają dokładnie czas i ulice dozwolone do poruszania się. Kolej i poczte wystawiają swym pracownikom przepustki - we własnym zakresie.
2. Kreishauptmannschaft w Tarnopolu spaliła akta urzędu, pozostawiając jedynie akta personalne i ważne.
3. Kreishauptmann w Złoczowie wydał zarządzenia przygotowane do ewakuacji urzędów, oraz propozycję dobrowolnej ewakuacji ludności cywilnej. Ogół Polaków pozostaje, ze wyjątkiem mieszkańców miejscowości zagrożonych napadami Ukraińców. Ukraińcy, którzy pozostawali na usługach władz niemieckich, wyjeżdżają.

Władze niemieckie wskazują następujące miejscowości ośiedleniowe dla ewakuującej się ludności cywilnej: Stryj, Sanok, Tarnów, Rzeszów, Kraków.-
Ewakuacja ma się odbywać głównie podwodami.-

V. Ukraińcy.

1. Powiat Buszów.

W Mykołajkach napadające bandy ukr. zamordował-y 5 Polaków.-

2. Powiat Podhajce.

Markowa. (uzupełnienie poprzednich wiadomości.)

15/16.I.44 - banda złożona z 400 ludzi przybyła na 60 furmanekach i dokonała napadu. Polacy stawili obronę. Listę zamordowanych, podana poprzednio, uzupełnia - 8 zamordowanych, 5 ciężko rannych, 2 lekko rannych, 1 kobieta zwarjowana.

Do ofiarom moru znacząco się okratnie. N.p. żółki ś.p. ksiądz Ferencze Mikolaj wykazują odcięcie głowy, odrabianie prawej ręki i rozprucie brzucha.- Żółki ś.p. Niziatowskiego Stanisława

19. Fragment „Raportu sprawozdawczego (informacyjnego) za okres od 1 III 1944 do 15 III 1944” z terenu Obszaru Lwów Armii Krajowej dotyczącego sytuacji wewnętrznej na Wołyniu z opisami pojedynczych wypadków mordów ukraińskich na ludności polskiej w okręgu Tarnopol

listę Polek, przeznaczonych na zgładzenie. We wsi Chlebówiec Swirski został zlikwidowany paroch grecko-katolicki oraz 20 Ukraińców w odwet za zamordowanie ogólnie szanowanego księdza-proboszcza ze Swirza. Charakterystycznym jest, że kilku ukraińskich księży w okolicznych wsiach wygłosiło następną zaraz niedzielę kazania, nawołujące do zaprzestania zabójstw i do zgodnego współżycia obu bratnich narodów. Dnia 20 marca zlikwidowano parochia grecko-katolickiego oraz 15 Ukraińców we wsi Czerepin i wieś spalono. Dnia 10 marca w Meliszanowie zlikwidowano nauczyciela ukraińskiego a dnia 20 marca w Meliszyczach 8 Ukraińców. Dnia 21 marca zlikwidowano parochia grecko-katolickiego oraz 17 Ukraińców w Sorokach koło Starego Siola, w Gniziej zlikwidowano 9 Ukraińców i spalono szereg gospodarstw, w jednej z leśniczówek zlikwidowano bojówką ukraińską, składającą się z 6 osób.

Należy stwierdzić, że sam fakt istnienia samoobrony polskiej, chociażby nie była uwidoczona ona nawet pełnym sukcesem, wzmacnia samopoczucie ludności polskiej i osłabia akcję ukraińską. Z drugiej strony jednak nie należy przeceniać także znaczenia samoobrony polskiej w tym stanie, w jakim się ona dziś znajduje, ponieważ przewaga uzbrojenia jest po stronie ukraińskiej olbrzymia.

Ukraińcy.

1. Mordy dokonywane przez Ukraińców.

Potrważna fala zniszczeń, dokonywanych przez bandy ukraińskie na ludności polskiej, trwa już od przeszło 3 miesięcy bezustannie i w marcu - mimo, że linia frontu przebiega już niemal przez środek Małopolski Wschodniej - nie tylko nie nastąpiło na tym odcinku żadne odprężenie, lecz raczej mamy do czynienia z jej jeszcze większym nasileniem. Martyrologia społeczeństwa polskiego w Małopolsce Wschodniej przekracza wszystko, co społeczeństwo to dotychczas przeżyło i da się porównać już jedynie tylko z tym, co spotkało Polaków na Wołyniu.

Czynnik kierowniczy polskiego życia podziemnego we Lwowie oceniają ilość ofiar, jakie padły po stronie polskiej w ciągu stycznia, lutego i marca, na co najmniej 6 do 8 tysięcy osób.

Nobis olbrzymiego chaosu, panującego w Małopolsce Wschodniej, i trudności komunikacyjnych - z natury rzeczy informacje o rzekach i napaściach, dokonanych w ciągu marca, nie mogą być ani pełne ani zawsze dostatecznie sprawzone. Tym niemniej, konkretnie stwierdzono większe lub mniejsze napaści band ukraińskich dokonane w ciągu tego miesiąca:

Województwo lwowskie:

W samym Lwowie od 2 do 24 marca zamordowali Ukraińcy 20 Polek.

W okolicach Lwowa odbyły się napaści band ukraińskich na Polaków w miejscowościach: Artasowo, Dorosów Wielki, Udnowo, Kulików, Chliple k/Mościsk, Szulawa, Kalemików, Tuligłowy, Rakowiec, Hermanowice.

W pow. sokalskim: Ostrów, Chorobród i Uśmierz.

Województwo tarnopolskie:

Powiat buczacki: Barysz, Petlikowce /200 osób/.

Powiat brodzki: Podkamień /108 osób w klasztorze, 300 osób w mieście/, Polikrowy /500 osób/, Orzechowczyk, Fankowice.

Powiat kmionecki: Kędzierzawce.

Powiat złoczowski: Płoska, Rybaki, Koltów, Trościaniec Mały, przedmieście Złoczowa Szulce, Woroniaki, Gologóry, Kąty, Kędaste, Brochomyśl, Saczepkoty, Wola Starzyńska, Wólka Hajowska, Miletyń Nowy i Łuka Brzeg.

Powiat przemysłański: Uniów, Biała, Duranów, Uszkowice, Dobranica, Platanica, Paluhów, Lipowce, Majdan Lipowiecki, Gniza, Łahodów, Krościenko, Dąbrowa.

Powiat brzeżański: Kuropetniki, Wolica, Hincowice, Huta, Szumlany, Badyków, Płoska, Wincowice.

20. Fragment „Sprawozdania sytuacyjnego z ziem wschodnich [za] marzec 1944” Sekcji Wschodniej Departamentu Informacji i Prasy Delegatury Rządu RP na Kraj dotyczącego sytuacji wewnętrznej w Małopolsce Wschodniej i na Wołyniu

A49

256 52

Województwo stanińskie w o w s k i.
 Powiat stanińskowski: Mariampol, Bohorodczany.
 Powiat doliniński: Mizuń Stary, Bednarów Wełdzierz, Erzechowce, Szerokie Pola /122 osoby/, Kniesiołuka, Klepki, Zyguntówka, Brzednica, Wistów, Praga, Wełna, Lubaza, Wyspa, Podburze, Szarki Bojne, Harbutów, Podszumlede, Skomrochy Nowe, Chorodków Radwanów, Knihinica, Kideniów; z okolicy Kulusza uprowadzono hrabię Baieduszyńskiego z rodziną.
 Pod koniec marca terena najciężiej szerszących się mordów były powiaty sokalski i zloczowski.

2. Dywisja SS "Galizien" morduje Polaków.

Jak się obecnie okazuje, oddziały SS-Schutzdivision-Galizien, które dnia 22 lutego były bieżane we Lwowie przed swim wyjazdem "na front", zostały skierowane głównie na teren powiatu brodzkiego, gdzie przeznaczono je do walki z sowieckimi oddziałami dywersyjnymi. W rezultacie jednak do poważniejszych walk posiadaj formacjami SS-Dywisji z oddziałami sowieckimi nie dochodzi, natomiast oddziały ukraińskie, pod pozorem walki z bolszewikami, tępią i mordują masowo ludność polską, atakując szczególnie wieś, organizując samobronę.

Dnia 24 lutego pod wsią Huta Pieniacka w pow.brodzkim zjawił się oddział w mundurach niemieckich, który przez polską samobronę, działającą w przekonaniu, że są to przebrani Ukraińcy względnie bolszewicy, został ostrzelany. W parę dni po tym, dnia 27 lutego, przybyła ekspedycja karne ukraińskiego oddziału SS-Schutzdivision-Galizien. Oddział ten zachowywał się w sposób bestialski. Kobiety i dzieci spędzono do kilku domów, które następnie podpalone; mężczyźni spędzono do kaplicy i wystrzelano z karabinu maszynowego. Ofiarą rzezi padło około 500 osób a ocalał się zdołało zaledwie 20.

Podobny wypadek zaszedł we wsi Zawoja w pow.sokalskim, do której przybył oddział SS-Dywisji i pod pozorem, że oddział sowiecki, który przebywał tam poprzednio, pozostawił niektórym Polakom bród - rozstrzelał na miejscu 26 Polaków, spalili ich gospodarstwa a 40 osób uprowadził ze sobą.

O masakrze nie doszło do podobnej sytuacji w miasteczku Witków Nowy, gdzie jednak zjawił się w ostatnim momencie przejeżdżający na front oddział niemiecki, który zbrodnią przeszkodził; dowódca oddziału niemieckiego wyraził zdziwienie, że ukraińska SS nie poszukuje bolszewików w lasach, gdzie ich jest pełno, lecz morduje bezbronną ludność polską.

Podkreślić należy, że w czasie potwornej masakry, dokonanej w dniu 12 marca przez bandy ukraińskie w Podkaminie, stocjonował tam oddział SS-Dywisji, który nie tylko zbrodni nie przeszkodził, lecz nawet czynnie współdziałał z bandą.

3. Ruchy i liczebność band U.P.A.

Skutkiem przesunięcia się frontu na teren województwa tarnopolskiego, bandy ukraińskie zaczęły z początkiem marca opuszczać teren, będące dotychczas ich podstawowym obszarem operacyjnym i przekraczając Dniestr, zaczęły się grupować na Podkarpaciu, głównie na terenach powiatów dolinińskiego, kałuskiego i stryjskiego.

W drugiej połowie marca zaczęła jednak - o ile na razie można się zorientować - dążyć zmiana w taktyce, jaką są zander U.P.A. i O.U.N. stocować. Nie tylko zaniesiono dalszej koncentracji na Podkarpaciu, ale rozpoczęł się widoczny ruch odwrótny band ukraińskich na teren województwa tarnopolskiego a nawet bezpośrednio w rejony przyfrontowe. Idące w ślad za tym mordy na Polakach odbywały się nieraz zaledwie o kilkanaście kilometrów od bezpośredniej linii frontu a nawet, jak to miało miejsce w Podkaminie, zaledwie na 3 godziny przed ostatecznym zajęciem tego miasteczka przez wojska sowieckie. Sądząc u instrukcji U.P.A., jakie dostały się do rąk polskich, można przypuszczać, że U.P.A. zamierzała początkowych planów wycofania się na południe w stronę zbliżania

się wojsk bolszewickich a obecną tendencją ukraińskich band jest raczej pozostawanie na miejscu i przenikanie w ten sposób na tyły posuwających się wojsk sowieckich, gdzie mają oni nadzieję, że będą mieć możność prowadzenia w dalszym ciągu swojej akcji "partyzanckiej". Praktycznie - gdyby zamierzenia te udało im się doprowadzić do skutku - objęłoby się to dalszą rzezią Polaków, prowadzoną również na terenach, opuszonych już przez wojska sowieckie.

Poza tym zwraca uwagę stosunkowo silna koncentracja band U.P.A. w okolicach samego Isowa. Są podstary do przypuszczenia, że zamierem U.P.A. i O.U.N. jest opuszczenie w momencie przejściowym, choćby tylko na krótki okres, samego Isowa, aby tu z jednej strony dokonać rzezi Polaków a z drugiej - ogłosić jakąś proklamację, która, ich zdaniem, miałaby znaczenie dla sprawy ukraińskiej.

W obecnej taktyce U.P.A. zauważyć się daje wyraźne podkreślenie zakazu bezpośredniego atakowania Niemców. U.P.A. zamierzało nawet utratywnienia posurów, że celem jej jest walka przeciwko Niemcom albo Rosji; stała się ona już wyłącznie narzędziem do likwidacji elementu polskiego na terenie Małopolski Wschodniej.

Liczebność band U.P.A. oceniają obecnie polskie czynniki kierownicze w Małopolsce Wschodniej na około 45 do 50 tysięcy - w tym bandy, które przeszły z Wołynia na teren województwa tarnopolskiego - około 10 tysięcy; bandy w Ternopoliszczyźnie około 20 tysięcy i bandy na Podkarpackiu - poniżej 20 tysięcy.

4. Sprawy zbrodni.

Potworna zbrodnia mordowania Polaków w Małopolsce Wschodniej - dokonana jest rękami U.P.A. i to w sposób zorganizowany, planowy i w najwyższym stopniu cyniczny. U.P.A. widzi cel swego istnienia przede wszystkim w biologicznym wyniszczeniu elementu polskiego na tym terenie i dokonuje tego w sposób systematyczny. Mają sobie z tego sprawę jasno i nie ukrywają tego tak Polacy jak Ukraińcy, tak bolszewicy jak Niemcy.

Nie można jednak w żadnym wypadku przejść do porządku nad rolę, jaką w tej okrutnej robotcie odgrywa r e k a n i e m i e c k a. Jeżeli nawet nie dołoży się udowodnić bezpośredniej inicjatywy czy to bezpośredniej inspiracji niemieckiej w tym zbrodnioznym dziele, to w każdym razie od-
było się ono za niezaprzeczanym d o p u s z c z e n i e m n i e m i e c k i m.

Pozostaje faktem, że ani najpierw na Wołyniu ani później w Małopolsce Wschodniej nie było właściwego przeciwdziałania ze strony Niemców. Ani tu ani tam nie było ze strony niemieckiej najmniejszej akcji zapobiegawczej, chociaż fala rozlewała się coraz szerzej i wszystkim wiadomym zdąży było, że obejmować będzie coraz dalsze tereny. Pewne akcje represyjne, o ile podejmowane były wogóle, następowały z reguły dopiero p o wyniszczeniu elementu polskiego na danym terenie względnie wówczas, gdy ludność polska już musiała dany teren opuścić i to tylko wtedy, gdy bandy ukraińskie stawały się już dokuczliwe dla samej administracji i komunikacji niemieckiej. Na Wołyniu akcja represyjna niemiecka przybrała charakter chaotyczny i na odleg prowadzonej pacyfikacji, ale w Małopolsce Wschodniej stosowana już była tylko wyjątkowo i w stosunkowo nielicznych wypadkach.

Ogarniając całokształt wypadków na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej, niepodobna się oprzeć wrażeniu, że w gruncie rzeczy Niemcy zadawali cę z sytuacji, jaka się tam wytworzyła. Przede wszystkim każde osłabienie polskości, najtwardszej zapary w niemieckim "drugim nach Osten" wogóle a w chwili obecnej najoporniejszego elementu w stosunku do zamierzeń niemieckich - idzie po myśli intencji niemieckich i to tymbarziej, że dokonywane jest cudzymi rękami i na cudzy, formalnie, rachunek.

Równocześnie nót i widły w rękach ukraińskich hajdamaków zmniejszają ludność polską do tułaczki na zachód, napędzając tym samym Niemcom nowe rzesze niewolników do pracy i spełniają rolę bardzo wygodnego instrumentu, tak przydatnego w niemieckiej sytuacji wojennej.

Tym tylko można wytłumaczyć to, że Niemcy nie tylko nie wykazują aktywności w stosunku do reagujących się wypadków i nie przejawiają chęci likwidacji band U.P.A. ale - co w innym oświetleniu byłoby niezrozumiałe - nawet przeszkadzają polskiej samoobronie i często ją zwalczają. Wielokrotnie bandy ukraińskie napadały wsie polskie bezpośrednio po skapedycejach niemieckiej policji, która dokonywała rewizji za bronią, konfliktowała ją i aresztowała najbardziej aktywne jednostki. Tam, gdzie władze niemieckie teoretycznie wyrażały gotowość wydania Polakom pewnej ilości broni celem zorganizowania przez nich samoobrony - uszrankowane to było zawsze w ten sposób, że propozycje niemieckie były dla polskiej strony nie do przyjęcia. Wreszcie podkreślić należy, że dzieło zniszczenia, dokonywane przez bandy U.P.A., wykłada wielokrotnie SS-Schützendivision-Galizien, złożona z Ukraińców, lecz pozostająca pod dowództwem oficerów niemieckich, jak to wielokrotnie zdarzyło się w ostatnich 6 tygodniach. Aby uzyskać pełny obraz sytuacji, należy sobie jeszcze do tego uświadomić, że wprawdzie U.P.A. i O.U.N. teoretycznie głosiły hasła antyniemieckie, jednak praktycznie prawie nigdy przeciwko Niemcom nie występowały a obecnie czynnik kierowniczy tych organizacji nawet wyraźnie zakazuje ściepiad Niemców. Wpółdziałanie dwu czynników - skrajnie szowinistycznego nacjonalizmu ukraińskiego i hitleryzmu niemieckiego - w dziele niszczenia polskości na Ziemiach Wschodnich jest w ten sposób pełne i zgodne, chociaż jedna i druga strona udaje formalnie, że się sobie przeciwstawiają. Jest to opinia wyrażona zgodnie przez poważniejsze koła ukraińskie, jak również nawet i przez czynniki sowieckie.

Słusznie określił tę sprawę Delegat Okręgowy N.P. na Ziemiach Południowo-Wschodnie w odzwierciedle dnia 30 marca r.b. do ludności tych ziem: "Dla osiągnięcia swoich celów rozjątrzył okupant stosunki pomiędzy ludnością polską i ukraińską, zamieszkujejącą od wieków Ziemię Południowo-Wschodnią i doprowadził w ostatnich miesiącach do masowych mordów Polaków, mordów, których dopuszczają się uzbrojone i popierane przez Niemców prohitlerowskie grupy ukraińskie. Wspólnym celem Niemców i szowinistycznych elementów ukraińskich jest zmasakrowanie ludności polskiej do opuszczenia województwa południowo-wschodniego i skierowanie jej do obozów pracy w Niemczech. Pełny tekst odezwy w załączniku No.5.

Mówiąc o odpowiedzialności niemieckiej za strudnie ukraińskie, nie można się jednak ograniczyć wyłącznie do kwestii postępowania Niemców już w trakcie trwania strudniowych wypadków. Rzeczywista wina właściwych podległości szkodliwych - Niemców - sięga znacznie dawniejszych czasów. Jątrzenie stosunków polsko-ukraińskich było jedną z najbardziej kardynalnych postaw polityki Wiednia i Berlina już od lat kilkunastuletnich. Nic dziwnego, że przy wielkim prymitywizmie politycznym Ukraińców polityka ta zaczęła wydawać owoce. Pomijając w tej chwili sprawę polityki austriackiej i tureckiej, która przez nią "kwestii ukraińskiej" w Małopolsce Wschodniej przed pierwszą wojną światową, istotnego podłoża wypadków wołyńskich z 1943 r. i wypadków w Małopolsce Wschodniej z 1944 r. należy szukać w polityce Berlina już w 2-leciu naszej niepodległości. Nie gósząc dalej a właśnie w Berlinie znalazły szły najbardziej skrajne szowinistyczne elementy ukraińskie z Konowcem na czele. Tu, oparta na wzorach faszyzmu hitlerowskiego, wykształciła się "ideologia" O.U.N., tu, pod auspicjami Niemiec, nawiąkali emigranci ukraińscy nawiązaniem do wszystkiego co polskie i stał, że nie mieckie pieniądze i dla niemieckich celów, hasła swoje szerzyli w Małopolsce Wschodniej, ogarniając i napawając demagogią słodką ukraińską na naszych ziemiach. Ci wychowankowie Konowca i Niemców - to dzisiaj dowódcy i kierownicy U.P.A. i O.U.N. - to ci, którzy młodzieży ukraińskiej wtknęli krawę broń do ręki i skierowali ją przeciwko Polakom.

204

287

W ciągu kwietnia przeżył Lwów jeszcze dwa następne naloty sowieckie, których szczegóły nie są jeszcze znane.

Poza tym bombardowane były miasta powiatowe Małopolski Wschodniej jak Gródek Jagielloński, Stryj, Drohobycz, gdzie spalono dwa szpitaliki z benzyną, oraz bardzo dotkliwie Kłoczów.

3. Położenie ludności w pasie frontowym.

Sytuacja ludności cywilnej w pasie przyfrontowym jest bardzo ciężka. Według wiadomości pochodzących z Brzeżan wcale w pasie frontowym spalono niemal doszczętnie a pola na szerokich przestrzeniach zajęzione zupełnie gąsienicami czołgów. O pracach ziemnych nie ma mowy. W Brzeżanach władze cywilne istnieją tylko nominalnie, ludność nie otrzymuje żadnego zaopatrzenia a będąc jednocześnie zupełnie odizolowaną od wsi znajduje się w tragicznym położeniu także pod względem spróżności. Skutkiem długiego bombardowania kryje się ona w budynkach o grubych murach, w kościołach, w klasztorze i po piwnicach. Wszyscy mężczyźni są zbirani na roboty przy kopaniu rowów a przede wszystkim przy naprawie zupełnie zniszczonych dróg i mostów. Niejednokrotnie są oni podważani pod sam front, gdzie muszą się ich do pracowania pod sowieckimi bombami i kulami. Takie same wiadomości dochodzą ze Stanisławowa i innych miast w pasie przyfrontowym.

4. Wiadomości ze Kłoczowa.

Dnia 11 kwietnia powrócił do Kłoczowa Kreisshauptmann i rozpoczął urządowanie. Na miejsce zastępcy Ortskomendanta Kłoczowa, Sawiona, podjącego się za Polaka, powołano do życia magistrat. Burmistrzem został staro-rusin Tarnowski, osieniony z Polką, zastępcą burmistrza Polak a radę przyboczną stanowił dwaj Polacy i dwaj Ukraińcy. Kontakt powołany do życia oddział Selbstschutzu, złożony z 18 Polaków z Wołynia. Przekiły też do Kłoczowa oddział Kripo, złożony z 18 ludzi, w tym 10 Polaków i 8 Kłoczowian. Wójt Kłoczowa, który wrócił, widąc pechowo siebie i prakonanie, że bolszewicy zostaną wkrótce z terenu Małopolski Wschodniej wyrzuceni.

W Kłoczowie bawila niemiecka konwoja kolejowa, która nakazała możliwie jaknajrybnie uruchomienie ruchu kolejowego do Zborowa łącznie z pociągami osobowym. Od szeregu miesięcy pociągi osobowe dalej na wschód od Kłoczowa nie chodziły.

Wymordowywanie Polaków przez Ukraińców.

1. Ogólna sytuacja.

Sytuacja na terenie Małopolski Wschodniej pod względem mordów dokonywanych przez bandy ukraińskie staje się już od 4 miesięcy coraz to bardziej tragiczną a w kwietniu była już zupełnie identyczną z tym, co się działo na Wołyniu w lecie 1943 r.

Całe powiaty wydają się całkowicie niszczone z ludności polskiej, która uchodzi do większych skupisk lub ginie z hołotańskiej ręki; osiedla polskie płoną na wielkich przestrzeniach. W powiatach podhajeckim, brzeżańskim, kłoczowskiem, przemyślańskim, rohatyńskim ludność polska została już niemal całkowicie rozproszona po wsiach a skupia się już tylko w niewielkich ilościach w miastach i kilku ośrodkach samoobrony. W całym powiecie jaworowskim Polacy koncentrują się już tylko w Boh miejscowościach: w Jaworowie, w Krakowcu i Wielkich Oszech, przy czym widoki na obronę tej trzęsiej miejscowości są bardzo słabe. Położenie, nie ma już prawie ludności polskiej w powiecie kamioneckim. Fala mordów zaczyna już sobą ogarniać powiaty północno-wschodnie i zachodnie województwa lwowskiego jak również tereny dotychczas stosunkowo spokojne jak okolice Rudek. Sygnalizują wzrost antypolskich nastrojów w południowych rejonach Małopolski Wschodniej, co pociągnąć za sobą może jeszcze dalsze rozpraszanie raszi.

Liczba ofiar w latach rośnie w sposób zastępowy. Polskie czynniki kierownicze z Małopolski Wschodniej w marcu oceniały liczbę ofiar jeszcze na 6 do 8 tysięcy, w połowie kwietnia na 1 0 0 0 0, podkrędlając, że

21. Fragment sprawozdania sytuacyjnego Sekcji Wschodniej Departamentu Informacji i Prasy Delegatury Rządu RP na Kraj dotyczącego sytuacji wewnętrznej na Kresach Wschodnich, w tym w Małopolsce Wschodniej, b.d.

205

jeteli na tym odcinku nie nastąpi jakaś radykalna zmiana należy w nich czasie liczyć się z powrotem tej cyfry.

Z początkiem kwietnia w niektórych powiatach Małopolski Wschodniej, w szczególności w powiecie kamioneckim, masowo kolportowane były ulotki ukraińskie skierowane do Polaków, wywołujące ich do opuszczenia w ciągu kilku dni "ziemi ukraińskich", grożąc w przeciwnym razie śmiercią tak mężczyznom jak kobiet i dzieci.

Luźność polska, wobec słabo zorganizowanej samoobrony i minimalnego zapotrzebnia w broń, znajduje się w tragicznym położeniu.

2. Zbrodnie band ukraińskich.

Wobec wyludniania się terena z ludności polskiej, trudności komunikacyjnych i ogólnej sytuacji w Małopolsce Wschodniej - wiadomości o konkretnych wypadkach napadów band ukraińskich pochodzą z różnych powiatów bardzo nierównomiernie, są z natury swojej początkowo bardzo chaotyczne; częste spóźnienie, tak że dopiero miarą po dłuższym czasie można się orientować co do rozmiarów i przebiegu zbrodniczych aktów ze strony ukraińskiej.

Konkretne wiadomości o wypadkach napadów band ukraińskich w kwietniu, jakie dotychczas udało się zebrać, przedstawiają się następująco:

Pow. ś c i k i e w s k i. W ciągu pierwszych dwa tygodni kwietnia bandy ukraińskie dokonały napadów na wieś: dnia 1.IV. Dohronyál /8 osób/, Lipowiec /6/, Wólka Smijowska /24/; dnia 2.IV. Muchaczów /8/; dnia 3.IV. Chrumno Stare /5/; dnia 12.IV. Huciska k/Szczarbova /ilość ofiar nieznana lecz bardzo duża/; dnia 15.IV. Stasiówka. Poza tym w tym samym czasie napadnięto na wieś: Zedy, Libin /2 osoby/, Janków /10/, Pajna /8/, Zmeczek /5/, Bokitna /10/, Wola Wysoka /20/, Wiazowa /18/, Lipina, Majdanek, Dniebuzki, na klasztor 60 Dominikanów/, Guay, Macoszyn, Skwarzawa, Rzechów i Mosty. Napady odbywają się niejednokrotnie tak blisko miasta 46tkwi, że pożar bywa tam dokładnie widziany. Polaki Komitet Opiekunów interweniował u miejscowego Landkroniszarza w tej sprawie i prosił o spowodowanie wysyłki ekspedycji karnej lub też zapotrzebnia ludności polskiej w broń - interwencja ta jednak nie dały żadnego pozytywnego wyniku.

Pow. z z o c z o w s k i. Dnia 25.III. duża banda w sile kilkuset osób napadła na Hutę Werchoturcką; zbito 30 osób a całą wieś, licząc około 100 gospodarstw, spalono. Dnia 1.IV. - Śalidce /6 zamordowanych, 18 gospodarstw spalonych/; dnia 2.IV. w miejscowości Gohogdry banda ukraińska zamordowała 18 osób i spaliła 50 polskich gospodarstw; dnia 15.IV. w Woroniakach zbito 1 Polaka, spalono 2 polskie gospodarstwa i skatowano w okrutny sposób 1 Polkę za to, że jej mąż znajduje się w wojsku polskim w Anglii; dnia 16.IV. Skwarzawa /4/, Kondratów /całkowicie spalony/; dnia 16.IV. Kraszowe /kilku zamordowanych, kilkanaście gospodarstw spalonych/, ~~Kraszów~~ Poza tym były napady na wieś Czerezossnia i Sobalówka, które zostały oparte.

Pow. p r z e m y ś l a Ń s k i. Dnia 14.IV. Kopad /5 zabitych, 30 gospodarstw spalonych/; tego samego dnia Rządowice /wieś całkowicie spalona, ilość ofiar jeszcze nieznana/ i Tuzne /około 50 zamordowanych, wieś spalona niemal doszczętnie/.

Pow. b r z e ś a Ń s k i. Dnia 8.IV. w biały dzień banda ukraińska zamordowała 47 Polaków w Posoczanech. Poza tym był napad na Ruszne, które zostały całkowicie spalone; ilość ofiar dotychczas nieznana.

Pow. k a m i o n e c k i. Dnia 7.IV. banda ukraińska zamordowała w Lisku 14 osób. Dnia 2.IV. w Hermanówce zamordowano 1 Polaka i 2 uprowadzono. Poza tym bandy ukraińskie dokonały napadów na wieś Berberki, Maniarznie i Tworki. Wszystkie wieś broniły się, ale poniosły znaczne straty.

Pow. z b o r o w s k i. Dnia 3.IV. w Płanazy Wielkiej banda ukraińska zamordowała 18 Polaków i spaliła 30 gospodarstw.

Pow. j a w o r o w s k i. ~~Kilka ukraińskich band dokonało napadów na wieś~~ Bandy ukraińskie doszczętnie spaliły polskie wieś Peczók a i Mosberg. W Mosberga zamordowano 25 osób, los mieszkańców Peczóki jeszcze nieznany.

Pow. g r ó d e c k i. Doliniany.

Pow. s t r y j s k i. Kuchówka /8 osób, wieś całkowicie spalona/, Sokółów /4 osoby, wieś całkowicie spalona/.

3. SS-Dywisja-Galizien uzupełnia działo U.P.A.

Oddziały SS-Schützendivision-Galizien, które relokowane zostały w niektórych powiatach Małopolski Wschodniej, pod pozorem walki z dywersją sowiecką, uzupełniają krawce działo U.P.A., mordując polskie rodziny w sposób również krwawy i bestialski.

Do zbrodni, dokonanych przez te formacje poprzednio: w Hucie Pieniackiej, Zawoju i Podkaminia, przybyła obecnie nowa. W pierwszej połowie kwietnia spalona została przez nie doszczętnie wieś Jasienica Polaka pod Kasienką Strusikową.

Obecnie dotarły do nas bliższe informacje o potwornej masakrze, dokonanej przez oddział SS-Schützendivision-Galizien dnia 27.IV. na ludności polskiej we wsi Huta Pieniacka, o czym relacjonowaliśmy w sprawozdaniu za miesiąc marzec.

Z całej ludności tej wsi dotychczas odnaleziono zaledwie 49 osób. Reszta zginęła. Ogólną ilość ofiar trudno jest oszacować, ponieważ we wsi znajdowali się liczni uchodźcy polscy z okolicznych wsi jak Pieniaki, Kasienka i t.p. W każdym razie jednak trzeba się liczyć z tym, że zginęło przeszło 500 osób.

Wyprawę oddziału spowodował posterunek ukraińskiej policji w Podhorcach, który złożył meldunek, że Polacy w Hucie Pieniackiej przechowują żydów, popierają bolszewicką partyzantkę, posiadają broń i t.p. Kiedy przybyli celem przeprowadzenia rewizji ukraińscy SS-mani, zaczęli rabować, rozmawiając między sobą po ukraińsku - Polacy, wyśladując, że są to przebrani ukraińscy bandyci, ostrzelali ich. Wówczas wyruszył znaczny ukraiński oddział SS z Podhorcac, który otoczył wieś i przystąpił do mordowania ludności. Żołnierze ukraińscy byli przede wszystkim pijani i zaczęli się nad ludnością w potworny sposób, mordując m.i. w kościele, w czasie czego jeden z nich przygrywał na harmonii. Ogół ludności stracono tak silnie w stróżkach, że musieli tam pozostać w pozycji stojącej, następnie oblane benzyną i podpalone. Nakańczony widok przedstawił po tym obraz takiej stróżki, w której wśród zgliniarz stało jeszcze długo w czasie kilkunastu dni razem skłajonych trupów pomordowanych.

Obraz ten widział jeszcze 5.IV. silny oddział partyzantki sowieckiej, który przechodził przez Huta Pieniacką. Żołnierze sowieccy ze zgrozą oglądali te zwłoki trupów.

Na interwencji polskich czynników w Dystrykcie lwowskim wyjaśnili Niemcy, że "masakra ta wynika z potrzeby".

4. Pomordowani księża.

W okresie obecnej wojny z rąk niemieckich, bolszewickich lub ukraińskich zginęli następujący księża rzymsko-katolicy w Małopolsce Wschodniej.

W okresie okupacji z o w i e c k i e j zamordowali zostali czy to bezpośrednio przez bolszewików, czy to za ich dopuszczeniem przez Ukraińców: księża 1. Franciszek Daidusko z Chorostkowa, 2. Józef Wierczak z Kołowicy, 3. Jan Szewczyk, 4. Józef Szady.

W czasie okupacji n i e m i e c k i e j od r. 1944 do marca 1946 r. U k r a i Ń c y zamordowali następujących księży polskich: 5. Stanisław Władysław Władysław, 6. Marcin Besek z Mariampola, 7. Michał Łuczenko pod Brodami, 8. Władysław Bilecki z Kotowa, 9. Leopold Kańciński z Sniatyna, 10. Władysław Biliński z Kutowa, 11. Stanisław Szkołowski z Tlustego, 12. Bronisław Majka z Tlustego, 13. Teofil Strodziński ze Skomoroch, 14. Antoni Wierzbowski z Rybka, 15. Karol Procyk z Baworowa, 16. Bronisław Skaliński z Pełlikowice, 17. Andrzej Szadziński z Jankowa, 18. Piotr Biedko z Kowalówki, 19. Józef Grzesiowski z Pietyńca, 20. Józef Szamozwiński, 21. Mikołaj Yerenc z Markowice, 22. Józef Kaczorowski z Wokowa, 23. Michał Kucab z Bednorowa, 24. Wiktor Szklarczyk z Barnek Polnych, 25. Władysław Wygiel z Bieniawy, 26. Stanisław Kwiatkowski z Swirna, 27. Jan Kuczyński z Toporowa, 28. Jan Wiśniowski z Sokolówki Hetmańskiej, 29. Józef Pikoła z Pieniak, 30. Franciszek Bączkowski z Walina, 31. G. Carmelita w Baworowach, 32 i 33. dwaj OO Bernardyni we Wradze.

207

290

W tym samym czasie z rąk niemieckich zginęli lub zmarli w obosach kłęża: 34. Romuald Chłopecki z Kotozyci, 35. Jan Witek ze Szozuro, 36. Leon Perucki z Kowalówki, 37. Antoni Frankowski z Podmyskiego, 38. Izabela Węgrzyniak w Dochu, 39. Stefan Stuglik w Oświęcimiu i 40. Ludwik Peciak w Majdanu.

5. Samoobrona polska.

Mamy do zanotowania szereg dalszych wypadków skutecznego stawienia oporu bandom ukraińskim przez samoobronę polską.

W osadzie Wielkaniec dnia 9.IV. o godzinie 3-iej w nocy nastąpił koncentryczny atak dużych sił ukraińskich na wieś Kamczów, która była już raz terenem gwałtownego napadu ukraińskiego i który nie mógł być odparty kilku posiadzonymi karabinami i pistoletami i mimo dzielnej postawy obrodców podlegnął na sobie bardzo duże ofiary w ludziach. Od tego czasu Kamczów uprawniał swoją samoobroną, w związku z tym w zakresie nie zapomniał się w pewną ilość broni i tym razem stawił twarde opór bandom ukraińskim. Obrońcy, cofając się krok za krokiem, skupiali się dookoła kościoła i szkoły, gdzie był przygotowany umocniony rejon i bronili się szczerze aż do południa. Widząc bezskuteczność dalszych wysiłków, Ukraińcy po stracie kilkudziesięciu ludzi wycofali się. Straty obrodców polskich minimalne, bo wyniosły zaledwie 1 zabitego i 3 ciężko rannych. Międzytym, w czasie walki prawie cała wieś została spalona a poza tym zginęło 30 osób, przeważnie kobiet i dzieci z sąsiedniej wsi Kamczówka, skąd ludność polska nie wycofała się na czas. Wobec spalenia wsi kobiet, dzieci i starcy przemieśli się do sąsiednich wsi polskich, lecz mężczyźni postanowili wytrwać na posterunku, ścigając tylko od polskich czynników kierowniczych pomocy w broni.

Również skutecznie odparła napad band ukraińskich polska wieś Wicud w pow. szlacheckim, dokonany także w sam dzień Wielkiejnocy. Straty po stronie polskiej wyniosły 19 zabitych, jednak po stronie ukraińskiej były bez porównania większe. Według informacji, które dotychczas dotarły, może jeszcze niemięlnie pewnych, mieli Ukraińcy stracić w tej bitwie 61V zabitych. Pastwą pożaru padło 80 gospodarstw polskich.

Wież Szerzeczynia w pow. szlacheckim odparła trzeci z kolei napad band ukraińskich, nie ponosząc żadnych strat.

Odparty został dnia 3.IV. napad band ukraińskich na Woroniaki Strutyńskie w tym samym powiecie. Tym razem pewną pomocą było zjawienie się oddziału niemieckiego, który przypadkowo tędy przechodził.

Odparła napad band ukraińskich Skwarawa, gdzie Polacy i miejscowi Ukraińcy wspólnie wystąpili przeciwko napastnikom.

Dnia 3.IV. wieś Sobolówka broniła się przed napadem dużej bandy ukraińskiej przez całą noc. Po stronie polskiej było 8 zabitych, po stronie ukraińskiej 4, przy czym ofiarą ognia padło 30 gospodarstw.

Wież Lucisko, która jest już niemal ostatnim skupieniem polskim w pow. brzeskim, odparła w dniu 14.IV. oszarty z rądem napad band ukraińskich, tracąc 3 zabitych i 5 rannych. Ukraińców zginęło kilkunastu, z których część napastnicy unieśli ze sobą. W pogoni za uciekającymi Ukraińcami natrafili Polacy w lesie na 4 trupy, w tym dwa kobiece, co dowodzi udziału młodzieży ludzkiej w tych napadach.

Dnia 13.IV. odparła napad bandy ukraińskiej wieś Rudki koło Kamionki Strumikowej. Zginęło 30 Polaków, 70 Ukraińców. Po odparciu napadu zjawia się we wsi policja niemiecka, która stonowała represje.

Ujawnia się również coraz wyraźniej na zagrożonych terenach działalność polskiej partyzantki, która niesie ochroną ludności polskiej.

W czasie napadu bandy ukraińskiej, składającej się z około tysiąca ludzi, na wieś Stanisłówkę w okolicach Żółkwi zjawili się tam polski oddział partyzancki w sile około 150 ludzi. Straty polskie wyniosły 9 osób a po stronie ukraińskiej około 60. Ukraińcy zostali przepędzeni, ludność jednak opuściła wieś po napadzie.

Do maja 1943 panował na terenie obszaru zupełny spokój, zakłócony sporadycznymi morderstwami na tle porachunków osobistych. Akcja Ukr. na Wołdzie nie miała jeszcze oddźwięku.

Gdy jednak milicja Ukr. z bronią przeszła na Wołdzie do lasów - co mogło też na obszarze nastąpić, i aby przeciw nie być zaskoczonym, gdy wypadki przemieściły się na ten teren - wydał Kmit Obszaru Rozkaz Nr. 289^a z 17.V.43, którym nakazał:

1/ w rejonach polskich zorganizowanie ludności dla stawiania oporu, 2/ w rejonach o mniejszym nasileniu stworzenie punktów oparcia w miasteczkach i środowiskach polskich dla chronienia się w krytycznych momentach i wspólnej organiz. obrony, 3/ organ. oddziałów dyspozycyjnych dla ingerencji w kierunkach zagrożonych, bądź uderzenia na ośrodki band, 4/ zorganizować system alarmowy i wartownicy dla zapobieżenia zaskoczeniu.

Na obszarze, za wyjątkiem Ukr. Światła /który wówczas leżał/, przystąpiono natychmiast do tej pracy. Napotkano trudności, które nawet do dnia dzisiejszego nie mogły być przez A.K. usunięte, a mianowicie były i są wypadki:

1/ Nie wszystkie ośrodki polskie były dostępne dla A.K. Pod wpływem pewnych polityków dane środowisko /np. Nervi, pow. Tarcza/ "nie chciało należeć do pańskiego wojska". Oczywiście nie można tam było zorganizować S.O.

2/ Ludność polska z wiosk mieszanych, skoliigacna z Ukr. /mieszane małżeństwa/ uważała, że to pokrewieństwo wystarczy, aby napadów uniknąć; była zresztą w tym przekonaniu przez Ukr. podtrzymywana, co jednak nie przeszkadzało w wymordowaniu polskich członków rodziny. Ta ludność również nie chciała przystąpić do zorganizowania S.O.

3/ Ludność polska nie chce organizować S.O., aby nie drażnić Ukr. i nie prowokować tem samym napadów.

4/ Przywiązanie do ziemi i majątków jest tak duże, że nie chcą wsi opuścić, mimo że zagrożona ze wszystkich stron; sami za słabi, aby w krytycznym momencie dać sobie radę, a sąsiednie oddziały za daleko, aby mogły na czas z pomocą nadejść.

A.K. nie posiada żadnej egzekutywy, aby w takich wypadkach wydać rozkaz przesiedlenia i zmusić do jego wykonania. Próba taka została przez K.G. zdezawuowana. Działalność i pomoc władz administr. i politycznych w tej sprawie były znikome, prawie żadne.

Smutne późniejsze wypadki tylko bezpośrednio dotkniętych, a w nielicznych wypadkach i okolicznych nakłonili do przyłączenia się do już zorganizowanych ośrodków.

Aby samoobrona była należyście skuteczna, trzeba by wielekroć więcej broni dla tego celu użyć, aniżeli oddziały A.K. posiadały. Zużycie do kasy i wódki stało tylko ci, którzy w braku innych środków temi właśnie odparali napady, ale i oni woleliby broń palną, a tej było bardzo mało. Doświadczenia nie potrzebują, że domi samoobrony byli d-ey oddziałów A.K. w poszczególnych skupiskach.

Pojedyncze morderstwa przybrały w międzyczasie pewien charakterystyczny obraz, a mianowicie padali Polacy ze służby leśnej oraz zatrudnieni w niemieckiej administracji majątków.

Pod koniec maja i początek czerwca 1943 - rozpoczęły się pierwsze napady na wieś - nasilenie wzrasta do wiosny 1944, a potem stopniowo maleje w jednych okolicach /tarczowa/, aby ująć się w innych /lutniowe i świetlne/.

Drugostronnie podaje zestawienie napadów Ukr. w Ukr. Tarcza:

22. Fragment „Sprawozdania z przebiegu i stanu samoobrony na obszarze >Lutni< stosownie do rozkazu >Znicza< na podstawie informacji zebranych w czasie inspekcji 1-7 VI 1944 r.” Komendy Okręgu Tarnopol Obszaru Lwów Armii Krajowej dotyczącego polskiej samoobrony przeciw napadom band ukraińskich, b.d.

Wzrost	Wzrosty pojedyncze	Ilość napadów na wioski	Straty
Tarcza	a/ 2	2	17
Grabyna	b/ 11	10	312
Jedwin	17	-	-
Zofja	27	1	13
Wenda	a/ 12	17	268
Sobleski	21	11	139
Rawcki	a/ 6	21	40-500
Skrzetuski	f/ 3	4	69
Smolarnia	g/ 12 /v/	5	431
Browar	h/ 1	10	64
Skotnicki	20	1	300
Razem	131	+ 90	1681

- Ogółem w okr. Tarczy Ukr. zamordowali 1788 Polaków obojga płci.
- a/ W 1 wiosce S.O. zamordowali.
- b/ S.O. nie było w Berali - padło 200 osób /wpływ ludowości/.
- c/ Odparto napadów w Warkach 3, w Zuku 2, Zawodla S.O. w Kurach i w Woli, S.O. nie było w Chitomach i w Rufou, Podstepem napadnięto na Karnawal LUKRY.
- d/ Odparto w Mysliwym 3 napady.
- e/ Odparto napadów w Rufou Pienym 3, /29.II. otoczyli Niemcy wioskę i zabrali 800 osób/, a mimo to reszta jeździła i nadal odpierała północ; w Warkach 3, w Wioskach 4, /w IV b.r. otoczyli S. wioskę, 30 domów spalili, 40 Polaków zabił, 170 aresztowali/, a mimo to Wici nadal są obojętnymi w Czerńcowach 3, Zawodla S.O. w Golemie i Konradzie.
- f/ Odparto napadów w Trącej 2, nie było S.O. w Woskowskich i w Pulce, gdyż tam stało wojsko niemieckie, które nie interwenjowało.
- g/ Banyci - odparto 2 napady, Bużnicki Smolna również 2. Woj. Pienym odpark jeden napad i przeszedł pacyfikację niem. Podkoma Orpika i Naped - podstepem zamordowano 200 osób. Leszot odpark 3 napady, w Smolarni i Woskowskim okazyły 3 napady, padło do 300 osób; Wici Km. Gw. bo był na miejscu, w W. nie dopłynął.
- h/ Obeód liczył 8800 Polaków, obecnie kilkadziesiąt. W Bucie było 3600, jest obecnie ok. 500. Masó, Siedzia i Bufler, które odpark po kilka napadów, spalili Siemcy, a ludność wywieźli. Dokładnych danych z Ok. Lużki i Swiatla nie mogliśmy otrzymać - zbierają odmienne dane z powiatu. Na terenie Swiatlina padło szacunkowo w Kocle 80 osób, w Gurkach 700, w Stocznie 500, razem 1280 osób, co na 130.000 Polaków z tego Ukr. wynosi ok. 1 o/o.
- A sztem zarządzenia do S.O. wydał Kmst Czesaru w rozkazie z 17.V. Kozias ten uległ uśmierceniu w K, gdzie pobczył nacisk na uzbrojenie i na organizację oddziałów obojętnych. Odąg, chociaż odwet stosowano już w miarę możliwości od samego początku, odwet przyjął ostrzejszą formę. Wraz z tym po doświadczeniach i stosując się do nowej praktyki Ukr. /zapalenie wsi podległ zapalającymi/, wydał Kmst Czesaru dalszy, również właściwie uzupełniający rozkaz Nr. 279 z 25.II.44.
- Jak przedstawiła się S.O. Harfy i na podstawie rozkazu z V.43 i X.45 została obrona Harfy przygotowana. Obrona opierała się przede wszystkim na 1 plut. A.K. /ok. 30 kb/. Pod koniec lutego nastąpił pierwszy napad przez bandę ok. 800 Ukr. Długo im się wtarpać do części wsi, gdzie zamordowali 28 osób, zostali jednak wyroszeni. Przybył na miejsce insp. raj. i na podstawie rozkazu z lutego oraz doświadczenia z 1 napadu została obrona Harfy udoskonalona. Połączając z rozkazu z tej obrony: oddz. A.K. /2 plut., 120 ludzi/, Oddz. Lesny, przesyłany przez K-5 Czesaru dla wykonania obrotu i wzmożenia obrony, i reszta insp. raj. do noszenia broni /4/ na 1800 ludzi. Wykonano bastjony w rejonie kościoła, bunkry, rowy itp. Obrona polegała na straszeniu, które zwiększało skuteczność zapalających. Ludność przystąpiła do przes. ubezpieczenia, które miały bandę zatrzymać, zmusić do rozwiązania, aby ludność przystąpiła do przes. ubezpieczenia. Bastjony broni się ogniem, odwet wykonuje wypad. Dnia 18.III. przybyło 24 Zyde /w tem trzech i kobiety/ z pobliskiego lasu na odpoczynek po przebywaniu w bunkrach w lesie. Było tam pad 2 boles. /w tem 1 z W.W.W., którzy się tam znajdowali od początku lutego i przeszli jeden napad. W tej sytuacji nastąpiła 10.IV. o godz. 5-ej rano drugi napad bandy ok. 1.000 Ukr. z 4 km. Wiedź zapalona pociskami zapalającymi. Ludność przystąpiła do przes. ubezpieczenia, tylko 15 osób, które zwiłowały z użyciem się tam, zostało dopędzonych w trakcie retowania dobytku i zamordowanych; z oddz. A.K. został 1 zabity i 3 rannych, 2 grupy A.K. wykonywały napad i o godz. 8-ej Ukr. odparkli się do lasów, blokując Harfę do 10-ej rano. Oddz. A.K., insp. raj. na pomoc samorzutnie z sąsiedniego ośrodka, nie zdążył już na czas, zresztą był za słaby, aby się przez ten tłum bandy przebił - sam liczył 18 ludzi. Ukr. mieli 42 zabitych i 35 rannych.
- Bezpośrednio po tym napadzie - dowodząca insp. raj. została za pomocą insp. raj. przez P.A.K. ewakuowana do Bulki /Rocy dostarczyła wiad. Bulka, a nawet wystarli się o konwoj insp. raj., co w przeciągu 3 dni wykonano. Pozostali na miejscu insp. raj., insp. raj. na tyfus - 12 osób - insp. raj.

449

ów oddz. leśnego i ci 2 bolszewicy oraz oddz. leśny dla osłony. Do 30/31 wykonuje wywiad patrol 8 ludzi /N z Jagdgruppen kdb/. Post obs al strzelał do nich, myślał, że to przebrani Ukr. 1.V. o godz. 5.30 otoczyła i komp. 35 wieś, środkiem przez wieś przeszedł patrol 5 ludzi - komp. szacieńka i rozpoczęła pobieżną rewizję - bezskuteczną, potem o 7-iej odjechali. Lnia 2.V. o godz. 3;30 baon SS, 3 auta panc., 3-4 działa aszturmowe oraz granatniki otoczą wieś i rozpoczęła bombardowanie. Zniszczyli resztę budynków murow. i rozpoczynają rewizję. Kmdt Obs., który był na miejscu wraz z oddz. leśnym, przebijają się - zginęło 3 zabitych i 4 rannych, w tym dwa kpt. /rumny w więziennym szpitalu w Młynie/, uratowało się 57 ludzi. Przy tym zabito 5 Niem. Rewizja nie dała wyników. Wywieźli chorego i wywieźli do szpitala w Planach. Próby d-oy S.O., aby tam umieścić tych chorych, były daremne - teraz dopiero dostali się ci chorzy pod opiekę lekarską, dotychczas pielęgnowały ich sanitariuszki. Reszta ludności, ok. 100 osób, pochowała się i po odejściu Niem. wyszła i wyjechała do ośrodka ewakuacyjnego. Tak została Harfa zlikwidowana. Jeżeli przyjmemy, że jej ludność wynosiła 1800 osób, to strata ogólna 95 osoby, t.j. 6 o/o ludności.

Kmdt Obsz. podaje szacunkowo straty na obszarze wskutek mordów Ukr. na 10412.000, co przy 1 milj. Polaków wynosi ok. 1 o/o - 1,2 o/o.

W konkluzji stwierdzić należy, że samoobrona na terenie obszaru była i jest zorganizowana, i że w tej dziedzinie trudno było coś więcej zrobić.

Niemiecki ośrodek zorganizowanego, zlikwidowanego przez Ukr. Jeżeli jakiś ośrodek uległ likwidacji, to jest to robota N, albo też na rozkaz po spełnieniu swego zadania /Rutnicko Smolno lub Harfa/.

Zlikwidowaniu przez napady uległy wioski lub części polk ie, które z takiego, czy innego powodu nie były zorganizowane w Ośrodki. Były niektóre wypadki zlikwidowania zorganizowanej wsi /nie ośrodka/ przez zaskoczenie, podstęp /Ukr. jako oddział niem./. Liczne wypadki niespełnienia S.O. wskutek niedbalstwa lub nawet tchórzostwa /chłopi uciekli, zostawiając kobiety na rzeź/.

Gdyby S.O. zadania nie spełniła, byłby o/o strat o wiele większy, a może nawet nie istniałaby ludność polska na terenie wiejskim, utopiona w morzu krwi. Z pewnością inaczej wyglądałaby S.O., gdyby ilość broni była większa, gdyby N. nie współdziałał w łamaniu naszej S.O. i gdyby istniała jakaś egzekutywa, zmuszająca ludność do posłuchu udania się do ośrodków. Jeżeli pod S.O. podciągnąć obronę ludności przed łapankami, ewakuacją przymusową i panikarskim opuszczeniem terenu przed bombami, bolszewikami i strachem napadów Ukr. - to są to zagadnienia, wobec których A.K. stoi częściowo bezradna.

W końcu melduję, że D.R. nie widziałem, gdyż przez czas mojej obecności był w Willi. Rozmawiałem z dyrekt. biura pers. i doszedłem do wniosku, że interpelacja ma swoje podłoże polityczne, sładę się, aby usunąć obecnego Kmdta Obszaru, choć prawdopodobnie swojego kandydata postawi.

Sprawa Harfy została na posiedzeniu Rady w Młynie poruszona i Kmdt Obszaru prosił D.R. o przeprowadzenie dochodzeń dla ustalenia winy; sprawa ta jest w toku.

Dlatego właśnie wybrano Harfę jako przykład niedostatecznej S.O., kiedy to właśnie Harfa jest przykładem dobrej obrony. Ktoś niedobrze poinformował, interpellant nie sprawdził - i to ma być wystarczający motyw do rzucenia zarzutów. Zamiast sprawie ogólnej pomóc, takiego rodzaju interpelacje psują harmonijną współpracę w dołach.

/-/ Czesław.

PA. WJ/CAL

Hrubieszów, dnia 16. czerwca 1944r.
ul.3-go Maja 7.

1/3/44.

Do
Pana Doradcy R.G.O.
na Okr. Lubelski

w Lublinie

W odpowiedzi na pismo z dnia 26.V.b.r. L.791/44 uprzejmie komunikuję, że Pol.K.O. Hrubieszów specjalnego conta ofiar na uchodźców z Wołynia nie otworzył zgodnie z zarządzeniem R.G.O., że nowych cont nie wolno otwierać bez specjalnego zarządzenia, a takowego nie było. Ofiary, które wpływały brane były na conto ogólnej akcji opiekuńczej. Wydatki na wołyniaków były również brane na ogólne conto akcji opiekuńczej, a tym samym wszyscy uciekinierzy z Wołynia byli podciągnięci pod ogólne miano podopiecznych. Ofiary, jakie wpływały nie były w możności pokryć wydatków bieżących i z tego tytułu Pol.K.O. nie rozporządzało nadwyżkami, które by ewentualnie należało przesłać do R.G.O..

Napływ uchodźców z Wołynia rozporządził się na nasz teren z początkiem lipca 1943 i osiedlali się przede wszystkim w Delegaturach graniczących z Wołyniem i Galicją, a mianowicie: Dubienka, Strzyżów, gminy Horodko, Kryków, Zabuże, gminy Krystynopol, Beż, Korczów, gminy Tarnoszyn, Waręż, Nieleśdew, gminy Moniatyce. Z czasem rozjechali się po całym powiecie do wszystkich Delegatur. Już z początkiem października 1943r. akcja jaka była na Wołyniu rozpoczęła się w naszym powiecie, i z tą chwilą zaczyna się ruch ludności, najpierw wołyniaków, a następnie ludności polskiej ~~zagroźonych~~, t.j. przenoszenie się z miejsc zagrożonych do bezpieczniejszych. Akcja band ukraińskich w szybkim tempie rozszerza się na cały powiat, paląc masowo wsie, kolonie i dwory. W chwili obecnej uciekinierzy z Wołynia koncentrują się w Hrubieszowie, w gminie Horosko, Moniatyce, Mołodiatyce wraz z Grabowem i w Dubience.

Ogólny stan wołyniaków na dzień 1 czerwca 1944r. wynosi 10.379 osób w tym

Mężczyzn ponad 16 lat	2.887
Kobiet " 16 "	3.510
Dzieci do 2-oh lat	578
" do 7-miu "	1.007
" do 15-tu "	2.397

10.379

Jeśli chodzi o wyposażenie uciekinierów było rozmaite, część przywoziła z sobą inwentarz żywy i pewną ilość zapasów żywnościowych, lecz większość przybyła bez niczego. U wszystkich można było zauważyć brak odzieży i butów. Wołyniacy w 80% rekrutowali się z robotników i rolników, 20% inteligencji pracującej i wolne zawody.

Stan zdrowotny uchodźców przedstawiał się najgorzej, z każdej fali przybywających było 25% ludzi chorych, niezdolnych do samodzielnej egzystencji, nie licząc dzieci, które prawie wszystkie były w złej kondycji. Pomimo wyjątkowej sytuacji na naszym terenie Pol.K.O. starał się w miarę możliwości uchodźców zatrudnić na miejscu, w zależności od kwalifikacji danego osobnika. w tym celu Pol.K.O. prowadzi nawet specjalny dział pośrednictwo pracy.

Prezes Pol.K.O.

W. Latoszek

23. Informacja Polskiego Komitetu Opiekunczego w Hrubieszowie dla Doradcy RGO w Lublinie z dnia 16 VI 1944 r. o pomocy udzielanej uchodźcom z Wołynia od lipca 1943 r.

Анотований
показчик документів

ЗМІСТ

Список скорочень	234
Центральний державний архів вищих органів влади і управління України	235
Центральний державний архів громадських об'єднань України	247
Державний архів Волинської області	254
Державний архів Рівненської області	260
Державний архів Тернопільської області	265
Додаток	
Державний архів Служби безпеки України	267
Індекс імен та географічних назв	271
Перелік ілюстрацій до української частини	280

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

АН	Академія наук
БРСР	Білоруська Радянська Соціалістична Республіка
КДБ	Комітет державної безпеки
КК	Кримінальний кодекс
КР	Контррозвідка
м.	місто
МВС	Міністерство внутрішніх справ
НКВС	Народний комісаріат внутрішніх справ
ОУН	Організація українських націоналістів
оп.	опис
с.	село
СБ	Служба безпеки УПА
СБУ	Служба безпеки України
спр.	справа
СРСР	Союз Радянських Соціалістичних Республік
т.	том
УНС	Українська Національна Самооборона
УПА	Українська Повстанська Армія
УРСР	Українська Радянська Соціалістична Республіка
УЦК	Український центральний комітет
УШПР	Український штаб партизанського руху
ф.	фонд
хут.	хутір
ЦДАВО	Центральний державний архів вищих органів влади і управління України
ЦДАГО	Центральний державний архів громадських об'єднань України
ЦДАЖР	Центральний державний архів Жовтневої революції і соціалістичного будівництва
ЦК КП(б)У	Центральний комітет Компартії (більшовиків) України

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ВИЩИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ І УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ

03110, м. Київ–110, вул. Солом'янська, 24

Тел. (044)277–3666

Факс (044)277–1255

E-mail: tsdavo@archives.gov.ua

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/Central/ca01.ua.html>

1. Крайовий провід (керівництво) Організації українських націоналістів (ОУН) на західноукраїнських землях ф. 3833

2. 1933–1947

3. 437 справ (18)

4. Вперше документи фонду надійшли на державне зберігання до ЦДАЖР УРСР у липні 1945 р. від НКВС УРСР у стані розсипу.

Акт приймання-передавання документів відсутній.

5. У документах фонду за 1941–1943 рр. (оглядах суспільно-політичного життя на території Рівненської, Луцької, Кам'янець-Подільської областей, звітах, повідомленнях, записках провідників ОУН) аналізується стан українсько-польських взаємин у районах спільного проживання українців і поляків, представлено факти про розпалення ворожнечі, окремі сутички (Львівщина, Волинь) між українцями і поляками, “підпілну діяльність поляків” у Львівській області (липень–серпень 1941). Йдеться і про політику окупаційної влади щодо провокування поляків на проведення антиукраїнських акцій. Зокрема, в одному з повідомлень з Луцької округи від 23 липня 1943 р. сповіщається, що окупаційна влада “ляхів шантажує”, в Торчинському районі “німці стараються оправдати себе, що головною причиною до репресій є поляки” (оп. 1, спр. 124, арк. 13).

Відкрито вороже ставлення до поляків зафіксовано в наказі командування “УПА-Північ” (15 серпня 1943 р.), звітах про стан і діяльність відділів за липень 1943 р. Більшість документів з проблеми за 1943 – першу половину 1944 рр. містить інформацію щодо протистояння між частинами УПА і польськими збройними формуваннями, про протиукраїнські акції поляків та протипольські акції українців. Так, в оглядах, повідомленнях з Луцької округи за червень–липень 1943 р. (розділи: “Репресії”, “Поляки”, “Випадки”) зафіксовано факти про спільну німецько-польську акцію проти українців у Луцькому районі 6 червня 1943 р., численні липневі напади поляків на

українські села в Торчинському, Рожищенському, Ківерецькому, Острозькому, Луцькому районах, антипольські акції УПА у липні–вересні того ж року. У політичних звітах військової округи “Заграва” (Рівненська область) повідомляється про антиукраїнські акції поляків у липні 1943 р. в Турівському районі, спалення сіл. Документи фонду інформують про наступ частин УПА на с. Гута 12 липня 1943 р., про напад поляків у жовтні 1943 р. на с. Микуличі, про спільні дії польських і радянських (“червоних”) партизанів проти УПА в Острозькому районі Рівненської області (січень 1944 р.), про розгляд питання щодо залучення до боротьби з “більшовиками та поляками” частин дивізії СС “Галичина”, про протипольські акції на Станіславщині у травні 1944 р.

У фонді збереглися також документальні підтвердження взаємних прагнень нормалізувати українсько-польські відносини на західноукраїнських землях. Про це свідчать як деякі зауваження в оглядах суспільно-політичного життя Луцького округу щодо змін у настроях польського населення, так і окремі накази, інструкції керівництва ОУН. Так, у наказі організаційної референтури Крайового проводу ОУН на західноукраїнських землях від 27 жовтня 1943 р. (ч. 1/43) категорично вимагається “припинити всякі антипольські акції” (оп. 1, спр. 43, арк. 8). А в тимчасовій інструкції організаційної референтури від 7 вересня 1944 р. зауважується, що зараз “поляки знайшлися в дуже подібній ситуації, як і ми. Більшовики визволять їх з-під німецького гніту і [с]творюють Радянську Польщу. Це змушує нас змінити наше ставлення до поляків. Ми за ліквідацію конфлікту з поляками, за спільну акцію проти спільного окупанта” (оп. 1, спр. 46, арк. 6).

Період 1945–1946 рр. репрезентують матеріали (протоколи, звіти) про переговори представників ОУН з представниками “Армії Крайової Польської”; статті про історію українсько-польських відносин.

6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень.
8. Документи з проблеми українською мовою (у фонді є також документи польською, німецькою, чеською мовами).
9. Більшість документів у задовільному стані.
10. Описи, каталог.
11. Страхові копії відсутні.
12. *Кентій А. В.* Нариси історії Організації українських націоналістів в 1941–1942 рр. – К., 1999; *Кентій А. В.* Українська повстанська армія в 1942–1943 рр. – К., 1999; Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2: Волинь і Поліся: УПА та Запілля. 1943–1944. Документи і матеріали. – Київ; Торонто, 1999; Фонди

з історії Української Повстанської Армії у державних архівосховищах (1941–1957): Анотований покажчик. – Вип. 1. – К., 1999.

13. Директор Н. Маковська.
14. 13 березня – 17 квітня 2003 р.

1. Львівський обласний провід Організації українських націоналістів (ОУН) на західноукраїнських землях ф. 3834

2. 1943–1944
3. 9 справ (1)
4. Вперше документи фонду надійшли на державне зберігання до ЦДАЖР УРСР у липні 1945 р. від НКВС УРСР у стані розсипу.
Акт приймання-передавання документів відсутній.
5. У звітах провідників ОУН та інформаторів до політичної референтури Львівського обласного проводу ОУН міститься інформація про стан суспільно-політичного життя на Львівщині, на матеріалах області аналізуються настрої польського населення, ставлення польського населення до українського населення і УПА, до переселення в Польщу. У документах йдеться також про акції польської міліції, а дії Армії Крайової проти УПА та українського населення на Угнівщині й на Любачувщині.
6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень.
8. Українська.
9. Більшість документів у задовільному стані.
10. Опис, каталог.
11. Страхові копії відсутні.
12. *Кентій А. В.* Нариси історії Організації українських націоналістів в 1941–1942 рр. – К., 1999; *Кентій А. В.* Українська повстанська армія в 1942–1943 рр. – К., 1999; Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2: Волинь і Полісся: УПА та Запілля. 1943–1944. Документи і матеріали. – Київ; Торонто, 1999; Фонди з історії Української Повстанської Армії у державних архівосховищах (1941–1957): Анотований покажчик. – Вип. 1. – К., 1999.
13. Начальник відділу довідкового апарату Н. Лісняк.
14. 11 квітня 2003 р.

1. З'єднання західних груп Української повстанської армії
“УПА-Захід”
ф. 3836
2. 1942–1945
3. 76 справ (10)
4. Вперше документи фонду надійшли на державне зберігання до ЦДАЖР УРСР в липні 1945 р.
Акт приймання-передавання документів відсутній.
5. Документи фонду висвітлюють різні аспекти трагічних подій на Волині, а також їх продовження на Галичині (1943–1944). Політичні і військові звіти з терену “Косак” (квітень–липень 1943) характеризують відносини між УПА і польськими військовими формуваннями, між польським та українським населенням. Більшість фактів, наведених у звітах, листах, наказах провідників (липень 1943 – грудень 1944), засвідчують ворожість українсько-польських стосунків у терені: накази про знищення польських сіл, про знищення 10 поляків за кожного вбитого поляками українця (наказ повітовому провіднику Добакові 11 грудня 1943 р.), звернення до польських громадян 18 травня 1943 р. з попередженням про помсту за кожний бандитський напад або зраду українців, списки розстріляних мирних жителів як української, так і польської національності (Тернопільська обл.). У звітах з військової округи “Хортиця” за квітень 1944 р. повідомляється про розгубленість польського населення на Холмщині, яке, “боячись розправ з боку українських вояків”, тікає на Захід, шукає порозуміння з німцями або радянськими військами. Водночас, у деяких документах йдеться про необхідність боротися з бандами, які грабують мирне населення, “незалежно від національності” (лист до повітового провідника “Січ” від 30 липня 1943 р.), польські громадяни закликаються до злагоджених дій у боротьбі проти окупантів за незалежність.
6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень.
8. Українська.
9. Більшість документів у задовільному стані.
10. Опис, каталог.
11. Страхові копії відсутні.
12. *Кентій А. В.* Нариси історії Організації українських націоналістів в 1941–1942 рр. – К., 1999; *Кентій А. В.* Українська повстанська армія в 1942–1943 рр. – К., 1999; Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2: Волинь і Полісся: УПА та Запілля. 1943–1944. Документи і матеріали. – Київ; Торонто, 1999; Фонди з історії Української Повстанської Армії у державних архівосховищах (1941–1957): Анотований покажчик. – Вип. 1. – К., 1999.

13. Заст. директора – головний зберігач фондів А. Обжелян.

14. 13 березня–17 квітня 2003 р.

**1. З'єднання південних груп Української повстанської армії
“УПА-Південь” (група “Донбас”, група “Саблюка”, військова
округа “Дніпро”)
ф. 3837**

2. 1942–1945

3. 10 справ (1)

4. Вперше документи фонду надійшли на державне зберігання до ЦДАЖР УРСР у липні 1945 р. від НКВС УРСР.

Акт приймання-передавання документів відсутній.

5. У повідомленнях інформатора УПА (1944) йдеться про грабіжницькі напади на українські церкви і монастирі, містяться відомості про акції поляків проти українського населення, діяльність підпільних польських організацій (м. Львів).

6. Доступ до документів без обмежень.

7. Без обмежень.

8. Документи українською мовою (у фонді також документи російською і польською).

9. Більшість документів у задовільному стані.

10. Опис, каталог.

11. Страхові копії відсутні.

12. *Кентій А. В.* Нариси історії Організації українських націоналістів в 1941–1942 рр. – К., 1999; *Кентій А. В.* Українська повстанська армія в 1942–1943 рр. – К., 1999; *Фонди з історії Української Повстанської Армії у державних архівосховищах (1941–1957): Анотований покажчик.* – Вип. 1. – К., 1999.

13. Начальник відділу довідкового апарату Н. Лісняк.

14. 14 квітня 2003 р.

**1. З'єднання північних груп Української повстанської армії
“УПА-Північ” (групи: “Турів”, “Заграва”, “Західна”; загони:
ім. Богуна, “Січ”, “Полтавський”, “Фастівський”, ім. Остапа,
ім. Б. Хмельницького та військова округа “Заграва”)
ф. 3838**

2. 1942–1945

3. 145 справ (20)

4. Вперше документи фонду надійшли на державне зберігання до ЦДАЖР УРСР у липні 1945 р. у стані розсіпу.

Акт приймання-передавання документів відсутній.

5. У документах фонду за 1943 р. (наказах, звітах, донесеннях, інформаціях командирів, розвідників, інформаторів УПА) представлено дані про:

- вороже протистояння українського і польського населення (напад поляків на с. Микуличі 13 жовтня 1943 р., протиукраїнські дії польського населення у Березняківському районі Рівненської області 20 жовтня 1943 р., напад українських селян с. Балашівка на поляків, які грабували церкву, і спалення польської колонії Поташня на Рівненщині 1 листопада 1943 р., спалення українськими селянами польської колонії Антолін, напад українського населення сіл Михалин, Білашівка, Хотинь Рівненської області на поляків у листопаді 1943 р.);
- дії польських військових формувань проти українського населення (грабіжницька акція у с. Залужжя на Волині в кінці серпня 1943 р., прихід озброєного польського загону до с. Яринівка Рівненської області 22 жовтня 1943 р., розправа з повстанцями у с. Яблонне на Рівненщині 24 жовтня 1943 р., напад польського загону на с. Омельно і постій в с. Пшебраж на Волині польського війська у квітні 1944 р.);
- дії УПА проти польського населення (наказ командира бойової групи УПА “Бористена” про проведення акції по ліквідації польських осель Гурне, Острий ріг, Згощ, Луко, Степангород, Гута, Добринь, Дубов’є у Володимирському районі Рівненської області 2 вересня 1943 р., наказ організаційно-мобілізаційного референта військового надрайону ч. 3/3 “Тигра” про знищення польських костьолів, пам’ятників і зняття телеграфних дротів 9 жовтня 1943 р., антипольські акції УПА в листопаді–грудні 1943 р. на Волині);
- бої УПА з польськими військовими формуваннями (ліквідація вояками загону “Січ” 13 липня 1943 р. польського штабу і польських партизанів, бій чоти “Негуса” в районі сіл Усте, Суконя на Рівненщині 28 вересня 1943 р., сутички з польськими військами 11-ї сотні “Трізного” 14–15 жовтня 1943 р., бій в с. Руда 16 жовтня 1943 р., бій в с. Бегета Володимир-Волинського району Волинської області 25 жовтня 1943 р.; бій чоти “Зеленого” з поляками у Рівненській області 17 листопада 1943 р.; бої в Оваднівському, Любомльському районах на Волині у листопаді–грудні 1943 р.).

У звітах про діяльність підрозділів, повідомленнях, розвідувальних даних командирів УПА вміщено інформацію щодо особового складу і озброєння польських загонів, організації польського партизанського руху, приєднання

поляків до радянських партизанських загонів, кількість місцевого польського населення і польських населених пунктів, переселення поляків у Волинській області, про вилучення у польського населення майна та коней. Звітуючи про події в терені за 15 жовтня – 15 листопада 1944 р., “Холодний” згадує співпрацю польського населення на Львівщині з НКВС у боротьбі проти УПА.

Серед листування і записок військовиків різних частин УПА, які зберігаються у фонді, привертає увагу документ, датований січнем 1944 р., про дозвіл повітового провідника на шлюб члена ОУН Михайла Дмитрівка з полькою Галиною Здибельською (оп. 1, спр. 98, арк. 24).

6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень.
8. Українська.
9. Більшість документів у задовільному стані.
10. Опис, каталог.
11. Страхові копії відсутні.
12. *Кентій А. В.* Нариси історії Організації українських націоналістів в 1941–1942 рр. – К., 1999; *Кентій А. В.* Українська повстанська армія в 1942–1943 рр. – К., 1999; Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2: Волинь і Полісся: УПА та Запілля. 1943–1944. Документи і матеріали. – Київ; Торонто, 1999; Фонди з історії Української Повстанської Армії у державних архівосховищах (1941–1957): Анотований покажчик. – Вип. 1. – К., 1999.
13. Директор Н. Маковська.
14. 13 березня – 17 квітня 2003 р.

1. Український Центральний комітет у Львові ф. 3959

2. 1941–1944
3. 516 справ (11)
4. Вперше документи фонду надійшли до ЦДАЖР УРСР від Архівного управління МВС УРСР у квітні 1946 р. у стані розсіпу.
Акт приймання-передавання документів відсутній.
5. В інформаціях та звітах до Українського центрального комітету у Львові йдеться про конфлікти між українським та польським населенням, спричинені боротьбою за землю, державність, релігію. Так, у с. Гуменець польськими вояками було убито українського священика; у селах Бережани, Микуличі та інших у жовтні 1943 р. постраждали українські господарі; у с. Зубриця (листопад того ж року) за доносами польських фольксдойчерів від рук німців

загинули українські селяни, а у с. Борщеві українські вояки забили польського лікаря.

Серед матеріалів фонду – списки загиблих в результаті міжнаціональної ворожнечі у 1942–1944 рр. українців і поляків на Холмщині, Підляшші, Замості.

У деяких документах висвітлюється точка зору авторів на причини українсько-польського конфлікту, провокаційну роль окупаційної влади або радянських партизанів у його розпалюванні на західноукраїнських землях. Декларація УЦК “Наше становище” від 20 лютого 1944 р. звинувачує у створенні в період окупації психологічних умов для “виникнення міжнаціональної польсько-української різни” “більшовиків і поляків” (спр. 31-а).

6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень.
8. Українська.
9. Більшість документів у задовільному стані.
10. Описи, каталог.
11. Страхові копії відсутні.
12. Потребує уточнення.
13. Заст. директора – головний зберігач фондів А. Обжелян.
14. 13 березня – 17 квітня 2003 р.

**1. Комендант військового району “Іскра” Української повстанської армії (УПА)
ф. 3967**

2. 1943–1944
3. 52 справи (10)
4. Вперше документи фонду надійшли на державне зберігання до ЦДАЖР УРСР у липні 1945 р. від НКВС УРСР у стані розсіпу.
Акт приймання-передавання документів відсутній.
5. Серед матеріалів фонду зберігається копія постанови III Надзвичайного великого збору ОУН від 6 січня 1941 р., в одному з пунктів якої йдеться про намагання польських керівників залучити польську меншину на українських землях до боротьби проти українського народу. У документах, що висвітлюють діяльність формувань УПА в районі “Іскра”, містяться директиви щодо подання у звітах відомостей про кількість ліквідованих у підрайонах польських колоній (наказ від 20 червня 1943 р.), інформація про збройні сутички, бої між українськими і польськими вояками у серпні–жовтні

1943 р., повідомлення про пограбування поляками українських селян, спалення їхніх осель.

6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень.
8. Українська.
9. Більшість документів у задовільному стані.
10. Опис, каталог.
11. Страхові копії відсутні.
12. *Кентій А. В.* Нариси історії Організації українських націоналістів в 1941–1942 рр. – К., 1999; *Кентій А. В.* Українська повстанська армія в 1942–1943 рр. – К., 1999; Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2: Волинь і Полісся: УПА та Запілля. 1943–1944. Документи і матеріали. – Київ; Торонто, 1999; Фонди з історії Української Повстанської Армії у державних архівосховищах (1941–1957): Анотований покажчик. – Вип. 1. – К., 1999.
13. Заст. директора – головний зберігач фондів А. Обжелян.
14. 13 березня – 17 квітня 2003 р.

**1. Штаб командування начальника поліції безпеки і служби безпеки для окупованих Східних областей
ф. 4328**

2. 1942–1943
3. 10 справ (5)
4. Центральний державний архів наукової і технічної документації, м. Харків.
Акт приймання-передавання документів № 385 від 30 березня 1971 р.
5. Документи фонду – повідомлення окружних управлінь поліції безпеки з окупованих східних територій. Кожне повідомлення містить характеристику політичної, економічної, воєнної ситуації, що склалася в окупованих регіонах, настрою населення, стану міжнаціональних відносин. У деяких з них наявна інформація, що є дотичною до проблеми українсько-польського конфлікту. У липні 1942 р. згадується про сильну полонізацію на Волині, що не могло не викликати напруження в українсько-польських стосунках. Але після окупації Волині німцями “поляки приєднуються до українців, всупереч віковичній національній ненависті”, щоб боротися проти німців. У повідомленнях № 24, 25 (жовтень 1942 р.) йдеться про вороже ставлення поляків, населення Волині до німців, про те, що поляки у “ширих” розмовах з українцями висловлюють надію на створення після війни великої польської держави (оп. 1, спр. 2, арк. 94). 12 березня 1943 р. повідомляється про створення на Волині польських “банд” (партизанських груп), які мають

зв'язки з польським рухом опору (оп.1, спр. 6, арк. 17). Є інформація і про зв'язки польських партизанів на Волині з радянськими, про вбивство поляків групою українських вояків.

6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень.
8. Українська, російська, німецька.
9. Документи у задовільному стані.
10. Опис, каталог.
11. Страхові копії відсутні.
12. Бібліографія відсутня.
13. Заст. директора – головний зберігач фондів А. Обжелян.
14. 13 березня – 17 квітня 2003 р.

**1. Колекція документів з історії Великої Вітчизняної війни
1941–1945 рр.
ф. 4620**

- 2 1915–1979
3. 614 справ (5)
4. Вперше документи фонду надійшли до ЦДАЖР УРСР у 1971 р. від Інституту історії АН УРСР. Акт приймання-передавання документальних матеріалів від 12.06.1971р.
5. Представлені у колекції матеріали (в першу чергу, витяги з повідомлень, акти Надзвичайної державної комісії із встановлення та розслідування злочинів німецько-фашистських загарбників і їхніх спільників та заподіяних ними збитків громадянам, колгоспам, громадським організаціям, державним підприємствам та установам СРСР, протоколи допитів свідків), які хоча безпосередньо й не стосуються подій українсько-польського конфлікту на Волині, допомагають створити історичне тло, на якому він розгортався, свідчать про розпалення нацистським окупаційним режимом національної ворожнечі між населенням на західноукраїнських землях, проведення масових репресій і розстрілів цивільного населення.
6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень.
8. Українська, російська.
9. Документи у задовільному стані.
10. Описи.
11. Страхові копії відсутні.

12. Бібліографія відсутня.
13. Начальник відділу довідкового апарату Н. Лісняк.
14. 7–10 квітня 2003 р.

1. Колекція мікрофотокопій документів німецько-фашистської окупаційної адміністрації і командування вермахту, що діяли на тимчасово окупованих східних територіях ф. КМФ-8

2. 1939–1945
3. 1311 справ (3)
4. Документи поступили на державне зберігання до ЦДАЖР УРСР від Головного архівного управління УРСР у 1965 р.

Акт приймання-передавання документів відсутній.

5. У донесеннях та звітах керівників груп армій, що діяли на території Правобережної України (групи “Південь”, “Північна Україна”), йдеться про ставлення та дії загонів УПА на Волині стосовно місцевого польського населення у 1943–1944 рр. на тлі характеристики загального партизанського руху. Звіти генерал-комісара Волині і Поділля характеризують склад загонів УПА, їх боротьбу з більшовиками, німцями та поляками.

Польські родини, що відчували на собі терор угруповань УПА на Волині були змушені рятуватися втечею у міста, особливо в районі Луцька, Дубно, Кременця – зазначається у місячному звіті генерал-комісара Волині і Поділля від 30 квітня 1943 р.

Про вкрай вороже ставлення до місцевих поляків, яких вояки УПА вбачають серед ворогів українського народу, зазначено у донесенні керівника групи “Південь” від 19 лютого 1944 р. У місячному звіті командування групи армії “Північна Україна” за квітень 1944 р. наведено один з наказів, яким мали керуватися загони УПА: розстрілювати поляків у селах для забезпечення майбутнього існування вільної України.

Короткий історичний нарис українсько-польського конфлікту подано у характеристиці ОУН-УПА, складеній при штабі “Політика” рейхсміністра окупованих східних областей від 17 листопада 1944 р.

6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень.
8. Німецька.
9. Документи у задовільному стані.
10. Описи, каталог.

11. Страхові копії зберігаються відокремлено.
12. Потребує уточнення.
13. Н. Кашеварова.
14. 13 березня – 17 квітня 2003 р.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ УКРАЇНИ

01011, м. Київ–11, вул. Кутузова, 8

Тел./факс (044)295–5516

E-mail: cdago@ukr.net

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/Central/ca02.ua.html>

1. Центральний комітет комуністичної партії України

ф. 1

2. 1917–1991

3. 160 379 справ (14)

Опис 22. Документи особливого сектора і організаційно-інструкторського відділу ЦК КП(б)У про підпільно-партизанський рух в Україні періоду Великої Вітчизняної війни (7).

Опис 23. Документи загального відділу (особливий сектор) ЦК Компартії України (секретна частина) (5).

Опис 70. Документи відділу агітації і пропаганди ЦК Компартії України (2).

4. Документи надходили до архіву на державне зберігання від ЦК Компартії України у плановому порядку.

5. У виявлених справах відклалися документи: доповідна записка військового кореспондента газети “Правда” та спецповідомлення Українського штабу партизанського руху (УШПР) ЦК КП(б)У про становище на тимчасово окупованій території України, про українських націоналістів та їхнє ставлення до поляків (квітень–червень 1943 р.). Програмні постанови II Великого Збору ОУН (Б) (квітень 1941 р.), тимчасова інструкція оргреферентури проводу ОУН(Б) на ЗУЗ (вересень 1944 р.), відозва – наказ українських повстанців на Дрогобиччині (серпень 1944 р.) про ставлення до поляків. Звіт про бойову діяльність Волинського обкому КП(б)У, комсомольських організацій, антифашистських груп й партизанських загонів у Волинській області за час перебування на Волині з’єднання партизанських загонів О. Ф. Федорова (червень 1943 – квітень 1944 рр.); витяг з протоколу Рівненського підпільного обкому КП(б)У; спецповідомлення УШПР секретарю ЦК КП(б)У Коротченку Д. С.; розвідувальні зведення УШПР; доповідні записки від командирів партизанських з’єднань до ЦК КП(б)У та УШПР; друковане видання Народної гвардії західних областей України “Боротьба”; друкований орган

Партизанського руху західних областей України “Партизан”; заклики командування Народної гвардії західних областей України; листівка-заклик командувача УПА Тараса Бульби-Боровця до поляків; протокол допиту органами КР “Смерш” затриманого члена ОУН Васюка І. М. про ставлення ОУН-УПА до поляків, та винищення як польського населення, так і українського з обох боків.

6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень.
8. Російська та українська.
9. Фізичний стан документів в цілому задовільний.
10. 77 описів справ, покажчик розділів описів, картотеки, путівник.
11. Створено страхові копії та копії фонду використання документів лише на протокольну частину документів ф. 1, які зберігаються у спецсховищі ЦДАГО; на документи інших описів такі копії відсутні.
12. Національні відносини в Україні у ХХ ст.: Збірник документів і матеріалів. К., 1994; Фонди з історії Української Повстанської Армії у державних архівосховищах (1941–1957). – Вип. 2: Анотований покажчик фондів партійних органів УРСР, в яких відбулася боротьба з УПА. – К., 2000.
13. Архівіст I категорії А. В. Кентій.
14. Лютий–березень 2003 р.

1. Колекція документів з історії Комуністичної партії України ф. 57

2. 1870–1966
3. 1502 справи (2)
4. Документи колекції надійшли до архіву на державне зберігання у 1944–1975 рр. з обласних партархівів, Центрального партійного архіву Інституту марксизму-ленінізму при ЦК КПРС, Центрального архіву Міністерства оборони СРСР, Комітету державної безпеки при Раді Міністрів УРСР, обласних і центральних державних архівів УРСР.
5. Постанови II конференції ОУН (Б) (квітень 1942 р.) і III Надзвичайного Великого збору ОУН (Б) (серпень 1943 р.) з відомостями про ставлення до поляків.

У політичних постановах II конференції ОУН (Б) (неповний текст) у квітні 1943 р. міститься пункт 26 “Ставлення до поляків”. У ньому зазначається, що за сучасної міжнародної ситуації і війни ОУН виступає за налагодження польсько-українських відносин на платформі визнання поляками незалежності західноукраїнських земель. Водночас наголошувалося, що ОУН продовжуватиме боротьбу проти шовіністичних настроїв поляків та їхніх

зазіхань на західноукраїнські землі, буде виступати проти антиукраїнських інтриг та спроб поляків опанувати своїми людьми важливі ділянки адміністративно-господарського апарату в Західній Україні коштом відсторонення від цього українців.

У політичних постановках III Надзвичайного Великого Збору ОУН (Б) (серпень 1943 р.) у підрозділі “Б. До внутрішніх ситуацій на українських землях”, п. 13 зазначається: “Польська імперіалістична верхівка є висулужником чужих імперіалізмів та ворогом волі народів. Вона намагається запрягти польські меншини на українських землях і польські народні маси до боротьби з українським народом та допомагає німецькому й московському імперіалізму винищувати український народ”.

6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень.
8. Російська та німецька.
9. Фізичний стан документів в цілому задовільний, окремі фрагменти мають слабконтрастний текст.
10. 4 описи справ, покажчик розділів описів, путівник.
11. Страхові копії та копії фонду користування не створені.
12. *Кентій А. В.* Нариси історії Організації українських націоналістів в 1941–1942 рр. – К., 1999; *Кентій А. В.* Українська повстанська армія в 1942–1943 рр. – К., 1999; *Фонди з історії Української Повстанської Армії у державних архівосховищах (1941–1957).* – Вип. 2: Анотований покажчик фондів партійних органів УРСР, в яких відбулася боротьба з УПА. – К., 2000.
13. Архівіст I категорії – А. В. Кентій.
14. Лютий–березень 2003 р.

1. Український штаб партизанського руху (УШПР)

ф. 62

2. 1941–1946
3. 4720 справ (38)
4. Документи надійшли до архіву на державне зберігання із Комісії з історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. при АН УРСР, після припинення її діяльності згідно з постановою ЦК КП(б)У від 8. 05. 1950 р.
5. Спецповідомлення УШПР, доповідні записки і звіти, радіограми командування партизанських з’єднань і загонів на окупованій території України про українських націоналістів та їхнє ставлення до поляків.

У спецповідомленні УШПР “Про діяльність українських націоналістів на окупованій території Української РСР “ за квітень 1943 р. зазначається, що

українські націоналісти здійснюють розправу над польським населенням, ставлячи завданням повне винищення поляків в Україні. Повідомляється, що 25.03.1943 р. спалено села Заулек, Галунівка, Мар'янувка, Перелисянка та інші (Щуманський р-н), що в с. Пендики розстріляно до 50 осіб польської національності, а в м. Чорторийськ священиками піддано смертній карі 17 поляків. Рятуючися від переслідувань націоналістів, польське населення концентрується у великих таборах, які охороняються місцевими польськими партизанськими загонами. Так, у таборі Гута-Степанська Рівненської області перебувало до 2 тис. осіб. У спецповідомленні УШПР від 25 березня 1944 р. “Про становище в районі Львів-Броди-Володимир Волинський” зазначається, що на північний схід від Володимира Волинського, по лівому березі р. Тур’я дислокуються великі загони українських націоналістів, а по правому березі – польські партизанські загони, які займають населені пункти Буби Осовські, Осса, Вербично, Свинарник. І далі наголошується: “Між польськими партизанами і українськими націоналістами йде жорстка боротьба”. Українсько-польський конфлікт висвітлюється у звітах і доповідних записках партизанських формувань України до УШПР.

У доповідній записці оперативного штабу з керівництва партизанським рухом на Рівненщині “Про українських націоналістів на території Рівненської області” до УШПР (28 травня 1943 р.) повідомляється, що останнім часом діяльність націоналістів в основному спрямована на винищення польського населення, польських сіл. У селах райцентрів Степань, Деражне, Рафалівка, Сарни, Висоцьк, Володимирець, Клевень та інших націоналісти здійснюють масовий терор стосовно поляків. В селах Березне, Чайкове, Сохи Володимирського і Висоцького районів націоналістами повністю винищене населення, спалено понад 2 тис. будинків. У с. Поросля знищено 21 польську сім’ю.

У розвідповідомленні № 7 штабу Житомирського партизанського з’єднання під командуванням О. Сабурова від 1 червня 1943 р. зазначається, що на захід від р. Горинь і на південь від залізниці Сарни-Олевськ активізують свою діяльність націоналісти-бульбівці, які знищують польське населення, нападають на дрібні німецькі гарнізони і невеликі групи партизанів. 10.05.1943 р. бульбівці знищили 11 поляків на хуторі Берестанець, за 5 км на північ від Томашгруда; 21.05.1943 р. напали на село Олександрівка, 15 км на південь від Рокитного, перебили частину поляків і спалили село.

У радіограмах керівництва партизанським рухом у Рівненській області, Житомирського партизанського з’єднання, партизанського загону ім. Л. Берії, Черніговсько-Волинського партизанського з’єднання до УШПР за лютий–вересень 1943 р. міститься інформація про напади загонів українських націоналістів на польські села, винищення польського населення, спільні дії поляків і партизанів проти німців і націоналістів, захист німцями польського населення від націоналістів.

6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень.
8. Російська.
9. Фізичний стан документів фонду в цілому задовільний.
10. 9 описів справ, покажчик розділів описів, картотеки, путівник.
11. Страхові копії та копії фонду використання документів відсутні.
12. *Чайковський А.С.* Невідома війна (Партизанський рух в Україні 1941–1944 рр. мовою документів, очима істориків). – К., 1994; *Кентій А. В.* Українська повстанська армія в 1942–1943 рр. – К., 1999; *Глогож* Українська повстанська армія в 1944–1945 рр. – К., 1999.
13. Архівіст I категорії А. В. Кентій.
14. Лютий–березень 2003 р.

1. Чернігівсько-Волинське партизанське з'єднання ф. 64

2. 1941–1945
3. 109 справ (3)
4. У складі документальних матеріалів Українського штабу партизанського руху документи з'єднання надійшли до архіву на державне зберігання з Комісії з історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. при АН УРСР після припинення її діяльності згідно з постановою ЦК КП(б)У від 08. 05. 1950 р.
5. Витяг з наказу штабу Чернігівсько-Волинського партизанського з'єднання про факти диверсії та діяльність польських партизан проти українських націоналістів 1944 рр.; витяг з доповідної записки штабу з'єднання до УШПР про вороже ставлення польських партизан до українських націоналістів 1943 р.

У витягу з наказу штабу від 28.08.1943 р. мова йде про українського партизана польської національності Ополя Уляна Юзефовича, який, напоївши партизан, вбив свого командира Ієвлева.

У витягу з доповідної записки до УШПД від 11.02.1944 р. “Про діяльність польських партизан”, йдеться про причини зростання кількості польських партизан у польських партизанських з'єднаннях: “... это явление происходит не потому, что они проникнуты сознанием борьбы с немецкими фашистами, а потому, что их заставило в партизаны пойти зверства националистов украинских над польским населением”.

6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень.
8. Російська.

9. Фізичний стан документів фонду в цілому задовільний.
10. Опис справ, картотеки, путівник.
11. Страхові копії та копії фонду використання документів відсутні.
12. Друга світова війна в документах ЦДАГО України: Тематичний покажчик. К., 1998; Партизанський рух в роки Великої Вітчизняної війни (1941–1945): Анотований покажчик фондів ЦДАГО України // Архіви України. – 1995. – № 4–6; Україна партизанська. Партизанські формування та органи керівництва ними (1941–1945). – К., 2001.
13. Провідний спеціаліст К. Абрамова
14. Березень–квітень 2003 р.

**1. Волинське партизанське з'єднання ім. В. Леніна
ф. 73**

2. 1941–1944
3. 42 справи (1)
4. У складі документальних матеріалів Українського штабу партизанського руху документи з'єднання надійшли до архіву на державне зберігання з Комісії з історії Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. при АН УРСР після припинення її діяльності згідно з постановою ЦК КП (б) У від 8. 05. 1950 р.
5. Витяг з щоденника бойових дій штабу Волинського партизанського з'єднання ім. В. Леніна про дії українських націоналістів проти польського населення на території Польщі в 1943 р. У щоденнику бойових дій за 20.11.1943 р. біженка з під Варшави розповідає партизанам Волинського партизанського з'єднання “о ужасах, творимых негодьями националистами, расправляющимися зверски и беспощадно с польским населением”.
6. Доступ до документів здійснюється на підставі чинного законодавства України, обмежень не існує.
7. Без обмежень.
8. Російська.
9. Фізичний стан документів в цілому задовільний.
10. Опис справ, картотеки, путівник.
11. Страховий фонд та фонд користування відсутній.
12. Друга світова війна в документах ЦДАГО України: Тематичний покажчик. К., 1998; Партизанський рух в роки Великої Вітчизняної війни (1941–1945): Анотований покажчик фондів ЦДАГО України // Архіви України. – 1995.–

№ 4–6; Україна партизанська. Партизанські формування та органи керівництва ними (1941–1945). – К., 2001.

13. Провідний спеціаліст К. Абрамова.

14. Березень–квітень 2003 р.

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

43024, м. Луцьк–24, вул. Ветеранів, 21

Тел./факс (0432)32–2092

E-mail: davo@fk.lutsk.ua

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/Region/ra03.ua.html>

1. Волинський обласний комітет Комуністичної партії України ф. П.–І

2. 1939–1941; 1944–1991

3. 17138 справ (1)

4. Вперше документи фонду надійшли до Державного архіву Волинської області (на той час партійного архіву) від Волинського обкому КП(б)У в 1946 р.

5. 1) Листівка “Поляки!” від 13.03.1944 р., підписана ініціалами В.О.Д.Р., стверджує, що радянська влада по відношенню до громадян Польщі, які мешкають на території Волинської області, чинить безправ’я, що проявляється в їх примусовій мобілізації до лав Червоної Армії. Листівка закликає польське населення не з’являтися на призовну комісію і не вступати до лав Червоної Армії, готувати незалежні військові кадри і боротися з нацистськими окупантами самостійно, як громадяни Польщі, які мають свою армію, державу і президента (оп. 2, спр. 8, арк. 11).

2) Довідка про морально-політичний стан польського населення районів Волинської області, звільнених від нацистських окупантів. У довідці Волинського обкому КП(б)У від 2.06.1944 р., надісланій ЦК КП(б)У, вказано, що польське населення, яке мешкало на території Волинської області, з вдячністю зустрічало частини Червоної Армії, які звільняли їх від нацистських загарбників і масового терору з боку українських націоналістів, які вбивали їх цілими родинами, а іноді й селами, знищили в області декілька тисяч поляків. Також говориться про створення польським населенням військових організацій самооборони (с. Пшебраже Ківерецького р-ну). Наводяться факти арешту поляків органами УНКДБ – (67 чол.), УНКВС – (8 чол.), а також негативного реагування польського населення на їх арешт. У довідці згадується про факт дислокації частин польської армії на території Волинської області, в зв’язку з чим посилювалися націоналістичні настрої окремих груп польського населення, поширилися заклики до мобілізації в Польську армію, зафіксовано факти антирадянських дій окремих польських військовослужбовців, випадки мародерства, погроз українцям розправою під час проведення ними весняної сівби (наведено приклади по селах Ківерецького, Цуманського, Колківського районів).

3) Інформація секретарю ЦК КП(б)У Хрущову М. С. В інформації Волинського обкому КП(б)У від 3.08.1944 р. вказано, що у зв'язку з просуванням Червоної Армії в район річки Вісли спостерігається перехід постійних мешканців-українців – з-за Бугу у Волинську область і поляків – з Волинської області за річку Буг. Наведено факт, що понад 400 селянських сімей з Холмщини перейшли на територію Волинської області, пояснюючи свій перехід нападом на їх села “банди польської”, вбивством 724 осіб, розграбуванням майна і худоби, спаленням семи українських сіл, арештами польської поліції (наводяться окремі приклади). Також зазначено, що в польських селах Устилузького і Вербського районів Волинської області в період нацистської окупації існували загони польської самооборони, які спалювали і грабували українські села, а після звільнення цієї території від нацистської окупації понад 300 польських селянських сімей, боячися помсти українців, повтікали за Буг (оп. 2, спр. 8, арк. 69–70).

6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень.
8. Українська, російська.
9. Документи в задовільному стані.
10. Каталог, описи.
11. Копії документів протокольної частини фонду зберігаються разом з фондом користування. Копій інших документів фонду немає.
12. Доповнення до путівника Держархіву Волинської області. – Луцьк, 1997.
13. Провідний спеціаліст Г. Омеляненко.
14. 19–21 березня 2003 р.

**1. Волинська обласна комісія по обліку збитків, нанесених німецько-фашистськими загарбниками народному господарству і населенню
ф. Р–164 оп. 3**

2. 1945
3. 42 справи
4. Вперше документи надійшли на таємне зберігання 12.02.1948 р. Розсекречені 23.10.1991 р. (акт № 1).
5. Списки жителів Озерянської, Турійської та Свиначинської сільських рад Турійського р-ну Волинської області з відмітками про роки народження, смерті та причини загибелі, які були розстріляні німцями, поляками та членами УПА.
6. Доступ до документів без обмежень.

7. Без обмежень.
  8. Українська, російська.
  9. Документи у задовільному стані.
  10. Каталог, описи.
  11. Створено страхові копії, які зберігаються окремо.
  12. Доповнення до путівника Держархіву Волинської області. – Луцьк, 1997.
  13. Начальник відділу А. Кравчук.
  14. 10 квітня 2003 р.
-
1. **Колекція спогадів, документів і інших матеріалів про революційну боротьбу, участь трудящих Волині в громадянській та Великій Вітчизняній війнах, соціалістичному будівництві**
ф. П.–597
  2. 1947–1991
  3. 619 справ (1)
  4. Вперше документи фонду надійшли до Державного архіву Волинської області (на той час партійного архіву) в 1967 році. Документи одержані з різних джерел.
  5. У документах фонду зберігається довідка від 27.01.1967 р. уповноваженого УКДБ по Волинській області в Камінь-Каширському районі А. Вірка про польське село (колонію Майдан) цього ж району, яке 23 серпня 1943 р. було оточене бійцями УПА, а його жителі в кількості 130 чоловік спалені. Населений пункт було повністю зруйновано, майно розграбоване. У пам'ять мешканців польської колонії, які загинули, в 1964 р. збудовано пам'ятний обеліск.
  6. Доступ до документів без обмежень.
  7. Без обмежень.
  8. Українська, російська.
  9. Документи в задовільному стані.
  10. Каталог, описи.
  11. Копій фонду користування немає.
  12. Доповнення до путівника Державного архіву Волинської області. – Луцьк, 1997.
  13. Провідний спеціаліст Г. Омеляненко.
  14. 18–19 березня 2003 р.

- 1. Волинський провід організації українських націоналістів (ОУН)
ф. Р-1021, оп. 1**
2. 1941–1944
3. 7 справ
4. Документи фонду надійшли з таємного зберігання 13 грудня 1991 р., акт № 1.
5. а) Реферат, написаний 16.10.1943 р., в кінці підпис “Катя”. Характеризуються поняття: польський та німецький імперіалізм і українська партизанка (спр. 6, арк. 25–26).
б) Річний організаційний звіт за 14.12.1943 р. без підпису. У ньому зазначено, що спалено дві польських колонії (спр. 6, арк. 45).
в) Лист-звернення до Сталіна за 16.11.1943 р. Підпис “Тигр”. Описано, як поляки грабують і б’ють жителів села (спр. 6, арк. 38).
г) Реферат на тему “Партизанка і наше ставлення до неї”. Дати і підпису немає. Розкриваються поняття “польська справа” на терені Західної України, описується польсько-більшовицька акція в період жнив, співдружність німців і поляків; згадується польське підпілля (спр. 4, арк. 21–23).
6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень, крім аркушів з нерозбірливими та затухаючими текстами.
8. Українська.
9. Документи у задовільному стані.
10. Каталог, описи.
11. Створені страхові копії, які зберігаються окремо.
12. Доповнення до путівника Держархіву Волинської області. – Луцьк, 1997.
13. Начальник відділу А. Кравчук.
14. 7 квітня 2003 р.

**1. Спогади про українсько-польський конфлікт періоду Другої світової війни
ф. Р-1261, оп. 7**

2. 1939–1945
3. 1 справа
4. Спогади написала колишня мешканка с. Верешина Грубешівського повіту (Польщі) 1 лютого 2003 р. Акт приймання-передавання документів № 4 від 6.03.2003 р.
5. Климчук Ніна Семенівна (дів. Гурська) розповідає про розстріляне поляками весілля в с. Верешина Грубешівського повіту 12 березня 1944 р., де

загинуло 30 українців. 21 березня 1944 р. ними було спалено село Верешина (спр. 1., арк. 4). Засадко (дів. Хведчук) Лідія Іллівна, мешканка села Трещани Грубешівського повіту згадує, як у 1942 р. поляки палили будинки, а 21 березня 1943 р. Армія Крайова напала на село і вбила мирних жителів. 18 родин, мешканців с. Трещани не підкорились полонізації (спр. 1, арк. 1).

6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень.
8. Українська.
9. Документи у задовільному стані.
10. Описи.
11. Копій немає.
12. Бібліографія відсутня.
13. Начальник відділу А. Кравчук.
14. 11 квітня 2003 р.

1. Управління КДБ при Раді Міністрів УРСР по Волинській області ф. 4666

2. 1937–1957
3. 20083 справи (5)
4. Вперше документи фонду надійшли до державного архіву Волинської області в грудні 1992 р. від Управління СБУ у Волинській області.
5. 1) В архівних кримінальних справах № 1259–1261 зберігаються документи на 42 особи польської національності, які в період нацистської окупації мешкали в селах Луцького, Олицького, Торчинського районів та у м. Луцьк Волинської області і в 1943 р. були бійцями польських загонів самооборони й учасниками організації “Польського союзу повстанців” (“ПЗП”); діяли проти членів ОУН, які провадили протипольські акції.

Окремі з них у березні–квітні 1944 р. вступали в польські партизанські загони, які діяли на території Цуманського району Волинської області. У квітні 1944 р. були заарештовані органами НКДБ УРСР за підозрою в приналежності до польської антирадянської націоналістичної повстанської організації (ст. 54–I “а” і 54–II КК УРСР). Звільнені за недоведеністю доказів у червні 1944 р.

2) В архівній кримінальній справі МІРОХИ Антона Йосиповича, 1904 р. н., жителя м. Устилуг Волинської області, за національністю поляка, вказано, що у жовтні 1939 р. він був заарештований органами УНКВС по Волинській області як “активний учасник польської самооборони та банди білополяків”.

що чинила збройний опір частинам Червоної Армії, роззброюючи загони робочої гвардії та взявши участь у розстрілі 18 чоловік, влаштовував погроми мирного населення (ст. 54–13 КК УРСР). Утримувався під вартою у в'язниці м. Володимира-Волинського. 11 жовтня 1940 р. засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР як соціально-небезпечний елемент до восьми років виправно-трудоих таборів. Реабілітований прокуратурою Волинської області 6 червня 1989 р. (оп. 2, спр. 2470).

3) В архівній кримінальній справі МАЛИНОВСЬКОГО Петра Павловича, 1898 р. н., за національністю поляка, жителя с. Тростянець Ківерцівського району Волинської області є відомості, що в грудні 1939 року він був заарештований органами УНКВС по Волинській області за ст. 54–10 і 54–13 КК УРСР як активний керівник організації “Табір національного єднання” (OZN), який проводив серед селян “контрреволюційну агітацію”, а у вересні 1939 р. разом з “польською бандою”, що проходила через с. Тростянець, стріляв у партизанів, видавав їх сім’ї, роздавав полякам майно сільської школи. 29 листопада 1940 р. засуджений Особливою нарадою при НКВС СРСР як соціально-небезпечний елемент до восьми років виправно-трудоих таборів. Амністований як польський громадянин у вересні 1941 р. на підставі Указу Президії Верховної Ради СРСР. Реабілітований прокуратурою Волинської області 12 березня 1990 р. (оп. 2, спр. 3184).

6. Доступ до документів обмежений.
7. Окремі документи не підлягають копіюванню із-за свого фізичного стану.
8. Документи російською мовою.
9. Документи в задовільному стані.
10. Каталог, описи.
11. Копій фонду користування немає.
12. Доповнення до путівника державного архіву Волинської області. – Луцьк, 1997.
13. Провідний спеціаліст Г. Омеляненко.
14. 24–28 березня 2003 р.

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

33014, м. Рівне–14, вул. С. Бандери, 26-а

Тел./факс (0362)23–4261

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/Region/ra17.ua.html>

- 1. Колекція матеріалів ОУН–УПА, що діяли на території Рівненської області
ф. Р–30**
2. 1936–1947
3. 156 справ (15)
4. Вперше документи фонду надійшли до державного архіву області у лютому 1944 року у стані розсипу від районних відділів МВС (акт приймання-передавання документів відсутній). Наступне надходження було від обласного УМВС (дати не вказані). Документи надходили без зазначення попереднього місця їх знаходження.
5. Провідник терену “Беріг” у звіті за період з 1 квітня по 30 квітня 1943 р. в розділі “Стан населення” повідомляє про кількість польського населення на території терену та їх вороже ставлення до українців. У звіті загону Шавула першої групи УПА за червень 1943 р. вказано, що 22 червня “польська і більшовицька банда” напала на с. Губків Березнівського району, де їм була дана відсіч, а 24 червня вояками УПА повністю ліквідована польська колонія (назва колонії не вказана). Газета УПА “До зброї” за липень 1943 р. надрукувала матеріали про ставлення УПА до поляків, яких вони вважають своїм третім ворогом; про напад відділу УПА на німецько-польську поліцію, що приїхала палити села Рівненщини, розташовані в районі між Радехівкою і Старожуківим; про події на Володимирщині, де були спалені всі держгоспи, що були “пристановищем поляків і німецьких агентів”. Там також міститься інформація про те, що підрозділами УПА нещадно ліквідуються більшовицькі господарчі бази та агентурні точки, які переважно містяться в польських колоніях. “Поляки прислужують як німцям, так і більшовикам” в надії відбудувати на українських землях польську державу, але УПА “грунтовно вибиває їм з голови цю мрію. Доказом може послужити Степанська Гута і цілий ряд інших більшовицько-польських імперіалістичних гнізд на Західних Українських Землях, що вже сьогодні не існують”. У суспільно-політичному огляді південної частини Рівненської області за 31 жовтня 1943 р. йдеться про те, що німецька

адміністрація в районних центрах утримує при собі польських шуцманів; про напад німців 12 жовтня 1943 р. на села Острозького району, внаслідок чого спалено 15 сіл, а саме: Завидів, Лючин, Грозів, Грем'яче, Галівка, Точивики, Грем'яцькі та Завидівські хутори та інші; в акції брали участь разом з німцями поляки, які “особливо відзначалися садизмом”. У зазначеному вище документі також йдеться про ставлення до національних меншин, в т. ч. і до поляків, які перебувають на службі у німців і разом з ними виїжджають на каральні акції. В інформаціях з теренів по Корецькому, Межирицькому, Здолбунівському, Клеванському, Млинівському, Острозькому, Сосновському, Олександрійському, Рокитнівському районах за серпень-листопад 1943 р. є відомості про спільні німецько-польські акції проти українського населення та підрозділів УПА, в результаті яких були знищені господарства, а села Буща, Мости, Кудрин, Бущанські хутори Мізоцького району було спалено повністю; мали місце людські жертви. Про напад 9 грудня 1943 р. “червоних з ляхами” на с. Хотинь, під час якого було спалено декілька будинків та забрано 400 голів худоби, знищено декілька цивільних осіб. Про бій “червоних з ляхами” 11 грудня проти відділу командира Свірка йдеться в інформації з терену групи “Заграва” загону ім. Остапа за 9–12 грудня 1943 р. У звіті підрозділу УПА від 23 грудня 1943 р. є інформація, що на с. Дерть Рокитнівського району напали поляки в кількості 50 осіб і забрали 30 голів худоби. Звіт групи “Заграва” загону ім. Хмельницького за 23 грудня 1943 р. містить відомості про напад поляків у складі 300 осіб на с. Ротетне (так в документі). У “Відомостях з терену” групи “Заграва” за 15 грудня 1943 р. є дані про польський партизанський відділ, який дислокувався в районі Рокитно, у складі 500 осіб. 10 грудня “ляхи” з цього загону у складі 150 бійців напали на с. Карпилівку, “ляхи грабували, не вбивали”. У цьому самому документі йдеться про розповсюдження поляками в Рокитнівському районі пропагандистських відозв, а також зазначається, що “населення не вбивають, а намовляють до спільної боротьби з німцями та червоними”. “Золота книга героїв” Корсунського загону за 1943 р. подає списки вояків УПА, які загинули, в т. ч. і в боях з поляками. Серед документів фонду є відозва до польського населення групи УПА за грудень 1943 р. із закликом до спільної боротьби проти німецького і московського імперіалізму; коментарі ОУН на виступи польської радіостанції “Світ” (документи не датовано, за змістом – кінець 1943 р.) про заклик Українського Центрального комітету та Митрополита Андрея Шептицького не чинити самосуди (польське радіо сприймає цей заклик, як початок загравання з поляками); витяги з виступів радіостанції “Світ” із закликом до українців не нищити поляків, не співпрацювати з німцями. В інструкції для підрозділу УПА про подання суспільно-політичних звітів від 8 квітня 1944 р. у розділі “Ворожі чинники” йдеться про необхідність звітувати про напади польських загонів і відплатні

протипольські акції, при цьому зазначити, за що проведена відплатна акція. У вишкільному матеріалі члена УПА в розділі “Наші відносини до національних меншин” (без дати) вказується, що в зв’язку з тим, що поляки всі свої сили спрямовують на винищення українців, обов’язком УПА є фізичне знищення їхнього політичного активу. У звіті про Гуто-Степанську акцію за 27 липня 1943 р. першої групи УПА йдеться про ліквідацію сіл і польських колоній, а саме: с. Гута-Степанська, кол. Борок, Омелянка, Ляди, хутори Кам’янок, Ромашкове, Подселече, Голинь, Поляни, Темне та інші, де загинуло понад 500 поляків. Звіт підрозділу УПА по Острозькому району за період 28 листопада – 9 грудня 1943 р. повідомляє про напад сотні УПА на м. Остріг, де було ліквідовано дві польські родини, за що поляки наступного дня спалили в Острозі кілька українських житлових будинків. Серед документів фонду є наказ командира групи “Заграва” загону ім. Колодзинського від 28 вересня 1943 р. про винищення в польській колонії Галіція п’яти польських родин. У звітах підрозділів УПА за жовтень–грудень 1943 р. повідомляється про знищення на території Корецького, Межирицького, Острозького районів поляків та польських господарств.

6. Доступ до документів без обмежень.
7. Підлягають копіюванню всі документи фонду.
8. Українська.
9. Стан документів незадовільний.
10. Каталог, описи.
11. До особливо цінних документів фонду створено страхові копії, які зберігаються відокремлено від основного фонду.
12. Літопис УПА. Нова серія. – Т. 1: Видання Головного командування УПА. – Київ; Торонто, 1995; Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2: Волинь і Полісся: УПА та Запілля. 1943–1944. Документи і матеріали. – Київ; Торонто, 1999; Фонди з історії Української Повстанської Армії у державних архівосховищах (1941–1957): Анотований покажчик. – Вип. 1. – К., 1999.
13. Начальник відділу інформації та використання документів Л. Леонова.
14. 13 березня – 10 квітня 2003 р.

1. Гебітскомісаріат у м. Рівному ф. Р–221

2. 1941–1944
3. 370 справ (1)
4. Вперше документи надійшли до Державного архіву Рівненської області від Центрального державного архіву Жовтневої революції у жовтні

1945 р. у стані розсіпу. Акт приймання-передавання № 1 від 8 жовтня 1945 р.

10 грудня 1945 р. з обласного державного архіву Гродненської області БРСР надійшло ще 5 од. зб. та 200 г розсіпу фінансового відділу гебітскомісаріату. Акт приймання-передавання відсутній, є недатована довідка про надходження зазначених вище документів.

5. Інформація голови району в м. Острог від 30 червня 1943 р. гебітс-комісару в м. Рівному про випадки спалення майна громадян польської національності та вбивства поляків. Інформації старост сіл Острозького району голові району в м. Острог за червень–серпень 1943 р. про дії “невідомих банд” щодовно польського населення, в тому числі про факти нищення польських господарств, вбивства поляків. Списки вбитих поляків. Інформація старости с. Хрінів Острозького району від 4 червня 1943 р. про групу невідомих, які розмовляли польською мовою і забрали з села продукти харчування. Інформація старости с. Хорів того самого району від 8 серпня 1943 р. про угон і побиття польською поліцією чотирьох мешканців села.
6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень.
8. Німецька, українська.
9. Стан документів задовільний.
10. Каталог, описи.
11. Страховий фонд відсутній.
12. Потребує уточнення.
13. Начальник відділу інформації та використання документів Л. Леонова.
14. 13 березня – 10 квітня 2003 р.

1. Колекція матеріалів учасників історичних подій Рівненщини, ф. Р–534

2. 1917–1990
3. 103 справи (1)
4. Документи вперше надійшли на зберігання 7 березня 1959 р. Справа, що містить інфомацію з теми, надійшла до Державного архіву Рівненської області з Державного архіву Львівської області відповідно до розпорядження Головархіву УРСР від 13.01.84 № 077. Акт приймання-передавання № 5 від 23.01.84 р.
5. Свідчення польського населення Дубнівського і Млинівського районів Рівненської області про “звірства українських націоналістів”. 17 червня – 20 червня 1944 р.

6. Доступ до документів без обмежень.
7. Без обмежень.
8. Українська, російська.
9. Стан документів задовільний.
10. Каталог, описи.
11. Страховий фонд відсутній.
12. Літопис УПА. Нова серія. – Т. 1: Видання Головного командування УПА. – Київ; Торонто, 1995; Літопис УПА. Нова серія. – Т. 2: Волинь і Полісся: УПА та Запілля. 1943–1944. Документи і матеріали. – Київ; Торонто, 1999; Фонди з історії Української Повстанської Армії у державних архівосховищах (1941–1957): Анотований покажчик. – Вип. 1. – К., 1999.
13. Начальник відділу інформації та використання документів Л. Леонова.
14. 13 березня – 10 квітня 2003 р.

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

46001, м. Тернопіль–1, вул. Сагайдачного, 14

Тел. (0352)22–6440

Факс (0352)22–8618

E-mail: dato_bogd@tr.ukrtel.net

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/Region/ra19.ua.html>

1. Колекція документів Армії Крайової на Тернопільщині у 1943–1945 рр.

ф. Р–3445

2. 1943–1945

3. 76 справ (1)

4. Документи фонду надійшли 1996 р. від мешканця с. Ягільниця Чортківського району, який знайшов їх, розбираючи хату. Прізвища просив не вказувати.

5. Восени 1941 р. польські патріотичні сили створили на Тернопільщині осередки національного опору. Для оперативного управління польським підпіллям Тернопільська область була поділена на три інспекторати з центрами в Тернополі, Чорткові і Бережанах. Згідно з підпільною структурою, кожен інспекторат складався з 4–5 обвудів. У другому півріччі 1943 р. у багатьох селах були сформовані загони самооборони. Таким чином польське населення на території Тернопільщини мало вишколену, озброєну і мобілізовану підпільну армію. У Галичині український збройний опір розвивався у вигляді груп Української Національної самооборони (УНС). Лише восени 1943 р. з них сформували “УПА-Захід”. Найбойовитіші частини УПА перебували тоді на Волині та Закерзонні. На Тернопільщині Військова округа “Лисоня” мала у розпорядженні лише 16 сотень (2700 вояків і старшин). Серед документів – інструкції із захоплення невеликого міста, аеродрому, залізниці; накази крайового коменданта; звіти та рапорти відділів бойового призначення про терор, диверсії і саботаж за 1943–1945 рр., відомості про кількість зброї, технічне забезпечення та чисельний склад відділів бойового призначення за 1943–1945 рр., карти; в уривках рапорту про польсько-українське військове протистояння на території інспекторату “Креміль” подано списки польського населення, яке загинуло внаслідок цього протистояння.

6. Доступ до документів без обмежень.

7. Без обмежень.
8. Польська.
9. Фізичний стан документів незадовільний.
10. Каталог, опис.
11. Копії документів відсутні.
12. *Гайдай О., Хаварівський Б., Ханас В.* Хто пожав “Бурю”? “Армія Крайова” на Тернопіллі. 1941–1945. – Тернопіль, 1996.; *Гайдай О., Хаварівський Б., Ханас В.* Предтеча: Польський рух Опору на Тернопільщині. 1939–1941. – Тернопіль, 2002.
13. Начальник відділу інформації, використання НАФ та зовнішніх зв’язків Держкомархіву Г. Папакін.
14. 10 квітня 2003 р.

ДОДАТОК

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

01034, м. Київ–34, вул. Золоторітська, 7

Тел. (044)291–9296

Web: <http://www.archives.gov.ua/Archives/Branch/ba04.ua.html>;

www.sbu.gov.ua/history/arhiv/

ПОДОКУМЕНТНІ АНОТАЦІЇ

1. Звернення Штабу загону “Січ” УПА “До польського населення” від 17 липня 1943 р.

У документі роз’яснюється ставлення УПА до польського населення, а особливо до тієї його частини, яка зверталася до УПА із заявами про готовність співпрацювати проти спільних ворогів і засуджувала польські погроми. Висловлюються думки, що УПА не буде застосовувати проти мирного польського населення “міри, що були примінені до поляків деяких громад”, але за умови, якщо поляки не будуть брати участь в антиукраїнських акціях. У документі не вказано ані цифр, ані фактів, ані конкретних територій. Державний архів Служби безпеки України (далі – ДА СБ України), ф. 13, спр. 376, т. 34, арк. 89.

2. Листівка УПА “Поляки!” від грудня 1943 р. Виготовлено в друкарні УПА ім. М. Міхновського.

У листівці до поляків наводяться факти участі польського населення у акціях проти українців, у тому числі і на Волині. Роз’яснюється зміст та мета радянської і німецької політики щодо поляків, яка спрямована на їх використання у боротьбі з українцями, а потім і на їх поневолення. Закликається не піддаватися на такі провокації та думати про майбутнє польської держави, а не заважати українцям будувати їх власну державу в етнографічних межах. Також листівка пояснює ставлення УПА до поляків взагалі.

ДА СБ України, ф. 13, спр. 376, т. 34, арк. 90.

3. Текст “Історія Української повстанської армії. (Продиктував Тарас Бульба-Боровець)”, 8 лютого 1944 р. Автор розповів, що в березні 1942 р. органи безпеки Генерального Комісаріату Волині і Поділля почали репресії проти

українців, у першу чергу проти колишніх вояків армії “Польська Січ” на чолі з Тарасом Бульбою-Боровцем. Т. Бульба-Боровець змушений був перейти на нелегальний стан. Він пішов у ліси і заклав там нову повстанську армію, яка повинна була стати зародком майбутньої української армії. У цей час повстали проти німців партизанські загони ОУН, що визнавали керівництво С. Бандери, а згодом – і загоном ОУН-мельниківців. Т. Бульба-Боровець вів з ними переговори з метою об’єднання всіх українців, незалежно від їх політичних поглядів, в єдину центральну організацію. Місцеві організації ОУН-мельниківців та їх загони розпочали співробітництво з Т. Бульбою-Боровцем. Бандерівці погодилися, в основному, на створення УПА, але за умови, що Т. Бульба-Боровець буде працювати згідно з політичною лінією бандерівців. Водночас вони перейменували свої загони з “Військових загонів ОУН” на УПА. Одразу після цього розпочалась широка акція проти німецького цивільного управління і проти національних меншин в Україні. В першу чергу терор був спрямований проти поляків. Т. Бульба-Боровець не міг погодитися з такою політичною лінією і тактикою УПА. Між ним і організацією бандерівців виник конфлікт. Т. Бульба-Боровець перейменував свою партизанську організацію з УПА на УНРА – Українську Народнореволюційну Армію і продовжував свою діяльність в раніше визначеному ним політичному напрямку. В цьому з ним співробітничали загони оунівців-мельниківців.

ДА СБ України, ф. 13, спр. 372, т. 3, арк. 8–19. Переклад з української мови на російську.

4. Протокол допиту обвинуваченого Степаняка Михайла Дмитровича від 25 серпня 1944 р. У липні 1941 р. Степаняк М.Д. представляє бандерівську течію ОУН при раді сеньйорів уряду Ярослава Стецька. З кінця 1941 р. – член Центрального проводу ОУН. Брав участь у роботі національної Ради, яку очолював митрополит Андрей Шептицький, I, II, III конференцій ОУН та 3-го надзвичайного великого збору ОУН. У 1942 р. вів переговори з представниками польських підпільних організацій (“Демократичної лівіції”), а восени 1943 р. – з представниками Лондонського еміграційного польського уряду. Брав активну участь у публіцистичній діяльності ОУН. У протоколі йдеться мова про роботу II конференції ОУН, на якій, серед інших, обговорювалось питання про домовленість з поляками відносно спільної боротьби проти СРСР або їх нейтралітет у боротьбі ОУН проти СРСР. Розповідається про роботу III конференції ОУН, на якій з доповіддю виступив Степаняк. У доповіді намагався обґрунтувати необхідність боротьби ОУН з СРСР як ворогом Самостійної України, доцільність звільнення України від німецьких окупантів українським самостійним рухом на чолі з ОУН. Вказується, що у подальшому, під впливом Р. Шухевича, політика ОУН у питанні збройної боротьби відійшла від рішень конференції і пішла за лінією, що практично здійснювалася на Волині командиром УПА “Климом

Савуром” – боротьби проти червоних (радянських) партизан і поляків. Міститься інформація про склад та роботу 3-го надзвичайного великого збору ОУН. Між учасниками збору розгорнулася дискусія щодо діяльності УПА і “Клима Савура”. У рішеннях збору було зафіксовано, що УПА є основним засобом боротьби за Українську державу, хоча М. Лебедь і М. Степаняк вважали, що УПА скомпрометувала себе своїми бандитськими діями проти польського населення.

ДА СБ України, ф. 13, спр. 372, т. 1, арк. 21–59.

5. Відкритий лист поляків до прем’єр-міністра Польщі Станіслава Миколайчика від 13 жовтня 1944 р. Автори листа нагадують С. Миколайчику про страшні події, що мали місце на Волині та “восточной Малопольше”, про поляків “замучених українцями”. “В общем количестве украинцами замучено сто тысяч поляков”, – говориться у документі.

ДА СБ України, ф. 1, оп. 42, 1952 р., спр. 7, арк. 176–181. Переклад з польської мови на російську.

6. Протокол допиту заарештованої Пунди Марії Григорівни від 29 грудня 1944 р. У лютому-квітні 1944 р. працювала секретарем-друкаркою у референта Служби безпеки Тернопільського обласного проводу ОУН “Максима”, а потім обласного провідника ОУН “Нестера”. Коли у березні 1944 р. Пунда, виконуючи завдання “Нестера”, їздила на Зборівщину, керівник повітової СБ “Тарас” розповів їй, що він здійснював активні операції проти польського населення, внаслідок яких було вбито багато поляків і серед них жінок та дітей. “Тарас” повідомив, що операції проводилися за даними станічних, які склали “чорні списки” на поляків.

ДА СБ України, ф. 13, спр. 372, т. 1, арк. 189–200.

7. Протокол допиту обвинуваченого Луцького Олександра Андрійовича від 19–20 липня 1945 р. Командуючий “УПА-Захід”. Розповів, що член Центрального проводу ОУН М. Лебедь засуджував політику, яку проводив на Волині “Клим Савур”. Лебедь вважав, що дії створених “Климом Савуром” загонів УПА є провокаційними, оскільки німці у відповідь на незначні дії цих загонів знищували цілі поселення.

ДА СБ України, ф. 13, спр. 372, т. 1, арк. 331–356.

8. Протокол допиту Порендовського Володимира Івановича (він же Заболотний Володимир Іванович, він же Молинь Ян) від 15 лютого 1948 р. До арешту – працівник референтури пропаганди Центрального проводу ОУН. Повідомив, що Українська повстанська армія (УПА), створена у 1943 р. на Волині, вела боротьбу проти радянських партизанських загонів, знищувала цілі польські села, закидаючи їм співробітництво з німцями і більшовиками, вбивала багатьох українських селян, в тому числі дітей і жінок, закидаючи їм “опортунізм” або “зраду” за найменші спроби критики своєї діяльності. У період німецької окупації оунівці знищили десятки тисяч людей польського

населення на Волині і Галичині, говориться в документі, а поляки відповідно, українського населення на Холмщині, Перемишлящині і Ярославщині. З приходом Радянської Армії у Західну Україну і підписанням польсько-радянського договору про взаємну репатріацію українського і польського населення українські і польські терористи продовжували свої акції і раділи договору, вважаючи, що “більшовики допомагають виганяти поляків з України і українців з Польщі”. У 1945 р., коли у Польщі поляки вирізали сотні українців, ОУНівська пропаганда вже намагалася трактувати ці факти інакше і заявила, що це “більшовицькі агенти”. На межі 1944–1945 рр. ОУН почала “кокетувати” з польським населенням і гостро карала членів своїх низових ланок за всілякі ексцеси проти поляків. Навесні 1945 р. для встановлення контакту з польським підпіллям до Польщі був відправлений член Центрального проводу ОУН Я. Старух. Низові ланки ОУН у Польщі писали десятки листів до низових ланок “АК”, “ВІН” і “НСЗ” з пропозиціями негайно припинити всяку ворожу діяльність один проти одного і розпочати переговори. Такі переговори відбувалися у багатьох місцях. Влітку 1945 р. Я. Старух, сотник “Шейк” (він же “Калина”) і організаційний референт Ярославо-Любачівського окружного проводу ОУН “Корнійчук” брали участь у переговорах з представниками “ВІН” Томашівського повіту. Оунівці весь час шукали переговорів з головним керівництвом “ВІН”, але воно з багатьох причини утримувалося від цього. У 1946 р. Я. Старух видав спеціальну інструкцію, в якій заборонялося під час переговорів з польським підпіллям торкатися питання про майбутній польсько-український кордон. З листа Я. Старуха до С. Бандери В. Порендовський-Заболотний довідався, що Старух мав контакт з керівництвом польського підпілля, через яке Старух підтримував зв’язок з закордонним центром ОУН і передав розвідувальні дані, що надходили з території СРСР.

ДА СБ України, ф. 13, спр. 372, т. 2, арк. 190–223.

Виконавець описування: Начальник Державного архіву СБУ С. Богунов

Бібліографія:

Кокін С. А. Анотований покажчик документів з історії ОУН і УПА у фондах Державного архіву СБУ. – Вип. 1: Анотований покажчик документів з фонду друкованих видань. – К., 2000.

ІНДЕКС ІМЕН ТА ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ

А

Антолін, колонія 240

Б

Балашівка, с. 240
Бандера С. 268
Бегета, с. 240
Бережани, с. 241, 265
Березне, с. 250
Березнівський р-н 260
Березняківський р-н 240
Берестанець, хут. 250
Білашівка, с. 240
Борок, колонія 262
Борщів, с. 242
Броди, м. 250
Буби Осовські, с. 250
Буг, р. 255
Бульба-Боровець Т. 248, 267–268
Буща, с. 261

В

Васюк І. М. 248
Вербично, с. 250
Вербський р-н 255
Вершин, с. 257, 258
Вірко А. 256
Вісла, р. 255
Висоцьк, м. 250
Висоцький р-н 250
Волинь 235, 238, 240, 241, 243–245,
247, 244–256, 259, 265, 267, 269
Володимир-Волинський, м. 250, 259
Володимир-Волинський р-н 240
Володимирець, м. 250
Володимирський р-н 240, 250, 260

Г

Галичина 238, 265

Галіція, колонія 262
Галунівка, с. 250
Голинь, хут. 262
Горинь, р. 250
Грем'яче, с. 261
“Грізний”, сотник 240
Грозів, с. 261
Грубешівський повіт 257, 258
Губків, с. 257
Гуменець, с. 241
Гурне, с. 240
Гута, с. 236, 240
Гута-Степанська, табір 250, 260, 262

Д

Державне, с. 250
Дерть, с. 261
Дмитрів М. 241
Добак, повітовий провідник 238
Добринь, с. 240
Дрогобиччина 247
Дубно, м. 245
Дубнівський р-н 264
Дубов'є, м. 240

З

Заболотний В. І. (Порендовський,
Мелинь Ян) 269
Завидів, с. 261
Залужжя, с. 240
Замостя, с. 242
Засадко Л. І. (дів. Хверчук) 258
Заулек, с. 250
Західна Україна 257, 260, 269
Зборівщина 269
Здибельська Галина 241
Здолбунівський р-н 261
Згощ, с. 240
“Зелений”, чотар 240
Зубриця, с. 241

І

Ієвлев, партизанський командир 251

К

“Калина”, він же “Шейк” 270
 Камінь-Каширський р-н 256
 Кам’янець-Подільська обл. 235
 Кам’янок, хут. 262
 Карпилівка, с. 261
 “Катя” 257
 Ківерецький р-н 236, 254, 259
 “Клим Савур” (Клячківський Дм.) 268–
 –269
 Климчук Н. С. (дів. Гурська) 257
 Клевацький р-н 261
 Клевень, с. 250
 Кременець, м. 245
 Колківський р-н 254
 Корецький р-н 261–262
 “Корнійчук” 270
 Коротченко Д. С. 247
 Кудрин, с. 261

Л

Лебідь М. 269
 Луко, с. 240
 Луцьк, м. 256, 258
 Луцька округа 235, 236, 258
 Луцький О. А. 269
 Луцький р-н 235–236
 Львів, м. 239, 241, 250
 Львівщина (Львівська обл.) 235, 237, 241
 Любачувщина 237
 Любомльський р-н 240
 Лючин, с. 261
 Ляди, с. 262

М

Майдан, колонія 256
 “Максим”, реферат СБ 269
 Малиновський П. П. 259
 Мар’янувка, с. 250

Межирецький р-н 261, 262
 Мізоцький р-н 261
 Міроха А. Й. 258
 Миколайчик Ст. 269
 Микуличі, с. 236, 240–241
 Михайлівка, с. 240
 Млинівський р-н 261, 264
 Молинь Ян (Заболотний,
 Порендовський В. І.) 269
 Мости, с. 261

Н

“Негус”, Чотар 240
 “Нестер”, обл. провідник ОУН 269

О

Оваднівський р-н 240
 Озеряни, с. 255
 Олевськ, м. 250
 Олександрівка, с. 250
 Олександрійський р-н 261
 Олицький р-н. 258
 Омельно, с. 240
 Омелянка, колонія 262
 Ополя У. Ю. 251
 Осса, с. 250
 Остріг, м. 262
 Острий ріг, с. 240
 Острожецький р-н 236
 Острозький р-н 236, 261, 262

П

Пендики, с. 250
 Перелисянка, с. 250
 Перемишлянщина 269
 Подселече, хут. 262
 Поляни, хут. 262
 Поросля, с. 250
 Правобережна Україна 245
 Порендовський В. І. (Заболотний,
 Молинь Ян) 269
 Поташня, колонія 240

Пунда М. Г. 269
Пшебраж, с. 240, 254

Р

Радехівка, с. 260
Рафаїлівка, с. 250
Рівне, м. 273
Рівненська обл. 235–236, 240, 247, 250,
260–263
Рожищенський р-н 236
Рокитне, с. 250, 261
Рокитнівський р-н 261
Руда, с. 240

С

Сабуров О. 250
Сарни, м. 250
“Січ”, повітовий провідник 238
Свинарик, с. 250, 255
Сосновський р-н 261
Сохи, с. 250
Станіславщина, Станіславська (Івано-
Франківська) обл. 236
Старожуків, с. 260
Старух Я. 270
Степангород, с. 240
Степань, с. 250
Степаняк М. Д. 268–269
Суконя, с. 240

Т

“Тарас”, керівник повітової СБ 269
Темне, хут. 262
Тернопільська обл. 238, 265, 269
“Тигр”, референт військового
надрайону 240, 257
Томашгород, м. 250
Томашівський повіт 270
Торчинський р-н 235–236, 258
Точивики, с. 261
Трещани, с. 258
Тростянець, с. 259

Турівський р-н 236
Турійський р-н 255
Тур’я, р. 250, 255

У

Угнівщина, с. 237
Устилуг, м. 258
Устилузький р-н 255
Усте, с. 240

Ф

Федоров О. Ф. 247

Х

Холмщина 238, 242, 255, 269
“Холодний” 241
Хорів, с. 264
Хотинь, с. 240, 261
Хрінів, с. 263
Хрущов М. С. 255

Ц

Цуманський р-н 250, 254, 258

Ч

Чайкове, с. 250
Чортків, м. 265
Чортківський р-н 265
Чорторійськ, м. 250

Ш

Шавула, ком. загону 260
“Шейк”, сотник, він же “Калина” 270
Шептицький Андрей 261, 268
Шухевич Р. 268

Я

Яблонне, с. 240
Ягільниця, с. 265
Яринівка, с. 240
Ярославщина 269

За місяць червень 1943 р.

1. Стан: відділ дреми, відділ ш'агулів, відділ крука, Буд. Цигана, від. Чорноморця, розвідка, від. Господарши, відділ вишкільний і від. Санітарний.

2. Дрема: 0.1.43 зроблено наскок на залізну дорогу Клевів-Томашгород, наскок невдався. Вбито два німці, втрачено втрачено одна ранений. 0.1. засідка на більшовиків, вбито двох, людей одного ранено. Здрбуто 2 крики, автомат, наших втрачено немає. 2.1. бій з більшовиками, вбито 10 чоловік і 10 ранено. Нашої втрачено немає, нічого нездрбуто. 11.1. зловлено двох козаків і більшовицького лейтенанта. 12.1. зроблено засідку на козаків, зловлено два козаків і два німці, здрбуто 4 крики і 3 гранат, втрачено жодних. 14.1. бій з більшовиками вбито 30 більшовиків, 20 ранено, здрбуто одного джоглера, 3 крики, 3 гранат, втрачено немає. 24.1.43 р. наскок на німців, вбито 30 німців багато ранених, нездрбуто нічого.

3. Ш'агула: 20.1.43 р. засідка на більшовиків, вбито 3-х начальників штаба, з нашої сторони втрачено немає. 21.1. бій з більшовиками переважною силою, вбито 7 людей, з нашої сторони вбито 2-х людей. 22.1. польська і більшовицька банда напали на с. Луки, де ім диво відіграв, втрачено жодних. 24.1. звикли до цього польську колонію, де небуло жодних наших отрим.

Крука: 10.1. зроблено напад на більшовиків і розгромлено, вбито 80 осіб, велика кількість ранених, здрбуто аптечку, радіо, гранатомет і списки, втрачено втрачено одна ранений. 17.1. зроблено напад на польську колонію Стасівку, де вбито 10 людей, і спалено половину колонії, наших втрачено 17 жодних, 3 ранених.

Цигани: початок організації відділу, 11.1.43 р. з 28 стрільців, протягом місяця організовано частину відділу та проведено полеві вправи.

Чорноморець: 1.1.43 р. бій з німцями, вбито одного німця, тогож самого дня в боротьбі з німцями згинув 2 наших стрільців. 2.1. 19 стрільців з'єднали з соціалістичними партизанами і розорили

3. Роківка: - дальша організація апаратів створено карний відділ.

4. Іве. Відділ: - заготовлення та магазинування харч-продуктів і вивяду умундуровання.

5. Вишкільний відділ: переведено вишкіль молодих командирів в часті від 10.1.43 р. вишкіль закінчили 30 стрільців, яких введено на інструкторів і командирів по відділах.

6. Санітарний відділ: Гозоудра саніт. точки ч. 1. 1. створення точки ч. 2.

7. Відчувається брак факсових військових людей, які організували відділи на військовий лад. частинно перепроналажена це через вишкіль інструкторів.

8. проектується дальша реорганізація центру Оск, та вишкіль нових інструкторів підтаршина і старшини.

Командир:

№ 2
1002.
89

До польського населення

В останніх днях деякі польські громади звертаються до Української Повстанчої Армії з заявами про свою лояльність і готовність співпрацювати з українським населенням у його боротьбі проти німецьких окупантів і польських провокаторів, які разом із німцями нападають на українське населення та нищать його.

Не маючи змоги полагоджувати окремо поодиноких заяв, цією дорогою даємо відповідь тим, що внесли такі заяви, або думають їх складати:

1) Українська Повстанча Армія, в наслідок зради групи польських політиків (що стояли нібито на ґрунті співпраці з УПА), як також виступів деяких поляків, що з німецькою зброєю в руках нищили українське населення й палили села, була змушена покарати винних із суворістю воєнно-революційних вимог.

2) Міри, що були примінені до поляків деяких громад, були засобом забезпечення українського населення перед впливаною зрадою, і не будуть вони поширюватися на тих громадян-поляків, що стоять на ґрунті співпраці з нами.

3) Гарантуємо повну безпеку тій частині польського населення, яке буде помагати нам у боротьбі проти німців і польських провокаторів. Український нарід не має на меті винищувати своїх національних меншин, а навпаки — забезпечує за ними рівні з собою права, домагаючись від них лояльності й співпраці.

4) Закликаємо лояльне польське населення не піддаватися ворожій агітації і не покидати своїх осель, а спокійно працювати на своїх господарствах.

Поляки! Пам'ятайте, що всякого роду Ваша допомога німцям проти українців скріпить ворога і дасть йому змогу винищувати польське населення на польських етнографічних землях. Ви тим самим самі закріплюватимете на собі кайдани.

Впливайте на тих поляків, що мають зброю, щоб жилали її не проти українців, які бажать бути господарями тільки на власній землі, а проти нашого спільного ворога — німецького наїздника, що хоче захопити наші (польські й українські) землі, а нас усіх винищити.

Ваша доля — у ваших руках!

Постій, 17 липня 1943 р.

УКРАЇНЬКА ПОВСТАНЧА АРМІЯ
Штаб загону „Січ“

2. Листівка штабу загону “Січ” Української повстанської армії “До польського населення”. 17 липня 1943 р.

13
Листопад

СУСПІЛЬНО ПОЛІТИЧНІ ІНФОРМАЦІЇ ЗА ОСТАННІЙ МІСЯЦЬ.

МІНІСТРАЦІЯ.

Ц.м. в адміністрації зайшли деякі зміни. Як видно німці чужі їм єсть небезпечно і самі ліквідують поодинокі райони, а творять складніші райони троях районів. Приміром в перших днях цього місяця німці перенесли район в Острозку до Шинкова /Дубенська округе/, те саме зробили в районі в Світязьку, Пуманьським районами, які були перенесені в Піддубні і там зісталися розбиті.

Районні Управи існують це в Лупькому, Торчеському і Рокитському районах, в склад яких по часті входять угорські а також поляки. Складні частини і Нісверському районах і навіть складших троях р-нах, німці вкладаєть тільки німці, які на містах є "панним життя і смертя", стараться провадити на новому яроті.

Рейні районів /Світязькому, Острозькому, Піддубському, Пуманьському і Колаському/ - а діляються беззаступи. Однак німці німці не хочуть в тьому зміцнювати. Цьб показати перед населенням свою владу, зміцнюють на село і трансформували бюджетному, як головного реалізаційного чинника.

ЛІЦІЯ.

Охорону владу і безпеку в терені і збереження владу на відмість адміністрації, яка це в деяких районах - повинні відмість адміністрація, поміччю звичайними містечковими владу, яких забороздують до міста піддубнів і як охорони піддубнів, зміцнює є те, що в багатьох містах яких деякі вантажники, відбирають зброю, арештують, те знову німці зброю мають можливість, щоб переслідування українців це в нові міста відійти. Німці думають, що те ще їх "авасті", на відстановилися, що застріляють. Німці не саме розуміють для них, зрешті же вони жорстоки репресії виступили на владній нігурі в українській Польщі вже сьогодні.

В Торчеському районі німці стараться опривалити себе, до головного чинника до репресії є поляки. Цьб відсутні пухлякості має, предоставляють є оборонним а деякі політики розробляють - за німці цень виступи організується. Ця звірства не змінила стану положення, бо репресії даліма відуть на територію.

ІНШІ ПІЛІТИКА.

На перелодні зміни німці почали сильні підготовки до ЮОС збору са. В тієї цілі провадимо сильну пропаганду, а також німці спеціальні відділення, щоб в той спосіб впливати на всі можливість і ліквідувати те технічні сили до збору зброї. Найбільше наші повладять на міста і польське село, яке скупчає по "гетлах" /в містах і на польських/.

Німці в іжній підготовці те саме на життя і за життя населення, а також боротьба на життя і смертя - за життя. Отримано переведені репресії в нашому терені, те німці інше, як підготовка до зброї. Цим репресії німці стараться застріляти населення до будь яких спроб реакції і відійти від у владній сили та впливу на будь яких ліквідувати існування владі. Цьб по часті і зрешті. Після такої впливу населення паралізує і не буде до будь яких роботи. Для те тільки живило, по перикінті татарського зміру населення творить і набуре впливу на все життя. Ускільки зміни владі успішно збір зброї - показує найбільшкі зміни. У великій мірі зміцнює це сильно і наслідно зорганізаційно буде самооборона, яка унаслідок зміни б німцями і ліквідує рух в терені.

Секретарь ОБЛАДІ
СІМОНОВИЧ
[Підпис]

3. Суспільно-політичні інформації з Луцької округи до політичної референтури
Крайового проводу ОУН на західноукраїнських землях за липень 1943 р.
23 липня 1943 р.

Імні перераховують можливість реакції і спроможні стигнути потрібні сили як репресії і збору, бо одинокий їх магазин хліба - це Вільня. Відомі господарські старостами виправда до останньої хвилини. В селі; з фільмарка це не розбиті або тільки частинно знищені, а в терні і вільня з власні організація влади - значить по 40-50 осіб данно з села на роботу з фільмарка. Знищені фільмарка означає відбудувати. На відбудову хотуть стигнути господарства бунтів пугачів і підлітків, які змінили 18 км. На знищених селіх імні хотять вивести фільмарка і в цей спосіб імовірно заарештувати селіх, позбавити їх власності і особистої ініціати.

ПРЕСІІ.

Ц.м. репресії доходить до максимум розмірів. Жертвою репресій впадала положення Округи Лутської, по лінії села Лутяк-Богодзар як до північної границі. Особливо знищені Сергачівський і Лутський райони. Проголосили сільсько господарів Острозької району.

За час від 3-го липня до 28-го червня в Острозькій окресній районі впадало 466 господарств і вбитих і поранених 206 осіб, впадала до цього часу ділянка селені село Микли /скільки спалили господарств і вбитих допозво не відомо/. Арештованих 2 особи. Загальною мовою часини - впадало до 800 господарств і до 550 осіб вбитих. Це все жертви Гампан Ольшова /тепер він є заступником годиннісара/ і місцевих ляхів, які вбивали на спорядці в Березького фільмарку.

В слідуючих днях спалили: Село Гориничі впадало тільки осталися тільки частинна хуторів, терну знищено. Село Полонна - 82 господарств і 22 вбитих. Село Гіриш-Полонна знищено. Нодівель - 7 хат. В днях 13-14. VII - спалили Вер'ків, Комостав, отому Голівева, Мислишча, Підлозна і Язрова. Скільки жертв і знищення мир населення. Під час репресій старались знищити більше матеріалів всього бра, який і мертвий інвентар, який спалили переважно до Лутяк.

Острозький район. Від перших днів н.м. німці підготовалися до насту на село полонна на захід від дубоської селі по Ступр. Імні виміряли в селі який кількіс-кратно на селі Лутяк-Дубо.

11. VII - німці окружили і спалили с.Мали український і чеський, Вілони. Лутяк ті селі, зігнали людей до терни і шови і там їх вивели порозамі. Селі зробили з чеськи, які не спорядилися нічого ві сторону німців і тільки відійшли на вказане місце. Іх окружили зігнали в одну жагу і валили, утіначок брали на шови і вивели в стові. Як видно причиною насту був лікар від-хворост, який спровокував і вібраних до селі і вбив в ній під Оліву.

14. VII, - в селі окружили села: Гориничі Мала і Велика, Горині, шотани полонна і шови наступом до Ступр. Населення тікало в ліс до Язова до гра. Різночасно німці спалили і другого берега Ступр - це є Верівля Босордан, який тогоч селого німці вивели з другого берега Ступр - Лутяк ті експедиції. Ці німецькі акції набрала досі нечуваного розміру. В ті і брали участь по торок тисів німців, між ними були: чехи, словаки, італійні приїжджени на 107 ватах. Як видно там була прованція, німці хотіли везти цілу знищену головну селу, тому діяли різночасно по обох боках Ступр. При цьому - для них те було важливе місце для обстрілу і лонів на проті. Випре градили села спалили селіх, біляму часті спалили, також знищували ліс, да впадало жертвою досить поважна кількість населення, яке не хотіло з ними вивести сіл.

Як видно німці підготовалися до ширших акцій на лісовому березі Ступр хотіли переправитися через Ступр з боку Верівля але тут їх зустріли з боку німців УПА і не дав дальше переправитися. Німці в Ступр підготували тіл селі, ві сторону УПА один разний.

Самодобороти не можна було застосувати, бо були великі на рівні сили і доволно округлений великий прогір терену. Населення по всьому досить великі жертви в людях і матеріально. Наслідки повинні великі.

По скінченні акцій в Острозькому районі, заран вночі в 14 на 15 УЛ. та татарська бриг поділялась частинно в Дубно, а решта в напрямі на Олеський район. В днях 15-16.УЛ. чуди було сильну стрілянину в цьому напрямі, що діялося великою.

Розширенодній район. 1.м.в.в.в. з людями і матеріями почали сильні акції вранці. 3.УЛ. та татарська 50 осіб, гринчі робила насок на село Рудка, спалила 74 жовт, вбила 11 осіб. 10.УЛ. - Лиса жовтла внапря с.Нізьськ, але УЛ. дала візнич, спалила тільки 3 жовт, в пізніших днях вбила 3 особи. 15-20.УЛ. лиси і війни обурювали і спалили м.Сонюль. Жертви і вивантаження повинні великі.

В першій половині цього м. лиси вбила одного повстанця /Орел/, за те збого понад 20 лисів, адрбуто 20 крісів, один ку лиси і вилучили.

Торчеський район. 6.УЛ. - вбила лиси внапря на с.Усич, на візнич стов відіт УЛ. Від гривав два дні з перервами в німі УЛ. вилучили. Лиси і війни вратили 40 вбитих і на відомі силки ранених. В Усичках спалили з бор 7 господарств. Втради в лисях - один повстанець вбитий. За доноси, що УЛ. має підступати в Салівський ліс - 7.УЛ. візничні лиси обурювали по цьому лісі і по всьому стратегічн /на їх думку/ лісах, як кучки, вилки, курни. В Салівському лісі учора 9 лисів вилучили, в вилучили чого втради 11 господарств, 2 жовт. Мали вмір розбити терену в Саліві, але не могли. Всього вилучили 22 бомби на селі Салів і Юлія. Жертви в лисях - вилучили 7 вбитих і 8-х ранених.

15.УЛ. - в с.Ворзани вилучили одну родину українську - 4 особи, 8.УЛ. - на селі Торчеськ - Лупя вбила 2 особи. 18.УЛ. - лиси зробили напад на село Салівка, вилучили вилучили силки доноси, спалили кілька жовт, жертво був один ранений. *Життя 1945-46 року, вилучили вилучили вилучили*

П О Л Я К И.

В цьому терені скупчилися в певні гурти - колонії, де організували і обдарили робити вилучили на українські села. Такий гурт зробили на селі Промінь і спалили кілька жовт. Могли піти на вилучили услуги вилучили і стов вилучили повстанцями розорити в вилучили на села. Янши не лиси не було тилого вилучили в терені бо війни не сполучили вилучили власними силами тилк вилучили до вилучили терену, а лиси вилучили для них вилучили руками, очми і вилучили, вилучили і вилучили. Особливо лиси від вилучили вилучили зброю для оборони /Лисівське - Кіровоградський район - 10 крісів/, те для вилучили, щоб вилучили не їх вилучили було вилучили по зброю вилучили.

В вилучили лиси вилучили вилучили вилучили і вилучили вилучили. С вилучили на, що вилучили хоч вилучили, те вилучили /Вилучили/, а лис не вилучили нічого. Проб вилучили вилучили їхніх вилучили і вилучили під час вилучили, те вилучили в вилучили вилучили на "Марса" і те за вилучили ніку.

П А Р Т И З А Н И.

В днях 29-30.УЛ. партизани пережили в Пивнянського району в Острозькому районі вилучили вилучили в 4-х вилучили, обдарили транспорт і вилучили вилучили зі собою. Також вилучили дорогу і согу, в вилучили чого вилучили одного вилучили.

24.УЛ. - вилучили вилучили вилучили на село Салівка - вилучили 10 жовт худобу. 7-8.УЛ. - в Малосалівського терену, через Кунці, Гряди, Бузьковичі /Вилучили вилучили вилучили вилучили вилучили, Гарабінку /Дунавський район/ вилучили вилучили партизан вилучили 250 осіб, вилучили вилучили вилучили. Вилучили у вилучили, кріси, вилучили лиси і вилучили, а також вилучили вилучили. В вилучили їх вилучили УЛ. під вилучили вилучили.

Вилучили вилучили
Вилучили вилучили
Вилучили вилучили

Після 2-ж годинної боротьби УПА відступила з аграрно 2-ж взятих і 4-ж ренних. 2і сторони білгородців 17 взятих і невідомо скільки ренних.
 3.УП. -УПА вдруге зробила масидну під Гарайніном. 2і сторони бартали маса взятих і ренних, а решта розбіглась по групах. Висні взяті - 7 взятих і 5 ренних. Зробуто 12 фінан, кілька кулеметів і автоміні. Ця ватага під час перебувану поводилась дуже добре, вели просягали до бортих за Само-
 тісну Україну, але не за таку, як "вн"- "за панську", розкинула метели.
 10.УП. - партизани 300 осіб ограбили с. Фрими, з неспорядника при-
 ньмо до парасрізан, самі себе стріляли вважно. Шило взятих 10 партизан.
 Того-ж самого дня йшла група польсько-білгородської партизанки, грабили с.
 (Славяно, /Ольшанький район).

КОМУНІСТИ.

Найде з підлону терені в прояви посланені комуністичної роботи.
 Рушні партизні, активісти, комсомольці, які до тепер мовчали задержуючи пасив-
 ну невдячність, остаточно почали вивати вести пропаганду про можливість про-
 бороту СРСР. В Фочахках вивалих комуністи в прокаторамі репресії ві-
 стівками рушан українського антагу і населення. Чисельно не дуже сильні,
 однак діють самостійно серед населення, а різноманітні мають зв'язок з людьми
 які нас в поєдні грізні, тми більше по можуть бути різні можливісті
 прогнати поліції.

В зв'язку з тим питання комуністів в дуже актуальне, бо зараз рух
 йде на данне світло тми силами і в і інших руках.

АРТІЛІНЦЕВІ.

Мельничівці і далше ведуть свою глибоку в роботу проти нас. В сво-
 й пропаганді спираються переважно населення, що причиною репресії і шкідливі
 шкідливі і анти Вандерліста. Останньо, жила репресії наслідки до їхню-
 ь терену діяли, то в окрему, що не буде до скритися, в своїй пропаганді по-
 р притиски.

До артіліна Барановського часом не приєднали і про його самостійно-
 чинств. Накупи, що до їх Організації він не належав, бо через нього був роз-
 пр, а також людей на відповідальність організації вони не хочуть брати.
 Зважається, що на місці Сніборського і інші ідеологом в Ольшанці, по повелі
 приморять, що він він вивав якусь літературу, але ніхтї все наїрив.

М П А Д К И.

В перших днях н.в. було знищено рач фільварків в підлону терені,
 значно вільничальстві польонів, головню в Кушальському районі /Селіще, Ком-
 , Неметсь, Гривни і ін./

4.УП. - в зв'язку з впадом лісів в Підберезка на. с. /Промінь підліл УПА
 БОП сі сожирем, Мосем, залману - рушила наступати на колонії Підберезка.
 дорозі знищено менші колонії. Спільно понад 100 будинків. БОП в сожир-
 го, в селі, залмані і т.п. взяли 70 лісів, зерну і БМ, 10 кірсів, силу мур-
 го інвентари і 60 пук худоби, 10 свиней і 25 овечок. УПА взяла 10 лісів,
 збула і БМ, 6 кірсів. Висні зарезан: БОП - 4 взятих, 3 ренних, УПА -
 взятих і 2 ренних.

В зв'язку з наступом червоних партизан в Колівський район мусіли
 потувати 7.УП. В наступні брало участь 12 сотень БОП і 70 осіб УПА, на
 зержа - у бок Орало участь 8 сотні БОП і 30 УПА.

Ніхтї в Підберезка вивалили все добре в Лутян, УПА перейшла дорозу
 що зображ. Іншого дня відірвал від ніхтїв в Лаврові 2 сота, а тому 2 БОП
 БМ, 18 кірсів, 100 грамат і автоміні, одна авто знищено, взато 12 ніхтїв
 злож вато 4 і ренних 2.

Секретар
 [Signature]

1949 9 2 10

НАСТРОЙ МАС.

Маси опинились в обличчі життя і смерті. Ряд випадків почали їх знати і полили в загальній протукраїнській акції не бачившись хто звинувачує а хто ні. Відомі сайми змечіють повної опієрації мас, їх простанки з Організація. Стають організовані масові самозащитні акції, допомагають чим тільки можуть. Особливо тороза настроєні проти масів. В тієї думки, що їх треба тільки дивілувати на наших землях. Никому в нічому не вірять. Закошуват пої стая покічний в настроях мас, до якої рах на землях хоті пробувати несподі, робота та власним силами творити самостійне життя. Після сильних репресій та після зруйнованих пожаром сілх сіл, наступна заломана, але тільки живлять. Маси знову одивляють, починають братися до діла з непогасеною енергією.

В загальному хочуть маси бачити нас, бачити Організація, хочуть щоб з нами говорили, щоб висловляли сучасне оді положення та акції з нього. Тому хочуть з тероз кинути пропагандистів. Актуальною справою - це збір хліба, акція жнива. Про повязність жнива маси підкадуть з повами радичинки - треба зрувати цією акцією, треба провести її як найбільше організовану. Слід зазначити, що бран сілхью - господарського елементу і та тільки відібачуть на успішності збору жнива.

Оборону акцію КПІ-я та УПА дуже радо визнають і підтримують. Успіх їх підрацьбує маси, зраджує надії на краді. В жваві акції для прогледення їх успішно, покладають на відділи земельні надії.

Відділи особливо компрометують себе жалючими ділами в динному терезі і наглим безпідставними відходами, мажачи на поталу зорогові беда і людей безоборонних. В тих випадках сильне розчаровання серед мас, знесвіра в планову організовану оборону. -

23.10.1943

ПА- Перша Група
дй, дня 27.VII.43 р.

ЗВІТ з АКЦІЇ / Г у т а /

2. завдання: Знизити озброєні польські батальйони по містичнось в кол. Гута-Степачі, Борок, Ляди, Смалатки, Ромашівка, Чепіж-Полоселка, Темляч-Степанівська, Ляди, Ворошки, Кальнічки, Гута Мицька, Лутваши, Полоселка, Полічки, Голіши хутр. Кам'янок і Кольнічки, кол. Селисько, Зівка, Островки, Осовичи, Вирка, Виробки, Шиманівсько, Тур, Гвацька, Ужача, Гали, Пераспа, Перезувка, Камінь і були становом загрозой місцевому українському населенню та переводили на втому морді і рефужки.

Дані про ворога: озброєні ворожки сили сконцентровані в Гуті, Селишках, Вирці, Виробках та Галах. За отриманими даними їх атакується понад 300. Біля села рівном атакується відділ червоних. озброєні в крисі, фінська і кулемети. Тут сильно укріплена та охороняна.

1/ Для виконання завдання становено дві окремі групи:
Перша група сформована в відділі Колектив, Ромашівка і Ужача. Командир Колектив з нею утворено три відділи. 1-й Кордана, 2-й Старожа, 3-й Ужача.
Друга група вложена в відділі Зівка, Ос. Командир Коби і Чупала - командир Борозен. Створено три відділи: Зівка, Коби, Братівка.

2/ в цілі переведення акції і об'єднання ворогу завданя розподілено:
а/ Перша група - ліквідація Гута-Степачі, Борок, Ляди, Смалатки, Ромашівка, Темляч, Ляди, Ворошки, Кальнічки, Гута Мицька, Полоселка, Полічки, Голіши, хутр. Кам'янок і Кольнічки.
б/ Друга група - ліквідація кол. Ляди, Виробки, Островки, Осовичи, Вирка, Шиманівсько, Тур, Ужача, Гвацька, Пераспа, Перезувка, Камінь, Селисько, Зівка.
в/ Відділ Шиманів - охорона шляху в півдні.
г/ Частина відділу Борозен - охорона терету в сході і півн. сході.

Початок дій гол. 1-ша 17-го ливня.
2/ Перша група: вихідно становило для наступу на с. Гута
с. Рудки. Дня 16.VII о гол. 22-й відділи вийшли до наступу на с. Гута
Відділ перший в напрямі Борок, другим Курорт, третій на південь частину
Наступ переведено ліквідувати кол. Борок, Ляди і частину
Курорту відділи діяли над укріплени становина. Завтрамований ворог сил
льшим сиростральним вогнем відерує наступ. біля тривав до полудня.
На місце боя призначено гарматку та переведено підготовку до слідуючого
наступу. Ворожки спрости цього дня почат 150 вояків. власних сил не було
Слідуючого дня 18.VII о гол. 1-й відділ перший вийшли в середину
лу Борозені повзніше частин. Синай з груп вийшли впередий в середину
укріплених новинці та підпалили будинки. власні сили перебувають укріп-
лені в ралічч. біля тривав до вечора, в ралічч 19.VII перебувають укріп-
лені. Будинки спалено та нури висаджено в повітря. Цивільне населення
втікає в Гуті та попадає в руки другої групи, розбиті частини лягли та
переслідують ворога та знищать всі кол. і хутори.

4/ Друга група: вихідно становило для першого і третьо-
го відділу Бутівки, для другого Равки. Відділ перший вийшли головнов
силом на оселі: Островки, Вирка, Пераспа, Ужача, Селишки і Тур, оточують
чи Вирку від півночі. Відділ другий частини на Гала. По парлі сильним
вогні зламали опір ворога переходить Гали, Тур, Бозівку, Шиманівсько,
вдаряючи від півночі на Селишки доходить до Вирки і Виробок.
Відділ третій вдаряє на Селисько оточуючи населення
опір наступає на Вирку і Виробки, дають постріл для відділу першого в би-
отроку удари вогня ворога в напрямі Шиманівсько, Вирка.
Відділ перший в наступі на Вирку споро передовок охо-
рону виконує на ворожу заставу. Ворог відстрелився відступив.
Зівка, вавки Острички о гол. 3, 2 пів. розпочинається біля с. Вирку
які досягає своєї кульмінаційної точки о гол 4.

ній лінії. Після двох раундів бою північ фронт першого відділу перекочує до наступу. Своєю активністю середній відділок фронту витісняє ворога в Курів і Костела підпалює село. Ворог залишив на полі бою безліч вбитих. За вибраними даними сили ворога переморозували більше 20 дерев'яних людей. Залишили Варку в рад. 10-й перший відділ забиває 21ву на німця. На полі бою були авіації німці. Варту перший сильним вступом їх розбиває. Німці в паніці відступили залишивши на полі бою 5-ть вбитих. Здобуто один снайперський, одно МТ, 4 криші, 18 гранат, 400 п'яток авіаційні. О Рад. 17, 15 м. до першого відділу долучає Кашаур і Оса і спеціальні сили проводяться наступ на Виробки. 10. Вій друга група виконує роботу колонії. В часі акції захоплено ворожий забор який містив 1 бут / 150 літр в майно/. Вороги ворога цього дня понад 500 вбитих.

3/ Застава командира Цигана виконуючи охорону перавада біл в місцях біля місцевості Писелеть, біл тривав 45 хвилин. Розбитий ворог залишив 10 власних трубів. Здобуто два тинки кулемети, один лейт, три МТ, три коротки пістолі, 7 криші, 15 гранат, понад 2000 авіацій та спалено два авіа. Високи втрапи двох легко ранених.

В и с л о в к и.

- 1/ В наслідок пераведених дій, першою групою для 17, 18 і 19 липня еліквідовано села і колонії: Гута-Степань, кол. Ворок, Облянку, Лотти і Хторі, Кам'янок, Ромалково, Підселече, Пилипи, Голіть, Темне.
  - 2/ Другою групою еліквідовано села і колонії Варку, Селиське, Солішки, Острівки, Періспя, Нир'юки, Гали, Симоніське, Ужмане, Зівка, Бар'яна, Тур, Осовити, Двач'є, Длуге-Поле, Березушка.
  - 3/ Вороги втратили понад 500 вбитих та внакраселених кількості раних.
  - 4/ Вибрано виліковані українському населенню домашнє майно худобу, коні та вояи.
  - 5/ Розбито німців Рафалівської стачиці.
  - 6/ Розбито групу німців в Костополі.
  - 7/ В наслідок паніки яка виникла в околиці Степань німці підпалили село і вступили в село 10-го липня.
- Нічю 19-го липня відділ під командуванням Вороного змінив в Степані укріплені стачівниці та спалив 4 внаслідки в новітній ті будинки які були місцем постюку і оборони для німців.
- 4/ Власні втрапи 10-ть вбитих і 17 раних.

Задіяння виконано цілковито. Розбитий польські обпроні батти усунуто внагрову яка змінила місцевому населенню. Однотимчасно звільнено терен від окупанської влади.

Командир:

Доповнено повний штат господарчого апарату.
Зроблено відправ в господарстві підпробовими та стамичними в 4-ох підпробових.
Х.
Переведено акції масових вірок тейного одягу, кокухів, штанів, робочення, стріп, кудячок і інше.
Зроблено акції ривання худоби, свиней, курей, та магазинування.
Зроблено акції в копанні кривок та закінчення магазинування в обіж.
Зроблено акції в частю вартю-аргиль в які працює 25 людей.
Відправлено в транспорті харчевих продуктів та тейного одягу, вартю.

Росії з теренів не ходять, хоча деякі землі існують. В однуди них Козини мають дві паровозні дери обрідати. Населення значиме, але зорізане виступом.

Розтинати терен з терені мають. Розтинати днастих на часонок і оманки, часом оманки розтинати збігати від стайської віскої шварі. Висні відрокки се доводилися бігати, як до худоби, тому то зважають розтинати до оманки ма росію.

Червоною шканими терен майже ніхто не підзявляється, бо інші, землі оманки бігати історично населеними.

В обидві розтерен борються на бігачне збереження українського населення, якізнаючи підлегло з провадяти часонок оманк часу, до якої призначено ма в оманк українських оман.

В ІСТКЕ З ТЕРЕНУ

В історичних районах відбито кілька амадріа тору. Висноу дані на по-критицтва.

Висноу с.Найно зважаємо змадок, що на бігачину ступавою пошкани в розтинати розчинено. Не був газ. Висноу бігачно до землі оманки. В землі з тим підготовляється пошкани пошкани для населення, як захоплюється від часонок і бігачини оманки.

Дня 10.VII. відбито від повстанців з червоною біло с.Буно, Голованівського р-ну, в населенні якого відзначено до 140 червоних. По сторони повстанців в уланки і в разамки, від тримав кілька годин. Населення відбито.

Дня 11.VII. відбито від повстанців під Голованівським від з червоною. Відбито червоною оманкою 30 червоних, розбито цілісно. Висні зброєю 12 кілоів і один уланки відбито. По сторони повстанців терен не було.

Дня 12.VII. червоною протина під "укіс" поїзд з амадріа на шляху змадріа-Козин - Збиславці.

Дня 14.VII. повстанці вна шкани змадріа оманк оман і бігач до дому, землі зі оманк Нору відбито. На оманки змадріа відбито повстанці червоною.

Дня 16.VII. повстанці змадріа змадріа на оманки. Відбито 14 змадріа оманки, до яких повстанці відбито оманк. В оманк оманки змадріа змадріа 30 оманки. Повстанці змадріа 6 червоних. Під повстанцями оманк оманки, повстанці оманк змадріа відбито.

В розтинати оманки змадріа 70 оманк. Оманка оманк змадріа змадріа ма змадріа відбито до Німеччини.

З-за Буно змадріа оманк оманки відбито, що змадріа зі себе оманки оманки паринко. Населення змадріа на повстанці.

Дня 18.VII. розтинати на змадріа оманку змадріа-Козин розтинати оманк, змадріа оманки змадріа оманки оманк. Висноу розтинати на оманк змадріа оманки оманки так, що оманк ма змадріа до змадріа. Висноу оманк оманк оманки змадріа. В змадріа, що не оманк оманки змадріа оманк, що оманк до змадріа оманки в українську оман.

Дня 20.VII. на оманки розтинати, Турківського р-ну, повстанці змадріа в оманк 11 оманки і змадріа оманки. Змадріа змадріа змадріа, оманки в оманк.

Дня 17.VII. на оманки Турківня, Червоного р-ну, повстанці змадріа оманк змадріа 12 оманки і змадріа.

Дня 24.VII. в оманк Турківня, оманк і розтинати оманки оманки, оманк до 500 оманк на 100 оманк. Висноу оманк оманк Турківня, оманку оманк оманк і 30 оманк в оманки. Висноу змадріа оманки оманк оманк, оманку оманк оманк, 30 оманки. Висноу оманки оманки в оманк оманки оманки оманки змадріа, оманки і оманки. Висноу оманк 100 оманки і змадріа оманк 10 оманк. По сторони повстанців було 22 оманки. Висноу оманки в оманк оманк і оманк змадріа оманк змадріа оманк до оманк, а змадріа під оманки повстанці відбито в оманки оманки оманк. Висноу оманки оманк оманки. Висноу на оманк було розтинати, бо оманк дуже змадріа оманки.

В 25-26.VII. змадріа розтинати оманк на оманку змадріа-Козин на оманки і змадріа оманки і оманки 12 оманк змадріа на 14 оманк в оманки повстанців. Висноу на оманк ходили.

Висноу оманк 1949 р.

ВІСНИК ОМАНІ
ОМАНІ ОМАНІ
ОМАНІ ОМАНІ

Висноу оманк 1949 р.

899 - 2

Навряд чи справляється на одну ліну шари українське населення, робить тільки як вода, грабує, грабує і грабує. Населення українське проявляє тільки до релігії. В терні справляється тільки і крадь, до чого він був, що тільки переживає бандитів, за це він тільки був Україна, тоді тільки виступає в історії будуть тільки.

Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії.

Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії.

ЧЕХИ

Останньо зустрічався тільки, що чехи в Україні. Тільки тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії.

ПАРТІЗАНКА

Дорого тільки тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії.

Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії.

Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії.

Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії.

Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії.

ОМВІСТ К.

В Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії.

ОМВІСТ К.

В Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії.

В Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії. Але тільки в Україні тільки виступає тільки в історії.

ОМВІСТ К.

899 - 2

Заразом лист Д.М. 25 повідомляє про добрий стан здоров'я матері з **Сендвіча**. На цьому листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**, як їх батьки ніколи не були, а тільки по імені. Можливо ймена згадані і їх батьки.

В листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**. На цьому листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**. На цьому листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**.

В листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**. На цьому листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**. На цьому листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**.

В листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**. На цьому листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**. На цьому листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**.

В листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**. На цьому листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**.

І П А Д К М

Думаю, це лист Д.М. - листа з Архивом архівують 15 урядів. Це лист з Архивом архівують 15 урядів. Це лист з Архивом архівують 15 урядів.

В листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**. На цьому листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**.

В листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**. На цьому листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**.

В листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**. На цьому листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**.

В листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**. На цьому листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**.

В листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**. На цьому листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**.

В листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**. На цьому листі знову згадані деякі інші діти і їхні батьки, **Михайлик** і **Угорин**.

Handwritten signature or note at the bottom right of the page.

Відомо, що всі міграційні, але виключно переміщені, - поклади
 знаходяться в ділянці розвідки, що знає на ім'я Сачка Міграційна, що знає:
 про всі інші інші родові чи інші міграційні.

20 березня 1948 р.

СЛАВА УКРАЇНІ !

на Сучасний Род.

ПРОСЬБА.

Обговорення економічних питань в районі під назвою "економіка"
 і "розвідка".

- Питання економіки: - місія економіка Піяге - Півден.
 в Норвегії: - 17 міліонів, 42 міліонів, 11 міліонів, обсягом в
 Швеція, Швеція, США і інші обсяги.
 в Швеції: - 30 міліонів, обсягом як і в Норвегії, також мають інші
 інші питання. Також є 100 міліонів міліонів, які
 перебувають в Швеції, Швеція. Також мають в Швеції в
 Швеції 70 міліонів - також в Швеції на території Швеції як і
 Швеції, до Швеції в Швеції, Швеція - 100 міліонів
 Швеції в Швеції і Швеції.

На інших обсягах Швеції, як Швеція Швеція в Швеції і в Швеції
 Швеції. Після того в Швеції як в Швеції Швеція і Швеція Швеція і Швеція
 Швеція Швеція. Також до Швеції Швеція Швеція, Швеція Швеція.

Для Швеції економіка Швеція і Швеція Швеція:

в Швеції:	- Швеція 100 Швеція,	20 Швеція	- 10 Швеція, 10 Швеція, 50 Швеція
	- Швеція 100	100	- 0 Швеція, Швеція і Швеція
	- Швеція 100	10	- 1 " 100 " і Швеція
в Швеції і	Швеція 40	20	- Швеція Швеція - Швеція
	Швеція Швеція Швеція	15	" Швеція
	Швеція, до 50 Швеція,	50 Швеція,	5 Швеція

Економіка Швеція: - Швеція 20 Швеція і Швеція, 2 Швеція, 2 Швеція Швеція.

Відомо, що всі міграційні, але виключно переміщені, - поклади
 знаходяться в ділянці розвідки, що знає на ім'я Сачка Міграційна, що знає:
 про всі інші інші родові чи інші міграційні.

СПІЛАННО-ПОЛІТИЧНІ ІНФОРМАЦІЇ

з 23 до 30.08.
1943 р.

ЛУЦЬКА ОКРУГА.

НИМЦЬКА ПОЛІТИКА.

Німці покладають велику надію на волю німців забрати хліб, який на території старої Польщі належить німцям і полякам.

В Східній Польщі до збору хліба, використавши мажоріа, які німцями мають великі запаси у Польщі і на Україні.

В Східній Польщі німці мають великі запаси продовольства в Лодзі та інших містах Польщі, збирають овочі і картоплю. На території Східної Польщі німці мають великі запаси хліба.

В Східній Польщі німці мають великі запаси хліба, який вони використовують для своїх потреб. Німці мають великі запаси хліба в Україні і в Польщі.

Німці мають великі запаси хліба, який вони використовують для своїх потреб. Німці мають великі запаси хліба в Україні і в Польщі.

НАСТОЇ І НАДАВ.

Німці в Україні /Україна/ мають великі запаси продовольства на території старої Польщі. Німці мають великі запаси хліба в Україні і в Польщі.

Німці мають великі запаси хліба, який вони використовують для своїх потреб. Німці мають великі запаси хліба в Україні і в Польщі.

Німці мають великі запаси хліба, який вони використовують для своїх потреб. Німці мають великі запаси хліба в Україні і в Польщі.

РЕФЕРЕНЦІЇ:

В Закарпатській області 20.08. - в с.Хорошіві німці спалили 11 хат і 5 хаток за те, що село не було в німцях.

В Східній Польщі німці мають великі запаси продовольства на території старої Польщі. Німці мають великі запаси хліба в Україні і в Польщі.

Німці мають великі запаси хліба, який вони використовують для своїх потреб. Німці мають великі запаси хліба в Україні і в Польщі.

7. Суспільно-політичні інформації з Луцької округи до політичної референтури Крайового проводу ОУН на західноукраїнських землях за період від 23 по 29 серпня 1943 р. 30 серпня 1943 р.

Україна - 1943

До підвезуку Сивинія /Борисівка/ привезли 20 осіб німців і поляків.
В жодній мірі не вийшли. Тільки один з них.

21. VII. в місто: Насиді в привезли в думку отримав 400 осіб "СС"ів. Пере-
показали і відправили до Боржисівки. Зв'язок з ними через це село і в думку привезли
бу 100 осіб німців і один офір. Рівня мір свої поїздки і до - показав
поїздки.

21. VII. нічна група, яка отримувала в Ужгороді, перемістилася на
місце до Сивинія в с. Гайгородці.

В Російській частині підвезуку поліції привезли право і розділялися, а
частину німців привезли до Боржисівки. Образило тільки 20 осіб німців і 20
поляків. В думку 18, 19, 20 - VII до Росії привезли 200 "СС"ів, між ними є
німці і поляки, які тут були за с. Насиді, на рідні місцевості німців
до роботи, наприклад, а також українці з ОДРВ. Показав також також. Образило
проба.

В Німеччині є багато військ: німців, поляків, французів, іспанців.
Наказує до міської їди на полях вивчати УІА.

ed

НАСТРОЇ НАС.

Майже всі є хорошо налаштовані до ситуації, отримавши інформацію думки,
про можливість вигнання німців з України, не тільки в Росію. Жодні держави
УІА привели з ситуацією, а з хмельською партизанською боротьбою і
підпалом.

До боротьби пропаганди є звичайно і іронією. Збір збірок має майже
екстремальний, але вольовий і суворо підвезуку отримав.

На день 21. VII. - в боротьбі розвинуто масу пропаганди "Боржисівка"
Горького Команди УІА /наказав отримав пропаганду/. Наслідком це боротьба
привели в величезній ситуації. Наслідком є після цього привели до кон-
кретної роботи, а також будуть інформувати. Треба вважати увагу, щоб
дос не допускали тільки на військи.

Насиді 20 серпня 1943 року.

Служба Українці.

На Суев. Пол. Реферат

БРОСІВКА

Примітка: Описано відбиток - листів
переспективі в. думки.

ed

SECRET ORANGE
1943

101 000 7 00

дир С., в Любана і декількох селеньців, що приїжджали в біквона прищип-
тись боля. Колективістичної сім'ї від населення за діяльності не спостеріга-
ється, дитині тільки від марксової колективістичної графівної бонди по 3-4 ліди.

П О Д Я К И.

В деяких округах Холмщини польського населення доходить до 75%, пе-
рестічно на ціліх Холмщині є біля 400 польків. Варту на увагу політичну
роботу поляків на Холмщині, треба сказати, що вони до певної міри є по-
статьово добре, а на ставі білих вступили на масові втрати поляків з літ-
но-західних земель. У великих містах (Вілгоградщина, та особливо в мі-
стах Губелинщині та на Холмщині) діяльність партійців під назвою "Бор-
ське Товариство" Б.С. / Живі і на весні ц.р. в Жемітських і Вілгоградських лі-
сах, доходить до білих бовів між польськими партизанами, а німцями де-
моралізовано. Від двох місяців суворою радянським не користуємо. Для парти-
занськими діями в білих землях, розширюючи значну та розширену
вплив розповсюди проти української народної інтелігенції. До тепер заборон-
яно відкрити діяльність співробітників, які виходять в Україну, в роки війни
та інших воєнних. Голову комітету в Губелинщині, спротивляючись, а. Погу-
на тільки секретарів волостей, вчителів та іншої інтелігенції, що
брала активну участь в суспільно-культурній або культурно-освітній робо-
ті. В околиці Березівського лісу на Губелинщині згарили в потім спалили
село, (Холмщина) і Милоша, де білих заборонено 54 особи. Маршували в лі-
сах Холмщини, влітку 4 місяці. В думки гетьманів тогочасні війни діяльність, які
та діяльність білих нов ярок на русі в червоним літературі "Б.С." польської
національної організації. З тих документів відомо, що командант "Б." на
тих землях був якийсь "Андрей", а документи вгадується "вільно розво-
вється, відомо розвоє спалили". Відомості українці до поляків є вкрай
погані. В своїх листівках пишуть, що "Король білих і банди, Україна білих
і банди, тільки не на земі Губелинщині". Розповідає, що Банди є мудрий
і йому він повелів нікому майже, нічого не вважати польським уряд-
чому він населення поляків на "скрипні крески", а впері вони є народні на
уваж. наші. Відомо також те, коли розповсюдився перекладачів зміни, ко-
мандант вилінує хрест, перекладає в відносі стани, білих в частинку зор-
є по виконавцям зміни, учасники адже впері в той самі" місцях, а самі
розводяться по домах, один політ свідомості польської мови: всі поляки
хочуть вільної мови, однак щоб уникнути розприси, щоб поляки не ко-
дуть на співробітників та на привокзальну міру / це поляки має міра в
Губелинщині. Заслано значна кількість, що польська мовою хрест і підписи
не, одні брешуть вступовості, а поділяють до осмілюють. В середині серп-
ня ц.р. перекладачів польської організації зміни на цих землях, що пер-
вля в православіє. Життя їх розповсюджені, навіть деякі воєни. Команд
вот багато польських воєни вилінує в гласному Р.С. Німцями влада в про-
водноюю мовою поєднання всіх польських воєни.

Німцями здійснюється, німці та в особливому владі від огля-
дом перекладачів і національними представниками слідують:
При кожній провінційній організації є частина реходових справних віном, ро-
та польським та поляків. Українці білих білих господарських урядках,
Командо округової департаменту має до 25 командантів, у віці від 35 до 60 літ,
Гетьман в команді до 15 осіб, озброєні Зельбуці в команді 30 осіб / озброєні
на свої відповідності, які рівно проводять розвідку, які станиці деп-
партаменту на провінції; нерівними господарських установах та станиці на
вільно 10-12 осіб. Це все, що стосується німцями владу на цих землях.
Крім того німцями на Холмщині подібно до політичних кох, що поляки
вдаються від українців та поляків, використовують варту політичних
кох і станиці озброєні проти другої. За замиренням українців, щоб поляки
не вступили вступовості майже в Холмщині слідують:
Холмщина вступовості майже, майже хто вірять в німцями владу.

8. Інформація про події на Холмщині із суспільно-політичного огляду по Україні за серпень 1943 р. Серпень 1943 р.

ЛУЦЬКОЇ ОКРУГИ.

За місяць серпень 1943.

Адміністрація влітку в адміністрації більших міст не було. В Соціалістичському Фронті Гашпель організував Р/У в околицях в Угринові, в українських мурованих будинках /дворів Гашпель був в Луцьку/. Головне р-ону найкращий чек. Для обробки Р/У і об'їзду, Гашпель керує українських людей. В чутки, що німці хочуть організувати Р/У в Пидбуцк, околицях якого зараз в Луцьк. Р/У існують ще в Туркеському, Ромашинському, Луцькому та Ківерцянському райсмах.

В Районних управах урядуть першор українців, в даний час око 20% поляків, в окремих в ділянках господарств і кавсній. Допоміжну службу німецької адміністрації виконують мале кількістю поляків.

Поліція: до поліційної служби залучено тільки поляки. Одного в Луцьку, при міських поліції в частині українців /це залучено після розбиту поліції/. Зараз служба поліції діє в Соціалістичському, Туркеському, Луцькому і Ромашинському р-нах. Їх діяльність: учасць в міських в німцях, а також дучь на власну руку, в окремих при захопленні людей, на їх дучку шпигерів, та грабків.

В основному, це мали б бути "охорона безпеки", а в дійсності - це експлуатаційні відділи для масового українського населення /вони і так/ . Їхні сили поділяються на дві групи: служба регулярна /умундуровані в німецькі уніформи/ і резервна /вільні/. Обі групи відрізняють свої чисельно. Резервний резерв дуже слабкий, але вони так зааспектрні в автоматичному зброю, в окремих при і громади.

Крім того, в деревнях, великим під оглядом отримували, в це мається, в зарез вилучені в рубуваннях. Це мається на волю мається німці до мається /до до їх сили і утворення виконують зміні, які повинні в зброю вилучити/.

В першій половині місяця серпня до Луцька прибули ні діля СД. Як казуть, між ними мали б бути СС-я Дистрикту Гашпель - українці. Їхня їхня сила невідома.

В Туркеському прибули так відділи німців, в силі 400 чоловік. Утворені в інженерних, звичайно артилерій та весту і інші р-они зброю. Діють в основному погодівці та наконспіровано. Після розбиття створили цього ні діля, мали б там прибути на свої відділи, в числі 1.000 чоловік. В яких цілі - невідома. По великій іноземності на свої земля, або на звичайно власного р-ону.

Інші відділи прибули в Пидбуцкських та Сандарк районі. В Пидбуцк око 200 чол., в Сандарк до 100 і в Новіце до 200 людей.

В днях 15-18 серпня н.р. до Луцька прибули відділи власова /б, болявницькі власовні, нім командувачами русового офіцера власова, організаційні команди/.

Центральні відділи вже сурнувся до роботи, в Розіцах райони на свої маються війська, при чому так мають сили. В Сандарк - це р-ні провідники "інтернаціоналісти", дучки на банкетні. Підчас розбиття намагались викликати паніку, щоб за ілюзіями отримати. Доді в такіх своїх зброю мали в мається.

Кінець ка політика: В ділянці господарства німці підготувались до широкої акції збору Хліба. Про це свідчать широко закреслені плани розподілу мається на об'їзду. Адміністраційні апарат готується до 100-го збору контингентів в яких-сьому часі. На початку в свої кресляндир-ти тиснуть на апарат контингентів городників, оловів та зброю. Слід сподіватися, що збір контингентів підле під наслідком терору. Деякі старшини прибувають відділів заважають, що приймає сили на те, щоб сподівано збору Хліба. Хліб впровадять до посівного зерна, а незалежно будуть викладати на картки, щоб не готували "банкетів".

Після збору Хліба мають збір іншети "банкетів". Німці говорять "зає зерно ми добре розмістили свої сили - Луцьк, Туркеськ, Ромашин, Сандарк і Пидбуцк."

9. З суспільно-політичного огляду з Луцької округи до політичної референтури Крайового проводу ОУН на західноукраїнських землях за серпень 1943 р. Початок вересня 1943 р.

4

Важливо було отримати, а населення ні - бо нам заборонено. 6 липня будемо ходити і інших відвідувати до Рівня. /Слова офіцера групи, що є в Тернолі/. А Гимпаль каже так: "Населення нехай знає, а ми весь хліб заберемо при участі військових сил".

Людям по містах переказані при допомозі військових сил і людей. Збирають також і селянське. Наказ приганяє до збору в місцевих селах, бо це заборонено, при цьому косять все, все забирають. В лісові місця багато селянської великої худоби. Зібрано хліб військ селами моголаць і відставників, а також в Луцьку /в південних районах/. В терені над замішаним везуть і селами надходять на полях і везуть до Рівня.

Збір хліба німці перевозили без сілських везників. Замість хліба люди жали в голоді, одержували 120 грамів хліба щодня. Проти такого вживання вони зустріли, в результаті чого німці всіх арештували. Частина порозстрілявали, а решта, посадили для жні в яму - німці на роботу, на обідницю, що одержать по 1-му кг. хліба за трудовість, але після збору. "Вінні машини" просять селами є кусок хліба, бо голодні.

При зборі хліба між людьми в містах почалися до чутячки: німці виставляють все, не залишали нічого для поляків, а останні, знову беручи свій німецький спрощений голодний смарок, не хочуть дати собі відібрати те, що вони заробили. Зокрема суперечать за селянське хліб, що його збирали хліб в міла українських селами і ввозили окремо для себе. Але й те ім німці забирають. Такі суперечки були на польських польських під Радомом та біля Губрича /Кієвський район/.

Селянським часам не помічається найближчих ознак року. Селян господарства. Зокрема присмердним темпом відбудовують покращені міста. матеріал на роботу продукують, розробляють селянські хати та кулі.

В Ідубовському р-ні німці залізували в більшість, все везли до - більшість в Веронасбі. Тут поставили сильну збірну в 20-30 машин і 40-50 людей, упродовж досить швидко.

З початком цього місяця помітні збори у німецьких тактиці. Як інформують із терену, німці перевозили масові збори польської інтелігенції так в Луцьку, як і в столиці. Рівно як в кількох місцях концентрували під хліб частину збори, діючи підступно. Для перевезення арештів приїжділи сюди в Рівного. Як повідомляють, арештованих людей переправляють в руки української поліції на допита і для ігрових, а отримав заборони і відозвать у Рівно. Інтра політика - чужими руками збирають два збори.

На вє р-ні німці в: Саріва можна заважати тільки зарозумілими німцями, як і зборили, так і зборили. Кожен рух німців в терені позначився певними страхом. Рівно можна зустріти так, що в терен змінила одна автомашинна - все їх їде більша кількість.

Одні німці солдат в м. Тернолі говорив до українці: "Ви, українці, те що дочекається Самостійної України, ... а ми... - ідемо до сьому і довідуюсь, що Україна вже кажу..."

Темно є помітна розбіжність німців у зборі сторони - за українцями ми на поляках, щоб на випадок в огранові Німеччини докласти віку на українських землях. На тому всі зустрічаються між ними навіть деякі грами.

Р о з в е с т і :
В містечку Ямпіль і в перших днях серпня німці і авіація сильно діяли в Луцькому р-ні. 20 і 23.VIII.ч.р. в авіації на села Лепрів, Радомисль, Суховоди брали участь карні експедиції, при спільній діяльності. У результаті спалено до 500 господарств? втерено внаслід 24 чоловік, один шмер во ступу, а і там була вбито одна особа і трьох ранених. Крім того, в інших селах спалено понад 20 господарств та вбито 6 людей.

15.VIII. в лісові німці вперше арештування 12 людей, в яких 6 військово-лікарів, а 5 невідомо куди. Крім з'їго, на місці розстріляли 3-ох чоловіків. Це на диво часу, що має звичку в лісах.

В Радомисльському р-ну ч.п.м. люди й машини спалили до 300 господарств, вбивали при тому 17 людей.

Як повідомляють з терену, краківляндівці говорив до людей, дов Богородського р-ні мусять зникнути села: Уладі, Цюмпе, Заволотта, Босрин, Баворин. Адуля Гіляка, як надійде більше сил.

П о л я к и : Повітряні дивізіони їх рух. В багатьох місцях, на шляху укріплень підіймають на полі українських солдат та вояків військ. В Сандомирському р-ні це на деякому порядку. По лібіа в Ківерцькому р-ні. В цих місцевостях ніхто не має доступу.

Останньо у війську в німецьких ставленнях до них, якби втрачена надія на краще майбуття і вже починають звертатися на свої старі місця, запитуючи: "А чи розійдеться, чи хоче, хай нас тут постане, а ми вже ніде не підемо і в голоду напрати не хочемо". Але для нас ділом і огорченням. Комакчасно намагаються ся дощі повійти та провезти, донести про своє німцям. Тому вояки в терені розвідувачів-літаків стало буденним явищем.

За деяку ціну вони змагаються вийти українським населенням, роблять напад на села, граблять, арештують та стріляють. Рівно ж намагаються провезти цілі німців до протиукраїнських репресій.

Останнім часом досить помітно збільшилися шкідливі до імперії. Про це говорять хоча б тісна співпраця в місцях українського населення, як також віддання себе під оцінку мадярських частин.

На тільки в терені подивляється німці, яких сейчас керують на власні господарства та збирають хліб. Імні робота має дві цілі: 1/ Під охороною німців зібрати вояків, 2/ викликати реакцію українців на їхню, а тим самим спровокувати німців до протиукраїнських репресій.

У ч е м : Останньо зустрічаються випадки, що чимось являється сексотами? Імють зв'язки в лісових і в німцях. Не, розуміється, не серіоз - але є.

П р о т я в а : Як в якійсь його місяці дії більшовицьких партизан звичайно розсипались. По Східній Березовій масорі граблені та місцями активніми українців, в граблені бере участь 70-80 чоловік. Теренім їхнього діяння являється Дунайський та Каміньський ліс. Д.м. УПА пересела рк. 6019 в більшовицькими партизанами. 8.VIII. відбувся біл. УПА в червоному біл. Березня, 6.VIII. вдруге був біл в тому ж самому місці. УПА відбула кілька більшовицьких таборів. Біл зривають дальше.

7.VIII. був біл ВП-у, 80 чоловік в болоті, партизанам - 60 чоловік. Біл врятував 6 вояків і одного раненого, 8-ох цивільних родин, одні 444 та 2 крісла. По більшовицькій стороні було 20 вояків.

9.VIII. більшовицькі партизани напали на село Сиротинівку, ограбили та спалили половину села. Більшовицькі партизани поклалися теж в підлісних-лісах частині Колківського р-ну.

12.VIII. в Ромашинському р-ні, в околиці сіл: Богунівка, Припідсі, кол. Зайків - повстанці більшовицькі парашутисти. Тієї самої ночі зірвали вантажницю. В чутки, що червоні партизани майже перевозять свої вантажі в підлісних теренах. В їхній склад входять жиди, білоруси, поляки, цигани, москалі і т.п. зброянина.

К о м у н і с т и : В р-нах Ошарки, Дунайський, Колківський, Ківерцький, Рокитинський - зустрічаються великі комуністичного агітату, які хитро критикують, але ширю більшовицьких успіхів на фронті, низкою публікують своє пропаганду. Буржуазні більшовицькі вояки хліб, білу березу, заборонили і т.п. та по совіти в дуже короткому часі будуть же тут. Імють теж імі опірали в лісах.

П а р т і з а н и : В терені почали діяти мальниківі. Д.м. відрали до 70 чоловік "партизанів" та роблять "рейди" по Ківерцькому і Дунайському р-онах. Останньо розвідали летючі "націоналісти". Зміст летючих провокаційний проти національ-революційного руху, характер переважно проімперський. Одним словом - вони тепляться і хитраються брехня.

10.VIII. ця група прийшла до Ужичів та розвідувала летючі. Звідси пішла в с. Седоки, швидко верну та розвідувала летючі. На місці розвідували да перебувають бандерівці, потрапили, по тому часу, як було переможено "бандерівців". В перших днях д.м. 20 мальниківів розвідували сільську верту в с. Седоки. На слідуючий день вивели своїх людей, під маскою більшовицьких партизан в німецькому уніформі. "Партизан" вивели місцевих верту, але собі час чим по амальнені продали мальниківі і їх відобрали.

В кілька днів пізніше цілі мальниківі зробили вояку в лісах, в яку попал вояк дурієр. його вояки в яке середичного жиди на розстріл, але на це надіється другий їхній відділ, а вони, не знаючи що це, почали стріляти, а дурієр в цей час утік.

12.VIII. в терені залукали новогенці, до яких в Крайняччини від відділів 8-ї д-ї отру була /як нікуть, була підпорядкована Мальниківі/.

4.10.43

10

Події в Турчанщині.

В останніх місяцях в Турчанському повіті панує неспокій. Цілий ряд нападів та вбивств вказує на організовану акцію, доволі широку за масштабом.

10. березня невідомі люди застріляли лісничого по-
дана в Роскозачі.
Влада як це розстріляла 5 людей /сертинників і се-
ленив села?.

15.9 загін партизан приїхав в с. Лімну, зробив на-
пад на місцевий пол. вояцтво, розоружив укр. по-
ліцію до зброї начальника пошти і поштової.

Загін був дуже добре озброєний, в числі було 300
людей; ція особа говорив по польськи, німец., рос.,
і по укр.

Зараз по тім хтось вбив лісничого, фольвархалта
в Берлі, який мав дуже влучатися над арештованими
громадянами в Роскозача.

Вночі з 28 на 29. 9. напала озброєна група на ліс-
ничітку в Голубівську, спалили всі вбудованні і об-
стали її осіб. З того 9 польс. національності, а 2 укр.

Вітнер Іван з дитиною, Еллага Іван і його жінка,
Сарайчик Віктор і його сестра, Пашка Фроїслава,
Пашка Іванівна, Іван Тоска - поляки.
Струг Микола, Федяшин Олександр - українці.

Тієї самої ночі напала озброєна група на село Го-
розно. Напад був спрямований на Вадісництво, мо-
настирська віхта, волость, та деякі приватні дома.
Віхта Вільчавського стероризована, та зроблено Не-
му волосні гроші, біла та малинка по дворян.
Партизани вбили:
Селішовську, її сина, Савошину Георгія - працівни-
ка налісничества, Іваніцу - шинкувальницю невідіс.
та якусь приятелю малолу жінку. Всі померли в
поліжках.

Вночі 30 на 1. 10. вночі хтось забрав в полоні че-
реку озець /300 штук/ разом з візбарями в с. Галич.

В Турчанському повіті було ще більше нападів та
вбивств. Населення там застріляно, невідома як ок-
ренили себе так перед партизанами як і перед пре-
систою влади.
Поляки вимагають із сіл до Турки та ввуть пропаган-
ду, що ті нападів є роботою укр. партизанів.
Влада також підозріває, що населення співпрацює з
партизанами, бо не доносить про рухи озброєних загонів,
дозволяє партизанам переходити селами і на цю
владу інформує про все партизан.

Серед укр. громадянства є поділені погляди на цю
спраду.
Частини населення є переконана, що це відділи ко-
муністичної партизани, які мають результати із
місцевих активістів /звід бандитству, кавізі, арбайто-
вників/, але у їхньому провіді мали б своїми інте-
лігентні совітські військовики. В турчанських кісках
є ще багато членів, що вимагають по дундрах, і вони
хочуть розвуть співпрацювати з партизанами.

10. Інформаційне повідомлення до пресово-інформаційного відділу Українського центрального комітету про події на Турчанщині у вересні 1943 р. 4 жовтня 1943 р.

С такою думкою, що це укр. парламенти, які мають
завдання виходити польські родини.
Деякі підприємці, що ці відділи це звичайні
бендівські загони, які в першу чергу мають
грабіжницьку мету. Для уможливлення собі сво-
боди рудів на звали надають собі політичну за-
хисту /боротьба з поляками/.

Населення курчанщини побоюється, що влада змало
в повіт карні експедиції і що змінять поліцію на
польську.

НАКАЗ. Ч. 49

УВАГА

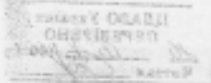
1. В термі до встановлення польських пам'ятників, монументів і т.п., польські скульптури, що розміщені, розміщені в парку, не ліквідувати нічого. Про такі встановити дні з 19-го на 11-го. Х. 49 р. вччч.
2. Всі такеріційні дрова не ліквідувати на околиці міста, зокрема в лісах і заповідях. Всі дрова зрізати різними способами.
3. На спеціальні наказу дати звіт, як пройшла дія.

Важливо! Наказу Орг. Мес. району будуть
перевірені до відомств.

Поряд. С. Х. 49 р.

Орган. Мес.
Т. Х. 49 р.

СЛАВА УКРАЇНІ!!!!
ГЕРОЯМ СЛАВА!!!

11. Наказ організаційно-мобілізаційного референта військового надрайону "Долина" "Тигра" про проведення акції з руйнування польських пам'ятників та костьолів. 9 жовтня 1943 р.

1948 року. Нарешті завоюють у вас відомого українського повстанця Василя; так
вже то все скрив перед жовто-чорними астронавтами окуляри.

ПЕРШОЇ НАС:

18

Вперше ми часом ми можемо поспіяти та нашірвати через свою неспів-
ність, що змісти як спавати - неможливо.

Ось наприкладно такі випадки: 2.2.ч.р.до с.Богородиці /селища/ у
1948/ до одного пана у родині прибув один староста Ворда /визначений ас-
сирі/ в містечку Рубашівка. Чоловіку того, що він написав, що цей добре знав-
ся "недораз", як голова йому німа хитрощі і ну ж подивляється.

Самому його питання: "що не є, що рідко неспівності зміни виступи жовт фуди
суді, а тепер ось їх зовсім неспівно". "і що ж то було" - запитався один че-
н. Ворда: "А що ж; зібрався цілий куріє і ведуть народ на загари".

Питавши жовт - підсказав йому: "От отаману Ніломану, нікому і рідко не кі-
уб". - Доді Ворда промовив: "не тільки рідко, а рідко в Курті заборонено
і не дуже ймає, що білорусами виставо". - "А що було в жовт як прибути
визволення" - питався самий Ворда - "та про що нашірвати ну не хочуть, бо
імає як жовт там була про що".

От і призначився йому: "у випадку "визволення" політиків" відказав
ли сподіється та жовтій жовт. "А що він німає бути, що самий староста
Ворда".

Можливо жовт нарешті зрешт окуляри. Чому не жовт вірши
південьні відно-робочімі брахмані своїм, які в білоруському отару реторуют-
у, жовт так добре усім жовт пропонує, що жовт дірва бача жовт назвало, а
жовт реторює - нічого жовт не жовт.

Можливо жовт, що жовт реторює білорусами, жовт б жовт вірши у жовт,
і жовт жовт жовт не жовт жовт.

СЛОВА УКРАЇНИ - ПЕРШОЇ НАС.

сесті, жовт 12.2.1948 року. -

4/8

13.10.1943.

24

ВІСТІ З ГРУБЕШІВЩИНИ Я ХОЛМЩИНИ.

Знагіднезна курсу нім. вдали відносно поляків в люблінському повіті, вкотре звільнення поляків з концентраційних таборів, дуже розбухвало поляків, це спричинило нову хвилю протестів, терору.

Від половини вересня до кінця місяця терором польського народу вдало 19 українців.

З кінцем вересня повстали в Любліні і в терені польські партизани зі зброєю до польської молоді ствари в ряди "Народної армії визволення польських поляків". Під їхнім впливом повстали сілські українські банди і почали мордувати беззбройних українських селян.

Під 1-го жовтня банда з сили біля 200 людей напала на село Лисіку, спалила понад 30 господарств, вбила 10 і ввезла вилучено 9 українців. Безпосередньо по цьому нападі повстали в терені польські партизани, які вчинились словами: "Тільки в такі часи можна повстати гайдамаки, не ту польська земля і не для ніх нема тутай воєна".

Польський терор викликав реакцію холмських українців. З 8/9 жовтня у волості Угоборів, в селак Могілавічі, Опільсько, Угоборів, в поль. колонії Велі і Монотавк вбито понад 50 нім. поляків.

10 жовтня підчас покорення південних поляків в Монотавк напали на житльові будинки в сільських мундурах і вбили кінцями гранатами. Одна особа вбила і кількохнарих ранених.

Тому кілька разів спалено цілковито дві польські колонії Пондурку і Калінурку, та вбито около 60 поляків.

Акція діяння поширилась в Грубешівщині і на жидовський повіт, а за останніми ця на повздовження вістками на громадський і територіальний повіт. Воєна терор почались арештування поляків.

Серед поляків паніка. Покирають все і починають масово тікати з теренів над Вугон на захід. З волості Варня солдати польських колоній вголосили повідомляють, що всі поляки витікають на захід і просять захищувати їхніми господарствами і зброєю за них рятунку конвоянту. Виводять всі через Сокаль, як, що сокальський дівраць переповненою втікачами.

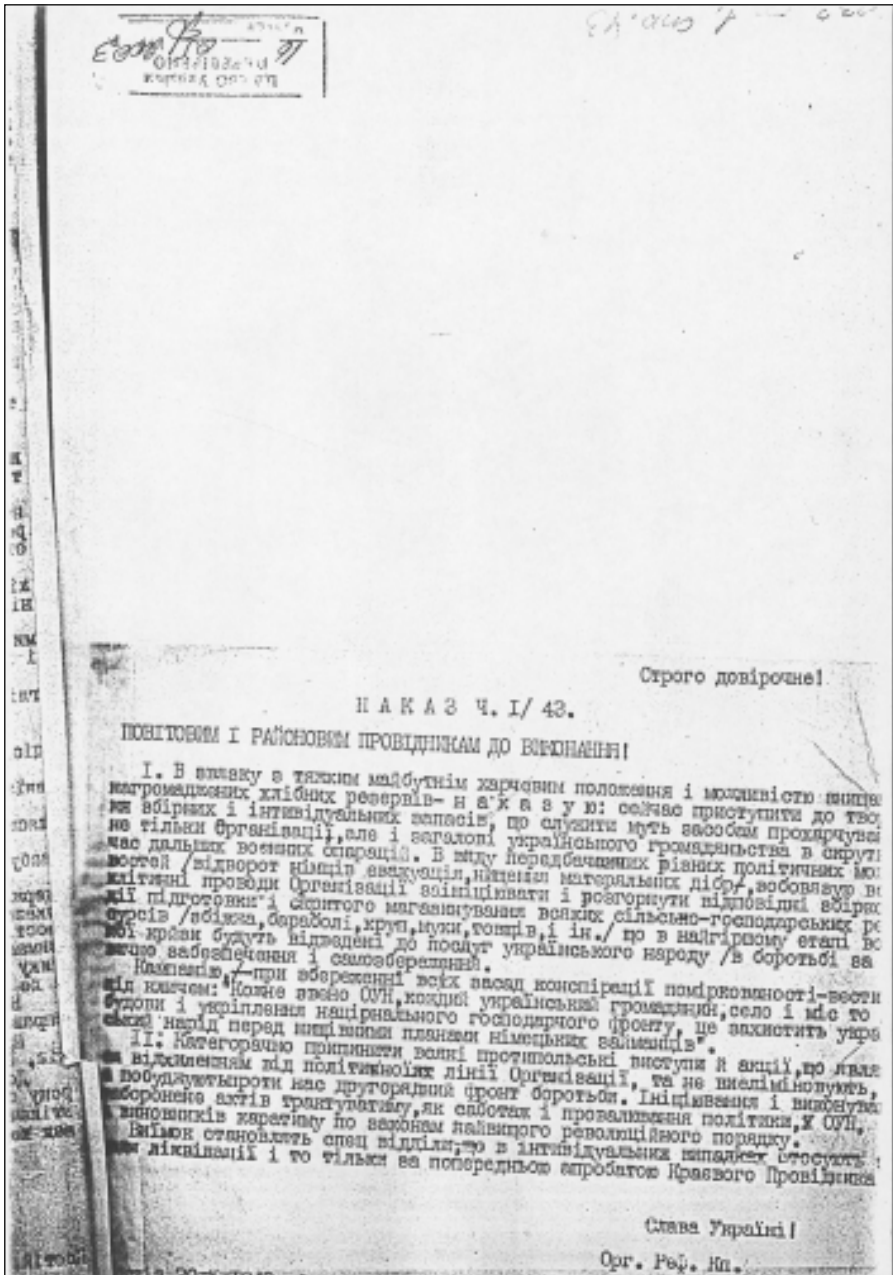
Лік говорять, в останній день повстали в Грубешівщині членими наземної армії волинської ДІА і вели в свої руки керму протипольських рухів.

Влада не реагує, жодних репресій не переводить, а лише дружок пригрозить і звертає увагу, щоб не вбивати жорі і жидів.

10-го жовтня на парові з Угринава до Голуби жидів остріла гучних фіров секретаря в Кіткова Пимжарського /сик упр. салпаєнника з Угоборів/ і учителя Осера. Пимжарський вбитий, а Осера втік.

13. Інформаційне повідомлення до пресо-інформаційного відділу Українського центрального комітету про події на Грубешівщині та Холмщині у жовтні 1943 р. 13 жовтня 1943 р.

14. Наказ ч. 1/43 організаційної референтури Крайового проводу ОУН на західноукраїнських землях про припинення протипольських акцій. 30 жовтня 1943 р.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ПІВДЕННОЇ ЧАСТИНИ РІВНЕНЬКОЇ ОБЛАСТІ
ЗА МІСЯЦЬ ЖОВТЕНЬ.

Німецька адміністрація і надалі є сконцентрована по районних центрах /очевидно, що в повітовах і т.д. такж./ Над залізницями, по більших шляхах західних та більших водносних східних теренів стоять німецькі застави. Тут можна зустріти, крім німців, мадярів, вірменів, 4 козаків, 6 польських козаків і т.д.

Нім. адміністрація в районних центрах держить собі до помочи жандармерію та польських а навіть українських жандармів. Щодо останніх, то це переважно елемент із східних областей - фольклористи, що їх особливо німці багато сили наводять, крім їхніх родичами, за останній місяць. Всіх їх німці використовувать до терористичних нападів на митне життя українське населення, до чого це сьогодні їх змушує голод, що вже пакує по містах /особливо серед елементу, здалого на ланку і малаку німців/, бо воєлах мають можливість "депр" пограбувати.

В загальному, в західних районах німецька адміністрація, за винятком сіл, польових блаток міст та залізниць, втрачала вже пакували над теренами у відношенні протиземному та адміністративному, - населення не сприймає німецьких наказів та ворожо ставиться до їх вимог. Щодо опановання цього терену кінтэрно, то це являє є сьогодні переходним. В загальному в теренх являється УПА, про те часто і німці наводять "свої порядки", це особливо годі, коли вивертають в терені в більшов збройнов силою.

В часті випадків, що під час таких випадків німці попадають в засідки укр. повстанців /або повстанців інших племенських народів/, при чому поносить великі втрати. Після таких випадків, річ очевидна німці своїх випадків не припинять, але їм більше хочуть показати, що вони тут не є завжди. І так, нападають на села, в особливо яких стався дані випадок, навіть їх, а людей, кого зловити, - розстріляють або прямо парять життям на території загальних будинків. Напр. в с. Точківка /Острівського р-ну/ І.Х. німці приїхали, щоб примусити людей адати по селу, але попали там на засідку повстанців, що несподівано заатакували німців. У вночі цього селу німці лишили на полі йми зброями 2Г, 5 залізко в полігоні в ранню ранку знекла. У відповідь на те німці зібрали більші сили і 12.ХХ в 2 год. ночі заатакували багаче сіл того району, у вночі цього спалили /підпалом/ 15 сіл, а саме: Залізків, Личин, Грозів, Грем'яче, Галівка, Точківка, Грем'ячківка та Залізківська хутори, Озера, Мисийлівка, Новосалив, Дерев'яне-Мале і Велике, Попівці. При цьому нараховується до 500 людей вбитих і спалених життям у вогні. Палили і вбили все, що не могли забрати. У нападі брали участь не тільки німці але і польські укр в на службі німців/, які особливо відзначалися середьом.

Можна отвердити, що німці подібними акціями намагаються ослабити дві цілі: першу - спаралізувати укр. повстанчий рух і другу - зацелити пригрозити терен до атаки його більшовикам. Про це свідчить факт, що там-же німці пхали окріп по полях і сіножатях збіжжя, що не було помолочене і стояло в копях та сіно в стіжках. Після попалення тих сіл, селяни кількімерно намагаються допомогти на покращеннях землі, але їх розганяли /кулями/ німці.

Починаючи від першого жовтня німці почали масово розстрілювати по в'язницях укр. в'язнів. До в'язниці в'язнів гестапо це приїмає іншу зброю - збивають гумовими молотками. Нпр. в Кремніці до в'язниці 2.Х. прибули гестапівці та у в'язничім будинку збили в'язнів від ран аж до 15 годили. В'язні після їх збиття того роду способом прищеплюють спалили, бо в в'язниці йшло дим. Під час переведення гестапівців цієї ж в'язниці і до в'язниці не пускали нікого, навіть тих, що раніше помагали їм розстрілювати.

У пропаганді, що її ведуть німці серед укр. населення, на засідку жодних сил, без огляду на те, що вона не має в терені жодного успіху. Значно, що і вона не зміняється тут, - тим для нас і краще. На кожному кроці намагаються загрозити населення своєю силою і спротивити боротьби з непокірими собі населенням. Тепер навіть, - чого раніше не було, - після знищення датих сіл

миємо їх цілком не ризикати про до їх цілей і методів "роботи", тим більше, що у змаганні до розбиття єдиного фронту боротьби укр. народу, вони знайшли опільну мову. Для країні і успішної боротьби проти нас /точніше-проти укр. революції/ ризикує вони піти навіть у "глибоке підпілля".

Стрипути їх могла на Рівненщині, Острівщині і Кореччині, /в північних р-нах цих повітів/, а навіть вони в самому Рівному.

У своїй пропаганді зводяться до того, що пішли палемки пішлими укр. сіл, хатах по селах і "доказувати", що цьому воєному вивага УПА і бандерівці, бо коли б вони не виступали так, то й німіці нікого не чіпали б. Річ ясна, що при цьому погаяли себе за опільних мовців. Мельничків, навіть, видають "військової" газети п.п. *За Волю!* "орган української військової підпільної організації" /яка в дійсності не існує/ і у ній закликають укр. народ до активної боротьби проти окупантів бо іншого виходу нема. Такий "адитивний вихід" вказали вони на сторінках "сього органу" в м-ці липні, не згадуючи про силу, що вже до того часу змобілізувала укр. населення, якого є УПА. Отже все це виключно розраховане на боротьбу за розв'язання і дезорганізацію укр. народу. Демкі з цих /бульбівців/ на рашет, чому не йдуть вони до УПА і спільно не боряться проти окупантів, відповіли: "краще підемо до німців, або червоних, як до бандерівців". Почитайте сили на цьому терені вони не представляють сьогодні жодної, проте їх робота в'єдма впливає на політично-моральний стан укр. населення. Є ще одне побовання, щодя-їх, або вже використати проти нас. /Подібно ж розв'язав "рух" на північ-з-ходу.

В терені це маємо до діла з опіон "політ. окло" на Кореччині, а саме з РПУ /"Революційний Провід України"/. Ця "організація" поготала на місці згинутої "УННР" - Володарського. На чолі її стоїть Дюра Коос з с. Гудорів. Має вряччя, що крім "проводу", що складається уможливо /з кількох людей, до цієї "організації" ніхто більше не належить. Цей "Провід України" навіть видає "відозву до українців п.з. "Болота справа". Із змісту цієї "відозви" можна диспозувати про цей "провід" шляхом повалення бандерівців та всяких укр. політ. угруповань і заперення ч. своє "післяжиттво", також має на меті впливати на опіон громадництва і тим самим його розв'язувати. Хоч населення сміється з таких "прозвінників", всеж -таки на такі випадки треба буде звернути увагу і ліквідувати всі ці "проводи" в зародку, бо тут мусять діяти тисяч в члєдє. Намови, а якщо ні, то "хтось" це ще може використати проти нас. /Подібно ж розв'язав "рух" І.Б. Волошинна/.

З національчих меншин, що замешкують цей терен і з якими знаходимо тілшу мову, є чехи. Вони до нас, як господарів на цьому терені і до вивольної боротьби українського народу, відносяться лояльно. По-прайда, то вони стараться аоккуруватися скрізь-і з нами добрі і німіцям голять. Хоч як на-називають німіці, все ж таки волють жити в спокої.

В польським елементом, що замешкував ці терени, майбіт порвало наважчи. Сьогодні вони всі знаходяться під "опіон" німіців як містах і разом з ними міжкочуть шпити укр. привільне населення і палити села. Поляки сьогодні знайшли особливо в тяжкому положенні: голод, холод, собача служба німіцям імперіалістам і те що до колішніх своїх осель не мають ворття. Не менше по-важно відумується вони над тим, що будуть вони робити, коли відотупатимуть свідомія німіці і виймуть більшовики. Нація на пакування на цих теренях втр-тилі. Покищо, оскільки можуть, грабують і палять укр. села та палять укр. привільне населення.

У м-ці ковтні перекило до УПА багато від німіців із аброєв азербайджанців, татар, грузинів і вірменів /як цих двох останніх національчих меншин-ме ше/. Щоб у їх переході до нас відіграв політичний момент, це такче стверди. Перейшли, звичайно, до нас тому, що не було їм іншого виходу. Проте ці події наслідують великого політичного значення: це може стати початком практичної об'єднання повсталых народів аходу до боротьби проти імперіалізмів та всіх національчих держав п.

Червона партіяка на нашому терені майже не діє, за винятком теренів, що до 1939 р. належали до ССР. Часто прориваються із охідних теренів у ок-ку частину нашої області, як грабують що змістуги і вертють назавд. Кільке м.

загін ім. Богуна

Поспіз, дня 20.ХІ-33 р.

НАКАЗ Ч. 12.

по Загні ім. Б о г у н а

Забороняю на власну руку забирати та Польське майно, повістатє по полях, як хати, стодоли, млини і др. Дозволяється користатя Польського майна на власні потреби лише в необхідних з провідником нашого загону.

Цей наказ обявляє всіх членів У.П.А. Загону ім. Б о г у н а.

Става Україні.

Командир Загону: ---

/ К л і щ а /

16. Наказ ч. 12 командира загону ім. Богуна “Кліща” про заборону грабувати майно поляків. 20 листопада 1943 р.

24
За незалежні держави
усіх поневолених народів!

90 2 жкз.
Воля народам
і людям!

Поляки!

Чи ще довго будете поєвірятися по лісах? Чи ще довго Ваші діти будуть гинути від голоду і холоду? Чи ще довго Ваші проводирі будуть ошукувати Вас та вживати, як збряддя ворожої для польського народу політики? Чи ще й досі не відкрились Вам очі на правду?!

Вам амовляли Ваші провідники, що Вашим найголовнішим ворогом є українці, що на Волині треба будувати Польщу. Вони послали вітер, а Ви мусяте збирати бурю. Вони своєю злочинною політикою завели Вас в сліпу яулицю, довели до жаху і розпуки. Вони заставили Вас служити найгіршим ворогам Польщі і людства—німцям та більшовикам.

А чи казали вони Вам, що роблять німці в коренній Польщі?

Що робили та зроблять з Вами більшовики?

В той час, коли на Волині Ви помагате німцям нищити та грабувати безборонні українські села, німці в етнографічних землях Польщі мільйонами винищують Ваш народ.

Ось послухайте, що каже польська радіовисільня „Сьвіт“:

2. IX. 43 р. „Сильна германізація проводиться на Шлезьку. Тих, що втягнуто в фольксдойчери, мобілізують в армію та висилають або на фронт, або на ліквідацію внутрішнього протистання в поневолених країнах. Крім того проводяться величезні арешти і розстріли, особливо в Любельським та Сандомерським. В Закрочині вистріляно всіх мужчин.“

11. X. 43 р. „В Освенціні загазовано 30 тисяч поляків тільки одного дня. Такі випадки дуже часті.“

21. X. 43 р. „В Варшаві німецька поліція влаштовує поголовні „лапавки“ на поляків. Переводять ревізію в кожному помешканні вдень і вночі, за відкриттями стріляють. Доля зловлених невдома. Уже зловлено понад 5 тисяч осіб.“

А тут на Волині?—Чи Ви на власні очі не бачите, що роблять з Вами німці? Чи не саджають Вас за дроти? Чи не внарештувають та розстрілюють сотками Вас? Чи не відбирають Вашого майна? Чи вже раз Вашу польську поліцію, використавши для знищення українців, обеззброюють та висилають на роботу до Німеччини? Чи не було так в Ковлі, Володимирі, Луцьку?

А коли б навіть вдалося німцям при Вашій допомозі і овоцувати положення на Волині, вони Вам за те подякують? Чейже Ви знаєте, що Гітлер призначив польську націю (як і інші слов'янські нації) на цілковите знищення. В той час, коли Ви ведете безнадійну боротьбу за відбудову Польщі на чужих землях, німецький наїздник прилучає до свого Райху все нові і нові польські коренні землі. Чи Ви знаєте, що найкращі промислові округи Польщі (Радон, Лодзь) вже влучені до Райху, а німецько-польська границя проходить в 30 км. від Варшави?

А як поставляється до польського поступовання Англія і Америка, які воюють з німцями і наближаються до перемоги над ними. Вже тепер польська радіовисільня „Сьвіт“ дня 15. X. 43 р. каже:

„Туман вісить над Польщею. З одного боку страшне винищування поляків німцями та зрадицтво і вислугування перед німцями польського суспільства доходить до крайніх меж. Поляки найбільше зо всіх народів дали зрадників—фольксдойчерів, а тим самим агентів конфідентів гестапо.“

Чи говорять Вам про це Ваші проводирі?

Друга частина Вашого народу на Волині опинилася в рядах червоної партизанки. На Ваших кольоніях спускаються червоні парашутисти, а Ви їм допомагаєте та співпрацюєте з ними. Ви разом з червоними бандами намагаєте та грабуєте українські села.

Неважко Ви забули, що привіс на Західно-Українські землі більшовикам в 1939 році? Неважко ви пам'ятаєте, як при 40 градусному морозі ладовано до тваринних вогонів Ваших братів з малими дітьми та вивожено в Сибір? А скільки розстріляно поляків по твармак та льохах НКВД? А коли б більшовицькі перемогли, чи вони б дали польському народові право на вільне життя? Подумайте, чи була коли Москва, біла чи червона, приятелем польського народу та його державності?

Ось як наке про не радівисильна „Світ“:

„Москва завжди ставилася до Польщі, як загарбник. Те саме й сьогодні. Москва при допомозі червоної партизанки всіма засобами веде загарбницькі спроби сувороти Польщі.“

А про польських зрадників, які пішли на службу Москві, та ж сама радівисильна каже так:

„Найбільше лиж коть мирному населенню партизанка безвідповідальних чванливі заїд стягу радівисильні імена „Талеуша Костюшкі“, тобто співпраці польсько - більшовицької. Ті безвідповідальні банди грабують мирне населення, а в слід за ними німці вимордовують цілі села (15. VI. 43 р.).“

Дня 20. VII. 43 р. говорить так: „Остерігаємо польську суспільність перед провокаторами, що, заслонюючись святими іменами польських історичних героїв, за юдні срібники хочуть втопити поляків в морі крові.“

Отже, не свободу і мир несуть Польщі більшовики, а страшний комгоспий лад, змречий терор НКВД, тюрма, Сибір та Казахстан.

Бо ж добре знають більшовики, що польський народ є відданий своїй отчизні і релігії, що нічого сильшого з інтернаціональним комунізмом у своїй душі не має. Щоб опанувати Польщу, вони масово вивозять польське населення на шівні, а до Польщі нашіють брудних москалів, які стануть господарями польської землі.

Ось за що Ви боретесь та співрацуете з червоними бандами!

Поліяни!

Чи Ви ще й досі не розумієте, що як німці так і більшовики лише використовують Вас, як сліде зваряддя своїй політиці, а потім, коли Ви їм будете непотрібні, звичать Вас, як то робили не раз.

Поліяни!

Український народ не хоче загарбувати чужі землі, він провадить боротьбу з німецьким та червоним наїздником за своє право до життя, за відбудову Української Держави на українській землі. В тій боротьбі ми не одні. З нами стоить і борються також інші поневолені народи Сходу і Заходу. Во боремось ми не за імперіалізм, а проти його, за створення національних держав всіх народів на їх етнографічних територіях. І хоч завжди боронили і будено за всією рішучістю боронити нашої землі від зазіхань всіх імперіалізмів (різнож і польського), однак, при добрій згоді і взаємному порозумінні, завжди допоможемо польському народові в його боротьбі за незалежну Польщу на етнографічній території.

Поліяни! На українській землі Ви Польщі ніколи не побудуете!

Пам'ятайте, що перед Вашою батьківщиною нісить марево заглади!

Гоніть від себе злочинних провадирів, що за юдні гріш продають Ваш народ!

Схаменіться, поки час!

Оберніть зброю проти німецького і московського імперіалізмів і на матірніх землях спішите ритувати Польщу.

В порозумінні з усіма поневоленими народами ставайте до оборони Вашої батьківщини!

Не гайтеся, бо вороги не сплять! — Завтра може бути зазіхань!

Хай живе дружба поневолених народів!

Геть з імперіалістами Москви і Берліна!

Хай живуть національні держави всіх поневолених народів!

ГРУПА
УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНЧОЇ АРМІЇ

Постій, грудень 1943 р.

У.П.А.
Група Богун.

3 В ІТ
про роботу відділів за час від 1 - 31.XII.43

1. Після кількатижневої приготівки в підбері людей, перебуванні взуття, одягу, відділи призначені в східні терени - відмаршували. Курінь "Вистрий" с'єризоване із повернувших з першого рейду сотень Девбуша, та стаціонує в терені 7/7 відділів куреня "Бурсак", Курінь "Крун" із повернувших з терену Верена сотень: Топелі, Хмари, Запарежця. Курінь "Олег" з відділів "Ярема", відбувших хистепадєвий рейд і з відлучєних у різних обставинах Козаків, сотні Сабалка, це сперу ж в терені "Батька". Відділи відійшли першєрядне озброєні, середньє вивинувані в одяг і взуття, та з добрим запасем харчєвих продуктів "залізний запас - 1 кг. цукру, 1 кг. сала 2 кг. сухарів на козака."

Курінь "Вистрий", за винятком чети Одисєя, це вистріляла, в першім з німцями боє, амуніціє, зайшов у вказані місцевєсті, провадив наказану роботу.

Крун вдерезі. Денєсенє, що провівши кілька зустрічних боїв з нім. граничною сторожею, посувається в баганому напрямку.

Час відмаршу, стан відділів і стан озброєння подає в залучнику Ч.І.

Стаціонуєчі відділи проводили слідуєчі акції: Курінь "Ясен" дня 1/XII. спалєно в Кунєві будинки, призначєні до квєтерования німцїв.

2/XII. відділ Пимбала перейєв наскок на Новє Містєчко-Острїг. Знищєно 4 лєяцькі пункти, здобуто багато різного майна, втїм іру шкір/забрано худобу.

3/XII. відділ проводив засїдку на Черв. партизан - не вдалєся. Ворог обстрілявши заду наш відділ, відступив. Черв. були повїдомлені.

Дня 10/XII. відділ Тимошенка, заквєтерований в сєлі Михайлівцї в настїдок донєсенєня секєстїв попов в округєвєнєя козаків з Колоденки - прорваєся. Вбито 20 козаків - страчено трьох своїх вбитимх. Здобуто 2 інки і 3 крієї.

Дня 13/XII. підчас нім. акції на сєла Лєхїв і Мєлїн, було влаштовано засїдки. Привєгїдно спалєно розвїдувальний лїтак, що невдало приєземив-шєсь, загруз в болотї.

17/XII. відділ Степ перейєв наскок на містєчко Анєнполь - здобуто жи багато рогатої худоби, конєй, медкаментів і іншого майна.

27/XII. знищєно лєяцьку осєду Вітольдївку - вбито кільканадцєть лєхїв. Намї втрати - 4 вбитих, 2 ранєних.

Курїнь "Праха"

Дня 5/XII. відділ Тура розєброїв 30 шцманів. Здобуто 30 крієїв 1500 шт. амуніції.

10/XII. підчас палєнєня німцями с. Ситно відділ Гїрняка знищєв 4 автємашини і 20 німцїв.

11/12. цєйже відділ на шосє Дубно - Радивилїв знищєв 3 машини. Вбито понад 30 німцїв.

12/XII. в час акції на сєло Білогородку вбито 4 німцїв. В поданих боєх відділ Гїрняка здобув 1 л. скр. 5 крієїв, 300 шт. амуніції.

22/XII. знищєно лєяцьку осєду Бортиця /с. Дубна/ вбито понад 25 лєхїв багато згорїло в катах. Власні втрати 1 вбитий.

Прєтягом тижня відділ Гїрняка і Берези був зайнятий при вислїдуванні і засїдках на мєльниківєську банду /з перєрєвами від 8 - 20/.

8/XII. кошовий відділ "Вєн" спїєльно з аєрбаїджанєською четєв прийєвє з німцями біє, за сєло Півчє. Сєло здобуто - німцї з лєхами спєлєвали кілька хат, відступили. Впало 8 німцїв - нам 1 ранєний.

23/XII. ворог напєв на с. Мізочєк. Цєйже відділ заставив ворога відступити, вбито трьох - без власних втрат.

15/XII. відділ Крука, що готовивєся до відмаршу "схід" прийєвє з німцями і лєхами /коло 500/ в с. Тєлявцї 7/7 біє. Спалєно 5 автємашин вбито понад 20 лєхїв і німцїв - здобуто 1 "максим" - 1 легк. мїномєт, 100 шт. мїн, 500 шт. амуніції і 2 мп. Намї втрати - 1 ранєний.

2/XII. відділ Великана /заст. Сїрко * 5 козаків/ розєброїв 35 шцманів. Здобуто 1 інку і скорєстр. 34 крієї - 2000 шт. амуніції.

*Мале
присвячене в пам'ять усіх Українців*

72

У К Р А І Н С Ь К И Й Ц Е Н Т Р А Л Ь Н И Й К О М І Т Е Т
П Р Е Д С Т А В Н И Ц Т В О У Л Ю Б Л И Н І

подає до загального відома, що на терені Люблинської Облaсті
на протязі років 1942 і 1943 впали від влoчинної ворожої руки

- числом п'ять сотень -

У К Р А І Н С Ь К І П Е Р Э Д О В И К И Холмщини і Підляшшя.

Пам'ять цих борців вшануємо належно і гідно, а також відправимо
Служби Божої і Панахиди по всіх українських церквах.

oo

Подасмо тут число поляглих в поодиноких повітах, а далі їх
наймення.

I. Грубешів	269
II. Холм	53
III. Біла Підляська	20
IV. Замістя	60
V. Білгород-Тарногород	54
VI. Красністав	10
VII. Радинь	5
VIII. Люблин	24

Разом 500--

Л ю б л и н, дня 22 січня 1944 р.Б.

19. З списків українців Холмщини і Підляшшя, страчених поляками у 1942–1943 рр., складених представництвом Українського центрального комітету у Люблині. 22 січня 1944 р.

С П И С О К

поміжованих українців через польські банки.

дата запису бухгалтера	ім'я та прізвище	сучасне місце оскочення	вік	місце нар.
2.IV.42	Трахим Косовик	солдат, мушкетер в Козульці	40	
7.V.42	Євгенія Буца	селянин в Гостинині	48	Гостинине
27.V.42	Івкібор Іванчук	командант поліції в Ісмаїліві		Україна
"	Тоско Козак	поручник командан- та поліції в Ісмаїліві	19	Галичина
28.VI.42	Левко Ларода	мушкетер в Ісмаїліві		Галичина
"	Ласкаль Івкібор	високий урядовець Ведькопні		Галичина
27.VII.42	Євгенія Крива	він в Козульці	47	Тересів
19.VIII.42	Олена Ковач	організатор коло- чарський в Подричі		Саліва Р.
2.I.42	Євгенія Василь	він в Ісмаїліві	60	Курява
12.XII.42	Іван Абрам	селянин в Ісмаїліві	1912	Ісмаїліві
29.I.43	Іван Іванович	підполковник УНР Губенів	1892	
"	Адам Іванович	мушкетер, Галичина		Галичина
30.I.43	Анатолій Брив	селянин, Галичина		
"	Євгенія Ковач	"		
16.II.43	Іван Іванович	"		
"	Іван Іванович	"		
"	Євгенія Ковач	селянин, Галичина		
7.II.43	Тоско Буца	солдат і мушкетер Буца Буца		
28.II.43	Євгенія Франц Крива	він в Козульці		Галичина
"	Анатолій Абрам	поліцейський в Козульці	1907	Гостинине
"	Іван Іванович	селянин, Козульці		
3.III.43	Іван Іван	кол. Тересів, селянин		
16.III.43	Євгенія Буца	учитель, Ісмаїлів	1907	Ісмаїлів
19.III.43	Євгенія Іванович	посесор власна в Бересті		Україна
20.III.43	Др. Никола Струтинський	Голова УН Губенів	1892	Галичина
"	Іван Іван	мушкетер в Ісмаїліві		
21.III.43	Євгенія Іванович	референт УН Губенів	1894	Україна
"	Євгенія Крива	селянин, Тересів		Тересів
"	Іван Крива	"		"
24.III.43	Євгенія Євгенія	селянин, кол. Тересів		
25.III.43	Михайло Завада	" кол. Галиборівки		
30.III.43	Євгенія Іванович	солдат с. Ісмаїлів	40	
"	Іван Крива	вчитель с. Ісмаїлів	68	

68. Українська Республіка
Міністерство
Внутрішніх Справ
Київ

Handwritten initials or mark.

34.	30.III.43	Антін Водрчук	селянин, Мазіва	37
35.	"	Косиף Водрчук	"	30
36.	"	Антоніна Водрчук	"	24
37.	"	Марія Водрчук	"	23
38.	"	Софія Белезіна	"	42
39.	"	Евгенія Белезіна	"	19
40.	31.III.43	Мр. Мирон Вихован	вітч Іхана	1904
41.	6.V.43	Марія Галка	селянин, Молоків	1895
42.	"	Осип Галка	дизина "	8 літ
43.	"	Надія Діданк	селянин "	
44.	"	Антоніна Міхаль	"	
45.	"	Марія Новосад	"	
46.	"	Осип Гмизрук	селянин "	
47.	"	Адам Чорноба	"	
48.	"	Степанія Масур	"	
49.	"	Марія Кузьмович	"	
50.	"	Іванна Кузьмович	"	
51.	"	о. Сергій Захарчук	священник, Небурж	
52.	26.V.43	Микола Квезіцький	селянин, Сербієні	
53.	"	Степан Голосерса	"	
54.	"	Осип Голосерса	"	
55.	"	Пелагія Голосерса	"	
56.	"	Степан Іщак	"	
57.	"	Роман Неогодук	"	
58.	"	Іван Чемерно	"	
59.	"	Віктор Яцицький	"	
60.	"	Адам Бріль	"	
61.	"	Григорій Коцбинський	"	
62.	"	Степан Варшак	"	
63.	"	Марія Серудак	"	
64.	"	Степан Мальчовський	"	
65.	"	Ілля Понарук	"	
66.	"	Марія Серудак жінка Енгена	"	
67.	"	Петро Вайкенич	"	
68.	"	Андрій Гармага	"	
69.	"	Микола Магдацьчук	селянин, Тургані	
70.	"	Антін Міхалевський	"	
71.	"	Петро Нечінір	"	
72.	"	Антін Сіманко	"	
73.	"	Павло Зубик	"	
74.	"	Петро Досьня	"	
75.	"	Анастасія Яцик	"	

Handwritten notes or signatures at the bottom right of the page.

ВІСТКИ З ЛУЦЬКОЇ.

EM

Поліція: Загальне число полків у районі доходять до 5.600 осіб, розміщених у своїх плацях. Узброєних до 350 осіб; значна частина не точні, бо багато полків виїхало за Стір до білгородців, інші ж крадуться. Зброя поляків постріляна. В Коначівці німці роззброїли майже всі полки, забравши до 15 кілограмів зброї; до мали зброю - розстріляли. Від німців прийшли накази, щоб поляки здали всю зброю, але вони поставилися до цього байдуже. Білгородці різно ж роззброїли всі полки. Дали наказ і німцям полки зброю позбавити. Нир.: в Ужкові 20 квітня і там в інших колоніях.

Морально ситуація слаба. Нарікають на німців, на білгородців /но всі/, на всю поліцію, мораль - погана, немає, а тепер немає до нас подійшло. Невероятно незвичайно слаба, хоча тепер. Перед українцями нарікають на німців, що те, німці є ініціаторами польсько-українського роздору. Білгородців болять, бо забравши зброю. Однак багато є і тих, що ждуть червоних. До українського населення настільки страшно вороже, і їм, що знайдеться в такому положенні, не має до діти, і тоді намагалися оправдатися. Німці виконують свої накази. 15.III. прийшли до німців в с. Рудня і чукали наших друзів, переконували німців, що це бандити. УПА неможливо болять. Слово "УПА" не вживають, крім "Бандитів".

Частина поляків роблять грабунки, аніж на українські села, зокрема на ті, в яких населення квітало перед фронтними діями /над Сногородом/.

Коли німці вперше опустошили Рудню, то поляки помагали вже тоді білгородцям. XII. допомагали білгородцям переправлятися за Стір в час наступу німців на Рудню. Тоді в білгородцях за Стір німці понад 600 полків в.

Друга частина полків вони по стороні німців і брали участь у всіх прослідкованих боях. Сьогодні різно ж існують при місцевій армії полки.

Многі знаходяться різно ж на українських землях, в яких приймаються скільки. 15.III. один поляк говорив, що їм треба коней і упряжі, бо будуть відправляти за Буг. 16.III. люди бачили велику кількість /12 днів/, що їхали в Баню до Явни.

Н і м і ц і : Розміщення німців приблизно таке: Батони - 80; Коначівка - 50, в Крем'яні - 50, і такі ж приблизно числа будуть в Сокулі, Луччі і Мавоші з фронту їде по Стіру. Від 14.III. стрілянина майже не згадала. Різно ж було троє гарматні стрілянини в напрямі Ковля.

Морально німці не чують надто сильно. Вони не хочуть говорити, що діють тільки до Буга, а там - "на факерланд". Місцями ослаблені, згідно замедбав, бруд, вони. Національний склад різний.

До населення відноситься погано. Прокосяк негнать. Грабують сильно жуть.

Відношення до поляків різно. В Коначівці роззброїли кільканадцять полків за зброю.

Дезертир в армії збільшується. До 16.III. на цьому відтинку дезертирувало 14 солдатів. Вони переконуються зміни селянами.

Ч е р в о н і : Вони не хочуть, бажать ширшого номінаційного війни. Проте їм бажанні є очистити терен по Бугу, а далше йти, до не підуть.

До населення відношення погано. Був випадок, що один з українських господарів те, що сказав на них "обідранці". Побити селян їм дуже часто. В Рудні був який випадок: в село зайшло двох бійців. Сказали, чи немає німців і чи є сполучення. Коли господар відповів, що тут є ранені боєві, ці відповіли: по-свободі і ранені, самогонка є?

Червоні найбільше питають за бандерівцями та бундівцями, а за УПА не ждуть, хоч і знають.

лють березня 1944.

Код: У О С А Р І І
О С Т Р І Я
С П Р А В Л Е Н Н Я

*****

щоб поляки могли застановитися, чи це їм рентабельно. Далеко відповідало на всі удари НКВД по нас. Не провокуємо їх, не робимо нападів на райони /хіба за окремим дозволом/ але відбиваємо всі удари по нас, наприклад їх масованих на села, окремо організаторів і сексові. Агців проти НКВД /чи НКВД/ ведемо тихо без зайвого шуму. В міліції українці не повинні йти. Висновки не потрібно. Міліція - це все одно, що НКВД:

Власнної адміністрації не зачіпати, хіба, що хтось надто агресивно виступає проти нас /сексот, архієпис/. Розпорядження адміністрації населення виконує, отагачів, без загалу. Коли йдеться про поставку харчів - то треба давати, але пильно. Тут-то-там УПА може конфіскувати транспорти харчів. До освітніх, фінансових та господарських інституцій ніде багато наших агітативів /їх силою кричати/; - можна навіть свідомо тут людей підкачати. Треба в танки вдержувати сталі контакти, вони мусять стати дачати звіти.

4. Польське питання.

Поляки знайшлися в дуже подібній ситуації як і ми. Більшовики жовочуть їх зніж німецького гніту і творять Радянську Польщу. Це змушує нас змінити наше ставлення до поляків. Ми за відмінності конфікуємо а поділяємо на спільну агіт проти спільного окупанта. Треба вести між подіями /тима, до масованих проти більшовиків/ пропаганду за співпрацю. Занятується, до пропаганду треба вести між поляками в не українській, зовсім не між членами. Це тому, що ми часто себе переконуємо та розпропагандуємо в жидівській опраці, а в інших народах не зміємо говорити. Варат треба прелевати пропаганду агіт у польському середовищі за співпрацю. Варат між ними цих поляків, які дішли на співпрацю з більшовиками проти нас /допомогли, польська партія/.

5. Жидівське питання.

Протх жидів не вести ніяких агіт. Жидівська справа прелева бути проблемою /їх особа дуже мало/. Це не відноситься до тих, що виступають проти нас як жиди.

6. Самооборона.

Довільувати, щоб долаток до інструкції в вісн 44 р. також виконано, окрема відносно перебуванн Організації. Мусять скоро повстати і діяти куди зі самооборонні відділи. Як виказує практика лише такі /кучеві/ самооборонні відділи можуть себе випрацювати, бо не кожна станція має відповідних людей, оборуєння, командира. Також одне з найважливіших питанн с те, що член самооборони на терені свого села не є активний; даємо більше активності він проявля би серед чужих людей. Кучеві відділи мусять військово-шкільно-взаємні. Командні становища обсадити в незручніх з військовими референтами наших теренів. Завантаж у відділах створю військовою інструкцією.

7. Завдання до пропагандивної роботи.

В кожній самооборонній куч призначити пропагандиста та його заступника. Це повинні бути політично розвинені член ОУН, різучі, ініціативні, можуть мати прикмети бойовика.

Завдання пропагандиста:

1/ Проводити політично-виховну роботу: біднів самооборонного куча : шпробляти в них неапетість до верогіт України, гарувати бойовий дух, підтримувати сувору дисципліну; систематично інформувати куч про наву боротьби, про політичну лінію і тактику Організації, знайомили з поточними на фронтах імперіалістичних та визвольних війн, знайомили в мішор одних отагачем. На політично-виховну роботу в кучі кодня виділяти 1-2 години.

2/ Проводити політично-виховну роботу серед цивільного населення; систематично інформувати про наву боротьбу, вселати надію на перемогу нашої справи, піднімати бойовий дух і інтервалієт народу. Підтримувати в народі до-

КОМУНІКАЦІЇ

Колекція документів
Армії Крайової
на Тернопільщині
у 1943-1945 роках.

ДЕЛО № 55 ОЦ

Уривки з рапорту про
польсько-українське військове
протистояння на території
інспекторату „Кремль” в
1944-1945 рр.

К-сть арк.: 11

Начато _____ 19__ г.

Окончено _____ 19__ г.

на _____ листках

ДЕРЖАВНИЙ АРХІВ
Тернопільської області
Вашняк 1 Справа 55

22

22. Обкладинка справи з “Колекції документів Армії Крайової на Тернопільщині” Державного архіву Тернопільської області.

Поліков померлих в Близькому 15/16 січня

1) Гринько Яна lat 45	30) Хошович Явська lat
2) Гринько Марія 35	31) Хошович Афія
3) Гринько Микола 12	↓
4) Гринько Анна 65	36) Герасим
5) Гринько Бонко 35	37) Хошович Віда
6) Гринько Афія 30	38) Хошович Явська
7) Гринько Карина 12	↓
8) Гринько Марія 46	41) Троя
9) Гринько Радко 16	
10) Гринько Яна 9	
11) Гринько Грима 50	
12) Гринько Герман 50	
13) Гринько Віда 17	
14) Гринько Микола 10	
15) Баранський Карол 17	
16) Баранська Олександра 39	
17) Баранська Софія 9	
18) Баранська Софія 12	
19) Баранська Софія 11	
20) Баранська Афія 30	
21) Баранська Софія 50	
22) Баранська Софія 41	
23) Баранська Софія 60	
24) Баранська Софія 8	
25) Баранська Софія (дочка) 2	
26) Баранська Софія	

24. Список поляків – мешканців села Близькому, страчених українцями 15 – 16 січня 1945 р.

SPIS ILUSTRACJI DO CZĘŚCI POLSKIEJ

ПЕРЕЛІК ІЛЮСТРАЦІЙ ДО ПОЛЬСЬКОЇ ЧАСТИНИ

1. „Meldunek w sprawie sytuacji ukraińskiej” z terenu Obszaru Lwów Armii Krajowej z 18 VII 1942 r. dotyczący sytuacji wewnętrznej na Wołyniu z charakterystyką tła ogólnego wypadków (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 8, k. 24–27).

“Рапорт щодо української ситуації” з терену Території Львів Армії Крайової від 17 липня 1942 р., що стосується внутрішньої ситуації на Волині, із загальною характеристикою випадків (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 8, k. 24–27).

2. Opracowanie „Groźba eksterminacji. Sytuacja na Wołyniu i Ziemi Czerwieńskiej. Przyczyny – skutki – wskazania” z terenu Obszaru Lwów Armii Krajowej dotyczące sytuacji wewnętrznej na Wołyniu z charakterystyką tła ogólnego wypadków, b.d. (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 8, k. 95–98).

Розробка “Загроза знищення. Ситуація на Волині і в Червенській землі. Причини – результати – вказівки” з терену “Території Львів” Армії Крайової, що стосується внутрішньої ситуації на Волині, із загальною характеристикою випадків (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 8, k. 95–98).

3. Fragment „Raportu nr VII – 23 lipca 1943 r.” z terenu Obszaru Lwów Armii Krajowej dotyczącego sytuacji wewnętrznej na Wołyniu (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 39, k. 42).

Фрагмент “Рапорту № VII – 23 липня 1943 р.” з терену Території Львів Армії Крайової, що стосується внутрішньої ситуації на Волині (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 39, k. 42).

4. „Odezwa do Narodu Ukraińskiego” z dnia 30 VII 1943 r., zamieszczona w czasopiśmie konspiracyjnym „Rzeczpospolita Polska” – strona 1 (APL, ZWZ AK Lublin, sygn. 24).

“Відозва до українського народу” від 30 VII 1943 р., опублікована в підпільному журналі “Rzeczpospolita Polska” – с. 1 (APL, ZWZ AK Lublin, sygn. 24).

5. „Sprawozdanie o napływie ludności polskiej z Wołynia i Galicji na teren powiatu hrubieszowskiego” z dnia 23 VIII 1943 r. – strona 1 (APL, RGO Lublin, sygn. 94).

“Звіт про наплив поляків з Волині й Галичини на територію Грубешівського повіту” від 23 VIII 1943 р. – с. 1 (APL, RGO Lublin, sygn. 94).

6. Meldunek Komendy Okręgu Tarnopol Obszaru Lwów Armii Krajowej z 14 IX 1943 r. z zestawieniem za okres czerwiec – wrzesień 1943 r. wypadków mordów ukraińskich na ludności polskiej (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 9, k. 170–174).

Рапорт Комендатури Тернопільської округи “Території Львів” Армії Крайової від 14 вересня 1943 р. із зведенням про випадки вбивств українцями поляків за червень–вересень 1943 р. (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 9, k. 170–174).

7. Notatka „Wypadek na Wołyniu w powiecie włodzimierskim” z 21 IX 1943 r. z opisaniami pojedynczych wypadków mordów ukraińskich na ludności polskiej w okręgu Włodzimierz (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 42, k. 7–10).

Нотатка “Випадок на Волині, у Володимирському повіті” від 21 вересня 1943 р. з описом окремих випадків убивств українцями поляків у Володимирській округі (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 42, k. 7–10).

8. Podanie mieszkańca Kowla do Polskiego Komitetu Opiekuńczego w Lublinie z dnia 22 IX 1943 r. w sprawie przewiezienia rodziny do Lublina „w związku z rozruchami band w stosunku do Polaków” (APL, RGO Lublin, sygn. 34).

Прохання мешканця Ковеля до Польського Комітету Опіки в Любліні від 22 IX 1943 р. з приводу перевезення до Любліна родини “у зв’язку із злочинними діями щодо поляків” (APL, RGO Lublin, sygn. 34).

9. Zestawienie „Małopolska Wschodnia. Lista ofiar terroru ukraińskiego” z 15 X 1943 r. z terenu Obszaru Lwów Armii Krajowej za okres czerwiec – październik 1943 r. (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 28, k. 73–90).

Зведення “Східна Малополюща. Перелік жертв українського терору” від 15 жовтня 1943 р. з терену Території Львів Армії Крайової за червень–жовтень 1943 р. (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 28, k. 73–90).

10. Informacja „Zbrodnie Ukraińców (zeznanie naocznego świadka)” zamieszczona w czasopiśmie konspiracyjnym „W ogniu walki” (APL, ZWZ AK Lublin, sygn. 30).

Інформація “Злочини українців (свідчення очевидця)”, опублікована в підпільному журналі “W ogniu walki” (APL, ZWZ AK Lublin, sygn. 30).

11. Lista osobowa uchodźców z Wołynia, przebywających w obozie przejściowym w Lublinie w dniu 28 X 1943 r. – strona 1 (APL, UOL, sygn. 172).

Список біженців з Волині, розміщених у тимчасовому таборі в Любліні, 28 X 1943 р. – с. 1 (APL, UOL, sygn. 172).

12. Zestawienie „Lista ofiar terroru ukraińskiego” za okres wrzesień – październik 1943 r. z terenu Obszaru Lwów Armii Krajowej, b.d. (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 42, k. 20–26).

Зведення “Перелік жертв українського терору” за вересень–жовтень 1943 р. з терену Території Львів Армії Крайової (за повітами і місцевостями) (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 42, k. 20–26).

13. Pismo niemieckiego starosty powiatowego w Chełmie do gubernatora Dystryktu Lubelskiego z dnia 1 XI 1943 r. w sprawie uchodźców z Wołynia – strona 1 (APL, UOL, sygn. 173).

Лист німецького повітового старости (м. Хелм) до губернатора Люблінського дистрикту від 1 XI 1943 р. у справі біженців з Волині – с. 1 (APL, UOL, sygn. 173).

14. Zestawienie Sekcji Wschodniej Departamentu Informacji i Prasy Delegatury Rządu RP na Kraj (szczytkowy wykaz zbrodni ukraińskich na ludności polskiej Wołynia w 1942 i 1943 r.) wraz z załącznikiem „Opis wypadków w Hucie Stapańskiej i jej okolicach”, b.d. (AAN, DR, sygn. 202 / III / 200, k. 32–35).

Зведення Східної Секції Департаменту Інформації і Преси Delegatury Уряду РП на Край (вибірковий список злочинів українців стосовно поляків Волині у 1942 і 1943 рр.) разом з додатком “Опис випадків у Гуті Степанській та на її околицях”, б. д. (AAN, DR, sygn. 202 / III / 200, k. 32–35).

15. Fragment „Meldunku doraźno-informacyjnego nr 5” Komendy Obszaru Lwów Armii Krajowej z 20 II 1944 r. dotyczące sytuacji wewnętrznej na Wołyniu ze wzmianką o aktualnym zasięgu największego nasilenia mordów ukraińskich na ludności polskiej (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 13, k. 38).

Фрагмент “Рапорту оперативно-інформаційного № 5” Комендатури Території Львів Армії Крайової від 20 лютого 1944 р., що стосується внутрішньої ситуації на Волині, зі згадкою про місця найбільшої кількості випадків убивств українцями поляків (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 13, k. 38).

16. Raport z 28 II 1944 r. z terenu Obszaru Lwów Armii Krajowej dotyczący sytuacji wewnętrznej na Wołyniu z charakterystyką tła ogólnego wypadków i z opisami pojedynczych wypadków mordów ukraińskich na ludności polskiej (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 14, k. 1–4).

Рапорт від 28 лютого 1944 р. з терену “Території Львів” Армії Крайової, що стосується внутрішньої ситуації на Волині, із загальною характеристикою

і описом окремих випадків убивств українцями поляків (AAN, AK, sygn. 203 /XV/ 14, k. 1–4).

17. Fragment sprawozdania sytuacyjnego Sekcji Wschodniej Departamentu Informacji i Prasy Delegatury Rządu RP na Kraj dotyczącego sytuacji wewnętrznej na Kresach Wschodnich, b.d. (AAN, DR, sygn. 202 / III / 121, k. 104–107).

Фрагмент звіту Східної Секції Департаменту Інформації і Преси Delegatury Уряду РП на Край, що стосується внутрішньої ситуації на східних окраїнах, б. д. (AAN, DR, sygn. 202 /III/ 121, k. 104–107).

18. Fragment „Meldunku doraźno-informacyjnego nr 7” Komendy Obszaru Lwów Armii Krajowej z 1 III 1944 r. dotyczącego sytuacji wewnętrznej na Wołyniu ze wzmianką o aktualnym zasięgu największego nasilenia mordów ukraińskich na ludności polskiej (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 13, k. 182).

Фрагмент “Рапорту оперативно-інформаційного № 7” Комендатури Території Львів Армії Крайової від 1 березня 1944 р., що стосується внутрішньої ситуації на Волині, зі згадкою про місця найбільшої кількості випадків убивств українцями поляків (AAN, AK, sygn. 203 /XV/ 13, k. 182).

19. Fragment „Raportu sprawozdawczego (informacyjnego) za okres od 1 III 1944 do 15 III 1944” z terenu Obszaru Lwów Armii Krajowej dotyczącego sytuacji wewnętrznej na Wołyniu z opisami pojedynczych wypadków mordów ukraińskich na ludności polskiej w okręgu Tarnopol (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 15, k. 122).

Фрагмент “Звітнього (інформаційного) рапорту за період з 1 III 1944 р. до 15 III 1944 р.” з терену “Території Львів” Армії Крайової, що стосується внутрішньої ситуації на Волині, з описом окремих випадків убивств українцями поляків у Тернопільській окрузі (AAN, AK, sygn. 203 /XV/ 15, k. 122).

20. Fragment „Sprawozdania sytuacyjnego z ziem wschodnich [za] marzec 1944” Sekcji Wschodniej Departamentu Informacji i Prasy Delegatury Rządu RP na Kraj dotyczącego sytuacji wewnętrznej w Małopolsce Wschodniej i na Wołyniu (AAN, DR, sygn. 202 / III / 121, k. 255–258).

Фрагмент “Звіту про ситуацію на східних землях за березень 1944 р.” Східної Секції Департаменту Інформації і Преси Delegatury Уряду РП на Край, що стосується внутрішньої ситуації у Східній Малопольщі та на Волині (AAN, DR, sygn. 202 /III/ 121, k. 255–258).

21. Fragment sprawozdania sytuacyjnego Sekcji Wschodniej Departamentu Informacji i Prasy Delegatury Rządu RP na Kraj dotyczącego sytuacji wewnętrznej na Kresach Wschodnich, w tym w Małopolsce Wschodniej, b.d. (AAN, DR, sygn. 202 / III / 121, k. 287–290).

Фрагмент звіту Східної Секції Департаменту Інформації і Преси Delegatury Уряду РП на Край, що стосується внутрішньої ситуації на східних окраїнах, а також у Східній Малопольщі, б. д. (AAN, DR, sygn. 202 / III / 121, k. 287–290).

22. Fragment „Sprawozdania z przebiegu i stanu samoobrony na obszarze >Lutni< stosownie do rozkazu >Znicza< na podstawie informacji zebranych w czasie inspekcji 1–7 VI 1944 r.” Komendy Okręgu Tarnopol Obszaru Lwów Armii Krajowej dotyczącego polskiej samoobrony przeciw napadom band ukraińskich, b.d. (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 19, k. 447–449).

Фрагмент “Звіту про перебіг і стан самооборони на території >Лютні< щодо наказу >Зніча< на підставі відомостей, зібраних під час інспекції 1–7 VI 1944 р.” Комендатури Тернопільської округи “Території Львів” Армії Крайової, що стосується польської самооборони проти нападів “українських банд”, б. д. (AAN, AK, sygn. 203 / XV / 19, k. 447–449).

23. Informacja Polskiego Komitetu Opiekuńczego w Hrubieszowie dla Doradcy RGO w Lublinie z dnia 16 VI 1944 r. o pomocy udzielanej uchodźcom z Wołynia od lipca 1943 r. (APL, RGO Lublin, sygn. 95).

Інформація Польського Комітету Опіки в Грубешові дорадці Головної Ради Опіки в Любліні від 16 VI 1944 р. про допомогу біженцям з Волині, надану починаючи з липня 1943 р. (APL, RGO Lublin, sygn. 95).

ПЕРЕЛІК ІЛЮСТРАЦІЙ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ЧАСТИНИ

SPIS ILUSTRACJI DO CZĘŚCI UKRAŃSKIEJ

1. Звіт командира Першої групи УПА про події на Рівненщині за червень 1943 р. 5 липня 1943 р.
Державний архів Рівненської області, ф. Р-30, оп. 2, спр. 39, арк. 24.

Sprawozdanie dowódcy pierwszej grupy UPA o wydarzeniach na Rówieńszczyźnie z okresu od czerwca 1943 r. do 5 lipca 1943 r.
Archiwum Państwowe Obwodu Rówieńskiego, zesp. P-30, op. 2, sygn. 39, s. 24.
2. Листівка штабу загону “Січ” Української повстанської армії “До польського населення”. 17 липня 1943 р.
Державний архів Служби безпеки України, ф. 13, спр. 376, т. 34, арк. 89.

Ulotka ze sztabu zagonu „Sicz” UPA „Do ludności polskiej”. 17 lipca 1943 r.
Archiwum Państwowe Służby Bezpieczeństwa Ukrainy, zesp. 13, sygn. 376, m. 34, s. 89.
3. Суспільно-політичні інформації з Луцької округи до політичної референтури Крайового проводу ОУН на західноукраїнських землях за липень 1943 р. 23 липня 1943 р.
ЦДАВО України, ф. 3833, оп.1, спр. 124, арк. 13–17.

Informacje o sytuacji społeczno-politycznej z okręgu łuckiego dla referatu politycznego Krajowego Zarządu OUN na ziemiach zachodnioukraińskich za lipiec 1943 r.
CDAWO Ukrainy, zesp. 3833, op. 1, s. 13–17.
4. Звіт командира першої групи УПА про акцію в с. Гута. 27 липня 1943 р.
Державний архів Рівненської області, ф. Р-30, оп. 2, спр. 39, арк. 25–26.

Sprawozdanie dowódcy pierwszej grupy UPA dotyczące akcji we wsi Huta. 27 lipca 1943 r.
Archiwum Państwowe Obwodu Rówieńskiego, zesp. P-30, sygn. 39, s. 25–26.
5. Політичний звіт з військового терену “Болото” за липень 1943 р. Початок серпня 1943 р.
ЦДАВО України, ф. 3838, оп.1, спр. 127, арк. 4–5.

Sprawozdanie polityczne z wojskowego obszaru „Błoto” za lipiec 1943 r. Początek sierpnia 1943 r.

CDAWO Ukrainy, zesp. 3838, op. 1, sygn. 127, s. 4–5.

6. Суспільно-політичні інформації з Луцької округи до політичної референтури Крайового проводу ОУН на західноукраїнських землях за серпень 1943 р. 23 серпня 1943 р.

ЦДАВО України, ф. 3833, оп.1, спр. 124, арк. 29, 31–34, 36.

Informacje o sytuacji społeczno-politycznej z okręgu łuckiego dla referatu politycznego Krajowego Zarządu OUN na zachodnioukraińskich ziemiach za sierpień 1943 r. (23 sierpnia 1943 r.)

CDAWO Ukrainy, zesp. 3833, op. 1, sygn. 124, s. 29, 31–34, 36.

7. Суспільно-політичні інформації з Луцької округи до політичної референтури Крайового проводу ОУН на західноукраїнських землях за період від 23 по 29 серпня 1943 р. 30 серпня 1943 р.

ЦДАВО України, ф. 3833, оп.1, спр. 124, арк. 25–28.

Informacje o sytuacji społeczno-politycznej z okręgu łuckiego dla referatu politycznego Krajowego Zarządu OUN na zachodnioukraińskich ziemiach za okres od 23 do 29 sierpnia 1943 r. (30 sierpnia 1943 r.)

CDAWO Ukrainy, zesp. 3833, op. 1, sygn. 124, s. 25–28.

8. Інформація про події на Холмщині із суспільно-політичного огляду по Україні за серпень 1943 р. Серпень 1943 р.

ЦДАВО України, ф. 3838, оп.1, спр. 3^a, арк.20.

Informacja o wydarzeniach na Chełmszczyźnie w związku z sytuacją społeczno-polityczną na Ukrainie w sierpniu 1943 r.

CDAWO Ukrainy, zesp. 3838, op. 1, sygn. 3a, s. 20.

9. З суспільно-політичного огляду з Луцької округи до політичної референтури Крайового проводу ОУН на західноукраїнських землях за серпень 1943 р. Початок вересня 1943 р.

ЦДАВО України, ф. 3833, оп.1, спр. 125, арк. 6–8.

Przegląd sytuacji społeczno-politycznej w okręgu łuckim dla referatu politycznego Krajowego Zarządu OUN na zachodnioukraińskich ziemiach za sierpień 1943 r. (początek września 1943 r.)

CDAWO Ukrainy, zesp. 3838, op. 1, sygn. 125, s. 6–8.

10. Інформаційне повідомлення до пресово-інформаційного відділу Українського центрального комітету про події на Турчанщині у вересні 1943 р. 4 жовтня 1943 р. ЦДАВО України, ф. 3959, оп.2, спр. 132, арк. 10–11.

Doniesienia informacyjne dla wydziału prasowo-informacyjnego Ukraińskiego Centralnego Komitetu o wydarzeniach na obszarze okręgu Turczańskiego we wrześniu 1943 r. (4 październik 1943 r.)

CDAWO Ukrainy, zesp. 3959, op. 2, sygn. 132, s. 10–11.

11. Наказ організаційно-мобілізаційного референта військового надрайону “Долина” “Тигра” про проведення акції з руйнування польських пам’ятників та костелів. 9 жовтня 1943 р. ЦДАВО України, ф. 3838, оп.1, спр. 52, арк. 7.

Rozkaz „Tyhra”, organizacyjno-mobilizacyjnego referenta wojskowego nadrejonu „Dolina” o przeprowadzeniu akcji burzenia polskich pomników i kościołów. 9 październik 1943 r.

CDAWO Ukrainy, zesp. 3838, op. 1, sygn. 52, s. 7.

12. З суспільно-політичного огляду з Луцької округи до політичної референтури Крайового проводу ОУН на західноукраїнських землях за період від 1 по 10 жовтня 1943 р. 12 жовтня 1943 р. ЦДАВО України, ф. 3833, оп.1, спр. 124, арк. 44–45, 47–48.

Przegląd sytuacji społeczno-politycznej w okręgu łuckim dla referatu politycznego Krajowego Zarządu OUN na zachodnioukraińskich ziemiach za okres od 1 października 1943 r. do 12 października 1943 r.

CDAWO Ukrainy, zesp. 3833, op. 1, sygn. 124, s. 44–45, 47–48.

13. Інформаційне повідомлення до пресово-інформаційного відділу Українського центрального комітету про події на Грубешівщині та Холмщині у жовтні 1943 р. 13 жовтня 1943 р. ЦДАВО України, ф. 3959, оп.2, спр. 132, арк. 24.

Doniesienia informacyjne dla wydziału prasowo-informacyjnego Ukraińskiego Centralnego Komitetu o wydarzeniach na terenie okręgu Hrubieszów i na Chełmszczyźnie w październiku 1943 r. (13 październik 1943 r.)

CDAWO Ukrainy, zesp. 3959, op. 2, sygn. 132, s. 24.

14. Наказ ч. 1/43 організаційної референтури Крайового проводу ОУН на західноукраїнських землях про припинення протипольських акцій. 30 жовтня 1943 р. ЦДАВО України, ф. 3833, оп.1, спр. 43, арк. 10.

Rozkaz nr 1/43 referatu organizacyjnego Krajowego Zarządu OUN na zachodnioukraińskich ziemiach w sprawie wstrzymania antypolskich akcji. 30 października 1943 r.

CDAWO Ukrainy, zesp. 3833, op. 1, sygn. 43, s. 10.

15. З суспільно-політичного огляду референтури ОУН південної частини Рівненської області за жовтень 1943 р.

Державний архів Рівненської області, ф. Р-30, оп. 2, спр. 32, арк. 63, 65.

Przegląd sytuacji społeczno-politycznej referatu OUN południowej części obwodu rówieńskiego za październik 1943 r.

Archiwum Państwowe Obwodu Rówieńskiego, zesp. P-30, op. 2, sygn. 32, s. 63, 65.

16. Наказ ч. 12 командира загону ім. Богуна “Кліща” про заборону грабувати майно поляків. 20 листопада 1943 р.

ЦДАВО України, ф. 3838, оп.1, спр. 6, арк.87.

Rozkaz nr 12 dowódcy zagonu im. Bohuna „Kliszcza” w sprawie zakazu grabieży mienia należącego do Polaków. 20 listopad 1943 r.

CDAWO Ukrainy, zesp. 3838, op. 1, sygn. 6, s. 87.

17. Листівка групи Української повстанської армії “Поляки!”. Грудень 1943 р.

Державний архів Служби безпеки України, ф. 13, спр. 376, т. 34, арк. 90.

Ulotka grupy UPA pt. „Polacy”. Grudzień 1943 r.

Archiwum Państwowe Służby Bezpieczeństwa Ukrainy, zesp. 13, sygn. 376, m. 34, s. 90

18. Звіт групи “Богун” про роботу відділів за грудень 1943 р.

Державний архів Рівненської області, ф. Р-30, оп. 2, спр. 33, арк. 151.

Sprawozdanie grupy „Bohun” z działalności oddziałów za grudzień 1943 r.

Archiwum Państwowe Obwodu Równieńskiego, zesp. P-30, op. 2, sygn. 33, s. 151.

19. З списків українців Холмщини і Підляшшя, страчених поляками у 1942–1943 рр., складених представництвом Українського центрального комітету у Любліні. 22 січня 1944 р.

ЦДАВО України, ф. 3959, оп.2, спр. 133, арк. 72 –76.

Wykazy Ukraińców z Chełmszczyzny i Podlasia, zamordowanych przez Polaków w latach 1942-1943, opracowane przez przedstawicielstwo Ukraińskiego Centralnego Komitetu w Lublinie. 22 stycznia 1944 r.

CDAWO Ukrainy, zesp. 3959, op. 2, sygn. 133, s. 72–76.

20. Інформаційне повідомлення з Луцької округи до політичної референтури Крайового проводу ОУН на західноукраїнських землях. Кінець березня 1944 р. ЦДАВО України, ф. 3833, оп.1, спр. 125, арк. 22.

Doniesienia informacyjne z okręgu łuckiego dla referatu politycznego Krajowego Zarządu OUN na zachodnioukraińskich ziemiach. Koniec marca 1944 r. CDAWO Ukrainy, zesp. 3833, op. 1, sygn. 125, s. 22.

21. Тимчасова інструкція організаційної референтури Крайового проводу ОУН на західноукраїнських землях про польське питання. 7 вересня 1944 р. ЦДАВО України, ф. 3833, оп.1, спр. 46, арк. 6.

Tymczasowa instrukcja referatu organizacyjnego Krajowego Zarządu OUN na zachodnioukraińskich ziemiach odnośnie polskiego zagadnienia. 7 września 1944 r. CDAWO Ukrainy, zesp. 3833, op. 1, sygn. 46, s. 6.

22. Обкладинка справи з “Колекції документів Армії Крайової на Тернопільщині” Державного архіву Тернопільської області. Державний архів Тернопільської області, ф. Р-3445, оп. 1, спр. 55.

Okladka zteczki aktowej ze „Zbioru dokumentów Armii Krajowej na Tarnopolszczyźnie” przechowywanych w Archiwum Państwowym Obwodu Tarnopolskiego. Archiwum Państwowe Obwodu Tarnopolskiego, zesp. P-3445, op. 1, sygn. 55.

23. Список поляків – мешканців села Угринківці, страчених українцями 31 грудня 1944 р. Державний архів Тернопільської області, ф. Р-3445, оп. 1, спр. 55, арк.7.

Wykaz Polaków – mieszkańców wsi Uhrynkowce, zamordowanych przez Ukraińców 31 grudnia 1944 r. Archiwum Państwowe Obwodu Tarnopolskiego, zesp. P-3445, op. 1, sygn. 55, s. 7.

24. Список поляків – мешканців села Блищанка, страчених українцями 15–16 січня 1945 р. Державний архів Тернопільської області, ф. Р-3445, оп. 1, спр. 55, арк. 8.

Wykaz Polaków – mieszkańców wsi Blyszczanka, zamordowanych przez Ukraińców 15–16 stycznia 1945 r. Archiwum Państwowe Obwodu Tarnopolskiego, zesp. P-3445, op. 1, sygn. 55, ark. 8.

SPIS TREŚCI

Przedmowa (język polski)	VII
Przedmowa (język ukraiński)	IX
Przedmowa (język angielski)	XI
Wstęp (język polski)	XIII
Wstęp (język ukraiński)	XX
Wstęp (język angielski)	XXVI

Przewodnik po polskich źródłach archiwalnych

Spis treści	3
Wykaz skrótów	5
Archiwum Akt Nowych w Warszawie	7
Archiwum Dokumentacji Mechanicznej	19
Archiwum Na Jasnej Górze	21
Archiwum Państwowe w Częstochowie	23
Archiwum Państwowe w Krakowie	24
Archiwum Państwowe w Lublinie	29
Archiwum Państwowe w Opolu	35
Archiwum Państwowe w Piotrkowie Trybunalskim	36
Archiwum Państwowe w Przemyślu	38
Archiwum Państwowe w Radomiu	44
Archiwum Państwowe w Rzeszowie	48
Archiwum Państwowe w Toruniu	51
Archiwum Państwowe m. st. Warszawy	55
Archiwum Państwowe m.st. Warszawy Oddział w Łowiczu	57
Archiwum Państwowe m.st. Warszawy Oddział w Otwocku	58
Archiwum Państwowe w Zamościu	64
Archiwum Zakładu Historii Ruchu Ludowego przy Naczelnym Komitecie Wykonawczym PSL	67
Centralne Archiwum Wojskowe	68
Fundacja Ośrodka KARTA w Warszawie. Archiwum Wschodnie	71
Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu	127

Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów–Warszawa	127
Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Białymstoku	135
Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Katowicach	136
Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Krakowie	137
Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Lublinie	139
Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Łodzi	140
Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Poznaniu	141
Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów w Rzeszowie	146
Oddziałowe Biuro Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów we Wrocławiu	148
Wydział Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów – Delegatura IPN w Bydgoszczy	151
Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Dział Rękopisów	164
Aneks	208
Indeks osobowo-geograficzny	209

Spis źródeł archiwalnych

Spis treści	233
Wykaz skrótów	234
Centralne Archiwum Państwowe Centralnych Władz i Urzędów Ukrainy	235
Centralne Archiwum Państwowe Organizacji Społecznych Ukrainy	247
Archiwum Państwowe Obwodu Wołyńskiego	254
Archiwum Państwowe Obwodu Rówieńskiego	260
Archiwum Państwowe Obwodu Tarnopolskiego	265
Dodatek	
Archiwum Państwowe Służby Bezpieczeństwa Ukrainy	267
Indeks osobowo-geograficzny	271
Spis ilustracji do części polskiej	275
Spis ilustracji do części ukraińskiej	280